

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Discursus Prædicabiles, Sive Viridarium Sacrarum
Concionum**

Paoletti, Agostino

Coloniae, 1677

Nutzungsbedingungen

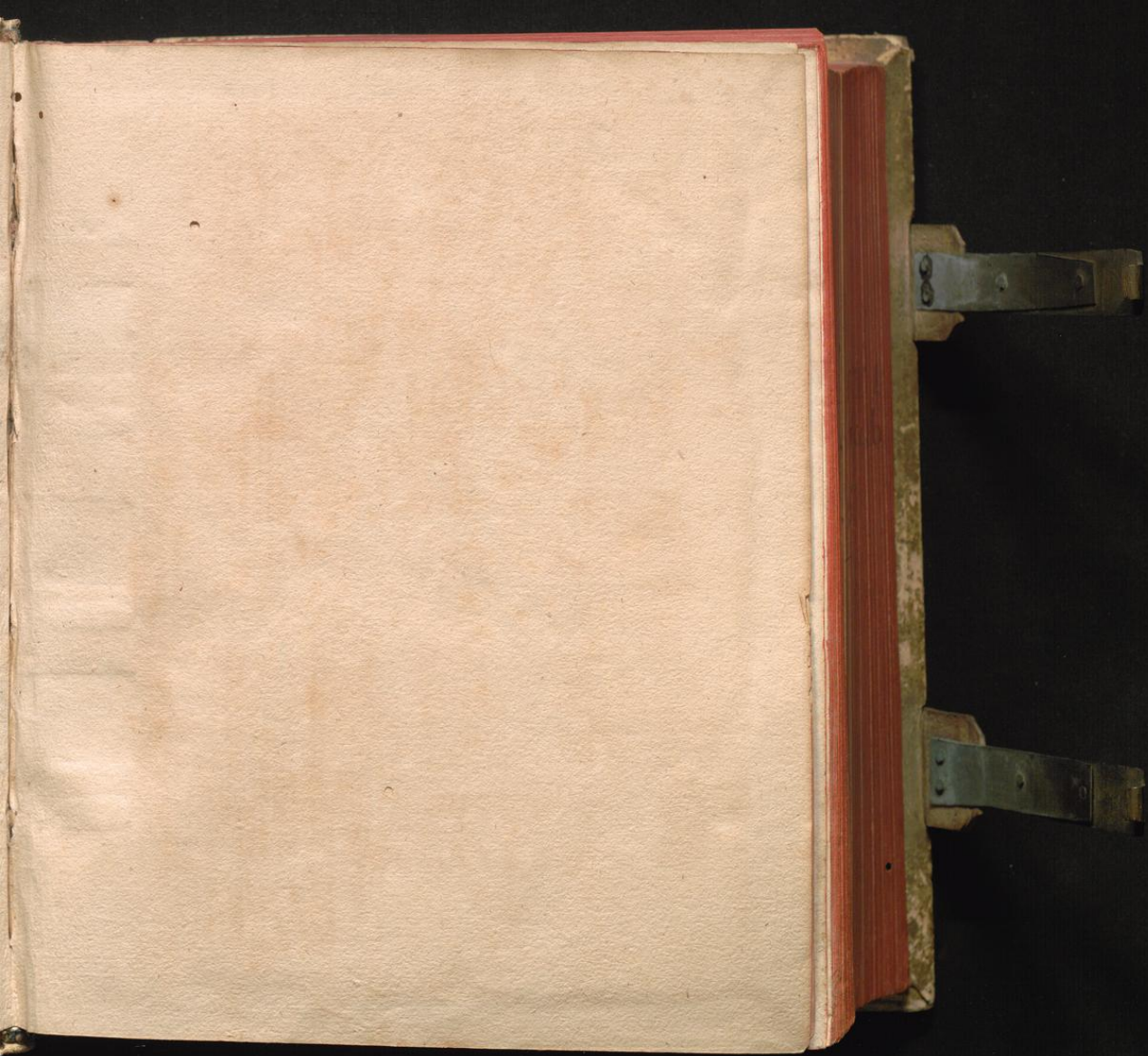
[urn:nbn:de:hbz:466:1-55660](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-55660)

Pl. 3288.

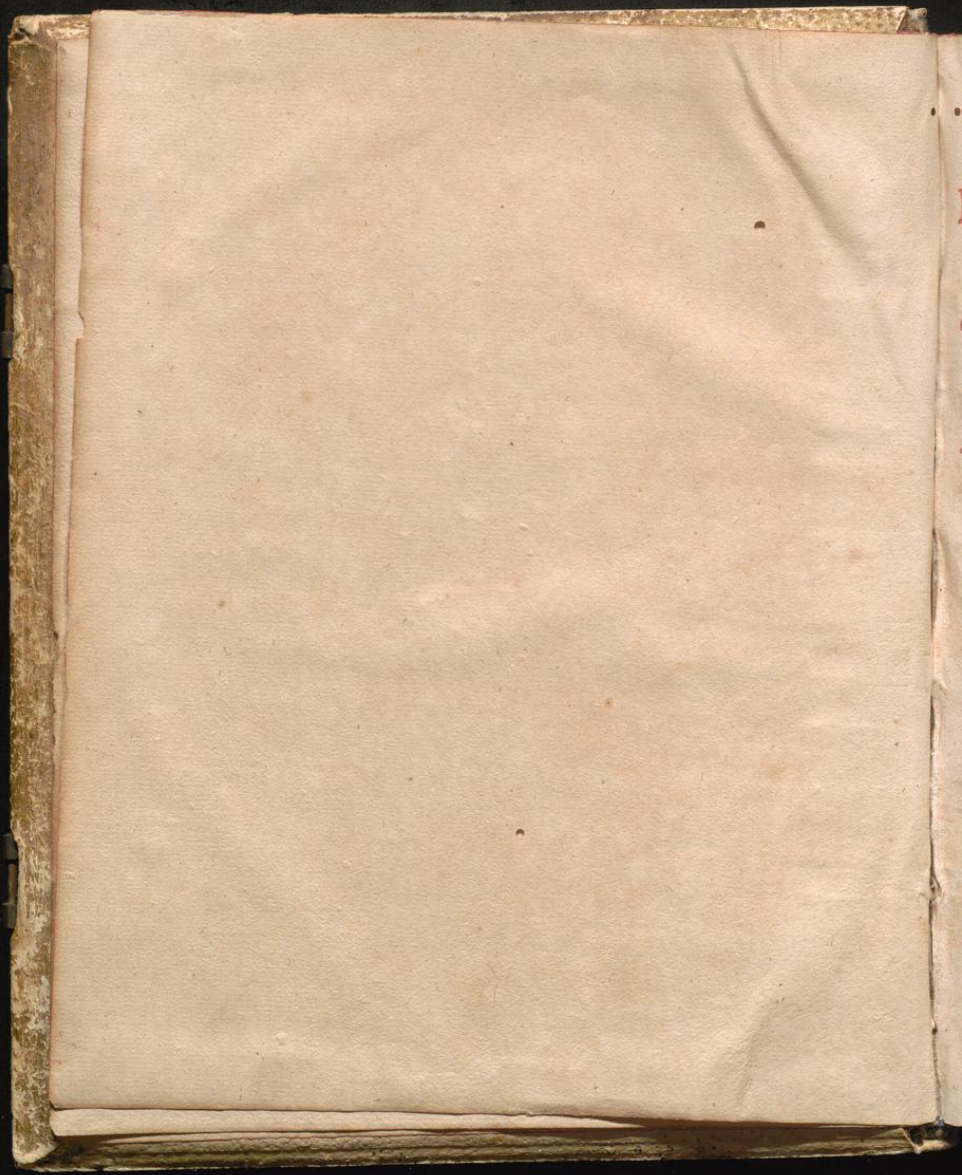
HV
24

J. 219

16

DISCURSUS PRÆDICABILES;
SIVE

VIRIDARIUM

SACRARUM CONCIONUM

DOMINICAM IN ALBIS USQUE AD

Adventum, ex plantis Sacrae Scripturae, Doctrina
Patrum, aliorumque Auctorum, tam sacrorum quam profanorum ad virtutes
& mores plantandos confutum,

OPERA ADM. R.P.M.

AUGUSTINI PAOLETTI

THEOLOGIAE DOCTORIS EXIMIJ,

Ordinis Eremitarum S. August. Provinciae Senensis Prioris

Provincialis, Viri communis boni promovendi studiosissimi.

Cum indicibus valde necessariis, Auctorum, Argumentorum, Sacrae
Scripturae, rerum memorabilium & Concionum.

OPUS OMNIUM ANIMARUM PASTORIBUS AC CONCIO-
NATORIBUS SUMME NECESSARIUM.

COLONIAE, Apud HERMANNUM DEMEN, sub Monocero:
ANNO M. DC. LXXVII.

Cum Privilegio Sacrae Caesaris Majestatis.

M. FR. HIPPOLYTUS MONTIUS FINALENSIS, TOTI

Ordinis Eremitarum Sancti Augustini Prior generalis licet indignus, Venerabilis in Christo
Sacrae Theologiae Baccalario F. Augustino de Monte Alcinio eiusdem Ordinis
ac Voti, salutem in Domino.

UT opus inscriptum *Discorsi predicabili delle Domeniche dalla Pentecoste fino à Quaresima*, a Reverendissimo, & a Patribus, per nos deputatis, recognitum & approbatum, Typis dare possit, hancque nostramque muneri potestate quantum ad nos attinet, & servatis servandis facultatem imprimendi in
Paris, & Filii, & Spiritus sancti, Amen. Datum Romae die 22. Julii 1644. Nostri officii attestatio.
Fr. Hippolytus Montius Generalis S. Augustini.

NOS MAGISTER FR. PETRUS LANFRANCONI

Ord. Erem. S. August. Vic. Generalis licet indignus.

ELaboratum, ac per R. P. Augustinum Pauletum de Monte Alcinio S. Theologiae Magistrum doctum
opus, cui extra Titulus (*Discorsi predicabili dalla Domenica in Albis fino à Pentecoste*, per nos deputatos, mature discussum, & accurate perpensum, eorum nobis ita suadente relatione, ac
natorum levamen, ad posterorum utilitatem, & ad Dei Sanctorum laudem, ut typis mandata deponere
cantes, facultatem necessariam, quoad nos spectat, benigne concedimus, ac in Domino obsequemur.
Fr. Petrus Lanfrancianus Anconitanus Vic. Generalis.

Ego Magister Fr. Jo. Mattheus Gibertus Venetus de mandato Reverendissimi Patris nostri Venetici
his, unâ cum P. M. Antonio Galiardo studiorum S. Stephani Venetiarum Regente, & Rever. P. Lanfranco
Generalis Venetiarum, Librorum Revisore exacte legens, Consideravi opus, cui titulus *Discorsi predicabili*
dalla Domenica in Albis fino à Pentecoste, a P. M. Augustino Pauletto de monte Alcinio elaboratum, quod
in eodem nihil sanæ doctrinae nec totum integritati dilionum, imo quam plura tanto Auctoritate
nibus divini Verbi præconibus, quam maxime utilia offenderim, dignum censo, ut excudat possit.
Ego Magister Fr. Jo. Mattheus Gibertus Venetus, qui supra. Et ego M. Fr. Anton. Galiardus qui supra.

APPROBATIO MULTUM R. P. MAGISTRI NICOLAI

Pelosi de Campile Ord. Erem. S. P. Augustinai, Regentis studii in conventu S. Stephani Venetiarum

PRæfentes discursus prædicabiles compositi à P. Augustino Paoletti in sacra Theologia Baccalario
eodem in nostra Ecclesia S. Stephani per annum magnâ ejus laude, & consolatione spirituum
declamati, jussu Rever. P. Magistri Hippolyti Montii Generalis nostræ Religionis regei Parisiensi
tanto Patre celebri in conspicuis Italiae civitatibus, in quibus cum tanto applausu dixit, & cetera
nutrit opere, & exemplo, ideo illos judico dignos luce, tum ob doctrinam Catholicam quam continet
ob pietatem, & conditionem quibus abundat; ita ut devotus lector in devotione & perfectione
sit. In quorum fidem &c.

In nostro Conventu S. Stephani, Venetiis 30. Augusti 1644.
Magister Nicolaus Pelosus à Campile Regens studii ut supra.

NOS REFORMATORES STUDII PADUANI

Cum ex Relatione P. Inquisitoris Veneti, & nostri Secretarii constet, discursus prædicabiles P. Magistri
Augustini Paoletti nil continere contra sacram fidem nec bonos mores, licentiam damus, ut per nos
servandis, cum obligatione, ut dentur duo exemplaria Bibliothecis publicis Venetiæ & Paduæ. Datum in
anno 1659.
Leonardus Emo, Reformator. Andreas Contarinius, Capro Refor. Alenarius Argubus Dominus, Reformer.

INDEX AUTHORUM, QUI
in hoc opere Dominicali continentur.

A
Abfolon Abbas
S. Asterius Episcopus Amaſicæ
S. Athanaſius
Athenæus
Aulus Gellius
Aurelius Victor
Aufonius
Author operis imperfecti
B
Bacharius
Balthazar Poëtz
Balthazar Bonifacius
Balthazar Vias
Baldus
Bartholomæus Caſſanæus
Bartholomæus Platina
Bartholomæus Amantius
S. Baſilius de Seleucia
S. Baſilius Maguus
Bernardinus Scardeonus
Blafius Viegas
Blondus
Botærius
S. Brigitta
C
Catena græca
Carolus Sigonius
Cato
Caſſiodorus
Carullus
Cælius Balbinus
Cælius Rhodoginus
Cæſar Baronius
Cæſar Ripa
S. Cæſareus Arelatenſis
Chilo
Chriſippus
Chriſippus preſbyter
Chæro
Chrimonius
Chriſtianus Drutmarus
S. Cyprianus
Claudianus
Claudius Verderius
✠ 2

Claudius Paradinus
Clemens Alexandrinus
S. Columbanus Abbas
Commeſtor
Cornelius Tacitus
Cornelius Janſenius
Concilium Carthagiænſe
Hierofolymitana
Tridentinum
Lateranenſe
Toletanum
Chronica Cluniacenſis
S. Chromatius
Curtius
D
Daniel Enſius
Diodorus
Demotheus
Didacus Pamelius
Diogenes Lærtius
Diodorus Siculus
Diogenes Pithagoricus
Dio
S. Dionyſius Aropagita
Dionyſius Uticenſis
Dominicus Nauus
S. Dorotheus
S. Drogo Episcopus Oricenſis
E
Egeſippus
S. Eligius Episcopus
Lugdunenſis
Euripides
Eufebius
Eutropius
Eufachius
Eutymius
F
Fabius Paulinus
Fauftus Andrelinus
Fortunatus Licetus
Friedericus Serienſis
Franciſcus Loredanus
Franciſcus Vatablus

Handwritten notes in the gutter, including the number '26'.

INDEX

Franciscus Zepirus
Franciscus Octavius
Franciscus Bellicar
Franciscus Henriquez
Fridericus Dedekindus
Frontinus Episcopus Paduanus,
Fulbertus Episcopus,
Fulgosus

G

Gabriel Fernus
Galenus
Galfridus
S. Gaudentius
Gilbertus Abbas
Gilbertus Genebrardus
Glicus
Glossa ordinaria, & interlinearis.
Godefridus Cardinalis
Gregorius XV.
Gregorius Thaumaturgus
Gregorius Nazianzenus
Guilielmus Parisiensis
Guilielmus Amatus
Guido Cafonus

H

Henricus
Henricus ab Asia
Herodotus
Hermes Trisgemitus
Hector Pintus
S. Hilariion
S. Hilarius
S. Hieronymus Doctor
Hieronymus Funtanelli
Hieronymus Ghilinus
Hieronymus Ruffelli
S. Hippolitus Martyr
Hippocratés
Hippocrates Coius
Historia Lombardica
Homerus
Honorius Fortunatus
Hugobius
Horatius Flaccus

I

Idiota
Joannes Cluniacensis
Joannes Utriniensis
Joannes Antonius Vitezbiensis

Joannes Jacobus Riccius
Joannes Ekius
Joannes Monachus
Joannes Driedo
Joannes Baptista Novatus
Joannes Biff.
S. Joannes Damascenus
Joannes Oruleus
Joannes Sateperienfis
Joannes Franciscus Apollolius
Joannes Valtus
Joannes Faber
Joannes Baptista Marinus
Joannes Petto
Joannes Pius Mirandulanus
Joannes Oventus
Joannes Ravilius
Jonas Aurelianus
Joseph Hebraeus
Joseph Passi
Julius Scaliget
Julius Clarus
Junilius

Justinus Martyr
Justinus Historicus
Jodocus Coecijs
S. Irinaeus
Innocentius Tertius
Isaac Praesbyter
Isaias Praesbyter
Isaias Abbas
S. Isidorus
Isidorus Peleusiota

K

Keplerius.
Lactantius Firmianus
Lactitius
Lampadius
Leges diversae
S. Leo Papa
Libanius Sophista
Ludovicus Bigius
B. Laurentius Justinianus
Lucanus
Lucianus
Lipomannus

M

Macrobius Maldonatus
Marcellus Pelingerius

S. Marcus Eremita
Marcellus Ferdinandi
Marcus Tullius Cicero
Marcus Aurelius
Marcus Varro
M. Valerius Martialis
Martyrologium Romanum
S. Maximus
Meadrus
Melchior Canus
Mercurius Trismegistus
Michael Palatinus
Moyses Barera Episcopus

N

Natalis Conti
Naumachus
Nemefianus
Nicolitatus
Nicephorus Callistus
Nicolaus Anapo
Nicolaus Reusotius
Nunnius

O

Odo Morimo
Olimpiodorus
Orosander
Oppianus
Origenes
Ortho Venius
Ovidius Naso

P

Palladius
S. Pantheon
Paulus Zenthiber
Paulus Burgensis
Paulus Quintus
Paulus Diaconus
Paulus Palatinus
Paulianus
Paraphrasis Chaldaica
S. Palchastus Abbas
Palchastus Justus
Petronius arbiter
Pelagius Papa
Petrus Valerianus
Petrus Servius
S. Petrus Chrysologus
Petrus Bellerus
Petrus Cellensis
Petrus Andreas Cantuariensis
Petrus Blediculus

AUCTORUM

Silius
Smaragdus Abbas
Simonius
Solinus
Solon Atheniensis
S. Solonius
Sophocles
Stephanus Cantuariensis
Stephanus Poetia
Stephanus Guazzi
Stobaeus
Strabo Fulgensis
Suetonius Tranquillus
Suida

T

Theantus
Theodoricus
Theodolplus
Theophilactus
Theodorus Episcopus
Theodosius Imperator
Theophilus
Terentius
Tertullianus
Tibullus
Titus Livius
Titus Storozza
Tobias Magirus
Trajanus Boccalinus

V

Virgilius Maro
Victor Strigellius
S. Vitalis Martyr
Venantius
S. Victor Antiochenus
S. Valerianus Episcopus
Valerius Maximus
Ulpianus Trajanus
Ulpianus
Urbanus Octavius

X

Xenophon

Z

S. Zeno Episcopus
Zoroaster
Ex ordine Evemerarum S. Augustini
S. P. Augustinus Doctor
B. Augustinus Triumphus
Augustinus Ostorius
Augustinus Bicia
Augustinus Morelinus
Albertus Paduanus

* 3

Alexander Oliva
Alphonius Orosius
Alphonius Mendoza
Ambrosius Neapolitanus Episcopus
Ambrosius Calepinus
Ambrosius Coriolanus
Andreas Gellomius Episcopus
Angelus Rocca Episcopus
Angelus Vantius
Egidius Columna Cardinalis
Egidius Viterbiensis Cardinalis
Egidius Lusitanus
Basilius Pontius
Basilius Corta
Caesestinus Bruuas
Christophorus Fonseca
Christophorus Burgenis
Felix Pratus
Fortunatus Scacchi
S. Fulgentius Episcopus
Gaspar a malo
Gerardus Senensis
Jacobus a Valentia Episcopus
Jacobus Veldius
Joannes Suarez Episcopus
Johannes Hofmeisterus
B. Joannes Senensis
Joannes Philippus Bergomenis
Jordanus a Saxonia
Leonardus Aurelius
Luvifius Legionensis
Michael Empolius
Onophrius Ostecutus Episcopus
Paulus Venetus
S. Primasius Episcopus
S. Paulinus Episcopus
Petrus Aragonius
Petrus a Vega
Petrus Walderama
S. Prosper Episcopus
B. Simon a Cassia
Taddeus Perusinus
S. Thomas a Villa Nova
Thomas Argentinensis
Ex ordine S. Augustini
S. P. Augustini
Ascanius Martinengus
Hugo Victorinus
Ivo Carnotensis
Thomas a Kempis
Ex ordine S. Basilii

S. Ana-

INDEX A U T H O R U M.

S. Anastasius Sinaita	S. Amadeus	Joannes Duns Scotus
S. Antiochus	S. Amphilocheus	Lucas Burgensis
S. Ephraim	Angelus Manriquez	Marcus Vigerus Cardinalis
S. Euthimius	S. Bernardus	Marcus Quadratus
Joannes Climacus	Guaricus Abbas	Michael Mediolanensis
S. Joannes Chrysostomus	Gaulfridus	Marcellinus de Pise
S. Joannes Damascenus	Laurentius Zamorra	Nicolaus Liraus
S. Hieronymus Doctor		Pelbarus
S. Gregorius Nazianzenus	<i>Ex Clericis Regularibus.</i>	Petrus Galatinus
S. Gregorius Nifseus	Laurentius Deaponte	Philippus Dix
S. Theodorus		Robertus Episcopus
<i>Ex Ordine D. Benedicti.</i>	<i>Ex Ordine S. Dominici.</i>	Vitalis Cardinalis
S. Anselmus	Augustinus Moresechi	<i>Et Societas Vfr.</i>
V. Beda	B. Albertus Magnus	Alphonfus Salmeron
Gilbertus Genebrardus	S. Antonius	Andreas Pinto Ramirez
Haimo Episcopus	Didacus Alvarez	Benedictus Fernandez
S. Gregorius Papa	Durandus	Benedictus Percius
Joannes Rolinus	Guilielmus Pepinus	Blasius Viegas
Joachim Abbas	Hieronymus Oieaffer	Cornelius à Lapide
S. Paschasius Abbas	Jacobus à Voragine Episcopus	Didacus Celada
B. Petrus Damianus	Joannes Viguertus	Didacus Baza
Petrus Berchorius	Joannes Lopez Episcopus	Franciscus Mendoza
Rabanus Maurus Episcopus	Ianocentius Cibo	Franciscus Suarez
S. Remigius Antifiodorensis	Nicolaus Gorraus	Franciscus Ribera
Rupertus Abbas Strabo Fuldenfis	S. Pagninus	Franciscus Toletus Cardus
<i>Ex Ordine Carmelitarum.</i>	Thomas Anglicus	Franciscus Labate
Augustinus Nunnez	Thomas Trugillus	Ferdinandus Salazar
Christophorus Averdagno	S. Thomas Doctor Angelicus	Horatius Tullelius
Birillus Alexandrinus	Thomas Cardinalis Cajetanus	S. Ignatius
Joannes Paconius	S. Vincentius Ferrerius	Joannes Antonius Abulcasis
Joannes Baptista Mantuanus	<i>Ex ordine Minorum.</i>	Joannes Olorius
Joannes Maria veratus	Alexander Aletius	Joannes Lorinus
Lucretius Tireboscus	S. Antonius Paduanus	Joannes Pineda
Michaël Higyauus	Bartholomæus Pisanus	Marius Belius
Thomas Beauxontos	S. Bernardinus Senensis	Martius Delrio
Tilmannus Aquigranensis	Bernardinus de Bullis	Paulus Manapensis
<i>Ex ordine Carthusianorum.</i>	S. Bonaventura Doctor Seraphicus	Paulus Comotolus
Arnoldus Carnotensis	Didacus Stella	Petrus Ribadeneyra
S. Bruno	Didacus dela vega	Robertus Bellarmius Cardus
Dionysius Carth.	S. Franciscus Patriarcha Seraphicus	Sebastianus Barradius
Joannes Lanfpergius	Franciscus Titelmannus	<i>Ex exercitio ordinis S. Francisci.</i>
Laurentius Surius	Henricus Harpius	Benedictus Fildis
Ludolphus à Saxonia	Johannes Carthagena	
<i>Ex Ordine Cisterciens.</i>	Joannes Ferus	
S. Aelredus Abbas	Joannes dela Hay	

FINIS.

IN.

INDEX ARGUMENTORUM

quæ in his concionibus Dominicarum continentur.

Dominica in Albis Argumentum.

De afflictionibus e cordibus nostris pellere, ac lætitiã dare potest. Vultera cur Christus retinuerit.

Dominica secunda post Pascha.

Magistratus se totum impendere debet, etiam cum periculo vitæ pro bono subditorum, & omni diligentiã debet, ut subditos ad pascua salutis deducat.

Dominica tertia post Pascha.

Magister servus est & diligens, ut nec momentum exspectet, dum nobis benefacere vult, e contra nos de-
bita eius servito, cum tamen ferventes esse deberemus.

Dominica quarta post Pascha.

Magister nos excitat ad bene operandum, quam spes præmiis nobis promissis, ideo enim & Apostoli non
magis quam Christus ascendit, & alii maximas difficultates superarunt.

Dominica quinta post Pascha.

Magister est potens, ut ipso Verbo Dei sanguine Christi in ipso Deo potentior sit, semper impetrat,
sua nomine Christi, & ut oportet.

Festum Ascensionis.

Magister Dei fuit portentosa, sed maxime ejus Ascensio, quia in illa vestigia sua monti Oliveti im-
pressit, & ea affectu quem erga nos habuit, illibenter quasi ab eis discessit, quia seipso major in illa esse factus
& Angelis oblitiscuntur.

Dominica sexta post Pascha.

Magister contra Judæos ex scripturis unitas essentia & Trinitas personarum, Messiam, Deum & homi-
nem esse, legem veterem defuisse.

Dominica Pentecostes.

Magister suos consolatur personas afflictas, opera imperfecta complet, ac pusillanimes animat.

Dominica Sanctissimæ Trinitatis.

Magister Sanctissimæ Trinitatis declarat, & ostenditur multos credere illud speculativè, sed non practi-
cè, & ostenditur quam utilis sit devotio erga illud.

Dominica infra Octavam Corporis Christi.

Magister excellentia Eucharistia, eaque beatitudini comparatur, in suo modo præfertur.

Dominica tertia post Pentecosten.

Magister in bonis operibus commendatur, nam sine perseverantia nulla sunt, & quotidie in virtutibus
magis est, quantumvis aliquis diu vixerit.

Dominica quarta post Pentecosten.

Magister quolibet genere ostenduntur esse nocivi, hinc suadet ut necessariis, ac mediocritate contenti
sint.

Dominica quinta post Pentecosten.

Magister Deo est gratissima, & nobis utilis.

Dominica sexta post Pentecosten.

Magister quam magna sit Dei misericordia, & quod magis inclinetur ad effectus misericordia, quam ad
justitiam.

Dominica septima post Pentecosten.

Magister Christianum debere facere bona opera, & qui illa non facit est hypocrita, & a Deo condemnabitur.

Dominica octava post Pentecosten.

Magister honorem proprium, & famam proximi debere conservare, ille conservandus est actionibus bo-
nis, non per bona popularia em defectum, sed sub pallio secreti absconsonem.

Dominica

Handwritten notes in the right margin, including the word "dicat" and some numbers.

INDEX ARGUMENTORUM.

- Dominica nona post Pentecosten.*
Deus gravius fert injurias suas, quam sibi irrogatas: Primo dum nostris magis compatitur quam nosmet-
ipso dum suas magis tolerat, quam nostras: tertio dum severius nostras castigat, quam suas.
- Dominica decima post Pentecosten.*
Ostenditur quam stupenda sint portenta sanctæ humilitatis, dum humiles exalant.
- Dominica undecima post Pentecosten.*
Ostenditur quam utilis sit gratitudo.
- Dominica duodecima post Pentecosten.*
Ostenditur quam sint Angeli custodes diligentes ac vigilantes in nostra custodia, & quanta compassio
cantur, ut nobis succurrant in nostris adversitatibus.
- Dominica decima tertia post Pentecosten.*
Ostenditur quod peccatores à justis & sanctis debeant degere separati, quia societas prava est perniciosa.
- Dominica decima quarta.*
Quam nociva sint divitiæ, & quod homo possit illas tenere, sed non debeat illis servire, verum magis
qui plures illas aestimant quam Deum.
- Dominica decima quinta.*
Quam nociva sit curiositas.
- Dominica decima sexta.*
Avari vilipenduntur, quia sunt insatiabiles, cum enim habeant naturam hydropicorum, qui quo plurius
bunt, eò magis acutur sitis, nunquam dicunt sufficere.
- Dominica decima septima.*
Malorum est proprietas, pallio sanctitatis, propria commoda velare.
- Dominica decima octava.*
Ostenditur eum, qui vult curare animam ab infirmitate peccati, debere tollere radicem occasionis.
- Dominica decima nona.*
Homines adeò cæci, ut pejora eligant; meliora negligant, temporalia æternis præferant.
- Dominica vigesima.*
Quam sit potens exemplum bonum & malum.
- Dominica vigesima prima.*
Ex Idæa culpæ Deus flagellum pœnæ format, ex originali copia peccati vindictæ imitatur figuram, de ipsa
gravitatem culpæ, percussit qualitas peccati.
- Dominica vigesima secunda.*
Judices, Advocatos, Procuratores non debere esse injullos, nec partiales, neque debere aliquem in
respicere.
- Dominica vigesima tertia.*
Quam sit efficax oratio, ac Deo grata, & quod spem nostram in Deo collocare debeamus.
- Dominica vigesima quarta.*
Deus antequam castigat primo nos monet per signa, vel ne habeamus causam nos excusandi, vel ut
supplicia evadamus.

Reliquos Indices reperies consequenter in fine post materiam.

DOMINICA IN ALBIS ARGUMENTVM.

Solus Deus afflictiones è cordibus nostris pellere, ac letitiam dare potest. Vulnera cur Christus retinuerit.

THEMA.

Garvisunt Discipuli viso Domino. Joannis 20. cap.

Uodlibet cor afflictionibus turbatum, dum consolationem sperat, aliquo modo recreatur. *Impossibile est diu vivere; verba sunt Aristotelis, absque delectatione.* Quis in ærot experitur, animum non iuvat, dum a fortuna oppugnatus, ac fluctibus jactatus a se morris sine manifestis naufragiis objici colligit, sed dum certe peccato prope optatum portum conspicit, incertam expetigit, omnemque incertam ab afflictionibus tolerans causam mittit. *Ita cum tempestas naufragios, omnes futuram morte pallidat, tranquillatur calum & mare, & exultant nimis.* Aberrans viator inter densas noctis tenebras dubius ac anxius gressus movet, ubi sit ignorat, quò vadat non videt, cor palpitan, & quidquid sanctorum timet, sed dum in vertice montium radios aurore conspicit, spiritum relinquit, ac letus prosequendo iter cum Origene concludere videtur: *Nihil est delectabile sine laetitia.* Cum certissimum sit quod affirmat Iulianus: cum Solardi apparet, mortales omnes implere iucunditate. Agricola fellus non minus inter zitus nimis æstatis, quam inter frigoris incemperatum hyemis languet, sed dum horreum impletum frumentis, vices botis maturo certat onestas, gaudet & exultat. Hinc Tibullus eccinit:

*Quis ille Agricolas, spes sulcis credit aratriis
Sæcra, quæ magno janore reddat ager.
Faventi Dominicali.*

Siaerturbatus, ac si consolationes nobis invideret, solis conspectum subtrahit, & pluvius tranquillitatem viventium mortificat, omnia languescere, ac plura suspiria, quam respiratio-nes pectore trahi videmus, sed si nubibus pulsus, & nimbis cessantibus in illustri colli theatro se Sol pomposus ostendat: illico homines, & flores, feræ, & præta gaudio & risu perfunduntur: sic affirmat Chrysologus: *Quantum post tenebras gratior lux est, serenitas post tempestates obscuras: tantum est acceptivum gaudium post afflictionem.* Parturientes dolores nemo effertur, iudores è fronte stillantes crudelis mortis funesti præcones sunt, & languida voce illud ingemiscere videtur: *dum pario pereo:* verum vix partum in lucem editum videt, & mox afflictiones à corde migrant, & serenior color vultum repetit. *Mulier cum parit tristitiam habet, cum matrem peperit puerum, jam non meminit pressuræ, propter gaudium, quia natus est homo in mundum.* Casus lugubres amaræ passionis ac mortis Christi, quas turbationes pectoribus Apostolorum non intulerunt: *Tristes erant Apostoli de necè sui Domini.* afflictionibus corda eorum transfixa etant: *Mors Christi, inquit S. Leo, Discipulorum corda turbaverat, & de supplicio Crucis, & de emissionè spiritus, & de examinati corporis servitura gravatis mœstitudine menibus quidam diffidentia corporis obrepserat.* Sed ut resuscitatus Salvator in medio eorum comparuit, quando stetit in medio eorum, ut gloriosam humanitatem cicatricibus purpureis micantem videretur, dum ostendit eis manus & latus, omnis in ærot

D. Petrus Chrysol. serm. 84.

Ioan. 16.

B. Leo ser. de Ascens.

A con-

Handwritten notes in the right margin, including the word "dicab" and some numbers.

Ludolph. Carthuf.

confusus aufugit, ac in mare jubarum & gaudiorum migravit: Gavisus sunt Discipuli viso Domino, quia iste visus, ut exponit Ludolphus Carthufian. non potuit esse sine maxima laetitia.

Ex quo deducere licet, quod in nostris afflictionibus à nemine nisi à solo Deo solamen ac levamen expectare possimus. Vos interim dum Servator dat pacem, si plagas Discipulis monstrat, promptas aures præbendo, urbanos vesiplos monstrat.

PARS PRIMA

Gavisus sunt Discipuli viso Domino.

Afflictiones dum impiole dominium invadunt, ac funestæ mortificæ vexilla in aere cordis humani explicant, in effectus nimis præcipitatos nos adigunt. Tanta tyrannide hic mæxor Turanæ sibi subjecerat, ut is ob unicum dedecus, quod sibi injustum mente conceperat (dum senectutis causa à Cajo Cæsare officio Advocati exeretur) sese vivum humo condidit, ac veluti mortuum prudentiâ senili depositâ à famulis lugeri fecerat: Cardinalis Palæus, quia Henricum IV. non adeo sibi propitiū sevit, dum è tubarum fragore reditum Regis Patibos suspicaretur, querculus ad eò fuit, ut nocte insequente confectus morte fatis concesserit. Princeps Volsæus, qui malè Angliam gubernarat (dum referentibus sic historicis, tota illa Regio à Deo defecit, à Rege Henrico VIII. ad reddendam rationem regni administrati accessus fuit, sic animo ob illam ignominiam occidit, ut in morbum incidit: In morbum incidit. Duos Hispaniæ Magnetes decretum illud Philippi II. (Vos in conspectum meum non amplius venis) ita perculit, ut alter motore sensim contabuerit, alter stupido & atronito similibus in omnem vitam manserit.

Raff. Gal. lor. sub annum 1594.

Macerlin. de viso Tom. 2. fol. 28. col. 1.

Raphael de Columb. Dominica 1. Quadrages. Drexel. Tom. 1. Lib. 2. cap. 9. fol. 129. col. 1.

Non ab simile quid Apostolis dolor, quem passione ac morte Magistri adeò dilecti haurerant, inferta poterat: verum ille ut eos solaretur, non solum verbis, sed etiam ostensione cicatricum in lateribus, & manibus remanentem, ostendit eis manus & lateres, in super in propria persona se movet, ad eosque accedit: & ea illico ex abyssu mortificæ ad verticem lætitiæ emerferunt: Gavisus sunt Discipuli viso Domino, non secus, ac alter Socrates carcerem honoris in suo tranquillitatis, ac jubi habitationem mutare potest. Carcerem intravit Socratem, ignominiosè ipsi loco detracturus, neque enim poterat tunc videri, in quo Socrates erat: Sic solus Deus afflitiones è cordibus pellere, gaudia & jubilationem potest. Id sacra scripturae videntibus, & emphis mihi suadet. Abraham centenarius, cum ejus uxore læta esset nonagenariæ infœcunda, mæxoribus atque afflictionibus totus mersus in gælicentiam suam, quia filii unius natiuitate non enim petennate non poterat, conquiri, & deplorare videbatur. Spondederat illis Deus affiduum se ejus futurum protectorem, nec non imaginabili satisfactione se eum quietaturum: Ego protector tuus sum, & merces tua magna eris mihi: at verò sanctus senex nisi filium obtineret, se per totam vitam fore desolatum, adeo quæpationem filii summum sibi fore tormentorum respondebat: dixitque Abraham: Domine Deus quid dabis mihi, ego vadam aliquo liberi, quod Consideratio illa, qua confidit oculos necdum bere claudere in amplexibus montis absque quod hæredes videam, spina est ortum patiens, ac culter animam transigens: Ego vadam absque liberi: q. d. est exposito Abulensis Domine scio, quod tu Dabis mihi multum, sed quod mihi proderunt, quia filium non habeo, nec roquam successorem: velut habet Lyranus: deo dicat, parum valebunt ista mihi, ex quo filium non habeo. Demum ejus votis annote Deus placuit, & filium ei promisit. Ecce illa dicitur filium, cui benedicturus sum: Sara uxor mea pariet tibi filium. Non multum post Sara executionem divinorum, promissionum, que paulatim ad perfectionem disponebantur, in utero conspexit: Impletus est Deus, qui dicitur est. Ut partu tempus advenit, cum quo in lacem eductum intuita est, oculos in caelum conjiciens exclamavit: Ratum mihi fecit Dominus. Quam hæc impropra parturientis locutio: potius filium dedit mihi Dominus dicere debet. Quod risui cum filio nata: forsitan quia Isaac (nomen fuit parvuli) interpretatur risus: omnium præterum sensu ista jubiliatio, ac gaudium, quod ex fœcunditate, & ablatione ignominie sterilitatis alias annexæ, partuque jam edito hauriet, exprimitere voluit: fecit mihi risum, verba sunt Abulensis, id est, dedit mihi misericordiam executionis, & risus. Huic accessit Hugo Cardinalis, id est, gaudium. Nec distans Chlothe interlinearis sic dicens: Verba exultationis sunt de collato sibi benedictio. Agnetæ claudas S. P. Am...

fructus Isaac, filius, vifus autem in figne laticie est.
 Et Abrahamum, & Saram patre gaudio vocite-
 rantes. Sed prudentiam hujus Eximiae oblecta-
 tione, non dicitur: eifum mihi fecit filius natus, fed
 Dominus, qui noiftrum gaudium à Deo pen-
 det, & ille folus nos revocare potelt. Hinc D.
 Bernardus. *Ille verum efl gaudium, quod non de
 creatura, fed de Creatore concipitur, cui compara-
 ta omnia aduande iucunditas maior efl.* Huic veti-
 tati hodiernum Evangelium exprefse concinere
 reperio: *Gauifus funt ergo Difcipuli vifio Domini.*
 Modos artificiofus, ac Logicus loquendi à faero
 Evangelio illa feruatus. *Tot ergo particula illativa,
 vifio Domini antecedens, vel causalis gauifus funt,
 confequentia: quia eorum læticia nulli alteri
 quam Domino adferibi debet. Vifio Domini ergo
 Difcipuli gauifus funt, quia neceffitate quodam-
 modi confequentie læticia afficitur ineffabili,
 qui dilectiffimà dilecti præfentia potitur.*
 Deus populi fui crudeliter tractationem sub
 iugo dixit: feruitus amplius fufferte non valens
 perire motus eum enepere. gratiosa ac opratâ
 libertate donare decreuit. Accertit ergo Moy-
 fes etique lamenta, ac fufpiria miferæ illius gentis
 ad caelum ufque pertigiffe, imò & viscera divi-
 ni filii pedoris penetralia narrat. *Clamor filio-
 rum Ifrael venit ad me. Vidi afflictionem eorum,
 quâ ab Ægyptiis opprimuntur.* Idcirco ad Pha-
 raonem te confectas, etque hanc meam mentem,
 ac dimittat populum meum, quia eum à viliffi-
 ma, ac indifferentiſſima Æce Ægypti tam dire tra-
 ctati amplius videre nequeo: quare è tuo regno
 eum dimittat, & per defertum (quo eum deliti-
 arum) tranſitum concedat, apertus volo: *Ingreffus
 eſt, & fratres Ifrael ad Regem Ægypti, dices ad
 eum. Dominus Deus Hebraeorum vocavit nos, ibi-
 mus vobis trium dierum in ſolitudinem, ut immo-
 letur Domino Deo noſtro.* Hanc Dei volunta-
 tem Moyſes Tyrannico Regi proponere debuit,
 ut & fecit. Et dum pluries Rex reſtaçaretur,
 auare Moyſi non credendo, nunc flagella in vili
 habendo, tandem Deus manum admouit: *Ex-
 tendam manum meam, & percutiam Ægyptum,
 poſt hæc dimittet vos.* Domine, tot prodigia in
 bonum populi tui, a te parata, quia & benignum
 ac piunt te novi, ac pertinetiam Pharaonis, qui
 nullam Numen niſi præcipiam ſuam voluntatem
 agnorit, admittit, nam ideo Moyſi & Pharaoni
 reſpondit. *Quid eſt ut audiam vocem eius. Et
 dimittam Ifrael: Neſcio Dominum, Et Ifrael non
 dimittam, hæc inquit, Domine, non demittor.*
 Verum curioſitate tantummodo ductus, qua-

tum temporis in inculto illo æmore tranſmife-
 rit, ſcite deſidero. Scio vos reſponſuros 40. annos,
 quadraginta annos? Eja nunc ſiſtite. Cur ergo
 vult, ut Moyſes dicat, *ibimus viam trium dierum?*
 tres dies à quadraginta annis valde multum dif-
 ferunt, & dilant. Hinc quidam Auctori: *Cur tri-
 um dierum appellationem, qua fuit quadraginta
 annorum, indagat? ut hanc difficultatem capia-
 mus, ad modum, quo populus ex Ægypto difcef-
 ſerit, ac per nemus illud iter illud egerit, nos re-
 ſectere debemus. Sacer Textus ſic habet. At illi
 egreſſi erant capite diſcooperito* Ifaaitiz, capite de-
 tracto iter egerunt, ergo iter 40. annorum fuit i-
 ter trium dierum. Audacter quis confequentiâ
 inficiari poſſet, & reuera prima fronte paradoxon,
 ac nullam conoxtionem inter antecedens, & cõ-
 ſequentis videtur, Pileatum incidere nobilitatis,
 & magnatum eſſe ſignum non neſcio. Hinc de
 Grecis Pierius Valerian. hoc effectum tulit: *Per
 pileum apud Græcos indignum Nobilitatis fuit* Et
 Græci à Turcis patria ejeti, dum Venetias con-
 fugiſſent, ut nil nobilitatis omiſſum oſtenderet,
 pileati inceſſerunt. *Venetianis confugerunt Græci
 exortores facti, nobilitatem tamen ſuam ac ingenu-
 am libertatem pilei ſui geſtatione profuebantur.*
 Qui ſit ergo, ut macipies inſtar Nobilium pileos
 geſtent, libertate verò donati inſtar mancipio-
 rum capite detecto incedant? Præterea pileus li-
 beratis ſymbolum eſt; idcirco Imperatores vel
 uti Tyberius, Claudius Antoninus, Caracalla, &
 Nerua monentis à ſe culis pileum impreſſerant
 hoc emmate tubjecto, *Libertas Auguſta.* Ti-
 tus Livius quibusdam mancipiis inſequenti die
 libertate donandis hæc verba ſcripſit. *Poſtero die
 ſervi ad pileum vocati.* Nunc an non ſit para-
 doxon, quod Hebræi in Ægypto mancipis ſint
 pileati, in deſerto verò liberi capite nudato iter
 agant, videtur: *At illi egreſſi erant capite diſcooperito.*
 Quæſo vos, morem Hebreorum, & aliarum
 gentium in ſcripturis indagemus. Dum afflictio-
 ne aliqua gravi torquebantur, caput cooperite
 ſolebant: Hinc ut fama Davidi retulit, Abſolo-
 nem filium ſuum in prælio cecidiſſe, capite ob-
 voluto, pectore ſuſpiria, corde lamenta, oculis
 lacrymas emiſit. *Porro David operuit caput ſuum,
 & clamabat voce magna fili mi Abſalon, Abſalon v. 24.
 fili mi.* Aman dum Regio Alluen edicto hono-
 rem, ac ſubmiſſionem Mardocheo maximo
 ſuo inimico exhibere compelleretur, domum
 petrexit, caput velavit, ac inconſolabiles lacry-
 mas emiſit. *Aman ſeſtinavit ire domum lugens, v. 12.
 Et operio capite.* Quod facti Scriptores uſitæ
 Caribus.

Franciſ.
 Mendozo
 Tom. 1. in
 1. Reg. cap.
 Sect. 3. n. 5.
 Añet. 11.
 Exod. 14.
 v. 8.
 Chaldaeus.

Pier Val.
 Lib. 40.
 1. Reg. cap.
 Sect. 3. n. 5.
 Idem ibid.
 fol. 421.
 A.

Idem ibid.
 D.
 Tit. L. v.
 24.

1. Reg. 19.
 v. 24.
 Eſth. cap.
 12.
 Caribus.

lib. 40.
 1. Reg. cap.
 Sect. 3. n. 5.
 Idem ibid.
 fol. 421.
 A.

Trm. Cella
da it. fol.
328. v. 12.
col. 2.

adscribunt. Obiectum Amari caput tristitia adscri-
bunt. Nunc principale difficultatis tristitia
punctum adverte. Si caput rectum sit signum
in cororis, ergo Hebraei in solitudine capite
discooperio iter agentes denotant, tantam se fel-
icitatem, gaudium, & júbilo perfusos, ut tempus
40. annorum, quod in tam agresti loco
transsegerunt, non nisi trium dierum spatium
censuerunt. Ibi enim viam trium dierum, & non
quadraginta annorum. Sed unde illis tanta exul-
tatio? non a solo, quia agreste erat, & monta-
num, non a ferculis delicatis, non a vinis pretio-
sis cor exhilarantibus, quia Cerevis, ac frigida
inopia laborabant. *Deest panis, non sunt aqua.*
Ego me falli credo, si non hoc gaudium est præ-
sentio Dei, qui nunc cum illis miscebat sermo-
nes, nunc illos deducebat, provenisse dixerim.
Ille aspectus tanto eos gaudium perfudit, ut labo-
res non experirentur, in via non fatigaretur, si-
m floci facerent, nec famis molestiam cura-
rent: Proposuit hoc Lippomanus confirmat
inquietus. *Deus se illis videri praebebat, su gaudi-
um maximum, ex eius visione perciperent.* Quid
ergo miri si Discipuli ad conspectum resuscitati
Magistri in cororem mittant, & fronte exportent
ex ante passis afflictionibus solamen hauriant, ac
jubilis, & gaudiis inuident? *Garvisi sunt Disci-
puli viso Domino.*

6. Sponsa caelestis, ut virore collium, venustate
florum, auræ stant animum oblectaret, è civi-
tate ad ruse contulit, ac ut oculos regionum
difficilium magis pasceret. verticem montis Li-
bani in Phœnicia conscendit: sed pro quiete per-
turbationem animi à belluis ferocissimis illic
commorantibus, a quibus læti poterat, repor-
tavit. *Leones, ac serpentes que ibi latitabant.* Hinc
sponsus, ne sponsa distimite aliquo involvere-
tur his verbis eam inelamavit. *Veni de Libano,*
Sponsa mea, veni de Libano. Variis modis hunc
textum interpretes explanant. Primus is est,
sponsam intelligunt animam nostram, vel ju-
stam quempiam, sponsa est anima iusti. Libanum
mundum interpretantur. Hinc nonnulli scribunt:
*Libanus quippe est mons, ubi crescit nyroba herba
amariissima; mundi symbolum, qui revera non
nisi calamitates, & afflictiones propinquat.* Leonibus
ac pardis Deumones, qui nos infestant, desig-
nantur. De cubilibus Leonum, de montibus Par-
dorum, Leones, & pardi Demones sunt, qui aperiam
inquirant sa viantes quos dano decipiunt. Itaq; hic
sententia Christiana tribulationibus mundanis af-

fecta exhiberent. Sed quis inter tot calamitates
solamen aliquod instillare valeat: Quis enim
perturbationibus serenam aliequus lætitiæ mis-
ceat? Nonne auditus Sponsum caelestem, que-
am vocat: *Veni de Libano Sponsa mea.* Sed quomodo
pide Philosophico ferum mollitiæ mutat in
aurum lætitiæ? Nullo alio nisi sui aspectum præ-
bendo. Hinc Textus Hebraeus, pro *Tibi Libano*
Libano, legit, mecum à Libano, mecum à Libano,
*Sponsa mea veni, & aspiciet. & Claudi-
deus subjungit. mecum habitabis læta.* Agendum
hæc tria verba subjungamus, *Meum aspiciet læ-
ta; & mystetium percipiemus.* Perinde ac si di-
ceret. Quod si veneris mecum à Libano, acque
in afflictionibus oculis in me conseris, acque
*xeris quid fiet: Habitabis mecum læta, & per tribu-
tiones tuas in júbilo, exultationes ac irquidum
grabunt.* Veni ergo ut sublevis ab eorum, non me
ab eis gravium dolorem, & molestiarum veterem.
Succellus sacrosancti Evangelii id evidentius de-
monstret. Quantum ob priora gesta Apostolus
turbati fuerint omnes in competo habent, sed ad
aspectum resuscitati Domini tanta eorum pec-
toris in vastis lætitiis, ut gaudium inuident. *Gar-
visi sunt Discipuli viso Domino.*

7. Quod ab utero materno nos ipsi calamita-
tes nostras nobiscum effeceramus, non est dubium.
hinc prima vox, quæ è masculis formatæ, est A-
dæ a femellis E. quia illi Adamum hæc E. hæc
a quibus miseriarum acervum, quo conestros
affliguntur, hætedarunt, inculant. *Miserabile
statim clamar, A plorandis casum Adæ, & Jacobi
E deplorando casum Evæ: & ad veritates cogna-
rias personales, & proprias, quas sua quoque dies
fert, subsequuntur.* Has solus Deus in consolab-
lationes mutare potest. A scripturæ, quæ vultus
magistra digito Spiritus S. veterem docet. ne
abeamus. Nonnullæ graves noxæ contra Deum
ac proximum patrate dolore quodam vehem-
ti cor Davidis lacebant, ac concitabant, ut
que lætitiæ omni è pectore abegant, & præ-
dant tam intenzæ afflictionis eum fecerant, ut
medium, quo salvari posset, non reperiret. Hinc
suspirans ejulabat: *Contere tanquam parvum m-
dicabam, & potum meum cum fura miscebam.*
Afflictis è desolatis tantum hæc actioes sa-
miliares erant. *Erant mos celebris eorum, qui in li-
thuerant, in pulvere sedere, ne creta: ac ut afflicto
afflictio adderetur duo eum in visant, quorum
alter acuter in clamam, & nec è misero litæ hæc.*

Mich. Gisl.
fol. 623.
col. 1. C.

Cap. 4.
v. 4.

Idem ibid.
fol. 631.
Cap. 1. B.

Idem fol.
633. D.

veberit. alter supplicium pestilitatis, inedia, ac belli iudicium. Et quodnam pectus quantumvis chalybeum his incurfibus ad resistendum fufficit? O David tibi comparior, & aliquo medicamine plagas tuarum afflictionum lenire vellem. Audi tu, quia es Rex, convivio exquisitiffimo vasa pretiosiffima, quae proferunt vineae Engaddi, quae vi recreandi homines pollent, pollescunt; vel ex aula ad hortos te confor, ac floribus animum recrea: & si aurum videntem, tangentem, ac magis possidentem delectet, avaritia ditiffima pete ac coram te gemmas, uniones, topazes explicari fac, phonofcos, qui harmonia instrumentorum, & castri victorias tuas celebrant accessit cura: Magnates venatione animorum curis, ac negotiis turbatum sublevare solentis Consiliani munere fungeret, non abstinenda his, & ut credo non inaniter, tibi suaderem. Sed N. David neminem sibi nisi Deum laetitiam affertre posse didicerat: tunc ad eum recurrere decernit. *Audisti meo dabis gaudium, & laetitiam: & tristis. Rode mihi laetitiam salutaris tui, id est, Jeronimo, ut interpretatur D. Hieronymus, & per hoc sanctus nisi aliud quam a solo Deo sibi solamen ac gaudium affandi posse monstrare voluit.* *Tot dolendi causis calamitose immerfus Propheta nihil ad exultandum a se tristitiam potentius censit quam ipsum Deum.* Et quis mæcorem, qui Apostolorum corda occupaverat abigere potuisset, nisi Redemptor redivivus eorum oculis gloriosus: o quam incredibilis laetitia! o quam inexplicabilis jubilus subit eorum pectora inavit! *Gressi sunt Dispositi vno Domino.*

8. In stuporem agor dum actiones mysticissimas à Praecursore Domini non solum jam nato, sed & adhuc utero concluso paratas attentius remino. Audite, & vos ipsi mei dicti arbitri sitis. Deipara associata D. Josepho sponso suo, ut Elisabetham Zachariae uxorem in viseret, domo exivit, & gressu celesti Judaæ montes (quia caelum, quod verum solem continebat, lentos gressus si gressu non poterat) pervolar. Hospites gloriosi ad ejus domum pertinent, ac curialissimè & affabilissimè admittuntur & tractantur, & dum sancti feces sese amantissimè resalutant, & duæ magae mulieres in motuos amplexus ruent ac salutariter intravit Maria in domum Zachariae, & saluta vit Elisabeth: Filius Joannes, qui erga matris matrem recluderetur, ac compedibus avarae originatae vinciebatur, clamando, ac salutaribus affectus laetitiae inenarrabiles prodebat. *Et ecce via in utero ejus. O sancte pufio &*

quis est hic insolitus clamor, cum numeres tantum sex menses, nec tempus, quod humana membra perficit, attrigeris? quomodo jubilo perfectio ætatem, & annos antevectis? tenera membra necdum matura sunt, & proportionata ut corpus sustentent, & quomodo velut juvenis tripudias, & saltas. Quinam sunt hi inauditi, neququam visi effectus Praecursoris? stupor aucter dum quantumvis cæteri eo jam nato in gaudia effunderentur. *Multi in Nativitate ejus gaudebunt. Venerunt vicini, & cognati ejus, & congratulabantur ei, & verbo gavisi sunt universi, puerulum tamen hunc nifille, vel unum jubili signum dedisse non legimus, sed solum Scriptura utero matris clausum exultasse commemorat. Quodnam est hoc paradoxon?*

9. Ut hunc nodum dissolvamus cum Canisio, *Canis. Lib. ac Ruperto Abbate, quanto tempore Deipara moras ibidem traxerit, & quando num ante nativitatem Praecursoris, vel post eam discesserit necessario observandum. sit ante nativitatem abisse respondet. Maria in partu Cognata non adfuit, Rupert. Et tempus natalis Joannis non expectavit, sed se mature subduxit. Quomodo ergo pufio Joannes in lacem editus jubilos edere poterat, cum jam Deipara Salvatorem secum abduxerat, Joannemque ejus visu, ac praesentia orbatas; sed ut illa Jesum domui maternæ intulit, ac praesentem stitit, quantumvis eum videre non posset, tantum tamen solamen ex ejus praesentia hausit, ut omni mæcore postito in tantam laetitiam actus fuerit, ut sui impotens tripudiarer, clamarem, ac saltarer. *Exultavit infans in utero ejus. Nec abest causa, quia solus Deus veram laetitiam, & consolationem in malis affert. Et hinc ait D. Anselmus: Ideo exultavit Joannes, quia senserat adventum Iesu.**

10. Tres proceres tria capita sero regio redimita cultum Regi Judæorum delatura tendentes, ut Herodes in curiam suam Solimæam appulisse didicit, illic velut mare ex æstuantis inter undas fluctuantes mille suspicionum agitabatur aculeis. Ergone inquebat, alius praeter me sit Rex in regno meo? Cælum duos soles nescit. Ergone scepro priver? diademate exuat? ergone ille absque replica iusta ferat, qui nutibus meis se attempere debet? ergone in Judæa ortum credam, qui meas glorias obfuscet, qui emineptias meas mortificet? Nauta prudentis est navem in tūtam recipere, si tempestatem praevideat, sed dum te necdum explorat, nec certioribus indicibus habitis me vexo, levitate me duci prodo. Antequam

Canis. Lib. cap. 6.

Rupert. Abb. Le. in Canis.

D. Anselmus.

Antequam

Handwritten notes in the right margin, including the word "diab" and other illegible characters.

quam ergo ferro me vindicem, rei veritatem
 et nec volo. Sed quodnam stratagemata, quod-
 nam inventum adhibeat audite. Omnes sacerdo-
 tum, Scribarum, ac Phariseorum primos edicto
 in senatum coram se vocat. *Et congregans omnes
 Principes sacerdotum, & Scribas sciscitabatur ab eis
 ubi Christus nasceretur.* Edicite quæso, cur tantâ
 diligentia num sit natus indaget? an non Orien-
 tis Dinaltas viderat? an non ex eorum verbis id
 audierat? absque dubio, sed assensum præbere
 non poterat. Unde ut veritatem resciret, sic dis-
 currebat. A sacerdotibus, ac Scribis populi rem
 ediscam, ac rei veritatem querendo eorum vul-
 tus notabo. Si ergo ad auditum Naturalis & prop-
 rii Regis ac Domini nomen eos non trepida-
 re, quin potius exultare, & jubilos cordis in genis
 diffundi conspexero, certissime eum natum, vel
 brevi nasciturum conjecturabo, & quid deinceps
 opus sit deliberabo. Videte alium hujus perfidi
 Regis. Non solum Nativitatem Regis sed & in-
 dicia jubili, & lætitiæ sufficientia esse motiva, &
 testimonia sciebat. Id ex eo, quod Deo nostro
 proprium est, corda scilicet anxietate obscurata
 illustrare, ac vultus afflictionibus, & turbationi-
 bus contractos explicare, deducebat. Hos cogita-
 tus Herodis D. Paschasius penetravit. *Sciscitatur,*
 inquit, ab eis, ut cautus exploraret si Rex eorum ex
 lege promissus tristis, gaudens, & sic efficeret. Et mo-
 deratorum nonnemo subiungit. *Si tristatur læ-
 detur, verba ait esse Herodis: ergo natus non est, nec
 enispectatur nasciturus ab hisce subditis meis. Si læ-
 tatur, signum evidens est, aut natum esse, aut an-
 xie expectari nasciturum.* Si ergo Herodes ex vul-
 tu sereno Judæorum Nativitatem Regis eorum
 concludat, ego ex apparitione Christi rediviri ju-
 bilum maximum in Discipulis dum Christum
 conspiciunt, redundante deduco. *Gavisus sunt Dis-
 cipuli viso Domino.*

Matt. 2.

D. Pascha-
 sius lib. 2.
 in Matt. 2.
 Anon. de
 Eschor in
 6. 20. Iohn.
 lib. 9. sect. 1.
 observ. 7.
 fol. 197.
 Num. 6. 4.

Daniel. 3.

Rupert.
Abb. ibid.

11. Tres illos juvenes fornacis Babiloniz quo-
 modo inter flammis degebant, & ignis eos non
 contrivavit? imò quomodo exultantes uno ore
 laudabant, glorificabant, & benedicebant Deum?
 causa est quia quatuor scilicet Filium Dei sibi
 adesse videbant. Idcirco Nabuchodonosor dixit:
*Ecco video quatuor viros solutos, & species
 quarum similes Filio Dei.* Hinc Abbas Rupertus.
*Nonne Filius Dei est in flammis, & in cateris ag-
 nibus semper presens fuit? ideo inter flammis gau-
 dio affuebant.*

12. Mors, quæ ex se est amara, Quam amara
 est memoria tua, & quæ est ultimum terribilium,
 verumtamen teste Davide servus Dei suavis, ac

dulcis est, & dum à Tyrannidis offerretur job-
 lando, lætando eam expectant: aliam hujus
 rei causam non offert S. Cyprianus, nisi quod Fi-
 lius Dei eorum oculis se subiciat, vel quod *filium
 mentis eorum voluit. Preterea in conspectu Domini
 mors sanctorum eius,* quia licet quod in oculis
 præsentis Domini dimicent.

13. Sanctus ille, & decrepitus Simons animam
 emittere, & vitam in manibus mortis conglu-
 sum impetere flagrabat, idcirco dum ultis pa-
 sionem JESUM gessit, caelum rogat, ut ac-
 xum, qui spiritum spolio mortali necat, distil-
 lar, ac sulphuris, accensisque desideris inclamar:
*Nunc dimittis servum tuum Domine, secundum
 verbum tuum in pace.* Nec aliam hujusce rei
 causam assignare potest, nisi quia *viderant oculi sui
 salutare tuum.* Audi Scellam: *Item, inquit, cau-
 sam tanti gaudii reddidit, causa autem est quia volu-
 erunt oculi mei salutare tuum.*

14. Moyses, & Aaron stipati alius multis mo-
 tem Deo ad orandum Deum subierunt, & ut
 ejus cacumen petigerunt, ait Sacer texius quod
 comedunt & biberunt. Sed si Dominum roga-
 ruti ascendant, quomodo se dant crapulæ? Viti-
 phasis Chaldaica ait, eos nec comedisse, nec bi-
 bisse, sed cor eorum tanto júbilo repletum fuisse,
 ac si inter epulas, & nuptias latarent, & exultarent.
Et gavisus sunt quasi comedissent, & bibissent.
 Et unde illis hic júbilus? Sacer texius, expressit
 causam allegat. *Videruntque Deum.* Et Lippo-
 mannus: *Sic Deus se illis videndum præbuit, ut
 gaudium maximum in illius visionis percipi-
 rent.*

15. Anna Prophetissa Elcanæ uxor plures an-
 nos desolata, ac afflicta, quia intercedenda nec
 cum filium a caelo impetrare poterat: Et Domi-
 nus concluserat vultum ejus. Verum Deus eius
 precibus annuens, ac sterilitatem arceodens, filio
 eam magno, nempe Vate Samuele iolati ac læti-
 ficare reitolvit. Hinc altissimo grates reitolvit
 dixit: *Exultavit cor meum in Domino & exulta-
 tum est cor meum in Deo meo, ac dem subdit. La-
 tatus sum in salutari tuo.* Tripartit hæc Domini
 nec alium sui tipidum auctorem nisi Deum ag-
 no cit. *Exultavit cor meum (non in filio) sed in
 Domino: Et accepta gratia, verba de Christo
 mi, magis de Deo datore gaudebat.*

16. Pastoribus sub mediam noctem gregi
 vigilantibus Angelus ex caelo Empirico facti
 nuntium nati Melizæ annuntiat. *Evangelizæ ce-
 bis gaudium maximum.* Et in quo tantum gaudii
 consistit? *Quia natus est vobis hodie Salvator*

quidam qui est Christus Dominus Et quid, ut tanti
 gaudii participes fiant ita gendum? Ad stabulum
 peccati & vulnere illius considerate, qui paradisi
 recreat, & corda vestra exiliat, & facies ve-
 stras iubilant. *Vnus Iesus, ait Beza, uniuersos po-
 pulos vult iustificare gaudere, unus Iesus iustitia-
 rum vult iustificare, unus Iesus vult iustitiam tradi-
 tare, unus Iesus vult iustitiam latuam tradidit.*
 17. Edicite d. S. Apostoli quis vestras angu-
 stias in gaudia, vestras afflictiones in solatia, ve-
 stras moerore in iubilos mutavit? scio, eos, qui
 redierunt ac gloriosum Redemptorem vide-
 runt, resposuros. *Gavisi sumus viso Domino.*
 Dico mihi, & Christiane! aduertatibus hu-
 manis orbis inuolueris? animum nonnullis aduer-
 saribus habes turbatum? Cor tuum vel mo-
 roribus replevit egestas, vel in lectum deiecit ad-
 versitas valetudo, nec quietem concedit? Sanctos
 Apolos imitare, oculos tuos in Dominum
 non coarctare, manibus Crucifixum Redemp-
 torem arripe, imitare & contemplare membra
 eius sacra, transfixa, & spiritui recreando,
 vultu exhilarando, cordi delectando opportu-
 num erit medium: *Quia gavisi sunt Discipuli
 viso Domino.* Acque hic nonnihil respicimus.

ALTERA PARS.

Ostendit latus manus, ait Sacer textus, ac dein
 consequentiam format: Gavisi sunt ergo
 Discipuli, ac si illorum letitiae effectus nulla ab-
 alia causa, nisi immediatè à solo conspectu fa-
 ciei eius vulnere Magistri sui productus fuis-
 set. *Quia necessitate quodammodo consequentia
 latus affectus ineffabilis, qui dulcissima dilecti-
 onis praesentia potitur.* Vulnere Christi rosae erant ver-
 itates, quae in florido vete Resurrectionis sunt
 rosae, ac quae in horido humanitatis eius storne-
 rant, rosae cretae purpureae. *Revera quingue
 rosae purpureae vulnere Christi assimilari possunt.*
*1. In ipso Iesu aduersus agrum multas re-
 medum est.* Odor eius ecclesiarum confortat, in-
 de & recreant. Non absumitur rosae vernan-
 tes quingue cicatricum operantur. Experien-
 tia illi probentur. Servator Discipulos moerori
 immortales videns, confortativum cordiale ex-
 tra laetiam vulnere conseruit, confortativum su-
 per modum porrigit & applicat, dum eis ostendit
 latus & manus, quibus ostendit ipso statim mo-
 roribus, non in errore pulso gaudent & exultant
 rosae sunt. Discipuli viso Domino. *Magna*

quingue rosarum vis ad interiores animi morbos
 curandos propolens: Cuius devotis cur Cicatrices
 cicatrices in corpore reseraverit plures causas
 adferre possem. Modò tamen non nisi paucas
 adducam.

19. *Ostendit latus & manus.* Rex Arabum *Athenaus*
 dum vulnere, quae ob suorum amorem ac defen-
 sionem reculit, ostendit, tantum valuit, ut quili-
 bet eadem loca in proprio corpore fauciaret,
 in argumentum reciproci amoris insigebant sibi
 vulnera similia. Cicatrices Apostolis detexit, ut
 vices amoris redderent, ac fidem propagaturi fe-
 ro licitorum caput, corpus, ac membra exponere
 non metuerent.

20. *Ostendit latus & manus.* Alphonus Lusitanorum
 Rex ut in praelio fortiter pro fide Christi
 contra Mauros gesto quingue cicatrices accepit,
 ex illis regno suo magnam gloriam obtentura
 aurumans, eas in symbolum delegit, ac litem
 argenteis eas insignis suis, ut ab omnibus conspici
 possent, incidit. Noster Servator cum Hebraeis
 congregitur, *filii Matris meae pugnaverunt
 contra me,* & dum in campo argenteo suae candi-
 dae, & innocens humanitatis quingue vulnera
 reculit ad maiorem gloriam ea Discipulis mon-
 strat. *Videte manus meas, & pedes meos.*

12. *Ostendit latus & manus.* Ut quam suae
 gloriose hae plagae, & quanta gloria ab iis ma-
 nus, pedes, cor, ac totam humanitatem eius
 detivetur demonstraret. Id ex doctrina Theo-
 logica Joannis Evangelistae deduco. Hic post-
 quam de aeterna generatione verbi tractat di-
 cendo: *In principio erat verbum, & verbum erat
 apud Deum; Discursum de generatione tempo-
 rali Christi, eiusque conditionibus, & qualitati-
 bus subiungit dicens: Et vidimus gloriam eius,
 gloriam quasi unigeniti à Patre.* Hic de qua glo-
 ria sit sermo, qualis sit gloria, quam viderunt
 Apostoli scire velim. Multi gloriam illam, quae
 in vultum, ac vestes sese diffudit, quando respice-
 runt facies eius sicut Sol, intelligi volunt. Sed Ru-
 pertus Abbas per istam gloriam quingue plagas
 lanceae & clavis incisae intelligit, adeoque docet
 vulnera illa fuisse gemmas pretiosas, uniones in-
 estimabiles quae corpori Salvatoris non ignomi-
 niam, sed gloriam attulerint. *Vidimus gloriam
 eius. Vidimus in manibus & pedibus eius fixuram
 clavorum, vidimus, inquam, & inspicimus
 palparimus, & manus nostrae contracta verum la-
 tus eius lancea confixum.* Haec Rupertus, ac si
 ostensione plagarum Discipulos beatificare & ibid.
 glorificare voluisset.

22. *Ostendit*

Handwritten notes in the right margin, including the word "diab" and other illegible characters.

12. *Ostendit latus & manus:* ut desiderio Thomae, qui velut infidelis dixit, nisi videro & tetigero, & mittam manum meam in latus ejus non credam, satisfaceret. Huic simile Alexandro contigit. Hunc inter limites Macedoniae ac Persiae quadam vice constitutum in terram procubuisse, & brachiis extensis manu dextrâ Macedoniae, sinistra Persiae limites cõplectendo, & hæc, & hæc mea sunt dixisse legitur, quo facto utriusque provinciae possessionem accepit. Thomas in incredulitate lapsus, ad humanitatem ac divinitatem manus extendit; quasi diceret: Et hæc, & hæc mea sunt: id est, & divinitas, & humanitas mea est: Dominus meus, & Deus meus.

21. *Ostendit manus & latus.* Valerius Maximus Romanos, postquam Philippum Macedoniae Regem Græciâ exturbassent, ac sibi libertatem recuperassent, tanto gaudio perfusos fuisse, ut aerem clamoribus replerent, recesserit; his adeo sunt aves percussæ, ut in terram velut mortuæ ceciderint, tantâ alacritate clamoris gaudium calum replerunt, ut aves, quæ de super volabant, paventer deciderint. Thomas à vociferationibus turbatum clamantium, Crucifige, crucifige, quas paucis ante diebus audierat, extra se actus, dum pluribus alius, qui relicto eo fugerunt, procul à Domino suo discessisset, in infidelitatem est lapsus: nisi videro & tetigero, & mittam manum meam in latus ejus non credam: sed gratiosus Magister cum erexit, dum ostendit latus & manus, dicens: Insuper digitum tuum hinc, mitte manum tuam in latus meum. Et hic vaticinium illud verificatum est. Homo cum ceciderit non collidetur, quia Dominus supponit manum suam.

24. *Ostendit latus & manus.* Risu reverâ certum genus piscium in vicinis Fisiæ Insulis Schellingia, & Amclaudia capiendi, excipienda confuerudo est. Hi pisces in vere aerem haustum propè litus emergere solent. Piscator insolito modo se vestit (quo nostrum ævum, dum mundus ad non plus ultra demeritarum attingit, se vestit) ad litus itaque piscator ille se confert, saltat, tripudiat, & choros agit. Pisces ergo innarâ curiositate ducti ad litus natant, illique gesticulationibus ac saltibus se delectari ostendunt: interim piscatores retia expandunt, & dum personatur latram subito deponit, pisces eum hominem esse agnoscent, & si repellantur non fugiunt, sed in retia aguntur, ac piscatorum præda fiunt. Mare mundus est: Hoc mare magnum: Homines sunt pisces: Facies hominis velut pisces Maris. Piscator est Deus: Habitu invenit ut homo formam servi

accipiens, è celo ad virginalem B. Matrem uterum exiit, ex utero venit in mundum, ut dicit S. Ambrosius: *Salva quodam venit in mundum, ut dicit S. Ambrosius: Patrem erat, in Virginem venit: ex Virgine in pro. D. Ambrosio sepe et an silvæ, descendit in Iordanem, ascensum in I. de cruce, descendit in tumulum, & sceler ad Petra, ut & dexteram: Et quamvis non locutus, prodigata. Amen. men patrat: unde factum est, ut monuisti curiali. 18. tate, alii & maxime Discipuli devotione moti cum sequerentur, & sequerentur eum multitudine copiosa, sed subito larvâ depolita se manifestarent in cœnaculo: Videte manus meas, & pedes meos, quia Ego ipse sum: Et ecce Thomas in particulari fugit: Non erat cum eis, quando venit Jesus, de sulcando sive infidelitatis inare dicebat, nisi videro & tetigero, non credam: sed cum rectè humanitatis expanditur personatum quinq; plagis, istud digitum tuum hinc, mitte manum tuam in latus meum, & itatim fit præda Salvatoris: Dominus meus, & Deus meus.*

25. *Ostendit manus & latus.* Isaac cocarticus de moriens auxius hæredat, nec uter fratrum Jacob vel Esau sibi præfens esset cognoscere poterat, sed circò accedere iussit, ut tactu dubium elidete posset. *Accede sibi mi, ut tangam te:* nec hoc medio dubietatem sustulit, sed perplexus dixit: *Vex quidem vox Jacob est, manus autem manus sunt Esau.* Verum Thomas tactu vulnerum omnem animo pepulit ambiguitatem & Humanitatem & Divinitatem agnovit: *Dominus meus, & Deus meus, adeoque cum Davide canere potuit. Dominus exquisivi manus meas, & non sum delictorum. Hic est os aureum: Palpari Thomas se non, & non ipse deceptus, vidit palpari, & cæcus esse deus.*

24. *Ostendit manus & latus.* Cui? A postolo infideli binomino: vocabatur enim Didimus & Thomas. Primum nomen dubietatem, quia Resurrectionem Christi in dubium vertebat, deopertat, alterum abyssum significat: quo induere voluit, Thomam ex dubioso, ac inchoato solo asyrisum scientiæ, quæ nullum dubium admittit, innotatum: hinc humanitatem à divinitate distinctam, ac in personaliitate Magistri divinitatem, ac humanitatem subsistere ac adæquate quidditatem servatoris, nempe quòd Deus sit, & homo, demonstravit: *Dominus meus & Deus meus. Videlicet quætit S. Bernardus: reportatum est oraculum, quod ex foraminibus petra: bona foramina: quæ sunt dem astruunt Resurrectionis, & Christi ascensionem.*

27. *Ostendit manus & latus.* Cor paratum, ac manus cerebratas monstravit. Si consideremus actus

Valerius Max. M. Gabriel Aiguani in Psalm. 50. num. 8. 47. fol. 326. col. 1.

Psal. 36.

Ioan. Boet. Lib. de Insulis Prisci fol. 482.

Psal. 103.

alio, obiectum quidem est rigoris, sed amoris si
ad passionem referatur. Idcirco nonnulli quæ-
runt, non rigor amore, vel amor rigore poten-
tius peccatorem flectendi, ut peccato relicto, vi-
tam emendat, remedium sit. Methodium mona-
chum pictorem celeberrimum rigorem adhibuif-
se, ut Bogarum Bulgarorum Principem ad fidem
convertere fecit. Christum namque in forma ju-
venis vultu horrore, ita exstuantem, dexterâ
iustos suspensâ solentem, Cæcæ demones
frenâ horrentiâ peccatores terrentes, tertiam ore
hinc flammas fumantes ac livillantes eructan-
tem desipiant, & præfatio Principi exhibuit. Quâ
vâ pictura taurus Duci terror incussus fuit, ut
statim ad fidem accessit. Terribilis hæc pictura Du-
cum Bogorum sic perculit, ut Christo nomen dederit,
omniâ Gentilium ritibus abjuratis. Sed filius Dei
a morte ad vitam gloriosam ac immortalitatem
reversus, Thomam quæ infidelitatem rejectâ fidem
accipere ostensione plagarum (quæ signum sunt
veritatis) his plagatus sum in domo eorum, qui me
diligebat, amore aggressus est. Pictura hæc erat
penicillo clavorum, ac lanceæ non alio colore
quam sanguinis in charta humanitatis depicta:
hinc ad ejus vilium, & tactum in vitatus Thomas,
inter digitum tuum hinc, non terretur, sed ani-
mam relinquit, ac ex infidelitate ad fidem conver-
titur. Dominus meus, & Deus meus. Unde Gre-
gorius Hieronymus: *Quid est Dominus meus, &
Deus meus? id est, sum nihil dubitans, certus sum,
certissimus. Rationem, præ dico immortalitatem,
Tu es Dominus, Magister meus, Rex meus, Ego ser-
vator tuus. Tu es Deus meus, qui creasti me, pro me
carum suscepisti, quam ut me redimeres morti tra-
didisti. Et ut me tecum resuscitares, hodie à mortuis
revocasti. Hæc est fides mea, ita sentio, ita credo.*
28. *Ostendit quibus manus, & latus. Thomâ con-
versum ac Discipulis exhibentem, etiam celo, util-
itatem exhibentem, intulit vulnera. N. Id, quod D.
Petrus Collegi Apostolici Princeps tractans de
spiritibus beatis, in quem desiderant Angeli prospi-
cere scripto reliquit, in mentem reducere. Ego-
ne Angeli desiderant? desiderium est de eo, quod
non habetur, ego si vident Deum, quicquid est
desiderabile habent: hinc si desiderant, objecto
sua beatitudinis est, quod voluntas beatorum
quiescit, & quomodo quierent dum videre, ac
possidere illud, quo carere cupit? in Deo est omne*

bonum, si ergo vident Deum cognitione intuiti-
vâ, & sicuti est, ergo omne obiectum visibile,
quod coram statui debet conspicuum, ac omne
bonum desiderabile possident. Beda Tò quem
ad humanitatem Christi quinque plagis in cor-
de, manibus ac pedibus lauciatam referri aut-
mat. Et dum ante ascensum Christi in caelos ejus
contemplatione privati erant, se nec totaliter
beatos, nec perfectè gloriosos censebant, quin-
imo velut ultimum complementum beitudi-
nis accidentaliter intuitum rubeorum, ac glorio-
rum vulnere avebant. *In quem desiderant An-
geli prospicere. Constat profectò, ait Beda, quod tan-
ta qui pro nobis passus est, te in Christi posterior gloria
succesit, ut etiam Angelica in celo virtutes,
cum sint aternâ felicitate perfecta, non solum im-
mutabilem Deitatis magnificentiam, sed & assump-
ta ejus humanitatis claritatem semper aspicere
gaudeant. Ex quo inferte licet, quod dum Chri-
stus sua vulnera conspicienda præbuit, non so-
lum Apostolis in cœnaculo, sed & Angelis in
cœlo solatio fuerit, & recreatis, & quod non mi-
nus Ecclesia triumphans in cœlo, quam militans
in terra exultarit, jubilarit, ac tripudiarit. Garri-
fuit Discipuli viso Domino.*
29. Sed non videtis & animæ peccatrices Chri-
stum, & nobis suas cruentas manus, & plagas os-
tendat, ut eosdem, quos in S. Thoma effectus
producat. Si ergo ille tactu ipsius ex infideli in fi-
delem migravit, nos qui sumus peccatores, &
consecutivè hostes Dei peccatis valedicere, ac in
amicos, & servos Dei mutari debemus. Omnes
Redemptores sacrosanctas plagas videtis, & con-
templamini: Videte manus meas, & pedes meos:
vestri causa lubens hæc vulnera excepi, vestris
ergò, qui amore mei nec verbum injuriosum,
nec aspectum corum ferre vultis: vestri ergò,
quibus dolore minimo capitis torqueri res est ar-
dua, ac difficilis, vestri ergo, qui, si ita dici liceat,
ad mûscæ morbum in bilem agimini. Huc adis,
& peccator, *infer digitum tuum hinc*, amore tui
crucem denuò sum subire paratus, si carnificem
amorosum agere velis, digiti tui sint clavi, & cor-
tuum lancea, *mitte manum tuam in latus meum*.
Et quid a te tuus Servator postulat? non opes,
non vitam, non sudores, solâ fidelitate conten-
tatur. Noli esse incredulus, sed fide-
lis, & vade in pace.

Handwritten text in the gutter, possibly a library or collection mark, including the word "diab" and some numbers.

DOMINICA SECUNDA POST PASCHA.

Ego sum Pastor bonus, bonus Pastor animam suam dat pro ovibus suis.
Joan. 10. cap.

ARGUMENTUM.

Bonus praelatus se totum impendere debet etiam cum periculo vite pro bono subditorum, et omni diligentia conari debet, ut subditos ad pascua salutis deducat.

Non est verus pastor, qui boni pastoris conditionibus caret, Et nihilo fecius quilibet curam gregis ambit, quamvis nec unam circumstantiam ad gregem custodiendum habeat. Ab antiquis solus Jupiter sine capite depingebatur, ut eum superiore omnibus, ac neminem Jove superiorem demonstrarent. Sed quod hodie non scientes se carere capite, & tamen eo carentes, caput multorum esse præsumunt? id inde, quia legis sic ordinantis notitiâ carent, provenit. *Pastor non pretio, sed precibus assumatur. Tantum ab ambitu debet esse sepositus, ut quæratur cogendus, rogatus recedat, in vitatus aufugiat, et sola illi refragetur necessitas.* Et dein, dum juxta votum feliciter res non procedit; dignitas occupatur vi, ac fraudibus, non fecus, ac Camatus, Saracenus regnum Perfixæ, ac Richardus Tertius Angliam sic perhibentibus Historicis invaserunt. Hunc errorem hac prohibitione. *Nemo assumit sibi honorem, nisi qui vocatur à Deo tanquam Aaron,* Apostolus eliminare voluit. Et qui huic Doctrinæ contradicit bonus Pastor non est: sunt tamen, qui ad regimen licite electi sunt; sed passionibus præventi, nec ratione aliquâ, nisi proprio capite ducti usurpantes illud dictum: *Sic volo, sic jubeo,* & licitum facientes, quidquid propriæ artificit voluntati, non minus, quam in Heliogabalo, Nerone, ac Tyranno Syracusano illud verus verbum, *stat pro ratione voluntas,* verificati demonstrant. Qui his infundatis conceptibus adheret, non est bonus Pastor. Multi nil aliud, nisi ut titulo superioris decorati redditibus fruantur, ac oves dilanent, spectant. De his, qui post curam, ac onus in alios transferunt sic, S. P. Augustinus: *Ob*

*honorem aut lucrum temporale alius præferunt, effertur. Hi ut mercenarii ejici, & non titulo pastoris decorari merentur, cum astricto Divus Gregorius, in hujus mundi necessitate occasio, cogitur, an quis sit Pastor, an mercenarius, dum ascendit, quod non pertinet ad eum de ovibus præstare, enim volunt, sed non prodesse, vel, ut ait Divus Basiliius: Non omnibus, sed sibi prædesse cupiunt. Non sic duo Thomæ pastores Ecclesiæ, alter Casertanus, alter Villanovanus, quorum ille vitam exponens pro suis: Ego pro Ecclesiâ Dei libenter mortem subibo. Sic ad lupos facillimes: Vos ipsi in Dei caveate, ne cuiquam meorum necesse alloquens, alter sciens, quod ille non præstet, qui non prædesse erogando in pauperes sui gregis, mentis Episcopalis redditus, nec sibi lectum, ubi monumentus quiesceret, memor documentâ Divo Bernardo Eugenio Tertio: *Præstet ut præstet regerunt.* Hi pastores, quibus iussu Dei Vates ineliminatus: *Va pastores Israel, qui pascebam ovem vestros, non fuerunt.**

2. Sed qui nomine boni pastoris vult gloriari ad minus Evangelico pastori se in duabus qualitatibus conformare studeat.

Prima est, si ita necessitas requirit, etiam cum periculo vitæ gregi succurrere studeat. *Animam suam dat pro ovibus suis.*

Secunda, ut omni indultâ oves ad pascua salutis adducere conetur: *Erillas oportet me adducere.* Et tunc jure, *Ego sum Pastor bonus,* dicere poterit. Sed jam oves vocem pastoris audire: *Procedite memi audite,* observatis. Vos ergo cum estis grege Christi verbo Dei cum devotione, ac silentio attendite,

L. si quem quam cod. de Episc. L. contra cod. de remilitis. Io. Bat. Pastia in Histor. Persic. fol. 9. Io. Franse. Blondus tit. 3. de bello Lev. Anglia Lib. 8. Ad Hebr. 5.

PARS PRIMA.

Bonus Pastor animam suam dat pro ovibus suis. Joan. 20.

Non absque causa Pastori titulus bonitatis datur, cum bonum non sistat in seipso, sed dicitur credentem ad alterum, ad quem se diffundit, prout Philosophorum axioma irrefragabile. Bonum est finis diffusivum: Ergo consequenter bonitas suos in subditos egenos elargitur, sanguinem effundat, & si id necessitas requirit, vitam non parcat. Apis, quæ liquor: ex uberibus florum veratantum fugit, mel, quod in bonum aliorum cedit: Et proficit, conficit. Mutuus Columba, dum Ecclesiæ exercitui præellet, ut suis signis suis militatibus se nulli labori peperisset, & libentissimè pro suis vitam se dedisse periclitaret, manum armatam hoc Lemmate subiecit: Agere, & pati fortia, Romanum est, etc. Ergo Pastor pro bono subditorum non solum non ardet, sed & periculosam aggreditur. Alfanus Nonus, ceptro, ac diademate Hispaniæ ducatus, ut modum regendi ostenderet, Pelicam pro simbolo, qui licetando proprium pectus, pullos suo sanguine vitæ restituit, hoc addidit: Pro grege, ac si diceret pro meis subditis sanguinem effundere sum paratus, elegit. Hos animos generosos similitur expressit Otto Imperator dum corosâ imperiali redimitus aulicis sibi assistentibus dixit: Faciam ut omnes intelligant quem Imperatorem elegeris, qui non vos pro se, sed pro vobis dedit. Sanctus Pastor, ac Præsul Novatus Paulinus asserit. Servile jugum obit oviculae causa liberatis: O quam diligens conditorum in bono pastore requisitam observator fuit: nempe bonus Pastor animam suam dat (id est verba sunt Divi Thomæ, vitam corporalem) vitam propriam ut oviculam è Barbarorum laeis magis crudelium manibus eriperet, impendat.

4. N. id quod utque huc breviter docui non subditurum, nisi basi Scriptræ inoiteretur, creditum. Deus Moysen mandat ad Pharaonem, ut ei legationem maximi momenti concernentem, liberationem populi Israelitici aperiat. Veni mecum te ad Pharaonem, ut educas populum meum Israel de Ægypto Verum Moyses ineptitudinis hæc confusus post multas excusationes, & replicas nolens Deo reluctari tantummodo quid genus interroganti, à quo ablegatus sit respondere debet, quæstivit: Si dixerit mihi, quod est nomen tuum? quid dicam eis. Et Deus, hæc præcisè

verba: Ego sum, qui sum, illis dices, replicat. Est adhuc, quod ego sum Dominus Deus Patrum vestrorum, Deus Abraham, & Deus Isaac, & Deus Jacob misit me ad vos, illis significabis. Hic subintrat Rupertus Abbas, & cur Deus de nomine suo interrogatus duas definitiones, primam, quæ verè essentiam, ac quidditatem Dei explicat, nempe: Ego sum qui sum, ac alteram, Deus Abraham, Deus Isaac, & Deus Jacob assignet, inquit. Secundum Logicos unius rei esse unicum definitionem, non nescio. Deus est immultiplicabilis, & ita unus, ut major unitas reperiri nequeat. Cur ergo Deus duas sui ipsius definitiones profert? Cur Dominus de uno tantum nomine interrogatus duas suggestit. Verba sunt Ruperti Abbatis, & ad unam Rupert. perunculationem duo reddidit? Si Deus recte Divo Abb. id. Hilario sic dicente: Non aliud magis proprii Dei, D. Hilario quam esse intelligitur, cur subjunxit: Deus Patrum lib. 1. de vestrorum, Deus Abraham, & Deus Isaac, & Deus Trinit. Jacob misit me ad vos: Hæc particula mihi superflua, ac contra regulas bonæ ac veræ definitionis, quæ nec superflua, nec diminuta esse debet, militare videtur. Ego postquam Deus suam essentiam Moyfi illis verbis: Ego sum, qui sum aperuit, eidem etiam, quia operari sequitur adesse, notitiam operationum suarum ad extra communicare voluisse crediderim. Illis ergo verbis: Ego sum Deus Patrum vestrorum inferre voluit: O Moyses ab illo te ablegatum dicas, qui se beneficium erga suos, eos creando, conservando, iisdem providendo, ac omnia bona fortunæ, & gratiæ largiendo, atque eos ab omni malo liberando gloriatur. Deus Patrum vestrorum, ac singulariter Abrahami, Isaaci, & Jacobi, qui mille benedictionibus à me sunt ditati: In semine tuo benedicentur omnes gentes, & Abraham, dicitur sunt repromissiones, & semine eius. 14. Ad Galat. 3. 16. Dicens ergo: Ego sum, qui sum, se non esse propter se solum, sed & propter suos, veluti Abrahamum, Isaacum, & Jacobum, ac omnes alios inferre voluit. Ac si dixerit, inquit Velasques, sic equidè sum, Ioan. An. qui sum, ut non mihi, sed meis servus sim, qui ad be. Velasq. in nefaciendum, & bene merendum de illa totus sum. Psal. 100. Ac idcirco charissimum sibi gregem gentè Israeliticam lupis voracibus in Ægypto, in d' Pharaoni luporum ferocissimo subtrahere studuit. Ego sum, 126. col. 2. qui sum, Deus Patrum vestrorum, Deus Abraham, & Deus Isaac, & Deus Jacob. quia non sibi solum, sed suis est. Et sicut opinatur Clemens Alexandrinus: Deus cum sit bonus, si cessasset unquam à benefacere, Deus quidem cessabit esse, quod nefas quidè est. Lib. 6. Strom. dicitur Sed eius beneficentia Dei erga omnes, cum ea sic evidètiore lumine solis, ac calore ignis, vobis demon-

demonstravi? hominibus, ac maximè superioribus, ac Prælati, qui omnes non suos, sed se spectant, id bene demonstratur. Nihil olectus Jacobum hujus debiti pastoralis exactum observatorem invenio. Gratiostissimus hic adolescens ad partes orientales proficiscens, ad opilionum pascua, in quibus maximè vigiliantia, ac curâ gregi intendebant, appulit. Et cum pastorculam venustissimam, ac modestissimam omnium illius ævi venire observat, ac conspicit. Hinc juveneculus ille à pastoribus, ac inlinita non erroneo edoctus, (uti re ipsa erat) illam siliam Labani sibi persuadens, ejus venulati fortissimè raptus, ac eam sibi uxorem designans, eam salutavit, & submisit honoratam amplectitur, & osculo delinivit: & absque dubio eum suum cordis prodidisse affectum his verbis, eris mea Sponsa, credo. Sacet

Genes. 24. 31.

Textus, qui hanc rem narrat, sic ait: *Osculatus est eam, ac dein rem miram, nempe quod Jacob in lachrymas proruperit inconsolabiles, fletuque verba luctuosa addiderit. Et elevata voce flevit, subdit. Equis hujus juvenis actionem non demeretur? quæ causa ut plangarim? potius jubili, ac lætitiæ anam habuit. Non? subdunt septuaginta: Et exclamans sua voce flevit, os lamentis, ac suspitius, afflictionem animi, & oculi veraces cordis nuntii, ejus dolores prodere videbantur. Sed quænam major quies, ac delectatio, quam objecti omnium desideratissimi præsentia fuit? An forsitan mala sibi obventura quæ sibi copulanda erat, augurabatur? Nequaquam, nam Rachel non teretica, morosa, perfida instat plerumque miserum maritum, in desperationem agunt, erat. Fortitrane, ut volunt nonnulli, cum præ gaudio in lachrymas, quia in consanguineam incidisset, quæ sibi desponsanda erat, prorupisse credemus? si hæc ratio valeat, jam & ipsa Rachel plorasset, cum mulieres, verba sunt Lyran, sine pronæ ad lachrymas magis, quam viri, videtur quod potius debuisset dixisse de Rachel quod flevisset, insuper ipse Lyranus opinionem Hebræorum adducit, quam satis probabilem asserit, Jacobum nempe idcirco plorasse, quia domo paternâ abiens plures opes, gemmas, uniones, quas secum asportarat, ab Elipat primogenito Elau, qui eum interceptus fuerat, & cum multitudine armatarum comprehendit, & omnibus bonis spoliatum dimisit. Spoliatus est. His ergo se privatum videns elevata voce flevit. Sed hic mihi nova difficultas oritur. Cur statim post infortunium non ploravit, ac planxit? cur lachrymas tam diu continuit, & postea in sinum charitissimæ Rachælis effudit?*

Nicol. de Lyra ibid.

Lyran. ibid.

idem Lyranus id factum, quia nullo duntaxat honorate, suam Sponsam, velut servus Abrahami honoratam Rebeccam, respondit: *Quis pro vidit consobrinam suam, & non habuit aurum, argentum, seu pecunia ad dandum sibi sicut servus Abrahami dederat Rebecca, memor hujus reipit lachrymari. Flevit, quia se non posse sua satisfactione obligationi, ostendendo se erga Rachælem beneficium, cognovit: et eam exultans elevatâ voce flevisse dicitur qui antea non ploravit, quod suis potius, quam sibi esse debere dicitur. Id quemlibet Prælatum, ac Pastorem curam habentem gregis angere deberet. Ego multos cruciari, ac dolere, quia oves habent maculas, nec lac mulgere, vel lacum tondere, nisi si mul pellem detrahant, possunt, credo. Hi potius mercenarii quam boni pastores, quia boni pastor animam suam dat pro ovibus suis, & non conservant.*

6. Hanc conditionem Aaron Pastor gregis stultici, qui multos transgressores divinum præceptionum habebat, dum hinc innumeros famam Moysis læcesseret, ille temerè, igni incensum miscendo dignitatem sacerdotalem subrogaret, alter ad harendo transgressoribus, existeret, non solum cognovit, sed & ad præmiserit: sed Deus merito contra illos exarduit, & seditionis acriter puniis reliqui se conuere, nec inter gentes suscitare seditiones diceret. Et dum Deus penam exculatoris erat, Moysi, ac Aaroni secederent, ne flagellis divinae justitiæ involverentur, præcepit: *Dixit Dominus ad Moysen, recedite de medio hujus multitudinis, ego nunc delebo eos. Et subito recesserunt a medio. Quis faceret textus subnectat attendit. Moyses furorem Dei in transgressores fulmina tam vibrantem videns, jam enim egressus est in Thaurum, & plaga de saxis, sacrotoni Aaroni loco statuit, ut Thure, ac incenso in medio populi manum thaurum placare studeret, justit. Tolle in vestram & hausto igne de altari mitte in cenam depone. Hæc ulque res bene aguntur, Moyses præcedere agit, ac nemo id negat: sed præcepit ut in medio gregis se sistat, pergens ad populum, ut rogaret eos, si illa justitio nimis dura, ac indifferens, nec rectitudini charitatis conformis, quia egressus est in Thaurum, & plaga de saxis, miti videretur. Quamvis ipsum miror Aaronem, qui dum mortis non accit, absque reflexione ad mandatum Dei acceptum datum. Recedite de medio hujus multitudinis, in medium reorunt ubi flamma magis lætior de gregis ingerit: *Cucurrerit ad medium multitudinis, quæ non**

iam vobis intendendum. O Aaron: an non periculum, cui obijes vides: Hoc fortunam tenere est. At Moyses tibi id mandat: pergens cito ad populum, &c. Deus dico ego, id tibi vetat. Reverti de medio huius multitudinis. An non ab illis dicitur scire Deum statum flectere potes? N. Aaron quia Pastor erat bonus, & ut greges eriperet, propitiam debebat negligere vitam: Bonus Pastor animam dat pro ovibus suis. Totum id gregi facere debuit. Supra hoc Divus Ambrosius con- cepit hic digna doctrina format. Cum divina propter contumaces in plebem serperet, me- ritum q' inter mortuos, revertens Aaron objicit, an merum speret ne plures perirent; vere vir men- tis, & animi sacerdos, qui se pro Dominico grege quasi Pastor bonus pro objiceret affectu.

7. Nunc a Synagoga ad ecclesiam, a sacerdote Hircano ad Pastorem ecclesie, ad Arone ad sanctum Petrum, & cui filius Dei solum gregem agnis, & ovibus mixtum ostendit, transiamus; p'inde ad dicitur: Petre hucusque te hominem perfectum, prudentem sum expertus, nec ullum mentem ut sic Pastorem invenio. Omnem te diligentiam, possibilem adhibiturum, ac curam, non solum ut de bonis pascuis et providas, sed & de Argo futurum, ut a lupo infernalium illam de- fendas, scio. Et gregem: *Pasce oves meas*: simi- liter agnos tribuero: *Pasce Agnos meos*. Tribus quibus ait Doctor Angelicus: *Doctrina verbo, vita exemplo, & temporali subsidio, quibus praelatus debet: pasce debet*. Vel ut ibidem dicit: *Pasce oves meas: Pasce autem oves est credentes in Christo, sed si deficiant, confortare, terrena sub- sidia procurare. Exempla virtutum cum verbo predicantur impudere, adversarius obijcere, er- rantes subsidio corrigere. Sed filius Dei, postquam Petrum caput, ac pastorem gregis constituit, dis- ciplinam mutare, & nonnullas particularitates adnotantes ea, quae eidem Apostolo obventura agnos pascere videtur, cum esset junior cingebat, & quibuslibet ait vobis, cum autem senectus a- gnos erigeret, & dicit, quo tu non vis: quibus nil aliud quam mortem ejus denotare voluit: Hoc autem dicit significans, quia morte clarificatus esse Deum. Sed qualis est haec connectio, dum Clavibus personam Petri ac mortem jungit: vix enim ad hanc dignitatem exeret, & jam mor- tem notaret? Dionysius Carthusianus ingeniose mysterium penetrat, & Christum sic loquentem interpretatur. Nunc cum te pastorem constitui, ac tu gregem constituisti, omnibus tuis commo- dus te poliare tebebis, nec in aliud quam peccato*

ta tibi commissa intendere, & si necesse fuerit, vitam, & sanguinem profunderere debebis: signifi- cans quia morte clarificaturus esset Deum: ut pra- latus, vel pastores agnoscant, ait Dionysius, quan- tum habeas Christum diligentiam, dilectionem, & curam pro suis fidelibus, quam sollicitudine velis eos cu- stodire, quam districte requirat rationem de eis. Et curi dicitur. Quia praelati debent esse parati ad moriendum pro grege commisso, ideo consequenter pra- dicit Petro de qualitate sui martyrii: unde evi- denter, quod bonus pastor animam (id est vitam) suam dat pro ovibus suis infero.

8. Divus Gregorius pontifex Christum re- demptorem nostrum non solum praecipisse pas- toribus, ut animam hoc est vitam pro grege ex- ponerent, sed & ipsammet velut caput omnibus exemplum se praebuisse affirmat. *Fecit quod mo- nuit Christus, pro ovibus animam posuit*. In laetis Evangelis nec miniam contradictionem, quia omnes Evangelistae puram, & simplicem veritatem scripserunt, scio Nihilominus experientiam contrarium edocere puro, Et quis successum passio- nis Christi non eodem modo ab Evangelistis Mat- thaeo, ac Luca recensitum nesciat: praesens ut im- posturas, ac falsas accusationes a ministris contra filium Dei audivit, exactissime rem examinare decrevit. Sed postquam diversissime plures particu- laritates, ac capita examinasset, & accusantium iniquitas, & accusati innocentia apparuit. Unde ab omni cum calumnia liberans, coram omnibus innocentem his verbis teste Divo Luca: *Non in- venio causam in hoc homine*, proclamavit. Et hinc non obstantibus Pilatus ob varios respectus, ac suspensus contra jus innocentiam morti crucis adjudicavit. *Tollite eum vos, & secundum legem vestram crucifigite*. Haec impia sententia sine mora executioni mandata est: Et aspero ligno fuit Servator affixus, Divus Mattheus facti cau- sam adferens: *posuerunt super caput causam ipsius scriptam inquit*. Idem sanctus Marcus affirmat: *Et erat titulus causa ipsius*: hic contradictio sta- tum prodit. Si praesens absque causa cum morti addidit, quomodo causa ejus mortis, ipse vertici suspensus fuit? an ita stolidus fuit Iudex, ut nul- lam invenire poterit: vel an adeo maligni fue- runt, ut quantumvis causa non esset, tamen eam assignarent? N. quid sanctus Marcus subnectat observemus, ac dein non esse contradictionem, sed mysterium dicemus. *Et erat titulus causa ejus Carthusius*. scriptus ait Dionysius Carthusianus, *quare cruci- fixus esset*: & quoniam hujus rei causa: *Rex Iu- daeorum*; nulla alia est, nisi quod cum esset Rex

Dionys. Carthus. in cap. 21. D. 10. art. 50. fol. 273. B.

D. Gregor. hom. 14. Evang.

Luc. 23. num. 4.

Matt. 27. num. 37.

Marc. 15. num. 26.

Dionys. Carthus. in cap. 27. Matt. 27. art. 22.

Handwritten notes in the right margin, including the word "Dionysius" and other illegible text.

Judeorum, ac totius generis humani, quod in miseris culpæ jacens jamjam faucibus lupi orcin devorandum, ac jam voraginibus inferni hauriendum erat, velur Rex, & pastor, qui vitam suam debet dare pro ovibus suis vitam morti expoluerit, & ut vitam gregi daret, morti contentus fuerit. En ergo causam: posuerunt causam, nempe cum fuerit Rex & pastor pro grege morti debuit.

10. Ant. Hæc totius causa, sive mortis Christi summa est, quod Rex hominum sit, quod perinde est, ac si dicatur, non à se, non à senio, non ab hominum oratio, non à criminis pena, sed à regia dignitate mortis nas. 11. fol. idum accepit: ut principis munus, & partes unde. 2. 4. 7. col. 2. 2.

Matth. 26. 39. Pater mi, si possibile est, transeat à me calix iste; verumtamen non sicut ego volo, sed sicut tu. Ac ut se non flagitare gratiam impossibilem, & patientiam suam

Marc. 14. 36. velur cunctipotentem, quidquid vult, posse, demonstraret, teste Divo Marco: Abbas pater omnia tibi possibilia sunt, subjunxit. Tu, quidquid vis, vales, adeoque velur pater benignus preces filii rejicere nequis, ideo Transeat à me calix iste. Ego, num Christus voti compos factus fuerit, scire velim? ac non solum negativè respondeo, sed non obstante quod Patri omnia possibilia sunt, cum Divo Paschasio impossibile esse ob bonitatem, ac justitiam ut exaudiri potuerit, dico. Impossibilitas ista de justitia venit, ac bonitate Dei; Sed ego radicem unde hæc impossibilitas proveniat, libenter penetrem. Et quidem id non provenit ab impotentia Patris, quia habet plenitudinem, non ab incapacitate, ac demerito filii, quia erat justus, & innocens, non à necessitate generis humani: hæc enim quantumvis fuisset maxima, nihilo scilicet unice gurtà sanguinis, unico intuitu, unico cogitatu redimi potuit. Cur ergo, inquit D. Paschasius, impossibile fuit cum non bibere calicem passionis, & mortis? Impossibilitas ista de justitia venit, ac bonitate Dei. Christus gregis Apostolici, ac gregis totius generis humani fuit Pastor, idcirco, quia bonus pastor animam suam dat pro ovibus suis, impossibile fuit calicem passionis ab eo transferri. Et ex hac impossibilitate obligatio, quâ ad fundendum sanguinem, & mortem obeundam, ut suos à lupis avernibus eriperet, ac periculis æternæ damnationis subtraheret, & ad pascuum paradisi condu-

D. Pasch. lib. 11. in marg.

ceret, ortum duxit. Hinc ait Paschasius: Impossibile erat, ne nos bonitate sua, sua, justitia servent, ad pascuum omnium pastorem vestigis institerunt, Gualdimus Roschildensium Episcopus fuit: dum Deorum Regi fama nonnullis Regale regnum verbis petierat, ac Regiam altitudinem pupugisse retulisset, tales die circumloquio, ac sacro Mille altate telecens, ficans, qui non loquere. Non multo post ut Rex feritatem barbaram peccata fecerat (gratum enim Deo prelatum obsecrum: quia nonnulli magnates quidquid voluerunt, juxta illud arbitantes esse impune quidquid delirant reges licitum p t ut, arbitrabatur) ad Ecclesiam se contulit: ac Episcopus ingreditur se episcopio, ac baculo pastoralis aliquoties pectus percussit, & acti verborum acerio homicidam, & similibus verborum aculeis pettingens excommunicationem denunciavit, & velur loco sacro indignum repulit. At Palatini Regem suum injuriis affectum dum viderunt, gladius exereuerunt, ac unicum nutum principis homicidæ, ut illum contumeliam vindicarent, respectabant. Sed sancte presul, an non in pectore Regis, ac aurium itæ flammæ evaporari vides? An non vides gladios eos exeruisse, & unicum nutum Regis præsolari te trucident? Ergo fugâ tibi consistere, ac periculo mortis te subtrahere. Quod sanctus Paschasius de Christo impossibile erat, cum enim esset pastor, obligabatur ad fundendam vitam, hoc & ego de hoc præsole hic dicam. Bonus pastor animam dat pro ovibus suis. Et quid sequitur? è lupo in agnum mansuetum migravit: Deo miserante Regis iram, ille penitentia factis commiseratus adeo percussus est, ut ultro repentes palatium suum, deposuerit infulus, & induerit sacrum cinerum aspersum: Ex habitu rediens in atrium ecclesiæ, vis ad valvas humi, gemebundus Deum adorabat, largi lacrymarum imbrem madens. O insigne pastorem. Non velur mercenarius ad conspectum lupi aufugit: de illo non verificatur visus lupum venientem, & fugit, sed intrepidus, & velur bonus pastor, qui animam dat pro ovibus suis, hostis, nec timore mortis gredum retulit.

11. Verum nonnullos, qui non nisi damno laboratorum propriam vitam conservare studerent, repete est. Hi in nihilo à Rege Achab omnium Israeliticorum regum pessimo abeunt; Pauper Naboth, quia huic Regis peitioni vineam legicando annuere noluit, in tantam cum trahitur deject, ut in aula se abdens, furore afflicto, hæc

defectu intra se sic discutret. Ergone subdito-
rum vilissimus, tam fit ceteratus, ut Regi in fa-
ciem aliquid neget? Ego gratis eam nolui: sed
ad solvendum illam me obולי. Et quamvis prin-
cipis non solum opum, sed & viræ subditorum
sunt absoluti domini, auctoritate tamen hac plenā
non possidet, sed omni humanitate possibili cum eo
agere vult. Ac ille ergo tam audax sit, ut Regis
potestatem repellat? certe Nabothum possi-
derit, & ut sibi praeorderat manus, volo. Hic
denunciat sacri Textus: *Projiciens se in lectulum
suum, auertit faciem suam ad parietem, & non co-
medit panem.* Illuc possibi e Regem tanto mo-
dore iradi, ut nec cibum caperet, nec panem
manducaret? Liranus ex indignatione, ac impa-
tentiā id piovenisse affirmat. Abulensis dicit,
*Solus tunc comedere panem, nec bibere praeterea
quodque in eo digeretur sumus ille iracundia. Ve-
rum sanctus Pater Ambrosius, ut hoc factum
explicet, unicum verbum, quod multum propo-
sitioni nostro servit, adiungit. Ubi scriptura solum
legit non comedit panem, addit ille sum.* Ergo
comedit panem alium? quoniam. Quia magna-
spans, sudore, ac laboribus subditorum com-
posito vivere voluit. Et non manducavit panem
suum, quoniam querebat alienum: Etenim dicitur
magis alienum panem quam suum manducant,
qui rapit vivunt, & rapinis sumptum exercent
suum. O quam multi sunt pastores, qui mensam
suum maximā laetitiam fructuum & pecorum
sue custodiz deputatorum instructam esse vo-
lunt: Hi nomine tenus pastores, & reipsa mer-
cenarii peiores sunt. Merito nomen pastoris per-
tinet, non enim pastores, sed mercenarii vocantur,
qui non pro amore istius oves dominicas, sed ad
temporales mercedes pascunt. Merito in hos pet-
it. Etzechiel accerbarum minarum plaustra sul-
cavit. *Ua pastoribus Israel.* Væ iis, quia tempus
erit, cum rationem de impostis oneribus, ac tri-
butis a subditis solutis reddent. Sed cur, quia
pascunt semetipsos, proprium interesse pallio
sacris charitativis regentes, substantias pauperum
se vestierunt, ac sustentarunt, & luxus suos
habentibus, sudoribus, pane, & sanguine vasallo-
rum manu teoverunt. Nonne greges à pastoribus
pascuntur? Pastor ut gregi subveniat, proprio
onibus cellas subtrahere debet. Et sanctus Pater
Augustinus dum nil esset, quod in pauperes ero-
geret, sacra vasa aurea, ac argentea confingere, &
in pecorum subsidia impendere non esse malum,
sed opus bonum iudicavit. Sed nonnulli pastores
lac, ac lacum iis detrahunt, & tam macilentos eos

reddunt, ut pedes eos non ferant. *Lac comedebat,
& lacis operiebamini, & quod crassum erat,
occidebatis: gregem autem meum non pascbatis.*
Hinc in textum allatum Divus Pater Augusti-
nus sic commentatur. *Quid ergo isti increpantur?* **D. P. Aug.**
*Vnde arguuntur: quia cum lac sumerent, & la-
tris se regerent, oves perditas negligeabant. Qui pra-
bet lac, victum praebet; qui praebet lanam, honorem
praebet: ista sunt duo quae à populis quarunt, qui
seipso pascunt. Sunt pastores non ut dent iis quod
debent, sed ut subtrahant quod possunt. Sufficit,
& quiescamus.*

P A R S P R I M A.

12. **ET** alias oves habeo, quae non sunt ex hoc ovili,
& illas oportet me adducere. Boni pasto-
ris omnem possibilem adh. bere cōnatum, ut gre-
gem ad pascua salutis, ac ovile paradisi ducat, of-
ficium est. Unde per alias oves, quae non sunt ex
hoc ovili, gentiles, qui idola celebrant, verba sunt
Cornelii à Lapide, *ideoq; eram oves non Christi, sed
Satanæ, quas Christus ex ovili Satanæ transtulit in
ovile suum, intelligit. Sed bene mysticam locutio-
nem nostri pastoris observemus. Et illas oportet
me adducere.* Sanctus Thomas id ita explicat,
id est opportunum. Sic Divus Gregorius Thau-
maturgus Neocæsariensium Antistes egit. Hic ad
insulam evehctus solum septendecim fideles sub
se numeravit, sed per gratiam Dei, ac suam dili-
gentiam adhibitam omnes infideles ad gregem
Evangelicum adduxit: unde dum animam agens
ab atlantibus quot infideles superessent rogans,
audierit tantum superesse septendecim: Deo gra-
tias immensas egit: *Totidem, inquit, erant fideles,
cum crepi Episcopatum. Sciebat obligationem
suam. Oportebat enim illas adducere.*

13. Hic rō oportet, quod proprie necessitatem
si non cōactionis, ad minus infallibilitas impor-
tat, ponderare debemus. Deus enim omnem
possibilitatem impendit, ut grex consequatur salu-
tatem ac è pascuis dæmonis ad pascua fidei Evan-
gelicæ reducat mandata. Hinc sancti, Basilus,
Gregorius Augustinus, Chrysostomus. *Tō oportet
Patris præceptum significare assentunt.* Ergo
necessario, & infallibiliter illud est observan-
dum, concludit enim Angelicus. *Quia spiritua-
lis gregis salus, præponderat corporali vita pasto-
ris, ideo cum periculum imminet de gregis sa-
lute, debet quisq; spiritualis pastor, corporalis in
vita sustinere dispendium. Quid pastorem coe-
lestem, dum de grege loquens ait cognosco oves
meas*

**Corn. à
Lap. in c.
10. lo. v.
16 fol. 403
col. 1**

**In Brev.
Rom. in
lect. 2. 2.
noctur.**

**D. Basil.
hom. 28.
Greg. hom.
14. in E-
meas**

Handwritten notes in the right margin, including the word "Lectura" and other illegible scribbles.

vulg. Aug. tract. 47. Chr. Thom. in c. 10. Io. Lez. 3. fol. 19. col. 4. F. Dionys. Carthus. in c. 10. 10. fol. 160. C. D. Tho. in c. 10. 10. Lez. 4. E. Dionys. Carth. in e. p. 2. ad Tim. c. 2. fol. 304. C.

meus inferre voluisse putat? Apud Deum, ac in bonâ Theologia hac phrasî cognosco oves meas quid significat? Divinum pastorem cognoscere creaturam esse pecudem sui gregis, nil aliud est, quam dicere eam esse prædestinatam, ac passim paradisi fructuram. Deus enim illam non tantum speculative, sed & practice eam amando, et beneficiendo, omnia ei media ad salutem præbendo cognoscit. *Cognosco oves meas cognitione dilectivâ, ac approbatâ.* Et pecus quod a Deo amatur, de ejus grege est. Hinc de duobus fratribus Jacob de lexi cu eum prædestinatum; *Esau autem odio habui, en reprobum, dicitur. Cognosco oves meas.* Hoc sic explanat Angelicus, *notitia non solum simplicis, sed etiam approbationis, & dilectionis.* Ac Apostolus ad Timotheum sic scribit, *cognosce Dominum, qui sunt ejus.* Aliud ergo juxta expositionem Carthusiani inferre non voluit. *Hoc est, Deus prædestinatos suos æternaliter cognoscit scriptos in libro vite, eo que conferuat, & approbat.*

14. Hanc veritatem loco scripturæ ab opposito firmare volo. Noctû quinque Virgines prudentes, ac quinque faruæ lampadibus accensis domo exennt, prudentes ad domum, in quâ nuptiæ solemnissimo cum apparatu agebantur, attingunt, pullant, & sponsus prodit, aperit, ac eas intronitit. *Venit sponsus, & que parata erant intraverunt cum eo ad nuptias.* Vix primæ sunt ingressæ, & illico adfuit & faruæ, ac à sponso ingressum sollicitant: *Domine Domine aperi nobis: sed repulsam patimur, nec admittuntur, excluduntur.* Verum quibus verbis sponsus postulationem neget iis, & negativè respondeat, audire. *Nescio vos inquit.* Nuptiis designari cælum, virginibus intrantibus animas, quæ salvantur, sponso, Deum, qui adjuvante suâ gratiâ eas introducit, jam scimus. At quomodo verum sit, quod dicat, *nescio vos?* Deus suâ cognitione infinitâ non solum præsentia, sed etiam futura, ac præterita scientiâ quam vocant Theologi intuitivâ, vel visionis intuetur, & scientiâ simplicis intelligentiæ, quæ præcedit omnem actum practicum divinæ voluntatis, omnia penetrat objecta possibilia. Quomodo ergo scientiam suam non attingere ad cognitionem hatum quinque virginum *nescio vos* declarat? Ergone in Deo sit ignorantia? Ille Deus, qui ad intimos cogitatus cordis puenat, se quinque has virgines non cognoscere fateatur? facti Doctores huic nodum sic solvunt: *Vos pro meis non cognosco, vestros, reprobo, damno.* Nunc cum oppositorum eandem sit disciplina ab opposito arguamur. Si idem sit dicere

Deus te non cognoscit, ac es reprobus, ut ait Chryostomus. *Cum dixerit nescio vos, nihil aliud quam gehennam, & mansuetudinem significat, quæ gravissimè est.* Optime deduci potest, cognitionem, quâ cælestis pastor suos oves cognoscit, nil aliud esse, quam quod illas salvat, ac accersit ad pascua paradisi ducere velit. Idcirco sanctus Pater Augustinus concludit: *Novi Dominum qui dicitur nescio vos, nec loquor vobis, nec scio talis, nec scio in se interfuit; securus est de numeris illorum, qui perierunt, quid dedit.*

15. Filius Dei Apostolos suos ob stultitiam funestos, qui brevi eos invaluere erant, multosque fat gravi confectos videns, ut eos solaretur dicit, *non turbetur cor vestrum;* esto moris, quam ego subiturus sum, mentem vestram comouet, ac paventis tamen; quia sicut ad ortum solis, umbra acris pelluntur, sic meretricitudo mortuos vestri in læticias nigtabunt. Sit ultreus in domo patris mei esse multa habitacula addo, quæ vos post afflictiones à vobis pro domine meo tolerandas, recetabunt. *In domo patris mei mansiones multe sunt.* Per domum Dei, vel ecclésiâ militans, vel triumphans intelligi potest. Ita dicitur Divus Thomas *Dixit lex est domus Dei, una est militans ecclésiâ, scilicet congregatio fidelium, alia est triumphans, scilicet sanctorum collectio in gloria Dei patris.* Divus Augustinus per has mansiones de electis dignitates, quibus Deus beatos in parta remunerat, intelligit. *Multa mansiones dicitur in merito in una vita æterna significat dignitas, & cetera.* Sed in quem finem sunt multe mansiones? Annon unus paradisi non sufficit omnibus? Annon sanctum Paradisi capiat omnes beatos? Præterea sanctum Mattheum in suo Evangelio, imò ipsum filium Dei de Rege, qui nuptiis filio succolebraturus, omnes quotquot adesse voluerunt, invitare jussit, tractare, reperit. Ut ergo conculum coarvitis erat plenum, ac mensæ circumdata, ut vix sedere possent, Rex coarvitis respecturus adivit, & dum non meminerit oblique veste nuptiali vestimento lacero se intrasse, redderet, adeo est indignatus, ut servis, cum in obtutillimum detruderent carcerem, mandante. *Proiecit eum in tenebras exteriores, ibi erit fletus & stridor dentium,* & postea subdit: *Multa sunt vocati, pauci vero electi.* Hic parum perillatam. Si paucos dicat esse electos, cur Apostolus dicit esse multas mansiones? Si electi sint pauci, ergo mansiones etiam paucæ esse deberent, vel si mansiones sunt multæ, electos etiam multos esse oportet.

Matt. c. 25. Ibidem. Ibidem. Cornet. à Lap. in c. 25. Matt. fol. 450. v. 12. c. 1.

oportet. Numerus sane mansionum numero electorum correspondere debet. Si luce alicujus historie verum sentum hujus difficultatis curere possimus, videamus. Anronius Imperator dum Romam in Franciam Provincias illius regni villas proficere decebat, Homalo senatore, qui Romanorum Pro gubernator Parisiensi erat, scribit, ut pro die adventus sui mille nobilibus hospitia apraret, iussit. Literis his receptis nec salum pro mille, sed pro bis mille hospitia parari fecit. Imperator itaque dum illic appulit, ac tot hospitia instructa videns, causam, cur plura quam necesse erat, apparaverit quaerit. At hoc responsum tulit, ut magis meum desiderium servanda rati, te imperante ostendam. Similiter ergo si pauci sunt electi, cur multa mansiones sunt in parate loquitur Divus Hilanus. Quia noster pastor velut bonus, & diligens, quantum est ex se, totum gregem, omnes agnellos ac oves, ad mansiones coelites & pacua paradisi pervenire vult. Desiderium ergo grande, quo iis benefacere, ovesque salvare optat, pandere hoc facto vult. Et illud oportet me adducere: Hinc ait Divus Hilanus: ut in mansionum abundantia spes omnium surgatur, apud sanctos Deum velle omnes homines salvos fieri. Multis hospitia aprat: Multi sunt vocati, pauci vero electi, ut eum velle omnibus daret salutem, omnes velle ad pacua securè adducere cogitamus. Quod si postea contingat, ut pauci sint electi, defectus noster est; hinc dicit in Evangelio: Et alias oves habes, quae non sunt ex hoc ovili. Et illas oportet me adducere. In conformitatem hujus, illud quod David in psalmis saepe confignavit, legite.

16. Hic ergo benignitatem hujus boni pastorem, scilicet Dei, laudibus extollens, ac velut vates, curam, qua gregi suo provisurus erat, praevidens accinit, Homines, & jumenta salvabis Domine. Domine tuam benignitatem esse adeo immensam, ut bestias, ac homines salvaturus sis, pro certo scio. N. Res magna mihi haec videtur. Si ergo robis bestias caelo donandas, ac beandas precitarem, vos nec merito iustos, & scandalizantes abeentes mihi dicturos. Audiemus te de hoc iterum: scio, declarat enim filius Dei. Nisi quae venas furis ex aqua & Spiritu Sancto, non potest introire in regnum Dei. Hanc regenerationem spirituales esse bellis impossibiles non necio. Quomodo ergo poterunt salvari? una differentia qua anima rationalis ab irrationali abest, haec est, quod anima rationalis est separabilis a corpore, & separata existit; anima vero bruti inlelli Dominale.

rum mortuorum corpore simul intereat, nec separata existat. Quomodo ergo id salvetur quod non est? Homines & jumenta quomodo Dominus salvabis? omnibus respondis per sacros expofitores adferri solitis omittis, unum, cui major pars accinit, adduco, & Davidem per homines intelligere electos ac bonos. Qui secundum dictamen rationis vivunt, habentes carnem subditam spiritui, & spiritum Deo. Ac per jumenta intelligere peccatores, qui amisso usu rationis bestialiter vivunt, dico. Nunc quomodo salvetur peccatores extra ovile nostri sancti pastores constituti? nonne id auditis oportet me adducere? Perinde ac si diceret. Quantum est ex me omnia media, ut eas ad ovile salutis reducam, impendam. Audite sanctum Brunonem. Bonus & malus salvus, David alloquitur Deum: cum pro omnibus Christum pati voluerit.

17. E jumentorum maxime irrationabilium numero, quae maximorum scelerum, ac facinorum onus portarunt, fuit Judas. Caestis pastor eum ut unguibus lupi infernalis subduceret, quid non egit? ne invidia proximi adiret, elegit eum in discipulum. Ne Avaritia eum in rapinas ageret dispensatorem, ac depositarium Eleemosynarum eum constituit. Ne ambitio eum precipitaret in ultima coena, cum aliis eum Episcopum creavit. Ne ejus bestialia proposita eum ad poenam scandalii hoc est prodicionis alliderent, sapienter eum monuit, & reprehendit, unus vestrum me traditurus est: Va homini illi per quem filius hominis tradetur: melius illi erat si natus non fuisset. Quid amplius? ut eum tradidit, desperatus se suspendit. Et multi Deo sic disponente Ramum arboris se inflexisse, ac postea dum ramo validiori, & fortiori se alligaret a transeuntibus eum esse impeditum volunt. Possit collum suum Papias in laqueum, & cum penderet ab arbore, arbor inclinata est, nec id continuo affecutus est prout cupiebat: agnitus enim a quibusdam impeditus est, ne ster apud praefocaretur. Et quid amplius mylicus pastor pro salute illius ovis fortentis, & jumento bestiarum pessimo praestare potuit?

18. Aliud erit jumentum nec dum tamen adhuc natum, quod cum Judaeum maledictionis trahere poterit. Divus Joannes in spiritu caelestem Jerusalem habentem portas duodecim, & in qualibet porta Angelum, & in portis Angelos duodecim, conspexit. Omnes erant aperte, ac cuilibet nomen tribus, quae per eam intrare debebat insculptum erat. Nomina scripta, quae sunt nomina duodecim tribuum filiorum Israel. Ad turbarum

ius tract. 4. cap. 9. quaest. 5. fol. 2.

Michael Aygu in Pl. 35. fol. 702. cap. 2. D. num. 564.

D. Brun. in Bibl. P.P. 17. ibi fol. 111. col. 1. n. 7. D.

Papias in laqueum, & cum penderet ab arbore, arbor inclinata est, nec id continuo affecutus est prout cupiebat: agnitus enim a quibusdam impeditus est, ne ster apud praefocaretur. Et quid amplius mylicus pastor pro salute illius ovis fortentis, & jumento bestiarum pessimo praestare potuit?

Apoc. 6. 21.

Handwritten notes in red ink, including the word "diab" and other illegible characters.

Hugo de S.
Charo in
cap. 7.
Apoc. fol.
388 col. 3.
B.
Dionys.
Carthuf.
ibidem fol.
138. art. 8.

barum clangorem qualibet tribus per ostium suum ingrediebatur, ac ab Angelo, qui eam expectabat admittebatur. Per unicum solum, cui inscriptum erat tribus Dan nemo, in quod, summo opere demeritus est sanctus Evangelista, intravit. Hugo a sancto Charo ex tribu Dan Antichristum, qui iumentorum, quae mundus habet, vel habere poterit, pellamur citi, nasciturum respondet. Dan hic non ponitur, ut ostendatur quod ex numero signatorum excludatur Antichristus, qui ex ista tribu est nasciturus. Ergo cur & ei sua porta civitatis paradisi aperta sit, & Angelus in ea stet, qui illum promptus expectet? Et cum ei sint insculpta haec verba tribus Dan, nemo nisi Antichristus per eam

intrare debet. Et si Deus vidit, & adhaerere Antichristum non intratum, haec indoluit mihi frustrane videntur. Sed esto: nam talis pastor, quod si hoc fecerit iumentum Antichristus ovile salutis ingredi velit, ei portam pate, eique assignatum esse Angelum, qui eam recipiat, demonstrare voluit. *Fit innumera Dominus nulli gratia sua adminicula denegare, ut non ad caelestem patriam facere possit. Nos interim tam dignum venientem pastorem, ejus benignam vocem, qua a malo fugiendo, & ad bonum amplectendum hortatur diceas, decerna a malo, & fac bonum audiamus. Et sic in pace.*

DOMINICA TERTIA
POST PASCHA.

Modicum & non videbitis me, & iterum modicum, & videbitis me.
Joann. 16.

ARGUMENTUM.

Deus adeo fervens est & diligens, ut nec momentum expectet dum nobis nefacere vult, contra nos desides sumus in ejus servitio, cum tamen ferventes esse deberemus.

Num actiones, quae citius, vel illae quae lentius complentur, laudabiliores sint, resolvere nescio. Pede incedere plumbeo signum esse prudentiae extra dubium est. Hinc hoc fuit monitum: *Festina lente*. Ubi contra currere instat furiarum, nec tempus permittere temporis, est se obijcere periculo manifesto praecipitium, & pro partu abortum edere juxta illud: *Cervus festinans caecos parvi casus* Per Graecorum etiam ora hoc dictum *diu delibera*, volavit. De die in diem dilationem producere esse ventum magis propitium, quem possit habere actiones ut perficiantur, nonnulli censent. *Sat cito, si sat bene*. Plantae, quae subito exoriuntur parum durant. Elephas, qui tardè nascitur, ducentis annis vivit, & partus perfectissimus omnium, quos ferè producit, est. Apelles pictoris gloriantis de celeritate loquendo: *Hanc modo pinxi*, rememorat his verbis, *Etiam si vacuisset, res ipsa loqueretur, quod cum ex tempore subito pinxeris, compescuit*. Acetabulum Agatachi festinationem in pingendo non probavit, dicens: *Ea quae cito fiunt, cito perant*. Hi lentè, ac maturo consilio gradati, esse modicum optimum perducendi opera ad perfectionem, & stabilitatem judicant.

2. Alii ex adverso negotia in longum protrahere tempus, nihil aliud esse, quam ea ex parte praecipitio, ac ruinae censent. Ut clavus rotundus, non debet expectari ejus infingitatio. Cervicatura ignea, naturae curaliquid adhaeret terrenae.

Arist. Lib. 9. cap. 46.

cedit. In omni professione temperamentum, biliosum phlegmatico praefertur. Melioris fore esse complexionis, qui nascuntur sub Mercurio, quam Saturno. *Mora damnosa est canit* Poeta. Medicus, qui medelam d'licet, morbo viens addit, ut robur patienti adimat, & neci tradat. *Ad quem hora brevius ferenda est, vel periculum in salute negotio dilationem esse affirmat* Ordo ex quo veritas illius Emblematis: *Nequam procrastinandum educitur.* Et ratio, ut ait Herodotus, est, *qui semper differens est, damnari solent.* Hinc nos monet Democritus. *Cautionem omnes actiones imperfectas reddere.* Hannibal si subito urbem Saguntinam intrasset, non fuisset illiusus. Idcirco Julius Caesar dicitur solebat. *Ad magna perficienda plurimum habet momenti celeritas.* Et Fatuace devictus, & hostibus separatis, ad amicos suos, qui in partia fluctuantes successus mire audire optabant, ut in puncto visisset, vidisset, vicisset, juxta Homerum: *Simal d'clam, & factum veni, vidi, vici, scilicet.*

3. Sed nulli magis, quam amanti fenum lacertae teneant, ac calcari utere sollicitudinem conveniat. Hinc, ut velocitas in actionibus denotatur, amor alatus depingitur. Et de Spiritu Sancto, qui est nexus amoris inter Patrem, & Filium, dicit Chrysologus: *Nescit tarda molimina prima Spiritus Sancti.* Et noster gratiosissimus Redemptor, qui tam teneri suos dilexit Apostolos, in discessu suo non abfuturum, sed quantum visus solandis reverenturum, ac revisurum significavit. *Modicum, & non videbitis me, & iterum modicum videbitis me.* Ita, quia amor non solum movet, ut in praesenti discursu videbimus.

PARS PRIMA.

Modicum, & non videbitis me, & iterum modicum, & videbitis me.

Quod hodie possum facere, frustra differo in crastinum. Opus quod possum abire unico die, illi imprudenter impendo septimanam, vel mensem. Nauta, qui quam cito possibile est maritima vult perficere itinera, si remansu efficiant, adhaeret & vela. Sol quotidie suos laetos thesauros terrae communicare non potest, nisi velut Gigas ab occasu in orientem curreat. Feris sylvestribus & avibus non est melior alius ad vitam salvandam, quam velocitas sua causa, vel volatu. Carolus Borbonius gesta-

minibus aulicorum vulgo liberet/ cervum alatum hoc lemmate subiecto: *Cursum tendimus alis*, appingi voluit. Docere voluit, si suum principem sincerè amarent, eos veloces velut cervos, & velocitati addendas esse alas voluit. Felix Princeps Salernitanus, ut demonstraret ab amore, naturalem proprietatem mutatam, ac è tardo in velocem, ac promptum se migraffe, testudinem cum duabus alis pro symbolo hoc lemmate addito: *Amor addit alas*, quod idem est, ac *Amor non solum movet, delegit.* Angeli Salamandrae divinitus amotis, non obstant quod sint substantiae spirituales, nec sit medium, quod eorum actionibus obstat, nec impediatur ab aliqua materia, vel accidente extrinseco, dum satis veloces se non censent divinis iustis perficiendis motibus suis instantaneis, aut non instantaneis alas addunt.

5. Sed quia mihi sermo est de amore, qui est sanctè impatiens, nec tempus vult praebere operationibus, id evidentià scripturae probare, differre nolo. Benignissimus Deus populum Hebraeorum liberare, ac è ministeriis calamitosi Aegypti (ubi dicitur potest cum Jeremia, quod fuerit quasi in *feruace ferrea*) ad felicitates terrae promissionis ipsi promissas ducere decrevit. Moysi ergo, quidquid agendum, ac exactissime observandum voluit, declarat. Et primo quaelibet familia sibi de Agnello tenero ferme annum agente, haud imperfecto provideat, mandat, *Immolabit eum universa multitudo filiorum Israel.* Has tamen conditiones addit:

Non comedetis ex eo erudum quid, nec coctum aqua, sed assum tantum igni. Sed ab Hebraeis consumandus erat, jure pro gustu eorum cum coqui Deus permittere debebat. Aliorum mores in vestitu serva, sed pro gustu tuo comedet; ulterius addit: *Renes vestros accingetis.* Nec hoc sufficit: *Calceamenta habebitis in pedibus.* Et S. Dominus, an adhuc aliud restat? Ita. *Tenentes baculos in manibus.* Dein omni celeritate agnelum edi vult. *Et comedetis festinantes.* Ego, ad quid tot ritus scire velim. Agniculus affatus, renes accincti, pedes calceati, baculus in manibus, tam velox comestio, ut unus bolus alteri tempus non concedat. N. Si meum sensum appetire debeam, haec omnia esse effectus amoris divini, qui est impatiens mora credo. Deus populum suum ulterius degere sub duro iugo servitutis Aegyptiacae praeter impatentiam ulterius sufferre non valuit, & quamlibet horam exilii mille annos putabat, dum ergo ad terram promissam

Marcel. de Pijet. 1. fol. 194. col. 1.

Hierem. 11. 4.

Exod. 12. 6.

Ibid. 9.

Handwritten notes in the right margin, including the word "liberab" and other illegible characters.

Lyran. ibidem.

Abulen. ibid. fol. 135. col. 2. D.

Abulen. ibidem.

Ant. de E. cob. ibid. n. 11. fol. 239. col. 1.

D. Gregor. Tom. 2. in Evang. hom. 22. in cap. 20. Ioann. fol. 279. E.

Cant. 1. 5.

Angelon. in Bibl. PP. Tom. 9. in cap. 1.

Cant. fol. 80 4. col. 1.

Cant. 1.

Honor. presby. August. in Bibl. PP. Tom. 2. fol. 11. 19.

fam eos ducere decrevit, omnes actiones accelerari voluit. Agniculus sic affatus, ait Lyranus, non coctus aqua, quia non expediret sic secum affando. *Renes vestros accingetis, ne veltes sint vobis impedimento, sed ad iter parati sitis. Quasi parati, expositio est Abulen. sicut, existens ad iter, & non iacentes in fratribus, & desiderios quiete magna; calcamenta habebitis in pedibus, ne a petris, vel spinis laedantur, ac vos in itinere detineant. Ita, verba sunt Abulen. sicut, ut significetur in tantum vos velociter velle moveri; sic vobis baculus, qui adgressus accelerandos conducit. Hinc dicit quidam modestus expositio: *Habitus vobis properantium indicitur, vestra festinationis simulacrum, renes accingite, baculos capite, calceos accommodate pedibus properaturis. Sed super omnia comedetis festinanter: Tempus comestione Agni non perdetis; ideo quantum potestis festinate. Hunc amorem Dei, qui non sustinet moras, optime observavit Divus Gregorius Pontifex dicens: Notate charissimi fratres, notate quod di. i. n. r. festinantes, mandata Dei mysteria Redemptoris, calidis patrie gaudia cum festinatione cognoscite, & precepta vita cum festinatione curate.**

6. Qui successus in bello contingere solitos scire avert, cum capitaneis loquatur; qui quales sint proprietates amoris, ac qualitates amantium nosse cupit, sponsum, & sponfam adeat, & acta prima qua inter eos acciderunt, capite primo Canticum observet; tanto amore ferebatur sponfa erga sponsum, ut dum experiretur se pra amore deficere, saepius *Amore languo* ingeminauit. Sed quodam die particulariter Angelos ei solanda oculis. Suavissimis ac donariis celestibus, submisit: *Angelos ad eandem Dominum miserat spiritualia dona deferentes: at illa dona, utpote a sponso immediat non missa, sibi non esse grata ostendere viderit. Ipsa vera, inquit Angelomus, munera non per se vos, sed per ipsum sponsum percipere quarebat. Errat enim ad Angelos legatos subjunxit: oculos me oculo oris sui. Ac, expositio est honoris si dicat internuntius: qui totus per me vos salutavit, qui et secreta per vos mandavit, ipsa veniat, & suo oculo me salvet, & propria ore voluntatem aperiat. Quod ibi loquatur Angelis sponfi absentis res certa est. Nihil feci tamen discursum suum prosequitur dicens: *Quia meliora sunt ubera tua vino, ego T d tua ad quid referatur, scire exoptem. Non ad Angelos, quia cum essent plures, ubera vestra dicere debuisset. Non ad sponsum, quia cum esset absens, debebat dicere, quia ubera eius, vel illius. Hinc inquit Agi-**

dius Columna: *Qua primopropuerat Dei sua desideria in terra persona, dicens oculos me oculo oris sui, alloquitur deinde in secunda, subditus: *Meliora sunt ubera tua vino. Quomodo ergo referendum sponfam his dictis non errasse: primo non indiget, quia sapienter, ac prodece loquitur. In causam. Sponsum qui tenentem amabat, audiens eius vota: *Oculatur me oculo oris sui, qui non sustinet moras movere subito profusus, ac in persona propria cum consolatur creatura fuit. Ac ideo intercursum discursum cum Angelis, cum sponso suo verba fecit, quia accedens iam praesens erat, ac ideo cum eo loquens, dicebat: *Quia meliora sunt ubera tua vino, tua, dico tibi, o n i sponse, qui tempore non indulgens tempus, me solaturus venisti: *Meliora sunt ubera tua vino, exponit sanctus Pater Hieronymus, subjungit post haec ad praesentem iam sponsum. Et S. Pater Bernardus; *Interim confubulavit, & illa, pariter atque illis, accessit ipse de quo sermo erat. Vnde per Prophetam antequam clament, ego exaudiam: *Adhuc loquentibus illis dicitur. Ecce adsum. Ita ergo nunc non vocatus ausui, & delictum verbi praevenerit precibus, viderit quod interdum me verba expectet, sed solis cogitationibus advenit. Similiter Filius Dei dum discellum suum Discipulis significat se non diu absenturum, sed ab amore cogendum ut brevi eos consolaturus revertetur, promittit. *Modicum, & viderit me.********

7. Hanc proprietatem nostri Dei ipsam parabola filii prodigi, quam Discipulis proposuit declaravit. Hunc juvenem, postquam patris lares deserere decreverat, patrem adules, cumque sollicitasse, ut haereditatem sibi debitam largiretur, quia vellet vivere iuxta suum beneplacitum, ac eam expendere juxta proprium votum recuset. Pater eum non repellit, sed quod ei debeatur numerat, ac alterum filium etiam ei dandam suam partem contentat. *Dirigit illis substantiam, Filius prodigis nomini etiam opera suorum, quia peregre profectus est in regionem longinquam, & paucis tempore, dissipavit substantiam suam. Ad mendicitatem adeo intolerabilem redactus est, ut in agros porcorum immundorum culturae deputatus, pane, ac aliis necessitatibus victu destitueretur, & ad tales terminos redactus sit, quod cupiebat implere venter suum de flegas, quas porci manducabant. Demum dum in hanc partem miseriarum se deturbatum, nec praesens suam necessitatis aliquod esse remedium vidit, in metrem reducens commoda, ac splendidiorem vitam servorum in domo patris, oculis lacrimis re-*

mandatis, labrisque suspiria trahentibus dixit:
*Quasi mercenarii in domo patris mei abundant
 panibus, ego autem hinc fame pereo!* Resolutionem,
 quam prudentissime concepit, audite. Ad pa-
 trem reverenti decessit, & ut oculos in me pietatis
 conspiceret dignetur, tria observare proposui. Pri-
 mo me tecum proclamabo: *Pater, peccavi in cae-
 lum, & coram te.* Secundo me indignum, qui
 vocer ejus filius confitebor: *Iam non sum dignus
 vocari filius tuus.* Et quid evenit
 propterea rectum adduceret: *Fac me sicut unum
 de mercenariis tuis;* Pater, qui velut pater eum
 amabat, & amor est impatientis mora, se continere
 nequam, nec flammam amoris comprimere va-
 leas rogationem filii praevenerit, ac famulis, ut si-
 ne mora de omnibus necessariis ei providerent,
 praecipit: *Cito proferte solum primam, & induite
 illius, date annulum in manu ejus, calcamenta
 in pedibus ejus, & adducite vinulum saginatum,
 & manducemus, & epulemur.* O pater amorose,
 appetite amorem, quo sagrasti erga filium, ita
 cum patre dimini, ut in impatientiam actus tem-
 poris non indulgetes, demonstretti hic
 cum omnibus expostionibus per patrem illum fa-
 milias Deum benignum, ac amorosum, per fi-
 lium prodigum namque quem nostrum signifi-
 cam volo. Nunc cum sancto Patre Augustino
 cur filius prodigus: *Non addit, quod in
 illa meditatione dixerat, hoc est, fac me sicut unum
 de mercenariis tuis?* Licitemur. Patri familias
 amati filium prodigum, imo Deo diligenti,
 qui dum amat creaturas rationales, ut eorum in-
 dignitas laecorret: *Non sustinet moras, causam
 differimus.* Sic Divus Petrus Chrysologus re-
 spondet: *Non dicit unde venit ubi fustit ubi sunt
 quae talis quare tantam gloriam, tanta turpitu-
 dine commutasti?* tot supplicis tempus falli non
 vult. Sed cito proferte solum primam & induite il-
 lum: *videtur quia delicta non videt vis amoris, tar-
 dum misericordiam pater nescit.* Procrastinatio ge-
 nio nostri Deo non convenit, qui discedens a suis
 discipulis post abitum se non diu emanatum
 prosequatur. *Moticum, & videbitis me.*
 8. Bili actioes nostri Dei humanati ad libel-
 lum revoceus, eas quasi ex alis velocitatis pro-
 duces ex quo temporis decursu completas re-
 parerunt: De primo, ac principali opere ad extra
 a rebo areno patato, dum in mundum in ure-
 no virginico carnem nostram assumpturus descen-
 dit, & discurremus. In consistorio Sanctissimae
 Trinitatis, ad Virginem caelestis nuncios aman-
 datus, qui cam electam in Matrem Dei, esse

nec nisi solum ejus consensum requiri, decre-
 to sancitum fuit. Angelicus patanymphus ut ad
 eam pervenit, comiter omni cum submissione,
 nescio, si dicam illam dominam, vel deam his
 verbis: *Ave gratia plena, salutavit, & dein sub-
 junxit: Dominus tecum;* sed quomodo? forsan
 per essentiam, per potentiam, per praesentiam, per
 gratiam? Id ego non nego. Sed cum Deus in aliis
 creaturis est per modos supradictos, ac in aliis etiam
 per gratiam, Angelus nil speciale dixisset de
 Maria; ergo Deum modo specialiori, quam in
 aliis fuisse in Maria dicere voluit. Hinc ait qui-
 dam sacer expostor: *Dominus tecum, non tantum
 per essentiam, potentiam, & praesentiam, ut est in
 omnibus, nec solum per gratiam, ut est in aliis ho-
 minibus, sed per carnis assumptionem, quia corpus
 divinitati unitum, fuit formatum ex Beata Virgi-
 nis purissimus visceribus, & sanguine.* Nunc, si
 Deus Angelum velut legatum ad Mariam, Mis-
 sus est Gabriel Angelus à Deo, destinavit, cur ejus
 responsum in caelo non expectat? cecur, ante-
 quam legatus adfret Mariae, Deus è caelo discedat?
 quamobrem verbum alas sic implumavit, ut
 praecurrendo suum mandatum, praevenerit le-
 gati adventum ad Mariam? *Dominus tecum. Non
 de futuro erit, sed de praesenti, est tecum.* Ego Ga-
 brielem credo consulum, ac stupore suffixum;
 ac si dixisset: adsum ut tibi verbum esse tecum
 indicem, sed jam illud me praecurrisse, & esse
 tecum video, ac invenio. *Quod considerans Ange-
 lus non dixit Dominus venit ad te, para ei hospi-
 tium, exorna corda tua thalamum, sed ostendens
 haec omnia parata esse, & Dominum ante ipsum ve-
 nisse, dixit, Dominus tecum.* Ego nullam aliam
 causam nisi incarnationem, cum sit opus amoris,
 nec reditum Angeli, nec aliquam dilationem ad-
 missile adducere possum. *Amer non sustinet mo-
 ras.* Hinc ait Divus Hieronymus: *Dominus te-
 cum, mira res, & iam cum Virgine erat, qui ad
 Virginem mittebat Angelum, non praecessit nun-
 ctum suum Dominus.* Et Divus Bernardus admi-
 rabundus. *Quomodo, qui Angelum miserat ad Vir-
 ginem, ab Angelo inventus est esse cum Virgine,
 interrogat. En causam, quae proposito nostro
 quadrat. Itaque velocior Angelo fuit Deus, ut fo-
 stimantem nuncium, celerior ipse praeveneret ad
 terras.*
 9. Praeterea in operibus pro bono particula-
 rium personarum factis id videamus. Filium Dei
 urbi Hiericho approximantem ingens caterva
 stipabat. Quidam caecus in publica via stipem
 rogans, tot transeuntes audiens, cum videre non
 pos-

Luc. 1.
 Didacus
 Stella in
 cap. 1. Lu-
 ca fol. 45.
 col. 2.
 Idem ibid.
 fol. 46.
 col. 1.
 D. Hieron.
 Tom. 9.
 Epist. 10.
 ad Paulam
 & Eu-
 doch. de
 Assump-
 tione B.
 Mariae. fol.
 69. B.
 D. Bern.
 super Mis-
 sus est.
 hom. 3. fol.
 34. col. 1. C.
 C 3

Handwritten notes in red ink on the right margin, including the word "Didacus" and other illegible characters.

Lucas
cap. 18.

posset, curiositate motus, quid hoc novi in ur-
be esset, scire auebat. Interrogabat quid hoc es-
set; & responsum tulit; Quod Iesus Nazarenus
transiit, cum ergo benedicia, quæ paratæ
intellexisset, & largiter omnibus suas gra-
tias dispensare sciret, subito in clamores erupit,
& Dominum, ut sui miseretur, rogavit.
Et clamavit dicens, Iesu fili David miserere mei.
Et non obstante quod à multis acerbis verbis
perstringeretur, ac silentium sibi indiceretur:
Et qui præbant, increpabant eum ut taceret, ille
magis vociferari cepit. Ipse vero multò magis cla-
mabat, sed filius Dei, qui ad se humiliter, reve-
reter, & cum fide confugientibus semper pro-
pitiu8 fuit, Quid tibi vis faciam? interrogat: at
respondit, Domine, cæcus nonni8 visum flagi-
tat, ego qui nunquam conspexi. Solem, videre
Solem desidero. At ille dixit, Domine, ut videam.
Audite N. quid Servator replicavit: Respice; sed
quomodo vult videat, si non habeat potentiam
ad videndum? prius necesse est, ut det illi posse
respicere; antequam actus videndi sequatur;
vel etiam Deus cæcitatem, quæ est impedimen-
tum visionis tollere debet, ut actus secundus ha-
beat. Ah amor divinus, quo Redemptor erga
illam creaturam ferebatur, ordinem naturæ in-
vertit, & potentiam actui postposuit, & nec-
dum expulsâ cæcitate, eum videre voluit. Hinc
dicit S. Lucas: Confessum vidit, non ait, confes-
sum abstulit ab eo cæcitatem, confessum dedit ei po-
tentiam ad videndum, sed confessum cadit supra vi-
dere, confessum vidit. Absque mora, ac dilatione
ullius momenti conspexit. Ingeniosa hæc specu-
latio divi Hilarii, ac Dionysii Carthusiani est:
In quo patet potestas, & magnificentia Salvatoris,
eius visionem mox sequatur supernaturalis esse-
ctus, tanquam potestati vè miracula facientie; cui
secundum quod Deus est, & infinita potentia, com-
petit agere in instanti quando voluerit, sicque inter
ipsius dictum, & factum non extitit medium.

10. Quid inter filium Dei, ac Centurionem,
eujus servus, qui incurabili in valitudine preme-
batur, jam jurisdictioni mortis consignandus
erat, evenisse sanctus Marcus recenset, in men-
tem revocate. Accessit ad Iesum Centurio. Sed cur?
ut ei morbum periculosum servi indicaret? Euer-
meus jacet in domo paralyticus, & male torquetur.
Hic sisto, ac eam solam infirmitatem proponete,
nec aliquam medelam flagitare observo: cur non
dicit, Veni, & impera infirmitati, veni, & sana.
Fortan nimium elatus erat: fortan dedignabatur
Christum minimè, nam in persona propria ipsum

accessit. Accessit Centurio, & quamvis nonni-
li cum alijs misisse dicant, tamen ego credo
Divo Matthæo dicenti: Accessit Centurio. Vnde
sane eò magis duo verba addite, vel ut veniat,
vel ut suâ virtute, quam omnipotentem, ut
infinitam credebatur, sanitati eum restitueret, po-
terat. Ego cum non solum significasse morbum,
sed & remedium rogasse credo. Sed Chri-
stus, qui ejus cogitatus penetrabat, qui ejus
vota perspiciebat, ejus supplicium non respici-
vit, sed subito paratum, dicens: Ego veniam,
& curabo eum, se declarat: ac si dixisset, esto
nil aliud dicas, te intellexit, quid factu opus
sit scio, voti compos eris. Nota prescriptum Centu-
rii animum ad benefaciendum, & sanandum para-
lyticum, quo plus offeri centurioni, quam ipse
meret. Et sanctus Basilii Seleucien8is subnectit
quod beneficio preces anteverit, sed mihi necesse
satisfactum, & aliud dubium meati meæ est
ortur; Si Christus se venturum, ut eum è para-
lysi liberet, Ego veniam, & curabo eum, dixit
& cur postea non ixit? eigræque verbis suis non
stetit? eum impeditum ab ipso Centurione
dicente: Non sum dignus, ut intres sub tectum
meum, Respondere possit. Hæc verba reveren-
tiæ, modestiæ, ac humilitatis esse effectus suo.
Ergo ipsemet, sicut ipse centurio in persona
eum supplicaturus accessit, ire debuit. Dicit,
N. si Christus ipsemet ivisset, an non gratia ad
certum tempus, quod eundo consumpsisset,
fuisset, dilata: absque dubio, quia ut homo con-
potens erat, corpus à medio, ne in momento
ad terminum ad quem pertingat, detineret.
Quid ergo fecit Verbum incarnatum? non ixit
in propria persona, ne sanitate differret, & suâ
virtute ad eum se conferendo, in instanti ad in-
firmum pervenit, & ideo sanatus est parvo
hora, imò verba do Dionysii Carthusiani, eodem,
ut puto momento, quo Christus verba hæc protulit, Centurio
vel quo centurio ea audivit.

11. Alias variis observationibus ex doctis
sanctorum Patrum petitionem latronis, ac filii
Christi respositionem ad eandem ponderavi-
mus. Alteram adhuc cujuslibet sensu inge-
niosam, ac mysteriorum audite. Hic milie-
rabilis, imò potius dixerim felix, & for-
natus, furtis deditus supremo vitæ momento
paradisum etiam elepete voluit. Sed ejus in-
cutionem, ac obsecrationem, quæ Christo fi-
lio Dei factus est supplex, attendite. Memorat, Luc. 23.
ait me dum veneris in regnum tuum. Vitam in-
ter, ac mortem degebat, & meo sensu testat

Dionys.
Carthuf.
in cap. 18.
Lucæ. fol.
219. fac. 2.
E.
Et D. Hi-
larius a-
pud eun-
dem ibid.
Matth.
cap. 18.

plura qui, nisi vivat, vel factis concesserit, nescit, loquitur. *Memento*: an forsitan Deo memoria est facti laboris, ac labilis, ut tui, quid actum opus sit, in memoriam restituere debeas? mei, tui? si tui recordetur, necessario tua scelera vindicabit. *Dum veneris*. Ergo actiones Dei, quae tamen tempore non sunt inveniuntur, sed sunt supra tempus, tu tempori aliter vis? idcirco futura non longe abfuit, sed ei omnia obiecta praesentia sunt. In regnum. Vivens vasallus dicitur fuisse, & mortuus in regno caelesti dominari praesentis? mille inferos es promeritus, de sedne. *Regna*, regna, ac coronas speres? *Tuum*. An nescitis facere nationale, ex illo, quod totius personis individuum competit? nihilofecit, divinus crucifixus haec omnia curata non curat, libellum acceptat supplicem, gratiosum ac remittit recipit, & gratiam in illo tenore, ac circumstantia, ut audieris, concedit. *Hodie mecum eris in paradiso*; omnia bene, quia Deus ad hoc est benivolus, ac urbanus, ut devotè & suppliciter ad divinam pietatem confugienti nil denegat. Sed illud *hodie*, non solum in speculationem, sed & in hupotem me agit. *Hodie* honoris responsum Christi latronis supplicae non congregate patem. Hic ait: *Memento mei, dum veneris in regnum tuum*. *Dum*, & Christus respondet *hodie*: *Tu dum* quadraginta dies, post quos crucifixus Redemptor gl'ose suscitatus caelum subivit, connotat. Ac si dixisset: *Domine id gratia*, ut non *hodie*, sed post quadraginta dies regnum mihi largiaris caeleste obsecro. Hoc ego contentor. Christus vero jam latroni convertito bene affectus, mihi dicere voluisse videtur. *Cum veneris in regnum meum*. Et quò sit possibile, quod amor, quo erga te fecerit carum tempus, decus sum scilicet quadraginta dierum expectet? Non. Non, *amor non* *postulat*. *Hodie, hodie, non dum veneris*, sed *hodie mecum eris in paradiso*, hoc est, ut explant tanquam pater Augustinus, *subito in istu oculo caelum transtulit*. Et divus Ambrosius: *Hodie mecum eris in paradiso*; non in aliud differit tempus, sed *hodie* alterum reseratur, ipsa hora, quae *paradisu* Deum suscepit, suscepit & latronem. Hic Augustinus Praeful. Emittentorum confirmat: *Hodie mecum eris in paradiso*, tanquam si diceretis: *Quid me, si solitus meus comes, & unicus tanti te* *paradisu* in tempore exorandum putas, ut in diem *paradisu* meo memineris tui? *quid me ad praesentem* *paratum longe distimulas? quid in* *paradisu* quela solam in te perfectam fatigas? *Hodie,*

hodie mecum eris in paradiso. Amor qui inter nos intercedit, nullam dilationem temporis, vel diei patitur. *Amor non sustinet moram*.
 12. Filium Dei resurrexisse res est certissima, & qui id negaret, ille unum mysteriorum principalium fidei nostrae inficiaretur, si Christus non resurrexisset, inanis esset fides nostra. Et revera hoc est certum; sed quoad tempus resurrectionis ejus difficultas movetur. Ille se per tres dies, & noctes tumulo conditum, declaratae Jonae exemplo confirmat. Sicut Jonas fuit in ventre ceti tribus diebus, & tribus noctibus, sic eris filius hominis in corde terrae. In corde, id est, in terra, hoc est in terra, sicut cor est in terra corpus hominis, quia Christus in cruce mortuus, quoad corpus positus fuit in sepulchro. Hic nil est quod replicem. Cardio in hoc velatur, quomodo per tres dies, & noctes sepulchro additus fuerit, quia quoad noctes ego duas, nempe illam quae immediate sequitur diem veneris, ac illam quae sabbatum (in fine enim hujus, & ortu diei Dominicae valde mane resurrexit) tantum numerat posse iudicio. Ergo sunt duae noctes, & non tres. Iuxta hunc computum duae tantum noctes reperuntur, quibus Christus fuit in sepulchro. Tres fuerunt dies, sed non totales. Idem ibid. & completi, nam tertius scilicet dominicus vix col. 2. osus fuit. Ideo dicunt scriptores; *Tres hodie* *idem ibid.* *dies naturales accipere, non integros, sed partiales per synecdochen, scilicet partem ultimam diei veneris, totum sabbatum, ac partem diei Dominicae; nam illius Aurora abscessente resurrexit.* Quomodo ergo dixit Ecclesia: *Resurrexit sicut dixit*? quomodo & Apostoli praedixerunt: *Resurrexit secundum scripturas*? varias responsiones Scriptores adducunt; nonnulli esse locutionem per periphrasim, ac dies esse naturales, & usuales volunt. Alii esse dies, ac noctes juxta morem Romanorum, qui testantibus Macrobio, Aulo Gellio, Plinio, *A media nocte in aliam dies computabant, turn* *asserunt.* Et juxta hunc computum certum est, quod tres dies, ac noctes non fuerint completae, & ut auctoritas sanctus Augustinus, sanctus Hieronymus, Theophylactus, & Beda, est locutio per synecdochen, quae pars pro toto capitur. Vide D. P. Et si juxta doctrinam divi Thomae tribus noctibus, ac diebus tumulo recondi voluit, ut Manichaeos monstra hareticalia dicentes Christum non fuisse verè mortuum confunderet, eorumque errorem detegeret, en verba sancti: *In hoc confunditur error Manichaei dicentis, quod non in veritate mortuus est.* Ergo ut eos melius convinceret, *Math. sol. tres 38. col. 3. H.*

Math. 11.
 Cornel. à
 Lapid. ibi.
 sol. 265.
 col. 1.
 Idem ibid.
 col. 2.
 Idem ibid.
 col. 2. C.
 Macrob.
 lib. 1. Sa-
 Plin. lib. 2.
 c. 27.
 Aug. de
 consensu
 Evang.
 lib. 3. c. 24.
 D. Thom.
 in cap. 12.
 Math. sol.
 tres 38. col. 3. H.

Handwritten notes in red ink on the right page, including the word "LITURGIA" and other illegible characters.

tres dies, ac noctes totales in sepulchro transmittere debuit. Quis ergo resurrectionem Christi acceleravit, & terminum completam trium dierum ac noctium prævenit? ego amorem grandem, quo erga Discipulos ardebat, causam fuisse, ut dilationem impatienter ferret, nec cursum trium dierum, ac noctium præsolari posset, credo. Amor est impatiens mora. Discipuli mei afflicti, ac desolati sunt, visceribus meis hærent, quamlibet horam, ut eos videam, meoque aspectu consolet, mille annos reputo. Amor moram trium dierum, ac noctium totalium non patitur: tempus præscriptum præventionem truncare volo. Ab affectu, quo erga eos fero, cogi me, video. Amor non sustinet moras. Hinc Eusebius Galli-

Euseb. Gallie. l. 5. Bibl. PP. de symbolo hom. 2. fol. 554. col. 2. G.H.

canus: *Quid est quod dicit, tertia die resurrexit, cum sexta Sabbati die jam inclinante transierit, & Dominica nondum lucente surrexit, & solus dies Sabbati in medio fuisse monstratur.* Ah diutius moram trahere non potuit, ignaviaque frena rupit, & tempus trium dierum abbreviare voluit: *Verè ergo mortuus est, & verè post hoc abbreviatum tri-duum resurrexit.* Nil ergo miri, si discedens sanctè se brevi reversum Apostolis promittat; *Iterum modicum, & videbitis me.*

23. Nos qui tanquam Christiani ejus insistere vestigiis deberemus, quam longè non ab illo distamus? ille nos adeo tenerè amat, ut dum agitur de nostro bono, momentum differre non possit, & nos adeo in iis, quæ bonum animæ nostræ concernunt, ac in gloriam Dei redundant, desides sumus? id ex eo, quia animæ, ac amoris Dei non afficimur, oritur. Si Ecclesia sit adeunda, si ex officio Christiani mille auscultanda, homo ad id non posse induci videretur. Si religioso sit recitandum officium divinum, illud potius putridum, quam bene maturum Deo offerre, nec unquam hora bene agendi reperitur; sed si postea res sit de Dei offensis, de seclere aliquo perpetrando, potius hodie, quam cras illud opus agredimur. Et jure dici potest. *Cum Deus tam diligens sit ut nobis det bona, nos per oppositum diligentes sumus ad malum, & pigri ad bonum.* Vix Aaron à Domicellis Israeliticis fabricando vitulo torques, annulos petierat, ac illico omni auro se privantes illud ejus manibus configurarunt: *Fili Israel nondum Aaron verba finiebat, quando dederunt ei jocalia, & in aures ad idolum fabricandum.* At in gratiam Dei, pro sublevamine pauperum, nec obolus artis vilissimi erogatur. Et quot rogo non auri, ac argentei quotidie lumbus, vanitatibus, proflibulis impenduntur?

Didacus Stella in cap. 15. Luc. fol. 372. col. Idem ibid.

ut operibus virtutum nos demus, pedibus, oculis, & manibus caremus, sed ut vitia ac impudicium sensum nos impendamus Argi, atque hinc sumus: nulla est via tam ardua, ac difficilis quam non aggrediatur. Non sunt ei pedes plumbi, sed alati: *Veloces pedes eorum ad ascendendum jugum.* Et merito dici potest. *Imperat virtus, & dormimus, imperat vitium, & curramus. Faciles sumus ad vitia, & desides ad opera virtutum.* Vos si Deum amatis, bene operari non differite, sique ante hac fuistis inertes, nunc id emendate, ac corrigite, & hujusce rei hoc mane promittite in opibus JESU Christi elemosynam largiendo signum ostendite, & quietam.

PARS ALTERA.

14. SI generaliter ad opera pia in honorem Dei redundantia, orbis inertia, ac negligentia pius est; nihilominus plures se hinc manifestos negligentia declarant. En nam scripturam. Moyses, ut iusta legis observanda à Deo accepit, totam populum convocavit; & que eis promulgavit, & severè servari præcepit. *Assumenque volumen fœderis, legit audienti populo.* O quot sunt, qui ad præceptiones superenturum caput movent, & recalcitrant? & nihilominus totus populus Moyses adeo numeratissus, & aliquot millenis coactans uno ore se paratos exhibeat, ac sub pœna offensæ divinæ, & Moyses disgratiæ incurrendæ, quacunquè etiam ex necessitate se non transgressuros illa præcepta figurant. *Omnia que locutus est nobis Dominus, & faciemus, & erimus obedientes.* Septuaginta velut habemus qui in glossa interlineari legunt, *faciemus, & audiemus.* Hic modus loquendi dicitur Augustino nempe primo, *faciemus, & postea audiemus,* non placet. Audiri executionem præcedere debet. Prius lex sancti, deum legem, & jussa audire, postea in opus illa redigere oportet. Ergo dicere *faciemus, & postea audiemus,* ordo inversus est. *Cum videatur ordo populari audiemus, & faciemus.* Et quod magis demerit est, quod Divus Pater Augustinus Tò *audiamus* loco *intelligemus* substitutum esse asserat. Hæc ejus sunt verba: *Audiamus pro eo positum est, quod intelligemus.* Hæc ego non possum capere, quia experientia, & tota Philologia mihi contrarium suadent. *Audire ad intellectum, facere ad voluntatem* pertinere res est certa. Cum voluntas sit cæca, ac debeat duci ab intellectu, hincque voluntati verum, & falsum, bonum, & malum prope-

proponere debeat, intellectus precedere debet. Hinc Aristoteles, ac omnium Philosophorum doctrina est. Nihil volumus, quia praecognitum, & nihil est in voluntate, quod antecederet non fuerit in intellectu. Quomodo ergo bene precedat praecognitum volito, ac facere audire? ni fallor, populus Moysi sedulo diligentem, & solemem obsecrationem, quo erga Moysen ducem suum, vel potius erga Deum ferebatur, à quo tot favores recitaret, contestati voluit, ut si res esset possibilis, primo mandata executioni daret, quam audire, ac intelligeret. Hic sanctus Pater Augustinus subnequit. Prius oportet verbis Dei reddere famam servitutem, ut ad intelligentiam earum veniam, qua ipso praecipiente sunt merito devotio, qua non contempta, sed facta sunt, ipse per-

11. In roborem cuiuslibet Christiani, qui incens, ac deses est, in via salutis, & servitio Dei connotatis loco, id, quod de Eliezer servo fideli Abraham Scriptura recenset, adducere volo. Deus iurejurando seni patri Abraham se unigenito suo filio Isaac juveniculum, quae vultu cura venustatis flore certaret, in sponsam daturum promittit. Camelos plures instruit, ac nobilibus, & pretiosis muneribus ornat, atque in Mesopotamiam se cofert. Tulitque decem camelos de grege Domini sui, & abiit, ex omnibus bonis eius portans secum: profectusque perrexit in Mesopotamiam ad urbem Nachor. Rebecca occurrit, ac videns cum non minori comitate, modestiaque, quam venustate praeditam, puellam Domino suo convenientiorem reperire non credit, illam alloquitur; animam suam ei aperit, multa regalia donata, gemmas, in aures, & torques aureas ei largitur, & domum ejus petens ab ejus parentibus illam in sponsam suo Domino Isaac filio magni

Abrahami rogat. Omnes petitionem non esse malam intelligunt, & dum audiunt, Rebecca domum divitem intraturam, ac dominam, & madominam futuram, tam bono matrimonio omnes nullo dempto consentiunt. Matrimonio contracto Eliezer se viae parat, ut Isaac lætus nuntius sit. Nemo erat, qui eum instanter detineret non peteret, sed ille iter non differre jam resolvens ait: *Nolite me retinere, quia Dominus direxit viam meam, dimittite me, ut pergam ad Dominum meum.* Ac si dixisset, ego libenter adhuc per aliquot dies vobiscum manerem, si reditus celerà dominis meis mihi non fuisset mandatus, tunc enim aliquam excusationem invenire possem, sed quia Deus id iussit, ideo iter differre nequeo: *Quia Dominus direxit viam meam, dimittite me.* Qui Deum amat, eique servit, ille ejus nutus sine morâ exequi, ejusque iussa de die in diem rejicere non debet. *Si ab hominibus meis fuisset directa via, morulus possem tui: At quia à Domino est directa, necessum gressus maturare; in visis namque altissimo tarda nescienti molimina, qui celestia negotia negligenter agit.* In non procrastinandis divinis mandatis Eliezer vestigiis insistite. Et si servum imitari detrectatis; quin actiones Domini universi, qui, quia Apostolos tenerè amabat, reditum ad eosdem absque cunctatione promisit, sub oculos ponatis, reculare non debetis.

Mosisum & videbitis me. Et ite in pace.

Exod. 24. 26.
Anton. de Esob. in cap. 24.
Exodi fol. 219. col. 1.
v. 56.

D

DOMINICA

Handwritten text in red ink, possibly a title or reference, including the word 'licab'.

DOMINICA QUARTA
POST PASCHA.

Expedi vobis ut ego vadam, si enim non abiero paraclitus non veniet ad vos,
si autem abiero, mittam eum ad vos. Joann. cap. 16.

ARGUMENTUM.

Nihil magis nos excitat ad bene operandum quam spes premii nobis promissi,
ideo enim & Apostoli non sunt tristati dum Christus ascendit, & alii
maximas difficultates superarunt.

Ociates ille magnus Philo-
sophus interrogatus, quomodo
republica bene possit governa-
ri, & quomodo omnium animi
cum satisfactione omnium lu-
crari queant, cum boni in vita antur

2. Practicus nauta undis fluctuosis pelagi
merces non committeret, nec vitam exponeret
naufragiis, nisi post tot discrimina portum tra-
quillum, & supra montes auti aeternum lucem
videret? Quid nautae ratem pro fundo gurgitis com-
mittit, si in unquam lucrum, nunquam portum de-
sideratus occurrat.

Erasmus.

lib. 3. c. 8.

pramii respondit. Ita: quia spes remunerationis est
calcar ad fortiter operandum. Non est ita, quae sine
hac inertia non torpeat, nec est virtus quae diffi-
cultate perterrita victrices non det manus, ac ad
pedes otii non procumbat: Tolle spem praemii scri-
bit sanctus Zeno, virtus sique univulsa cessabunt.

3. Ego mihi nequaquam perisactum, militem
pectus obiectum onibus metallosum,
vel se oppositum aciei hastarum, ac gladio-
rum, nisi firmiter moneta sanguinis honores, &
victoriam emere proponeret: Quid miles pro
contemptis, si spem futura gloria non gerit unde ex-
presse argumetot si tollat spem praemii, acia non
veraque virtutes cessabunt: imò magnum Prae-
slex Divus Gregorius adjungit: Quisquid mirabile
nostre postillaminiat, hoc leve, ac facile spe
remunerationis ostendit.

D. Zeno

serm. de fi-

de, spe &

charitate.

Et quis animum unquam daret speculationibus,
& visum per liberos perderet, nisi verticem dia-
demate virtutum circumdandum speraret? quis
enim ait, idem Divus Zeno, virtutem amplectitur
ipsam praemia se desine. Quando unquam inter so-
litaria nemora frondosae sylvae neglecta inter-
perie aëris per errantes sudarent venatores. Per-
nosant venatores in nive observat Marcus Tul-

4. Discipuli Christum magistrum suum pas-
sio post ab iis in caelum discessum audientes
cor, ac animam transfigi scelerunt: Vado ad rem
qui misit me: & quam acetum nuntiam? contra-
stabat, ait Divus Pater Augustinus, humanam
affectus, quia carnalis desolabatur affectus: Et quid
eventit, quia hac locutus sum vobis, tristitia mens
vitae vestrae: En omnes afflictos, en laborem
spiritus, oculos lacrymis inundantia. Sed ut
dierunt, Expedi vobis ut ego vadam, vobis hoc
est, pro vestro bono: Et si abiero missam paracliti
hilatant, matrem exponerent, vel quae
mit, scilicet missionis Spiritus sancti, delectationem

M. Tul.

lius. Nisi spes capiendarum ferarum iis lapis Phi-
losophorum esset, qui labores in refrigeria, in-
commoda in delectamenta verteret? mundus
nulli quam aulico, cui certae sunt afflictiones, in
certam lacrum vitam laboriosorem, difficilio-
rem, ac miseriosam dispensat, & tamen melle
spei, quâ suo tempore praemium sudorum, & du-
rae servituti sperat, nutritur. An lacrum Agricola
molestias aestatis, difficultates hyemis tolera-
turum putatis, nisi suo tempore copiosam spera-
ret mellis? Quid agricola semina spargit, si sudo-
ris sui praemium non colligat

D. Zeno.

Quid agricola semina spargit, si sudo-
ris sui praemium non colligat

remittent, abicum Christi facillimè suppor-
tata, ac spes præmii omnem tristitiam & ama-
ritudinem pellit. Hinc Beda, *ideoque capaces*
hæretici non facti erant; non ultra de morte ejus
curantur, sed de promissione ejus munere lata-
re, & dum spem misericordie caelestis inspirat,
profecti ab ægre tristitia mentem illustrando
pullant. Verum quantum possit spes remu-
nerationis ac præmii, hoc discussu videbi-
mus.

PARS PRIMA.

Sautem abiero, mittam eum ad vos.

Valerius Maximus recenset, Hegesiam Phi-
losophum, ac Rhetorem tantâ persuaden-
di valentia energiâ, ut quadam die de miseris
humanae vite petrans, omnes auditores ut
viam generis mortis sibi inferrent, persuaserit:
Cum sua oratione ageret de miseris vita humana,
causâ dicendi facultate valebat peritâ, ut pluri-
mos sponte se in mortem precipites darent. Porro re-
tributio præmii quanto potentius ars declaman-
di bona opera persuadat? Hinc Divus Paulus,
ut Galatas ad opera virtuosa impelleret, nullum
operantius medium, quam præmium his propo-
nit. Bonum facientis non deficiamus, tempore
autem suo metamus: en remuneracionem. Theba-
ni rempublicam Lacedæmoniorum continuo
in rigore felicitatis servari, sic ut nec minima in-
curares ostentur discordia mirabantur. Hujusce
modi oculum sciant, sapientem aliquem, qui sin-
gula curiosius observaret, leges, ac modum vi-
venti auctoritates, ablegarunt. Ivi, & omnibus ex-
actè observatis Thebas rediit, senatum ingredi-
ens, ac pro responso falcem instrumentorum,
quibus iustitia in reos advertit explicuit dicens:
Escaulis spectate o cives Thebani, quid Lacorum
disziplinam sanciat, nemo apud istos vitiosus est im-
pietas: sunt sua virtutis præmia, sunt & sua sceleri
applicata. Si ergo hic rigor frenum fuit coëcen-
dis delinquentibus, quomodo præmium non
erit efficax, ut animos ad virtutem excitet?
non sua virtutis præmia, sunt sua sceleri suscipi-
lia.

6. Sempiternus Grajus dum paucos milite,
& quidem manipe cum Annonibus, & Lucanis
dimicaturus esset, ut suos ad pugnam animaret,
ac victoriam certam redderet, curque libertatem
promitteret: utque velisari captum, desiderium
consequendi præmium libertatis, ita eos red-

didit intrepidus, ac tam animosè pugnavit,
ut hoste strato triumphavit. Hentius Quin-
tus Anglorum Rex in Gallos irurus militibus
suis spem præmii prædæ scilicet obtinendæ ante
oculos obvertari continuo voluit. Hinc chara-
cteribus aureis hæc, *imperii spes altera futuri,*
 vexillis incidit voluit. Regis Margaræ filius dum ve-
nans in sylvâ ferocissimo quodam leone inva-
dederetur, qui miserum dilaceravit principem,
eumque occidit, Pater tanto dolore est confectus,
 tantâ que irâ in feram exarsit, ut leonem occisuro
 filiam in præmium polliceretur; Alcatoum hæc
 Idem. 4. merces ita animavit, spesque præmii tantos ei spi-
 fol. 766. ritus addidit, ut leonem discerpens exanguem coll. 2.
 eum prosterneret. Alcatoum præmio illectus gene-
 Ex Pau- rose servam aggressus eam confudit, ac, proinde gener sam in
 Regis efficius congruâ fuit laurea compensatus. Attici,
 Non ablimile Heroicum factum in facis Histo-
 riis à pastoreulo David, dum illectus spe præmii,
 quâ regio edicto devincenti Philistham, Mi-
 chol. Saulis filia in conjugem promittebatur,
 cum Eranidabili, ac Gigantæ illâ mole certa-
 1. Reg. 17. men inicit lego. Virum, qui percussit eum, dicitur
 25. Rex divitiis magnis, & filiam suam dedit ei, & do-
 mum patri ejus facies absque tributo in Israel. Ge-
 nerosus ergo puer, ut præmia illa obtineret, &
 particulariter ut Michol sibi copularet, ac gener
 Regis fieret, pugnam aggreditur, & quidem tam
 feliciter ut hostem sternebat, eique caput adime-
 ret; Pugnavit: ait Abulensis, David non cupiditia
 Abulense te honoris, sed amoris, ut eam, quam amaverat, in
 ibidem. uxorem regis filiam obtineret.

7. David adæctus non solum ardua aggredi,
sed & superare, spem præmii sub oculis sibi
ponendo quadam vice cum Deo de observan-
tiâ, & qualitate divinarum jussionum tractans
dicebat: *propter verba labiorum tuorum, ego cu-*
 stodi vias duras, perinde ac diceret; præcepta
 tua, o domine, difficilia observatu sunt: idcirco
 omnibus viribus in id sum, ne ea violem, non so-
 lum quia id æquitate convenit, sed specialiter
 quia expressè, & clarè ea severè, ac sanctè obser-
 vari ore tuo sanxisti: propter verba labiorum tuo-
 rum; en jussionem, Ego custodi vias duras; ea
 præcepta. Sed cur dixit vias duras: hoc est præ-
 cepta difficilia? non, non erro, sunt suavia, ac fa-
 cillima observatu: qui eorum executioni se ac-
 cingunt, non vias tortuosas, saxosas, invias, ac
 spinosas, sed planas, amplas, absque offendiculo,
 rosis vernantes, & floridas inambulare videntur.
 Latum mandatum tuum nimis: fiste David, Vel
 ego hæc mandata non novi, vel tu experientiana
 D 2
 corum

Philip. & Jacobifol. 22.col.1.
Marcel. de Pise. 10.1. fol. 170.

Idem. 4. fol. 766. coll. 2.
Ex Pau- rose sam in Regis efficius compen- Attici, Non ablimile Heroicum factum in facis Histo- riis à pastoreulo David, dum illectus spe præmii, quâ regio edicto devincenti Philistham, Mi- chol. Saulis filia in conjugem promittebatur, cum Eranidabili, ac Gigantæ illâ mole certa- 1. Reg. 17. 25. Rex divitiis magnis, & filiam suam dedit ei, & do- mum patri ejus facies absque tributo in Israel. Ge- nerosus ergo puer, ut præmia illa obtineret, & particulariter ut Michol sibi copularet, ac gener Regis fieret, pugnam aggeditur, & quidem tam feliciter ut hostem sternebat, eique caput adime- ret; Pugnavit: ait Abulensis, David non cupiditia Abulense te honoris, sed amoris, ut eam, quam amaverat, in ibidem.

Abulense ibidem.

1. id.

Handwritten notes in the right margin, including the word "licab" and other illegible characters.

eorum non habes; filiorum recens natum submittere circumfisioni, ex eo elicere cruorem, abstinere à carnibus ciborum forsàn lapidissimo latum mandatum tuum nimis? diebus Sabbatibus vetare ignem instrui, ne quidem cibus coquendis corpori humano sustentando necessariis, interdiceret, non porrigatur manus in foveam laplo, juxta illud, sabbata sancta colo, de stercore surgere nolo. An forsàn præcepta sunt, de quibus dici possit, latum mandatum tuum nimis? oculos mihi dare, ac aspectum puellæ formosæ permittere, & dein vetare ne affectu voluntaris illa concupiscam, quod ex se est amabile: quantumvis famelico, vel nudo cavere, ne manus in alterius opes meis succurrendis egestatibus inferat. An hæc sunt latum mandatum tuum nimis? Si hæc iusta sunt via, quæ ad cælum ducunt, scio quid verax dixerit Messias, Angusta est porta, & arcta est via, quæ ducit ad vitam. Tam arcta, ut sanctus Petrus utroque pede dilectato eam inambulare non potuerit, sed in cruce unum alteri superponere debuerit; ut sanctus Paulus, quia procerus, verticem à trunco incidere, sanctus Erasmus viscera ejicere; sanctus Bartholomæus pellem detrahere necesse habuerit. Bene ergo dixisti, Custodi vias duras, & non latum mandatum tuum nimis.

Mat. 7. Luc. 13.

Mat. 11. 30.

Theophyl.

8. Sed quod ipse filius Dei de iisdem præceptis cum discipulis sermonem texens eadem suavia, dulcia, levia, grata vocet, id mihi indagare altiori scrutandum est. Jugum meum suave est, & onus meum leve; diebus Veneris, ac Saturni sibi temperare à carnibus, cibus vesci grossis, & crudis stomacho haud conducentibus, tot vigilias, tot quadragesimas traducere, an hæc sunt jugum suave, & onus leve? quod sim natus in mundo, degam in mundo, agam cum mundo, nec cogitationem unam habeam mundanam? quod sim carneus, nec ullam titillationem carnis sentiam? quod in me sit irascibilis, nec ullus mihi sit affectus iræ? si quis alapam infligit, ei osculet manus? si convitiis nonnemo me petat, ei ego lingua benedicam? an hæc omnia dici possunt jugum suave, & onus leve? Hic subintrat Theophylactus, & quod quantumvis præcepta divina aspera, ac difficilia appareant, nec onus humeris nostris aptum, sed jugum, ac pondus videantur, tamen si præmium, quod eorum observatione mereatur, spectemus, suavia, ac levia esse asserit, suave, & leve; omnia mandata Christi dicuntur jugum suave, & onus leve; quoniam propter futuram retributionem verè brevia sunt, etsi ad breve

tempus gravia videantur. Hac de causa sancti patres, quas regius vates dura, ac ardua expertissimè rat. Custodi vias duras: postea eisdem locis, & suaves reperiebat. Latum mandatum tuum nimis; & quomodo: an non intelligitur quomodo præse id declarat: Inclina vi cor meum ad faciendas justificationes tuas in æternum propter retributionem. Hoc totum ex eo provenit, quod præmium, quod à Deo speravit sub oculis possidet. Hinc ait sanctus Bruno, justificationes tuas, hæc est, mandata tua, quæ ego propter retributionem vitæ æternæ facere propria voluntate decrevi. Est præmium, quod à Deo speravit sub oculis possidet. Theodoretus, inclina vi, &c. Etiam cum præfererim lucrum, quod hinc percipi solet, volens, & a benigne pro his sudores suscipit. Nec non Divinus Hieronymus. Ad faciendas justificationes tuas, hæc est, mandata tua in æternum propter retributionem vitæ æternæ, ut illam merari perciperet. Ac tandem sanctus Pater Augustinus, propter quam retributionem dicit se inclinasse cor suum ad faciendas justificationes Dei, ut in æternum dignetur æternum mereatur habere quod diligit. Quid ergo mihi si David dixerit, latum mandatum tuum nimis? & quomodo non ex arte cordis Apollonii mitterent afflictiones, lachrymas abstergerent, suspitia temperarent, frontem exortigerent, vultum exhilararent, dum magister eorum nis dicit, vestro bono abeo, ac Spiritum sanctum se vis missurum promittit? Exaudi ut ego vadam, miramur eum ad vos.

9. Esto, dolor summus eos in vaderet, quando magistrum suum abiturum audierunt, antea quando vere in assantibus in Olivatum supra cælos ascendit, nec minimum signum doloris ob amissionem visus corporalis, & conversationis amantissimi sui magistri eos edidisse in facto reperi. Eum discedentem ceterunt, nec eum moveret, nec lacrymam emittunt, nec ullum suspirium ducunt. Sed patienti, ac læto animo tantam iacturam ferunt. Sacre textus hæc solum commemorat, videntibus illis elevatus est, & nubes suscepit eum ab oculis eorum. Et ut quidam observavit moderatus; Intuebantur euntem se, & nullam emittebant vocem, nullam gemitum dabant. Reverta quod, Apostoli audientes Christum discessurum, adeo mœreant, ut cor ante exuberat, videntes vero eum ascendere, ac à se avelli, nec gemitum edant, oculi non turbentur, nec umbra doloris in vultu notetur, mihi res paradoxo, ac incredibilis videtur. Sed iniquissimus Apostolos, ne redemptor eorum oculis subducatur, & ex vertice Olivario ad ripam Jherosolymæ

hordiani nos confortamus. Hic Deus voleas ad coelum transferre sinum vatem Eliam, dum hic concitum sermones miseret cum discipulo suo Eliam, in illico curus igneus, equi ignivomi de caelo se derubant, ac cuius furibundum & perentem ante pedes magni servi Dei Eliae terminant. *Cumque pergerent*; nunc linguam, quae dolorem desolati discipuli, nimbos lacrymarum distillat ex eius oculis, voces quas suspiriis mixtas ex profundissimo abyso pectoris edebat, quomodo nunc pra dolore impatiens palmas concutit, nunc velles discerebat, exprimeret posset, optaret. *Cum scriptura dicere sufficit. Eliseus autem videbat, & clamabat, Pater mi, Pater mi, carum Israel, & surge eius, & non vidit eum amplius, aspiciensque vestimenta sua, & scidit illa.* Nunc quanta sit divinitas inter Eliseum, ac Angelos videat. Illi nec signum ostendunt mortuus, hic non nisi tristitia voces prodit. Hic afflictione abest, illi abitu magistri nec hilum turbatur. An forsitan tenentur diligebatur Elias ab Eliseo, quam Christus a discipulis? minime, quoniam contrarium verum est. Unde ego cum quendam expositore inquiram. *Et cur Eliseus non dolens, eos lacus signa promit in discessu Eliae, & Angelus in discessu Eliae nihil tale facit.* Disparitatem hanc esse quod Angelus Apostolis promittit, eos Christum visuros, ac eius praesentia potentes, Divus Chrysostomus autumat. *Et Eliseus qui assumptus est a vobis in caelum, sic omnes quemadmodum vidistis eum euntem in caelum.* Eum rursus ceteris, o felix nuncium; facillat ploratus, apage, apage, o Eliae ego tibi comparior, iure clamas, & pra dolore vestes laceras, quia tuus magister abit, nec tibi apparet Angelus, vel alius, qui te spe, quod ad te reditura sit, vel quod eum visurus sis, soletur. Spes ergo boni promissi, remunerationis, vel praemii consequendi quantum non potest? Divus Chrysostomus dictas scripturas conferendo, ac necestendo it edicax. *Nec hoc faciunt Apostoli quod Eliseus fecit dicitur: condidit vestimentum cum magistrum videtur elevatum ad caelum: non enim habuit praesentem Angelum, qui Eliam promitteret advenire: neque ista hoc faciunt, idem Angeli stabant animos in eum tristitia solatio verulantes.*

10. In medullis utris Solimorum atx nominat, quam Jebusaei occupabant, haec quae minutissima erat, & Isaietarum Rex armis tam subigere non posset, in obsidione eam ad deimonem cogendam cinxit, verum nonnullos obediens adlegatur, qui ei velut irrisorie dicerent:

nisi abstergeris caecos & claudos, non ingredieris huc. 2. Reg. 5. hoc ait Abulensis, intelligitur de Arce urbis in Ierusalem, scilicet de Arce Sion. Hos caecos ac claudos variè exponunt SS. Pares. Nonnulli dicunt Jebusaeos adeo inexpugnabile censuisse illud propugnaculum, ut nullis egeat militibus, qui illud defendant. *Sed quod claudis, & caeci existentes supra murum possunt defendere urbem.* Alii affirmant, à Jebusaeis in moenibus collocatas quasdam statuas lapideas, quas vocabant caecos, & claudos, non secus ac olim ad ostendendum quam inexpugnabilis & munita esset urbs Tyrus, ad eius defensionem locarunt in muris Pigmacos, ut immerent quod isti soli sufficiebant ad defensionem urbis, arcem adeo munitam ostendere volebant, ut nullam aetione esset opus ad eam defendendam. *Id est nihil agentes, quasi dicant, nobis etiam nihil agentibus nullus poterit intrare in urbem, quia fortissima.* Et quod maxime arcem illam munitabat, erat murorum altitudo, quae obsessis obtabat, ut minimum quid agerent obsessi, videre possent. Audite nunc N. quod rarum stratagemata non minus ingeniosus, quam animosus miles nomine Joab, sic referentibus Hebraeis, invenit. Altissimam curavit truncari caedrum, ac prope moenia solo insigi, & ramos superiores ad terram usque inflectens necessarii armis instructus, ac laborum Regis Davidis manu gestans, taxatis funibus qui deprimebant arborem, paulatim attolli arborem quousque superemineret muros illius arcis permittit. *Excelsam succidit caedrum: quam juxta arcis murum terra defixit, atq; assumpto clypeo, arrepto gladio vexillum regium ore gestans, arboris summitatem, quam fune inclinaverat, apprehendens, mandavit paululum attolli laxatis funibus in altum, donec arcis aquaret culmen.* Et hoc stratagemate arcem expugnavit, Jebusaeos vicit, ac Rex palmam & propugnaculum tulit. Sed dicite N. quomodo hic miles tam rarum potuit invenire stratagemata? quomodo periculo tam aperto vitam se objecit? In libro Paralipomenon editum regium legitote. Rex difficultatem grandis arcis adeo munitae expugnandae cernens voce praconis militem, qui modum arcis occupandae, ac Jebusaeos occidendi inventurus esset, cohorte donandum promittit. *Omni qui percussit Jebusaeum inprimis erit princeps, & dux.* Quo intellecto Rex nullum praemium proposuisset, nemo tam arduam suscepisset provinciam. *Quidam strenuus illi duci animum addidit, ut temerarium facinus ubi ipse*

Abul. ibi. 46. col. 2. I. 47. col. 1. Idem ibid.

Didacus de la Vega. In Festo S. Dominici. fol. 600. & Abul. ubi sup. Paralip. c. 11. 6.

Handwritten notes in the right margin, including the word "Abul." and some illegible characters.

auderet, mortificasse exponere non vereretur discrimini. Quæris quid propositum premium magnanimitatis auctor, quod homines ad ardua molendum stimulat; que quid magis fuerint ardua, eorum maiora merentur premia.

11. Moyses intaus a parentibus in filiis scitipam fuit compositus, & postea undarum discretioni fuit expositus. Filia Pharaonis amonando animo ad ripam obambulans nescio quid non aquis innatae vider, ancillis in mandatis dat, ut quid rei id sic explorent, illæ iussis parent, & elegantissimum, ac venustissimū infantē filicillæ in clusum reperiunt; hic adeo huic principissæ placuit, ut eum in filium adoptavit, *Quæ illa adoptavit in locum filii, vocavit, nomen eius Moyses.* Annotus factus, aulæ succellus oblectans abire resolvit, & natura sanguinis inclinante, ad nativam stirpem Hebræorum se contulit; actio revera observacione digna. In Aula Pharaonis ut princeps habebatur, ac adorabatur, & velut verus nepos Pharaonis tractabatur, & nihilo secius honores, comoda, excellentias spernit, & cū contribulis suis laborare, ac sudare vult, & potius cepe cum suis quam delicatis cibariis aulæ frui desiderat: quod divus Paulus Hebræis in mentem reducens sic scripserit: *Fido Moyses grandis factus negavit se esse filium filie Pharaonis.* Hoc est honoribus renuntiare, valedicere eminentis, dignitates flocci pendere, quæ tamen tot mediis illicitis ab aliis procurantur. Archelaus filii Regis Mitridatis se finxit, ac Ptolomæo Regi Egyptorum succellit. Andiscus homo plebeus filium Persei Regis Macedoniae à Romanis devicti, ac captivi se vendidit. Quidam Barbarus Ariarati Cappadocum Regi à Marco Antonio occisus formâ simillimus, maximæ partis orientis animos devincit, ut se Regem proclamarent, est aulus. Eros filius se nepotem Caii Marii esse mentitus, & septies consulatum, ac primos honores senatus reportavit. Quidam Juvenis Hebræus se esse Alexandrum filium regis Judææ petulavit. Alter in Judæa, ac Iconia se Drusum Germanicū iactavit. Alter ex Octavia sorore Augusti se natum, ejusq; consanguinem se vendidit. Hic Hentician IV. Imperatorem, ille Richardum Britannorum Regem, ille filium Regis Norvegorum, hic fratres Bajazzetti magni Turcæ, iste filii Regis Burgundiæ, hic Alphonsum Regem Hispaniæ, hic Fridericum secundum Imperatorem, hic Sebastianum Regem Lusitanæ se simulavit. Et Moyses, qui optimo jure adorati, ac filius principis, & nepos Pharaonis Regis haberi poterat, id recusat. Imò de eo sic testatur Apostolus. Quod

magis eligens affligi cum populo Dei, quam temporali peccati habere jucunditatem: majori auro excelsissimas thesauri Egyptiorum imperio Chastitatis. Si hujus causam indagare vellet, id quod Aristoteles subdit legere pergitote, ac Moysen premium sibi à Deo promissum sub oculos posuisse invenietis. *Aspiciebat enim in remanentationem. Et dicitur ut scribit Rhetor autem, caelo enim propositum super vacuum admirari Regiam Egypti. Et quid excellentius Christiis Apostolis promittere poterat, quam missionē Spiritus Sancti; se habere tantam eum ad vos; hoc solati corda discipulorum sufficiens fuit, ac vires addere, ut discipulum illum patienter ferret, & vultibus gaudium, ac feracitatem affundere valuit.*

12. Magi natum Regem Judæorum audientes, illico eum adorant ac debitorum præstiti hauriunt opulentissimis donis auri, thuris, & mirræ pergit, ac stellâ duce Hierosolymam perueniunt, ubi in aula ritu, quo reges solent, excipiuntur, & cum Herode discumbentes ubi, quo loco novellum Regem Judæorum reperire possent sciscitantur. *Vbi est qui natus est Rex Judæorum hoc quaerit Herodem non esse verum Regem, vel quod brevi solio, ac seipso excedit foret insinuant. Verè magna est hæc injuria, & eorum contumelia hæc est talis, quam usitata non ferat iustitia; si vos essetis homines idcirco, simplicitate in stat vos loqui dicerem, ac excusatione dignos pronuntiare; sed cum sitis magnates, insinuat vestram qui regem nescio? Et an estis ita inconsiderati, ut mentem non subeat fortis ad Regem cum quo agitis nasum à musca pungendum, ac vos brevi expecturos, quanti vobis constet alium Regem insinuasie natum. Vivente Rege Herode audent alium Regem nuntiare, & de illo quaerere: et non cavent pericula, qua certo certius acclamantur ne novi Regis comitantur: cur non magis reverentiam præsentem Regem: cur non magis expavescunt? et illud quod facer liber Geneleos de Patriarcha Abrahamo refert, recurrete cogor. Deus cum eo loquitur, & transtentem, quo suo tempore ex hanc in alienam vitam migraturus erat, & quomodo annoa multum ætate eam progenitoribus in somno pacis quieturus erat, revelat: Tu autem ibi ad parces eos in pace sepultus in senectute tua, hoc magnum tremorem ossibus, ac pavorem cordi ejus incutisse facer. Tectus paulo ante commemorat. Heror tenebrosus, & magus in vultu suo. Magna scilicet se esse mortalem, ac se meli sibi mortem esse cum sciret, quod mortem timeret, non cavere.*

Exod. 2. 10.

Ad Hebr. 11. 24.

Ex Joann. Baptif. Pulg.

Felix A. scolp. in offic. histor. in ad. nis. fol. 477.

domini. Inò dum Deus ei revelaret. ac promitte-
ret vitam longam, exitum tranquillum, grates
rependendo, vires sumere & exultare debebat. In
parte ac in quiete bona. Eccc quælo pavescit,
cur moriemur metuit, ac horret: *Et quando illi pro-*
mittitur mori pacifice in senectute bona. quæ ad Pa-
triam proficiatur. cur horret. Abrahamus? tota ejus
conversatio ex hoc oriebatur, non quod crede-
bat futurum ac visurum patres, sed quia sibi à
Deo promittendum, quod illico à morte, visio-
ne & fruitione Mellis positurus esset, sperabat.
Et horret equidem quia in morte uturus erat ad pa-
triam. Et non ad Christum pro tunc. Magi audacter,
et in respice etiam de Novello Judæorum Rege
etiam Herode loquuntur, ubi est, qui natus est
Rex Iudæorum: nullam ulciscuntiam, nec mor-
tem vel pecuniam ob spem. quæ mercedem tuleris
aut in se habentibus, ac Deum sibi à duce stellâ
promissam repeturos sperabant. Dulces ergo il-
li labores debuerunt esse. qui tanto præmio digni
forent? Ab impetito hic meo discursus pro-
ducitur. Non quid nisi sciabant, quia in Eternam,
regnabat Herodes? nunquid non intelligebant iusti-
tiam legi, quia quicumque Rege vivente alterum
Regem pronuntiat: Et adorat quasi minister tyran-
ni vocatur sanguis? Et nunc responsum notate;
Sed dum cessant abire Regem futurum, non time-
bant regem presentem. Adhuc non videbant Chri-
stum. Et iam parati erant mori pro Christo. Flocci
prodebat pericula, mortem in nihilo habebant,
quia Dei desiderati, ac à cælo promissi visu &
fruitione se felicituros sperabant, sic & Apostoli
conestantur, nec sentiunt abitum Christi, quia
puco post tempore Spiritum Sanctum à Chri-
sto promissum recepturos se esse sperabant: ian-
nam abire, mittam eum ad vos.
14. Hic et Divo Petro, occurrit in rupe Thaboreâ
non sibi, sed aliis tres domos construendi labo-
rum sibi imponere voluerit, scilicet ian luberet. Fa-
ciamus hic tria tabernacula: tibi unum, Moysi u-
num, et Elia unum. Quænam est hæc charitas
Petri, ut fidare velit pro aliis: à sancto Pascha
eniam quærit, & nullam ob aliam causam, nisi
quia gloria eternam sperabat, audieris:
15. Considerat Petrus servitium officii, accumulare sibi
impensum mercedem laboris. Divum Paulum, quo
fructu tanto labores hujus mundi esse faciles, &
et leve adferent, momentis. Et leve nostræ tribula-
tionis pedes. Et quomodo postea ad Corinthios
scripsit, supra mundum gravati sumus supra vir-
ginitatem hæc ad daret nos etiam vivere? in interrogare
vultum: quomodo ergo momentaneum & levejan

non aliâ vice labores, quos sufferebat, adverte-
re, quæ tolerabat deploravit? In laboribus plurimis, in 2. Cor. II.
carceribus abundantius, in plagis supra modum, in 23.
mortibus frequenter, ser virgus castus sum. semel la-
pidatus sum, ser naufragium feci, nocte Et die in pro-
fundo maris fui. Et tan tantos sult me re rigores, est
momentaneum Et leve? quomodo leve? ait Divus
Chrysostronus: quomodo coronam prope sui nunc Chrysostr.
quidem in visibilem, Et certamen simul fecit leve. hom. 8. de
patientia.
Duos latrones in clivo Golgotha o defungen-
tes cur unus Christum blasphemis petat: unus de
his qui pendebant, latronibus, blasphemabat, alter
verò cum celebrat ac Dominum Paradisi exclam-
met, momento mei Domine, dum veneris in regnum
tuum rogare in votis esset. Quam vis sceleribus,
cruce, patibulo sint pares, tamen unus salvarur, al-
ter damnatur, unam brachii spei excidisse, alter
dam brachii spei complexum credo. Ille, qui
præmium non speravit, crucem infernatur (sic a-
gitur ubi non est spes) putavit; sed alter, qui pa-
radysum in spe habuit, crux, rosa, tormenta refu-
getium, ideoque mortem velut dulcem, & fra-
vem complectebatur, videbantur. Spem verba
sunt Divi Gregorii, habuit, qui regis sicut aditum
postulavit dicens, momento mei dum ego.
A nostro Redemptore sciscitari hic placeret,
eccur animans discipulos ad amplectendam pau-
peritatem, eam beatitudine donet, ac regno cæle-
sti a quer, Beati pauperes spiritus, quoniam ipsorum
est regnum calorum? discitens verò de adversis
difficultatibus, quas divulgando per mundum E-
vangeliium, prædicando fidem, animas acquirun-
do, coronâ gloriæ eorum vertices: nq, ac reg-
no cælesti se eos investituros, Beati qui per pecu-
niam patiuntur propter iustitiam, promittit: ait
ego eos in felices, ac miteos, qui seminando rosas
verbi divini, spinas, & tribulos afflictionum me-
tent, dixerim, non: sed retributione regni remu-
nerabuntur: quoniam ipsorum est regnum calorum. Ibidem.
Agnoscebat quidè Christus discipulos suos spar-
gendo sanguinem, ac mortem subeundo, diffi-
cultates, & ærumnas multas perpeliuros, sed spem
beatitudinis, ac regni cælestis iis præparari, ubi
perenniter fruuntur gloriâ erant proponedo, hæc
nil aliud esse quam eos amicos, & impidos
reddere ad omnia contraria æquo animo toleran-
da, omniaque obstacula superanda, peccus ferro,
scilicet morti subijciendos sciebat. Beati paup-
res spiritus quoniam ipsorum est regnum calorum, Chryf.
hoc est quod ait Chrysostronus, Doctrinam suam, hom. 15. in
non sub specie mandatorum, atque exhortationis
mân.

Handwritten notes in the right margin, including the word 'liber' and other illegible characters.

inducit, sed sub premis beatitudinem, ut scilicet sermone ipsum faciat gratiore. Imo, quia pellendo hominem ad virtutem, drachma remunerationis, millenis exhortationibus, ac expressis iustificationibus prestat. Ideo Deus hominem non velut belluas, vultu lupino sed versus celum prono creavit, ut si per infortunium difficultatem in bene operando, ac ei serviendo expetiretur, sub cortinis cœli mercedem laboribus correspondentem conspiciat.

magnum, ac æternum non curant. Et in omnibus ait S. Pater Augustinus, qua præcelsioribus, transiunt spem ponimus, laborate, sed ob remunerationem cœli, qua vera, grandis, æterna & sempiterna est. Hanc Christus discipulis spondet; Expedit vobis ut ego vadam. Sed & ego imitans futuram rem dicam. Expedit vobis, & mihi, ut ego ita cum vos audiendo, ac ego loquendo, laus sumus, tempus est quietendi.

ALTERA PARS.

15. Sed hodie homo est adeo obstinati animi, ut ei flecendo ad bonum, ac virtutum amorem instillando nec exhortationes, nec iussa, nec præmia sufficiant. Si consulas paupertatem, in faciem tibi spuet, si ob amorem Dei suadeas, toleret calamitates mundi, tibi doctum vertere videtur; Si ad Eleemosynam erogandam egenis Christi morientibus fame exhorteris, tibi necdum esse tempus respondebit; si dicas, ut inimico ignoscat, fratri suo se reconciliet, occurret, si hoc faciendum sit, potius ferro animam, veneno vitam pellere se velle. Si patientiam prædices, vilibus ac ignobilibus, & non iis qui generoso sunt animo eam convenire dicent. Si moncas ut jejument, debiles sunt stomacho, si ut orent, vertigine aguntur capitis, si virgines se cadant, te eorum mortem velle, si cilicis se amiciant, te eos in purgatorium ablegare respondebunt. Ego ait ille mundanus, tot admonitiones non curo, futura non credo, mihi spes futurorum sunt mortua, resurrectionem non credo, præsentibus fruor, futura, cui lubet, linquo. Hi tibi piscatori illi similes videntur (& fabulis enim doctrinæ morales eruntur) qui rete mari iniectum dum attraheret, ac exploraret, inter alios pisces minutissimum pisciculum cepit, & quia illo ævo animalia loquebantur, miser pisciculus sic agebat: ô piscator quid ego tibi prosum? an non vides quod exilitate mea, nec mensis, nec venditioni serviam? sanis me manumitteres, & paulatim è pisciculo piscis fierem, ac mea magnitudine tibi me carè vendendo, & luctando nummos, consuleres. Optime virorum, quid te animalculum juvet tam minutum? quod si me manu mitteres, è pisciculo piscis fierem, atque tunc, & sagenam tuam, & emporis mensam ornarem. Quid piscatorem respondisse censetis? valde inquit deliravero, si præsens bonum quantumque minutum, ac exile majori, quod habeo, si te rursus capiam, præponam. O quot ob bonum exiguum præsens, quod nomen boni non meretur, nec teruncio remunerationem, ac præmium æterni boni, quod est

16. Quomodo tres pueri Sidac, Misac, Abdago in fornacem, quæ inferentium altorum exhibebat, missi sunt, & non solum non incineres non sunt redacti, imò nec signum delicti sceleris, & carbonis rosas potant, ac flammam autulam amantam, & ventum suum exhalant, capere non possunt. Verbo, ille ignis verum nonum is erat, & tamen Daniele retereceamus, quod Fornax succensa erat nimis; ambulaabant, ludebant, saltabant, exultabant in medio furno, ubi flammæ vehementissimæ erant. Et ambulabant in medio flammæ laudantes Deum, & benedictentes Domino. Quomodo hoc fieri potest quænam potuit hujusce rei esse causa? si ad miraculum recurritis, dubium evanescit, & quæstio cessat. Ego quid Zeno è nostro propolito respondeat dicam. Tres pueri in illo sacro certamine pro oculis Deum sibi proposuere, non flammam præmitti futurum, non poenam. Nunc N quantum pollicetur spes præmii, quod Deus promittit, considerate.

17. Et tunc possibile quod mater filios suos charos, pignora viscetum torqueri videat, nec oculi nimbo stillent; quinimo genitos ac interrida, ne tormentis, ac crudelitati tyranni se subtrahant, sed libenti animo dilacerationem, ac mortem subeant, exhortetur? & quomodo septem fratres involvi tot pœnis sufficientibus patres erant, & quomodo vires habebunt, vel unde robur persuasionibus matris, de martyrium curent, nec vitam æstiment? & ultimo specialiter, dum tradabatur, animas agebat; & mi charissime, te meum esse filium, novem mensibus hoc utero gestatum, triennio lactatum, ad hanc ætatem a me te productum recorderis; & si hæc argueretur crudelitatem tyranni contemenda videri non suadeant, oculos in cœlum conjice, & præmitti quod Deus tuæ patientiæ parat, atque de Petro sapientem! sic reciprocè filius matrem, mater filium spe præmii cælestis in tormentis se solabat.

Trent. in Adolph. Act. 2. Scen. 2.

Hieron. Drexelius de spe. p. 2. cap. 8. fol. 861. col. 1.

... & omnia quantumvis gravia levia eis redderunt. Sic de matre Divus Chrysostomus dixit: *Probat inferni tyrannum, & in animo versabat* *in inferno calidam regnantem, videbat infra se tormentum traxerat, & cogitabat susuram immortalitatis.*

De alia matrona non absimili in historiis nostri quasi temporis, de magna scilicet illa virginis, ac Regina Amazona Christi Catharina vocata legimus. Hæc à Caaba Rege Persarum in vincula acta, quantumvis sapius tentata, ac pulsata, nunquam tamen eo adigi potuit, ut Evangelium Christi pedibus conculcateret, & fidem, quam tantâ veneratione semper erat professâ, ac fassa, negaret. Unde cum Regis infidelis perfassiones, & minas in ventos abirent, ad supplicia est iram; Nihilominus illa semper hæc immobilitas, Et dum crudelitatem suam ferocissimam vinci à generositate feminæ quid miri crederet, utramque mamillam ei præciudi, ac reliqua membra lento igne ambari præcepit. Hæc licet in corpore illud tenellum, ac innocuum crudelitatem exercere, horrere videbatur; Sed barbatus Rex ita accensior sanctam martyrem flammis prædam dari iussit. Nec his illa metu, aut se dedidit, sed pectoris unctionem hoc fecit, dummodò fides intacta maneret. Scilicet quo secreto usa fuerit superandis his tormentis: præmia, quæ Deus ei parabat, sub oculis ponebat, sic constans mansit, crudelitatem suam devicit, & fidem Christi servavit; autem quod inter flammis dixerit: *O Deus bone, quod tunc præto vendis, prædites paradisi mercedem? Momentaneum est quod cruciat, æternum quod delectat; exigua sunt omnes sarcinule nostræ, quibus æterna præmia comparantur.* Hac consideratione dolores intrepida sustinuit, ac victoræ palmam martyrii, & præmium cælestis beatitudinis obtinuit.

19. Verbum quidem est animi exilis, inter procellas calamitatum huius mundi fracti, malo spei naufragium pati, ac petire. Hinc dæmon hominem peccantem agnosceus aliud non sperat, nisi ut spem præmii oculis, & intellectu subducatur. Id in gestis Jobi videbimus, ac concludemus. Sciens invictum illum Heroem esse quendam firmum scopulum tempestatibus agitarum, inter alios, qui velut corvi infautia illi untiarent, unum, qui qualiter ignis cælestis armenta, ac pastores hausisset, referret, misit: *Ignis descendit de celo, & tacitas oves puerosq; consumpsit.* Quale est hoc stratagemata, quod dæmon ignem de celo in nocumentum patientis evocet? cur non adhibuit ignem infernalem? an adeo est ferrox in suos damnatos, ut ignem mendicaret, ne tormenta eorum mitigentur: astu hoc fecit, ut eum in præcipitia desperationis ageret, ac sic diceretur: de celo præmia iis, qui dimicant, ob luctum meriti veniunt, mihi verò non præmia, sed flagella illic mittunt ignea, actum est de me, naufragium me pati in mari desperationis video, dum exipes cælestis remunerationis sum. Hoc dæmon in Jobum, ignem de celo, & non ex inferno petendo, intendit. Ignem, exponit Polichronius, de celo delapsus esse commentus est diabolus, ut eâ ratione iusto spem omnem præsidii eriperet, atque in laqueos eundem desperationis induceret, sed ei non successit, quia Jobo infiditæ diabolice notæ erant; igne cælesti volebat spem patientis consumere, ut ex cineribus spei desperatio in Jobo ac victoria diabolica nasceretur. Ergo præmium esse debere panem, qui omni necessitate nostram spem nutrit, concludo. Nam ut dixit D. Ambrosius: *Ibi colligitur pulvis, ubi palma proponitur.* Ac itæ in pace.

Job. i. ibid.

Polichronius in Cat. Gra. 2a.

D. Ambrosius. Tom. 4. cap. 21. fol. 336.

Paoletti Dominicale.

E DOMI

DOMINICA QUINTA POST PASCHA.

Vsq; modo non petistis quicquam in nomine meo; petite, & accipietis.
Joan. cap. 16.

ARGUMENTUM.

Oratio adeo est potens, ut ipso verbo Dei sanguine Christi imò ipso Deo potentior sit, si-
per impetrat, debet fieri in nomine Christi, & ut oportet.

*Hier. Dre-
xvii. t. 4.
fol. 701. S.
col. 1.*

Cum Axioma sit, quod veritas suum esse cognoscit: Qui vult efficaciter si- gnem, vult etiam ea, id est, media que sunt ad finem; finem velle obtinere abique eo, quod media adhibeantur congrua, grandis dementia foret. Miles immeritus, qui virgam (quæ tamen melius ejus quadrat dorso, quam manibus) præfecturæ ambit, ut votis fruatur, gratiam alicujus, per quam illam dignitatem, ac honorem assequatur, implorat. Nonnulli medium optimum divitiarum, ac dignitatem supremam obtinendi, si fortunæ capillos pugno apprehendant, censent. Hinc mercator, esto eam videat nudam, & mendicam dum sperat eam mediante se opes obtenturum, velut numen suum, eam adorat. Palatinus, seu Aulicus, dum non videt, quod pileæ pedes innotantur, ac puncto acclinet, mox ut vela ejus vento contrarietatis inflantur, mortem sperat ac fiduciæ parcutit, tamen ut ambitiosus voris potiaris, fortunam ut medium aptum elegit.

2. Dux Normannorum supremus Haddingus, dum Lunam civitatem, quam obsidione cingebat, inexpugnabilem crederet, ut eam sui juris faceret, animum ad stratagemam fallacissimum, cui par nunquam in Martis campo vilum applicuit, & quod animo dolis intendit, obtinuit. Semiramis Affricorum Regina mortuo marito suo Nino, quæ non media adhibuit, ut nemo

speculum venire prohibuit, sed & Claudium duxit, venefica insidius & medio sustulit, ut Nero imperator successor fieret. Animo adeo fecit, & crudelis Constantinus hujus nominis Imperator IV, ut ad omnem aditum ad solium, & coronam hæcibus præcedendam (quippe per se factum habebat venustatem velut illa Piam esse dignam imperio, nullum efficacius medium, quam præcognitionem nati eos demerere putant. Dux fratris aditus præcognitionem quantoque aspararent.

3. Qualia media caritatem, vestium, pallium non excogitavit Jacob, ut benedictionem debitam Esau extorqueret? Joseph Novellus Desdellus, ut vinela exeret, non fabricavit alas et plumas, vel cerâ, sed pincernam Pharaonis velut intercessorem adhibuit: Memento mei, ut pinguis Pharaoni, ut educat me de isto carcere. Adolus ut parentem injuste solio excuteret, & ipse diadema sibi raperet, qualiam artes, quæ mediis nunc compassionem erga subditos, nunc arrogantem erga opprellos, nonne religionem suam erga Deum commendando non usurpavit? sanctus Petrus, ut certior fieret, quissam esset traditor, Divum Joannem velut mediatorum adhibuit. Erat recumbens unus ex Discipulis ejus in sua le- su: innotuit ergo huic Simon Petrus, & dixit ei de quo dixit. Ergo paxus est ab omnium exercitiis, ubique experimento nota, quod qui vult finem, vult etiam media, que sunt ad finem. Nos si gratias ex alto velimus, medium & in valore medio nobis traditum petite & accipietis, arripimus. Orationem adhibere, hæc medium optimum consequentia Deo, quod optamus, est. Hæc Dux

*Justin. lib. folio donaretur? sufficit dicere, quod eum filio se-
1. in Trog. xum mentis est. Ut Nero, cujus obsecutor tima,
Diod. x. quam nomen ad culmen regni pettingeret, A-
lib. 3. Sa- grippa media illa dignitati consequenda apta
bell. lib. 1. iacuit: Non tantum Britannicum in mari con-*

Divus Cyrillus. Si petatis, & oratis, accipietis à Deo gratiam copiam. Et quia desideranti obviare postulatione est necessitata, ego qui silentium exopto, humilissimè illud rogo, & certus sum, quod cum sitis humani, illud mihi non negabitur.

PARS PRIMA.

Petis, & accipietis.

Ratio nil aliud est, quam manifestatio solite voluntatis ei, à quo gratiam obtinere speramus. Hinc definitur, Est ostensio voluntatis nostræ facta ei, à quo impetrare speramus id, quod desideramus. Sed hæc orationis in genere; ac ut sit descriptio est; sed si sermo sit de oratione, de quo in hodierno Evangelio loquitur Christus apud Petrus: illam Divus Thomas sic nobis declarat, Oratio est oris Oratio per quam nostris precibus innotescimus manifestamus. Hæc oratio juxta Divum Patrem Augustinum nil aliud est, quam colloquium cum Deo, si legas, si cum eo agas, si mente recollectus cum eo discurras. Oratio tua mensura est cum Deo, quando legis, Deus tibi loquitur, quando oras, cum Deo loquaris. Hæc adeo est potentis, & tanta potest apud Deum, ut idem sanctus Petrus subnectat, Oratio, si pura est, si casta fuerit, nihil penetrans, vacua non redibit; Si oratio velut moderator ad Deum adhibetur, gratias è caelo potest esse efficaciter effundit. De fonte quodam, qui in regione Alesi in medio quodam lacu reperitur, raram proprietatem Solinus recenset. Totam aquam quæ ubertim ex illo fonte scaturit, intra illius lacu terminos remanet, ac illo lacu confluit, nec ut necessitas requirit, agris, ac hortis vicinis irrigandis extra derivatur. Experientia itaque eorum magistra iacolas illius loci edocuit, ut dum aquam illam affluere, ac hortos, agros, campos irrigare desiderant, ad illum fontem se conferant, & plethorum melos aeris campos replent. Hanc vero fontem ac si spiritu, lacus yerò ac Alesi, intellectus foret præditus, argento aquæ modulos rependendo, circumquaque de diffundere, præsertim à quadam muscicula pulsant, quod si illa lacu ille magnus aquas suas extendit, & profert, quibus irrigare campos suos possint. Si quandoque molles Deus fons omnium bonorum aquas derivare gratis in se concludat, si nos sceleribus nostris promerui fuerimus, ne in nos effundantur, ad medium aptum, fontem scilicet orationis recurreamus.

Theobaldus Navarra Rex Regnam Fran-

ciae Blancam, quæ sub nigredine viduitatis alborum, ac candorem suæ pudicitie prodebat, ardentissimè deprecabar. Et quantum vis omnia tentaret, ut eam in uxorem haberet, tamen eam petinacem, ac refragantem esse expertus. Sed quid egerit, & quod medium adhibuerit, audite; nonnullos ricos in laudem Regine composuit, & plethra sonora digitis pererrando concentus suaves fidium sonis miscuit. An voti factus sit compos nescio, nec indago. Illud, eos, qui auribus Dei melos orationis insonant, certos esse, quod omnem gratiam, favorem, ac omne bonum imaginabile obtenturi sint, non ignore. Hic in mentem historia quædam ad eò mita, ut fidem excedere videatur, redit. Tartari sub signis generalis Ducis Cange militantes, dum quadam vice lemitis angustissimis constringerentur, ita ut ex una parte eos cingeret mare, ex altera montes altissimi ac asperissimi, adeoque in aperto vite discrimine ob loci angustiam degerent. Dux us terræ adgenitulari totam noctem precibus, Deum illis ignotum terræ cæliq; conditorem (erant enim infideles) pulsando transmittentem, præcepit. Novies precibus se dederunt, & ad ortum solis novem palmis mare secessisse, forsitan quia ut diximus, novies orarunt, viderunt. Et tamen erant Tartari, infideles, ac hostes Dei; Nunc à minori ad majus argumentemur. Si hostium Dei oratio tam sit potens, quid non valent orationes amicorum; scripturis id probemus.

6. Deus in obstinatum, ac pertinacem animum Pharaonis, & Egypti, quo populum Dei libertate donare detrectabat, animadvertit. Nunc tenebris, nunc aqua in sanguinem versa, nunc mulcis, nunc voracibus locustis agros devastantibus, sed speciatim ranis tam molestis, ac abominabilibus, quæ in horrore erant Pharaoni, cum plethcebat. Eas ergo sufferre non valens ad Moysen, ac Aaronem, ut Deum quatenus illas oculis suis subtraheret, & usque ad unum dispergeret, rogarent, recurrit. Orate Dominum ut auferat ranas à me, & à populo meo. Huic petitioni Moyses sic Regi respondit. Ut vestra Majestas, quam sit potens Israelitarum Deus agnoscat, mihi tempus assignet, horam pro suo libitu, quâ Deum deprecet, ut manum ultricem contineat, præfigat. Constitue mihi quando deprecor pro te. Ergone Rex precandi horam determinet? Moyses potiori jure, tu tempus Deo gratum, ac opportunum quæretes? & si tempus Deo incommodum, aut horam ei molestam elegeris, ap non metuis, quod

Farinus in hisor. Navar. sub. an. 1253.

Hierom. Drexel.

Exod. i. 81

Exod. 3;

Handwritten notes in the right margin, including the word "licab" and other illegible characters.

quod te repellens in os tibi dicat; *noli mihi molestus esse*; melius diceres, ne ambigas o Rex, ego horam congruam, ac aptam gratia a meo Domino impetranda seligere studebo. Non ait **Exod. 8.** Moyses *constitue mihi quando deprecor pro te*. Nostras ac suas tantum posse preces, ut nullum sit iis tempus praefixum, sed omne tempus apud Deum sit iis propitium, nec Deo esse tempus quo precibus annuat, sed omni tempore, omni hora, omni momento in omni necessitate Deum semper esse paratum, ac promptum demonstrare voluit. Non est tempus, quod Deus petita denegat. **Strabo Fulgens.** *Constituere ait Strabo Fulgens tempus, ut quocumque tempore nos orare volueris, intelligas vim orationis, non verisq; Deum semper paratum ut exaudiat.* Et exhortationem qua hoc mane filius Dei discipulos exhortatur, *petite, observate.* Non determinat tempus, nec ante, nec post prandium, nec matutinum, nec vespertinum, nec diurnum, nec nocturnum quia semper ei vacat, nec sub dubio, sed absolute accipietis, ait. Nostras orationes tantae esse virtutis apud Deum ostendere voluit, *Petite*, quod est ex parte nostra esse congens, si tamen orationem ad Deum miseris obtentionem gratiae esse necessariam, & infallibilem, *Pete*, & accipietis. In omni quippe tempore preces nostrae apud Deum efficaces sunt.

Exod. 8.

Strabo Fulgens.

2. Reg. 2.
4.

7. Qui potentiam orationis virtuti verbi Dei confert, potentiam hujus sanctae virtutis exaggerare videretur; Ast ego in sacris scripturis potentior esse orationem ad divinum animum in sui obedientiam spectandum, quam ipsum verbum Dei, quod alias ex se est omnipotens, usque creatione mundi, ac consecratione Eucharistiae exprimitur, lego. Deus ob scelus Davidis dexteram divinae justitiae, ut subtractione subditorum solio eum exueret, exeruit. Angelum itaque ablegat, qui aeternam infectione mortiferi contagii inficiens, pestilitatem per totum regnum Israeliticum sparsit. Sed Deus, qui in abstractione ipsa est misericordia, compassione erga miseros subditos innocuos motus, Angelo viadici manam coerceret, flagellum coereceret, ne pestilens sua efficiat aucta, in infectione sua ulterius serperet, praecipit. *Cessa o Angele, cessa. Misertus est dominus super afflictione, et ait Angelo percutienti populum: iustitiae nunc contine manum tuam.* Haec iustionem Deus suo ore tulit. Au N. Angelum paruisse credimus ego ex iis, quae facer Textus subdit, quod non, concludo. Post hanc eum praecptionem ore Dei latam David a se visum Angelum flagellate non deliquitatem affir-

mat. Egone Angelus non obediit? mirum mihi videretur. Audite: *ait David ad Dominum, sed quando? cum vidisset Angelum cadentem populum:* hic divus Ambrosius inquit: *Si mandatum dicitur Dominus Angeli ut parceret, quomodo fecerit? bat ad hunc Angelus?* Et idem sanctus Doctor respondit: *Es si Dominus vult ignoscere, vult tamen rogari;* precibus nostris rogari vult, ut fideles potentiores, ac efficaciores esse verbo Dei, quod est omnipotens, cognoscant.

8. Sub metaphora Regis, qui debitorum fauos exacte solvendum accersit in sacro Textu e dno Mathaeo nosse Deus exprimitur. Et en dilectus est ei unus, qui debebat ei decem milia talenta; sine dilatione absolute debitum ab eo dilui vult, iudicium modum quaerat, secus omni rigore exacturum dicit. Verum dum ille impotentiam allegat, ministris suis, ut ipsum, uxorem, filios, ac omnia tam mobilia, quam immobilia viderentur, iussit. *Cum autem non haberet unde redderet, iussit eum Dominus ejus venditari, et uxorem ejus, et filios, et omnia quae habebat, et reddi.* Ego hic in dilpationem, num venditio uxoris, filiorum (deus crudelitatibus non loquitur) iussit. *Et vix paravit, non traho; si quidem cum Abulensi, quod dicitur hoc esse iniustum; quia homo pro decem milia talentis, maxime illi qui non contraxerunt debita, venditur, maxime illi qui non contraxerunt debita, tum, affirmare possem; Nihil lectus Reges, hanc apices iustitiae servare non tenentur, summi a potent potestate, & cum nemo sit, qui possit, aut debeat iis contradicere, voluntas ad nos orationem declarata executioni mandari debet. Sed eo minus nostros regios movere, ac iusta perficere regis non video. Non venditur debitor, nec ejus domus, ad hoc ut uxor, & proles vaneant, auditur. Egone praecptiones regis addo. *locorditer videtur?* Ah: servus medium congruum reperit, ad ejus pedes substeritur, caput iocinat, manus necat, ac c servitorem se thoretorem facit: *erat autem dicens patientiam habe in me, & observata omnia ac precibus servi Rex flexit, decreta annuilla, iusta revocat, omnia pacta delet, data expungit, & debitum decem millium talentorum condonat. Omne debitum dimisit ei.* Si quod recit edixerim, verbum servi potentis esse iusto Regio mihi videretur. Efficacior fuit obsecratio servi, quam mandatum Regis. Ex hoc Deum se esse contrarium, & velle quod potentiores sint nostrae preces ejus praecptis, docere voluisse deduco. Hinc ait sanctus Pater Hieronymus, *Deus dicitur esse, qui nullis contra se virtutibus superari potest, nec alicuius precibus vincitur.**

9. Quare vos, sancta illa Domicella sotor
Magdalena, quotam fiduciam in oratione non
collocavit, obsecrat. Lazarum mortuo Christus
cum vix restituitur Bethaniam perrexit, Mar-
tha in visibilibus oculorum stillantibus cordis affli-
ctionem ex morte fratris adeo dilecti perdit
haustuim ostentata ei sit obvia, ac salvatori adge-
nuitata, ei, si prius venisset, Lazarum morte ab-
solutam non fuisse, exponit. *Domine si fuisset
frater meus non fuisset mortuus.* Sed & cetra
fuit, si prece patrem compelles, ejus resuscitatio-
nem obtinere. Sed & nunc scio, quia quacun-
que populi a Deo, dabit tibi Deus. Filius Deus eam
sua non neglexit, & spem firmam, quod eum
vix rediturus erat, adiecit: Ne dubites o Do-
mina, frontem exortige. *Resurget frater tuus.*
Nunc replicam Marthae attendit. *Dicit ei Mar-
tha: sed quid replicavit? scio quia resurget in re-
surrectione in novissimo die:* non sum ex his, qui
resurrectionem mortuorum credere nolunt,
hanc enim non voco in dubium, sed antequam
habe illam resuscitandum mihi persuaserim,
prius ignem fugidum, celum immobile, terram
instabilem crediderim. o Domicellam incon-
stantem. primo fuit credula, & fidelis. *Quacun-
que populi a Deo, dabit tibi Deus.* Sed postea incredula,
& infidelis *Resurget in novissimo die,* primo
Christi eunctipotentiam fatetur, postea vero il-
lum negat N. Satis difficulter capri hac difficul-
tate mihi videtur, sed si cogitaris Marthae investi-
gationem & proposito nostro elucidatam rem habe-
bitis. Domicella haec a Christo potuisse resuscit-
ari suam fratrem, sed per orationem ad Deum
patrem fundentiam, credebatur. *scio quia quacun-
que populi a Deo, dabit tibi Deus:* Sed Christus
aliquo medio orationis eum vitam reddere asserere,
ac promittebat: *Resurget frater tuus,* ac si di-
ces: Resurget mihi quidem vis o Magister
mi, resuscitandum fratrem meum absque preci-
bus, sed hoc impossibile iudico. Sed nescis Chri-
stum esse Deum, adeoque eunctipotentem: et
ergo omnipotentia diffidens eum in vitam non
esse per preces revocari posse, credis: imo dicit
Martha resurget; sed quomodo? quo medio? si
populi: mediante oratione, sine ipsa quidem
resurget, sed in novissimo die. Quod haec scemina
non multum a vero aberravit, ego ex eo spe-
culatione deduco, quod antequam Christus resuscit-
ationem aggrederetur Evangelista dicit, *Eleva-
vit vocem suam,* et quid dicit: *Tacita mente ora-
vit Patrem:* bene ego dixi Marthae, *resurget,* sed
si populi: ipsemet Christus opinionem Mar-

thae, dum tacita mente oravit Patrem, confirma-
re voluit: ut quantae sint potentiae preces nostrae,
ad id obtinendum, quod a Deo speramus doce-
ret: hinc quidam Sciiprorum, *Mirum sane est, & Didac. de
valde mirum, quod latissimum, & certissimum Celada in
nuncium operatissimum resurrectionis fratris sui su-
pra fororis intelligentiam, & captum foret, si audiret
sine orationis obtinendum.* 545. nu. 4.

10. Orationis efficacia certam cum Deo,
eodem sic volente, ac permitte, congruam vi-
detur. Id ipsum dum acriter in hortu Getsemani
Petrum perstrinxit, docere voluisse, credo.
Hunc non minus amantissimum sui que affe-
ctuosissimum, quam audacem Discipulum gladi-
um exerece reprimenda insolentia causa seivi
Pontificis Malchi, ac eundem ense petere, urge
melius ictum sentiret, ac siculam dexteris
praeferre vidit. Auricula praecisa Christus ad
turbas versus, hanc auriculam date isquit, & tu
Malche huc adis, & en auriculam restituit, ac
servum sanat: *Et cum teigisset auriculam ejus, ja-
navit eum.* Deia ad Petrum orationem vertens
verbis amaris, ac acerbis eum verberat. *Convertite
gladium tuum in locum suum.* Nunc certamina
nolo, gladium vaginae reconde, & eum, qui
ferro confodit, ferro petere scias. *An putas quia
non possum rogare Patrem meum, & exhibebit mi-
hi modo plusquam duodecim legiones Angelorum?*
Quid tibi necesse est, o Domine precibus a Patre
petere Angelos? an tu non es Deus? ergo Domi-
nus es Angelorum, & absque precibus iis, ut tibi
assistant praecipere potes? Tu ipse an non unice
nuta, unico signo eos in terras ablegare potestatem
habes? cur ergo roges Patrem? si vis unum
cum Patre, Ego & Pater unum sumus, & quidem
in attributis, ac specialiter in eunctipotentia, cur
precibus obsecres Patrem, auctoritatem, quae
non magis, quam tibi competit, ostende. Petro
te velut filium Patris non minus posse, quam
Patrem dic. Si sis Deus, quid opus est rogare Pa-
trem? N. Christum divinam eunctipotentiam
hic usurpare potuisse extra dubium est; sed tam en
ad preces, ad orationem confugere voluit, ut ora-
tionem, ac preces suas esse valentiores, vel saltem
non minus valentes, quam ipsa eunctipotentia,
& Angelos promptius e caelo ad terram ad nu-
tum orationis, quam ad iustionem absolutam
omnipotentiae accursuros, ostenderet. *Anno m. Joseph de
Zerda in Zerde
intulit.
Tern. 2.
cap. 10.*

Handwritten notes in the right margin, including the word "licet" and other illegible characters.

seft. i. m. 7. fol. 145.

Clem. Alexand.

Cel. in Iud. cap. 4. v. 12. s. 23 fol. 119.

Iosue. 10. 9. 12.

ut si velocius accurrerent castra caelestia roganti ut homini, quam ut numini tunc iubenti.

11. Divus Clemens Alexandrinus orationis proprietatem esse, quod dominatur, affirmat, Oratio dominans: hoc est imperat, & precipiendo obedientiam acquirit. Ergone cum, qui rogat Deum, Deo ad nutum dominati, eique imperare, ac obedientiam nancisci dicemus? ego hoc asserere non audeam, nisi alius his verbis, *Planè hæc est pia orationis ambitio, & ambitiosa orationis officiosus factus, scilicet Deum habere obsequentem huiusmodi precibus, mihi aniam præbisset.* Et oratio mihi adeo imperiosa videtur, ut ipsemet Deus, nec ungue lato ab ejus iussis declinet. Iosue cum quinq; Regibus Amorrhæis dimicabat, cursus velox Solis illi gloriam palmæ præcedere videbatur. Declinatione Solis ruinæ nonnullam restaurationem Amorrhæi sperabant. Iosue ergo ut solem nimis agili cursu declinantem, ac occasu suo noctem inducentem vidit, oculis in caelum jactis imperiosè Soli cursum itineris sui sisteret, præcepit. *Sol contra Gabaon no movearis.* Nunc quid evenit? an Sol stetit? quodcumque aliud credibile mihi videtur; Et tamen narrat sacer textus: *Stetit sol in medio caeli.* O magnum stuporem! ergone sol hæret, nec gressibus giganteis immensum suum iter profequitur? an N. à sole, vocem, & iussa Iosue audita credimus? sed quomodo, si lapidibus in seorsibi- lior sit? & esto auditu fuisset præditus, nihilominus cum ne decretum infringeret divinum, quo perpetuare cursum debet, obediturum fuisset incredibile mihi videtur. Verum sacer textus particularitatem quandam, quæ magnam secum consequentiam trahit, recenset. *Audire: Stetit sol obediens Domino voci hominis.* Sol Deo sic clarè mandante stetit, & ille Deus, cui omnes creaturæ reverenter obedire debent, orationi, ac linguæ Iosue paruit; *Obediente Domino voci hominis* & planeta ille luminosus, non obstante decreto, quo cursus interpolatè cunctissimos prosequi debuit, potius ad nurus Iosue orantis, quam ad Dei præcipientis voluntatem sibi hæreadum duxit. Hoc forsitan Clemens Alexandri- nus verbis præfatis; *Oratio dominans* inferte voluit. Rex planetarum dominabatur, quando stetit in medio caeli, & ipse Deus ejus dominium permisisse videtur. *Obediente Deo voci hominis.* Hinc ego consequentiam infero: Ergo Iosue rogando iubet, & supplicando imperat, & oratio ab hominis, ferè imperium est Deo. Vel dicam cum Sal- viano, *quamvis in quod dicit, divinus aures in præ-*

cibus esse iustorum, non audientia tantum Dei, sed quadam quasi obedientia designatur. Iosue ergo medium magis proportionatum ad prologum, dum diem, intermedium solem, ac Deum sibi labo- ricadum, repente non porit.

12. Et dicit, quod oratio impossibile in possi- bile mutari, potest, nisi notius cum esse medium efficacè impossibilitatem in necessitatem insal-ubilem transformandi, asserere velimus. Magnus Isaac quadragesimum agebat annum, dum Re-becca filia Baluelis Syri e Melopotamia, quæ ob infœunditatem cum eo viginti annos sine prole transegerat: *Concipere non poterat cum stetit enim ea per viginti annos, ait Abulensis.* Demum Deus partu Gemellorum eam solam pol- l. Dominus dedit conceptum Rebecca: sed in cretione matris in campum matris mutantes, quæpote obscuro illo carcere prodire, certabant. Colla- bantur in utero ejus parvuli, huc tantum ei videri- bat cruciatum, ut viscera sibi crepare putaret, inde impatiens, ac si favorem sibi collatum deple- raret, pro gratiis rependendis dicebat: *Si fieri mihi futurum erat, quid necesse fuit concipere?* In hoc mundo gratiæ non nisi merore mitti concedi videntur. Deus me fecundavit, sed utrum et dimicatione gemellorum martyro torquet sen- tio. Ac demum subnectit: *Quid necesse fuit concipere?* O Rebecca qualia hæc sunt verba? quis hic modus loquendi necesse fuit? an partus eius fuit necessarius? contrarium est verbum, si erat sterilis, necesse fuit te non parere, cum id impos- sibile sit feminæ infœundæ. Ergo si conceptus, nescio (an dicam infelicitas, ac scilicet) potius dicere, *quid contingens fuit concipere?* debet. Præterea quod viribus naturæ est impossibile, si virtute divinâ redigatur ad actum non ratione necessarium, quia sterilis impossibile est parere, non necessarium judicari debet. Unde ergo oratio- talis necessitas? ego sanè hanc necessitatem ex quodam antecedeate, scilicet oratione ma- triti sui Isaac, deduci credo: *Deprecatu quæ est Isaac Dominum pro uxore sua, eo quod esset sterilis: qui exaudivit eum & dedit conceptum Rebecca.* Hinc oratio non solum impossibile possibile, nec illi- rium fecit. *Quia necesse fuit concipere?* Speculatio- cujusdam docti expolitoris modernæ est, qui sic ait: *Quod natura impossibile est præcari oratione, dicit de omnipotentia, non tantum possibile, sed etiam nec- cessarium redditur.*

13. Et quid mediante oratione à Deo non impetratur? si infirmitate optinamini, ac

lib. 1. s. 23 fol. 119.

P A R S A L T E R A .

14. **T**res claves, quae caelum referant referantur. Primam Christus consignavit sancto Petro: *Tibi dabo claves regni caelorum.* Altera assumante ita Divo Hieronymo, est sanguis Christi nostri Domini: *Sanguis Christi clavis paradisi est.* Tertia est oratio animae iuste. Hinc Divus Pater Augustinus: *Oratio iusti, clavis est caeli, ascendit precatio, et ascendit Dei miseratio.* Et dicitur etiam de Elia magno vate os aureum scripsit: *Clavis caeli fit sermo Elia, jubet enim, et clauditur caelum, orat postmodum, et aperitur, ut sanctorum meritum monstraretur, non solum in utriusque posse quod voluit, sed in calcibus posse impetrare quodcumque petierit.* Idem cum habentur clavam paradisi, quae est oratio, pio nostro libitu paradisi referre possumus. Sed ut nostrae preces id possint, intercessione nominis Jesu sunt roboranda: *In nomine meo petitis.* Idcirco sancta Mater Ecclesia sic omnes suas preces, *Per Dominum nostrum Iesum Christum filium tuum* concludit. Docere nos voluit, ut si aliquid velimus impetrare, ob merita nostri Redemptoris Jesu petamus: *Ecclesia sine intercessione nominis Jesu nullatenus aliquid à Patre impetrare praesumit.*

15. Salomon arcam Dei templo sumptuosissimo a se in honorem divinae majestatis exstructo inferre volens, dum sacerdotes ritu processionalis usitato pergerent, arcam portarent, portae seipsas ferarunt, & aditum praefecerunt: *Cum jam iam arcam in templum inducere vellent, clavis a se ferunt portae templi ultro, et miraculose. Sacerdotes ergo intonant Psalmum: Memento Domine David, ac ut venerit ad vestrum: Propter David servum tuum, non avertas faciem Christi tui, ac si dicerent: O Deus, te rogamus, ut in gratiam Davidis haec portae nobis ingressum praebant, illico sese aperuerunt; Tunc ultro etiam aperta fuerunt ostia templi, et aditus liber patuit cum his.* Ergo, si petere in nomine David tale miraculum obtinuit, quid nos in nomine Christi petendo non obtinebimus? Christus ergo verum modum orandi praescribit: *Apollolis ait: Vtque modo non petitis quicquam in nomine meo, ac si diceret, si gratias vultis obsecrationibus impetrare velitis, intercessione mei nominis additote. Petite, sed in nomine meo.*

16. Et quotnam non sunt, qui rogant in nomine Domini, & tamen nil obtinent? quae hujus rei causa? nunc id dicam; duas orandi formulas, sed diverso fine, diverso effectu factas, in

sanctam optetis. *Petite oratione, et accipietis.* Si vobis quaedam exagiter, si in eam omnia expendantis, & si causa cadatis, ad incitatisque redigamini: *Petite oratione, et accipietis;* si in oras impingere, qui capta destruat, optetis, sed ut illa feliciter compleantur: *Petite oratione, et accipietis.* Si negotiationes vestras aut prospera fortunae velit vobis, ac quotidie augeri: *Petite oratione, et accipietis.* Si nil aliud desideretis, quam salutem, qui non solum opum, sed & sanctorum sit hares. *Petite oratione, et accipietis;* si in facies lapsi, in abissum carceris compedibus vincti coniecti sitis, ac innocentiam vestram prodire velit: *Petite oratione, et accipietis.* Si in hoc mundo nil esse nisi fraudes cognoscatis, & misericordiam Dei optimum esse capitale, quod possidetis, si id flagitare velit, ut oportet: *Petite oratione, et accipietis.* Si inter mortis agoniā ve semini, modique sudorem fronte exprimat, si inter technas inimici tentatoris cum periculo ne voragibus aeternae damnationis hauriamini, agnitioni, si animam salvare, & à Deo noxarum confessoriam, ac paradisi am obtinere desideretis: *Petite oratione, et accipietis.* Et revera multi à Deo orationibus flagrant, & pauci impetrant. An forsitan hoc inde oritur, quod Deus non attendat? an forsitan, quia oratio non valet? non; sed ut advertit sanctus Pater Augustinus defensus à nobis est. In verba ejus: *Accipit qui, ut debet, petit.* Ergo si non obtinamus signum est, quod proci debemus, non petamus. Conscientiamus? mille inquinatam noxam, animam à Demone occupatam habes, & majestatem divinam peccatis pulsare audes? *Non accipit, quia, ut debet, non petit.* An non auditis, quid per vatem Deum innotet: *Cum extenderitis manus vestras ad orandum, avertam oculos meos à vobis, et cum multiplicaveritis orationem non exaudiam.* Sed si dicas orationes tibi adesse gratas, ut humiliter addeas dicat: *Petite et accipietis, cur dicitur? Cum multiplicaveritis orationem non exaudiam?* audit causam, *Manus enim vestrae plena progreduntur, dicitur vult manus usuris, vindictis, homicidiis, ac omnibus sceleribus maculatas, & vultis, quod Deus vos audiat.* Gallus prius plenas excantat, dein canit, hoc *Excutit, imitatio, conscientia tua culpas pelle, dein canit, ac cantibus divinis melos orationis infusa, sic ut debet, petes, et accipies, quiescimus.*

Handwritten notes in the right margin, including the word "clavis" and other illegible scribbles.

Matth. 16.

D. Hier. qu. 129. ad Dardanaum.

D. Chrysost. 2. de Helia.

Anton. de Ego Tom. 1. cap. 2. in Jean. Sess.

Obs. 1. Obs.

Labat. verbo. O ratio prop.

7. C. D. P. sal. 131.

Idem ibid.

Idem ib.

seft. i. m. 7. fol. 145.

Clem. Alexand. Strom.

Cel. in Iud. cap. 4. v. 12. s. 23 fol. 119.

Iosue. 10. 9. 12.

ut si velocius accurrerent castra caelestia roganti ut homini, quam ut numini tunc iubenti.

11. Divus Clemens Alexandrinus orationis proprietatem esse, quod dominatur, affirmat, Oratio dominans: hoc est imperat, & precipiendo obedientiam acquirit. Ergone cum, qui rogat Deum, Deo ad nutum dominati, eique imperare, ac obedientiam nancisci dicemus? ego hoc asserere non audeam, nisi alius his verbis, *Planè hæc est pia orationis ambitio, & ambitiosa orationis officiosus factus, scilicet Deum habere obsequentem huiusmodi precibus, mihi aniam præbisset.* Et oratio mihi adeo imperiosa videtur, ut ipsemet Deus, nec ungue lato ab ejus iussis declinet. Iosue cum quinq; Regibus Amorrhæis dimicabat, cursus velox Solis illi gloriam palmæ præcedere videbatur. Declinatione Solis ruinæ nonnullam restaurationem Amorrhæi sperabant. Iosue ergo ut solem nimis agili cursu declinantem, ac occasu suo noctem inducentem vidit, oculis in caelum jactis imperiosè Soli cursum itineris sui susteret, præcepit. *Sol contra Gabaon no movearis.* Nunc quid evenit? an Sol stetit? quodcumque aliud credibile mihi videtur; Et tamen narrat sacer textus: *Stetit sol in medio caeli.* O magnum stuporem! ergone sol hæret, nec gressibus giganteis immensum suum iter prosequitur? an N. à sole, vocem, & iussa Iosue audita credimus? sed quomodo, si lapidibus in seorsibi- lior sit? & esto auditu fuisset præditus, nihilominus cum ne decretum infingeret divinum, quo perpetuare cursum debet, obediturum si se incredibile mihi videtur. Verum sacer textus particularitatem quandam, quæ magnam secum consequentiam trahit, recenset. *Audire: Stetit sol obediens Domino voci hominis.* Sol Deo sic clarè mandante stetit, & ille Deus, cui omnes creaturæ reverenter obedire debent, orationi, ac linguæ Iosue paruit; *Obediente Domino voci hominis* & planeta ille luminosus, non obstante decreto, quo cursus interpolatè cunctissimos prosequi debuit, potius ad nurus Iosue orantis, quam ad Dei præcipientis voluntatem sibi hæreadum duxit. Hoc forsitan Clemens Alexandri- nus verbis præfatis; *Oratio dominans* inferte voluit. Rex planetarum dominabatur, quando stetit in medio caeli, & ipse Deus ejus dominium permisisse videtur. *Obediente Deo voci hominis.* Hinc ego consequentiam infero: Ergo Iosue ro- gando iubet, & supplicando imperat, & oratio ab homine, ferè imperium est Deo. Vel dicam cum Sal- viano, *quamvis in quod dicit, divinus aures in præ-*

cibus esse iustorum, non audientia tantum Dei, sed quadam quasi obedientia designatur. Iosue ergo medium magis proportionatum ad prologum, dum diem, intermedium solem, ac Deum sibi labo- ricadum, repente non porit.

12. Et dicit, quod oratio impossibile in possi- bile mutari, potest, nisi notius cum esse medium efficacè impossibilitatem in necessitatem insal-ubilem transformandi, asserere velimus. Magnus Isaac quadragesimum agebat annum, dum Re-becca filia Baluelis Syri e Melopotamia, quæ ob infœunditatem cum eo viginti annos sine prole traulegerat: *Concipere non poterat cum stetit enim ea per viginti annos, ait Abulensis.* Deum Deum partu Gemellorum eam solam pol- l. Dominus dedit conceptum Rebecca: sed in cretam matris in campum matris mutantes, quæpote obscuro illo carcere prodire, certabant. Colla- bantur in utero ejus parvuli, huc tantum ei vider- bat cruciatum, ut viscera sibi crepare putaret, inde impatiens, ac si favorem sibi collatum deple- raret, pro gratiis rependendis dicebat: *Si fieri mihi futurum erat, quid necesse fuit concipere?* In hoc mundo gratiæ non nisi merore mitti conced- videntur. Deus me fecundavit, sed utrum et dimicatione gemellorum martyro torquet sen- tio. Ac demum subnectit: *Quid necesse fuit concipere?* O Rebecca qualia hæc sunt verba? quis hic modus loquendi necesse fuit? an partus eius fuit necessarius? contrarium est verbum, si erat sterilis, necesse fuit te non parere, cum id impos- sibile sit feminæ infœundæ. Ergo si conceptus, nescio (an dicam infelicitas, ac scilicet) potius dicere, *quid contingens fuit concipere?* debet. Præterea quod viribus naturæ est impossibile, si virtute divinâ redigatur ad actum non ratione necessarium, quia sterilis impossibile est parere, non necessarium judicari debet. Unde ergo oratio- talis necessitas? ego sanè hanc necessitatem ex quodam antecedeate, scilicet oratione ma- triti sui Isaac, deduci credo: *Deprecatu quæ est Isaac Dominum pro uxore sua, eo quod esset sterilis: qui exaudivit eum & dedit conceptum Rebecca.* Hinc oratio non solum impossibile possibile, nec illi- rium fecit. *Quia necesse fuit concipere?* Speculatio- cujusdam docti expolitoris modernæ est, qui sic ait: *Quod natura impossibile est præcari oratione, dicit de omnipotentia, non tantum possibile, sed etiam nec- cessarium redditur.*

13. Et quid mediante oratione à Deo non impetatur? si infirmitate opprimamini, ac

lib. 1. s. 23 fol. 119.

in facris historis reperio. Doctor gentium, qui accrimè exagitabatur, dum ad libidinem à Dæmone excitimaretur, efficacissimè ab illo fero Sathana, qui nunquam non eum torquebat, liberati postulavit. Datus est mihi stimulus carnis meæ Angelus Sathana, qui me colaphizat. Ter hanc rem apud Dominum irist. Propter quod ter Dominum rogavi, ut discederet à me. Sed incassum; & humeros contrahere, ac patientiam habere debuit. Plures ob causas Apostolus exaudiri merebatur. Primò, quia Deo charus erat, secundo, cum esset homo, & carnis, & ossibus compositus, qui Deum offendere poterat, spiritum tentatorem abigi poposcit. Nec tamen aliquid efficit. Rem magis stupendam audite. Dæmon toto orbe peragrato Deum obvium habuit, ac inter discursus mentio Jobi incidit, Deus Jobum mirè commecat, nec esse in orbe, qui ciperate, ac timore confendendus sit, ait: Nunquid considerasti servum meum Job quod non sit ei similis in terra, simplex, rectus ac timens Deum; & recedens à malo. Sed Dæmon replicat, necid per capillum miror; cum enim eum omnibus bonis fortunæ ditatis, maximè ingracus foret, si aliter faceret. Sed si ita lubear, hæc mihi fiat gratia, tuâ veniâ more meo quater illi blandiri, vel ut dicitur Italicè: Far quattro carezze, fas mihi sit, & illico quantum abit cælum à terra, eum mutatum videbis. Deus id non denegat. Ecce universa quæ habet in manu tua sunt. Ulterius filius Deus ad patres Gerasenorum pertingens duobus à Dæmone infestis, qui quibuscumque obviis nocebant, occurrat; Deus è corpore illo migrent, ac ad ortum redeant, jubet. Dæmones, se ejus non posse refractari iustis ultra fatentur, sed ad minus id gratia iis præsterit, rogant, ut animalia, quæ à spurcicie, ac immu-

ditie nomen habent, incolere possint. Dæmon autem rogabatur eum dicens, si ejus nos, immo nos in gregem porcorum: & en precibus nostris. Et ait illis, ite. Dæmon bitem omnem in se bibum effundere, cuque maxims dimina videtur; & obtinet quidquid peti: præterea porcorum immundorum haram pro domicilio cogitant, & esto illa animalia petantur, vocantur. E contra orat Paulus, à Deo liberari Dæmone libidinis, qui eum molestabat, ut Deum offenderet, peti, & non exaudiat. Quænam sunt hæc paradoxa: à sancto P. Angelino elucidationem petite. Ne extolleret in juvenis, colaphizatur ut patet. Dæmones extolli fuerunt ad damnationem, sed Apostolus ubi majus suum bonum ad salutem repulsum patitur. Divus Pater id expresse edicat. Non est exauditus Paulus: ad damnationem exauditus est dicitur: petiit Job ad tentandum, & concessum est. Dæmones petierunt se ire in porcos, & exauditi sunt. Dæmones petierunt se ire in porcos, & exauditi sunt illi exauditi sunt ad damnationem, Apostolus non exauditur ad salutem. Nunc o Christiane, vobis num aliqua advesitate afflictus peccet vultus fundas, nec audiat. Deus egestatem tuam agnoscit, tuam utilitatem, ac salutem animæ intendit. Nos quid peramus, nescimus, sed Deus totum novit, totum videt, & quid agat non ignorat. Hinc affirmavit os autem: Quis Dæmon aliquid nobis negat, non minus est, ac si concessisset. Ergo: Petiit in nomine Christi, & acceptus est id Deus vobis donet, & quia diximus, itore.

2. ad Corinth. 12. 20. 7.

Job. cap. 1. 22. 8.

Idem numer. 12.

FESTVM ASCENSIONIS.

Dominus quidem Iesus postquam locutus est eis assumptus est in caelum, & sedet à dextris Dei. D. Marc. cap. 16.

ARGUMENTUM.

Omnia opera Dei sunt portentosa, sed maxime ejus Ascensio, quia in illa vestigia sua monti Oliveti impressit, & ex affectu, quem erga suos habuit illibenter quasi ab eis discessit, quia seipso major in illa esse factus videtur, & Angeli obstupuerunt.

Quod stupor omnes actiones altissimi fibi vendicet, Historiae sacræ, ac ipsa experientia attestantur. Vates regius stuporem extollens de ipsis operibus exclamavit: *Tu es Deus qui facis mirabilia.* Et ut sibi attingentem esset ad maiestatem creatoris celebrandum illa ante oculos mentis contemplanda proposuit, *Considerabo mirabilia tua; quemque Dei vasillum ad eum applausu universi laudandum excitare voluit; Narrate universi mirabilia ejus.* Præterea à Sphaeris celestibus, quarum frontibus characteribus stellarum opera Dei insculpta sunt, ea stupenda, ac portentosa prædicari affirmavit: *Conspiciuntur caeli mirabilia tua.* Et ubi velat Sol inter planetas opera vestigiis Dei velut prodigiosa non reluceant, sic in vertice Emphyrei resplendent, *mirabilia in altis Dominus;* sic in profundo abyssi *mirabilia ejus in profundis.* Sic in sapientia, *mirabilia facta est potentia tua ex me.* Sic in potentia, *mirabilia est potentia ipsius;* sic in nomine, *quid queris nomen meum, quod est admirabile?* reluceat. Omnes ejus actiones miræ sunt; *mirabilia opera altissimi.* Non solum quoad esse, sed etiam quoad numerum. *Mirabilia quorum non est numerus; nec est qui tam portentosa patret; Tu es Deus qui facis mirabilia magna solus.*

Si deum cum consideremus ut in terram descendit, veste nostræ mortalitatis amictum, nullum opus quod non fuerit prodigium, & quod stupendum oculis totius mundi non apparuit Dominicali.

zuerit, patravit. Dum incarnatur, unio, quæ humanitas divino supposito utitur, fuit mira; *mirabile mysterium, Deus homo factus est.* Dum nascitur, opera mira se produunt, Angeli è caelo descendunt, & pacem orbi nuntiant, Pastores Bethlehemitici eum adoraturi accurrunt, reges ex oriente, ut eum revererentur, discedunt, Maria, ac Joseph, dum actiones prodigiosas in teceis unguiculis ab eo perpetuatas observant, præ stupore oculos attollunt. *Erant admirantes Maria, & Joseph.* Ipse turbæ, quantum vis ei non adeo effectæ, admiratæ sunt, & in has voces furtaçæ, *videbimus mirabilia hodie.* Sed si Dominus in omnibus suis fuerit prodigiosus, cur sancta Ecclesia cunctorum mysteriorum verbi incarnati sermonem instituens, nullum titulo mirabilis præter gloriosam ascensionem decoret? scire vellem. *Per admirabilem Ascensionem tuam.* Si incarnatio, jejunia, baptimus, resurrectio tantum titulo afficiuntur sancta, eccur Ascensio solum prædicatur mirabilis? *Per mysterium sanctæ incarnationis tuæ. Per baptismum, & sanctum jejunium tuum: Per sanctam resurrectionem tuam.* Et hoc mysterium quid habet, ut præ reliquis, honores, & excellentia prodigiorum ei tribuantur? tu o redemptor hoc mane oculos mentis mihi illustra, ut secreta tuæ divitiæ sapientiæ penetrare possim; & vos fideles dum ea explanare incipio, opera prodigiosa auribus attentis esse excipienda sciatis. Ergo cum hoc sit mirabile omnium mirabilium, attentio maxima requiritur.

Luc. 2.
Matt. 2.
Luc. 23.
v. 33.
Luc. 11.
v. 14.
Luc. 5.
v. 26.

In Lytani.

PARS

Handwritten notes in the right margin, including the word "dicat" and other illegible scribbles.

P A R S P R I M A .

Et Dominus quidem Iesus.

I. Affectum immensum, quo filius Dei suos discipulos prosequabatur, variis occasio- nibus, ac praesertim in Olivarum horto, dum exi- guo spatio temporis, & minori distantia loci ab- ire debuit, & quando viscera sibi crepare sensit, demonstravit. Sacer Evangelista his verbis rem describit: *Abiit ab eis quantum iactus est lapis; & causa est, quia divelli non potest amans ab eo quem amat.* Vel ut alter scripsit, *Ad eo Christi cor erat stricte nexu amara unitum cum Apo- stolo, ut ferre viscera dimittens per modum evulsus ab eis recessit.* Si tantus fuit amor Christi, cur tam procul abire in caelum ab his dimoveatur? o quantis cupidis exuberasset, si continuo praesentia magistri potiri potuissent? ventos persecu- tionum cessassent flatus suaves caelestium favo- rum, crudelitatem tyrannorum putassent ama- bilem, impietatem carnificum tolerabilem, om- nem mundanum amorem dulcem, omnes cal- amitates hujus vitae infelicis leves non secus, ac ipsi milites Alexandri, qui ipso praesente, *nec hostes nec arma timebant, exultassent.* Ergone mi- redemptor, tuum gregem in erupos desertis, ac ad verticem parathi ovaturus ascendis? Hinc quin- cum meo Divo Thoma Villanovano a te quam submissimè possim, hupscere causam exqui- tam, omittere nequeo. *Dic mihi o gloria mea, ubi amor tuus, ubi pietas, ubi viscera illa charitatis sta- grantia? haec ne cura gregis? haec ne sollicitudo tuo- rum? filios tuos miseros, & arumosos in hac lachry- marum valle relinquis, & solus ad regni solacia va- dis?* Et tu ipse dum is abitum tuum significasti, eos in corde repleti, vado ad Patrem, tristitia im- ple vit cor eorum: & ut scribit Divus P. Augusti- nus: *Ascensurum se dixit ad Patrem, & contristati sunt, quod eos corporali formâ desereret.* Nunc si di- xit, *Dulcia mea, esse cum filiis hominum, cur eos deserit? si promittit se cum his mansurum usque ad consummationem saeculi, cur hodie ab his secedit?* Evangelista Joannes, si unquam eos amavit, id in fine fuisse dixit. *In finem dixit eos: sed quo- modo hoc sit verum, cum verum sit, quod dicitur, non potest amans ab eo, quod amat? o prodigia? o portenta: quando minimo amore ergo eos si- gnat viderit, tunc maximo erga eos ferret, quod a terra ad caelum tendit, discipulos deserit, ac ad Patrem se confert, idrotum ex amore, quos eos*

prosequitur, dum nihil aliud, quam eorum ho- num spectat, provenit. Et si vellet caelestia descendit, ac nostri ergo caelos repetit, qui pro- nos (ait Divus Thomas Villanovano) *venit, ut propter nos rediret; nos illi adveniens causa, nos illi sa regressus: sic utique nobis expeditur, sic sperat ut ut ei d' rediret; Ac modo, in concilio jam uillem exhibuit, totus nos, & testes in nos pro expones.*

4. Plura hodie prodigia patra facta: ita hac Ascensione secuta sunt in multis miracula. Sed inter alia hoc fuit praecipuum, quod fuit. Dei, dum abiturus in caelum pedes super Olive- rum elivum collocavit, eorum vestigia, quae in- annosa tempora, nec interperies aens, accep- vorum temeritas, quae e tenae effluore abire- rare voluerunt, hodie dum usque indelebiter- severant, in terra reliquunt. Hae Propheciae- galis praevideos dixit. *Adorabimus in loco ubi pa- rruat pedes ejus.* Hic textus ad litteram deseri- nempe Olivarum elivo e quo caelos subit, ac- quo loco adhuc apparet vestigia pedum Christi, a- telligitur. Idem sanctus Senex Zacharias et var- ciatius, *stabunt pedes ejus in die illa super mon- tem Olivarum.* Et hodie dum usque quantos- vis ab equis, ac plantis exercitus, qui in ma- caltra fixit, dum Titus Soliman oedibit, cin- genter, oblitari debuerit, ut nec manum, vestigium apparere debeat, conlevarunt, & de- dentur. Nunc si quam prodigiosus fuerit, de- mons ob vestigia plantarum a filio Dei factis- preffa cognoscere velimus, Ac iam, ac propitia- ritum, quae in illa servabatur, hic vestigia con- feramus. Quale fuit hoc propitiatorum in illud tabulam fuisse auream quae scabellum Dei dicebatur asserunt. Sic Abulensis, *scabellum pe- dam Dei non erat nisi in sancto sanctorum, & quod dicebatur ibi Deus esse.* Ac super hoc Deum apper- ruille, & cum sacerdotum locorum dicant, hodie vera non erat Deus, sed corpus ex aere formatum, & quod Angelus oracula dabat, fuit; super propitia- torum (ita scribit Abulensis) *erat quoddam cor- pus formatum ex aere, in quo Angelus quaedam re- serbat verba, respondens quaerentibus propitia- sacerdote ingrediente, & non erat Deus ille, qui in quae- quebatur.* Et nihil fecit Hebraei locum laudate- te, ac veneratione prodigiosorem non habeo- runt; Porro, an non milites mons Olivae propi- giosior? Et propitiatoris? & ne pollet quis necque ip- eum esse Dei scabellum, & sic adoratum esse, de- deserit, non propitiatorum, sed ei pedum suorum, a- vestigia impressit. *Adorabimus in loco ubi sta-*

Luc. 22. cap.

Didac. stella in cap. 21. Luc.

§ Thom. a Villano. Cons. 2 de Ascens. fol. 209. col. 1.

§ Aug. Tom. 20. serm. 177. de Temp. c. 4. de Ascens. fol. 214. E. col. 1. Prov. 8. Matt. 28. Ioan. 13.

rones pedes eius. In illo apparebat Angelus affu-
 mens corpus actuum, in hoc Deus impressus cer-
 titate: & quanto Deus est mirabilior Angelo,
 quanto magis Oliveti propitiatono stupendior est.
 Hinc forte Ecclesia hoc mysterium velut admi-
 rabile celebrandi anam sumptit. *Per admirabilem*
Ascensionem tuam.
 Quod aliquis omnem operam imagina-
 blem impendat, ut omnia adversa, quae sibi
 occurrere possunt, evadat, veluti egit Aeschylus
 Philocephus, ut morti sibi vaticinata se subdu-
 ceret, illi mihi rati videtur. Et si postea adversis
 humanis subactis affidis instat ab incantatori-
 bus vocata per voluntatem repugnantem se
 exhibeat, facillime crediderim, cum nil sit
 quod contradicat. Quod alius praeterita sit,
 quod ad summum verticem honorum, excellen-
 tiam, commodorum, sepe aspexit, cum id
 carnalium inclinationi sit conforme, nemo diffi-
 cultate crederet, & si postea ab adversa fortuna
 non frustratus se male contentum praebet, faci-
 lissime mihi persuasum habeo: sed si demum
 contrarium inveniant, an non jure pra-
 sapere libra comprimam, oculos attollam?
 quoniam; quia hoc opus magis prodigiosum,
 quam naturale foret. Et revera in solo Deo ex-
 pectanda id demonstrat; Modus, quo verbum
 carum ad impurum de caelo descendit, & quo-
 modo postea triumphaturum astra repetit, con-
 sideratione dispenseit. Symbolum Apostolorum,
 dum de modo loquitur, quomodo in terram
 hominem induitur, ac nostras personalitates,
 dolores, injurias, alapas, clavos, flagra, spinas,
 crucem, & mortem adsumitur filius Dei venit,
 ad Descendit de caelo: Et ipsemet de se dixit, de-
 scendi de caelo, non ut faciam voluntatem meam,
 sed voluntatem eius qui misit me. To descendit actio-
 nem motu, ac virtute propria factam denotat.
 Mode eum spontanea materias nostras suscepisse
 deducit, usque ad, verba sunt Divi Thomae a Vil-
 la Nova, formam ferri, usque ad alapas, usque ad
 irripit usque ad flagella, usque ad verbera, us-
 que ad mortem. Sed dum sacra Scriptura de ejus
 ascensu dicerentur: Assumpsit est in caelum. San-
 ctus Lucas ait: *ascendit in caelum.* Actus Aposto-
 lici habent: *ascendit in caelum.* Actus Aposto-
 lici, verum sit, quod scanderit virtute propria,
 nihilominus facti Evangelistae dum asserunt, as-
 sumpsit elevaris, ferretur, cum virtute aliena
 potestatem, ac si vi captus, ac sublimatus esset, vel-
 le dicere videntur. Quid ergo? dum vi rapiatur?
 an sponte carceratus? & meo sensu contrarium

demonstrare debuissent, hoc est, dum de caelo no-
 stras calamitates suscepturus descendit, cum con-
 tra voluntatem descendisse, quia nemo malum
 voluntarie appetit, dicere debuissent; & contra
 die Ascensionis, dum jubilis caelestibus fruiturus,
 ad dextram patris aeterni sessurus erat, ab his ejus
 Ascensio spontanea, ac velut propria virtute
 generata exhiberi debuit. Ecquis in valedi-
 cendis miseris hujus mundi jam jam ad perenni-
 a gaudia subvehendus se inertem ostenderet
 Ego hic nil aliud, nisi quod filius Dei hanc
 actionem in teatro mixtae ascensionis instar alia-
 rum jactabundam percurrere voluerit, respon-
 dere non scio. Nam potius cum hominibus agere
 in terris, quam in caelo, dextram Patris cingere,
 delectari videbatur. Ut ita dixerim, libentius
 nobiscum inter adversa terrena, quam in vertice
 supernarum voluptatum degebat: Sic amice *Celin Iud.*
peregrinabatur in terra inter homines ingratosissimos, in Iudice.
ut in caelo diceretur inquitinus peioris, patris. Non Conc. in
se felicitate orbare, ac se se miseris, doloribus, die Ascens.
afflictionibus dare, res est mira.
 6. Propheta feratus veri Messiae ascenden-
 tis successus, & speciatim ejus ingressum per
 portas gloriosas caeli praevidens dixit, *Attollite* *Psalm. 23.*
portas principes vestras, & elevamini porta aeterna-
les, & introibit Rex gloria. Hunc textum Christo *Rabbi Sa-*
 in suo ascensu ad portas paradisi pertingente sacri *muel Ma-*
 Iose pretes, etiam ipsi Hebraei ut Rabbi *roch. lib. de*
 muel Marochianus intelligunt; & esto nonnulli *Adven.*
 per profopopejam portis templi Salomonici, *Mess. c. 13.*
 dum Atea iis inferenda erat, eum applicant; ni-
 hilominus, *Solidus, veriusque accipiunt Catholi-* *Lori ibid.*
si de Christo caelum ascendente. Nunc quod ista *fol. 423.*
 portae aperiantur, cum antea semper occlusae fue-
 rint, ac nulli parverint, non est quod objiciam.
 Sed quod dicat, *Elevamini*, pro quo substituit
 Graecus, *anfyro*, non capio: Ac si diceret; haec por-
 tae nimis angustae sunt, eas dilatare non sufficit,
 ut redemptor triumphans expeditius cum suo
 comitatu ingredi possit, *Auferte portas principes* *Joann.*
vestras: & ut exponit quidam modernus scriptor, *Bapt. Fio-*
vos porte a postibus elevamini, evulsaque a card- *lenus ibid.*
nibus adstanti Regis ingressum referamini. Sed dum *fol. 85. A.*
 in terra descendit, annon per eandem portas tran-
 sivit? annon idem ipse erat Deus: tunc non move-
 bantur, at nuac non sufficit eas a magis referate,
 sed tota iter, ut Rex gloriae intrare possit, amoveri
 debent. Divus Ambrosius responderet; non unus *S Ambros.*
 homo, sed totus in omnium redemptore mundus in- *cap. 4. de*
 trabat. Doctrinam tanti Doctoris rector, nihil *fide col. 1.*
 ominus, si per mundum animae, quae cum associa-
 baat

Ascensio
 in caelum
 27

bant, intelligantur, cum illæ sint spirituales, portas oclusis, uti etiam Christus gloriosus fecit, eas ingredi potuisse dixim. Quomodo ergo *Auferre portas? Audite Divum Hieronymum, Antioche, seu levate; Pulchre levari jubentur portas, Et in sublime erigi: siquidem juxta dispensationem carnis, & mysterium, & victoriam crucis, major regreditur ad caelos, quam ad terras venerat.* Age dum, hinc animo fluite. Annon ad nos veniens erat idem Deus, qui & nunc redit? absque dubio. Deus seipso crescere, nec aliquo genere quantitas, virtutis augeri potest. Quomodo ergo potest dicere Divus Hieronymus, *Major regreditur ad caelos, quam ad terras venerat? An forte propter humanitatem assumptam? & quam magnitudinem ille recipiat, qui tantus est, ut omnis augmenti sit incapax? & quomodo autem divinitatis à plumbo, aut terra nostræ etatis mortalis augeri possit hic N. stupor hujus factos sancti mysterii se prodit: Ille Deus, qui optimus est melior, maximus est major, qui augmentari nequit, solum in ascensione seipso major factus videtur. Major regreditur ad caelos, quam ad terras venerat.*

7. Hanc doctrinam Divi Hieronymi nunc cum illo, quod idem David in eodem Psalmo subjungit, conferamus. Debellatore mundi, peccati, Dæmonis, aniam empyreij jam ingreßuro, cum spiritus Angelici portas referat, imò totaliter amoveri, ut aditum Regi gloriæ præbeant: *Ei introibit Rex gloriæ; peceperunt illico in felici illa patria hæ voces, quis est iste Rex gloriæ? reboarunt. Hic obstupet. Ergone ab his beatissimis magibus Deum non agnosci credam? Annon eum perentiter vident, ac videbunt? Imò; nam cum beatitudo consistat in visione Dei, alias beati non essent. Qui ergo sit, ut eum non agnoscant dum dicant: quis est iste Rex gloriæ? an forsitan, quia incarnatus nostram humanitatem induit, quæ instar velarii divinitatem tegebat, ut eam noscete non possent? id non videtur verissimile, quia jam humanitatem eum sciebant, & ut ait sanctus Valentinorum Antistes, nisi prior calos penetrasset, nemo sanctorum usque in finem sæculi illius intraret. Unde nil aliud, quam eum esse filium Dei facio nostræ mortalitatis amictum concludere poterat. Cur ergo interrogant, quis est iste Rex gloriæ? Lyranus Angelos non quævisse, sed stupore defixos, & quasi attonitos hævisse, respondet. *Quis est iste Rex gloriæ? admirativè dicitur. Et noscitur Divus Pater Augustinus. Pater admirans a 6 col. 1. B. natura mortalis, & querit, quis est iste Rex gloriæ?**

8. Deum semper esse potentissimum, non est dubium. Sed hodie Angeli in hoc ingellidit stupore invaduntur, quia naturam humanam supra choros Angelorum creclam, & terram, e qua formatum est corpus humanum, superæpyreum sublimari, videntur. Et nonne hi stupores sunt inauditii? quis est iste Rex gloriæ, ubi significatur Angelorum Hierarchia, admiratur virtutem hujus Regis super omnes Angelos ascendit. Et etiam, Christum verum filium Dei, & Regem gloriæ agnoscerent: *Attamen indicant, uno fieri sine totius natura magna admiratione, quod ita terrenum corpus supra omnes celestes spiritus cum imperio conscendat, & se exaltet ad tantum modo terra supra caelum. Et dum hodie portu radit, quam Adam suo peccato occiderat, Christus ingrediens referat, sanctus Augustinus ad eum ingressum nos excitat. Et etiam portu per quam clauserat Adam: claustrum quod calos vitas infecerat, reparatum est: si quis se ad Christum tenuerit, & unius substantia Patrem, & filium, & Spiritum Sanctum confessus fuerit, ut januas per ipsum securus intrabit.*

9. Quam sicut in effectus solis, superfluum demonstrare judico. Unus poro velut tota inter flores, Aquila inter volucres, Olympus inter montes, eminet. Non obstant quod Philosophia doceat, experientia demonstrat, nullum agens agere in distans, hic tamen planta luminis, quo magis à terra distat, eò amplius eam maxime, dum ad gradum altiore, ac sublimiorem Zenith cursu suo pervenit, facundat, ac dirat. Tunc terram recreat, vigorem emittit, & hinc campos virefcere, plantas fructu, virginita frondescere, colles tripudare, præta virentes, arbores thesauros ancorum malorum præfatos, totum orbem exultare videmus. Id opinatur D. Thomas Valentianus observat: *Ascendens in altum Sole super caput nostrum Zenith, terra prius sterilis, & arida, herbas, virgulus, & fructibus vernat, & arborum frondibus, floribus, & fructibus efflorescit.* Sed quò amplius gratia præcellit naturam, eò infestus ejus majores, ac prodigiosiores sunt. Verbum incarnatum à vate Malachia sub mirabilibus titibus nomen meum Sol iustitiae; & ab Habacuc, *Elevisus est Sol & Luna.* Per Lunam Ecclesia intelligitur, sicut in ordine suo: nunc effectum mirum intelligit. Dum Sol Christus à Luna à, Ecclesia scilicet, videtur, non procul distabat, hæc decreverunt non videbatur, odio à gentilibus peribat, persecutoribus agitabatur ab Hebræis, impugnebantur a

S. Hieron. Tom. 9. Epist. 27.

S. Thom. Villa nov. con. 3. de Ascens. fol. 210. col. 2. Nicol. Lyr. ibidem. S. Aug. To. 8 fol. a 6 col. 1. B. natura mortalis, & querit, quis est iste Rex gloriæ?

tyrannis ab inferno verabatur. Quando Luna de-
 crevit, tunc in conjunctione Solis esse dicitur. Sed
 quando Sol longius abest, tunc plenitimum est, tunc
 Luna magis conuolat, magis crescit; Sic Christus,
 dum si non affectu, saltem corpore à sua Ecclesia
 uel abeat, ascensionis suae die caelos subibat,
 tunc Ecclesia per mysticum Solem mediantribus
 Apostolicis ministris Petro Romae, Andrea in
 Aethiopia, Joanne Ephesi, Jacobo in Hispania,
 Thoma in India, Jacobo minore in Judaea, Phi-
 lippo in Schiria, Bartholomaeo in Armenia, Tha-
 ddeo in Mesopotamia, Mattheo in Judaea, ac Mace-
 donia magnificata fuit. O miracula prodigiosa!
 dum mysticus Sol terrae vicinus erat, tunc Luna
 Ecclesiae non adeo splendens, ac grandis, quam
 quando Sol ad ea discessit, ac alta scandit, vide-
 batur. Et observatio magis Pontificis sancti Gre-
 gorii. Elucens est Sol & Luna stetit in ordine suo:
 quae Sol nomine, nisi Dominus; & quae Luna nisi
 Ecclesia designatur? quousque enim Dominus as-
 cendit, sancta Ecclesia aduersa omnino formida-
 tur: ac eius Ascensione corroborata, aperit praedica-
 tur, quod occulte creditur. Et quos non fructus
 Ecclesiae quos non affectus mystica Luna produ-
 xit, dum mysticus Sol hodie ab ea recessit? san-
 ctus Thomas Villanovanus qui haec observavit
 inter cetera. Christo in aethera conscendente, ari-
 da Ecclesiae facies, multiplici gratiarum, & charis-
 matum varietate reseruit. Et deo magis ea pat-
 ricularum enumerans ait: o quales tunc marty-
 rum, & virginum flores! quam candidos, & pur-
 pureos fulgidos Ecclesia pullulavit! o quam spi-
 ritus ueritate uirnavit! quanto gratia uirere
 decora est! uideret ceterarum gentes innumeras
 ad fidei confuere, & populi caelestis gratia siti-
 bondos acutissime baptismi aquam exoptare. Cun-
 ctis fidelibus tunc hinc unum uisum erat, toto ani-
 mo Christo adherere, & pro illo moriem, & extre-
 ma unctio pati: quae ergo magis portentosa in
 Ecclesia militante evenisse, quam quando salva-
 tor triumphatorem subit, evenisse dici potest?
 10. Capitolium Emphyrei stipatus Beatis,
 quos eduxit limbo, ac Angelis festivissimi me re-
 demptor universi intravit. Hunc ingressum va-
 tes Regibus sic in discursum trahit: Ascendisti in
 altum, cepisti captivitatem, accepisti dona in ho-
 minibus. Omnium interpretum consensu hic lo-
 cutus est Christus ascendente intelligitur. Et spe-
 cialiter hujus sententia est Divus Hieronymus, As-
 cendisti in caelos, captivasti nos, qui captivi te-
 nebamur à diabolo, caelorum excelsa conscendens,

eos, qui in captivitate diaboli tenebantur, abjovit;
 ac post se tanquam captivos deductos aeterna vita
 restituit. Et Divus Bruno, Captivasti nos, qui cap-
 tivi tenebamur à diabolo. Et Divus Thomas
 Aquinas, ut explicaret hanc captivitatem,
 subdit; hanc ergo captivitatem Christus libera-
 vit, & secum duxit in caelum. Sed tota diffi-
 cultas in aliqua contrarietate ad minus appa-
 reat, quae inter Davidem, & Apostolum
 Paulum intercedit, consistere videtur: Ille ait,
 Accepisti dona in hominibus, hic dedit dona ho-
 minibus: Dare, & recipere multum abeunt,
 Et quomodo à nobis recipere poterat, si sit Deus,
 qui honorum nostrorum non indiget? Remigius
 Altrifodotensium P. xlii responderet, Accepisti
 dona in hominibus, id est ipsos homines accipis in
 donis tuis, Divus Thomas Aquinas nec appa-
 rentem esse contrarietatem vult. Nec est con-
 trarium, quod in litera praecedenti dicitur, accipi-
 dona in hominibus, quia certe ipse dedit ut Deus,
 & accepit ut homo: dedit in caelo sicut Deus, &
 accepit in terra sicut homo. Ac Divus Hierony-
 mus filium Dei, & accepisse, & dedisse, & con-
 sequenter utrumque optime locutum assentit.
 Bene dicit, accepit, à Patre accepit: accepit ut
 homo, dedit ut Deus, & quod accepit, homini-
 bus accepit ut det. Hi duo termini. Dedit, & ac-
 cepit, mihi duae minerae, e quibus aurum stupor-
 rum, ac admirationum nunquam in mundo pra-
 cticatorum, effoditur, videntur: Nam huma-
 na proprietatis, ut alteri quid det, non multum in-
 clinatur. Hinc si quis det sumum, id fieri praeter
 inclinationem naturae, & consequenter actio-
 nem esse miram dici potest: sed quid? si nonne-
 mo esset, qui tam libenter largiretur, & quidem
 tanto gustu, ac si reciperet, nonne ille velut ma-
 gis mirus admiratione, stupendus esset: talis Sal-
 vator noster hodie dicitur, adeo donationibus
 delectabatur, dedit dona, ut tanta susceptione
 perfunderetur, ac si ab aliis donatis, & innume-
 ribus diraretur. Accepit dona in hominibus. Accepi-
 sti, verba sunt Divi Thomae Villanovani, in ho-
 minibus minera, quae ipse dedisti: In terra nam-
 que velut pius medicus languores nostros, agritudi-
 ne, quae curavit: E caelis autem velut potens Do-
 minus, pretiosa, magnificaque nobis dona demisit.
 Vel ut alius dicit, in Psalmo dicitur: Accepisti do-
 na in hominibus: Paulus vero Apostolus à multo-
 rum in ritate maluit dicere, dedit dona hominibus: ut ex
 utroque verbo uno scilicet Apostolico & altero pro-
 phetico, sensus plenissime redderetur.

S. Bruno
 in Biblioth.
 PP. Tom.
 11 fol. 49.
 col. 1.
 S. Thom.
 Ag. in c. 4.
 ad Ephes.
 Lett. 3, fol.
 146. col. 2.
 A.
 Ad Ephes.
 4. v. 8.
 Psalm 15.
 Remig. in
 Bibl. PP.
 Sac. 9 p. 2.
 fol. 747.
 col. 1. A.
 Aquinas
 c. ad Eph.
 fol. 44. col.
 2. A.
 S. Hieron.
 ubi sup.

11. Palatio Emphyrei admittit inter alios ho-
 mores,
 F 3

nores, quibus à Patre æterno est receptus, is, qua in sede ad dexteram ejus est collocatus, mihi è celebrioribus videtur; Honor est taurus, ut Divus Paulus sapore inusitato eum Hebræis extolleret; Cui enim Angelorum dixit aliquando Deus, *sede à dextris meis*: Et quadam vice, dum Lucifer creaturatum à divina potentia productum nobilissimam sessionem appeteret, è cælo velat rebellis proscriptus orco addamnatus est. Hinc Divus Petrus Damianus, Omnes sicut, Et tu o Daemon sedere praesumis? huc excellentia soli filio Dei debetur. Ideo David: Dixit Dominus Domino meo, *sede à dextris meis*: Rabbi Jonathas filius Ozielis, qui tantæ autoritatis fuit, ut nemo ejus doctrinæ sese opponere auderet, legit; Dixit Dominus verbo suo *sede à dextris meis*. Et Divus Marcus, Postquam locutus est eis, assumptus est in cælum, Et *sedit à dextris Dei*. Nec dissentit sanctus Jacobus minor prout in symbolo Apostolorum legitur, *Ascendit ad cælum, sedet ad dexteram Dei patris omnipotentis*. Et Apostolus ad Colossæas, *que sursum sunt quærite, ubi Christus sedet in dextra Dei Patris*. Quod Pater ad dexteram suam eum locatitres certa est, ac ob tantorum auctoritatem non est qui dubitet: Sed quam mysteriosa, quam prodigiosa est illa sessio? responder sanctus Remigius Aluifodorensium Episcopus Mirabile mysterium Christi sedentis ad dexteram patris. Sedet ait Divus Ambrosius, ut ei datam esse potestatem judicandi, & regnandi sciamus. Sedet ut regnet, Et judicet, judicet enim in sinistra sedere non est. A dextris ait sanctus Pater Augustinus, ut cuilibet constet, quod cum venerit è cælo ab hominibus judicandus, illa potestas sibi à Deo data sit, ut illum in judicio exerceat. A dextris, per sessionem intelligimus potestatem, quam accepit ille homo à Deo, ut veniat judicaturus, qui primo venerat judicandus. Sedet, ait incognit. in Psal. 109. fol. 771. D. S. Chrysol. ser. 58. in symb. Apost. Cora à Lapid. in cap. 3. ad Coloss. fol. 437. A.

stans, ut fe patri in majestate parem monstrat. *Ad dexteram Patris sedet, id est, in æqualitate* sedet: paternæ Sedet ait Hugo Cardinalis *quod dicitur in Deo in Deitate equalis, & quodad humanitatem velut cælestium honorum possessio: Sed in æqualitate patris, secundum quod Deus, vel in potentia hominis secundum quod homo*. A dextris expositus Haimo Halberstadtensium Episcopus, id est, *sedet in maiestate honoris, & patris gloria*. Sedet ait Theodoretus, ut quæ homo accepit, quod quia Deus possidebat. *Et homo accepit quod ut Deus habebat*. Ad dexteram, dicitur illis *Deo* etor, quia pater eum clarificat, & clarificatus eum ab æterno habuit manifestat. *Hoc honor* clarificat, ebaritate quam habuit priusquam mundus fieret apud ipsum Sedet ait Ludolphus Carthusiensis, sed ad dextram Patris æterni; & Christus in dextra patris sedere, est humanitatem in gloria divinitati requiescere. Sed jure A dextris, quia in sinistra ad versus dicitur. Ita quod sessio in Capitolio Emperii dignitas sit adeo liberrima, & excellens, ut ipse supor admittat, & illum explicare non possit. In posterioribus partibus Emperii cæsi sic ineffabiliter honoratus est, hinc verba B. Simonis à Cassia, & in quantum suporem terram, homines, cælum, Angelos egredium Deus ad nostras miserias se humiliavit, tantam admiratione totum universum ejus Alcorio, ac sessio ad dexteram patris deservit. Sedet à dextris Dei: hinc in Catechismo legitur: *Deus que enim abjectus aut humilis quicquam cogitari potest, quam quod filius Dei pro nobis humanam naturam, & imbecillitatem assumpsit, per se riques, & mori voluerit: nunc vero cælum ascendisse, & ad Dei patris dexteram sedere consecravit, nihil ad ejus summam gloriam, divinitatemque maiestatem declarandum magnificentius dicit, aut admirabilius potest*. 12. Adum illum gratitudinis esse, gratias quas Angeli pro hominibus humanato Deo persolverunt, non nescio. *Gratias agimus tibi propter magnam gloriam tuam; & hoc non solum de incarnatione, & nativitate Christi, sed & de omnibus ejus operibus, ac gestis prodigiis, & mysteriosis in bonum universi generis humani peractis, ac patricolantur de Accensione ejus, de qua merito dici potest, Gratias agimus tibi propter magnam gloriam tuam, inquit, higitur, O amantissime redemptor ob tuam dignitatem, & incomprehensibilem gloriam tibi gratias rependimus. Et hunc modum loquendi*

quis non obſtupet? hoc ſubjectum potius eſſe
 objectum congratulationis, quam gratitudinis
 teſis: grates beneficiis receptis, ac illi, qui ex-
 cellentius, ac prerogativis donatur, congra-
 tulatio debetur. *Gaudete propter magnam glo-
 riam tuam, gratias ago ob beneficia in me colloca-
 ta, benedicitur, nec eſt qui id aeger. Sed hanc
 Phariſa addidit, Gratias agimus tibi propter
 magnam gloriam tuam, ego eſſe improptie lo-
 qua dicim. Ut hoc punctum percipiamus, ad
 Epistoſta Divi Pauli recurramus. Hic cum E-
 pheſiſta, quæ hoc die obigerunt ante ocu-
 los poneret, dixit: Cum eſſemus mortui peccatis,
 et otioſiſſimi nos Chriſto, cuius gratia eſtis ſal-
 vati, et conſeſſiſſimus, et conſidera fecit in cale-
 ſtibus. Quot gratias eſt noſtro Deo percepiti-
 mus, ſed ſpectatam dum nos conſidera fecit in ca-
 leſtibus. Audite. Cur non dixit ſedere? eodem
 ſtylo Apoſtolum eundem ad Hebræos uſum
 obſervo. Talem habemus Pontificem, qui conſoluit
 in dextera ſedis magni iudicis in caelis. Quid id con-
 ſidera ſignificat? docet id elucidat Dionyſius
 Carthagiſanus. Id eſt ſimilem Patre ſedit ab hora
 ſeſcentis ſecundum humanitatem ſecundum di-
 vinitatem ſedente principio. Sic ut conſidera idem,
 ſimilem ſedit eſt. En ergo explicationem illius,
 quod ſcriptum eſt ad Epheſios: Conſidera nos fecit, lo-
 qui cum in præſente, præſenti, ac futuro nota
 in caeleſtibus in Chriſto. Id eſt, explanat idem Car-
 thiagiſanus: Per ſolem, gratiam, et meritum Chriſti
 iam præparavit nobis locum quietis in caeleſtibus
 mansionibus, nunc enim conſidera nos fecit in ſpe.
 Hæc eſt cauſa, cur ejuſ gloria, quam hodie aſcen-
 dendo in celum, & ſedendo ad Patris dextera
 recepit, grates referre teneamus. Gratias agimus
 tibi propter magnam gloriam tuam, cuius modo
 nos facit participes in ſpe, ſed poſtea in re, cum
 conſidera nos facit, hoc eſt, quando quaſi in eodẽ
 throno lux gloriæ nos conſortes reddere vult.
 Breve verbum, inquit quidam modernus ſcrip-
 tor, quod omnino non ſolum ſignificat, ſed ſimul eſt
 aliquo alio ſedere: planè ut innuat, eam quam
 ipſe in caeleſtibus occupat ſedem, non ſibi ſolum eſſe,
 ſed nobis etiam omnibus communem ab eo factam.
 Et ſanctus Cyrillus Alexandrinus ſubdit, Sedet
 quod Patrem uſ ſitus, ut nos per ipſum filii Dei red-
 damus, propterea Patris, in quo Chriſtus loquel-
 lar, omnia quæ ipſi propria ut homo fecit, generi hu-
 mano communia eſſe docet, dicens, conſucitavit nos,
 et conſidera nos fecit in caeleſtibus. O mira! o ſtupores!
 una creatura ſi participes gloriæ Salvatoris: ver-
 niculus terræ viliffimus ad thronum glorioſum*

Dei admittatur? obſcuritas umbræ in ſolio glo-
 riæ ipſiſ radiis divinitatis cohabitare? Ergo gratias
 agimus tibi propter &c. Hinc Iacobus à Valentia,
 Propter magnam gloriam, et beatitudinem tuam,
 quam nobis communicaviſti, et ejuſ nos fieri partici-
 pes voluſti.
 13. Sed quis adeo ſit felix, & fortunatus ut eũ
 Chriſto gloriâ illâ beatâ donetur? Propheta Re-
 gius id clarè expreſſit: audi Chriſtiane: Quis aſ-
 cendet in montem Domini, aut qui ſtabit in monte
 ſancto ejuſ? ille, qui quatuor conditiones habet.
 Innocens manibus; et mundo corde: qui non acce-
 pit in vano animam ſuam; nec iuravit in dolo pro-
 ximo ſuo. Hæc ſunt quatuor media. Soli et inno-
 centia manuum, puritas cordis, ſanctitas vitæ, ſin-
 ceritas linguæ, per quæ in celum conſcendimus.
 Hi ſunt quatuor, ſunt verba S. Anſilmiſti Thomæ, S. Thom.
 Gradus per quos in vitam aſcenditur: Innocentia
 in vita, puritas in corde, fruſtus in opere, veritas in
 ſermone. Primum requiritur innocentia manuum, nec
 hæc in alio, niſi quod alteri feceris, quod tibi vis
 fieri, coſtituit; niſi aliud eſt, quam quod opera cha-
 ritatis exerceat, fideliter diſpenſat aliarum faci-
 litarum, & ſpecialiter pauperum, pupillorum, hoſpi-
 talium, & locorum factorum. Hoc innocens ma-
 nibus ſignificat. Præterea opus eſt puritate cordis,
 qua ſanctorum cogitatum, & non terrenorum
 deſideriorum, divinarum inſpirationum, & non
 ſenſualium ſpuriarum locus eſſe debet. Sit ha-
 bitaculum Spiritus ſancti, & non cloaca peccatorum.
 ſit thronus charitatis, & non odi, ſit ſolum
 virtutum, non ſentina vitiorum. Et mundo corde.
 Hoc non ſufficit, ſed ſanctitas vitæ juugendæ eſt.
 O quot animam habent rationalem, & vitam
 ducunt beſtialem! quot ducuntur ſenſibus, &
 non ratione vitam agunt ioceter, & ſi forſan ali-
 cui rei ſe impendant, non eſt hæc aliud, niſi lu-
 dus, ne gottationes illicite, oppreſſiones opera-
 tionum, vindictæ, inimicitie, homicidia, aut a-
 moreſ impudici, recreationes vitæ, non tantum
 Deo, ſed & legibus mudanis exola. Edunt, bi-
 bunt, dormiunt, & operationes potius belluas,
 quam humanas exercereat; pejorem vitam Epi-
 cureis, Atheiſtis agunt. Hi, & ſimiles: Acceperunt
 in vano animam ſuam. Demum nitemini hanc
 veracem, & non quæ ſerva ſit falſitatis, fictio-
 num maxime in damnum proximi habere debe-
 mus. Sed qui nam ſunt falſi hæc homines linguæ,
 & verbis ignota? Mendaces filii hominum ut decipi-
 ant. Aliud non ſpectamus, niſi proximum frau-
 dibus, ac mendaciis circumvenire. Quot perjurii
 ſunt, ut ei quod non eſt, fidem conciliant: quot
 falſa

Iacob. 2
 Valent. in
 Cant. An-
 gel. fol.
 472. fol.
 2.
 Pſal. 23.
 Pſalm. 23.
 208. col. 1.

Handwritten notes in a large, stylized script, possibly a library or ownership mark, including the word 'liber' and other illegible characters.

Psalm. 23.
S. Thom. Vill. ubi supra.
 falsa juramenta ob proptium commodum, aut ut proximus perdat, emittuntur? Hi, qui jurant in dolo proximo suo, non ascendunt in montem Domini, neque stabunt in sancto loco ejus. Sed qui quatuor allata habet, cum Christo ad montem gloriæ ascendit, & cum eodem in folio æternæ beatitudinis sedebit. Si quis, verba sunt sancti Thomæ à Villanova, ergo hæc quatuor supradicta in violabiliter observaverit, si quis brevem istam scalam quatuor graduum solum ascendere procuraverit, hic accipiet benedictionem à Domino; hic ascendet in montem Domini, & stabit in loco sancto ejus: hic perpetua felicitatis gaudiis perfruetur æternis cum Deo, & filio ejus unigenito Jesu Christo. Quiescimus.

ALTERA PARS.

S. Bern. serm. 2. de Ascens. sol. 210.
 13. SI hæc solemnitas fuerit miraculorum prodigium, colophonem format cum Divo Bernardo, qui Ascensionem complementum, & finem omnium actionum, ac solemnitatum nostri Redemptoris vocat, possumus: nam sicut finis, aut causa finalis est causa causarum; sic Ascensio adeo fit portentosa, ut merito, quod sit solemnitas solemnitatum, ac terminus omnium operam Christi affirmare quimus. En Divum Bernardum aperte loquentem: *Consummatio enim, & adimpletio est Ascensio reliquarum solemnitatum, & felix clausula totius itinerarii filii Dei.*

Isa. 11.
 14. In hac solemnitate affirmante eodem sancto, Salvator se esse Dominum omnium creatorum ostendit, & talem eum agnovit terra, quando ad impetiosas ejus voces: *Lazare, veni foras*, promptè obedivit. *Et statim prodit.* Mare quod semper est turbidum, nec unquam serenam frontem exhibet contra impulsam naturæ non solum tranquillatur, sed & solidum, ac firmum ejus plantis sustentandis factum est. Infertus, aut limbus, cujus portas diffregit, ejus nutibus tremens sededit, & homagium debitum præstando animas sanctorum Patrum, quas obscuro suo carcere concluserat, ejus dominio consignavit; solum ut velut Dominus universi possessionem aeris, ac Empirei acciperet, relatabat.

S. Bern. ubi supra.
 Respat ut videntibus Discipulis per mediam aeris, Dominus ascendens super omnes calos, & tunc probabatur, quia Dominus universorum tu es, quia omnia in omnibus adimplesti.

15. Divus Pater Augustinus mortem Jesu Christi vespero, ac nocti, non solum, quia Tene-

*bre facta sunt super universam terram; sed etiam quia Sol iustitiæ ad occasum mortis declinavit, comparat. Resurrectionem confertur coram, quæ valde mane est resuscitatus, & velut Sol in ortibus orientis, ex occasu tamen tumuli functionis ac fatalis prodit. Ascensionem porro assimilat meridie, quæ Sol maxime suos splendores soltat, radios dilatat, ac maxime micat. Fortitan Ascensionem tanto præ reliquis festivitatibus est prodigiosior, quæ Sol majores splendores in meridie, quam mane, aut vesperæ emittit, docere voluit. Hæc tria mysteria David prævidit. *Vesperæ, & mane, & meridie narrabo, & annuntiabo, & exaudis vocem meam.* Vesperæ, en montem. Mane, en Resurrectionem. Meridie, en Ascensionem. Hinc sanctus Pater Augustinus: *Vesperæ Dominus in cruce, mane in Resurrectione, meridie in Ascensione.* Enarrabo vesperæ patientiam orientis: mane annuntiabo vocem Resurrectionis, meridie orabo, ut exaudias seculum ad deitatem trahis.*

16. Mentem vestram à N. ostensum illud mysteriosum illius curus, quem quatuor animalia vehabant vati Ezechielii monstratum, videat. Primum hominem, alterum bovem, tertium leonem, quattuor aquilam exprimebat. Similitudo vultus eorum, facies hominis, facies leonis, facies bovis, & facies aquilæ desuper iterum quatuor. Hoc curru vita nostri Redemptoris, vel ejus humanitas mihi figuratur; quatuor animalia sunt quatuor actiones principales quas patravit. Facies hominis incarnationem, quando Deus homo factus est, vel ut scribit Apostolus: *In similitudinem hominum factus, & habitu invenit ut homo.* denotat. Bos teste Pterio Valeriano laboris est symbolum; idcirco Romani, ut gloriam ademerat, honores, nonnulli laboribus obtinere dicerent; bovem coronatum, ac floribus serratum depingebant. Præterea cum sit animal deputatum sacrificiis, ut apparet ex Levitico, ubi quatuor tates bovis litandi præscribuntur, mortem significat. *Masculum immaculatum offeris ad præstandum tibi Dominum.* Et Divus Cyrillus hoc bovem figurat esse Christi patientis, ac in eadem crucis Patri æterno oblari affirmat. In leone Resurrectio Christi expressa cernitur. Nam sicut bestia generosum animal dormit oculis apertis, ut vigilare videatur; sic Dominus tumulo conditus velut homo in fomae mortis dormiebat, ac velut Deus vigilabat. *Ego dormio, & non meum vigilat.* Quatuor exprimebat aquilam, quæ Ascensio Filii Dei designat. Hujus leonis

facti Divus Ambrosius. Sicut enim aquila humiliter
 non desinit. Et calorum vicinia conscendit, ita et
 calorum humanitas inferni deserit, et paradyssi altiora
 penetra. calorum festigia penetra vit. Sed cur potius
 aquila, quam aliter animalis hac Ascensio com-
 paratur: ego idcirco crediderim, quod sicut aquila
 la com fit Regina avium reddetur prodigiosa,
 sic haec solennitas inter alias miram se ostendit.
 Est opinio moderati cujusdam scriptoris
 Hispani, cujus sic verba Latina reddo. Hinc
 colligitur, quod sicut aquila est Regina omnium a-
 vium: et aliter carera volat: sic hac festivitas
 omnium festivitatum Christi velut Regina est,
 et aliter quam reliqua alas levat. Et quod hoc
 sit verum: quomodo vates de aquila loquatur,
 audite. Ecce aquila desuper ipsorum quatitur. Ita:
 quia in incarnatione: Examavit: semetipsum formam
 servi accipiens: In passione, & morte ad il-

los terminos se reduxit, de quibus Isaias: Non eras
 aspersus, neque decor. Verum in Resurrectione
 quidem e sepulchro radiis gloriae cinctus prodit,
 sed nihilominus a dante inter miserias hujus mun-
 di remansit, nec solum dexterae Patris dignitati
 ejus debitum obtinuit, sed in Ascensione non
 solum in gloria adeptus est primos honores, sed
 & thronum Emptrei conscendit. Unde haec so-
 lemnitas praeter reliquis esse prodigiosorem, ac
 portentosiores apparet. Sic citatus scriptor alle-
 git: Si ergo haec festivitas antecellit reliquas, justum
 est, ut Ecclesia singulare gaudium in ejus celebra-
 tione ostendat. Et vocet eam festum admirabile, ut
 revera est.

Potio cum verum sit objectum mirum potius
 silentio, quam verbis celebrari, silentium (cum
 voci meae id sit impossibile) portenta hujus fe-
 stivitatis, extollat.

DOMINICA SEXTA POST PASCHA.

Cum venerit Paraclitus, quem ego mittam vobis à Patre Spiritum veritatis, qui à Patre
 procedit, ille testimonium perhibebit de me, & vos testimonium perhibebitis,
 quia ab initio mecum estis. Joan. cap. 15.

ARGUMENTUM.

Ostenditur contra Iudeos ex Scripturis Veritas essentia, & Trinitas personarum, Mes-
 siam, Deum & hominem venisse, legem veterem desisse.

Magna res, quod difficultas, quin-
 imo dixerim impossibilitas repe-
 tiatur, veritatem nationi Hebraeae
 persuadendi; Haec adeo adhaeret
 illis, & non minus caecam, quam pertinacem
 non cognoscenda, & fatenda veritate se o-
 stendit, ut nomen inimicae veritatis, & faultrici-
 sitatis non curet incurtere. Qui, ait sanctus
 Doctor Augustinus: Veritatem conculeat, & qui
 proinde mendacium, uterque verus est. Sed haec gens
 obstinata, & oblitata, vel ut dicitur in Hebrai-
 ca: *Castro levi, Castroborei*, hoc est dura cer-
 nice, & corde facit quidquid velit; nam ut
 scribit D. Bernardus: *Talis est veritatis status*
in illa Dominica.

ut etiam multis impugnantibus, suscipitur, &
 crescit) non obstante, quod veritas evangeli-
 ca verissima sit, prout certum est. Solem luce-
 re, ignem ardere, terram esse firmam, caelum esse
 mobile; attamen ne naufragant, ut olim fastidie-
 runt manna, spiritus paraclitus ait Christus e cae-
 lo adit, ut illam veritatem testetur. Cum vene-
 rit paraclitus, ille testimonium perhibebit de me. *Joan. 15.*
 Praeterea à Apostoli à vobis etiam predicabitur,
 ac clarè operibus, & prodigiis confirmabitur; Et
 vos testimonium perhibebitis de me: Sed quan-
 tumvis Hebraei essent testes oculati; nihilominus
 non praebuerunt assensum, nec hodie Catholi-
 cis credere volunt. Nempe potius opinioni-
 nis

nimis falsè Thaletis adhaerere volunt, qui interrogatus, quantum distet verum à falso, ut gentilis: *quantum oculi distant ab auribus* respondit: *Nam ea tantum pro certis haberi a se debent, quae hominum cernuntur oculis.* Et quantumvis doctrina adit Platoniorum, quod *sua vestigia veritatis narratio*; nihilocius Hebraeis est in horrore, ac magis quam cibus infirmo, sel palato, insipida est. Et si ipis fas esset contra eum, qui illis hanc veritatem demonstrare nititur, majori crudelitate, quam Cambises contra sinceritatem Praeceptoris sive virent. Si hoc aeo. *Aeschilus* Philosophus refutaret, contrarium probans in Hebraeis suam propositionem, *Ad eam veritas valida est, ut omnes humanae cogitationes facile superet*, retractari cogere.

Man. lib. 18. apoph. Max. ser. 39. Stob. serm. 11.

Apud Stob. serm. 11.

2. Axiomata vera, et catholica, quae hae vaga gens credere renuit, multa sunt, sed tria praeteritum; primum pertinet ad mysterium ineffabile Sanctissimae Trinitatis, secundum ad Christum nostrum Redemptorem velut verum Messiam, tertium ad legem Moisaicam, & Evangelicam. Hinc à Hebraei, veltra perfidiae debellandae ad tria suadenda, nempe Deum esse unum in essentia, & Trinum in personis, Christum à vobis crucifixum, esse verum Messiam, legem Moysis defuisse, & Evangelicam esse observandam, me patro. Vos alloquor, à Christiani, & fideles, hoc me noster Redemptor docet, & in hodierno Evangelio anam persuadendi reperio. quo ad primum, *scdm veteris paraclitum*, en Spiritum Sanctum. *Qui à Patre procedit, ecce Patrem. Ego mittam vobis, viden filium.* Quo ad secundum, *Et vos testimonium perhibebitis de me, en Messiam; sed venit hora, ut omnis, qui interficit vos, arbitretur obsequium se prestare Deo, ecce legem Evangelicam, ad cuius praedicationem Apostoli, uti & factum est, persecutionibus petendi erant.* Attendant ergo tam Hebraei, quam Christiani, illi ut concordantur; hi ut consolentur.

PARS PRIMA.

1. Reg. cap. 12.

3. **I**n tres omnia documenta vobis à Hebraei à Patriarchis, & Prophetis data unum maximae considerationis, & consequentiae est, illud nempe, quod vobis magnus vates Samuel reliquit: *Timete Dominum, et servite ei in veritate.* Si huic veritati non obsequimini, nec Deum timeatis, nec doctrinam Samuelis infistitis. Discedere mysterio Sanctissimae Trinitatis idem est, ac Deum non timere, & à servitute eius se amovere,

quantum verum amovetur à falso. Scio vos nihil responduros, contrarium in Deuteronomio haberi, qui Deum Unum, & non Trinum docet. *Israel, Deus, Deus noster, Deus unus est, adeoque velut uni famularum, timorem adorationem, habere esse promptos.* Quod Deus sic unus, restituta certa, & nemo tam Hebraeorum, quam Christianorum dubitat, aut contrarium credit: sed & praeterea verum non est, non solum repugnare Trinitatem personarum, sed & insuper necessarium esse admittere, & confirmandam ex textu pro verbis allegato (qui tamen contra vos esse clare ostenditur. Porro nomen *Deus*, ibi ter repetit, non quod sint tres Dii, sed tres personae, quae unus sunt Deus, observandum. Ideo subdit: *Deus unus est, & non plures sunt.* Rabbi Simeon Benlobanus hinc Patrem, & Filium, & Spiritum Sanctum intelligi aperte alleric: *Patrem, & Filium, & Spiritum Sanctum explicitè profert.*

4. Hinc evidenter Deum esse unum in personis concluditur. Hujus ex libro Numerorum confirmationem habemus: dum Deos Moyses praecipit, jubet sacerdoti Aaroni, ut benedictionem filius Israel impetietur, & modum benedicendi praescriberet. *Sic benedixit filius Israel. Dominus faciem suam tibi, & miseratur tui. Cor, veritas Dominus cultum suum ad te, & det tibi pacem.* Ob tres personas, quarum quilibet est Deus, Tò Dominus ter repetitur; sed ut non strebet; unum tantum esse Deum, & unus solus. *Invocantque nomen meum super filios Israel.* Non dicitur *nomina nostra*, sed *nomine meum*, ut unitatem essentiae Trinitati personarum eorum repugnare ostenderet: *Fit enim prius tertium nomen dicitur repetitio, dum in fine nomen Dei in singulari dicitur conclusit ipsius Dei unitatem esse in tribus personis: respicit enim haec locutio pluralitatem personarum, quae est in divinis eorum unitate essentia.*

5. Ab Hebraeis, quem Deus alloquebatur, dum aere formationem hominis dixit: *Faciamus hominem ad imaginem, & similitudinem nostram* scire vellem, quod allocutus sit Angelus acceptus, nec debet affirmari. Primo, quia cum Deo ad creationem non concurretur. Secundo, si Angelus concurrens, eum dicitur Deus: *Faciamus ad imaginem nostram*, sequeretur, hominem non solum ad imaginem Dei, sed & ad imaginem Angelorum creatum, cum ergo Moyses hominem ad imaginem solius Dei creatum adterat, nec verbum habeat de Angelis: *Ad imaginem Dei creavit illum*, veritatem reddidit, quod Angelus.

Angelum non sic allocutus. Nec poteritis vobis imaginari, quod cum seiplo verba fecerit, quia estis imprudentes videretur, qui cum dicitur imperfectioem, longius a Deo, quam esse a non esse debet. Ergo ad alium haec dicitur debet. Qui in saeculum non vult impingere, absoluet haec verba à Patre eterno ad Filium, & Spiritum Sanctum prolata fuisse, concedere debet. Et quantumvis qualibet persona sit Deus, sciamen ut unum tantum Deum esse ostendetur, non dicitur in plurali: *Ad imaginem, & similitudinem*, sed in singulari ad imaginem, & similitudinem. Quod dicitur Moyses expresse subdens: *Et creavit Deus hominem ad imaginem, & similitudinem suam, ad imaginem Dei creavit illum.* Ergo et eo quod dicatur imaginem, & similitudinem, unitatem essentiae, ex eo vero, quod adiecta, faciamus, pluralitatem personarum credere, & affirmare debemus. Id etiam ex verbis à Deo post peccatum ad Adamum dicitur, *Ecce Adam quasi unus ex nobis factus est*, roboratur. Et quamvis multi haec ironice dicitur purcent; quia tamen de seiplo loquitur in plurali, in Deo aliquam pluralitatem, non quo ad essentiam, quae est simplicissima, sed quoad personas concedendum necessarium est.

6. Dicite, quomodo intelligitis illum textum *Haec. Et nunc Dominus meus misit me, & spiritus meus.* Deus Redemptor per os Vatis hic loquitur, ideo loquitur. *Haec dicit Dominus Redemptor tuus, Iesus Christus, ego Dominus Deus tuus docens te vias, gubernans te in via quae ambulatae.* Subiectum, de quo hic est sermo, est missio. *Misit.* Ergo cum nemo seipsum mittat, persona mittens, & missa assignari debet. Personae mittentes sunt duae. *Domine Deus.* En primam: *Misit me,* en secundam, quae est filius incarnatus, *& Redemptor, & Spiritus meus,* en tertiam, & quia in divinitate non est pluralitas, dixit. *Misit,* & non *miserunt*; Ut veritatem fugiant, ad duo subterfugia ad veterari coningere possunt: dicent enim primo, ipsummet Iesum esse à Deo missum, ita ut *Tu me* Iesum esset, hoc absolute falsum est, quia ille, qui dicit *misit me,* est Deus; hinc Propheta subdit: *Haec dicit Dominus Redemptor tuus sanctus Israel.* Verum quidem est, Iesum fuisse sanctum, sed non erat Deus nec Redemptor, ergo de ipso locus ille nequit intelligi. Secundo dicere poterunt mittentem, & missum esse ipsum Deum. Nunc ut vestram errorem tueamini, in quosdam sermos, in quosdam absurda à vestra pertinacia pollicemini videte. Ut dixi, cum nemo seipsum

mittat, persona mittens à missa realiter distincta debet; si dicatis, Deum intelligi ut Deum, ergo mihi Deum distinctum realiter ab altero in divinitate assignetis, quod quam falsum sit, ipsi iudicate. Ergo credite veritati, & cum essentia divinitatis sit simplicissima, & unica, personarum distinctioem ob missionem confirmari.

7. Sapientissimus Salomon à Deo celum, & orbem regi, nec fiondem absque eius voluntate, & permissione moveri, persuadere volens, sic interrogat. *Quis ascendit in caelum, atque descendit? quis congregabit ventum in pupillis suis? quis ligavit aquas in vestimento? quis suscitavit omnes terminos terra.* Tacite omnia haec mita à Deo parati insinuat, & dein subdit. *Quod nomen ubi est eius, & quod nomen filii eius? O qualis novitas! ergone Deus sit filius!* Id asserente Salomone quomodo id negare possitis nescio. An non à Davide de filio Dei vaticinante, sic Deum loqui: *Dominus dixit ad me, filius meus es tu, ego hodie genui te,* introduci audis? & alibi Pater dicit: *Ex utero ante luciferum genui te.* Si homini à Deo perfectio generandi data, vultisne Deo illam ademptam? an non percipitis Iesum de illo loquentem: *Nunquid ego, qui alios parere facio sterilis ero? si decur filius, debet & admitti Pater.* Cum enim unus sine altero non possit esse, & duas personas distinctas, patrem generantem, & filium generatum. Si praeterea velitis tertiam, imò omnes tres divinas personas; Hunc discursum vetustissimum, & certissimum formemus. Primum mysterium sanctissimae Trinitatis non posse capi absque lumine fidei suppono, nihil omnino meliori modo possibili nonnihil illud illustrare studebo. Audite. Vel Deus est aequè perfectus, quam homo, vel magis, vel minus perfectus dicitur cum in infinitum esse perfectiorem. Homo ex sua perfectione est dotatus intellectu, quo cognoscit, ergo & hanc perfectionem Deo tribuere debemus; hinc sicut homo se in speculo contuens videndo sui imaginem, & similitudinem in speculo representatam, in mente conceptum, & ideam sui ipsius generat; sic Deus etiam actu intellectus in sua essentia velut in speculo seipsum conspiciens, in sua mente conceptum, ideam, imaginem, vel similitudinem sui ipsius generat. Nec haec imago est accidens velut in nobis; cum enim accidens dicat imperfectionem, & Deus sit perfectissimus, adeoque sit incapax accidentis, in eo substantia erit. En ergo imaginem

Proverb. 30. 4.

Psal. 2.

Psal. 109.

Isa. 66.

ubstantialem ab intellectu divino genitam. Hæc ergo imago genita, vel est eadem cum genente, vel distincta; & dico, quod sicut filius in humanis est idem omnino cum patre quoad naturam, & humanitatem, distinctus quoad personam, quæ est *Rationalis natura incommunicabilis subsistentis*, sic hæc imago genita ab intellectu divino in natura, essentia, vel divinitate est eadem entitas cum Deo, & consequenter Deus, sicut filius hominis, est homo. Quod etiam res genita sit distincta à genente, est certissimum; nam nihil seipsum gignere potest; Hinc sequitur generantem, & genitum esse idem in entitate quoad essentiam, distinguuntur tamen realiter quoad personam. Nunc ergo habemus duas personas realiter distinctas, cum hac diversitate, quod generas sit pater, genitus sit filius, generare enim convenit Patri, generari filio. Primo ergo persona dicitur Pater, secunda filius; Nam Pater est prior Filio, non tempore (sunt enim coæterni) sed Origine.

8. Nunc modum, quo assignemus tertiam personam Spiritum Sanctum investigemus. Dicant Hebræi, an Deus habeat voluntatem? Scio id illos non negaturos, & frustra probaretur, cum illi hoc fateantur, & si careret voluntate, non posset velle, & necessario concluderetur hominem, qui habet voluntatem, & vult esse perfectiorem Deo, quod dici non debet. Ergo Pater, & Filius, qui sunt Deus, habent voluntatem, cuius actus sunt amor, & odium. Hic scire velim, an hæc personæ se invicem amant, vel odio habeant? hoc ultimum non poteritis dicere, quia Deus seipsum odisset, quod esse nequit, Ergo se amant. Hic ergo amor ab ambobus productus non potest esse accidens, ut supra dictum, sed substantia, hoc est, terminus substantialis voluntatis primæ, & secundæ personæ. Hic terminus, quia originatur à Deo, & est in Deo, debet esse ejusdem essentia cum Deo, nec potest esse aliud quam Deus; sed quia productus debet distingui ab ambobus personis producentibus, non in natura, saltem in personalitate, et constitutum tertiam personam. Hanc vocamus Spiritum Sanctum; sicut enim in nobis spiritus significat impulsum, & motionem, sic enim amor proprium sit movere, & allicere voluntatem amantem ad objectum amatum, hic amor divinus dicitur Spiritus Sanctus. Datur præterea ipsi titulus sanctitatis, quia est Deus, & essentialiter sanctitatem includit. Ergo cum sint tres personæ, qui sunt

unus Deus, necessario esse unum Deum, & tres personæ, Patrem, & Filium, & Spiritum Sanctum, concludendum est.

9. Una ex his personis nempe secundæ personæ mundum venit, utero Beatissimæ & sanctissimæ Virginis MARIE naturam assumptura humanam. Sic vaticinatus Ilias: *Ece Virgo concipiet, & pariet Filium, & vocabitur nomen eius Emanuel.* In Hebræo legitur *Elmah*, quod proprie significat virgo, ut affirmat Rabbi David Chimhi in libro Sarafim, hoc est, de radicibus verborum, & nomen Hebræorum. *Emanuel* interpretatur *nobiscum Deus.* Hic dicitur esse JESUS Christus, & fuit verus Messias per tribus respectus, à variis promissis. Hæc secundum punctum scio non minus reddi debet, quod Hebræi quam primum; nec vultus præbuit assensum quantumvis Apostoli paucis verbis, prout iis à Magistro eorum impostum fuit. *Ecce vos testimonium perhibebitis de me, hujusmodi tax restitui onium reddiderit.* Et quomodo id negare poteritis, si Scriptura clarè id affirmet, & fateatur? ergo solum quoniam addaximus quod si his non creditis, plures, quæ profertur periculis, allegari inaniter certissimè judico. Populo Hebræo sub servitute Babilonica genente, cum necdum terminus septuaginta annorum à Jeremia prædictus efflaxisset, Daniel magnus servus Dei præcibus sibi revelari, quando populus restituendus esset libertati, templumque, & civitas reedificanda poposcit. Deus ei solando Angelum Gabrielem ablegavit, à quo non solum liberationem, quæ per Regem Syriam facienda erat intellexit, sed etiam Redemptionem generis humani à peccato per adventum Messias, qui ab Hebræis occidentus esset cognovit. Et hoc numerando ab ipso momento, quo Angelus loquebatur, *Ab exitu sermonis in fine septuaginta hebdomadarum in effectum decederit dum fore ab Angelo audivit.* Revelationem Angelicam attendite. *Animadvertite sermonem, & intelligite visionem. Septuaginta hebdomade abreviata sunt super populum tuum, & super civitatem sanctam tuam, ut consumatur prævaricatio, & sit accipiat peccati & deleatur iniquitas, & adducatur iustitia sempiterna, & impleatur visio, & prophecia, & unguatur sanctus sanctorum.* Per hunc sanctum sanctorum ipsum et Rabbini Messiam intellegunt. Sic Rabbi Bafnaman: *Isse sanctus sanctorum non nisi Messias.* Et Rabbi Moyses: *Isse est Messias, & filius David sanctificatus:* sic etiam Rabbi Salomon. Potest ut vetum sensum hujus revelationis & dicitur.

D. Thom.
1. p. q. 36.
art. 1.

atingimus, primum, quot annos faciant septuaginta septimanarum, investigare oportet. Nonnulli Hebraei more nostro per septimanam intelligi septem dies volunt: sed quia sic septuaginta hebdomades non faceret, nisi creiter annum cum dimidio, intra quod tempus nec Hierosolyma est destructa, nec Christus occisus, hæc opinio redditur inverisimilis. Alii septimanam continere quinquaginta, vel centum annos asserunt; sed hoc est falsum, quia sic necdum civitas esset desolata, nec populus dispersus, nec templum destructum, nec sacerdotium ablatum, nec Christus occisus; secundum enim hanc assertionem eodem septuaginta hebdomades effluxissent. Sed verior opinio est, hebdomadam facere septem annos, adeoque septuaginta hebdomades continere annos 490. sic affirmat vester Thalmud in libro intitulato Abodazata, Rabbi Josue, Rabbi Salomon, Rabbi Abraham, & Rabbi Moyses, qui & volunt, septuaginta hebdomadas incipere à prima destructione templi, & terminari fuisse in destructione secunda, inter quam & primam intercurserunt anni 490. juxta computationem dictam. Hoc etiam deducitur ex Levitico: *Numerabis septem hebdomadas annorum, quæ faciunt quadraginta novem annos, & quinquagesimus erat annus Jubilæi. Similiter Laban ad Jacob ait, Rachel enim illi dandam, si adhuc per septimanam serviat: Comple hebdomadam, & dabitur quoque tibi ista pro servitute, quia servies mihi annos septem annis, & complevit hebdomadam illius, & dedit illi Rachel. Et subiungit: Comple servitium illi septem annis.*

10. Quis modo inficias eat, has septuaginta hebdomadas, vel 490. annos jam dudum effluxisse, cum à sola Nativitate, & morte Christi, præter quadringentos nonaginta numeratos, à visione Danielis usque ad Adventum Christi, jam efflaxerit anni 661. Nunc formo hoc dilemma: vel conceditis Messiam venisse, vel negatis? si negatis, cum jam effluxerint multis centenis annis septuaginta hebdomades, sequitur Danielem deceptum, & Angelum fuisse mendacem, quod dici nequit. Si vero scriptura, & ratione convictos vos fateamini, convenimus. Imò & potius, cum omnia vaticinia in Christi persona sunt impleta, cum mors, & ejus crucifixio præcesserit, cum civitas sit destructa, templum desolatum, sacerdotium, & sceptrum ablatum, & vos miserè dispersi Christum esse Messiam credere cogimini: Non video viam, quæ elabi possit, ergo vos convictos agnoscite, & Chri-

stum à vobis crucifixum verum fuisse Messiam credere. Dicit id vester Rabbi Ofsia. *Septuaginta hebdomada numerantur à primi templi destructione, usque ad destructionem ultimam, hoc modo, & dicitur hoc ordine. De Babilonis captivitate septuaginta anni, lam. 1. de ultimi templi destructione 420. qui simul juncti sunt 490. qui numerus est hebdomadarum septuaginta, in quorum annorum fine Messias venturus erat.*

11. Quid dicitis? unica scriptura forsitan vobis non satisfaciat? en aliam adfero. Moribundus Patriarcha Jacob, omnibus suis filiis cinctus, quid cuilibet obventurum eras, prædixit. Et specialiter de Juda sic dixerit. Bono sis animo mi dilecte, nec sceptrum nec regnum à te, & tuâ posteritate tolleretur, quousque veniat, quem Deus amandabit: *non auferetur sceptrum de Juda, & Dux de femore ejus, donec veniat qui mittendus est.* Chaldaeus legit, *donec veniat Messias, cuius est regnum;* ita etiam Hebraeus *donec veniat Silo,* quod significat Messias. Dicitis è Judæi, an non post mortem, & crucifixionem Christi sceptrum, regnum, civitate, & omnibus bonis exuti estis? ergo his stantibus, vel negare vaticinium Jacob, vel Christum fuisse Messiam fateri debetis. Sed video vos labia movere, & respondere velle per Tò *donec veniat, qui mittendus est,* intelligi Saul, qui è tribu Benjamin unctus est in Silo. Sed hoc non suffragatur, quia ei David, Salomon, & alii descendentes ab Hebræis successerunt. Alii dicunt, intelligi Jeroboam ortum è tribu Ephraim, qui Roboamo ob crudelitatem erga subditos sceptrum exuto ad solium est evedus, & sic sceptrum à Juda ad tribum Ephraim est translatum. Sed & hoc falsum est, quia post Roboam regnavit Abias ejus filius, postea Asa; postea Josaphat &c. Alii asserunt, intelligi Nabuchodonosor, qui per generalem suum ducem Nabuzardam Hierosolymam occupavit, & catenis vinculum abduxit Regem Sedechiam, ejus filios necavit, oculos eruit, civitatem, & templum destruxit, & populus partim est in servitutem redactus, partim perierit. Sed hoc sensu vaticinium non posse intelligi dico, quia sceptrum, & dominium est citantur ablatum per septuaginta annos; nam postea successores habuit Zorobabel, Efram, Neemiam, dein Machabæos, qui centum viginti quinque annis, usque ad Herodem Idumæum, instar regum, teste Josepho, regnarunt. Quia tamen post mortem Christi, usque in hodiernum diem, sceptrum à Juda esse ablatum est certissimum, necellario concludendum

Rab. Ofsia. in lib. Cæditione, usque ad destructionem ultimam, hoc modo, & dicitur hoc ordine. De Babilonis captivitate septuaginta anni, lam. 1. de ultimi templi destructione 420. qui simul juncti sunt 490. qui numerus est hebdomadarum septuaginta, in quorum annorum fine Messias venturus erat.

Gen. 40.

3. Reg. 12.

2. Paral. 13. 14.

Joseph. Heb. c. 11. de antiq.

Septuaginta hebdomadas

Bened.
Perer. de
Benedict.
Patriarch.
lib. 10. con-
tra Iudeos.

dum est, Prophetiam intelligi de Christo, eum-
que esse Messiam a Deo missum juxta vaticin-
ia præfata. Scio vos pertinaciter adhuc mihi
Hebræi adhuc hodie in montibus Gasspi regnent.
Sed videte annon in hoc eretis, quia præfatas
provincias nunquam subivisse Hebræis legimus.
Primo subiacuerunt Assiris, & Chaldaeis, postea
Medis, & Peris, dein Alexandro Magno, pos-
tea Græcis, & Parthis, hodie partim Turcis,
partim Peris. Cum ergo Lepro suis orbari sub
adventu Christi, virtute prophetiæ Jacob, non
potest negari, quin fuerit verus Messias.

12. Adeste o Hebræi, & mecum discutite.
Deumne justum, vel injustum asseritis? justissi-
mum. Optime, supplicium, quo mille, & ultra
annis Deus vos punivit, alicui peccato commisso
ascribi debet. Parentes vestri peccatum adeo e-
norme, idololatram captivitate meo judicio cen-
tum annorum fuerunt, & nunc poena vestra
excedit centum, & mille annos. Si Deus est
justissimus, suspicio a vobis minus crimea
commisum, hoc non potest esse aliud, quam
quod Christum crucifixum. Audio, quod mihi
objiciatis dicendo: vos propter Christum a Deo
castigati; nam cum se fecerit filium Dei, & sic
ex stirpe vestra, tam graviter vos puniit, ob gra-
vissimum crimen patrum; dum sibi indebitè
Deitatem asseripit. Sistite: ego vobis statim
os occludam. Si Deum occidistis, Deus velut ju-
stus vos punire debet, quia nomine ejus vin-
dictam sumptistis. Hoc vobis evidenti scripturâ
probabo. Vestrâ Hebræi dum degenerati Setaim,
se foemina Moabitum miserunt, quarum
usu etiam idololatrarent. Hinc Phinees Elea-
zari filius; videns conculcatum honorem divi-
num, zelo motus pugionem arripuit, & duos of-
fendentes Deum occidit: quod eum videret Phin-
ces, arrepto pugione ingressus est post virum Israeli-
tan in lupanar, & perdidit ambos simul, virum
videlicet, & mulierem.

Num. 25.
8.

Num. 11.

Num. 13.

Deo adeo placuit hæc actio ut non solum fue-
rit placatus: Phinees avertit iram meam a filio Is-
rael, quis zelo meo commotus est contra eos. Sed
ulterius dignitate sacerdotali eum, ejusque del-
cendentes in perpetuum remunerari voluit: Ecce
do ei faciem federis mei. Et erit tam ipse, quam semi-
ni ejus pactum sacerdotii sempiternum, quia zela-
tus est pro Deo suo. Et expiavit scelus filiorum Israel.
Nunc dato, & non concessio, quod Christus non
fuerit Messias, nec filius Dei, vos rigore maximo
cum punivistis, flagellastis, crucifixistis, & occi-

distis. Si Deus est justissimus, potius vos punire
debet, quam punire debet. Et dum vos tam polli-
capivitate plecti, signum est, quod graviter po-
caveritis, & quod Christus, quem occidistis, verus
Messias, & filius Dei a Deo missus, ut per adre-
tum suum promissiones ab Archangelo David factas
adimpleret. Consumitur prævaticinio, si non
accipiet peccatum, debetur iniquitas, additur
justitia sempiterna, & unguetur sanctus sanctum
id est Messias.

13. Scio, o Hebræi, vos vaticinio Isaiæ multum
tribuere. Erat in novissimis diebus, vel ut vobis
dicitur in fine dierum preparatus messis domus
in vertice montium, & elevabitur super cædes, &
fluunt ad eum omnes gentes.

Quod per hunc montem alius sublimiorum
preparatum velat domum Domini intelligitur
Messias convenimus; nec vos, nec nos negamus.
Sed in duobus punctis difficultatem facit. Pri-
mum, quod Messias debeat venire in fine dierum.
Christus jam venit, nec sumus in fine dierum, er-
go non fuit Messias. Sed respondeo per finem
dierum non intelligi finem mundi, sed tempus,
quod duravit a Ciro Rege Persarum, usque ad
destructionem secundæ templi, quo tempore in
mundum Messias venire debuit. Hoc sententiam
locutus est Hieremias: Et erit in fine dierum, et
verti faciam captivitatem Helam, dicit dominus.
Hanc etiam Phisafin adhibuit Jacob, dum illis
dixit, congrega omnes, & nunciabo vobis, quod even-
turum est vobis in fine dierum. Et certissimum est,
quod noluerit intelligere finem mundi, cum
enim tunc non viverent, nil eis contingere possent.
Intellexit ergo tempus quo debebat venire Mes-
sias, successusque eventus illis prædixit. Nec
video rationem, cur hic sensus non possit attribui
verbis Isaiæ: Et erit in fine dierum Alterum puni-
tum, quod multum iactatis, est, quod fuerit ad-
eum omnes gentes. Omnes nationes accurrunt, ut
Messiam recipiant, & venerentur. Verum hoc lo-
Christiani præstiterunt, ergo vaticinium non
fuit verificatum in Christo, & consequenter non
fuit Messias. Hic viderimus in sicco natate, quare
omnes in Hebræo significat col, quod non tempore
distribuitur universaliter, veluti in hac propo-
sitione. Omnis homo est animal rationale quæ veni-
atur de omnibus hominibus, sed a liquidando sig-
nificat multitudinem, aut majorem partem, ut
legimus in Genesi, ubi de tempore famis dicitur:
Omnes Provincie veniebant in Ægyptum: Erat. Item
men certum est, quod non omnes veniunt. Et sic
primum loquens de setvo Abrahami Eliazar, quæ

de dicitur, juveni Isaac quaesitorum uxorem ait: Omnia bona Domini in sua manu; & tamen certum est, quod non omnes possessiones, domos, mobilia, & immobilia in manu portaverit. Cui ergo in Hebraeo multos, & non omnes signifi-
 cavit & hoc declarat ipse Prophetas, hinc subdit, *Et dicitur populi multi, Et ibi gentes multae.* Vel postquam dicitur omnes, quia ex omnibus nationibus mul-
 ti, utpote gentiles, Hebraei, Turcae, & alii infide-
 lesis Christum crediderunt. En ergo Prophe-
 tiam impletam, quam potius contra vos quam
 pro vobis iudico.

14. Dum hanc instantiam debellatam video, vestram pertinaciam vobis suggerere aliam, & specialiter, quod recta vice templum Solimatum nunc edificare debeat, ut Zacharias praevideat, ecce vir meus edificabit templum Domino. Hoc a Christo non est factum, quis ergo illum credat fuisse Messiam, potero respondere primo: hoc non de-
 bore intelligi de tertio templo; nam foret contra Hieremiam, qui dixit ne hoc expectetis: Nolite sperare in verbis mendacii dicentes, Templum Domini, Templum Domini, Templum Domini. Id est factum est, si tertia vice templum aedificandum crederetis. Et tamen dicit ter templum Domini.

Secundo si velletis a Messia aedificandum tertium templum, ille aedificavit Ecclesiam, quae est congregatio fidelium, & Catholicorum. In tertium templum.

15. Aliam vestram pertinaciam ostendo. Dici-
 tur: Pater annos Deus promittit Ezechiel, quod Deus reducet populum ad statum primae vum, atque dispersos, & captivos, morus pietate, civi-
 tati restituet, & eripiet e manibus inimicorum? Nunc reducam captivitatem Iacob, & miserebor
 animi domus Israel, & reducere eos de populis, & congregabo eos de terra inimicorum suorum. Idem promittit Deus in Deuteronomio: Reduces te Do-
 minus Deus tuus de captivitate tua, ac miserebitur tui, & rursus congregabit te de cunctis populis, in-
 quiescens ante dispersi.

Christus nos solum nos non congregavit, nec a captivitate eripuit, imo ob eius causam sumus dispersi & mancipii, unde tam falsum est, quod sit Messias, quam verum est, quod Deus sit Deus, & creavit mundum. Tace, o gens obstinata, & fias Deuteronomium, & Zachariam non loqui de moderna velle captivitate, sed de captivitate Babylonica, & Aegyptiaca sub tyrannide Pharaonis, a quibus fuistis redempti, & ex Aegypto ad libertatem promissionis introducti. Dicite, quot non

est vestris doctis Rabbini facti sunt, Christum fuisse verum Messiam? legite vestrum Rabbi Moysen Gerundem in praefatio Pentateuchi, & invenietis, Messiam nasciturum Anno post crea-
 tum mundum num. 118. Rabbi Levi Berigneron ex Provincia Provinciae, qui super Biblia scripsit, & specialiter super Danielem, Deo gra-
 tias egit, quod dignatus fuerit revelare tempus, quo venire debebat Messias, nempe anno supra dicto 318. Quid nunc dicitis Rabbini, veritati es-
 scripturis, variis, rationibus vobis offensa acquiescite. Caput agitare videmini, Magna res est, quod bellae ferocissimae, O bruta maxime indomi-
 ta cum tempore cieurentur, & pertinaciores bestis vos ostenditis: ego Deo rationem reddere non debeo ob non annuntiatam vobis verita-
 tem, imò in vestrum ruborem volet Deus, ut in die iudicii compaream, & vobis sermonem hodie-
 raram, quem feci, ut velum salstraris, quam mente fovetis, oculis subtraherem, objiciam. Et hoc vobis serviet ad majorem vestram poenam si non convertamini, & atrocior torquebimini in inferno. Quiescamus.

ALTERA PARS.

16. Cur o Apostoli adeo vos persequentur, ut omnis qui interficit vos, arbitretur obsequium se prestare Deo? nulla alia est causa, quam quod legem Evangelicam, & Christi annuntiabit, quae Hebraei specialiter nolent recipere putantes nul-
 lam praeter legem Moysis obligare. An aliquam habetis rationem, ob quam cenleatis legem Moy-
 sis esse in suo vigore, nec expirasse? Scio, quod ad-
 ducetis locum Isaiae, qui sermocinans de vestra lege dicit, illam duraturam in sempiternum. Et
 feriam vobiscum pactum sempiternum. Et in Exo-
 do. Celebrabitur cultus sempiternus. Praeterea subdit
 Deus, Custodiant filii Israel Sabbatum, & celebrent illud in generationibus suis, pactum est sempiternum
 inter me, & filios Israel, signumque perpetuum.

Isa. 55.
 Exod. 12.
 Exod. 31.

Sic & circumcisio Abrahae, & consequenter Hebraeis sub saedere sempiterno, praecpta fuit. Quis ergo negare poterit, legem Hebraeam non semper obligaturum. Quam quallo estis in erro-
 rei: nam aeternum, & sempiternum non semper significant tempus sine termino, sed seripenta facta hos terminos adhibet, ut tempus diuturnum aut majorem, vel minorem temporis cultum ex-
 primat. In hujus confirmationem promissio-
 num, quas Jacob filio Joseph revelavit recorde-
 mini. Deus apparuit mihi in Luz, benedixit mihi, & ait,

Genes. 17.
 num. 7.
 Vide Io.
 Bapt. de
 & ait,

Handwritten notes in the right margin, including the word "diab" and some numbers.

Et ait, ego te augeto, & multiplicabo, dabo tibi terram hanc, & semini tuo post te in possessionem sempiternam. Quae terra fuit Chanaan. Hic vos interrogat, an possit Jacob hodie possidere terram Chanaan? non: jam multis saeculis eam non inhabitant. Ex hoc deducere possum terminos aeternum, & sempiternum significat tempus, quod a posteriori habet finem. Evidentius quid dicam, Deus David stipulatam, ut ita loquar, pollicitus est, Salomonem eius filium in aeternum regnaturum, *Stabilitam Thronum regni eius usque in sempiternum*, & tamen regnum jam mille, & plus annis deliuit. Similiter de sacerdote Phinees sic spondit Deus? *Paulum sacerdotum sempiternum*, & tamen jam diu cessavit; Ergo non obstante, quod lex vestra dicatur sempiterna, eam jam defuisse absque difficultate credite. Praeterea in vestro Chadrin legitur, mundum sex mille annis duraturum, juxta hunc computum duo mille legi natura, duo mille legi Moyse, duo mille legi Messiae debent attribui. Apud Hebraeos aetas, hoc est tempus bis mille annorum dicebatur sempiternum, ergo cum lex vestra duraverit per mille annos computando a lege naturae usque ad tempus Messiae juxta Hebraeos, *sempiterna* datur se dici potest.

17. Quid creditis voluisse Deum inferre, dum per Hieremiam dixit adversariis vestris, *feriam eum domo Israel, & cum domo Iuda foedus novum?* nihil aliud, quam veteri lege mutatam se novam daturum: *Foedus novum*, hoc est, *Veritas Chadrin*. Haec lex differt a lege, quam dedit Moyse, *Non secundum pactum, quod pepigi cum patribus eorum.* Et quoniam erit haec lex nova, si non illa Evangelica, quam promulgavit Christus: lex non scripta digito Dei in tabulis, vel lapidibus, sed divino verbo; impressa in cordibus Christianorum: *Dixit Deus, dabo legem meam in visceribus eorum, & in corde eorum scribam eam.* Vos respicientibus, cum Malachia Deum esse immutabilem. *Ego sum Deus, & non mutor.* Si prohiberetur vetus lex, & introduceretur nova, Deus esset mutabilis: *Deus quasi homo ut mutetur, nec us filius hominis potest mutetur.*

Si prima fuit bona, cur datur secunda? non potest admitti, quod praedicitur immutabilitati; Ast ego vobis contrarium ostendam, audite. Deus vult formare hominem, vultionem exequitur, & homine creato dicit ad Noe: *Paniter me facisse hominem: Dalebo hominem quem creavi, & facie terra.* Vult destrucere civitatem Ninive

spatio quadraginta dierum, *Adhuc quadraginta dies, & Ninive subvertetur*, & tamen hoc non est factum. Ablegat Prophetam, qui Regi Babiloniae denunciat mortem in penam peccatorum. *Mortuus, & non vivet*, & tamen hoc non est factum, quinimo ejus vira producta est ad quadecim annos. Praecipit Samuele, ut inungat Saulem regem, nihilominus post paucos dies dicit, *Proieci eum ne regnum Israel.* Nunc respondete, An Deus in his dici potest mutabilis. Si mentiri nolitis, dicetis, quod non. Cur ergo Deo vultis mutabilitatem assignare, dum illam legem observari vultis? hinc concludere possumus, primam defuisse.

18. Ergo respicite aliquando, & ab oculis velum, quod mentem obsecat, ab oculis tollite, ut veritatem clariorem luce, & Sole, quam non vultis nec potestis cognoscere, agnoscat. Hanc veritatem, quae est verbum Dei vobis praedicatum, aperite corda ut eam recipiatis, corda discipulorum vel ad miasilla emollite, ad hoc vos exhortatur magnus vates Israel: *Hodie vocem ejus audistis, nolite obdurare corda vestra.* Sed nisi filius, hic Propheta, qui fuit gloria Judae, & splendor solis, praevideat vos abetratos a via veritatis. *Et dixi semper hi errant corde, & non cognoverunt vias meas.* Et quid sequitur. *Aperite oculos quibus juravi in ira mea.* Loquitur in personam Dei. O minas terribiles. O quale vos infatigabilem invaderet? *Si introibunt in requiem meam.* Td s, in Hebraeo idem significat quod *Aperit* est non. Uade, sic explicante Davide, si Hebraeus a via, & veritate abetraverit, non obtinebit requiem caeli, sed inferno adducetur: *Nobis non dabitur in requiem meam.* O mihi cruciatu te rogo per merita tuae passionis, ne velis attendere perfidiam eorum, sed eos illustrare, ut eorum agnoscant, & detestentur. *Jacent in tenebris peccati, & sedent in umbra mortis. Illuminare eos, qui in tenebris & in umbra mortis sedent.* Ut etiam dicat Catholicam, & Evangelium amplectantur. Nos interim fideles te humiliter rogamus, ut gressus nostros in via pacis dirigas. *Dirige pedes nostros in viam pacis.*

DOMINICA PENTECOSTES.

Paracletus autem Spiritus Sanctus, quem mittet Pater in nomine meo, ille vos docebit omnia, & suggeret vobis omnia, quaecunque dixerero vobis: Non turbetur cor vestrum, neque formidet.

Joan. cap. 14.

ARGUMENTUM.

Spiritus Sanctus consolatur personas afflictas, opera imperfecta complet, ac pusillanimes animat.

CUM hoc mane excellentiam Spiritus Sancti, cujus sancta Ecclesia hodie incredibili jubilo festum celebrat, & descensum e caelo super collegium Apostolicum commemorat, vobis demonstrare debemus eam stylo Bernardi, facundia Ambrosii, eloquentia Chrysostomi, ingenio Augustini, doctrina Gregorii, energia Pauli, ad minus lapideum Hieronymi aut pretiosorem, gemmam exquisitiorum, ut eo percussendo meum peccatum poenitentiam, quo ostendam quam gravem mihi sit negotium tam difficile, quod omnem virtutem humanam superat, impetrare oportet. Sed N. quoniam lingua mortalis arguere non potest illud vel ob excellentiam nominis, vel ob incomprehensibilitatem substantiae, aut aternitatem personae assumere non veretur? quoniam facunda eloquentia petoratur, vel de processione ineffabili, vel de proprietatibus incomparabilibus, aut de attributis divinis innumerabilibus, ac infinitis in omni genere perfectionum, & excedentibus capacitatem intellectus creati non confunderetur? Quod dicitur Divus Hilarius: De Spiritu Sancto, nec caecum oportet, nec loqui necesse est: sed sciri a nobis, nec non esse, quia scimus, non potest: loqui autem de eo non necesse est, quia de Patre, & Filio auctoribus est. Et quidem puto an sit non esse, errantissimum, & est enim, quandoquidem doantur, accipiuntur, & possunt.

ritu, qui velut dator omnium honorum animas nostras gratis dicit, velut lux caliginosas umbras ignorantiae pellit, velut pluvia fertilitatem intellectus humani fecundat, velut radius mineras nostrorum cordium penetrat, verba mihi agenda sunt. De illo loqui debeo, qui juxta Beatum Valentinorum Paulem, operatur omnia in omnibus. B Thom 2 Vil conc 2 in die Pentecostes fol. 226. col. 1. docet omnem veritatem, testimonium perhibet spiritui nostro, quod filii Dei sumus, adjuvat infirmam mentem nostram, impellat pro nobis, si in peccato sumus, ipse nos arguit, si in servitute, ipse nos liberat, est paracletus, patronus, Doctor, custos, advocatus, & dux.

Illam personam extollere paro, quae per actum voluntatis ex Patre, & Filio procedit, & in consistorio sanctissimae Trinitatis tertiam personam constituit; illam, quae est ardor, quo Pater & Filius amorose se inflammant; illam, quae est nodus, quo Pater & Filius dulciter se stringunt; illam, quae est nexus, quo Pater & Filius indissolubiliter colligantur. De illo Spiritu, qui est lingua, ignis, focus, lux, dux, donum, digitus, flamma, amor, pluvia, fons, ventus, radius, aura, focus, qui creat, conservat, regit, ducit, fovendat, purificat, inflammat, illuminat, refrigerat, laetificat, sanat, solidat, renovat, vivificat, orationem instituit mihi incumbit: N. mihi potius obstupescendum, admirandum, tacendum, adorandum esse agnosco; sed ne devotam attentionem auditorum defraudem, solum Spiritum Sanctum hoc die Pentecostes e caelo venisse ut consolaretur, ut compleat, roborer, dicam. Ne dilectissimi discipuli ob meum abutim desolemini, Paracletus autem Spiritus Sanctus, quem mittet Pater in nomine meo: ut in scientiis litis totaliter

perfe-

perfecti, ille vos docebit omnia; ut omnis timor a vobis abigatur, & corda vestra aimentur, ac erigantur, Pater aeternus Spiritum Solatorem vobis amandavit, Non turbetur, ait Beatus Simon a Cal-

stolorum delictorum corda suspiris gravata, & oculos lacrymis inundantes videbat, Cetero- um dixisse, mentem exortigit, lacrymas mit- tite; Misit enim vobis Spiritum paracletum. Cum sit amor, etiam mulcens est, quia amor mollem docet. Mox ergo, ut hodie dicit illi, in magister capella Apollolis mulcens Paracleti melos exquiritum, sonos suavissimos acta delictis- simis odanis replentes insonuit. *Factus est re- pente de caelo sonus: huc mulcens accinit Dicitur P. Augustinus; Et bene Spiritus paracletus a Christo discipulis promittitur, ut eos consolatur, ter- rer omnes tribulationes quas pro Christi et aut con- fessione possit.*

4. Vetum priusquam discursum aggrediamur, illud, quod narrat Plinius, & Diodorus, vos ad- monere non desinam. Nauta dum vaporem cer- nunt, qui postea migrat in ignem, serenitatem aetis, undarum pacationem, maris tranquillita- tatem augurantur; Dum ergo Spiritus Sanctus transformatus in figuram ignis: Ignis vibrante lumine, cur serenitatem vestrorum vulvum, tranquillitatem cordium, quietem attentionis non praedicam? vos devoti N. ne meum progno- sticum sit fallax agere, & incipio.

PARS PRIMA.

Paracletus autem Spiritus Sanctus, &c.

Quod Spiritus Sanctus appareret in forma linguarum Lingua figuram detulit; My- stericum non caret. Forlan se esse datorem facun- diae, is, qui mysteria fidei, ac excellentiam Dei depraedicant, denotare voluit: Venit, ait Salme- ton, in formam linguarum, & docuit loqui Apostolos, & praedicare magna Dei. Et D. Gregorius Papa: In linguarum specie solus Spiritus sanctus, quia ni- mirum, quos replevit, de se protinus loquentes facit. Et ille eruditus, ut sine illius virtute omnem linguam habuiticentem ostenderet, illius assisten- tiam sic postulans cecidit.

6. Patres Theologi, in divinis Spiritum San- ctum a Patre, & Filio per virtutem spiratorum spirati docent. Ego hic an eadem virtus per- sona spirata reperitur? quare? Si vos argua- cum virtus spirativa dicat aliquam perficun- nem reperit in Patre, & Filio, que non hinc Spiritu Sancto, adeoque Spiritum Sanctum non esse aeque perfectum, ac Patrem & Filium quod tamen est falsum iuxta Theologiam Dicitur Arhanasii; Et in hac Trinitate nihil prius, aut posterius, nihil majus, aut minus, sed una una Persona coaeterna sunt, & coequalis, dicitur, & deo que prout revera certissimum est, & a tem- ne negari potest, eandem virtutem in tribus per- sonis indivisum reperiri dicendum est. Num Pa- ter, & Filius, & dum Spiritus Sanctus per hanc virtutem producunt ad intra? scire vellent? Re- spondere poteritis potentiam, aut virtutem spi- rativam in prima & secunda persona esse acti- vam, in tertia passivam, prout de generatione re- specta Patris, & Filii docent post D. Thomam ac Aegyptium plures: Ego nihilominus, quod pro- esto non speret ad intra, eum tamen paternum re- rare ad extra, in cordibus turbatis produco deo- lertitiam, pectoribus afflictis causam de solatione, cum id sit proprietas particularis Spiritus Sancti, & sic canit Ecclesia: Consolator optime, dolenti huius in- anima, dulce refrigerium, in labore roboris, in agra temperies, in fletu solatium. Idem testatur Euse- bius Emiliensis, Salvatorem sic discipulis ebra- bitum suum desolatos alloquenteem introductis: Dolentis (inquit) quia non semper vobiscum corpore- liter maneo, & quia haec mea verba, mecum coram praesentiam subtrabo vobis, sed vobis coeternum, quia mea vice. Etenim meo nomine magnum consolatur. Et Doct. sapiensiss. dicitur vobis: Ille vos consolatur 7. Hebraeis annus quinquagesimus maximo in- bilo, ac gaudio universalis, ut e Levitico eruat, tract.

B. Sim. de
Cas. in ref.
Diodor.
Sic lib. 4.
histur.

Salmes.
etol. 4.
P. Greg. 11
Dicit. ca. 4.

Alb. Para-
vini in
prafat. 1. 1.

Enstat. in
Hom. 11. ad

Spiritus alme veni sine te non diceris unquam, Munera da lingua, qui das in munere linguas. Et ego errare me non credo, si ideò eum in forma compariuisse linguarum dixerim, ut quot sunt flores terrae, quot frondes plantis, quot atomi ae- ri, quot arenae littori, quot guttae mari, quot stel- lae caelo, tot debere esse linguas, quae effectus in cordibus Apostolorum cautatos (quorum unus est, quod dum ob discellum magistri marent, ac desolati essent, cum proprium Spiritui S. sic consolari afflicto, & acerbiter doloium, corda humana mollia affligentium temperare) solatio affecti fuerint. Ulisses domo paternam abtru- rus, Penelopi dilectae suae consorti Demodo- cum musicum excellentissimum, ut cantus sua- vitate, & harmonia soni dolorem ex abitu amati mariti haustum leviret, reliquit. Eundem ob si- nem Agamemnon Clitemnestrae Democritum reliquit. Redemptor noster altra subiens Apo-

transfigebatur: Hinc cum annum jubilai, quo
 quiescebatur a laboribus, quo debita eluebantur,
 quo fieri libertati reddebantur, vocabatur. Erant an-
 nos solemnis, quo maximo festa & jubilos quos
 fidebant, vel agere poterant, instruebant. Sed cur
 hinc quinquagenarius sic erat privilegiatus?
 Beda respondet, numerum quinquagenarium, qui
 numero septenario septies aucto constat, Spi-
 ritus S. consecratum, qui in Scripturis factis dici-
 tur *septiformis*, quia septem sunt eius dona, quae
 Apollolis, ac fidelibus elargitur. *Tu septiformis*
emmaris, vel *Da tuis fidelibus in te confitentibus sa-*
crum septenarium. Ergo an quinquagesimo exul-
 tate, ut quiescere, gaudere in ordine ad num. septen-
 narium nil aliud est, quam figurate docere vel-
 le a Spiritu septiformi nos omne recipere bonum,
 nos in aeternis in quiete, labores in quietem,
 amara in dulcedinem, afflictiones in solaci-
 um, dum in ebra languida roborat, corda affli-
 ctionibus exhausta restaurat, vesti. Audite Beda.
Quinquagesimus an. in lege tubileus appellari ius-
titus, in quo populus ab omni operatione quiescere
 iuramentum debita laxarentur, servi liberi redirent,
 iuramentum iusto in iuribus solent, ac laudibus divinis
 emendat ceteris existeret. Unde bene *quisque* spiritus
 gratia *septiformis* a Propbeta *Isaia* describitur, quia
 numerus per eius inspiratione ad requiem per ventur,
Isaia dicit, quia Spiritus S. non solum in futuro per-
 fectum, sed in praesenti maxima iustis quiete eribuit,
 cum est *mentes caelestis igne charitatis accendit*.
 Magnos vates Dei, ac Israelis Rex David
 oculis in caelum coniecit, creatorem omnium
 alio quens, sic dicebat: *Anima mea sicut terra sine*
aqua, sicut anima sine rore spiritus caelestis, velut
 terra est, quae ardore solis languens, & crudeli
 ardore ambusta in sinu suo pulverem, imò cineres
 efficit, ardorem solis monstrat cernitur. Viat or
 nec agens plantas aduri sentit, radii illi, qui vultu
 ostendunt, sunt suspicia, quae e visceribus aridis,
 quae in clementia caeli deplorant, quod nimium
 se crudele demoustrat, emittit, plantae moriuntur,
 herbae languent, flores in gremio caulis ma-
 rorantur gemunt, & illis aperturis quasi tot ori-
 bus succentium pluviam a caelo, ut visitatione
 aequae significati, solari, ac restaurati valeant, flagi-
 tate videatur. Sed si caelum afflictis, & iustis eius
 quiescentibus moveatur, ac utram nubis largam manu
 pluviam desiderarum in eos effundant, plantas
 revivescere, herbas revivescere, flores frontem ex-
 portet, agros exultare, ac terram resumpto vi-
 gore vitali suspicia in respiraciones mutare vide-
 bitur. Animi, quae non est in iugata rore, & pluvia

Spiritus S., terra arida, & sicca dici potest: *Anima*
mea sicut terra sine aqua tibi afflictis, & desolata
 est, nec flores virtutum, nec fructus operationum
 bonarum producit, & ardens praeter ardore concu-
 piscentiarum languere cernitur; sed si postea a-
 qua gratia a caelesti spiritu irrigetur, reviviscit,
 restauratur, ac consolatur. *Sterilis*, verba mei Ar-
 chiepiscopi Valentini. *Et arida, hispidus deserto*
similis est omnis anima, quam tuus, Domine, non
rorat spiritus; Nullos virtutum germinat affectus,
 nullos bonorum operum producit fructus; caelestium
 gaudiorum fovenditate non vivit, spiritualium de-
 sideriorum gemitus non vernat, sed velut arida ter-
 ra, vacua gemitibus fordes. *Et vertitur in saluginem*.
 9. Ego si Spiritus S. unicum solam guttam cae-
 cae illi abyssi inferni effunderet, eam sufficien-
 te in fore omnibus illis desolatis animabus solan-
 dis certo credo. Inter has degens dives Epulo, dum
 oculos in caelum coniecit, & Abraham sinu mea-
 dicum Lazarum exceptum conspexit, hanc gra-
 tiam ab Abrahamo petere est ausus, ut Lazarum
 ad se ablegaret; qui digito aquis intincto unica
 guttulam linguae instillaret, certo certius unica
 gutta omnes ardores, quibus urebatur, restin-
 guendos, ac incredibilem, & inexplicabilem la-
 titiam per hoc sibi afferendam credebat: *Mitte*
Lazarum, ut instingat extremam digiti in aquam,
Et refrigeret linguam meam.
 Una gutta aquae incendium infernale extin-
 guere valeat? una stilla ex digiti extremo decidens
 miseriam abyssi immensae solando sufficiens sit?
 Annon major dolor ex hoc ei obvenire posset?
 quis aqua injecta *Ethrae* flammam augeti nescit?
 cur non potius cataractas caeli, vel maria, aut
 flumina sibi affundj rogat? magna res audiret,
 ille, qui vivens fuit inextinguibilis, ac prodigus,
 postea adeo parvus sit, ut gutta contentetur? quis
 illum digitem ab Epulone rogatum, figuram
 Spiritus S. esse ignorat? *dextera Dei tu digiti us*. U-
 nicam solam guttam flagitabat, qui maximum
 solamen Spiritus S. illis poenis refrigerandis su-
 peras undare sciebat. Veritatem hanc Baradius
 confirmat: *Appellamus Spiritum S. dextera Dei di-*
gitum: *Habet digitus hoc caelesti aqua intinctus*
vim ad consolandum maximam.
 10. Et quia paracletus, teste Divo Gregorio
 Advocatus significat: *Graeca locutione paracletus,*
latina advocatus dicitur, vel consolator, ut magis
 consoletur, ac magis necessitatibus protegat of-
 ficiam advocati assumit. S. Vates Elias in impios
 illos idololatrias, qui aras Dei destruxerant, ac
 sanctos Prophetas occiderant ira exaltuabat

Pf. 142.
 B. Thom. &
 Vill. cons.
 1. de Spir.
 Sancti fol.
 224. col. 1.
 D. Luc.
 c. 16.
 In Hym-
 no.
 Sebast.
 Bar. 4. l.
 4. cap. 7.
 D. Greg. in
 c. 14.
 D. lo. in
 cat.
 D. Tho.
 H a Hinc

Handwritten notes in the right margin, including the word "diab" and other illegible characters.

Hinc exclamando se nec tantum scelus vindicatum protestabatur: Zelozelatus sum pro Domino Deo exercituum Et dum bile vincitur, illico ventum suavem respirantem, qui eum solabatur, qui iram temperabat, bilem mitigabat, experitur. Et ecce sibilus aura tenuis. Quis ille est ventus, qui ad leniter vultui Eliz afflatus: Annon melior fuisset ventus furens, qui eum perterritisset? non magis conducebat temperatus, dulcis, quia iratum illum, ne vindictam lumeret lenire, ac sic flere voluit. Et hic ventus fuit Spiritus Sanctus, qui preceptorem agens Eliz, clementiam, ac tolerantiam in supportandis noxis populi, cujus advocatum agere eum defendendo a furore indignabundi Eliz videbatur, docere voluit. *Elia zelanti, & indignanti idololatris, operantique eorum necem, & excidium, apparuit Spiritus sanctus in vento, & auram, ut vehementi, sed leni, ut eius indignationem & zelum nimium leniret, eumque Spiritum patientia doceret, & mansuetudinis.*

11. Tres Angeli ad domum Abrahami appulerunt: Apparuerunt ei tres viri, vel erant tres personae in divinis, vel eas representabant: hinc bonus Patriarcha: Tres vidit. En Trinitatem personarum; Et unum adoravit. En unitatem essentiae ac unum solum Deum. Sic S. P. Augustinus: Abraham tribus occurrit, & unum adoravit, tria unitas, una trinitas. In hoc quod tres vidit Trinitatem personarum intellexit, quod autem quasi unum adoravit, unum Deum in tribus personis esse cognovit. Abeunt ad domum Loth perterrituri, & duos solum illuc pervenisse reperio: Venerunt duo Angeli Sodomam, duos solum duo: si tres simul e domo Abrahami discesserint, quomodo duae solum personae in forma Angelorum ad Lothum veniunt? Et altera ubi mansit? dicite Auditores quam remansisse censetis? tertiam, quae tertiam personam, Spiritum nempe Sanctum representabat. Nunc cur erat in domo Abraham, & non comparet in domo Loth? Annon hic aequae ac ille iustus erat, in domo Abraham gratiae conferendae erant, Abrahamo ac Sara conjugibus decrepitis filius dandus erat: Sara uxor tua paries tibi filium. Ergo sine me nil agi potest ait Spiritus Sanctus: verum quia in domo Loth urbis poena decernenda erat: Delebimus locum istum. Tertia emanet persona, ac si diceret: quia iam decreta est, nec remedium adest, ad minus abesse volo, ne ad eam concurrisse dicar. Venerunt Angeli duo Sodomam: Cum tres apperissent Angeli Abraham. Spir. S. de remedio circumstantum egerunt, cum vero ex M. S. A. prop. tra in Sodomam proficiscentur ad eam puniendam, 1. fol. 842. Ergo ne consumenda progredietur tibi tertius An-

gelus, qui tertiam personam Trinitatis representat, desuit: Adfuit tamen domo salutis, & comitatus in Pentapoli ageretur, ut nobis daretur unigenitas in nos, qua tribuitur Spiritus S. in baptismo est paracletus, id est advocatus, & consolator, & c.

2. Quoad secundum effectum, qui est completio operum imperfectorum, Apollonia Chilo non in omni illa doctrina, quae ad eorum officium necessaria erat, imbutus fuerat. Sic Theophylactus: Spiritus S. & docuit, & commemorat, docuit quidem quaevis: non dicitur ei Christus, tanquam non valentibus portare: commemorat vero, quaevis Dominus dixerat, sed obsequium causa, vel intellectus tarditate, committens memoria nequeverunt. Ut ergo in omnibus lectis proficerentur: Docetis vos omnia. Ille ad eos est missus Ira Beatus Thomas Villanovanus: Vnus Spiritus Sanctus, ut videlicet opera, quae Christus in mundo inchoavit, sua virtute consummaret, & hoc solum in operibus naturae, sed & gratiae, ac gloriae manifestum evadit.

11. Omnia opera creatiois ut bona, & perfecta a supremo officio approbata fuerunt. Hinc de luce dixit Moyses: Vidit Deus lucem, quod esset bona. De aquis: Congregationes aquarum appropinquavit maria, & vidit Deus, quod esset bonum. De herbis floribus, ac plantis: protulit terra herbam vivantem, & vidit Deus quod esset bonum. De sole & luna: Fiant luminaria magna in firmamento caeli, & vidit Deus, quod esset bonum. De arboribus, quae fructum darent: Producat aquae fructum, & vidit Deus, quod esset bonum. Per omnes res creatas discurre, & invenietis, quod vidit Deus, quod esset bonum. Igitur perfectissimum sunt caeli, & omnis ornatus terra. Solum hominum eulogium a Deo non datum; alia excellentia nominatur, nisi quod praeditus fuerit antea vivente: Et factus est homo in anima vivente. Ergo quod homini defuerit, ut a divina maiestate videtur perfectus non fuerit approbatus scite velim. Decretum circa ejus formationem in sospitibus coelestis factum audite. Faciamus hominem ad imaginem & similitudinem nostram. Quas perfectiones, utcumque imaginis, in qua consistebat: dona a naturalitate pinatur Abuleis, & altera similitudinis, haec dona gratuita homo habuit. Nunc ad Adam utraq; perfectione stam habent nisi dicitur: Creavit Deus hominem ad imaginem suam, ad imaginem Dei creavit illum. Id roborat & celestificas. Deus creavit de terra hominem, & secundum imaginem suam

Corn. à Lap. in ad. Apost.

Gen. 1. 18. In 3. Resp. 1. noct. Dom. Quinq.

D. P. Aug. Tho. Angelicus in catena. Grac. D. Greg. hom. 18. in Evang.

Gen. 1. 18.

Franc. La. bati 2. verb. Spir. S. A. prop. tra in Sodomam proficiscentur ad eam puniendam, 1. fol. 842.

quid sit iste digitus, tunc virtutis, qui demonem expellere possit, ait: si in Spiritu Dei, hunc digitum Dei Matthaeus Spiritum vocat. Virtuti Spiritus Sancti hoc portentum tribui voluit.

16. Idem operum gratiae perfectio attribuitur. Si per impossibile humanitas aliqua individua subsistentia careret, an illa foret perfecta, vel imperfecta? Absque dubio cum personalitas sit ultimum complementum, natura imperfecta foret; ergo si subsistentia abset, ultimo complemento careret, & imperfecta esset. Hic humanitatem Christi, cum caeuent personalitate propria, imperfectam fuisse objicere poteritis. Sed id nego, quia esto propria non habuerit, tamen in personalitate Verbi, quae fuit perfectissima, subsistit. Humanitas ergo sacratissima Christi non a se, sed ab alio ultimam perfectionem habuit. Sed a quo? si terminatur loquamur a suppositalitate Verbi, si efficiatur, cito omnes tres personae concurrerent, particulariter tamen Spiritus Sancto illa perfectio tribuitur. Id Archangelus expressit: Spiritus Sanctus super venit in te. Et quod enim in ea natus est de Spiritu Sancto est. Huic opinioni quidam modernus Theologus subleci. S. Matthaei: Voce Gabrielis incarnatio Verbi Spiritus Sancti virtute perficitur; quia licet humanitas Christi non habeat propriam personalitatem, succedit tamen illi subsistentia Verbi, unde ille homo, qui si haberet propriam personalitatem, tantum esset homo, nunc est homo, & Deus. Ergo proprium est Spiritus Sancti, rem quam in venit perficere.

17. Rupertus Abbas: cum omnes Patrem, & Filium etiam sanctum esse sciamus, nihilominus cur Spiritus Sanctus solus vocetur sanctus, ita ut hic titulus, & honor sanctitatis soli tertiae personae attribui videatur, indagat, & causam dat, quia animae nostrae in ordine gratiae compleantur, ut ergo hanc perfectionem a Spiritu Sancto nos recipere denoteretur, ideo et eulogium sanctitatis datur, & Spiritus Sanctus vocatur. Audite Abbatem: Quare aliquis dicitur Pater Spiritus, & Filius Spiritus, & Pater Sanctus, & Filius sanctus sit, quam ob causam vocabulum hoc, quod est Spiritus sanctus, proprium adscribitur personae huic, & sola hac persona sic vocari debuit: ad haec inquam, nimirum quia sola persona huius operatio non aliam nisi sanctificatio est: & quia Deus, omne quod factum est per Filium fecit, & omne quod factum est per Spiritum sanctificavit. Vocatur ergo Spiritus S. quia sanctificando animas nostras, quae alias in ordine gratiae imperfectae forent gratiam ad extra spirat.

18. Sanctus Pater Augustinus dubium movet, eccur

quid sit iste digitus, tunc virtutis, qui demonem expellere possit, ait: si in Spiritu Dei, hunc digitum Dei Matthaeus Spiritum vocat. Virtuti Spiritus Sancti hoc portentum tribui voluit.

16. Idem operum gratiae perfectio attribuitur. Si per impossibile humanitas aliqua individua subsistentia careret, an illa foret perfecta, vel imperfecta? Absque dubio cum personalitas sit ultimum complementum, natura imperfecta foret; ergo si subsistentia abset, ultimo complemento careret, & imperfecta esset. Hic humanitatem Christi, cum caeuent personalitate propria, imperfectam fuisse objicere poteritis. Sed id nego, quia esto propria non habuerit, tamen in personalitate Verbi, quae fuit perfectissima, subsistit. Humanitas ergo sacratissima Christi non a se, sed ab alio ultimam perfectionem habuit. Sed a quo? si terminatur loquamur a suppositalitate Verbi, si efficiatur, cito omnes tres personae concurrerent, particulariter tamen Spiritus Sancto illa perfectio tribuitur. Id Archangelus expressit: Spiritus Sanctus super venit in te. Et quod enim in ea natus est de Spiritu Sancto est. Huic opinioni quidam modernus Theologus subleci. S. Matthaei: Voce Gabrielis incarnatio Verbi Spiritus Sancti virtute perficitur; quia licet humanitas Christi non habeat propriam personalitatem, succedit tamen illi subsistentia Verbi, unde ille homo, qui si haberet propriam personalitatem, tantum esset homo, nunc est homo, & Deus. Ergo proprium est Spiritus Sancti, rem quam in venit perficere.

17. Rupertus Abbas: cum omnes Patrem, & Filium etiam sanctum esse sciamus, nihilominus cur Spiritus Sanctus solus vocetur sanctus, ita ut hic titulus, & honor sanctitatis soli tertiae personae attribui videatur, indagat, & causam dat, quia animae nostrae in ordine gratiae compleantur, ut ergo hanc perfectionem a Spiritu Sancto nos recipere denoteretur, ideo et eulogium sanctitatis datur, & Spiritus Sanctus vocatur. Audite Abbatem: Quare aliquis dicitur Pater Spiritus, & Filius Spiritus, & Pater Sanctus, & Filius sanctus sit, quam ob causam vocabulum hoc, quod est Spiritus sanctus, proprium adscribitur personae huic, & sola hac persona sic vocari debuit: ad haec inquam, nimirum quia sola persona huius operatio non aliam nisi sanctificatio est: & quia Deus, omne quod factum est per Filium fecit, & omne quod factum est per Spiritum sanctificavit. Vocatur ergo Spiritus S. quia sanctificando animas nostras, quae alias in ordine gratiae imperfectae forent gratiam ad extra spirat.

18. Sanctus Pater Augustinus dubium movet, eccur

S. Lucas cap. 1. S. Matthaei cap. 1. S. Matthei: Voce Gabrielis incarnatio Verbi Spiritus Sancti virtute perficitur; quia licet humanitas Christi non habeat propriam personalitatem, succedit tamen illi subsistentia Verbi, unde ille homo, qui si haberet propriam personalitatem, tantum esset homo, nunc est homo, & Deus. Ergo proprium est Spiritus Sancti, rem quam in venit perficere.

Rap. Ab. lib. 1. de gloria, & honor. filii hominis.

Handwritten notes in the right margin, including the word "diab" and other illegible characters.

ecur Christus, dum auctoritatem operandi; & miracula patrandi ante Pentecosten dedit; dum dixit Accipite Spiritum sanctum, & quorum remisit peccata etc. etiam eandem potestatem facta Pentecostes die per Spiritum coelestem rursus date voluerit: Quare cur Christus dederit hunc Spiritum sanctum, semel in terra ante Ascensionem, & semel de caelo post Ascensionem. Sanctus Gregorius respondet, quia duo sunt praecepta charitatis, quorum unum amorem erga Deum, alterum amorem erga proximum spectat. Ante Ascensionem ergo Spiritum, ut proximum, post Ascensionem vero eundem ut Deum diligere nos donavit? Duo sunt praecepta charitatis, videlicet Dei, & proximi: in terra datur Spiritus, ut diligatur proximus, ex caelo datur Spiritus, ut diligatur Deus. Divus Joan. Chrysostomus nonnullorum opinionem dum insulavit, eum ante Ascensionem non dedisse Spiritum sanctum, sed solum os disposuisse ad eundem in die Pentecostes recipiendum affert. Quidam dicunt quod Christus non dedit eis Spiritum sanctum, sed preparavit eos ad actionem futuram in Pentecoste. Ipse Divus Chrysostomus subdit: Spiritus S. datus fuit discipulis non communitur ad omnia, sed ad aliquem effectum, scilicet ad dimittendum peccata. Sed unus modestus ad propositum meum, utrobique a Chrysostomo datam fuisse virtutem patrandi miracula, verum ante Ascensionem in actu primo, in die Pentecostes vero in actu secundo, quae situm diluit. Cum potestatem prius accepissent Apostoli in actu primo, non congruebat eos hac potestate uti in actu secundo, antequam ipsi Spiritus sancti plenitudinem accepissent in die Pentecostes. Nunc quis apud Metaphysicos, actum primum saltem comparative dicere imperfectionem, cum ei desit actio, terminus, vel effectus productus, nescit dicere: ergo Apostolos ante Ascensionem accepisse Spiritum sanctum, hoc est, virtutem faciendi miracula in actu primo, est dicere nos eam recepisse modo imperfecto, sed die Pentecostes Spiritum sanctum obtinuerunt in actu secundo, hoc est, perfectissimo modo, sicut eam reducere ad actum, & producere effectus prodigiosos quotiescunque, ac qualiter libuerit, possint.

S. Ioan. cap. 20.
S. August. apud Dionys. Carib. in cap. 20. in Ioan. an. 7. fol. 380. lit. A.
D. Greg. in Car. D. Thom. in cap. 9. D. Ioan. fol. 175. col. 1.
D. Ioan. Chrysost. apud D. Thom. in cap. 20. Ioan. lect. 4.
Cornel. à Lapid. in acta Apost. fol. 85. Suar. in Met. Tom. 2. disp. 43. sect. 5. m. 6.

D. Greg. in Car. D. Thom. in cap. 9. D. Ioan. fol. 175. col. 1.
D. Ioan. Chrysost. apud D. Thom. in cap. 20. Ioan. lect. 4.

Cornel. à Lapid. in acta Apost. fol. 85. Suar. in Met. Tom. 2. disp. 43. sect. 5. m. 6.

Idem ibid.

19. Idem Spiritus dum super Apostolos in forma linguarum sedit, denotare voluit. Lingua figuram detulit. Ut eum eo modo perfectis Apostolos, quo usque suos informes partus lingua perficit, actiones formandas docet, motus animat, sciamus: Vt perficias; id aliter sanando expressit.

Vrja novum ferit lambendo fingere satum Paulum, & formam, qua dicitur deus. Nunc audientes nonne expectatis, ut & illa opera gloriz. quibus calicula fructum, complere demonstretis? Theologus non beatitudinis actu intellectus, vel voluntatis, hoc est, ut beatus sit beatus, quatenus intellectus Deum videt, vel quatenus voluntate eum amat, requiritur. Doctor Angelicus auctoritas Divi Joannis Baptistae: Haec est vita aeterna, ut cognoscatur te curam Deum. Quae cognitio est actus intellectus, beatus studium, in intellectu sitam autem. Verum Scotus, & Egidius, Gerardus, ac alii doctrinae divi Patris Augustini accipientes, ubi ait: Frustrum cognitis, in quibus voluntas propter se ipsam delectata consequitur. Cum sui delectari, sicut & amari sine quo non potest esse finitio, sit actus voluntatis, in contrariam opinionem abeunt. Verum tamen est nonnullos alios distinguere, dum beatitudinem initiative, vel praesuppositivae consistit in intellectu, eum docet Philosophus: Sed voluntatem quae praecognitum, & nihil est voluntatis, quod non fuerit in intellectu: ac in voluntate, complectere, terminare, & formatum alterant. Secundum hos ergo, si beatus solo intellectu Deum intueretur, & per impossibile eum non amaret, eum complemento beatitudinis, quod est quietati, delectati amando Deum solum, imperit beatus esset. In actu ergo voluntatis amore ciliat, complementum beatitudinis perfectae consistere evidens est. Haec ergo, & doctrinae Theologicae cum sit ventissima, advertendum est, omne bonum a nobis possessum, a Deo nobis communitur: Omnis sufficientia nostra à Deo est. Exempli causa: si creatura esset omnipotens, à Patre, cui illud attributum convenit, omnipotentia communicata diceretur; si in aliqua creatura reperiretur scientia, vel sapientia, à Verbo, cui illa attribuitur, data colligeretur. Eodem modo amorem, qui est Spiritus sancti attributum, ab eo operari voluntati participatum in eaque velut proprio throno residere, dici potest. Hinc Patres laborant: Unde nobis tantus amor, quo tantum Resurrexerem amare valeamus Spiritus sancti illam perficitur nobis. Ergo si perfecta fruimus, & complementum beatitudinis consistat in amore, & tunc voluntas recipiat à tertia persona, illam esse complementum, & perfectionem operum glorie concludamus. Hanc doctrinam tenet, & excelsissimè Beda: Ad visionem incommutabilis veritatis, nisi per Spiritum sancti donum pertinetur. 20. Merito ergo à sancto Athanasio titulo in

gilli decoratur: Spiritus sanctus sigillum est, quia complementum operum est. Unde dum opus completum est, operam esse sigillatam dicere solentis, ad significandum, Spiritum sanctum omnium operum Dei, naturae, gratiae, & gloriae complementum esse: Sigillum, verba sunt ejusdem sancti operis perfectionem. Et ultimam manum imprimi. Patet. Et Verbum opifices sunt omnium verum, omnia enim per verbum facta sunt. Et sic per factum est nihil: tantorum opificum sigillum est Spiritus sanctus, cuius est. Et perfectionem, et per hunc ad Deum creatis imprimere. Et hoc hujus palmae partis sigillum sit, & quietio.

ALTERA PARS.

Non turbatur cor vestrum, neque formidet. 11. Apostoli et meticulosi, ac pusillanimitibus in a Spiritu sancto animati, & excitati fuerunt, ac in exercitum formidabilem generosorum militum transformati, ut per omnes regiones orbis fidem Christi praedicantes, nec per capillum minas, ac contradictiones Tyrannorum curarent. Hunc effectum Spiritus sancti Vates Ezechiel, dum a Deo in campum ossium mortuorum, & exarificationem plenum abductus ossibus praedicans. *Ossa arida, audite verbum Domini, praevidi, ac praedixit. Deinde oculis in caelum coniectis, venit, ut statum suo illa ossa afflarent, praecipit. A quatuor ventis veni Spiritus, et in ossa super infusos istos, et reviviscant, et illic ventus adit, qui in spiritum vitale mutatus, tantum valuit, ut ossa moverentur, surgerent, & sibi invicem se conecterent, pes querebat genu, manus accedebat brachio, brachium jungebat se humero, os illud in loco suo se sedit, carnes circumdantur, pellis superinducitur, spiritus abditos sinus penetra, & cordis intima illico calefacit, sanguinem in venis movet, arterias ad vitam revocet, humores temperat, & in nervis motum excitando, in pedes illa viva cadavera se erigunt, ac exercitum horrendum formant. Steteruntque super pedes, *spiritus exercitus grandis nimis valde*, sed illa cadavera viva quomodo vocat exercitum: si illi non credimus, hic et militibus, ac phalangibus armatis constatur: *Primum autem exercitus dicitur, opus est magis militum numero.* Quomodo ergo ait Propheta: *Exercitus grandis nimis valde* si antea miseræ erant exuviae carcerum exercituum quomodo nunc sunt armati milites Martis? & hi sunt effectus spiritus sancti, qui meticulosos, et in morem in auda-*

ciam, debilitatem in robur, ac tumulum mortis in campum Martis mutat. Id testatur divus Ambrosius: *A quatuor ventis veni Spiritus. Per hunc Spiritum intelligebat Spiritum sanctum.* Et ex plicatoribus vilibus Apolloni in cohortem insuperabilem, & gloriosam sunt mutati. Hæc vera interpretatio est Ezechielis juxta Joannem Lopez: *Anno ossa nimis arida, post exercitus grandis valde, quia ingressus est in ea spiritus. Hac enim opera sunt exteriora quid restat acies: a quatuor ventis veniret Spiritus, qui ossa arida in exercitum magnum converteret, quo mundus iste rebellis expugnaretur, & qui in suum principem impie conjuraverat, hujus exercitus potentia nudo subiceretur. Spiritus bellicosus, qui exigua manu duodecim Discipulorum interitum formidabilem non minus, quam numerosum exercitum religionis Christianæ hostem subegit, ac prostravit.*

Ambrosius lib. 3 de Spiritu S.

Joan. Lopez. Episc. Monopolit. Tom. 4. Annot. in die Pentecost. fol. 357. col. 2.

12. Non casu: sed optima similitudine Spiritus sanctus vento comparatur: *Tantum adveniens Spiritus vehementis, quia effectus similes, quos ventus visceribus terræ conclusus, subito operatur, producit. Dum ventus suam libertatem carceri subducere, & exire nititur, quandoque tanto impetu, ac furore perfrumpit, ut ad illum motum provinciae, ac regna horetat, planities amplæ ad tantam vim vacillet, ac terra sua antiquæ, & immobilis firmitatis oblitæ, excessiva metæ percussa fluctuæ, & perturbata mutare locum, & fugâ sibi consulere velle videtur. Mortes qui altam frontem erigunt, ut eam stellis corrent, aut in lateribus rumpuntur, aut depressi ruunt. Civitates superbae, quæ eminentiâ adificiorum sublimitatem nubium æquare videbantur, ruinâ minantur inflat arcium ruinofarum, in montes confusos petrarum fracturam, ac lapidum filiorum transformantur. In hoc Spiritus S. vento similis est, & tunc vel maxime, quando cordibus Apostolorum abditos effectus miris ac stupendos causabat. Superbi Tyranni subjugabantur, carnifices tremebant, idola diffingebantur, & ruebant, demones fugiebant, infernus confundebatur, gentiliū pessimi ad fidem Catholice convertebantur: & dum incolæ Apostolorum sequelæ asseribebantur, civitates desolatæ manebant. Ad fragorem vocu Apostolorum non ædificia sumptuosa, non fabricæ superbiotes, sed fertata capita Imperatorum, ac aliorum magnatum orbis vacillabant. Hi non poterant resistere vi factorum Dominorum, & illi ob violentiam regionum ruebant, tanquam adveniens Spiritus vehementis. Hinc Doctor Angelicus de hoc vento rapido, ac furioso in cordi-*

Ambrosius

Ambrosius post. cap. 2. cordi-

Thom. P. R. qu. 36. art. 1. Et apud Phi. Diet. Tom. 2. com. 2. de invent. Crucis s. 12.

cordibus Apostolorum recluso ait: Quomodo dum venis magno impetu quocumque iult, fertur, nullis humanis legibus obstrictus. Et quamvis oculis videri non possit, eius tamen vis et effectus percipitur cum arboribus, et turribus edificatae vertit, sonus etiam auditur, et spiritus. us ut quamvis Spiritus Sanctus o. ule non appareat, apparent tamen effectus, et eventus.

23. Quis diffidat, quis animum despondat in arduis negotiis, si Spiritus paracliti generositate excitetur, ac ejus viribus roboretur: adolecens Samson defidentis suis cum venusta sua Dalila factus facturus ad civitatem Tarnatham tendebat. In medio itinere leonem ferocissimum omnes alios ferocitate, & generositate superantem obvium habuit. O Samson quid ages: quale vitæ ræ salvandæ medium adhibebis? si te defendas, ræ flammis submittitabis, si in eum cas, ut te ferocius disceptat, illum excitabis, præterea cum sis inermis, viribus destitutus, & cupide cares, ille generositate, ac feritate unguis, ac dentibus molatibus est armatus: ut adeo tibi sit impossibilis defensio, sicut impossibile est, quod dilaniatus vitam tibi non adimat. Et an non vides? nonne advertis quomodo arripat crines, oculis fulguret, rugibus tonet, fauces aperiat, unguis acuatur, dentes pandat, ut te neci det, ac tuo sanguine sit in leder, & tuis carnibus ventrem satiet? sed ille intrepidè eum atque audaciter aggreditur, generosè dimicat, ad fastuosamque belluam accurrens, manus ei colligat, corpus vincit, brachia latera stringit, eam excutit, sublevat, & demum humi dejicit, os dirumpit, fauces disceptat, & leonem exanguem, & mortuam deserit. Res valde stupenda est. N. quod Samsoni tantus sit animus, & quod magis est, quod concertando truculentum debellant leonem, ac palmam retulerit: imò aliquid majus sacra Scriptura testatur, cui cum hæc dimicasse videretur: Dilaceravit leonem quasi hædum in frustra disperens, & nihilominus habens in manu. Sed cesset omnis Itapor, quia Spiritus sanctus ejus partes egit, ei animum addidit, ac robur subministravit. Irruit Spiritus Dominus in Samson: velut legit Glossa ordinaria; Irruit Spiritus fortitudinis in Samson. Et Cornelius a Lapide; Sic in Samsonem; quous parvulus erat opus heroica. Et supernaturalis fortitudinis, dicitur irruisse Spiritus Dominus, quasi eum ad id præparans, excitans, & corroborans; & Joachimus Abbas vires, ac robur Samsonis à capillis in septem crines distinctis, qui numerus Spiritui sancto convenit, provocasse affirmat: Sed tem crines fuisse leguntur in quibus Spiritus Domini quiescebat, ad quos confectum rumpentur vincula, fugam exierunt, & pro nihilo dabantur amulorum in partem, autem crines abropti sunt recedente à se spiritu, peratus est miles, qui, sicut ceteri hominum, immus factus est in septem crinibus, septem dona Spiritus Sancti ei quiescunt, sine quibus forte aliquid agere fragilitas humana non potest.

24. Sæpius mecum, cui Salvator ostendit ante baptismum nunquam certamen cum hoste suo diabolo suscepit, perpendit. Sed illico à baptismo, ut refert divus Marcus, illud imit. Statim dicitur esse in desertum, ut tentaretur à diabolo. Et divus Mattheus id confirmat; Tunc Iesus ductus est in desertum, ut tentaretur. Sed post baptismum suscepit? quia dum baptizaretur, supra eum? In columba specie Spiritus Sanctus visus est. Antea hostem non viderat, non quod esset debilis, ac timidus, semper enim fuit generosus, ac intrepidus, sed ut teste Maldonaro à Spiritu sancto animum vires contra omnes hostes terræ, oeci nobis venire doceretur. Simul aqua baptismi est Spiritus sanctus super eum descendit, in desertum fecerit: foras Spiritus sanctus, qui super eum descendit, efficaciter ostendit. Et volens Evangelista hoc enim Spiritus plenus Christus se ad paginam accinxit, ut cum diabolo principem mundi in singulari certamine pugnaret.

25. Ad discursum de crucebus, de morte Divi Petro præ timore capilli arripiebantur, vultus pallescit, cor palpabat sola umbra ei terrorem iniecit, noctis silentium illi coolaterebat. In aula Pontificis unica ancilla nō dicebat fuisse ege in fugam, sed unico verbo tremore indidit, & negavit dum Magistram coegit. O quam incertolus! sed postquam sacro die Pentecostes Spiritum sanctum accepit, intrepidus Romanam urbem prima fundamenta fidei jactatus, ac venticillam crucis in mole Adriani placaturus, portent. Sed nec à Neonibus fuerit retentus, à carnificibus non fuit impeditus. Quoniam hæc est rata mutatio in Divo Petro? antea aded timidus, nunc ita generosus & lepus memerosus, nunc intrepidus. Hæc res Divam Leonem in stuporem egit, ut diceret: Nec mundi Dominum timet Romanam qui in Capiti domo ex parte Ancillam. Et divus Petrus A. postquam Spiritum sanctum accepit, ancilla ter negavit, accepit Spiritum sanctum, flagella Principum confessus est quem negavit. Et ait magus Petrus Gregorius, Spiritus sancto tribui debet: Erce gaudet Petrus in corporebus, Gregorius qui ante in verbis timuit, & qui prius Ancilla est.

Isaie 4. 14. Et sord. Coriol. à Lapid in A. Apost.

hædum in frustra disperens, & nihilominus habens in manu. Sed cesset omnis Itapor, quia Spiritus sanctus ejus partes egit, ei animum addidit, ac robur subministravit. Irruit Spiritus Dominus in Samson: velut legit Glossa ordinaria; Irruit Spiritus fortitudinis in Samson. Et Cornelius a Lapide; Sic in Samsonem; quous parvulus erat opus heroica. Et supernaturalis fortitudinis, dicitur irruisse Spiritus Dominus, quasi eum ad id præparans, excitans, & corroborans; & Joachimus Abbas vires, ac robur Samsonis à capillis in septem crines distinctis, qui numerus Spiritui sancto convenit, provocasse affirmat: Sed tem crines fuisse leguntur in quibus Spiritus Domini quiescebat, ad quos confectum rumpentur vincula, fugam exierunt, & pro nihilo dabantur amulorum in partem, autem crines abropti sunt recedente à se spiritu, peratus est miles, qui, sicut ceteri hominum, immus factus est in septem crinibus, septem dona Spiritus Sancti ei quiescunt, sine quibus forte aliquid agere fragilitas humana non potest.

com regis timuit, post adventum Spiritus sancti
vires principum casus premit. Et Divus Joannes
Cristofolomus: Apostoli, qui prius tremebant, &
fandebant, post Spiritus sancti acceptionem, in
multa pericula profuerunt: per ferrum, ignem, be-
nignitatem, & ad omnia calumnia se intrepidè

exposuerunt. Agedum Christiane, si huius orbis
adversis ageris, Spiritus sanctus te soletur, si sis
imperfectus, ipse te perficiat, si sis timidus, & de-
bills, ipse vires & robur addat, ut intrepidè possit
congruere cum hostibus avernibus, & victoriâ
obtentâ, gloria in arce paradyli coronari queas.

DOMINICA
SANCTISSIMÆ TRINITATIS.

Dua est mihi omni potestas in celo, & in terra. Euntes ergo docete omnes gentes bap-
tizantes eos in nomine Patris, & Filii, & Spiritus
sancti. Matth. 28.

ARGUMENTUM.

Mysterium SANCTISSIMÆ TRINITATIS declaratur: & ostenditur multos crede-
re illud speculative, sed non practice, etiam ostenditur quam utilis sit
devoio erga illud.

O Bjectum, vel mysterium sic sublime,
velut est mysterium sanctissimæ Tri-
nitatis, cuius unitatem in essentia, &
Trinitatem in personis hodie sancta
Ecclesia celebrat, repetit non potest. Si intelle-
ctus fabrico inter undas mille difficultatum nau-
fragari velit, tantummodo immenso illi oceano
se committat, & animum sumat vastum illud
pelagus essentia divina sulcare. Inter stupores
hæreticorum meus beatus Valentinorum Præsul
hæc oratione solebat. O altissima materia! & quis
auderet pelagus tantum intrare? in hoc lacu pro-
fundissimo periculis sunt. In hoc perni A-
riani, seu hoc Sabellius, Manichæus, Photinus, & in-
numerari hæretici perierunt in hoc pelago. Quis ocu-
lus aquilæ generosæ adeo sit perspicax, ut huic
Solem unum, & trinum contueatur, nec ejus ra-
dices obfuscet? ut enim ait Sapiens: Scrutator
majestatis opprimetur à gloria. Nos, qui sumus
caeci, & velut talpæ inter tenebras ignorantia
degemus, quomodo supremum illud, quod est
participium, & origo lucis contueri poterimus?
Invidiam, scribit idem Archiepiscopus, illas, & in-
cessivè venientes fidei, qua omnem intellectum
superant, firmissimo sensu amplecti. & inconcusis
detur, id supra humanam facultatem, & supra
humanas vires est. Et sane N. quis intellectus
creatus sibi persuadeat personam generantem ef-
ficere Deum, personam generatam esse Deum, personas
operantes esse Deum, spiritatâ esse Deum, nec tamè
esse divites, vel quatuor, sed unâ solam Deum?
Pars I. Dominica.

Quis unam personam non habere perfectionem
relativas alterius puret, & unam tamen nec mag-
gis, nec minus esse perfectam altera? quis credat
essentiam communicari, nec tamen personas?
quis autem attributa essentia divina immul-
tiplicatâ nihilominus essentia multiplicari? om-
nia hæc tamen esse vera (quantumvis creata
mens capere non possit; quomodo id fieri possit)
fides divina docet. Impossibile est, ait Divus Am-
brosius, generationis divina scire secretum, mens
deficit, vox silet, non mea tantum, sed etiam Ange-
lorum; tu quoque manum ori admove, scrutari
non licet superna mysteria. Unde grellus mei dis-
cursus sistens cum Apostolo exclamabo: O alti-
tudo divitiarum sapientia, & scientia Dei, quam
incomprehensibilia sunt iudicia ejus, & investi-
gabiles via ejus; & concludam cum Angelico, Sier-
go manus ille Apostolus, qui sanctissimam Tri-
nitatem vidit, exprimere illam nescivit, qui no-
strum potest, quo pacto se Deus trinus, & unus, si
trinus, quomodo unus? si unus, quomodo trinus? &
quia sublimitas mysterii est ineffabilis, & incom-
prehensibilis debilitati nostri intellectus, si ego
nostræ fidei Catholice confirmandæ de veritate
adeo infallibilis, & profundi mysterii discen-
tam, & posteaquam utile sit illud insculptam
cordi gerere demonstrarem, contenti eritis; digni-
tas subjecti attentionem vestram mereatur,
interim vos silentio vestro mihi
sacrite, & ordios.

D. Ambro-
lib. 1. de f.
de cap. 5.

Ad Rom.]
cap. 11.

D. Thom.
ibid. Au-
divi arca-
na verba
2. Cor. c. 12

PARS PRIMA.

Sumus ergo baptizantes eos in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti.

1. Sto. is, qui absque repugnantia, prout credunt filii sanctae Ecclesiae, persuadere illud mysterium superfluum sit: nihilofecius ut omne periculum titubationis fidelibus tollam, & magis simplices, qui pia, & pura, verae tamen veritati adherent (si fuerit possibile) illuminem, conveniens esse, argumentando à creatis ad increata, cum doceat Apostolus: Invisibilia Dei à creatura mundi, per ea quae facta sunt intellecta conspiciuntur, illud mysterium declarare iudico.

Ad Rom. cap. 1.

Muli hoc profundissima arcanum objectis visibilibus declarare tentarunt: nonnulli uoum Solem cum tribus vultibus hoc Lemmate adiecto; Trinus & unus, formarunt. Alii Idem coelestem tricolorem fulvum, viridem, & purpureum his verbis additis, & hi tres Vnum sunt, exhibuerunt. Alius Jaspidem tribus coloribus pictum cum hac inscriptione unus, & tricolor, pro simbolo huius mysterii elegit. Etiam addi poterat figura à Mathematicis dicta Trigonus aequilatero, qui ex tribus lineis aequalibus, & aequè proportionatis componitur. Et hoc mysterium tribus personis aequè perfectis constituitur. Ita perhibet Athanasius: Quales Pater, talis Filius, talis Spiritus sanctus; & sicut Trigonus est una sola figura, sic tres personae sunt unus solus Deus: Deus est Pater, Deus est Filius, Deus est Spiritus sanctus, & tamen non tres Dii, sed unus est Deus.

Inclid. ad lib. 1. de sign. 24. fol. 12. D. Athan. symb.

Idem ibid.

Keplerus in astro. nom. optic. cap. de nat. huius sol. 6.

D. Athan. Tom. 2. in substantiis, ita & unus Deus tribus personis: typus quasi 9. 4.

Tria in figura Spherica Mathematicus punctum, superficiem, & intervallum considerat: Cumque tria sint planè, centrum, superficies, & intervallum, ita tamen unum sunt, ut nullum ne cogitatio quidem abesse possit, quia totum destruitur, & tamen est una figura: sic in hoc mysterio sunt tres personae, & unus solus Deus. Oculos, & intellectum in sphaeram Solis, qui in sua unitate continet lucem, radium, & calorem, è quibus splendor generatur à luce, & calor ab utroque, conjicere. Hinc Theologizans dixit Divus Athanasius: Quemadmodum Sol constat tribus personis, ita & unus Deus tribus personis: typus quasi 9. 4. enim Patris est orbis solaris, Filius est radius, Spiritus sanctus est lumen. In Sole orbis, radius, & lumen, non dicimus tres Soles, sed unum: similiter in Deo Pater, Filius, & Spiritus sanctus, unus Deus, non tres.

3. Sed cur mente indagamus argumenta extrinseca, si in anima nostra ad vivum exhibetur illa est una, & tamen tres potentias, memoriam, intellectum, ac voluntatem continet. Memoria Pater, intellectus Filius, voluntas Spiritus sanctus designatur. Et sicut à memoria nostra intellectus, & ab utraque voluntas, sic à Patre generatur Filius, & ab utroque Spiritus sanctus procedit. Anima autem est gignit Columna, & sentit divinam essentiam, quia sicut in ipsis sunt haec tria, memoria, intelligentia, & voluntas, ita in una divina essentia sunt tres personae. Memoria autem repraesentat Patrem; intelligentia Filium, voluntas vero Spiritum sanctum: nam sicut à Patre habet esse Filius, ita à Patre, & à Filio Spiritus sanctus; sic à memoria habet esse intelligentia, & ab utraque habet esse voluntas.

4. Etiam Antiqui Philosophi, & inter illas particulariter Trismegistus aliquoties impetiorit, ac in consulo cognitionem nostri Dei vult auctoris naturae attingere videtur. Hinc scripsit reliquit: Erat lumen intellectuale & erat mens mentis luminosa, & nihil aliud erat, quod korum unius, & spiritum omnia continent. Erant haec non Deus, non Angelus, non substantia aliqua omnium enim Dominus, & Pater, & Deus, & omnia sub ipso, & in ipso sunt. Et adeo fuit vocatus Trismegistus, hoc est Ter maximus, quia ut ait Trugillus de Trinitate eisdem supra dictis unum lumen. Et in tractatu de verbo perfecto hoc vocatum confusè sic scripsit. Monas genui Monadem, & in se reflexa produxit ardorem, & Monadem generatam. Per Monadem Patrem, per Monadem generatam Filium, per verba & in se reflexa produxit ardorem Spiritum sanctum, qui sub interpositione doctis, & foci in scriptura exhibetur, adumbrare voluisse videtur. Haec verba considerans Archidiaconi Valentini dicit: Quis amplius de Trinitate diceret Augustinus? Potè quia homines enarratores regimini in suo gradu putat, ac simplici veritate indagandae intelligentiam, non tantum lumen solus intellectus, sed potius aliquo instinctu sapientiae ductos Trismegistum, & alios Philosophos potius esse illud mysterium penetrare affirmamus. Sed putamus, subdit idem Beatus, esse solo lumine naturali haec attingisse, & non potius mysticis quaedam divino haec sanxisse, quia veri boni erant, & haec perquirenda veritatis intuitu, sicut hydrae quae multo maiora dicuntur lumine quasi per hanc.

Pythagorici, ac si voluissent deorare unum Deum in tribus personis; unum Deum solent adorabant, sed tribus modis adoratione, oblationibus, laudibus eum colebant. Pythagorici proprie

Trinitatem celebrant unum solum Deum sub triplici nomine scilicet adorationis, oblationis, & honoris laudis. Sic dicitur Plato Trinitatem in divinis, quoniam primum personam Patrem, secundam Filium, & Verbum, tertiam in spiritum, & animam vocavit, assignavit quod Pater per Verbum mundum produxit, & per Spiritum omnia vivificavit, & creavit. Hos Philosophos in finem divinum magis quam gradum, ait Divus Thomas Villanovanus, hanc cognitionem habuisse verum est. Et confirmatur ad quod de Platone diximus, scriptis. Verum solum Deum, omnium conditorem, quo etiam necio quo instinctu posuit personam Trinitatem, scilicet ipsum per se esse id est spiritum, & ipsum Verbum, sive Filium Dei, sive motum sive mundum exemplarem, & idealem, & hanc sive animam mundi. Intellexit fortan Spiritum sanctum, quia sicut anima vivificat, sic illius vivificat populum etc.

Chaldaei nomen tribus Jod, & uno Cames, facilius intelligendo Trinitatem Personarum, & nomen esse legitur scribentibus. Et Hebraeus nomen esse legitur Dei Iehova quatuor literis e quibus Jod, Iod, Vav, Iod scribitur. Jod significat principium, & Iod Patrem: Principium totius Trinitatis. Et significat vitam, quod denotatur filius, qui in carnis, & mortuus pro nobis dedit vitam. Hanc dicit: Ego vivui ut vitam habeant, & abundantius habeant. vel cum Divo Joanne Evangelista: In ipse vivimus, movemur, & sumus. Vav sicut Hebraeus est terminus copulativus, & significat Spiritum sanctum, qui est nexus amoris inter Patrem, & Filium. Haec ergo mysterium sanctissimum Trinitatis.

1 2 scrip-

quia verbum singulare homini plurali connectit. Imò potius Bara El, vel Elboa, hoc est creaturam dei dicere debet. Ego factum Chronologum demonstrare voluisse ad hoc opus ad extra tres divinas personas concurrere, & esse unum solum Deum, credo. Uolentem expressit per verbum singulare, Bara, creavit, Trinitatem trinam personarum per plurale Eloyim: & hanc tulle intentionem Moysis Pater Pelbartus nobis suadet; Moyses in capite libri tres commemorat, scilicet Deum significatent Patrem, & principium significatent filium, & Spiritum sanctum. Et quod haec persona sunt unum in essentia dicit: creavit in singulari. Hinc etiam adhibetur Thomas Tugillo. Cum enim legitur, in principio creavit Deus caelum, & terram, pro Deo Habi est nomen non singularis, neque dualis numeri, sed pluralis. Elohim, cui tamen additur verbum singularis numeri, Bara, id est creavit, ut intelligamus pluralitatem personarum, unius tamen naturae, & essentiae. Et ut adversarii magis convincerentur, Moyses informatione hominis hanc doctrinam stabilivit: Faciamus hominem ad imaginem, & similitudinem nostram. Illoque creato ait: Ad imaginem Dei creavit illum: ubi Hebraeus habet, Vaibra elohim Eeh haadam bezalmo Sed quomodo concordet pluralis, faciamus, cum singulari ad imaginem creavit illum: hoc mysterium sacratissimum non melius, quam faciamus, quo denotatur Trinitas personarum, & singulari creavit, quo essentia unitas exprimi potuit.

Gerard. Senen. in 1. sent. d. 3. q. 4. art. 4. f. 198. col. 1.

Pelbart. ser. 1. de Trid.

Theo. de rugillo. in f. 8. S. Trin. fol. 243. n. 20

Gen. c. 2.

Apud Li- pen. in Cat.

D. Aug. ad lit.

Gerard. Senen. in 1. sent. d. 3. q. 4. art. 4. f. 198. col. 1.

Handwritten text in the right margin, possibly a title or reference.

Gen. c. 18. resp. 31. Noctur. quinquag.

scriptura, Tres vidit, & unum adoravit. Siste & Abraham, si sint tres, cur tantum unum adoras? aut omnes, aut nullum venerat, quia reliquis displicebis. Ah, ait Abraham vos non capitis mysterium, venerando unum venerat tres, quia hi tres unum sunt, & unus sunt tres. In his tribus Angelis Trinitatem personarum, & unitatem essentiae contemplor. Sic docet sanctus Augustinus faciat Theologiae Pater, Abraham tribus occurrit, & unum adoravit; trinitas unitas, una Trinitas, in hoc, quod tres vidit, Trinitatem personarum intellexit, quod autem quasi unum adoravit, unum Deum in tribus personis esse cognovit.

Deut. c. 61

8. In Deuteronomio legitur, Deus Deus noster, Deus unus est. Hic mysteriosè ter in vocatur Deus, non quod tres sint Dii, sed quod tres personae, quarum qualibet est Deus; Potèd, ut unum tantum esse Deum demonstrat, subdit: Deus unus est. Quia ter, & aeterna relatione ipseus Dei nomen ponitur, Deum trinum, & unum esse propheta Moyses indicare voluit, quod litera pland insinuat, ubi Cabalistarum Princeps Rabbi Simeon Benloban, Patrem, Filium, & Spiritum sanctum explicat insinuat.

Magnus Vates

Israelis verbis Deuteronomii velut Echo respondere mihi videretur. Benedicat nos Deus, Deus noster, Benedicat nos Deus. Benedicat nos Deus. En primam personam, Deus noster, en secundam, quae assumendo naturam humanam facta est noster. Benedicat nos Deus, en tertiam. Et ut sciamus non esse plures Deos, sed unum subdit: Et metuunt eum, & non eos in singulari, nec in plurali quia est unicus tantum Deus.

Hinc Remigius

Antisiodorensis: Benedicat, id est multiplicet nos Deus Pater, benedicat nos Deus Filius, benedicat nos Deus Spiritus & sic multiplicet, ut tandem metuant eum omnes fines terra, ut tota terra creatorem colat, non creaturam. Hec Cardinalis Bellarminus concludit. Porro trina illa repetitio nominis Dei, quae in hoc versiculo habetur, quatuorvis affectum propheta significat, tamem insinuat etiam mysterium sanctissime Trinitatis.

9. Itaque

propheta annos Angelos caeli ante thronum Dei suavissimam componentes musicam, & triplicatis laudibus laudatis, Sanctus, Sanctus, Sanctus, concinentes audivit: teste Petro Galatino Rabbi Simeon per haec verba tres divinas personas intelligit: Sanctus hic, est Pater, sanctus hic, est Filius; sanctus hic, est Spiritus sanctus. Sic Andreas Cretenensis: Per sanctitatis nomen terito repetitum, in unum, divinitatis, quae in tribus hypostasis ex aquo

10. Apoc.

substitit, laudam deserunt. Sed cur multipliciter lectes

subdunt Dominus Deus Sabaoth, & non Dominus? docere voluerunt esse tantum unum Deum. Sic Remigius Antisiodorensis: Dicitur ter in hoc versiculo, & semel Dominus, ut ostendamus omnipotentem Dominum in personis Trinitatem habere, & unitatem in substantia.

10. Sed annos auditis, quod ispletem Christus oraculum veritatis suos discipulos hoc beato sanctum mysterium docet dicens: Eritis ergo baptizantes in nomine Patris, & Filii, & Spiritus sancti: dicit in nomine non in nominibus. Quia quantum vis sint plures personae, sunt tamen unus Deus. Audite D. Hieronymum: unus est Dominus, & unus est Deus, quia Pater, & Filius, & Spiritus sanctus, una divinitas est; Propterea, & in Filio dicitur, quia similiter in Patre, & in Spiritu, & in Spiritum sanctum, baptizantur, ter merito ut Trinitati unum operetur sacramentum: & in baptizantur in nominibus Patris, Filii, & Spiritus sancti, sed in uno nomine; quod intelligitur Deus. Et D. Cyrillus Hierosolymitanus subdit: Trinitas enim Dei unigenitus apertè dicitur Apollonius omnes igitur docere: spes nostra est in Patre, & in Filio, & Spiritu sancto, non tres Deos annos annos obmutescant enim Marcionista.

11. Ad majus robur nostrae fidei id quod Gregorius Tuonenfis, & Cardinalis Baronius scriptis consignant de lite inter Catholicum, & Arianum oborta, & postea prodigio decisa in memoriam, Auditores revocate. Arianus negavit sanctissimam Trinitatem oppugnabat, Catholicus intrepidus illam defendebat, & comburebat. Sed videas Arianum perfidiam non posse superant doctrinam, experientiam illam debellat: contemnas, aut Catholicus apponitur plenum aqum bullientem, inque annolis succiatur, & qui nostrum illatus ab aqua a vulum extrahet, a parte ejus victoria stet, & hitem vicile dicitur. Arianus pacis placuit, & in foro innotet a spectare cetera ad experientiam rem innotet quia Rex Catholicus, qui rem proposuit, primus esse debuit, vidensquam bulliendo existerem, nonnihil animam despondere videbatur. Hicinchus Diaconus val adit, & nudato brachio aquae immergit, & annolum illatus omnibus stupentibus extrahit. Porrum hoc actu actonitus, & confusus Arianus, & biidem obvolutum sperans, audent manum immisit, sed per veritatem lux parva non defuit, nam injeclta manu proximus si que ad ipsa effugit, internotis: omnino caro liqua facta defuit. Et sic, in terreatio suem habuit. Hoc miraculo veritate sua sublimis mysterii Deus testatum voluit.

Eladrian. Bin. l. 8. c. 6. fol. 431. vob.

Psal. 66.

Remigius

Antisiodorensis

in psalm. 66.

in Bib. vet.

PP. tr. 9.

part. 2.

Bellar. in

psal. 66.

ve. 6. fol.

383.

Isai. c. 6.

Rab. Simeon

Petr. Galat.

Andreas

Cretenensis

Per sanctitatis nomen

terito repetitum

in unum, divinitatis, quae in tribus hypostasis ex aquo

substitit, laudam deserunt. Sed cur multipliciter lectes

11. Hinc stabilendo Catalogum Theologorum adducere possem, sed nonnullos primæ tamē classis, & specialiter magistrum sententiarū adducere contentus ero: Hæc certis, & pia fide tenendum est, quod Trinitas unus sit, & solus Deus: tenamus ergo Patrem, & Filium, & Spiritum Sanctum, unum esse naturaliter Deum, neque tamen ipsum Patrem, qui est Pater, non Filium ipsum esse, qui Pater est, nec Spiritum S. ipsum esse, qui Pater est, aut Filius. Pater essentia Patris, & Filius, aliud Spiritus S. quævis sit personæ, alius Pater, alius Filius, alius Spiritus Sanctus, Divus Thom. Necessè est tenere tantum tres personas in divinis. Paternitas subsistens est Persona Patris, filio subsistens est Persona Filii, Processio convenit personæ, quæ dicitur Spiritus S. & per modum amoris procedit. D. Ambr. Deus est Pater, Deus Filius, Deus Spiritus S. non tamen tres Dii sunt, sed unus Deus tres habens personas. S. August. in Trinitate, quæ Deus est, & Pater Deus est, & Filius Deus est, & Spiritus Sanctus Deus est, & simul hi tres unus Deus, nec unus Trinitas, tertia pars est unus: nec major pars duo, quam unus est tibi, nec major aliquid sunt omnes, quam singuli, quin spiritalis hæc, non corporalis est magnitudo, qui potest capere capiat, qui autem non potest, credit, & orat, ut quod credit intelligat.

D. Hieronymus. Pater est Dominus, & unus est Deus: Quis Patris, & filii denominatio, una divinitas est. Propterea & filius una dicitur, quia similiter in Patrem, & in Filium & in Spiritum S. creditur, & baptisma unum. Eodem enim modo, & in Patrem, & Filium, & in Spiritum S. baptizamus, & iter meremur, ut Trinitati unum appareat Sacramentum, & non baptizatur in nominibus Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, sed in uno nomine quod intelligitur, Deus.

D. Gregorius Magnus. Credo in unum Deum, unum substantiam, unam personam, unam substantiam. Patrem ingenitum, Filium genitum, Spiritum S. nec genitum, nec ingenitum, sed de Patre, & Filio procedentem. Legit concilia, & Latæcane invenietis: Firmiter credimus, & simpliciter confitemur, quod unus est verus Deus æternus, & immensus omnipotens, incommutabilis, & incomprehensibilis, Pater, & Filius, & Spiritus Sanctus, tres quidem persone, sed una Essentia, substantia seu natura, simplex omnino: Tolerant quatuor, Patrem, Filium, & Spiritum S. unius Deitatis, atque substantiæ coæternæ in personarum distinctione Tri-

nitatem credentes: in divinitate unitatem præcantes. Eandem veritatem jure canonico repetitis. Firmiter credimus, & simpliciter confitemur, quia in quod unus solus est verus Deus æternus, immensus, princip. & incommutabilis, omnipotens, ineffabilis, Pater, Filius, & Spiritus Sanctus: Tres quidem persone, sed una essentia, substantia, seu natura: Pater à nullo, Filius à Patre, & Spiritus Sanctus ab utroque.

12. Non obstante hac veritate Theologica ex tartareis tumbis Cerberi trifaucis impii Arianæ negantes unitatem essentia, & Trinitatem Deorum astruentes, profuerunt. Respondere ô Arianæ. Dato, & non concessio, secundum vestram fallam doctrinam dari Trinitatem Deorum, vel unus alterum comprehenderet, vel non? si non, ergo Deus qui non comprehendit, Chm de ratione infiniti sit quod comprehendat omnis non erit infinitus. Et si non sit infinitus, cum infiniti Dei sit proprietas, quomodo possit esse Deus: itaque taceat, & factis dogmatibus Catholicæ fide adharete. Nonne auditis ipsum Deum asserere quod sit solus: videte quod ego sim solus & non sit alius Deus præter me.

14. Vipera proteæva, & virulenta Sabelliani mille sibilis sibilant, & passi non lacte fidei, sed veneno hæresum Trinitatem personarum negando se opposuerunt. Sed nonne igni calorem, nivi candorem, Soli splendorem se denegare vident? dicite annon in divinis doæ processiones una ad intra, & altera ad extra, una per actum intellectus, altera per actum voluntatis, dantur? ergo & duæ personæ productæ erunt, cui si addatur procedens, tres personæ erunt. Nec possunt esse plures tribus, quia cum non multiplicentur personæ nisi per relationes oppositas, cum hæc sint tantum tres, totidem & personæ tantum erunt, juxta Divi Joannis Theologiam: Tres sunt qui testimonium dant in celo, Pater, verbum, & Spiritus Sanctus, & hi tres unum sunt.

15. Non solum Deus nollet ex misericordia hoc mysterium suis fidelibus dignatus est revelare, sed & infidelibus, fulminibus, ac pœnis illud demonstravit. Scriptores de impio Olympio, qui tempore Anastasii Papæ Constantino poli sanctissimam Trinitatem publice negavit, Trinitatis Deum fulmine subito cum percussisset, & neci dedisse referunt. Publicè negans mysterium Trinitatis, ante omnium oculos celesti fulmine percussus, vel ut scribit Paulus Diaconus, tribus vicibus jaculis miserabiliter interitus, corpus ejus in vineam redactum est, in testimonium quod ejus anima in inferno ardet.

16. Quid-

Tom. de
Fragilitate
Paulus
Diaconus
in Anast.
& Pater
in Trinitate

16. Quidquid haecenus dixi superfluum credo, quia non facio verba ad Sabellianos, Arianos, vel Hebraeos, sed ad Christianos, quia non solum hoc, sed & alia mysteria, fidei Catholicae firmiter credunt. Verum ego, dupliciter posse credi, semel speculative actu intellectus, secundo practice bonis nempe operationibus replico. Intellectu Patrem aeternum esse omnipotentem credimus; & tamen multi continuo eum offendendo, ac si potire non possent, impie eum negant. O quam caput esset, & timeret offendere Principem, qui certo scit confessioni non deferam poenam. si ergo credis, quod Deus sit omnipotens, cur non mittis eum, cur non emendas culpas? annon vides ejus te non posse effugere manus? credis speculative, & sapientiam filii confiteris, sed ex operibus tuis te hoc negare deduco. Dum tot patres scelerata, ad minus implicite eum esse caecum, nec videre, cum esse ignorantem, nescire quid facias, vel quales sint tuae inordinate cogitationes altimas. Ergo dum ab actionibus Christiano indignis non abstinens, eum esse caecum ignorantem, qui te non videt, & qui tua scelerata non cernit iudicis. Credis bonitatem Spiritus S., sed actiones tuas, dum vita tua est dissoluta, voluntas depravata, opera malitiosa, arguunt quod eam inficeris. Videris bonitatem Spiritus paraclyti abominari, & malitiam diabolicam te imitatorum ostendis. Hinc te de eorum esse numero, de quibus ait Apostolus. *Confitentur se nosse Deum, facti autem negant eum sicut abominati, & increduli. Et ad orationem opus bonum reprobi. Verificatur.*

17. Sunt, qui subtilitate ingenii plusquam oportet speculari volunt, forsitan id, quod meus Pater sanctus Augustinus dixit, ignorant: Nihil difficile quaeritur, nulli periculosus erratur. Hinc evenit, ut temeritas eorum in quendam scopulum eos pelat. *Notis, ait Beatus Valentinus praeful, mortales secretum hoc scrutari mysterium, hoc nolite sapere, nolite intelligere, audite audientes. Et solum credite, non hoc vobis praedare ad salutem, credere enim pietatis est, velle sapere temeritatis. Ergo amate Trinitatem, voluntate, corde eam veneramini, ut illud comidam, quod altera parte mei discursus enarrabo, reportare possitis. Interim quieto.*

PARS ALTERA.

18. Devotio erga sanctissimam Trinitatem, & insculptam illam cordi gerere, quam sit fidelibus proficuum ex figuris, quibus in scriptura adumbratur, deducere poterimus. Populus Israeliticus in Aegypto manceps erat; Deus Moyses & Aaron ad Pharaonem ablegat, ut ei significet, quatenus populum illum libertate donet, quam cum obsti-

natus Rex negaret, divina Majestatem ostendit, ut ad desertum Deo sibi lituram se conferret. *liberavit Deum Hebraeorum vocavit nos, ut in via trinum dicitur in solitudine. Et sacrificium Domino Deo nostro, ne forte accidas nos peris, ut gladius. An morte violenta pellis, vel ferri occubent, nisi prius sacrificet, & tus dies in aeternum insumant? cur hac poena in vorant, nisi per tres dies iter agant? annon se magis promptus erubere, si unum, vel duos dies impenderent, annos si sacrificium Deo gratius foret, aut dicitur illud. Numerus ternarius horum dierum figura est unum personarum, ait sanctus P. Augustinus; docere itaque voluit Spiritus S. quemlibet, qui in nomine hujus vite devotus fuerit sanctissimae Trinitati, eum ab omni malo, & ad veritatem, quae ei obvia re possit, securum fore. *Tres dies non incogitavimus dicere Patrem, & Filium, & Spiritum sanctum, & hi tres unus dies, quia ergo memum si hoc sacrificium mysterium dicitur, via non perferunt. Patrem enim suo Filio, vel utrumque, sicut Spiritus S. praedicare, gladium, & pestem tanquam suis erroribus panas meretur. Hic numerus ternarius semper omen futurae felicitatis fuit.**

19. Ab Abrahamo rei veritatem flagitiosam. Deus ei, ad montem Moria se constitit, ubi, quod suum charissimum Isaac innolet, praecipit. *Abraham tuum quem diligis Isaac, & offer illum mihi in holocaustum super unum montem, quem monstrabo tibi. Senex absque mora iussa divina voluntatis excuturus ad montem pergit, & ut ad pedem ejus appulit servos sic affatur. *Exspectate hic cum asino, Ego autem, & puer illic in qua praeparantes, postquam adoraverimus revertemur ad vos. Quo fundamento motus Abraham, paulisper praestolentur, ferris jubet, & se quatuordecim Isaac reversum ajat, scire vellem. Quomodo redeat, si filii propriis manibus sacrificare debebat? quot diebus iter egerit, dum haec dixit observare. Die autem tertio elevatis oculis vidit locum procul. Dum tertium attigit diem, in tantum festul secum tacitus ait, hi tres dies stellae felices augurati sunt, necem non minantur, sed vitam spontent. Omnia verba sunt Chrylologi, dicit Dei filio, & tres servunt mysterio. Egregie hoc Pater Pontificis radientis allereus, ubique, vel umbra sanctissimae Trinitatis est; ibi omnes actiones esse figuratas, & felicem habere exitum explanat. *Patet diviniissimi ternarii adumbrat mysterium, sicut enim casum, non mortem Isaac cogitavit Abraham, sed illum incipit sacrificari quasi ad unum, & casu libe-***

Ad Titum cap. 1.

Augustinus ad B. Th. & P. con. 2. de Trin.

B. Thom. 2. 2. ad 1. con. 2. de Trin.

nam. Si ergo figura vitæ augmentum fuit Abrahama, quid Christiano non erit figuratum?
 10. Et quia modo de numero ternario dierum agimus, ego felicem etiam cursum huius mei discipulis augurans tertiam considerationem istudem diebus addere volo. Magnus filius Dei de sua sanctissima humanitate, quæ templum erat Spiritus Sancti differtens, his Hebræos est allocutus. *Beatus templum hoc. Et in triduo excitabo illud.* Et non quod loquatur de templo materiali à Salomone edificato, expresse Evangelium declarat; illa autem dicebat de templo corporis sui. Si Deus temporis non subiciatur, cur vult resurrexerit non præcatur. Si dicatis, quod si subito à morte fuisset resuscitatus, Hebræos potuisse credere eum verè non fuisse extinctum, sed mortuo similem, ego eum post secundum, quartum, vel quintum diem potuisse resurgere oppono. Non: *In triduo excitabo illud.* Tres dies tres personas designabant; ab his ergo Christus omne nostrum bonum, resurrectionem à morte peccati ad vitam gratiæ, emersionem ab afflictionibus ad statum gloriosum dependere, ostendere voluit. Conceptus est sancti Ephrem Siri. *Potuerunt in momento, in situ oculi, omnia fieri, sed ob mysterium Trinitatis intra triduum hostem gratia legavit, non quod impotens esset eos (nimirum tres dies) agere, quæ oportebat, sed ut mysterium ostenderetur divinitatis: propterea et in tribus moris de fructu est, et draco devoratus est, et peccatum delatum. Intra triduum est, coelitus, et terra, et mare constituta sunt, ut etiam in eo Trinitatis demonstraretur mysterium, et tridua resurrexerunt, et propitiationis humane fructus, commemorant.*
 21. Non sunt adeo tenebræ infensæ luci, quantum Daemon hunc numerum ternarium sanctissimæ Trinitatis symbolum averfat; Hinc animam illi tollit, elationem ejus deprimat, vires debilitat, ne offendere possit. In obtinatum Pharaonem, ut populum Israeliticum libertati restitueret Deus per Moysen, & Aaronem varia supplicia derivavit. Florum primum fuit, dum percussit aquam fluminis, quæ versa est in sanguinem, sic ut Ægyptios suis necaret. Et non poterant Ægyptii libere aquam fluminis, Magi Pharaonis, ut hanc transformationem non fieri virtute divina, sed fuisse naturalem ostenderent, suis incantationibus, & arte Dæmonicâ idem præstarent. *Fecerunt similiter malefici in Ægyptiorum incantationibus suis. Deus è virga Aaronis secundum potum prodire voluit. Et intendit Aaron*

manum suam super aquas Ægypti, et ascenderunt rana, tam ubertim ut terram operirent, sed ne Pharaon libertatem populo daret, Magi ut virtute humanâ hæc parata ostenderent, rursus similes fecerunt; *Fecerunt autem et malefici per incantationes suas similitur.* Dei iussu Aaron ad tertiam plagam Siniphum pergit, virga pulverem terræ percussit, & illico exercitus comparent, qui sibilantes tubis Ægyptios ad certamen allicere videbantur, & dein haffus unguium acerbe eos lancinabant. Hic Ægypti magis cecidit animus, nec incantationibus suis è terra Cinifes producere eis fuit possibile. *Feceruntque similiter malefici incantationibus suis, ut educerent Sciniphes, et non potuerunt.*
 Hic scire velim, si magi ope diabolicâ, vel potius diabolus, aquam in linguam convertit, & applicanda à viva passivis ex putri matriâ rana produxit; cur non potest generare Sciniphes animalia multo majora? Propterea Moyses, & Aaron non prodigia puniendis Ægyptiis parantur, urpote generando muscas, occidendo animalia, producendo pulverem, qui lapsus super carnes hominum eas ulcerabat, tonitruum, grandinem, fulgura, ignes, locustas, tenebras profereudo, nec tamen magos suis incantationibus hæc attentasse legimus. Cur ergo non dicitur, *Fecerunt similiter*; sed potius, *non potuerunt*. Quis vires diabolus ademit? Strabo Sciniphes fuisse tertium prodigium, quod plebendo Pharaoni Aaron paravit, Responder. Hic numerus diabolo potentiam tulit, per hunc incantationes magicæ linguâ suâ virtute delituta sunt. *Notandum quia tertio signo vincti sunt magi, quia omnis perfridia, et mundana sapientia, vel Philosophia fide Trinitatis vincitur.* Et quis Christianum devotum sanctissimæ Trinitati, eamque suo cordi insculptam perentem damoate audeat? Incantationes, maleficia, præstigia maleficorum ei nocere non poterunt, imò ipsi demones robur perdunt, & confusi remanebant. *Omnis perfridia vincitur fide Trinitatis.*
 22. Incredibile quid edicam, Hebræi fidei Christianæ hostes, & huic sacrosancto mysterio fidem negantes, ad minus bis qualibet die verba illa Deuteronomii: *Deus, Deus moyses, Deus unus est,* in quibus hoc arcana divinißimum Trinitatis personarum, & unitatis essentia continet diximus, profecerunt, & dum quolibet mane reverentia tumida illa proferunt, illo die nil sinistra obvertitur.

Strabo
 pud Ioan.
 Hæc in
 Exod. c. 8.
 v. 19. n.
 97.
 Deut. 6.
 et ad Hebræos in 1.
 Marcho 16.
 C. Mes.
 messi.
 ab

Handwritten notes in the right margin, including the word "Strabo" and other illegible characters.

ab omnimodo se fore liberos estimant. Id relatione A dei nati Fini habemus. Tenetur singulis diebus saltem bis laqueum modi sex dictiones ore quilibet gel in lud. Iudaeorum dicitur: *Et profurre, in cuius recta mentis, vocisq; prolatione beatitudinem consistere volunt, unde singulis diebus, sui quibuscumq; matutinis laudibus dicunt. Beati nos qui quotidie mane, Et vespere bis surgimus dicentes, Deus, Deus noster, Deus unus est.* Si ergo Hebraei virtute mysterii ab his non crediti, sed & irrisi se euros credunt, quanto magis Christianus se saluum, & liberum, qui illud credit, reveretur, & adorat, censere potest.

26. Patriarcha Jacob, dum filios suos bene precaturus coram se huius iustitiae, morti vicinus erat, Iosepho benedicturus prius ad veritatem & infortuniam ab eo tolerata veluti persecutionem a fratribus, venditionem Israelitis, accusationem ab illa foemina, carcerem Aegypti ei in memoriam revocavit. *Sedit in fori arcus ejus, Et dissolutus sunt vincula brachiorum. Et manus illius per manus potentis Iacob.* Et quod sanctus Ioseph his verbis calamitates recentissimas intelligat Perentius, & Abulenensis testantur. Sed hic observandum pro verbo (potentis) in Hebraeo haberi *Albir*, quod nunc ex nominibus Dei, in quo tres litterae concurunt. *Alph, Hech, Resch*, quae litterae sunt prima in nominibus sanctissimae Trinitatis, *Ab, Ben, Ruah*, hoc est Pater, Filius, & Spiritus Sanctus. Jacob ergo filium suum Ioseph liberatarum per manus potentis, hoc est Dei Trini, & unius affirmat. Sed quae de causa, eodem agitur de libertate sancti innocenti, interponitur nomen Trinitatem denotans: quid dicam nescio, nisi quod in tanta estimations ut iustus oppressus contumelias, & afflictus, quod sanctissima Trinitas in eo liberando laboret. Et quomodo Christiani, si fuerint ei devoti ab omnibus miseriis, carceribus, per manus potentis, id est Sanctissimae Trinitatis, excipiantur.

24. Hinc dixit Christus. *In ore duorum, vel trium stat omne verbum.* Quod sic explicat S. P. Augustinus: si duo contra te testes falsi stent, tunc, *In ore trium stat omne omne verbum.* Hoc est in tribus divinis personis defendentis. Hoc castus, & innocenti Susanna a duobus falsis testibus accusata contigit, statit verbum in ore trium; tres divinae personae per Danielem eam defendendo officium Advocati egerunt. Per hoc, ait Divus P. Augustinus, mysterium Trinitatis commendatum est: vis habere bonam causam? habeto duos. vel tres testes, Patrem, Et Filium, Et Spiritum S. Denique quando Susanna casta summa, solisque conyux, duobus falsis testibus urgebatur,

Trinitatis illi occulto suffragabatur, illa Trinitas de occulto unum esse Danielem occisoris, & hinc convicit.

25. Tres illi pueri dum adorationem flammis negarunt, flammis illius fornacis a Rege Babiloniae in se hinc sunt, sed ignis pro eo, quod constantiter, ventali fluxus eos refrigerantis vicissim irit, & his Angelus se junxit. Et excessus flammis ignis de fornace, Et fecit medium fornacis, quod ventum voris flammis, Et non tetigit eos immarcescunt, neque contriviscent, nec quicquam molestum tulit. D. Zeno caulam alligat, quod format, & Beatissimam Trinitatem representat.

Sacramenta Trinitatis, cum potentis elementis, nuda natura est, qui putabatur incendio exanimatus, emittens ventores in se. Gujusdam Regalium in valitudine laborabit, & a medicis desperata proclamabatur, lucipiebat mori. Pater Salvator adit, rogans, ut priusquam filius vita fuisset, ad domum suam se comiteret, filioque laetare reddere dignetur. *Defensio priusquam moraretur filius meus.* Christus eius fidem tenens, ab illa jam gratiam concessit, ait, *vade, filius tuus vivit.* Consolatus a videris sit obvis, quilibet nuncium referunt jam filium bene valere. Quirit, in qua hora velis haberi. Respondent, *Tri horae septima reliquit eam foris. Non est curam a magna mysterio, quod filium Regis Evangelica narrat septima hora ab infirmitate dimissam, ut Henricus. Numerus septenarius, & quatuordecim qui significat quatuor elementa, & tertium, quod trium personarum est symbolum coadunat. Et enim compositus ex ternario, Et quaternario, quod namque in ternario significat unum sanctum Trinitatis. Servator quam proficiat devotio, vel in vocatio sanctissimae Trinitatis sic docere voluit. Dum ergo septima hora filius Regis sanatus est, quatuordecim per se iam sanitatem totus homo consequitur, dum creatura creatorem suum agnovit, etque si digna humilitate, ac servitute subdidit.*

27. Ita, perhibente Pelbato, qui dum se feram sanctissimae Trinitatis declarat, manibus diaboli se surripuit. *Ego sum servus sanctissimae Trinitatis, Et demones fugierunt.* Ac D. Joan. Darius Constantiam depopulata, et depopulata, dum haec verba ab Angelo colata tres personas designantia. S. Deus, sanctus, sanctus immortalis, miserere nobis, illico discipulis commemorat. Et quia hoc mysterium ineffabile ab intellectu capi non potest, voluntate illud adoremus, corde illud adoremus, & cum beatissimo Patre, Filio, & Spiritu S. abito.

Gen. c. 49.
Perentius
Prophe.
20. de lo.
sep. h. in Be.
negie. Es.
riarch. f.
8. n. 160.
Abulen. c.
49. in Gen.
9. s. fol.
746 col. 1.
lu. K.
10. Hage in
cap. 13.
Gen. n.
29. 10. 3.
Danie.
c. 12.
S. Aug. tr.
36. in lo.
cap. 2.

DOMINICA INFRA OCTAVAM CORPORIS CHRISTI.

Homo quidam fecit cenam magnam, & vocavit multos.
Luc. cap. 14.

ARGUMENTUM.

Ostenditur excellentia Eucharistia, eaque beatitudini comparatur,
imò suo modo praefertur.

A Niqui, ut investigarent, in quonam humana beatitudo sedem suam collocavit, quot labores non adhibuerunt? Beatitudo est proportionata humana naturae. Et ad quam homo per sua naturalia pervenire possit. Uade, si multi à proprio genio ducti ad illa obiecta ducti sint, quae nil praeter beatitudinis umbrae & speciem praeseferunt, nil mihi. Ille sapiens eum, qui à negotiis mundi libertus, & exemptus curis inquietantibus tranquillitatem mentis, & quietem cordis perturbantibus degit, beatum pronuntiat.

Beatus ille, qui procul negotiis
Paterna rura bobus exercet suis.
Solutus omni fœnore;
Neque excutitur classico miles truci.
Neque horret iratum mare.
Foramque vitas, & superba civium
Potentiorum lumina.

Hoc opinionioni adhaesisse Simonem Nicæum Laticus affirmat: Gaudere horarum secessibus, & solitudine. Thales in studio Astrologico, & contemplatione fiderunt se beatum credebat. Divus Thomas Villa Novanus Pitamiden beatitudinis super Obeliscum, virtutum aequant. Et si qua vita huius beatitudo est, non in divitiis, non in deliciis, non in honoribus, sed in virtute, & sanctitate consistit. Epilogum suarum fecerat. Lia filia Labani fecunditatem cecidit. Hoc pro beatitudine mea, beatam me quippe, Patet Dominicale.

dicent mulieres: Ecclesiasticus in fideli amico eam sicam asseruit. Beatus, qui invenit amicum verum. Ecl. c. 25. Salomon in sapientia: Beatus homo, qui invenit sapientiam. David in integritate vitae eam constituit. Beatus vir, qui non abiit in consilio impiorum, cap. 3. Et in via peccatorum non stetit; quae sic interpretatur Bellarminus: Qui declinat à malo, & facit bonum, illum esse beatum. Aliis teste Divo Ambrosio, beatitudo in summe, & copia divitiarum consistit: Hoc malum jam dudum humanis influxit mentibus, ut pecunia honoris sit, & animi hominum divitiarum amore captantur, & beatum quoque faciant vulgi opiniones pecuniarum divites. Sed si hi audita inventionem servi Evangelici mysticæ cœnæ animabus fidelium à Christo preparata interesse dignati fuissent. Homo quidam fecit cenam magnam, & misit servum suum horum cœnæ dicere invitatis ut venirent. Quintam essentiam veteris felicitatis, & æternæ beatitudinis, quæ beati caliculae sunt, ibidem reperissent; Hinc si ego à lagitore omnium bonorum fuisset vel invitatus ad mensam caelestem, in qua Deus beatis communicat gloriam: E o dispo vobis regnum, sicut dispo suis mihi pater, ut edatis, & bibatis ad mensam in Regno meo, vel ad hanc sacrosanctam Eucharistiam, ubi sub speciebus panis pretiosum corpus Salvatoris dispensatur, vocatus: Accipite, & comedite, Hoc est corpus meum. Potius pauperibus, debilibus, cæcis, claudis me jungens hanc adirem. Pauperes, debiles, cæcos, & claudos introducite huc. Nam esto forem viator, non minus

K

Proverb.
cap. 3.
Psal. 1.

Ambr. lib.
2. de off.
c. 31.

D. Lucas
cap. 14

D. Luc.
c. 2.

1. Cor.
c. 11.

Handwritten notes in the right margin, including the word "dicar" and other illegible scribbles.

comprehensoribus me beatum censerem. *Qui manducat carnem Filii hominis, & bibit eius sanguinem, futurae felicitatis partem hic fruetur, & in caelo accipiet, Olympiodotus, & diva Catharina Senensis me animat. Totam divinam essentiam in hoc venerabili Sacramento recipit sub albedine panis illius. Ego o mensam caelestem! o cenam paradisi! o aeternam beatitudinem. Hoc discursus materia erit.*

Olympiodotus in c. 5. Eccl. 5. Cathar. Senens. Tract. 3. cap. 110.

PARS PRIMA.

2. **D**IVUS Ambrosius postquam essentiam, & quidditatem hujus cenae investigasset, tandem eam esse definitionem illius vitae aeternae, quae beati paradisi praemiantur, concludit, *Hic de Paradiso est cibus, in quo vita definitur aeterna. Sciunt Logici, quod definitio explicat naturam definiti. Conventus in vertitur cum definito, & nihil continetur in definito, quod non contineatur in definitione. Cum Eucharistia & beatitudo sunt Synonyma, & dicuntur ad convertentiam, velut animal rationale, & homo. Simagao Doctori Ecclesiae fident praeremus: Hac omnia ad Eucharistiam referri possunt; hac enim optime exponit naturam beatitudinis, & convertitur cum ipsa beatitudine. Qui cibum hujus cenae Eucharisticae fuitur, eandem sentit consolationem, quas comprehensores paradisi participant, nec aliquid possident beati, quo non fideles possidentur. Et si in mensa caelesti omnia bona imaginabilia contineantur, quia beatitudo est status omnium bonorum aggregatione perfectus. In cena etiam Eucharistica velut in compendio omnes delicias desiderabiles gustamus. Parata sunt omnia: non ait, parati sunt cibi convivi, parata sunt epulae, sed parata sunt omnia, nimirum quia Deus in hac cena exhibetur nobis is, qui omnia est; quid autem in hac cena est, quod non sit exhibitum nobis? habet Deus in se esse infinitum, & essentiam infinitam, tres divinas personas, & attributa divina, habet in se super Christum corpus, & animam, & merita valoris infiniti, quid quae, horum nobis in hoc sacramento non datur? donatur nobis Deus trinus & unus, & Christus Dominus.*

3. A sponsa caelesti, quae ad utramque invitari digna fuit, veritatem rei eruamus. Duo ubera sua scis duo hinnuli gemelli caprea. Si salsum illud numen a caeca gentilitate adoratum uberibus plenum erat (quod ideo irridet Divus Pater Augustinus) cur nos ter verus Deus duotantum ubera habeat? ego a vero me errare

non putem, si dixerit, cum duos tantum gemellos habeat, beatum scilicet in caelo, & matrem in terra, ei duo ubera sufficere, quoniam uno lacte gloriae nutritur beatus, altero in hoc sanctissimo sacramento fideles sustentat. Adminus utrumque lac essentialiter distet, nec hoc potius quam illos majori dulcedine potui censeo. Duo sunt gemelli alter in requie, alter in labore, uno ubere Deus lactat illos gloria, alter in Eucharistia; quocirca eodem ipso lacte, quo calices ves aluntur in patria, emittuntur etiam qui vivunt in exilio. A udite conclusionem. Neque minus illis exhibetur in caelo, quam ipsi consueverunt in terra.

4. Et si aliqua dispatis, aut iniquitas inter hanc cenam Evangelicam, & mensam illam caelestem intercedit, illa in hoc quod mensa Eucharistica in aliqua excellentia gloriantur possit, de qua non queat illa, consistit. Doctor Angelicus de utraque loquens ait: *Et futura gloria nobis pignus datur. Et Valentinus Archiepiscopus idem repetens ait: Eucharistia est pignus aeternae hereditatis. Quod pignus est contractus, in quo res aliqua mortali creditori obligatur, & traditur in securitatem debitum, ut inde illi satisfiat, nisi alter fuerit pignus. Noster pius, ac liberalissimus Deus, nobis quidem gloriam laborum nostrorum mercedem largiri vellet, sed quia diu carere mortali cingimur, hoc est impossibile. Nos reddere me homo, & vivit. Ergo cum hoc fieri nequeat, dicit pro gloria pignus Eucharistiae capite. Et futura gloria nobis pignus datur. Sed quis pignus esse pretiosius te, quae oppugnetur ignorat? Plus semper debet valere pignus quam debuit. Unde dicitur quod res solam debet reddere creditori debitori, quanto plus pignus creditur. Et ex hoc impossibile Doctor Angelicus pretiosius esse Eucharistiam beatitudine caelesti inferre voluit. Omnibus manifestum est rem, quam pignorum, majoris esse oportere pretio, quam id pro quo illa pignorum. Unde cum hoc sacramentum sit pignus futurae hereditatis, pretiosius est dicimus, quod Christus nobis dat in hoc caeli cibo plus valere, quam beatificam religionem, qua formaliter vita beata consistit. Ergo jure potiori, nos beatis fortunatos caelesti possidemus.*

5. Illis Deus divitias suae gloriae, sed limitate, & juxta illorum capacitatem, & meritum meritorum patitur: sed nobis dispensanda

Ambr. c. 9. de Paradiso Paul. Venetus in Logic. S. Ambr. ubi sup. Ioan. Finis. Arist. 6. Polit. c. 7. Cant. c. 7. Eccl. 4. Aug. lib. 4. de Civitate Dei.

sanctissimum Sacramentum vel pretiosissimum
 dicitur, quem possidet, non adhibet mentu-
 ram, sed absque aliqua limitatione profusissi-
 me illum confert; Divus Lucas modum, quo
 in caelo Deus gloria beatus dicitur, tradens ait:
*Præcipit se, & faciet illos discumbere, & transsi-
 vos ministrabit illis.* Quem locum sic explanat
 Divus Thomas Villanovanus. *Dulcissimos sin-
 gulos cibos pro merito cuiusque manu sua propinat;*
 pro merito cuiusque en correlationem, & men-
 suram, quot sunt gradus meriti, tot gradus gloriae
 dantur, & quia plura habet merita, ille majori
 hereditudine, gloria donatur. Theophylactus:
*Præcipit se in eo, quod non totam ubertatem
 honorum largitur, sed hanc cohibet secundum cer-
 tam mensuram.* Accedit Gregorius Magnus.
Præcipit rationem solvere pravitatem. Hinc, quali-
 ter humanata sapientia, dum instituit hoc fan-
 ctissimum sacramentum observare. *Hic est enim
 sanguis meus novi testamenti.* Et apud divum Lu-
 cam magis ad propositum: *Hic est calix novi te-
 stamenti in sanguine meo.* Quid sanctissimo cum
 testamento quorundam inter alia proportio primò,
 divus Anselmus respondet: *Dicitur testamentum
 in sanguine eius, quia moritur, & descendit nos
 adversus calumniam hostis antiqui, ne caelestem
 nobis hereditatem possit auferre sicut littera illa,
 quae vocatur testamentum, hereditatem munimus
 adversus calumniam, ne tollat ei hereditatem.*
 Ego nihil osecus intentionem Christi hanc esse
 patem, quod sicut in testamento omnes opes,
 & omnia bona testatoris continentur, & om-
 nia nullo de empto testator hereditibus linquit,
 sic relinquendo testamentum Eucharistiae, abs-
 que limitatione nos instituit heredes, eius the-
 saurorum declarare voluit. *Eucharistia est
 Christi testamentum, quia nihil aliud habet Deus,
 quod in testamento donet, quam illud, quod in Eucha-
 ristia continetur.* In hoc sacramento sunt omnes
 gratiae, *Christi divinitus, hoc eius crumenam, & facultates
 excelsas: non habet si hoc demas, quod testamen-
 tum donet.* Quod sanctus Pater Augustinus: *Deus
 cum sit omnipotens, plus dare non potuit: cum sit
 sapientissimus, plus dare nescivit: cum sit divitissimus,
 plus dare non habuit.*
 6. Sponsa de beatitudine sub metaphora
 vini, & de Eucharistia sub figura lactis ver-
 ba faciens ait: *Meliora sunt ubera tua vino.*
 Quae est haec comparatio lactis, & vini?
 lacte aluntur infantes, vino potantur adulti:
 Lacte reficitur sponsa, vino inflammatur. Sunt
 verba Valentinorum Archiepiscopi. Ego bea-

tos in mensa caelesti bibere vinum gloriae, sed
 sine merito, nos verò in hac cœna gustare
 lac Eucharistiae sed cum merito respondere
 possem, & ideo *Meliora sunt ubera tua vino.*
 Videre Deum, & excitari ad ejus amorem
 res non est magna, quia omnis ratio boni ibi
 proponitur; sed sub accidentibus panis eum
 credere, & non visum amare hoc majus est.
 Magnus amor Rebecca erga Isaacum, qui
 ejus sponsus futurus erat ex hoc quod non vi-
 sum dilexerit, & amarit, & is ab Eliezer
 dum à longe monstraretur: *Ipse est Dominus*
meus: illi, ne eum videret, velatio vultum con-
tegerit deducitur. At illa tollens cito pallium,
operuit se: Perinde, ac diceret: *ò mi sponse, amo-*
rem meum ex hoc collige, quod ad tui nec-
dem visum amorem movere. Idem fideli qui
Deum amat, & illi amare, quæ velut spon-
sam illum adorat, contingit. Meliora sunt ube-
ra tua vino. Illum, qui in christalino vitro
 videt salire, sursurate ac instat Rubini rubescere
 vinum nil miri ad ejus potationem, & amorem
 moveri; sed iofans est ñveum candorem lac-
 tis non videat, tamen ex uberibus, quæ
 Genitrix amoris ejus labris porrigit, illud
 surgit. Hoc intendit sponsum nempe nobis
 viatoribus esse dulcius lac sanctissimi Sacramen-
 ti, quam beatis vinum gloriae credo? *Fidei divi-*
na tanquam uberibus adhaerentes, & labia figentes,
suavitatem corporis, & sanguinis credimus, & su-
minus gaudentes, quis non dicat ergo cum sponsa
Christi, Christo: Meliora sunt ubera tua vino? & si
Christus Servator noster non illos, qui videndo
crediderunt, sed qui non visâ ejus sacratissimâ
humanitate, & ejus miraculis ab ea patris fide-
dem adhibuerunt, antonomastice esse beatos di-
cendos pronuntiavit: Beati qui non viderunt, &
crediderunt. Ecce, & de nobis fidelibus hoc non
 verius etiam, quam de beatis, dum illi amant
 Deum, quia eum videt, nos verò sine visione
 credamus, & amemus dici possit: *Feliciores*
nos sumus, habentes in sacramento Christum,
& illum verè manducando, quam alii viden-
do.
 7. Imò nostra beatitudo in tantum excedit
 illam comprehensorem, ut Angeli, si possibile
 foret, haec nobis solum modò inviderent. Divus
 Lucas filium prodigum postquam miserias, in
 quas à levitatibus suis conjectus fuerat, perspe-
 xisset, erratis agnitis ad domum paternam rediisse,
 & Patri adgenicularum submississimè, ac
 dolenter veniam rogasse recessit. Pater ergo

1. Cant.
Gen. cap.
2. 4.
Franc.
Lab. Tom.
2. verbo.
Euc. fol.
335. col. 2.
D. Ioan.
cap. 1.
idem ibid.
fol. 336.
Colom. 1.

Handwritten notes in the right margin, including the words "Meliora sunt ubera tua vino" and other illegible scribbles.

clementissimè eum admittit, servis jubet novis vestibus eum amictant, digitos anulo ornent, & calceos parent: *Cito proferte stolam primam, & induite illum, date annulum in manum ejus, & calcamenta in pedibus ejus.* Et dein odatis lætitiarum testati, & convivium instrui manda: *Adducite vitulum saginatum, & occidite, & manducemus, & epulemur.* Omnia hæc executioni data sunt. Natu major de foris veniens, ut domum appulit, ac festiva gaudia percepit, hac novitate in stuporem actus servos vocat, & tanti festi causam indagans audit: *Frater tuus venit, & occidit pater tuus vitulum saginatum.* Hic vos attentos causam hujus natu majoris excipere auditores volo. *Indignatus est, & volebat introire, & velut explicat Divus Petrus Chryso-*

logus: Lrur non patitur introire, Tanta invidia cor ejus adussit, ut gressus retrahens pedem domui patris inferre noluerit. Sed unde hæc invidia orta? Abbas Absolon respondet: *Dum filius ille senior foris stans auditymphoniam, & chorum, id est spirituales lætitiarum Ecclesie in scripturis repræsentatam, quam non intelligens, intrare contemnit.* Sed ipsemet causam tantæ invidiæ prodeus ait: *Nunquam mandatum tuum præterivi, & nunquam dedisti mihi hancum, ut cum amicis meis epularer.*

8. Hic quid Servator per hos duos filios, & quid per convivium paratum parabolice designavit necessariò observandum est. Ab Eusebio Gallicano, Ambrosio, Isidoro Hispanensi, ac aliis, per hos duos filios duas nationes, Hebræam, & Gentilem intelligi non nescio; Sed Divus Pater Augustinus, Chrysothomus à Christo, per natu majorem Angelum, qui semper in gratia mansit, *Nunquam mandatum tuum præterivi*: per natu minorem verò hominem, qui peccato substantiam bonorum spiritualium prodegit; *dissipavit substantiam suam vivendo luxuriose* intelligi autamant. Mensa, cui insertur agnellus mensam Eucharisticam cœnæ Evangelicæ, exhibet. Sic Chrysothomus: *Quem vitulum nominat propter hostiam immaculatam.* Glossa ordinaria: *Adducite vitulum saginatum, id est, Eucharistia sacramentum Christum continentem immaculatum.* Eusebius Emislenus, Hic vitulus saginatus Christus est, omni vivente, & gratiâ plenus de Patriarcharum & Prophetarum armento sumptus, qui toties occiditur, & à fidelibus comeditur, quoties in hoc Altaris sacramento immolatur.

Hoc sapientia humanata Angelum, si capax foret invidia, hanc cœnam nobis invisurum doce-

re voluit; sed si Angeli in gloria celesti meditantur, quid causæ habent ut homini hanc cœnam invideant? sapiens ignoranti, servus insipido, divès inopioni invidet. hinc hæc cœna circa aquale, vel circa majus bonum. Ergo dicitur Angelus cœnam Eucharisticam beatitudinis præferri necessariò dicendum est. Hic auctoritas auctoritas Pontificis requiritur: Audite Verbum: *Si quid in rebus humanis, quod nobis invidetur, si in ecclesiis cadere, invidere possunt: non verè est sacro sancte missæ sacrificium, cuius beneficiis ut homines quosdam antciparent, & invidiam in servis celum, dum ante oculos habent, & manibus contrectant ipsum celi, terræque conditorum.*

9. Majori evidentia historia sacra hæc veritatem, quam ego parabolarum ope declarare conor, ostendit. Angelus sanctum Petrum excere liberat, & ut eum in tuto collocet, per multos passus usque ad plateam eum comitatur. *Prostravit vicum unum, & ibi Angelus discedens com desertit;* Et continuo discessit Angelus ab eo. Sed cur usque ad finem plateæ eum non comitatur? an forsitan Angelus est solus? an forsitan tuto Petrus? N. quia Apostolus est solus, nos eum gressibus meditationis à longe sequamur, & in qua domo asilum quærat oblectemur, præter ad domum MARIE Matris Joannis, qui cognominatus est Marcus, Nicephorus, Callistus, divi Ambrosius, & Hieronymus in illa domo Christum cœnasse, & instituisse sacramentum hoc illudque postea discipulis distribuisse his verbis, *Accipite, & comedite, hoc est corpus meum, affirmata, & Angelus Petrum ad illam domum se conferre præsubodorabatur. Ergo secum discurrere videbatur, & est impossibile quod illuc te comitet, illam mensam in qua maxima tibi, & consolabilis est gratia præstita, dum te sacratissimo corpore sub speciebus panis pavit, si introvero, & illam mensam video, forsitan tibi illam (posito quod invidia capax sim) invidem. Ab eo ergo à te? Et continuo discessit Angelus ab eo. Verò Chrysothomi hic repetere possem. *Lrur non patitur introire,* Et applicare doctrinam Cathagææ, *Excipientibus novem Angelorum choris, quorum Christus in finis hominum oratione præstantior est.* Nam illorum hujus divini convivii epulis accubant præter hominem. Unde merito dicere potest, *Et vult tanto convivio admittis beneficium tam singulariter recognoscens, nullum alium vocavit ad convivium, præter me.**

10. Angelos se non censere peccatè habitos, nisi aliquo modo hujus cœnæ participes fuissent.

D. Lucas cap. 15.
D. Petr. Chrysol. serm. 4.
Absolon. Abb. serm. in festivo Pent.
Euseb. Gallic.
Ambr. l. 7. In Luc.
Isidor. lib. alleg.
D. Aug. Chrysol. Hier ad Damas.
Chrysol. Glossa ordinaria.
Euseb. Emiss. hom. in c. 15. D. Lucas 68.

fulgent, si pietas non obstat dicerem. Quo fun-
 damento, aut qua ratione sancta ecclesia huic
 sacramento attribuat illud Eulogium, quod va-
 ter Regis dedit manna ignoto panem, inquit,
 angelorum manducavit homo. Quid Angeli agi-
 tavit cum hoc manna? respondet Cardinalis Bel-
 lamachus: Quia operas, & ministerio Angelorum
 fuit. Et Remigius Antiochodensis: Panem An-
 gelorum ideo dicit, quoniam panis ille quem con-
 ducunt, significat panem illum, verbum videli-
 cet panis unde resurgitur. Ego ideo inter An-
 gelos, & hominem, dum quilibet illud praten-
 dete sanctam naturam fore licet crediderim:
 Hic panis est calistis arguit Angelus, quomodo
 ergo tu homo, qui es terrenus, jus tibi in illum
 manducare opus est gratia, non natura, ergo est
 cibum nostrum. Sed quid opponit homo? hic panis
 est corporosus, est spiritualis, est in terra, & non
 in caelo, institutus est homini, non Angelis: Quo-
 modo igitur, ait sanctus Thomas Villanovanus,
 curam est panem Angelorum manducavit homo:
 unquam revidendum illum cibum in caelo Angeli
 manducant, aut hujusmodi Spiritus caelestes indi-
 cibus opus alimur. Ego mihi imaginor Deum ut par-
 ticipet, ut conerit, & Angelo aliquo latius fieret,
 operam solum permisisse, ut illi attribueretur, pa-
 nem Angelorum, & non hominum, & homo ter-
 restis eius substantia vesceretur, Manducavit homo
 panem Angelus. Nunc Angele apage, & solo no-
 mine te donatum jacta, quia homo dignus red-
 ditus hoc pane sacrosancto vesci, multo felicior
 dicitur. Conceptus hic fundatus est in do-
 ctina Patris Venerorum Laurentii Justi-
 ficatus. Christus Dominus Angelorum dicitur esse pa-
 nem, non quod illum sacramentaliter comederunt, sed
 spiritaliter: at vero homo, qui per fidem ambulat,
 panem Angelorum manducavit panem, quoniam corpo-
 ris & sanguinis Christi percipit sacramenta.
 11. Deus: Quantum est de se, & voluntate an-
 gelorum, nec inveniuntur in caelo excludere vult. Vult om-
 nes homines, sicut fieri, venire ad me omnes, qui
 laboratis, & onerati estis, & ego reficiam vos. Hinc
 Justificatus: Omnes vos ut in conspectu meo conditio-
 nes, aut pariter, significans se sine per orationum discrimine
 pariter quovis suscipere, sicut iudeos, sicut Gen-
 tiles: Quod si meo veniente, blandam promissione in-
 vocat, dicens, & reficiam vos. Et haec lacta coc-
 ta, non omnibus a Christo instituta est, & iustos vult
 ad eum invitari. Ex cito in platis, ricas civitatis,
 & pauperes, ac debiles, & cecos, & claudos, &c. ut
 Christus demonstrat, ait meus concivis, quod
 omnibus se exhibuit ad salvandam, & nemini desera-

tionem minatur, qui ejus non venient benignita-
 tem. Quare, quod elegerit panem pro materia
 hujus sacramenti credidit, cur non potius lac, man-
 na, mel, quae sunt delicatiora pane selegit? id non
 sine mysterio factum est. Lac cibum tantum est
 infantium, manna institutum, mel omnibus
 non placet, sed panis cuique placet, ergo non ha-
 buit causam eum negligendi. Opinio est divi
 Thomae: Sumus boni, sumus mali, sumus unus,
 sumus in illo, quantum isti, tantum ille, manducavit
 Dominum pauper, servus, & humilis. Et sicut re-
 ste Rodigno in mente solis cultus licebat ad ves-
 cendum accedere. Et si credimus Alexandro:
 Spartani communia erant convivia. Pauperes
 cum divitibus eodem vescantur obsonio. Filius
 etiam Dei sub speciebus panis corpus suum in
 hac coena dare voluit, ut omnes eo vesci possent:
 Inter alios panes, communiter homines utuntur pa-
 ne triticeo, ideo Christus creditur in hujus panis spe-
 cie hoc sacramentum instituisse.
 12. Gente Hebraea sub iugo Pharaonis ge-
 mente Deus Moysi, & Aaron loquens: decimo
 die mensis solemnissimo ritu comederunt ag-
 num praecepit. Loquimini ad universum caelum
 filiorum Israel, & dicitis, tollat unusquisque agnum
 per familias, & domos suas. Ab hac caeremonia
 nemo exemptus erat. Loquimini ad universum
 caelum, & tollat unusquisque: Demonstrate vo-
 luit a coena Evangelica neminem excludi. Ob-
 servatio est sancti Eligii. Notandum sane: quod
 dicitur, tollat unusquisque, neminem vestrum ab
 hac mystica coena festivitatis vult exceptum haberi,
 sed omnes nos eandem summa cum devotione cele-
 brare, sicut ergo nos omnes parati, ut decet ad esum
 tanti agni. Et ne quisquam exultationem ab-
 sentia posset praeterire, nec tempus, nec locum,
 nec personam, nec quantitatem, nec modum li-
 mitare voluit. Non tempus, quia omni hora, &
 tempore, prout vult sacerdos, & occasio, illud
 confici, & administrari potest. Non locum, quia
 in omni ecclesia, Altari: non personam, quia
 sive sit sacerdos bonus, sive malus, sive fidelis, sive
 infidelis. Nec quantitatem, sive coim sit una ho-
 stia, sive plures, sive centum, sive mille, omnes
 placent. Nec modus, quia potest elevari, depri-
 mi, frangi, comedi, dari alteri, peccatoribus, iustis.
 Pauperes, debiles, cecos, & claudos intrudat hic.
 13. Quod omnes ritus, & actiones missae sint
 mysteriosae, res est certissima, & apud plures scri-
 ptos, qui eas explanant videre est. Uius, vel
 alterius causam, & praeteritum, cur sacerdos ho-
 stiam in tres partes frangat? quare. Plures re-

D. Thom.
 in solemn.
 corporis
 Christi.

Calus Ro.
 dign. lib.
 16. cap. 4.

D. Thom.
 1. part. qu.
 34. cap. 4.

Exod. 20.
 D. Elig.
 hom. 14.

*Guil. Du-
van.
Remig.
Alis. in
Bibl. vet.
Pat. 2. pa.
secul. 9.
fol. 540.
Ludolph.
de Sax.
Carthus*

spontiones addere possunt, quas brevitatis cau-
sa omisso. Sufficiat mihi illa Ludolphi Carthu-
siani, qui animas fidelium, vel torquenti in pur-
gatorio vel esse viatices in terra, vel esse beatas
in caelo asserit. In tres ergo partes hostia divi-
datur, ut omnem statum ex sanctissimo sacra-
mento reportare commodum demonstraretur.
Propter tres partes Ecclesia: nam prima pars notat
sanctos in caelis; secunda salvandos, qui sunt in
purgatorio; tertia vivos, quos adhuc hac vita sustentat
in terra.

*B. Thom.
& Villa
conc. 2. de
Natio.*

14. Animae culpâ contaminata mensa ca-
lestis incapax sunt. Nullam coquinatum in-
grabit in regnum caelorum. Et carentes sanctitate
indignae hanc coenam Eucharisticam censentur. Ne-
mo pollutus accedat, longè fiat omnino immundus,
alioquin aeternum sibi paratum noverit incendium.
Qui ergo, vel in amico malitiâ superatur, aut in
carne concupiscentia sordidatur, futurum se noverit
in perpetuam combustionem, & cibum ignis, ait
Thomas Villano vanus. Nil ergo mihi, si invitati
excusationem praetereant dicendo. Villam emi,
juga boum emi quinque, uxorem duxi, non possum
venire, quia puritate requisita se carere sciebant,
ideo indigni declarati sunt. Dico autem vobis,
quod nemo virorum illorum gustabit caenam meam.

*D. Ioan.
Chryso.
hoim. 3. in
cap. 1. ad
Eph.*

15. Divus Joannes Chryostomus in Ecclesia
primitiva cum fideles communicaturi erant,
Diaconum sacerdoti ministrantem ad medium
Ecclesiae petrexisse, & ad populum conversum
altâ voce inclamasse: Sancta sanctis, commemorar.
Omnes, ut animam habitu sanctitatis vestita-
tam, & floribus virtutum ornata habeant mone-
re voluit. Primitiva Ecclesia jubebat diaconum
in medium prodire, & inclamare sancta sanctis, id
est qui sancti estis, ad sanctam Eucharistiam acce-
dite, qui vero sanctus non est: tanquam prophanus
repellatur.

*Isod. sup.
17.*

16. Deus Hebraeis mense Aprili agnum man-
ducare iussit. Decima die mensis huius tollat unusquisque agnum. Sed cur mense Aprili mensis iste
est floridus, & in illo terra cum caelo quoad or-
natum certare videret. Si illud se ornet stellis
micantibus, haec ornat se floribus odoriferis.
Hoc praeccepto Hebraeis dato Christianos ad-
monere voluit, ut dum hanc coenam accedunt,
& divinum agnellum comesturi sunt, animam
tot virtutibus ornata habeant, quot floribus
tellus in mense Aprili frondet. Observatio est
Rupert.

*Abbas lib.
2. in Ex.
cap. 5.*

17. Rupertus Abbas. Sed & ipsa mensis huius id est
Aprilis, verna semperies cum tellus reflorescit, co-
ntraque per hyemem, quasi post senium juvenescit

orbis, nonne sensatum hominem docet, quantum
vocatus spiritus mentis sua. fide viridis, de lauro, &
charitate foras, paucis agni equis inter se
rivalibus:

17. Historiam filii prodigi rursus, sed nova
speculatione ponderare aggredior. Hic juvenis
patri victis, & vestitus egenus fessit; utrimque
ejus mendicantem prodebat; sed particulatim
fames eum ad talem statum reducat, ut pro
debilitate durare non posset, & panem oculis
rogaret. Pater cum jam necessitas rigidissima
anatomia membra sine ferro excarnificaret,
eum ossium catastrophe censuit, & oculis
terrens fame incomparabiliter magis, quam
duritate confectus exhibebatur. Hec hoc tantum
eum torquebat, verum illa assiduo cum moris
juuilitati destinabat, nuditati ferende par-
erat, sed don sine cibo vivere poterat. Fames perit,
Hinc Chryostomus in hunc locum ait: Iam de
tanta vulnera non meminit dolere, non plangere, sed
famem. Et ratio est: Etenim famas super omnia
mala mentem, & animum, & corpus cruciat. Ni
hilominus patet ei prius velle totum dat. Cuius pro
forte solum primam, & rediit illum, & polleat
a fervis intrui me tam vult. Adverte vultus
saginatam & occidit, & manducemus, & equis
mur. Lex necessitatis prius majori, postea
non necessitati succurrit jubet. Chrystus, qui
curationem vulneris levis majori, & mortali
reponeret, parum expertus judicaret. Ergo
prius cibis, polleat vestes, ipsi dandus erat. Hoc
succellu noster Servator modum, quo coenam
Eucharisticam accedere debemus, nempe ut
prius vestiamur candidis tegumentis sanctitatis,
docere voluit. Nota, ait Glossa, quod post dicitur
solum, anulum, & calcamenta, vultus vultus
latur, quia nisi quis primam immortalitatem
dixerit, nisi annulo fidei opera praemunitur, nisi
consistendo praedictur, calcamentis non potest
esse sacramenti.

18. Sacer Evangelista Joannes idcirco, & oc-
natus pompulos Jerusalem triumphantis descri-
bit: Vidi civitatem sanctam Jerusalem vocatam des-
cendentem de caelo a Deo: paratam sicut sponsam
ornatam viro suo: lapides ex imo ad summum
usque pretiosi erant, ostia unioibus, viz, acpla-
teae christallinae, & ex auro purissimo. Si ergo
aula, quam Deus incolit adeo gemmis, & unio-
nibus est dives, anima nostra, qua cum recepimus
sub speciebus panis sit vilis, incompotata, &
lutea: audite Divum Hieronymum. *Oratio*
sancta

...satis, tota aurea est, muros habet aureos, aureas
...plures. In hac civitate Christus regnat; Chri-
...non habitat in luto: fiste ergo gradum, si auro
...fugis, accede confidenter, digna es sedes Domini.
...Deum in Sacramento recipias, num
...confidentia sit aurea, vel lutea confideres. Si
...lutea latus, quod Christus non habitat in luto. Si
...aurea. Accede confidenter, digna es sedes Domini.
...Cardinalis Serapidas, hac civitate figurari
...nostriam, quae in sacramento receptura
...Domini pompose velut sponsa ornata
...esse debet: sic ut nil profani, nil triti, aut terreni
...deprehendi possit, sed fit tota caelestis, divi-
...na, & coeta affirmat. Civitas est illa sancta Ierusa-
...lem orta de celo descendens a Deo parata sicut
...sponsa ornata viro suo, in qua scilicet nihil profa-
...num, nihil vitiosum, nihil terrenum, nihil non divi-
...num, nihil denique, quod maximam sponsae adver-
...sorum laem charitatem non testetur.

dicens: Scio quid faciam, ut cum amotus fuero a Aleuin.
...voluntate, recipiant me in domos suas: salubre Dom. X.
...consilium reperit ad finem, qui male dispenavit post. Pent.
...villicationem, scilicet ut daret pauca, recepturus sol. 229.
...plura, & reciperetur in domos aliorum, cui propria col. 4.
...deserebant. Et Eusebius Emislenus ait: Scias, Euseb. E-
...quia iam ulterius villicare non possit, fecit sibi ami- missen. in
...cos, ad quorum auxilium post villicationem con- Luc. cap.
...fugeret. Demum hoc medium invenit. Alie- 16.
...tam parabolam divus Mattheus de illo sermo, qui debitum decem milium talentorum con-
...traxerat, narrat. Ad solvendum fuit vocatus: D. Matth.
...Redde, quod debes, sed ille, qui ob paupertatem se
...impotentem agnoscebat, se submisit, & hame-
...ros contrahens ei adgeniculatur, rogans patienti-
...am habeat, & tempus concedat: Patientiam, Aleuin. in
...ait, Aleuinus. habe in me, & omnia reddam tibi. Dom. 18.
...Hoc est per singula peccata, quibus iram merui, con- post. Pent.
...scientiam meam emendare studebo: Et propterea, sol. 224.
...tum ei utile fuit. Misertus est Dominus servi il- cap. 1.
...lius, & omne debitum dimisit ei. Et hunc modum
...reperit.

21. Nuptis, Quas Rex filio suo parat, quid-
...dam lacer, ac veste nuptiali carens se ingesserat;
...& dum Rex quomodo adeo audax esset interro-
...garet: Quomodo hic intrasti, non habens vestem
...nuptialem? hic infelix obmutuit, nec quid alle-
...garet habuit, Ille autem obmutuit, & culpae
...meritam poenam luit: Ligatis manibus, & pedibus
...projecit eum in tenebras exteriores. Cuiuslibet no-
...xae est sua excusatio. Aliqualiter es culpabilis, &
...fragilis, demon te tentat, & Deus facilis est ad
...ignoscendum; Sed quod absque veste puritati
...ad Altare accedas, Deo interroganti quid al-
...legare poteris: Quomodo hic intrasti, non ha-
...bens vestem nuptialem? hoc enim illis specialiter
...videtur dicere, qui ad Christi corporis, & sangui-
...nis sacramentum indigne accedunt: ait Euse-
...bius. Et noxae conformis poena erit: Ligatis sol. 268.
...manibus, & pedibus mittite eum in tenebras ex-
...teriores. Hinc divus Gregorius: Certè tunc D. Greg. in
...ligat poena, quos modo à bonis operibus liga- cap. 22.
...vit culpa. Qui ergo nunc sponte ligantur in vitio, s. Matth.
...tunc in supplicio ligabuntur in vitiis. Et Origenes: Origen.
...Sanè hic imparatus ad Eucharisticam cenam in- Tract. 20.
...gressus fuerat, quod crimen tantum est, ut nullo in 8. Mat.
...posse praeveniri celari, aut imminui: Reliqua cri-
...mina quantumcunque gravia sint possunt tamen ali-
...quali excusatione conteri; nisi qui ad Eucharistiam
...imparatus accedit, nescio qua ratione possit crimen
...depellere. Et pro eo, quod fructurus sis beati ad-
...ne, aeternae damnationis reus pronuntiaberis.

...licab

Tuo malo id experietis, si non credas. Quicquam.

PARS ALTERA.

Exi cū in plateas. & viros civitatis. & pauperes, & debiles, cecos. & claudis introduce huc.

21. Quatuor genera egenorum, & defectuosorum scilicet pauperum, debiliū, cecorum, & claudorum ad hanc cœnam invitata sunt. In illis nuptiis inops homo ob laceratas vestes fuit reprehensus, ac punitus. Ad hanc cœnam pauperes, malè vestiti, & qualibet personæ defectuosæ sunt invitatae. Beda hanc affert causam:

Beda.

Cæci, & claudi vocantur quod veniant: quia infirmi quique, atq; in hoc mundo despecti plerumq; tanto celerius vocem Dei audiunt, quando & in hoc mundo non habent, ubi delectentur. Et divus Ambrosius: Invitat pauperes, debiles, & cecos, quo ostenditur nobis, quod nullam debilitatem corporis excludit à regno, rariusq; delinquit, cui desit illa: ebra peccandi Idem Doctor aliam difficultatem: quomodo si sint cæci, debiles, claudi, ad hanc cœnam

ut possint? movet, & respondet. Qui vocatur ad cœnam, prius vocando sanatur, si claudus fuerit, gradendi facultatem, ut veniret acciperet, si lumine oculorum privatus, domum utique Domini, nisi refusâ luce mirare non poterit.

22. Hulsebus Emiffenus, & Gallicanus illis pauperibus, debilibus, cæcis, claudis gentiles figurati volunt. Pauperes enim debiles, cæci, & claudi erant gentiles, quia nec leges divinitas, nec virtutum fortitudinem, nec scientia lumen habebant, nec post Pent. in via mandatorum Dei rectis pedibus incedebant. Sed ut invitati sunt pauperes fuerunt ditati, debiles roborati, cæci illustrati, claudi sanati. Invitati tamen ad convivium Christi, divites, & fortes facti sunt, & interiora illuminati, jam in vita non erant, eumum. f. sed recto tramite gradiuntur. Scio vos doctrinâ horum Patrum acquiescuros, sed ut mihi satisfiat, probationes auctoritate ne vos pigeat. Vires Regius civitatem Solihæam ad laudes, & grates Deo pendendas invitat, lauda Jerusalem Dominum, lauda Deum tuum Sion, & causa fuit, quia frumento ab eâ satiata, ac repleta fuit: Et adipe frumenti satiat te. Ergo quod à Deo si agibus sit ditata, auri, argenti, aut aliorum victualium ad sustentationem urbis requisitorum penuriam pari non potest? ergone omnes ejus opes sunt in fugibus? Ita: si hos habeat, omni bono abunda-

bit. Non solum hæc civitas abundas copia bonorum, sed habet bona optima, & exquisitissima, atq; ubi iam ipam acedulam bonorum. Verba sunt Cæcilius Bellarminus: 6 felicissima Jerusalem penuriam pedem nunquam paupertas infere poterat. Sed attendite, ait Paschafius. Deus non loquitur de pane usuali, sed de mystico. Hæc frumentum corpus videlicet Christi à se habet, & non solum adipe, sed & omnes debitas, ita & potest iugiter

23. Divus Lucas Josephum ab Arimathis qui interpidus Pilatum adiit, & corpus crucifixi portavit, ut illud tenet mandaret laudans virum justum officit. Et ecce vir nomine Joseph, miles de curia, vir bonus, & iustus. Sed à viro Marthæ ut homo opulentus honoratur: Venit quidem homo homo dives ab Arimathis, nomine Joseph, miles de sensu, divus Matthæus, dum tantum eum dicitem proclamaret ejus nobilitatem, bonitatem, & pietatis injurius est. Moses, rex bonorum, & gratitudinis attendi debent quàm divites: Opes sunt bona fortunæ per paternam hereditatem, & cetera quæ quænter non tantis ac virtutis, quæ propria industria virtuosè acquiruntur faciendæ. Merito quæ laudandus in eo, quod acquiritur ex sua virtute, & industria, quam in eo quod naturaliter & ex parte sine sibi per venit, in quo non operatur ac laudem, neq; vituperari. Sed licet pauperibus non deest vituperationem, sic nec divitibus laudem determinat. Cur ergo dicit: Venit quidem homo dives ab Arimathis nomine Joseph? divus Matthæus non loquitur de divitis fortunæ, sed ejus opes in hoc, quod à Pilato donatus fuerit, corpore salvatoris consistere dixit. Tunc Pilatus in reddi corpus & accepto corpore Josephus eum in illud in syndone munda &c. ponderatio D. Ambrosii. D. Nunc Joseph iustum dixit Lucas. Matthæus dicitem, & merito dives hoc loco dicitur ubi corpus accepit Christi, suscipiendo enim divitem, necesse fuit paupertatem. Et sanctus Epiphanius: Verè dicitur, utramque enim substantiam Christi à Pilato accepit. Verè dives, significat Margaritam illam, quæ omnes pretii estimationem excedit, secum a se portare promeruerat. Verè dives; succulentum namq; plenum gestabat, nempe ipsummet divitiarum thesaurum. Adlocum fugantur tenebræ, & ad deceptionem corporis vivi, & veni redemptoris cellular egestas. Exi cū in plateas, & pauperes introduce huc.

24. Secundo in hac cœna debiles, qui robore destituti sunt comparent. Et debiles introibunt, ut vires pristinas virtute sacrosancti cibi dignè

concedat

concedat

concedat

concedat

concedat

concedat

concedat

concedat

concedat

concedat

concedat

concedat

concedat

concedat

concedat

concedat

concedat

concedat

concedat

concedat

concedat

conestit recipiat. Divus Hieronymus verba Da-
 vis: *Panem Angelorum manducavit homo*, quæ
 effectum, quem producit robotan-
 dis debiles, sic transferat, *Panem fortium mandu-
 cavit homo*, pondeat, quia scilicet fortes eos reddidit
 panem fortium: sicut enim civis corporalis, cor-
 poralem formam, et confirmat, iuxta illud; *Chri-
 stus cor hominum confirmat*, sic etiam Eucharistia
 confirmat animas nostras, imò. *Exemplum mul-
 tum*. Deum enim in ea continentur, qui est fortitudo
 anima nostra. Unde martyribus presca Ecclesie
 non contumacia, qua adeo se intrepidos exhibe-
 bant, nec ad minas, nec ad obiectum fornicum
 accusatum, aut gladiorum acutorum flucteban-
 tur: Annon vigues illi tenellæ ad carceres, tor-
 menta, & mortem ipsam quæstura ibant, ac si
 ad contriviam essent invitata? respondet sanctus
 Lucas. *Erant perseverantes in doctrina Apostolo-
 rum, & communione fractionis panis*. Ubi ci-
 tatus scriptor sic concludit, *Hinc maxima eorum
 fortitudo*.

21. Filia cuiusdam, quem divus Marcus At-
 tilius agnum compellat, satis concesserat; Chri-
 stum solando patri, qui amantissimæ sibi filie
 mortem acerbis prosequatur lacrymis, confet-
 us se ad domum ejus, mortuam vitam restituit
 rogant, *non timere, crede tantum, & salva
 eris*. Ad domum puella extinctæ tendunt, de va-
 nis manibus eam arripit, ut ad vitam redeat, &
 rugie jubet: *Puella, surge, & omnium altantium
 in opere sic erexit*. Deo ad parentes se vertens
 filio illi cibos administrat monet: *Et iusti illi
 dicit manducare*. Prodigium fuit grande, sed dum
 illud contempnentia divinæ esse effectum per-
 pendo, illud remittitur. Hoc speculandi aniam
 probet, quod membris puellæ refuscitate diu
 morbo exhaustis, ita ut pedes eam non
 ferrent, consolidandis, cibum sine morâ dari ve-
 lit, illi qui vitam restituit, annon & vires amil-
 lant redere valuit? absque dubio: sed Beda Deum
 immensum hoc factio panis Eucharistici esse
 proprietatem robur debile restaurare docere vo-
 luisse, *Surrexit, & ambulavit, quia anima
 a peccatis resuscitata non solum à sordibus scelerum
 carperet, sed & bonis operibus proficere debet, &
 mare esse, ut in caelesti pane sanctetur, divini soli-
 citati, & altari particeps effecta*.

Constantinus Imperator nunquam ivit in ho-
 stes, nisi ipse, ac totus exercitus hac escâ munitus
 esset. Carolus Magnus antequam cum hoste di-
 gnam micantibus devotè recitare solebat: *O salutaris
 panis, quæ tuam panem ostium, bella premunt hosti-
 bus*.

lia, da robur, ser auxilium. A sanctissimo vires,
 & robur pugilibus obvenire persuasum sibi cerè
 habebat. Hoc non trahatur in dubium, cum id-
 circo debiles ad hanc cœnam invitati sint: *Debi-
 les introdúc huc*.

26. Cæcos etiam adesse, ad hoc ut illustren-
 tur specialiter vita spirituali, quæ pertinet ad in-
 tellectum, vult. Hinc legitur in Ecclesiastico:
Cibabit illum pane vite, & intellectu. Diabolus Eccl. c.
 transgressionem Evæ persuasurus ait: *Aperientur is
 oculi vestri, sed quomodo aperientur, si non erant
 cæci, nec eos obfirmatos habebant?* Rupertus *Rup. c. 7.*
 respondet: *In agnitionem vestra confusionis*; Et *3. l. 3. de*
 Petrus dicit, quod *Diabolus sophisticè locutus est. Trinit.*
 Et iure; cum cain mendacii auctor, & ve-
 racitatis hostis, & in hoc etiam impostor fuerit, *Genes. fol.*
 ejus verba in contrarium sensum, quæ præ se
 ferunt, interpretanda sunt. Dicendum ergo:
Clauduntur oculi vestri. Et hominis intellectum
 per peccatum excecatur. Hinc est quod duo
 discipuli in Emaus iter agentes Dominum sibi
 præsentem non agnoscerent, sed eum hominem
 plebeum putarent: *Tu solus peregrinus es in Je-
 rusalem?* nunc audite, quid sanctus Lucas dicat:
Oculi eorum tenebantur, ne eum agnoscerent. En *D. Luc.*
 eos cæcos, sed quando lumen receperunt? *c. 24.*
 se assident, & dum panis secaretur, caligo fugit,
 intellectus illustratur, & magistrum ruitus no-
 cuit. *Et aperti sunt oculi eorum, & cognoverunt. Eber. in*
eum in fractione panis. Hoc panis sanctissimum Epitaph.
 sacramento figurati, sancti Hieronymus, Au-
 gustinus, Chrysostomus, Theophylactus, Beda, *Aug. 13. de*
 & alii inter quos Maldonatus, Labata affirmant, *conferenti*
 horum ultimus expressè sic scripsit: *Tunc igitur Evang. c.*
in fractione panis huius aperti sunt oculi eorum, non 25. Chrys.
quidem solum corporis, sed animæ, ut non solum hom. 9. in
Christum viderent, sed agnoscerent: Quo nobis sig. variis so-
nificaret Dominus, quomodo in sumptione sanctissi- cis, Matt.
ma Eucharistia aperitur intelligentia nostra ad Maldona-
dirina rectius intelligenda. Sancti P. Augustini tus in Luc.
doctrina præ omnibus mihi serviat. Non autem c. 24.
incongruè accepimus, hoc impedimentum in oculis Labat. t. 3.
eorum à Sabana factum fuisse, ne agnosceretur te Euchar-
stus: sed tantum à Christo est facta permissio usque prop. 32.
ad Sacramentum panis, ut unitate corporis ejus Aug. t. 4.
participata removeri intelligatur impedimentum ubi supra.
inimici, ut Christus possit agnosci.

26. Ultimo claudi vocati sunt. Claudes intro-
 duc huc. Et hi sunt illi; *Qui non valent incede- Lab t. 3.*
 re, nisi quædam reverentia faciendo; quo signi-
 ficatum à Deo est, magna cum reverentiâ ad hoc prop. 24.
 divinum Sacramentum nos accedere oportere.

Handwritten notes in the right margin, including the word "licet" and other illegible scribbles.

Humilitas magna dispositio est ad sacram Synaxim. In Levitico hac fuit Dei iussio: Omne oblatio, qua offertur Domino, abique fermento fiat. Propter tumiditatem, quam efficit, verba sunt Philonis, aqua figurato precepto ne quis elatus ad altare accedat, tumidus fastu atque arrogantia, caveat insidiatricem superbiam. Edeni pauperes, & satura-

buntur. Qui sunt hi pauperes? humiles respondeat Hugo: Qui sunt isti pauperes, nisi homines tales sitis vos, & digni eritis hac coena, in qua aliquid caelestis beatitudinis habebitis, divinis corporalibus, ac spiritualibus affueritis, intellectus vester illustrabitur, Deum in hac cognoscetis, & illo in futuro fruemini.

DOMINICA TERTIA POST PENTECOSTEN.

Quis ex vobis homo qui habet centum oves, & si perdidit unam ex illis, nonne dimittit nonaginta novem in deserto, & vadit, & vadit, &c. Luc. cap. 15.

ARGUMENTUM.

Perseverantia in bonis operibus commendatur, nam sine perseverantia nulla sunt, & quotidie in virtutibus proficiendum est, quantumvis aliquis diu vixerit.

EX serenitate aurorae saepius qualis futurus sit dies, augurari possumus: Pro ut vernans Aprilis florentes arbores exhibet, talis copia in autumno futura cognoscitur. Ex primis annis vitae vitalis progressus bonitas iudicatur. A Principii qualitate, conditio finis deducitur. Principium in utraque re maximum est, ait Plato, & rationem dat Aristoteles: Quia plurimum valet ad id, quod ex eo sequitur. Et lex, iurium est spectandum. Hinc Latinus in vetus verbum abiit: Dimidium facti, qui bene coepit habet. Sed quid bene rem agredi, si bene coepit non perficiatur, prodicitur: Omitto, Spiritus Sanctus calamo divi Gregorii Pontificis dicitur, necesse est, ut unusquisque struere in eo, quod incipit, perseveret, atque usque ad finem operis, in ea qua inchoavit intentione permaneat. Ad divus Cyprianus, Docet graves viros, semel super Peram robustam solida stabilitate fundatos non dico aura levit, sed nec vento, nec turbine commoveri. Et sanctus Chrysostomus Semper stare. Et xxv. quam eccidisse, alvum est, atq. admirabile: ut Archiepiscopus Valentinus. Nulla vos speritas instaurari deterrere ab incipio: per se curate instaurari solentur incipit in fine, labor in probus unum utat.

Quid Agricole inculto molestiti dare hyemis, ac laboribus temporis rigidissimi subici possit, si postea restant aureis spicis, dum generosi aurigae, lucidissimi planetae autem coelum per aridos campos fetidissimi Leonis vehunt. Sanguine non cernat? vel: quid enim juvet, si astate collidissima, & molissimam omnes labores in vili habeat, difficultates devertit, ac proprio sudore aridam terram irrigare delectatur, dum curvas aduncam falce exercitus camp pulstis matorum spicarum demetit, si postea in horreo eos non videt in acervum collatos? Non potest, dicit Beatus Laurentius Justinianus, accipere agricolam fructum, & gratias nisi in agro laborem messis, in arva arduum, & solis pro separatione palmarum a grano percursum, & perierit pariter, sic neque nisi ad mercedem operis fructum perseveremus. Pugil genetulos quatuordecim quo ad metam velocem cui suam pellat, si in medio stadii histat, per minimum non merebitur. Ita quidem bonum agitur, si ante vixit & terminum non peritatur, quia frustra voluciter currit, qui prius quam ad metam venerit desinet. Nulla operatiois tuae parvitate consistit, quando scimus, quod sapienter incipimus consistit in incipimus, perseveremus.

Plato. Arist. L. Pomp. leg. secun. ff. de neg. gest. S. Greg. S. Cyr. lib. 4. c. 2. S. Ioan. Chrysol. hom. 77. B. Thom. de villa conc. 2. de vij. tit. f. 167.

de hisse. Tolo se les va en comien co, en tomar, y dixer. Nec operibus infensior est hostis quam tacere, sed non proficere. Solum non perseverasse amississe coronam.

2. Servator noster, ut nos ad perseverantiam vocaret, in hodierno Evangelio duas parabolas, namque de pastore perditam ovem querente, atque de femina, quae domum inverit, ut gemmam amissam inveniat, proponit. Non cessant ambo, sed perseverant, donec inveniant, ac intentum assequantur. Per hoc Filius Dei persuadere, ut ego demonstrare similitur, in bonis, ac sanctis operibus non satis esse incipere, prosequi, sed & perseverantiam usque in finem vite donec inveniam volo. Et quia N. video a vestra comitate tantum silentio mihi favendi jam factum, illud oratione usque in finem produco. Et ordio.

PARS PRIMA.

Quis ex vobis homo, qui habet centum oves, &c.

1. Dum amorosus, ac sedulos Pastor pecora d' pascuis adovile ducens, unam abesse vidit, circumquaque campos tenebra involvabant; Nonaginta ergo novem relictis, nec noctem inguentem, via incommoda, montium asperitates, sylvestres feras eurans, summo cum ingruendi desiderio ardens, spinis se ingerit, serpens se introimit, nec ullam omnium diligentiam eam querendi donec inveniat. Mulier Evangelica gemmam deesse videt, lamina accenso inverit domum, non cellat, nec quiescit: Donec inveniat. O sancta perseverantia, quam es necessaria in omnibus nostris operibus? sine te illa languescunt ait Bellarm. Tolle perseverantiam, nec obsequium mercedis visum habebit, nec beneficium gratia, nec laudem speranda. Tu illorum, quae caelum sperant, dux es. Sicut non perseverasse est amississe coronam. In operibus nostrorum multo bonis a Deo obtinendis delinueretur, si tu tuo favore non succurreres. Magna virtus perseverantia qua est non sibi merita desunt, locum obtinet impetrandi. Sicut verba divi Thomae Villanovani: tu filia es dilectissima magoi Dei, cunctae virtutes tibi debentur homagium praestant: qui te caret in operibus spiritualibus, palmam victoriae, & coronam praeruasit. Perseverantia est unica fida

regis aeterni, quam & peperit vera discretio, est, inquam omnium fere virtutum finis, earumque consummatio, totiusque boni repositorium, & virtus, sine qua nemo videbit Deum, quia absque perseverantia nec qui pugnat victoriam, nec palmam viclor consequntur. Ex hoc Petrus Damianus hanc exhortationem dare est motus. Vita modum, S. Petr. quem semel arripueris, perseveranter tene, constant. Damian. ter exequere, ne seneca (quod absit) a temetipso vi opusc. 15. cap. 2. 7. deavis vertigine discrepare.

4. Contemplativus Bernardus gressus silit, & exactissime motum, & passus illos Angelorum observat, qui dormientem Jacobum favoribus prosecuntur e caelo in terram, & e terra in caelum scandebant. Vidit Iacob in somnis scalam Gen. c. 28. stantem super terram Angelos quoque ascendentes, & descendentes per eam: Nemo in gradibus, vel terra quiescebat, sed omnes in continuo motu erant. Forsan Jacobum edocere, quod omnia opera bona debeant continuo produci, & perseverantia associata esse voluerunt: Audite Bernardum, Vidit scalam Iacob, & in scala An. S. Bern. gelos, ubi nullus residens, nullus subsistens apparuit, sed vel ascendere, vel descendere videbantur universi.

5. Domine agebat David, quia es misericors, benignus, ac precibus meis lubens annuis, te semper dilexi, ac diligam. Dilexi quoniam exaudivit psal. 114. Dominus vocem orationis meae. Quae sic explanat Bellarmus: Dilexi Dominum quoniam benignus, & misericors est. Ex naturali sua benignitate exaudivit vocem orationis meae. Ac dein Psaltes subdit: Quia inclinavit aurem suam mihi, & in diebus meis invocabo. Sed si dum aures precibus tuis acclinat signum sit te exauditu, cur tota tua vita eum invocare incessanter pergas? respondit divus P. Augustinus, Per dies meos intelligit dies huius mortalitatis, qui nostri a es dicuntur, quia nos ap. Bell. ipsi peccando nobis illis fecimus. Idem roborat Romig. Antifiodorensis: In diebus mortalitatis, & Romig. passivitate, quos dies meos feci in primo homine Antifiodorensis privata a audacia a Deo recedendo. D. Chrysolto. psal. 114. mus omne tempus, ac dies suae vitae intelligit: ac si dixisset: Domine: esto illico quod peto obtineam, non tamen a precando desistam, sed dum spiro diu nocteque incessanter preces producarn. Quid est interrogat Chrysolomus in diebus meis? Non quoniam inquit, exauditus sum vestram, & evadam negligentior, sed omnibus diebus vita mea hoc minus obibo.

6. Ut servi Dei opus virtuosum aggrediantur, sufficit.

Handwritten notes in the right margin:
 1. 114
 2. 114
 3. 114
 4. 114
 5. 114

sufficit, ut Deus unico verbo id insinuet; sed ut ab operibus coeptis desistant, aliud, quam verba, requiritur. Deus Abrahamum accersit, & mentem suam ei explicat. *Terravit Deus Abrahamum, & dixit ad eum: tolle filium tuum, quem diligis Isaac, & c.* Excitatur Patriarcha & sine replica somnum oculis excutit, surgit, & cum filio ad montem pergit, ligna caedit, humeris filii illa imponit, verticem scandit, aram construit, ligna parat, Isaac ea imponit, & eum sacrificaturus, gladium exerit, & tum divinae voluntatis executioni se jam accingit. Angelus adest, & auribus Abrahama alta voce ingeminando listat, nec pergat, mandat. Desiste, desiste Abraham. *Et ecce Angelus Domini de caelo clamavit dicens, Abraham, Abraham, ne extendas manum tuam super puerum.* Ut Abraham filium immolet, iussit unica vocula, *Dixit ad eum.* Sed ut ab opere avellatur, ac cesset, Angelus clamando ingeminante voces debuit. *Et ecce Angelus de caelo clamavit dicens, Abraham &c.* Cur ibi simplex tantum vox profertur, hic autem clamor emittitur, nisi ut ostendatur quanto majores vires applicet Deus, necessum est si velit virum sanctum revocare ab incepto opere virtutis.

7. Sponsa caelestis anxie conspectum sui dilecti ambiens per omnes vicos civitatis eum quaesivit, *Surgam, & circumdo civitatem per vicos & plateas, quarum quem diligit anima mea.* Edicō sponsa, an eum invenisti? omni fedulitate in id incubui, nec repetere potui, *Quaesi vi illum, & non inveni.* Ergo meo consilio acquiesce, dies declinat, sponsam vagando discurrere dedecet, doctum te confer, tempus eum quaerendi non deest. Honestas foeminae in vale venustatis publice exposita latunculis concupiscentiarum exponitur. Color pudicitiae adeo est tener, ut aere tandem contaminetur. Beatus Thomas Villanovanus amonibus hujus sponsae commpatitur, & voce flebili sic eam respondentem introductit. *Heu misera, jam quo ibo? quaesivi in creaturis, quaesivi in sanctis nusquam apparet.* Nihilominus perseverans eum quaerit. Neque tamen a quaerendo desistam, donec in veniam. Sed / morte foeminitatum) alia vice quantum a seipsa differre videtur, quando obvia sponso eum rogat, ut discedat. *Fuge, fuge dilecti mi, & assimulare capreae, hianuloque cervorum super montes aromatum.* Sed si antea tota anxia semitis ignotis insiluit, quomodo nunc indignabunda eum adorat, ut in velocem cervum mutatus fugat velocissimae se dedat? Ah sponsa non vituperio, sed laude digna est: haec demonstrationes non signa indignatio-

nis, sed effectus perseverantiae sunt, ac diu illi cursum listas, ego gressus figam, sed si cuncte pergas, ego insequar. Audite Rupertum, *Fuge, fuge, & c.* cautus nobis, ac providus, ne unquam dum verum mus nos comprehendisse arbitramur, sequentis, ut comprehendamus. Ac si a meta adhuc longe distiteris semper curtere debetemus.

8. Plura documenta servatos decursu suae vitae nobis dedit, sed inter alia illud magis prodeum, ac necessarium consequendum sibi afflamo, quod in aspero ligno crucis mortuus quasi vice ultimi hortamenti reliquit. Fato ad mortem erat, juri mortis iam erat conglutandus, dum scribae ac summi sacerdotis aperte si manus, & pedes dissolvendo, ac e cruce descendendo unicum prodigium patrare dignaretur se in eum ut verum Messiam crediturum, spondent. *Christus Rex Israel descendat nunc de cruce, ut videamus, & credamus.* Felix nuntium tibi domine affert, Hilaris visus acerbis solatium fore credo. Hilariter converti volunt, ideo e cruce descendens: Sed crucifixus eorum votis annuere non vult. Dominus sciens eorum insubias, peronnes in partibus. An Remigius. Magna res, quod antea convertere distitit, baris tot miracula patiat, nec tamen ob eorum in obstinationem effectum habetur, ac modo vult. Ne miremini, ut hominem morte sua in cruce redimeret, in mundum venerat. Statim Navitate hoc opus aggressus est: praedicatione omnibus toto decursu vitae illud est profectus. Nunc cum illud profecturus, ac completurus erat, summum est, ab opere eum desistere, & imperfectum linguam volebant. Ne id vobis imaginemini. Hoc prodigium honori meo adhaeretur: ad ultimam usque periodum vitae me non perseverasse dicere poteritis. Speculatio est Divi Bernardi: *Ideo quia Christus non descendit de cruce, ut homines docerem in suis debere esse firmiores, & non stantes in sublimi perfectissimus quo ascendendum per manere, & in cruce, quam in toto vita decursu perseverant perseverare.* Et roborat Paulinus Rectoribus. *Idcirco crucis non semper insula posuit insubatoris, ne a dono propositi recederent. Franciscus, antequam palma victoriae vincit, in manu ducit in manibus. Sed non auditis, quod duobus verbis pallore scilicet ovem perditis, & foemina geminat amsillam quaerente, id Redemptor hinc mane doceat? *Es quaerens diligenter, donec inveniat.**

9. Non qui incipit, sed qui opus ad finem producit, coronam meretur, juxta illud, *Facite coronam operis.* Vestis pallosum sacerdotum variis ornamentis

Didacus
Celada
tom. 1. de
Christo
figu. lib. 3.
§. 4.

Cant. c. 3.

B. Thom.
à Villa.
conc. in
cant. c. 3.
fol. 199.
col. 1.

Cant. c. 8.

X

prestita ornata erat; sed in oris, ac extremitatibus
 multa mala granata pendeant: Sed cur hæc &
 non alia fructus, & cur in ora vestimenti? & in
 angulo mysticum: later fructus solum malogra-
 nam coronam habet; ergo ex ora vestimenti
 pendet, ut fini coronam debere denotetur. In fi-
 nis vestitur fructus coronatus, qui suam sanctæ vita
 operant, hæc autem est perseverantia, nam si hæc
 defuerit, non invenitur fructus ultimo coronatus,
 coronatur ergo vita sancta perseverans usque ad
 mortem, Idcirco ajebat David: Benedices coro-
 nam auri benignitatis tua. Sed cut non omni mensi,
 habebat, dies, sed soli coronæ anni benedi-
 ctioem impetraturus est: Ab annis benedictio-
 nem non meretur, quousque cursum itineris
 compleverit. Audite divum Gregorium: Quasi
 corona auri benedicitur, cum finito laboris tempore,
 coronatum remuneratione conferretur; dies vero hujus
 anni sunt singula quæque virtutes.

Legitur, quod in omnibus nostris actionibus:
 finis æstus attendendus, sciunt. David formam
 vultus, ac ornatus, quibus vestes Regine mica-
 bant celebrans, nec puocto ab hac lege abivit:
 Omnis gloria eius filia Regis abivit in sinibus au-
 reo circummansita varietate. Specialiter, quod ora
 sine aureæ cum valde deprædicare observo. Hæc
 sunt partes abjectionis vestis, ergo prius aureas
 ornas, citius in crispitudinem, venustatem vul-
 tas, vivacitatem oculorum laudare debebat.
 Fimbria, cum sint extrema pars vestis, finem de-
 signat: aurum est figura perfectionis, unde finem
 completum laude, ac encomiis celebrari signum
 debendum. Mirabundus ait Remigius Anti-
 stitensis: In fimbria aureis, id est in fine bono,
 ut sic in fimbria finalitatem accipimus, & in vi-
 reo bonitatem: nam qui perseveraverit usque in fi-
 nem sic salvabitur. Accurrit huic opinioni Petrus
 Beccatus. Fimbria sunt vestimenti extremitates:
 Est ergo gloria sanctimonialis in fimbria, nihil enim
 præcipue gloria bona conversationis in principio, nisi sit
 gloria in fine. Ac tertio loco subscribit Hugo
 à S. Claro. Licet amittit sit varietatis virtutum
 & decorum non tamen in his gloriatur, sed in fi-
 nis auri, id est in operibus finaliter bonis.

10. Annum potius in oris quam in comis re-
 quirit. Perfectio potius in fine, quam in prin-
 cipio desideratur. Quis nescit, quæ hæc fuerint ex-
 acta Sathra fidelis, persecutor Christianorum,
 ac Christi car. Sed quia in fine fuit optimus, fuit
 factus, pars electionis, & Doctor gentium est
 factus. Principia Judæ fuerant satis laudanda,
 fuisse enim Agostolans filii Dei fuisse selectum;

sed quia finis fuit pessimus, ac detestandus, ma-
 gis illud prodidit, desperandus se in crucem egit,
 ac impoenitens obiit, & damnatus est. *Suspensus
 crepus medius, & diffusa sunt omnia viscera ejus.* *A.7. Apof.
 cap. 1.* Deus non caputinit, sed oram finis spectavit
 D. Hieronymus. *Non quaruntur in Christianis
 initia, sed finis. Paulus male capit, & bene finit,
 Iude laudantur exordia, sed exitus productione dam-
 natur.* *Hieron.
 Epif. 10.
 ad Eu-
 riam.*

Hic illud adagium veritatur, per un punto
 Martin per se la cappa: Hoc est per oram Matti-
 nus pallium perdidit. Per unicum momentum
 quo ab opere bono cessamus animam, & glo-
 riam paradyfi ludimus. Hominem in hoc mun-
 do centum degere annis, ac toto hoc tempore
 vitam agere sanctam, & vivere iustar S. Nicolai
 Tolentinatis, D. Francisci, S. Joannis Baptistæ
 nonaginta novem annis supponamus. Si annus
 ad complementum centum annorum defuit, sup-
 pono quod hoc anno sanctæ trasfigat undecim
 menses, si menses deest, dicamus quod transmi-
 tar bene viginti novem dies, superest dies, hoc
 diecum sanctæ agere viginti tribus horis imagi-
 nemini; superest hora, hæc sit Angelus tribus
 quadrantibus, manet quadans, conserveur in
 gratia à Deo quatuordecim minutis, ad com-
 plendum centum annos adhuc minutis requiri-
 tur. Nunc si in illo cesser bene operari, ac Deum
 lethaliter offendat, si impoenitens obeat, ani-
 mam & gloriam perdit, & damnatur. Et tamen
 verum est, quod nonaginta novem annos, unde-
 cim menses, viginti novem dies, viginti tres ho-
 ras, tres quadrantes, quatuordecim minuta trans-
 miserit sanctæ, & ultimo minuto omnia perdat,
 & in momento ad ortum descendat. Ex hoc
 quàm necessaria sit perseverantia deducere pote-
 ritus: *Donec inveniat* Hinc Patriarcha Venetus *E. Laur.*
 Beatus Laurentius Justinianus dicere solebat *Ins. de*
Sicut oculis corporalibus necessaria est lux, ut suo per se
perfruantur sine, ita & omnibus prædestinatis, & c. 2.
vocatis ad Regnum celorum hæc virtus perseve-
rantis: & sicut absque luce frustra aperitur oculus,
eodem modo inaniter currit, qui usque ad finem vi-
ta non perseverat.

11. Quantum Deus delectatur, si anima pec-
 catrix vitam emendat, & virtutibus se date re-
 solvat, & in hoc bono proposito ad finem vite
 usque perseverat? Tunc enim placet Deo nostra
 conversatio, quando bonum quod cogimus, usque
 in finem non relinquamus. In valle Terebintih,
 qui campus Martialis est factus, Goliath im-
 mensus Gigas, & David generosus Pastor duel-

Handwritten notes in the right margin, including the word "licet" and other illegible characters.

lum inituri comparuerunt. Ille hausta, & animo fidei, hic auxilio caelesti, ac fundaminitur, à procul se contuentur, jocantur, & recreantur. Philistæus Israelitam trunculentis oculis conspiciere credebatur, David hostem ictu lapidis prosternebat, & valore suæ dextræ illum montem carniū, ac ossium dejicere sperabat. Gigas convitius Davidis se ictum sentiens in iras assurgit, in ejus pectore fornax indignationum accenditur, ex oculis flammæ scintillant, ac fumus furoris è naribus evaporat. Interim providus Israelita fundam armat, & fronti in qua superbia vexillum temeritatis, & audaciæ explicabat, lapidem instigit. *Et cecidit in faciem suam super terram* accurrit, & ipso pagione Philistæi verticem avellit. *Cumque gladium non haberet in manu David, accurrit, & stetit super Philistæam, & tulit gladium ejus: praecepitque caput ejus.* In hujus rei memoriam, & gratiarum actionem gladius in templo aservatus fuit, qui postea à sacerdote Abimelech datus fuit Davidi quando à Rege Saul in Nobemissus fuit: *Ecco hic gladius Goliath Philistæi, quem percussisti in valle Terebinti.* Hic cur potius aservatus fuerit gladius, quam lapis interrogat? hic inimici fronti inflixus vivum adhuc prostravit, gladius hoste jam accumbente pugna se acinxit. Honor ergo debitus petra, quæ ictum tam celebrem fecit, in gladium non derivetur. Ego aliam non assignaverim causam, nisi quod lapis Deo non adeo gratus futurus erat, ac gladius. Ille certamen est usus, sed primo ictu factio destituit, & in exordio confictus adfuit. Sed culter, quia ultimo dimicavit, & Philistæo verticem detruendo palmam reportavit, certum erat, quod à Deo acceptandus erat. *Christus in templo non fuit aservatus lapis ille, quo David Gigantem interfecit, sicut gladius? Ratio est quia gladius pugna finem imposuit, non lapis à lapide quidem initium, à gladio finem victoria sumpsit. Sic quia perseverantia est, quæ finem operatum consequitur, ideo illa est, quæ pretio habetur, illa quæ in domo Dei sic servatur.*

1. Reg. c. 17.

1. Reg. c. 21.

Frane. Laban. Tom. 1. Ap. conc. verb. serv. serv.

Gen. c. 15.

instantias addit, invitationes repetit, nec dum offerre cessat, quinimo eos ad acceptationem cogit. *Computat illos oppida, ut decurrerent ad eum.* Demum perseverantia precum allecti, præsentia honorare donum ejus placuit, & lubenter intrant. *Quomodo in cœcinitum neficium accepit Loth ab Angelis, ut ab eis direretur domus sua, cum antea omnino precibus suis renassent? Ne mireris tantam gratiam accepisse, perseverantia enim in petitione sua, sola autem perseverantia coronatur.* Er nos ad unam orationem, ad simplices preces nos à Deo exaudiendos imaginemur? perseverantia molari debet: *Donec inveniat.*

13. Quantum Angelis perseverantia Loth tantum Magdalene perseverantia Chillo placuit. Hæc fœmina amorola à Simone Chlilstum convivio exceptum intellexit. Illico habitum lacernæ penitentia induit, vas absteritium pretioso unguento plenum sumit, cines dissolvit, excaecata domo exit, & oculis lacrymantibus, labris suspirantibus pallus ad locum, in quo agebat objectum suorum castorum, desideriorum acculeat, Palatium intrat, ad conclave appellit, & Salvatori adpenniculata plantas ejus lacrymis dolosis adhaerens, capillis illas tergit, unguento inongit, ac labiis mundatis devotè oscula figit. *Et fuit retro secus pedes Domini lacrymis capiti rigare pedes ejus, & capillis capitis sui tergere, & osculari pedes ejus.* Hæc actio est à tribus Evangelistis Matthæo, Marco, & Joanne diversè modo recepta videtur, ut tamen affirmatè servus P. Augustinus recensit est idem. *Quod fecit in Bethania pariter narratur à tribus, Joanne, Mattheo, & Marco. Hic non solum capiti, sed & pedes Domini accipimus perfudisse unguento. Christo ejus actio vix tantum placuit, ut velut omni bonitate eam præcellentem celebraret: Bonum opus operata est in me, & dicitur ex conviva in oratorem tranfit, & eloquium hoc applausu promit. Amen dico vobis nunc, quæ predicatum fuit hoc Evangelium, decet quod hæc fecit in memoriam ejus. Hic quæcum ex omnibus actionibus Magdalene tantam laudem promerita fuit, relinere vellem. An lacrymæ? ego id non assero, quamvis Deo non patum gratæ sint. Petrus citam amare dicit: *Exivit fornax, & fuit amara; nec tamen hoc encomium tulit. Forsan unguentum pretiosa? Christus talium vanitatum amicus**

non fuit. Forfan comæ auræ, aut oscula affluenda? hoc credens erat. Officiis his precibus sese impendens caput suum pedibus Salvaris iugebat, & quasi uniebat. Hac de causâ tantam laudem promeruit; & cur propter hoc? caput est principium hominis, pedes fides. Ergo Magdalenam in actibus pœnitentiæ ab exordio conversionis usque ad finem vite perseveranter pœnitit. O quam est hæc actio virtuosa? Bonum opus operata est in me. O actum dignum laude, & præmio! Amen dico vobis, &c. Huc alludete divum Bruno nem voluisse credo. Tota vita nostra sic bonis operibus continetur, ut, & principio (in caput) finis concordat (in pedes) & bonum quod capimus, usque in finem non relinquamus. Hoc modo mulier Evangelica genuit, & pastor ovem quærit. Dicitur ortentur.

14. Deus in Exodo, & Levitico Hebræis, si victimam accipiamus à se vellent haberi, extrema animaliam offerri iussit: Et offerent de pacificatione hostias sacrificium Domino ad quem & caudam ovem. Ac in Exodo: Tollis ad quem de arietate, & caudam. Sed an non hic est Deus, qui gustu adeo pollet tenero, & contentari adeo potest diffidenter, ut illis solum victimis quietari se ostendat, quæ circumstantias debitas in superlativo gradu perfectionis habent? cur ergo in sacrificiis partem extremam adeo videri potest si animalia immunda offerri vetabantur, an pars erat immunda ista? præterea cum sibi animaliam primogenitura offerri facillime, quæ tunc Abulenti: Sunt pinguiora & meliora a illis, non ascio. Decimam grani; Quia de numeris numerus perfectus est: aut divus P. Ambrosius postulabat. Præterea fructus magis appetibiles sibi dari voluit. Et quod majus est, agellum sacrificandum diligenter inspicere debet masculus præcepti: Erit Agnus absque macula, masculus, anniculus, &c. caulam dari Lyranus: Masculus, quia scemella immolari non poterat in hoc sacrificio. sed requirebatur ad hoc solum masculus, qui est perfectus, quia ea que sunt perfecta, Deo debent immolari, à quo emanat omnis humana perfectio. Si ergo ultima extremitas est deformis, vilis, imperfecta, & immunda, cur Deus eam à sacrificiis nos prohibet? divus Gregorius hac parte de notari siem, responder. Hanc ergo sacrificiâ sibi voluit, ut quam accepta sibi esset perfectio, & sanctitatis suæ demonstraret. In cau-

da quippe finis est corporis, & ille bene immolatus, D. Gregorius qui sacrificium boni operis usque ad finem debite Mag. hom. perducit actionis. Idem in suis moralibus tursum 25. in confirmat. Caudam hostiam in altari offerre præcipitur. Idem 1. moral. 40. severanti sine completamur.

15. Sed si verum sit, quod idem operatur oppositum in opposito, quod propositum in proposito, quantum Deo placet perseverantia tam exolum oppositum habet: Nec aliquid eum magis affligere potest, quam si opera cœpta ad finem non producantur. Præcepta à Deo creatore populo Hebræo data, aliquando non minus paradoxa, quam mysteriosa fuisse negari nequit. In pluribus locis Exodi à sacrificiis animalia immunda iustione arcuit. Quid quid habueris masculini sexus consecrabis Domini. Exod. cap. 13. 20, primogenitum asini mutabis ovem. Et alibi. Exod. cap. 14. Omne quod aperit vulvum generis masculini mecum erit; de cunctis animalibus tam de bobus, quam de ovibus meum erit. Primogenitum asini redimes ovem. Cur Deus adeo hoc animal abhorret, cum sit patientiæ, & humilitatis symbolum.

Est humilis, timidus, mitis, patientissimus laborum, Hoc asinum par est nos ratione sequi. Georgius Nicola lib. E.

Respondet Cornelius à Lapide: Noluit Deus à Matre avelli, ne Matrem affligeret, nullum fol. 9. enim animal ita amat prolem ut asinus, & si Cornel. à mia. Oleaster etiam hoc dubium movet: Lapid. Quid hoc est Domine, quod sic asinum rejicis? non Hieron. de creati illum quæma. modum omnia alia ita quidem, sed vult nos docere, ut qua vitia reputamus, non offeramus illi. Vel hoc iumento de quo ait Philoophus, Asinus stramenta maruile quat aurum, eos qui ablatiis cæcitatebus hæc vitia præponunt designari, responderi potest. Vel Moral. n. potius qui juxta quoddam adagium est stoli comach. ditatis symbolum. Astutus inter simus. Vel forsan, 10. quia apud antiquos, & gentiles supersticiosos augurium felix prosperitatis humanæ erat. Ambros. Hinc ille Erudicus scripsit: Inter bona omnia Daniel. occursum olim asini fuisse, etiam in somnis con. Petrus in spi. dum boni omnino fuisse, Augustus, Mario, & A. lau. asini. lexandre, e ventus optimo, ac optatissimo in rebus fol. 48. & maxime denuntiavit. Mille alias rationes quibus brevitas causa superfluo adducere possem, & 49. una, quæ meo proposito deservit tantum adduco. Fuit.

Handwritten notes in the right margin, including the word 'asino' and other illegible characters.

Fuit, qui de hoc jumento diceret, Egregium principium cito destitutum; Bene incipit, male deit. Ac ideo a sacrificiis fuit abactus; quia illorum, qui in virtutibus non perseverant est symbolum. Hinc Poeta: *Proponere, & non perficere, est ludere gratia.*

Sic quoque ingenio, & virtute ad sidera voluit. Detinet in medio transe casus levi.

S. Luc. cap. 17. Gen. cap. 19.

16. Inter alia documenta Christi illud, quod sanctus Lucas annotavit maxime considerandum censo. Pœnas diluuii, & ignis tempore Noë, & Loth receptens ait: *Memores estote uxoris Loth.* An hæc uxor Loth non est illa, quæ iussa Angelorum violans *Noli respicere post te, retrospexit, & à Deo conversione in statum salis est punita?* sed si adeo sit miseris, ut nec umbram flagellorum, qui effectus sunt divinæ justitiæ vindicativæ, & punitivæ ab hominibus videri vellet, quomodo hoc factum multorum memoria forsitan obliuiscatur, rursus in mentem revocat: hæc foemina iter aggredi, ac illud interpolatè usque ad montem Segor producere debuit, sed illa gressus sicut, acriter interruptis hinc in penam perseverantiæ violatæ, quando *conversa est retrorsum, versa est in statuum salis.*

Abulen. in cap. 19. Gen. sol. 505. co. 2.

Opinio est Abulensis. *Quare autem in statuam magis, quam in aliquid aliud mutata fuerit? causa est, quia sal condit, & saporem dat cibis, ideo sapientiam designat, & est sensus quod uxor Loth in salis statuam versa, per suam penam nescit docet à bono incepto nunquam desistere, ne peior exitus non sequatur.* Et quid aliud Saluator verbis allatis: *Memores estote uxoris Loth?* nisi quod non perseverantibus severæ pœnæ mancant, docere voluit.

Ecl. 1.

17. Hinc Ecclesiasticus, *Va his, qui perdidit sustinentiam, & qui dereliquerunt vias rectas, & diruerunt in vias pravas.* O mille infelices, qui Deo in fervore, & charitate famulari incipiunt, ac paulatim tepescunt! viam perfectionis aggrediuntur, sed ex improvise gressus per vias curvas vitorum retrahunt. *Sustinentiam quidem perdunt, qui bona inchoant, non consumunt: qui bus nimirum via esse dicitur, quia non solum incepti laboris mercedem perdunt, sed etiam Apostatus sui pena feriuntur.* Illa navis velis extensis undas supervolat, ut ad portum appellat videret, sed illud à pisciculo remora dicto sistitur, ac tenetur. Mirares videre homines in virtutibus radicatos, spiritui deditos portum perfectionis aspirare, ac dein ab exigua remora bonorum terrenorum detineri. De his ille doctus loquens canebat,

Greg. in cap. 2. Ecl.

Hos ego jure cum divo Paulo interrogem: *Curvatis bene, qui vos impeditur? qui curvo deus in ferrum vos transformavit? ante et di. nunc in peccatis inertes in observantia divinitus, & factorem præceptorum. Curvatis bene, qui curvo deus in ferrum vos transformavit? ante et di. nunc in peccatis inertes in observantia divinitus, & factorem præceptorum. Curvatis bene, qui curvo deus in ferrum vos transformavit? ante et di. nunc in peccatis inertes in observantia divinitus, & factorem præceptorum.*

ALTERA PARS.

18. Perseverantia est bonum, sed non sufficit ambulanti per viam perfectionis, sed de virtute in virtutem quotidie procedendum est. Non lucrari est amittere. Et dives Bernardus: *Nullo perficere nunquam desicere est.* Unde sanctus Pater Anselmus semper novos gradus aditum hortatur. *Nullam gradum bona via, quam iam ascendis, custodire sufficit, qui semper ad altum deus perficere non appetit; semper igitur necesse, ut ascitur ad profectum, qui semper vult curare deus. Et dives Fulgentius: Sicut qui ad patriam veniens, ad domum perveniat semper habet ubi ardeat, sic etiam nos quamvis in hoc mortali corpore cognovimus peregrinamur à Domino, pro cuius vita nobis est in qua semper habemus, ubi possessionis proficere.*

19. Deus Adamo, ejusque propegnit hoc mandatum dedit: *Crescite, & multiplicamini, & replete terram.* Hic difficultas mihi subornata. Actiones libera, & non necessaria, & naturalia, quarum una est crescere materia tantum præceptorum

dicendum fuit. Divus Basilus non intelligi hic accretionem corporis, sed animæ putat. Anima enim, dum quotidiana propagatione se ad perfectiorem promovet, nobis dicitur esse creata, ratione non autem homini.

20. Chronologus Moyses cujuslibet diei opera creationis recensens finem diei semper sic terminat. Et factum est vespere & mane dies unus. Idem de omnibus aliis reperit. Hic dubium non est, si noctem aurora præcedat, potius dicere debuit. Et factum est in mane: & vespere dies unus. Illoque ac Magister doctè respondet. Primum diem non habuisse auroram. & mane, quod est terminus præcedentis noctis, sed fuisse statim clarum lucem, idcirco illius diei prius fuisse vespere, potius fuisse mane. Peritus Hebræis tres fuisse dies opinatur. Legalem, id vespere ad vespere. Naturalem, ab ortu solis ad ortum. Utilem, à medio nocte ad medium noctem. Et Moysen de legali hocrum assentit. Divus vero Hieronymus diem à nocte incensile, ac in altera nocte terminatum vult. Noctem verò non ad præcedentem sed ad subsequenter diem pertinuisse, & diem naturalem in hunc ad vespere ad proximi consequentem vespere non censeri solitum. Sic legimus in Levitico. A vespere usque ad vespere celebrabatur sabbatum vigilia. Ergo verò doctrinæ Stephani Cantuariensis hæc: qui hoc factum ponderans ait: Bene est, quod vespere sequitur mane, quia vespere significat perfectionem operis, mane autem inchoationem.

Demons trare voluit eum qui in operibus, & gratia ad vespere perfectionis pertigit, ad mane redire debere, hoc est ac si nil profecisset, aggressio vitæ illi rependenda est. Hic stylus semper est observandus ut de die in diem novis gradibus ascendatis coram Deo discaturus. Colligo, aut qui diem moderatus quod qui attigerit perfectionem, ad mane redeat nempe ad inchoationem virtutis, quæ si nihil operatus fuisset, ut sic maximam assequatur perfectionem. Et divus Leo in genere loquens: Quotumlibet quisque iustificatus sit, habet tamen diem in hac vita usque quo probatur & perfectior esse possit.

21. Filios Dei charissimos sibi Apostolos edocet volens, quomodo regnum cælorum obtineant, pusionem ex illa vocato sic ad eos myste dicitur esse factus. Nisi efficiamini sicut parvuli non intrabitis in regnum cælorum. Revera oblipeo. Sic factum est ut expugnabilis, in terpe est pugnantium. Regnum cælorum vim patitur, & violenter rapiunt illud. Quomodo infantes inermes, ac perperam dimittent? potius illos debere esse

fortes: & ere debuit. Nisi efficiamini sicut viriles, senes, fortes, constantes, &c. Varia responsa adducere possem. Palchalius Rabbetus pro humilitate illa ex plorat. Non ut aratem habeant puerilem, sed humilitatem, atque innocentiam, quam illi per aratem ann. eum possident, isti per industriam, & virtutem, habeant parvatis. Eusebius Emillenus subdit. Merito parvulum Dominus vocat, ut ejus exemplo instruantur, qui majores videri volunt. Et sanctus Maximus: Ad imperium calorum non pervenitur superbia divitiis præfaturâ, sed humilitate, paupertate, demerito. Arca enim, & angustia via est, quæ ducit ad Regnum: quisquis ergo honoribus inflatus fuerit, & auri thesauris dilatatus, tanquam onustum, & impeditum animal per angustum regnum transire non poterit. Verum nullus Tertulliano magis è te nostra loquitur. Homines, qui ad aratem provecum vitilem scilicet, & senilem attingunt haud amplius crescut, sed infantes, ac pueri continuo augmentantur. Christus ergo Discipulos imbuere voluit, nempe eum, qui veluti infantes crescut, corpore, sic in via spirituali quotidie novos gradus perfectionis acquirendo non crescut, gloria cælesti indignum esse. Ecce Christus diligit parvulos, tales decens esse debere, qui semper majores esse volunt.

22. In famulatu Dei, quo plura præstantur, eo plura præstanda manent credo, & sapientiam humanatam id docuisse, dum dixit: Estote perfecti, sicut & Pater vester cælestis perfectus est. Quomodo unquam homo perfectionem Dei æquet? hinc Palchalius: Quomodo mortalis nostrum quisquam tam perfectus poterit esse sicut Deus Pater perfectus est: si perfectio Dei sit infinita, & nostra operationes sint finitæ, quomodo sic possibile ad illam pervenire? infiniti hanc esse proprietatem Aristoteles ait, Infinitum est illud, cuius partes accipientibus semper restant alie & alie accipiende. Chritus ergo dicens: Estote perfecti, sicut & Pater vester cælestis perfectus est. Nobis semper esse in perfectione crescendum, quia quo majorem perfectionem acquimus eo majorem acquirendam superesse insinuare voluit. Id voluisse inferre Guarricum Abbatem in illa verba divi Lucæ: Parate viam Domini credo. Via Domini fratres quam parare jubemur, ambulando paratur parando ambulatur. & licet multum profeceritis in ea, semper tamen vobis restat parandum, ut de his, in qua pervenistis, tendatis, & extendatis vos in ulteriora.

23. Verum quot sunt, qui ad columnas Her-

S. Maxim.
hom. in
cap. 18. S.
Math.

Tertull.
lib. 4. in
Marcion.

Palchaf.
Rabert.
lib. 3 in
cap. 5. S.
Math.
Arist. 3.
Phys.
Tom 34.

Ægid in 1.
dist 24. q.
1. & 7.
metaph.
quæst 4.
Luc. c. 3.
Guarric.
Abb serm.
5. de Ad-
ventu.

cules se pervenisse imaginantur, & dicunt, non plus ultra, vel qui per gradus meritotum se ad apicem vite inemendabilis conscendisse credunt, replicant cum divo Petro: *Bonum est nos hic esse: sed responsum mereatur, ne sciebat quid diceret.* Audite Theophylactum. *Non est dicendum cum Petro, bonum est nos hic esse, oportet semper proficere, & non permanere in uno gradu virtutis, sed ad majora transire.* Non pauci sunt, qui dum se laesos in bonis operibus, ac servitio Dei censent, dicere solent. Dum etiam juvenis etiam jejunabam, Ecclesias frequentabam, genuum flexione horam trans mittebam, in exercitiis spiritualibus frequens eram, sed modo decrepitas, aetius non possum, complexio est debilis, ut his ferendis non est par. De his scribit Chrysostomus: *In juvenute quidem mea studium habui, in juvenute jejuna vi, nunc autem senex.* Et quid ergo senes a bonis operibus eximantur? *Ne mihi veteres virtutes annumeres, nunc etiam juvenis, nunc etiam floridus & vegetus esto.* David docet, quod *justus ut palma florebit.* Quid justo cum palma? forsitan, quod sicut *inclinata resurgit*, sic servus Dei ab hominibus conculcatus a divina majestate debeat elevari, ita ut hoc ei possit tribui elogium.

S. Matth. cap. 17. Theoph.

S. Iam. Chrysof. hom. 7. in Epist. ad Hebr. Psal. 91.

Alciat. Embl. 36.

Remig. Antiphod. in Ps. 91. S. Gemin. serm. 35.

D. Matth. The c. 25. Luc. c. 19. Euseb. Gallic. hom. 1. in Nat. unius Confes.

Natur in pondus palma, & consurgit in arcum, Quo magis & premitur, hoc magis tollit onus.

Remigius Antiphodensis ait, *Notatur in palma, quod inferius circa radicem sui hispida, & superius floribus adoranda.* Sanctus Geminianus hanc palmæ proprietatem esse docet, quod *quo anno flor, eo fructuosior sit*: talis debet esse servus Dei, aetatis accretio, cum ad progressum in bonis operationibus stimulare debet. Est conceptus Hugonis Victorini: *Iusti conversatio tanquam palma plus fruendo peragit, quam inchoando proponit.*

24. Omnes illi servi, qui nummis à Domino sibi datus lucrum acquirerunt, præmiis post reditum ejus sunt affecti. Sed ille, qui eos sudario involvit, & humo recondit, non solum non præmium, sed & verborum acutum verberationem tulit. *Serve male & piger.* Et quidam lucratus est, servus est castigatus. *Inutilem servum eicite in tenebras exteriores, illic erit fletus & stridor dentium.* In sudario namque talentum reponit, qui gratiam sibi datam in hac carne laboribus, & fatigationibus iradica corpefcere sinit. Sunt verba Eusebii Emisleni. Sed quid de his dicemus, qui de bono in malum, & de malo in pejus deficiunt, & non profi-

ciunt, tendunt, ac pro eo quod lucratum plus amittunt & de malo in pejus declinant?
 25. Mira, & mysteriosa fuit illa fluxa à Rege Nabuchodonosor visa non solum quoad diversitatem naturarum ex quibus fuit composita, sed etiam quoad dispositionem metallorum. *Statua caput ex auro optimo erat, pedus & brachia de argento; venter, & femora ex ære sibi ferrea, pedum quaedam pars erat ferrea, quædam autem sibi.* N. metalla hæc valde de ferre obstant. Caput est aureum, humeri, ac brachia argentea, corpus & femora ærea, genua ferrea, & tandem infimæ partes terree: *Pedum quaedam pars erat sibi.* Hoc modo multi mundum fallacem deficere interpretantur. *In hac ima, in se, se habet ratio mundi, cuius principia auro erant.* *hinc Poeta auro non illam atatem descripsit, postquam omnia in deteriora sunt præcipua, siquidem vultus stabile sub celo sed omnia fluxa sunt.*
 26. Sed ego nec puncto à vero me abhorreo, si putem, si eam eorum esse in boblam, qui ferventissimi Deo servine incipiunt, dixere. Inimicis ob perfectionem caput est aureum, Deum nec venialiter offendere videntur, aliquoties in hebdomada in fonte, & cetera jejunant, in oratione mentali se exercent, quotidie communicant, exemplo bono omnibus præeunt, loca sacra quilibet die frequentant, cunctis se macerant, sensuales concupiscentias flagris domant, verbo est caput aureum; sed paulo post quantum argenteum est vultus auro, tantum deficiunt in sanctitate, ac in spiritu repleantur. In Ecclesiis, & orationibus sunt adeo frequentes, jejunia aliquo die relaxant, offensas leves tanta cura non vitant, illa divina non orbare gratia dicunt, communionem frequentem esse nimis se in sinuare familiaritatem Dei, dicunt, & pauco tempore ad as, ferum migrant, & demum cum non remaneat in eis vestigium Christiani terra sione, & omne seculum citum facient, & pejus bellis vivunt. Hoc se deploravit Richardus: *Opus desiderabile, & dignum consensione quod inchoatur ex auro, & consummat in terra: & ferreo; sic namque describitur pedum pars ferrea, & quædam sibi.* *sibi operarios, qui in multo conversant, sua quam suam inchoant ex auro, & tandem consumunt in luto.* Ergo: *Durata, id est, perseverante, & viciosa rebus servate secundum.* Et sic in pace.

DOMINICA QUARTA POST PENTECOSTEN.

Concluserunt piscium multitudinem copiosam, rumpebatur autem rete eorum, & impleverunt ambas naviculas, ita ut pene mergerentur.
Luc. cap. 5.

ARGUMENTUM.

Excessus in qualibet genere ostenduntur esse nocivi, hinc suadetur ut necessarius ac mediocritate contenti simus.

Duo genera malorum in orbe, quorum unum in defectu, alterum in excessu consistit, reperiantur. Si ergo interrogaverit, quodnam horum homini nocivius sit, periculis scilicet, ac charybdis me diocritatem videam. Magna sane miseria est necessitate premi, & cum necessitate semper dimicant. Videtur penuria, opum defectus, magne fere desperationis, precipicia suadent, & velut stridit funales hominem in illa propostia, quae valuit honoris larvam pudoris subtrahunt, pellit, cunctas. Ad multa cogit nos necessitas mala, ait Meandrus. Qui necessitati mancipatus est, hoc habet refrigerium, quod spes est miseris evadendi omnia succollata sit, & quod clavo adamantino scannio miseriarum sit confixus. Et quod pejus est, si sapienter credimus: Oderunt enim insuper, & amicit precul recesserunt ab eo: quod mortem cum vitas malum esse putantes sibi acciue- rant: 1. Sed si postea oculos in damna, quae a copia abundantia, ubertate, in quocumque genere proveniunt reflectamus, nec hilo illa minora aliamus, credo. Cibus nimius officit sanitati. Si immo- rum, aut nimius fuerit, cibus costionem non admo- vet, sed corrumpit. Hic caralogum exemplorum cum factorum, quam profanorum adducere pos- sumus, sed praeter aliis illud adsit, quod facit Evange- lica in illo Geneareth contigit, recenseat, ubi Apostolorum piscatio copiosa, excessiva, & abundans fuit, Concluserunt piscium multitu- dinem copiosam. En ubertatem. Sed satis nociva piscationibus fuit, quia rumpebatur rete eorum.

Jubilo perfructi piscibus utramque scapham onerantur: impleverunt ambas naviculas, en excessum, ita ut pene mergerentur; en incommo- dum. Sanctus Pater Ambrosius ex hac copiosa piscatione Apostolis quid sibi sit est auguratus: Sed mihi cumulus iste suspectus est, ne plenitudine sua nos pene mergantur. Et d. P. Augustinus dicit pronunciat, Melius est minus agere, quam plus habere. Præcis certissimum adagium fuit Chre- stophoro rompo il coparchio; Hoc est excessu operculum frangi; & ne quis in excessu defectuosus esset, hoc documentum instillarunt: Ne quid nimis. Hinc dictum fuit:

*Ne nimium cupias,
Ne nimium doleas.
Omne nocet nimium:
Mel quoque sul nimium est.*

*Terent
At 2. Sc. 1.
vers. 34.
Nicol.
Reussner.
Class. 3.
Symb. 14.
fol. 99.*

Idem hodie persuadere conabor, & quia de excessu, ac defectu est sermo, dum vos excessu vestrae attentionis mihi favetis, ego excessu prolixitatis non ero molestus. Ordiamur.

PARS PRIMA.

Concluserunt piscium multitudinem copiosam, rumpebatur autem rete eorum.

3. **T**Am bona fortunæ, quam virtutum, si ordiem ac mensuram excedant, nociva sunt, de bonis fortunæ experientia id clare demon- strat. Spicæ nimiae facilius decidunt, ac pereunt. Rami

Handwritten notes in the right margin, including '111' and 'licab'.

Rami nimis pomis onerati, levi negotio rumpuntur, & quia poma sunt nimis multa maturefcere non possunt. Vela superflua in nave explicare, est eam in submersiois periculum conjicere. *Quanto plura fuerint vela, tanto vehementiorem tempestatem accidere necesse est.* Si vili merces multae veniant, eas suspectas habe. *Victus moderatus vitam fovet, nimis sanitatem laedit.* Hinc Theodolpus:

Dionys.

Theodol. in parem. ad iudices part. 24.

*Ergo caveto tibus nimis carebosa Bacchi
Somnos hac mentem singula saepe premunt.
Hac ut parva fovens stomachum, sic plura gravabunt
Multaque far necat, cum medicis alar.*

Atheneus.

Zoroaster de monte Ilcino in eonf. med. 7. fol. 81.

Stephan. Guaz. l. 4. fol. 566.

Hipp. l. 1.

Apho. 3.

Idem lib.

Apho. lib.

2. Apho. 4.

Idem lib. 2.

Apho. 20.

lib. 2.

Apho. 51.

Et 2. de

morb. a.

lib. de ra.

lib. de r.

lib. 1. c. 2.

Nonnemo, ut refert Atheneus, mensa, cui nimis multi cibi inferebantur, accumbens finito convivio dixit: *Si semper ita comedissem, modo non manducassem,* cibi nimium vita eum prevailent. Non autem sed auri copia Torpeja injecta eam neci tradidit. Ipsa pharmaca nimia, & excessiva sic docti quodam advertebant Philospho laedere possunt. *A valde, & assidue refrigerantibus cavendum.* Infirmo cuidam medicus vitum Tamalici praescripserat, ille nimis temere crebrioribus haustibus virtute illius ligni robur sibi accreturum dum adagium: *Ne quid nimis violat,* animam frequentioribus potationibus illius viti abegit. Hispano cuidam valetudo sat firma erat, sed dum sanitati augende pharmaco corpus purgare voluit, humores alterati sunt, & gravem in valetudinem contraxit, quae post paucos dies eum tumulo intulit. Hinc monumento hoc Epitaphium incidi voluit. *Isaiahien. 3. per esbar major estis de qui, bene habebam, sed dum melius habere volui, hic jacco.* Sanitas dum est optima si fidem damus Hippocrati periculum morbi minatur. *Habitus exercitatorum, qui ad summum bonitatis attigunt, periculosi, si in extremo consisterint, neque enim possunt in solem permanere, neque quiescere.* Cum vero non quiescant, neque possunt proficere in melius, reliquum est igitur ut decidant in deterius. *Rufus testatur medicus: Somnus, atque vigilia nimis, utrumque si modum excesserit, malum: fames, ac satietas si terminos naturae excedunt, Hippocrates insufla omnia infirmi judicat. Iterum: Non pura, id est in firma corpora, quanto plus nutries, tanto magis laedes. Reipha: natura humana excelsus in omni genere abhorret. Audite si Hippocrates magis est re nolta loqui potuerit. Plurimum, atque re pente vacuare, vel replere, vel calefcere, vel refri-*

gerare, sive quovis alio modo corpus morare periculosum, omne enim nimium natura remanet. Hunc Philosphum experientia forsitan edocuit, quam nocivi sunt corpori excelsus non tantum calculative, sed & practice locuti credo. Hinc Theopides: *Morbos parit, nimium quod est moribus.*

4. Sed ubi moralis Seneca? *Magni animi magna contemneret, ad medicis mali, quam minima illa enim utilia sunt, at hoc eo quod superflua nocent, sic segetem nimis sterni ubertus, sic rari onere franguntur, sic ad maturitatem non perveniunt facundias.* Sanguis, quo nil nobis est clarior, vel ob excessum quantitate, vel qualitate subinde minuendus est. *Et Petrus Bledensis: Minuendi sanguis duplex est ratio, qualitas scilicet quantitas, nec minus perniciosa est superflua quam corruptela. Quid autem amicalibus ista humana natura quam sanguis? quid suavitatis nimium, quam virtus? virtus ergo, quaeque minuenda est. Veritas in remotissimis erit. Ethiope nigra cognita, Galadinus in templo quodam Regionis Aaoneae lapidem cum hac inscriptum: *Nihil supra modum agas, nihil, quod modum excedat, sequere, & omnia secuta, omnia placata reus, reperiri alient.**

5. Servator noster discipulis suis benedicens opulentum, omnibus bonis abundantem, & extremum divitem in parabola proponit. *Humus cuiusdam divitis ubertis fructus ager attulit. Hic mente turbabatur, suspensus, & anixus haerebat, & velvebat, quid tot frugibus, quos a pluribus annis sibi terra produxit ageret, haerebat, & quid faciam, quia non habeo quo congregem fructus meos? O infelicem! multitudo, & copia tantum frugum eum torquet, ac sibi ipsi molestem reddit. Quot acervos frugum continet granarium, tot dolores, & curas corde nutit. Numquam collectiones in campo, et destructionem accitiorum suadent. De fructuum horrea mox: *Quid clamat S. Basilus, non miretur hominum iniquitas, obfessi, imbecillitque. Et ipsa agri fertilitas in fructibus bonis miseris, futuris miseris. Quid in terra illi segetes germinat? non, sed gemmas amarae, ne illi ubertem missen congregari? neque quaequam curas, dolores, miseriae, angustias coarctent. Non autem, quare egenti solent lamentari. Annon hanc vocem emittit, qui paupertate premitur: *quid faciam, unde vestium, unde vestitus congregent? Non enim eandem quod domi remota replentur, sed pungitur animo ex affluu dicitur.***

5. Unio incedibilis inter Apollodes Chiribi vigeat, nulla ibi erat illucio, unum coo-

non velle omnibus erat. Multitudinis credenti-
 non erat cor unum, & anima una. Præterea ut om-
 nis fomes discordiæ sopiretur, in communi vive-
 bant. meum, & tuum nemō allegare poterat: &
 quilibet de communi vult de proprio disponere
 fas erat. Nec quisquam eorum quæ possidebat ali-
 quid suum esse dicebat, sed erant illa omnia com-
 munita. Nihilominus in tanta concordia fidelium
 illa quædam oritur. Factum est murmur Græcorum
 adversus Hebræos. Sed unde hoc inconveniens
 concitavit, scite vellem, an forsân, inter eos qui-
 dam malus erat, qui seminando zizania, diaboli
 vices agebat: non quia omnes boni erant, & fu-
 suto palam auditur. Ne miremini Auditores,
 numerus credentium augetur, multitudo fidelium
 crescit. Hoc mihi suspicionem ingerit. Crescente
 numero discipulorum, omnes erant boni, & mul-
 tudo eos perveterare poterat. Et illud, quod est
 ex natura sua bonum, ab excessiva multitudine
 bonitati exi potest. Est observatio doctissimi
 Carthusiani. Sed cum superius dictum sit, quod mul-
 tudinis credentium erat cor unum, & anima una,
 & singulis ministrabat sicut indiguerunt, quo
 modo in tam sancto collegio inventa est dissensio?
 respondendum, quod numero discipulorum cres-
 cente orta est murmuratio.
 6. Ead ille traheatur Christianorum perse-
 cutor, & lupus voracissimus insidias obvis fide-
 libus perniciosas struebat, & apertè flammam ar-
 dentes odii invertebat, in unda purpurea sangui-
 nis hostilis se velle extingueret jaclavit. Accepit o-
 pportunè in Damascum, ut si quos invenisset hujus
 castros, ac mulieres, vinctos prædueret in Jerusa-
 lem. Et dum fidelium vestigia insequens Damascum
 cum appelleret, Deus è sublimitate caeli ei appa-
 ret, & aciem splendorum radiantium explicans
 lumine eum involvit. Et subito circumfulsit eum
 lux de caelo, & equus conlternatur, ac scelloti re-
 calcitra, puncturas laterum non curat, frenum
 vilipendit, vel diffingit, si veibus exciretur. Spu-
 mat, hinnit, fugit, se exagitat, discurre, hinc inde
 se vertit, in gyrum se agit, saltat, sic ut Saul, nescio
 num ob furorem equi, vel fulgorem luminis e-
 quum comprehendere non potens, è sella in solum
 fit excullus, oculis à radiis sit privatus. Socii in
 pedes eum creterunt, & cæcum ad manus du-
 ceant. Surrexit autem de terra, aperitq; oculis nisi
 hinc volebat, ad manus autem illum trabentes intro-
 duxerunt Damascum. Erat ibi tribus diebus non
 videns. Hic distinctus mihi oritur. Si lumen vi-
 sus oculis, quomodo in Saulo cecitatem produ-
 cuit? lux ex natura sua respicendat, quomodo ob-

fuscate, ac obnubilare oculos Sauli potuit? succes-
 sus rarus. Non lux, sed nimium excessus lucis hinc
 effectum produxit. Splendores immoderati & o-
 culis improporcionati oculos exacerant. Non,
 ait Chryllostomus, ille obcuritate tenebrarum,
 sed luminis nimietate excecatus est.
 7. Sanctus vates Daniel omnes fuisse, ac in-
 felices successus Regis Baltharis recenset. Ipsa
 nocte, qua optinatus Regni convivium in-
 struxerat, ac inter gaudia, & delicias cum sibi
 charissimis tripudiabat, manus visibiliter sese
 ei objecit, & pariete obvio nonnullos charac-
 teres efformans omnem hilaritatem turbavit, vul-
 tum pallorem induxit, lingue usum ademit, ter-
 rorem omnium membrorum indidit, & paveta-
 ctum torum parum abfuit, quin peremere. Ead-
 em nocte Darius Medotè Rex in eum exercitii
 copiosum mover, hostili furore regiam urbem
 aggreditur, exeurtores locis suis pellit, aulam
 Baltharis invadit, ac nemine obstante turè Bal-
 thasarum vita, & Regno exiit. Hic tempus hu-
 jus tragici successus est observandum, Si de ma-
 nu, quæ sententiam decretoriam ruinatum scrip-
 sit sit sermo, ait vates Paniel: In eadem hora.
 Si de morte, & amissione regni, Eadem nocte. O
 horam infelicem! & noctem fatalem! si adeo
 fuit impius, ac sceleratus, cur Deus ad aliam ul-
 que noctem tantà tolerantia supplicium com-
 pressit? si crimina perverforum tam patienter
 toletet, cur poenam ulterius non cohibet, vel in
 aliud tempus differt? non semper ante hac con-
 vivia etiam instruxit, & Idolis litavit. Forsan id
 factum ob profanationem vasorum factorum,
 quando bibebant vinum & laudabant Deos suos
 aureos & argenteos. Sed cur in ejus patrem, qui
 ea sacro templo Solimæo sustulit non delavit?
 cur eadem poena non involvit simul optimates,
 Reginas, ac ipsos plebejos & gentem vilem, qui
 ex ipsis habebant? Bibebant in eis Rex & optima-
 tes ejus, & uxores & concubina illius. Cur solum
 Balthasarum castigat: ergo alia causa calamita-
 tum ejus illa nocte, & hora successum assi-
 gnanda est. Omnia Tragica necessario illi con-
 vivio velut caula, quod non fuit usitatum, ac com-
 mune, sed quod omnia alia missum, ac dapium,
 convivarum, musicorum numero, qualitate an-
 tevertit attribuenda sunt. In hoc Balthasar ex-
 cessit, sufficit quod Daniel a nonnallicè dicat. Veld in e.
 Balthasar fecit grande convivium. Hic potentia s. Dan. f.
 sua ostendit: Nihil deerat presentis oculis, ventri, 171.
 plura quæ necessaria abundabant. Et D. Hieron. in
 nymanus id roborat. In tantum venit in oblivionem c. 5. Dan.
 M 3

Chryso-
 st. hom. 4. de
 sancto
 Paulo.

Dm. c. 5.

Iacobus
 Veld in e.
 Dan. f.
 Hieron. in
 nymanus id roborat.

Handwritten text on the flyleaf, including the name 'Iacobus' and other illegible characters.

fui Balhafay, ut celeberrimum iniret convivium. Et obfessus vacare epulis, unde eadem nocte est capus atque jugulatus, dum omnes occupati sunt festivitate. Et ebrietate convivii. Nil ergo miri si caputa extraordinaria, & copia piscium Apostolorum recta diffugerit, & Captham pene merferit. Rumpatur rete, & navicula pendè mergantur. Verbo:

Georgius Nicol. l. x. Epig. f. 16. epigram. 74.

Fertilitas ladit ramos uberrima, sic sunt Fata secunda nimis, fata secunda minus.

Gen. 1.3.

Philo. Hebr. de Abr.

Exod. c. 16

8. Aborbe condito incolis urbium Pentapoli nulla gens scelestior, vel nequior fuit, Sacer Textus illos pessimos vocans id declarat, nullum vitium est, quod inter illos non regnabat, Aded ut vitis extirpandis celo ignes plui debuerint & fœore sulphuris tot fœores scelestorum, quæ mundus, ac cœlum amplius ferre non poterit pellendi essent. Sed in quo hæc urbes terminos scelestum excedebant ut pellimæ, & peccatores appellentur? Erant enim pessimi & peccatores i. Philonem Hebræum interrogate, & ille luxus nimios, hilaritates excessivas, opes copiosas fuisse operum nefandum causam, & radicem, cur cinere, & flammis hausta sine respondebit. Equi qui nimia avenâ injurgiantur, petulantes fiunt. Si Pater filio nimis adblandiatur statim sic insolens. Si illis urbibus opes tantum fuissent sufficientes, ac necessarias, bonæ & sanctæ fuissent. sed excessus, ac copia omnium bonorum fortunæ, immobilium causa eorum ruinæ fuit: Immodicus civium luxus & superflua rerum copia habuerat originem, accedente nempe ad bonitatem agrorum commoditate, omnis generis fructuum quocumque proventus erat maximus est autem mingeni malorum initium bonorum rerum copia, quarum satietatem quidam non ferentes, tanquam iumenta lascivunt à cer-vice excessus natura legibus, vossi ad potationes, cibos opiparos, & nefarios concubitus.

9. Populus Iudæicus Aegypto postquam discessit, ac mare rubrum peragravit, post longum iter conflatum ad campum planum, Sin inter montem Sinai, ac Elim situm appulit. Victus penuria laborabat, tellus erat aridum, fontana deerat dulcis, fructus vitæ sustentandæ nulli habebantur. In Moysen, & Aaronem insurrexit, & nemo non suas mutationes eromit: Et murmuravit universa multitudo filiorum Israel contra Moysen, &

Aaron in solitudine. Deus populo pluitione manæ & celo succurrere decrevit, circa quod Moyses hanc iustionem populo dedit. Colligit unusquisque ex eo quantum sufficit ad convivium, quantum sufficit: cui additur hæc limitatio, nec permittitur: cui colligere quantum liber? An forsitan caritas erat? nequaquam. Moyses quam sit semper novæ abundantia sciebat. Quod nimium est, miserum est. Nichilominus hæc gens manna fatidicis querelabatur dicens: Naveset anima nostra super cibo isto levissimo, Vel ut legit Oleather. Anima nostra angustius afficit se propter panem levissimum. Deus immortalis! & quæ lamentandi aulam habuit? cibis erat delictatus stomacho cogentem, acquiritu facilis, nullo labore acquiribilis. ergo gratus esse debuit. Videamus, si Salomon nihil lucis affundere possit, ille sub figura panis de hoc manna loquens ait: Paratum panem de caelo prestisti illis, omne delictamentum in eis habentem, & omnis saporis suavitatem. Quæ omne delectamentum exogrababile habebat, fistidium ingerebat, quod nimis esset gratus cum insipidum reddebat. Hanc causam Appollonius antiquus Scriptor in cateca Francisci Zelleri citatus affert. Vnum denique multiplex est, nequa distinctus cibis ei, quo nosse animus patitur, qui cum unum sit, multis variis præbat.

10. Regina Elther vestibus preciosissimis, ac ditioribus ornata Aulam regiam cæreva Domesticarum stipata intar, Regi Assæto in thallo sedenti se sedit, qui modestâ ejus forma capus signo eam ad se accessit, quæ gradibus solis adgeniculata supremitatem scirepti, quod gradibus illabat Alluerus osculo notavit. Rex per hoc dididit: Quæ est petitio tua, etiam si donum partem Regni petieris dabitur tibi. Illa omnem aliam gratiam excurit; hæcque solum à Rege postulat, ut convivium à se paratum sua presentia honorare dignetur, Amasque à Rege conducatur postulas. Si Regi placet venias, & Aman tecum ad convivium quod paravi. Hæc verba N. attentos desidero. Aman homo plebeus mensæ regis cum Rege, ac Regina affideat: Favor hic aded est excellens, ut Regina medicæ regni anteponeatur. Nimia ei gratia sit, condationem in amore habuit rex dicit. Deus tibi favet, Aman, honor qui in te confertur, qui excedit, suspectum cum esse tibi iuro, ac cum dicit Ambrosio dico: favor iste suspectus est. Non erro, quia Regina cum infidelissimum dicitur

fieri declarat. Hostis & inimicus noster possimus
sicut est Aman. Et in crucem, quam Mardocheo
paravit, eum agi jubet: *Suspensus est itaque A-*
man in patibulo. Et si ubertas piscium scapham
ferme meritis, favor magnus Amanum patibulo
addit. Audiat divus Ambrosius, *Quem secun-*
dum à se, ac precipuum inter omnes amicos habe-
ret, cruci tradidit. Sic Rupertus Abbas: *Veniat*
etiam Aman ad convivium, quod paravi, ne
peius audiat suam, quam subeat poenam, ne pri-
us videat fornicium, quam incidat in eam, prudens
ac sicus commodius esset fornicium comprehensam in-
venire opprimi, quam excruciatam & per saltus fugien-
tem eam caribus dubio eventui insequi.

11. Hujus ventatis certiore cognitionem
quoad bona fortunæ nobis nemo melius, quam
divus Lucas ubi poena Petri causam assignat in-
fillare possit. *Concluserunt, inquit, piscium*
multitudinem copiosam, rumpebatur rete earum,
impleverunt ambas naviculas, ita ut pene merge-
rentur. Quis inquam bona virtutum ejusdem
esse conditionis crederet? hanc instructionem
divus Paulus Apollolis reliquit. *Non plus sapere,*
quam oportet sapere, sed sapere ad sobrietatem.
Quæ verba sedulius sic explicat. Aperte ostendit
hæc non debere sapere, quod iustitia terminos non e-
stendatur, sed sapere inquit ad sobrietatem: sapere
ergo ad temperantiam hoc est in omnibus, vel quæ
ignas, vel loquimur, vel sentimus temperanti-
am tenemus. Hinc Manu: Quisquis plus nimio
non loquitur, iste sapit.

Tales Milesius è celebrioribus Philosophis,
quos et vo illo Græcia protulit, mire Astrologiæ
delectus erat, & illi maximam partem studiorum
impendit. Quadam nocte dum cœlem serenum
esset, ac pallium suum venustum stellis distin-

12. Inter omnia documenta, quæ sapiens
Salomon reliquit illud, quod iustitiam concer-
nit, maximi momenti esse iudico. *Nole esse iu-*
stus multum, neque plus sapias, quam necesse est.
Quid? sanctitas eximia prohibetur. Ergo non vis
homines magnâ iustitiâ pollere? ergo prius-
quam iustitiam replices, jam primæ tuæ præce-
ptorai faciscendum in ad hominibus securum te-
esse velim? Salomon excessum scientiæ ac iusti-
tiæ esse velut sal, quod sine mensura feculidis
injectionem pro condimento amarorem iis dat,
sciebat. Hinc Gregorius Nazianzenus: Ne
magno opere iustus sis, ne supra modum sapias:
nemo igitur sapientior sit, quàm convenit, nec le-
ge exactior, nec luce splendidiôr, nec præcepto divi-
no sublimior. Quis ignotat quod summum in-
juriam, summa crux, summa malitia est.

13. Divus Matthæus scribam quendam Chri-
stum adisse, & ab eo instantem in discipulorum
ejus numerum coaptari roatasse pollicendo, om-
ni fidelitate & exactissima cura se ei obsequu-
turum, & ad quæcunque loca quantumvis ar-
dua, & remota sequela in hæsurum, commemo-
rat. *Accedens unus scriba ait illi, Magister se-*
quar te quocunque ieris. Christus non solum e-
jus obsequium non acceptat, sed eum ut vulpem
malitiosam tractat: *Vulpes foras habent, &c.*
Sed si illi nulla major delectatio, quam homines
ad sui sequelam trahere, cur modò sese ultro of-
ferentem non admittit? difficultas mihi auggit-
tur, quod eodem tempore quidam discipulus
patrem suum devixisse audiens veniam ad pa-
rentandum patri, quod opus misericordiæ est,
postulat, nec tamen impetratit, & ne abeat à
Christo sit vetitus, haud dubio non desuturum
in domo patris sui, qui illud officium præster-
t. *Domine permiste me primum ire, & sepelire pa-*
trém meum. IESVS autem ait illi: *sequere me*

& dimitte mortuos sepelire mortuos suos. Quæ
nam est hæc partialitas nostri Redemptoris, hic
vult abire nec ei annuitit, ille vult ejus sequelæ
se tradere, nec admittitur. Palschalius Abbas
utramque difficultatem diluit: *Scriba Accessit*
Rabbi li. 5. non fide, tantum labiis dicendo magister sequar te.
Et paulò infra subdit: *Vult sequi non ut imite-*
tur, sed ut de miraculis & virtutibus lucrum, aut
vanam quærat gloriam. Sed discipulo ob hanc
causam ait idem Palschalius veniam discedendi
non prællat. *Quod autem dicit: Permite pri-*
um ire, fallitur licet non de studiis, dum ad opus
pietatis ire sustinet. Hoc enim ei non primum esse
debuerat sed secundum. Quia prius est in prima
16. cod. legis

Gregor.
Nazian.
orat, quod
est enjus-
vis, &c.

S. Matth.
cap. 23.

S. Matth.
cap. 8.

Palschal.
Rabbi li. 5.

S. Matth.
c. 8. in Bib.

vet. pat. p.
2. sec. 9. f.
10. 15. col.
2. & 10.

16. cod.
legis

Handwritten notes in the right margin, including the word "Scriba" and other illegible text.

legis tabula Deum diligere, in secunda vero patrem honorare. Alia responsa adferre possem, quibus brevitatis causa supercedo. Solum scribam à Christo suae sequela: in quantum iudicium dicam? quia promissus nimium dives fuit, & excessit: Sequar te quocunque ieris. Perinde, ac diceret: si tu o magister ad poenas sustinendas vadas, & ego tecum sustinere volo; si sanguinem spargas, & ego eum spargam; si in jus ad tribunalia voceris, & ego ibi me sistam; si ad Calvariae rupem te conferas, ego non emanabo, si in crucem actus inret duos latrones neci tradaris, ego idem praestabo. Verbum Christi perfectione aequare voluit, hoc profecto est nimium, terminos transiit, excedis, mihi inutilis es, alium quare magistrum, ego te nolo. Conceptus est Paschalis: Necdum sciebat quinam, vel quantus esset, quem sequi se promittebat quocunque ieret, alioquin quomodo promitteret, quod nemo mortalium in hac vita potest, licet post finem vitae dicatur de sanctis, qui emersi sunt de terra ex hominibus primitus Deo, & ego, quod sequantur eum quocunque ierit. Sed iste nec suam perpendit mensuram, nec Christi considerat celsitudinem, ignorans quid, vel quantum inter se, & illum esset. Et en doctrinam divi Petri Chrysologi, quae id confirmat. Decipit non accedit, qui promittit Dominum incaute sequi, sed ad omnia, dixisset cautius, sequar te, quocunque ieris, sic dicit qui inter se & Dominum quid intersit ignorat.

14. Salvator postquam cum discipulis cenam absolvit, ut amorem suum erga eos demonstraret plantis eorum abluendis se accinxit: Mitti aquam in pelvum & capit lavare pedes discipulorum. Et dum adgeniculatur Petro, hic ita opte desigitur. Domine tu mihi lavas pedes? nec possum, nec debeo hoc officium admittere. Deum ad actionem tam vilem sese deprimere dect; quis unquam servi pedes à Domino perlui vidit? Non lavabis mihi pedes in aeternum. Sed sanctus Senex, Christus instantem audivit, si non lavero tibi pedes, non habebis partem mecum. Ne ad aliquem scopulum alideret, non solum ejus votis annuit praebendo pedes, sed & caput, ac manus portexit. Non solum pedes, sed manus, & caput. Subintrat hic Rupertus Abbas, & quaerens num hæc actio Petri laude, vel vituperio digna sit, tandem subdit: Erravit Petrus. Certe ego, quem errorem Petrus commiserit ignoro, si antea illud officium non admisit, humilitatis, comitatis is fuit actus, si postea pedes, manus,

caput obtulit, id magistro contentando, se debetando fecit: & hinc divus Ambrosius utramque actionem laudat: Vide fidem, quod ante exortio vit humilitatis fuit, quod postea se obtulit, de actionis fidei. Albertus Patavinus eodem dicitur cultatis tangit; pedes potigere sufficere, sed ad extrema declinavit, & excessit, dum manus, & caput perlui vult. Vere Petrus excedendo in hoc deliquit. Excessum Petri Christus temperavit, concludit Albertus. Ad hoc propositum credo, quod ita determinentur legunt. Melius est parati causi agere, quam multi interesse periculo.

15. Iplemet Deus in exordio mundi quendam vice excessus quam sit periculosus ipse etiam creaturis irrationabilibus, ac insensibilibus ostendere voluit. Chronista Moyses deum sex diebus creationis nunquam pluvias mansisse refert. Non enim pluviat Dominus super terram. Herbae, plantae, quae pluvia fecundantur, tertia die fuerunt productae: & fustis irrigantur aquarum caelestium sibi. Hinc abulit Moyses: In quatuor diebus, qui fluxerunt à die, quae herbae, & arbores creatae sunt usque ad diem, quod homo positus fuit in paradiso, non pluit. Exponit tories hujus loci plures causas assignant, & perculiter D.P. Augustinus in hac vii tententiam, ut Deus scilicet demonstraret, se in productione, vel conservatione herbarum, plantarum, vel aliarum rerum non indigere adiutorio pluviae, vel alterius alicujus rei. Adjuviorum necessitas est, ut cuncta nascantur, tunc autem desistat, fecit Deus hoc potentia verbi sui sine pluviae, & sine opere humano; nam etiam nunc facit, sed jam per pluviam & hominum manus, quomodo nunc qui plantat se aliquid, neque qui regit, sed qui incrementum dat Deo. Reveretor doctrinam mei sancti Patris Augustini sed ad nunc opinio Bucherii, qui causam e vertis, quae fecer terram subjungit, deducit, adhæreo. Sed fons ascendit de terra irrigans: nunc veriam sufficiens terra, id est nondum pluvia erat, sed fontes per introfanti terram suis opibus, quae locis erumpunt, regionis proprias irrigant. Sed cur hoc? Quomodo vis fontes irrigent terram, non & unde sufficet, si aquis caelestibus fecundaretur? terra terra sufficienter aquis fontium hominibus erant, unde si herbas, plantas, ac fructus caelorum erant suis aquis irrigaret, nimia aqua non illis profuisset, sed perniciosa fuisset. Non pluviam Deum super terram. Hoc etiam mihi ceteris Graecis dicitur, Prater ea terra sine hominibus nulla creata videtur. Prater ea terra sine hominibus nulla creata, sine imbris tibi nubibus germanavit ad quosdam...

Paschalis. R. et ver. ibidem.

D. Petr. Chrysol. serm. 19.

S. Jo. c. 13.

Item. Gloss.

colentem, ut quia de recentis aquarum separatio-
ne, iuxta ad hunc humorem, & fuliginem in se contineret.
16. Lactico levi Dei, qui quantum copia &
excessus sui damnosus, & noxius sciunt, necesse
est videri contentantur. Jacob iter in Mesopo-
tamiam aggeretur, ut eum rediret, ac Deus
illud postulat, hoc ei fecit votum. Si fuerit
Domi meum, & custodierit me in via, per quam
egredietur, & dederit mihi panem ad vescendum,
& vestimentum ad induendum, reverusque
suo prospero ad domum patris mei, erit mihi
Domi in Deum. Modum, quo sanctus Pa-
triarca panem, & vestimentum a Deo flagitat, ab-
que ponderatione non est negligendus. Pa-
nem ad vescendum, & vestimentum ad induen-
dum Panis non nisi ad esum ac vestis ad indu-
mentum servit. Ergo superflue dixit: Ad ves-
cendum & induendum, dicere sufficiebat: si de-
derit mihi panem, & vestimentum. Melius di-
xerit: dedit panem, ut scia Deo nec nimium, nec
nimis multum, sed tantum paucis, quantum fami-
liolande sufficeret, & tantum vestium, quan-
tum tegendo corpori valeret postulare demon-
straret. Non divitiis ait os aureum, non abun-
dantiam quandam percipit, sed panem & vestem,
hanc ad contemendum corpus, illam vero ut neces-
sarium alimentum.

17. Hinc filius Dei non nisi panem quoti-
dianum a Patre eterno postulare docet. Panem
nostrum quotidianum da nobis hodie. Si Alexan-
der in iuxta loco reputavit, tam exile quid a se
postulavit, qui Pater æternus, cum sic Dominus
omnium, non egre ferret, si tantum panem ab ipso
contendimus? cum panem etiam fercula delicata,
de vna pretiosa rogare deberemus. Aliud hic
dubitum mihi oritur; Recur panis hunc dei ne-
cessarius vobis tantum sit flagitandus? ergo ve
magis esset panem pro hebdomada, pro
mensa, pro anno rogare? Primam difficultatem
Chromat. Aquileiens. Præsul solvit. Non ju-
bentur divitiis petere, aut affluentiam secularium
rerum, sed panem quotidianum, quod Christianis
sua necessitas ad presentem vitam solummodo
necessarium est, nihil autem homini panis, aqua,
& vestimentum, his quidem natura sobria con-
munda est, his humane cupiditatis expleri sequuntur
invenit. Altram divus Cyr. elucidat: Panem
de quantum petere instruitur, ut tantum quis
manducet, quantum ratio naturalis exigit, non
quod alicuius terrena carnis impellit. Si enim in uno
peti non tantum expendat, quantum tibi suffice-
re potest: tantum debet, iam non quotidianum ci-
mentum Dominicale.

bum manducas, sed multorum dierum. Utraque
petitio excessiva foret, ac magis noxia, quam
utilis. In omnibus adhibendus est modus neces-
sarius, nam gratia finitima est, & immodica, nec
laudabilis, nec utilis.

18. Si copia piscium, quos tamen ope divina
ceperunt, ferme scapham Petri aquis hauserat,
quomodo opum ubertas vobis periculum æter-
næ damnationis non minuitur? annon re-
creationes, delectationes, quibus cum damno
animæ, cum læsione honoris; cum offensione
Dei dediti estis, nimia sunt? & si terminos transi-
re vitium sit cautum, quanto magis excessus transi-
re vitium eat veitus? & tamen numerus horum
magis quam piscium Petri accumulatur. Et me-
rito dici potest: Abundat iniquitas, & refrigescit
charitas. Nullum est vitium, quod in corde
humano non sit multiplicatum Maledictum, &
mendacium, homicidium, & furum, & adulte-
rium, & omne illud vitium mundaverunt, ait
Oleas, O tunc abundavit malitia, & lingua tua
concinabatur dolos. Manus vestras proximi: san-
guine plenas sunt. Verbo; mundus plura vicia, quæ
scapha Evangelica pisces nutrit. Si sermo sit
de peccatis excedit in numero, ac multitudine.
Sed ego nimia prolixitate vobis nimium mole-
stus esse volo.

A Ger.
lib. 4.

D. Matth.
cap. 24.

O Jas. c. 4.

Pf. 49.

Isa. 61.

ALTERA PARS.

19. SI muleum sit causa malorum, paucum quod
bonum producit contenti esse debemus.
Oppositorum namque est eadem ratio. Illa verba
Davidis: In flumine pertransibunt pede, ibi latabi-
mur in illo; considerati digni sum. Quid est flu-
men? inquit divus P. August. Flumen est omnis
mortalitas sæculi, vide flumen, alia veniunt &
transiunt, alia transtura succedunt, nonne sic fit
in aqua fluminis, que de terra na citur, & manat.
Et Remigius a Davide per hoc flumen totum
mundum intelligi censet. Flumen est mundus
totus, quia dum hoc decedit, illud succedit. Et do-
mum Cardinalis Bellarini, si mundus sit flumen,
aquis in illo contentas debere esse opes humanas
concludit. Facit per gratiam suam Deus, ut mul-
ti iam transierant per hoc mare quasi per aridam, &
flumen pertransierant pede, id est facillime tempora-
lia omnia sive bona, sive mala despicientes. Tota
mea difficultas in hoc, quod flumen huius mundi,
aqua terrenarum opum pede unico fulean-
de fiat, consistit: Pertransibunt pede, & non pe-
dibus. Quomodo unico incedete pede sit pos-
sibile?

Apud Phi-
loj. Pf. 65.

D. P. Aug.
in Pf. 6.

Remig.
Antiphod.
in Pf. 65.

Cardin.
Bellarini
Pf. 65. n. 5.
fol. 379.
col. 1.

N habile

Rupert.
Abb. apud
Byran.

sibile? Rupart. Abb. hanc esse instructionem pro Prælati respondet. *Vno pede terre inaniens, alteram a terra suspendens, id est ad vitam pro cura subditorum non omnino relinquens, & contemplativa, pro cuius dulcedine totis viribus inhærens.* Nullus hunc textum esse melius quam Hugo Card. ponderat. Duo pedes necessitas, ac delicta sunt, utroque pede per bona mûdana ambulare, nimium est, & valde periculofum, rete levi negotio frangitur. *Flumen vocantur delicta, qua fluxant, & efficiunt duos pedes necessitas, & voluptas.* Dicit pede in singulari, quia unum tantum pedem debemus mergere in aqua huius fluminis, ut sumamus de rebus transitoris tantum ad necessitatem, non ad voluptatem. Hic flumen pertranseat multi duobus pedibus, quia accipiunt bona transitoria & ad necessitatem, & ad voluptatem. Sed quid necessitas contentus unico ambulabit pede, non est quod timeat, sed bona majora sperare potest. *Ibi, concludit Bellarm. latamur in ipso, id est in Deo, ipsum videntes facie ad faciem, non se gaudentes, sed ipso in æternum fruente.*

Bellarmin.
ubi supra.

Luc. c. 15.

20. Hanc politam filius prodigus ad patrem rediens obtulerat. Hinc Adolefcens profundo miseriarum immerfus, fame exhaustus, erorem agnovit, & ad domum paternam hanc sperans esse prudentissimam resolutionem reverti proposuit. *Vadam ad patrem meum, & dicam ei: Pater peccavi in calum, & coram te, iam non sum dignus vocari filius tuus, fac me sicut unum de mercenariis tuis.* Quanta delictis in domo patris fruendi occatio est, ferris omnia ad votum sunt, degunt in Apolline. His quæcibus valedicere, hunc gregem delerere volo, qui vult, eorum curam habeat. Ad patrem redibo, illi, ut numero servorum me admittere dignetur, supplex fiam, omnium vilissimus esse contentor. *Vnam spon, ait Jansen. habens in patera eius elementa, ob quam petere audeam, non quidem ut in pristinum locum me recipiat, nam eo in plano indignum facit, sed ut saltem inter suos mercenarios habeat.* Annon vides, quod tui conditioni præjudicas? An tibi id decens videtur, quod filius Domini servis adnumeretur, ac servitia abjectissima domus præster: ut te in filium recipiat, & pristino gradui reddat roga. Ut filiationem obtineret, servis adserberetur rogare debebat, ut postmodum dignitati restitueretur, humilis fors famulorum ipsi postulanda erat; multum ergo obtinendo nullum esse efficacius medium, quam patrum rogare iudicavit. *Ecce me sicut u-*

Jansen.
comm. in
concor. E.
vang. t.
24 f. 213.
col. 1. l. D.

num ex mercenariis tuis. Et ponderatio
Ephrem Siri. *Qui nudus advenit, primo filio
indutus est, quique mercenario recipi optaverat,
in Dei ordinem restitutus est.*

21. Qui paucos non contentatur, sed multum appetit, utrumque perdit. De quodam legum Doctore Angelo Ratus Neapolitano, qui plurimum clientium causas defendebat, aliquot ad propositum legi. Hic consilium non bene numerari litem propugnabat, qui, quia advocatos supplicio libellis aureis characteribus extortos alloquendos esse sciebat, numeros quærit, & nonnullis monetis cupreis eius manum inflavit. Advocatus eas admisit, & quia nec quietate, nec quantitate sua vota æquari vidit, eas reddidit, allegans injuriam sibi tam exiguo donato irrogari, sequentique die redire, donatum auro auctum referret, dixit: miser hominiam non habens monetam, ad Advocatum non rediit, qui se, & exiguo, & multo orbatum redens, tanta est poenitudine affectus, ut a se, ne deinceps similem errorem committeret, egregie delumbari se fecerit. Et sic, si multum non posset habere, paucum admittere resolu-

22. Hisidem quod piscatoribus succedit. In nonnullis locis marinis hic piscandi modus reperget. Retia in loco ubi multi sunt Delphini retificant, hi ingenti caterva piscium sibi parti reticulant. Piscator ergo, ut sufficientem capturam se habere putat, vocis signo Delphinis ingressum significat, & illi abeunt, & ubi partes præda piscatorum sunt. Sed si illis non contentus Delphinus etiam vellet, hi magistraline sua retia impunt, & tam hos, quam illos amittunt.

23. Scriptura sacra non desinit. Petrus Romanam pervenit, ubi velut in theatro pompæ donum patrandi prodigia sibi à Cæsare collatum ostentabat, & impositione manuum in qui se fidelium numero jungebant communiabatur. Quidam ceres Simon Magus, ut tantum hominum sibi conciliaret operis diaboli mira præstabat, & plures salutates perfundebat. Solus Petrus ei obstitit, & cum impolletem, & pessimum proclamabat. Temere præteritioe miraculorum cum Apostolo certamen inire præsumpsit. Quadam die itaque omni plebe congregata Filium se esse verum Deum depreca-batur, & ut hinc rei fidem conciliaret, voluit in celum id probaturum sese jactabat. Dum ergo ope diaboli in aërem levatus volaret, Petrus obgeoculatus solo temeritatem illam magi castigari rogavit, & antequam ille voluta ad altum

peringeret, iam preces Petri astra scanderant, & petro Petri praesumptionem impii anteverte. Ex ea sublimitate, ad quam ope demonum emererat, precipitatur, ad petram alliditur, ita membra, & ossa conquiescentur. D. Maximus hunc locum hoc conceptu illustrat dicens, Simonem nimis temperatum fuisse, dum non contentus fuit velut homo per terram gradi, sed iustitiam versus caelum volare voluit, ideoque iustus, & iusti pedum, & alis privatum praecipitatum fuisse. Tunc igitur scribit dictus sanctus, Petrus velut unctum illum de sublimi velle deponit. Et quodam precipitio in saxo elidens eum, praecura confregit. Et hoc in opprobrium facti illius, ut qui paulo ante volare tentaverat, subito ambulare non possit, & qui pennas assumpserat, plantas amitteret.

24. Ab impio mago ad tres sacros Magos Orientis pergamus. Audire. Postquam fama natum Regem ad eos detulisset, eum visitare, ac debum praestare homagium solvolventur, sed quia in qua provincia, vel regione mundi natus esset, ignorabant, quod iter dirigerent aestiebant; nihilollocutus iuncti se committunt, & dum auxilium periculosos movent gressus, in aere stellam comparere vident, quae nubibus radiorum ducem viam, & ad natum Regem eos velle conducere, sic ostendere videbatur. Toto itinere ejus dudum sequuntur, Hierosolymam veniunt, in aula Herodis humilissime admittuntur, & habentur, ibidem sollicitissime aliquem, qui eos in faceret, ac dux vix sic, inquirunt. *Vbi est, qui natus est Rex Iudaeorum?* sed quid succedit memorem B. Thomam Valentini. Antistitem interrogat: hic ait: *Dum ab hominibus nati Regis orientem inquirunt, eiusdem Regis fulguribus ducem ostendunt, stellam, quae eos e regis eorum praecedat, eam tantum Hierosolymis perdunt. Nec hoc erent sine mystico, ait idem B. si sidus constelle ducem habebant, hinc non sunt privati, & aeternum non invenerunt. Humanum enim sequentes consilium, divinum amiserunt ducatum, & convertere ad terrenum documentum, caeleste deserunt signum. Idem Jordan. a Saxon. corroborat: stella dedit eos in Oriente usque prope Ierusalem, & tunc ascendita est ab eis, quia ipse ducem auxilio deserunt, qui quae sunt humanum. Iisdem verbis idem gloria ordinata scribit.*

25. Suo malo Dæmon id faceri poterit, quod quia illo, quod natura, & gratia sibi concesserunt non acquiescebat, sed amplius praecebat, omni bono possessore exurus, & quod optabat, non obtinuit. Hic superbus nebulo locum suum dignitati convenientem sibi a Deo largiri despicies, nec venustate Angelica, vultum exornabat contentus, locum mutare, ac solium suum throno Dei superferre volebat. *Super solium Dei exaltabo solium meum, & decorem infinitum soli Deo proprium appetivit. Simile ero altissimo. Nunc quale lucrum retulisti ab ore aereo postulate. Dum Diabolus voluit appetere, quod non erat, herde quod erat: caelum luit, & oreo destinatus fuit, pro venustate, & excellentia Dei donis gratiae exutus fuit, ac in ipsam desimitatem in abstracto est mutatus. Non quiesceos aeternitate gloriae, aeternitati ponarum fuit addictus.*

26. Hoc illis helluonibus obvenit, qui non nisi multo contentantur, & aureos possidere pueros volunt, thesaurumque multo uberiorem, quam esperint. Apostolice habere appetunt. Multo latram exhibent, & cordi eorum haec inscriptio est insculpta. *Nunquam sufficit.* Quod Dionysius Siracusanus palium Jovi, Barbam auream Aesculapio eripuerit, velut portentum recensetur. Verum hi retia cupiditatum extendunt, ut scaphas insatiabilis aviditatis impleant, Tandem cum Divo Petro exclamare cogentur. *Per totam noctem laborantes nihil cepimus.* Cum opum conditio sit manibus velut nubes ad Solem, cera ad ignem, nebulae ad ventum, dissolvant, elabuntur. *Et nihil invenerunt omnes vtri dirigitur in manibus suis.* Ratio nem dat D. Gregorius: *Quia aut nos illa moriendo deserimus, aut illa nos vivendo deserunt persequendo.* Et Ludolph. Cathusian. *Deserunt & perierunt. Illae peteant, nos salventur, ac ite in pace.*

Isai. c. 14.

Io. Chrys.

Greg. in Job. Ludolph. Cathusian.

N. 2. DOMI-

DOMINICA QUINTA POST PENTECOSTEN.

Si offers munus tuum ad Altare, & recordatus fueris quia frater tuus habet aliquid adversus te, relinque ibi munus tuum ante altare, & vade prius reconciliari fratri tuo. S. Matth. cap. 5.

ARGUMENTUM.

Concordia Deo est gratissima, & nobis utilis.

DEUS ne sit acceptor personarum, ex sua recta iustitia, & infinita bonitate nullius personam respicit. Et quia aliud crederet, veritati Evangelicæ divi Matthæi refragatur. Non enim respicit personam humanam, & non est tibi cura de aliquo. Nihilominus, dum quando sacratæ Genesis quandam historiam considero, ab experientia me in alteram opinionem transferri sentio. Cain & Abel Deo libabant, hic e grege pecus, ille fructus terræ altari imposuit, Deus victimam Abelis habet acceptam; Caini vero hostiam recusat. Respexit Dominus ad munera Abeli, ad munera Cain non respexit. Hujus partialitatis hic causam inquirō, responderet Eucherius Abelem velut iustum, & innocentem magis participasse quid cœlestis, quam terrestis, Cajeraum vero velut peccatorem, ac cœlestium magis terrestis quam cœlestis naturam habuisse. Sicut Cain sacrificium ex terra fructibus reprobatur, Abel autem sacrificium ex ovibus, & earum adipe subjicitur: ut non vni testamenti fides ex innocentia gratia Deum laudans, veteris testamenti terrenis operibus antefertur. Abulenſis causam dat, quod Abel maximam ovem e grege obtulerit. Obtulit de primogenitis gregis sui, quia primogenita sunt pinguiora & meliora alii. Sed Cain: Obtulit de fructibus terra scilicet de frugibus, sed de porribus & corollis, vel putrefactis. Tres alias causas adducere possem, sed ne prolixus sim, eas mitto, ac solum illam, quæ ad propositum tam meum quam hodierni Evangelii facit adfero. Inter Labanum, & Jacobum ob nonnullas dis-

ensiones orta fuit, nihilominus Jacob sacrificaturus, primo item componere cum socro voluit, ac fodere intro pitus immolavit. immolavit que victimas in monte, vocavit fratrem suum, ut ederent panem. Sed quid cause fuit, cui Jacob antequam litaret, adversario reconciliari voluerit? Cur prius cum Laban factus in 1, quam Deo sacrificet? respondet quidam modestus: Quia sciebat sacrificium conjugium cum reconciliatione proximi, maxime Deo placere, & ad id diffidere. Si Cain cum Abele, cui successerat, idem fecisset. Deus eius oblationem gratam habuisset, sed quia sic dicente Paulus Indignationem in animo contra fratrem gerat. Ideo Non respexit Dominus ad munera Cain. Nil ergo miri, quod hodie Salvator, et qui adversus proximum odium corde fovet, periculis immolet de pace tractet perfuadeat. Si offeris munus tuum ad altare, & recordatus fueris frater tuus, vade prius reconciliari fratri tuo. Quia si contra proximum quippiam mali in animo gerimus, (ut ait Palschal. Rabbertus) Munus Deo, quod placet offerre non possumus. Quam ergo concordia Deo sit grata & utilis nobis, hoc tractare poterimus. Et quia sermo est de concordia, de lieriat, prius ut ego sum brevis, vos attentius conveniamus, ordiamur.

PARS PRIMA.

Vade prius reconciliari fratri tuo.

2. Concordia: est unio appetituum diverſarum appetentium. Vel: Diverſorum cordium con-

Matth. c. 22.

Gen. c. 4.

Eucher. in Bibl. vet. PP. 10. f. 789. c. 2.

Abul. in c. 4. Gen. f. 45. col. 1. G. H.

bonitate simul in unum consensum convenientes. Et hoc unio, concordia ab Eymologia plurium eorum motuiter unitorum vocatur. Hinc Romanus, ut eam exprimeret, litam, cuius fides digni tercepti phosafci percerabant, ita ut nulla esset delinquentia, depingebat. Alii eam in caduceo Mercurij, ut in antiquis monetis videre est, concordiam designant, quia illo duos serpentes dimittentes paca vit, qui & idem in illo sunt depicti, hanc voluisse alludere. Hic idem credo: Concordia est virtutum in virtutibus animorum, indistincta quaedam unita complexio. D.P. Augustinus hanc doctrinam tradidit; Concordare cum adversario tuo, nescio, quando via suatur, cum non suata fuerit, iudex resistat, et inimici et carcer. Ad si servaveris adversario tuo bonam voluntatem, et cum eo consenseris, pro iudice invenies partem, pro inimico facio. Angelum tollentem in situ Averna, pro carcere paradysum. Et D. Hieronymus ad concordiam exhortatur dicens: Si contristaveris in aliquo fratre tuo, satisfac illi, perge velociter ad reconciliatum proximum. Et non acquiescas in reconciliatum fratre tuo. Et nos cetos reddeat ut dicit D. Gregorius, quod nihil est pretiosius Deo virtute dilectionis.

1. Et verè Deus quàm ipsi se sita concordia demonstravit. In principio mundi ob paucitatem personarum matrimonium inter fratres, & fornicationem fuit, ideo de Caino sic legitur. Cain uxorem suam. Sed quoniam fuit hæc corruptio. Fuit una ex fornicationibus eius, ut Abulensis, Iulianus, Methodius Martyr testantur. Hic cur Deus hæc matrimonia vetaret scire velim. Si certum sit eum velles, quod vir, & uxor sint duo in carne una, id facilius ad effectum reduci poteret, si fratres fornicationem, cum enim ex eadem sanguine descendant, ac ejusdem sint animi, hoc modo inter conjugatos unio affectuum indissolubilis haberetur. Hanc causam cur Deus in mundi exordio hujuscemodi connubia permiserit, Theodoretus assignat. *Ut in concordiam carere tanquam ex una radice florentes: hanc igitur de causam Deus ab initio permisit fratrum connubia.* Sed quia multiplicato genere humano inter homines discordia sunt exorta, ut illæ totaliter extirparentur, & concordia per matrimonium firmaretur, Deus non inter fratres, & fornicationem, sed inter sanguine, & affectibus distinctos conjugia inter sancivit: sic Procop. *Cum hominum genus jam esset multum, & incredibilia sumptibus incrementa, hujuscemodi connubia interdixit, utque fratres cum uxore, volens eos, qui quondam ge-*

neris inter se distarent, iterum per convivia ad concordiam pertrahere.

4. Multa, grandia, & mysteriosa sunt beneficia, quæ populus ingratus à manu liberali nostri Dei recepit, & specialiter unum, quod Spiritus sanctus in Exodo scriptis consignavit, vobis ponderandum propono. Postquam populum Israeliticum cum jugo Pharaonis subdlexerat, & per mare rubrum sine discrimine duxit, hostili exercitu, qui eum insequeretur, undis meso, ad locum Elim, ubi duodecim fontes, qui aquam limpida, dulcem, chrysalinam fecerunt, eis paudit, eos deduxit: *Venerunt autem in Elim Israel, ubi erant duodecim fontes aquarum.* Elto in hac regione penuria aquæ esset, & tunc Abulensis Hebræi multi passi essent; Hebræi ambulantes per solitudinem frequenter pastebantur defectum aquarum. Nihilominus in hoc loco duodecim fontes invente vult. Et castrametati sunt iuxta aquas, ut sine labore eas haurirent manentes apud eas. Lyranus, ecce Deus, qui ad id superfluitatem execratur, tot fontes, ut ad numerum duodecim pertingant, eis aperiat, interrogat, Annon sicut totus populus, esto adhuc numerosior, fuisset, cum aqua esset indeficiens, unus vel alter non sufficeret? Lyranus cum essent duodecim tribus, cuique tribus suum esse debere fontem, respondet: nam si omnes tribus ad unum, vel duos fontes accessissent, forsitan quod facile fieri potuisset, cum qualibet primas appetisset, aliqua discordia, quæ concordiam, quæ in exercitu dominabatur, inter eos suscitari poterat. Non ait Deus, ut pax in violabiliter servetur, & nulla his oriatur, cuiuslibet tribus suum fontem assignare volo. *Dantur duodecim fontes secundum numerum duodecim tribuum, & sic qualibet tribus habuit fontem suum per se, ne ex communi haurire dissentio inter tribus oriretur.*

5. S. Senex, & Patriarcha Jacob in Ægyptum, ut filii sui charissimi Josephi Protegis illarum regionum visitandi causa proficisci decrevit, iter aggreditur, & ad puteum quendam puteum juramenti vocatum pertingens: *Veni ad puteum juramenti*, ibidemque magno Deo sacrificans plures victimas obtulit. Hinc dicitur aut Chrysofostomus ut dum aggredimur aliquod opus arduum, si illius velimus felicem successum, & adiutorium cælestis, ad gratiam Dei nobis esse recurrendum: *Hec audientes dicimus quando quid facuri, vel negotium aliquod incipimus, vel peregrinationem suscipimus sumus, ut offeramus Domino sacrificium precum: & ejus adiutorium invocemus, & sic*

Exod. cap. 25.

Abulensis.

ibid.

idem ibid.

Lyranus in cap. 15. Gen. v. 27

Gen. c. 45.

D. Ioan. Chrysof. ibid.

Abulensis
ibid.
idem ibid.

Abulen. Et si institutus aggedamur, imitantes illorum iustorum pietatem. Idem confirmat Abulen. In magnis rebus invocatum est divinum auxilium. Et consilium eius, id est Jacob cum tenderet in Mesopotamiam quasi aliquid magni aggressurus, scilicet peregrinari incipiens, Deum invocavit in Bethleem. Nunc manus aliquid instabat, scilicet mutatio sedium cum tota posteritate ad habitandum terram alienorum, magis ergo Deum invocare debebat. Hoc per transennam sit dictum. Juxta hunc puteum divina majestas Jacobo maxima benevolentia signa exhibuit, grandissima ei promissit, dixit ei, peregrer in Aegyptum, se cum patrem plerum generationum constituturum, se ei tam in aditu, quam in reditu semper adhaeritum, charissimi filii Josephum praesentia potiturum, in ejusque complexibus eum satis concessitum.

Gen. c. 46. Ego sum fortissimus Deus patris tui, noli timere, de scende in Aegyptum, quia in gentem magnam faciam te tibi. Ego descendam tecum illuc, & ego inde adducam te revertentem, Joseph quoque ponet manus suas super oculos tuos. Hic cur in hoc loco Deus illi cor gratias praestet inquit. Cur haec illi non conceduntur dominante iter, vel itinere confectio in Aegypto, maxime cum post prolixum iter lassitudinis maximum levameo esse possent? pro intellectu hujus passus, illud, quod Moyse de Isaac Patriarcha, & Abimelech Palatino- rum rege narrat, observandum est. Inter hos duos nonnullae discordiae erant, sed dum sibi juxta hunc puteum occurrerent pacem interunt, eamque juramento stabiliverunt, se juramentum inter nos. Et ineamus factus, Et juraverunt sibi mutuo. Deus ergo, ut ostenderet, quam sibi accepta esset concordia ab illis duobus juxta puteum finita, Jacobo ibidem favores caelestes, ac divina promissa largiri voluit. Sic Glossa intellegaris: Meriti in loco concordia videtur Deus, Et sibi mandavit Deus benedictionem. Et quidam modernus id clarius explanat. Ibi aeternam sibi concordiam juraverunt duo potentissimi Principes Abimelech, & Isaac. Vbi ergo tanta concordia signa inter duos potentissimos homines darent, meriti se Deus alterius sibi latronem offerri, milleque benedictionibus illum replet.

Gen. c. 26.

Gloss. in terlinear. Meriti in loco concordia videtur Deus, Et sibi mandavit Deus benedictionem. Et quidam modernus id clarius explanat. Ibi aeternam sibi concordiam juraverunt duo potentissimi Principes Abimelech, & Isaac. Vbi ergo tanta concordia signa inter duos potentissimos homines darent, meriti se Deus alterius sibi latronem offerri, milleque benedictionibus illum replet.

Didac. Ponser. Tom. 2. in Evang. li. 12. c. 8. s. 12.

6. Nec haec primae sunt vices, quibus Deus ob concordiam in Jacobum favores caelestes contulit. Hic sanctus Patriarcha cum pluribus annis patria extorris vagatus fuisset, itam Esau delinaturus, quam ob benedictionem ablatam in se conerarat, ad domum paternam reverti decrevit. Hoc Esau subodoratus, ureum Jethaliter

feriter, armata manu ei obvius processit, sed chorum Angelorum, qui exortum exhibebant ad eum trahit. Fuerunt ei obvius Angeli Dei, qui cum videret, ait, supra Dei sunt haec. Qui agant isti Angeli? respondit: Jonas Aurelianus. Vbi quis nobis frequenter Angeli Dei auxilia praestant? Procopius Jacobo summis Angelos, quos in viam Dei incessit afflicta: U, qui per suam misericordiam, videlicet per viam, qui dixit ego sum via, qui obvius habet Angelos Dei. Sed meo sensu haec responsa causam non attingunt; cur enim magis potius, quam alias habuit sibi obvius Angelos, sanctus pater Ambrosius clarius pro omnibus aliis hunc modum dilucere videtur. Dum Angeli ejus oculis obijciuntur, quomodo fratrem pacare posset deliberabat, hinc fecum concordat. Placabo enim misericordibus. Interduos ad eum ablegavit, qui concordiam tractarent, ac munera ei misit. Ita ait Deus: Jacob tu impense concordiam mihi gratissimam diligis, & palatium Angelicas, quae te comitentur, & serviant, meritis. Perfectus enim, & fidelibus divina scientia perfusa, perfectus autem, qui cogitabat de reconciliatione fraterna, ita ut humilitate etiam invidiam, officium acquireret, misericordibus quoque emendationem paraverit, cum tam plures injurias suscepisset & frater, & modo alias majores suscepisset, nisi aliquid pariter, quam signa mansuetudinis, nil aliud cogitaret, quam obsequium obstringere injuriantem: hinc loquitur D. Hieron. Pulchre ad fratrem in uris misericordiam, Angelorum se comitantium excipere choros.

7. Ex duobus factis, quae dicitur Lucas commemorat, quanto desiderio Christus concordiam in cordibus humanis regnare velit, cogitare possumus. Primum ergo narrat, non mentem, cui nostri Redemptoris aequitas satis cognita, ad eum accessibile, & favorem, quem maxime operatur rogitalle, nempè ut suum fratrem accedens jubere, eique nomine suo indicaret, se paternam hereditatem dividi velle; & ne aliquid his laboraretur, vclut aequus hujusce rei arbiter esse dignaretur. Magister hic fratri meo, ut devotas mecum hereditatem. Ille non solum votis ejus non assensit, sed indignabundus pestifragis, ac datus verbis abigit, quis me constituit iudicem, & dirigere inter vos? vel cito abi, vel alia loquere. Domine in negotis majoris momenti cunctis prompte gratiam praestare soles, & hinc gratiam licitam, & honestam negas duas responsiones ad hanc difficultatem sanse affert. Prima est, ad Christum arbitrium de rebus non pertinere, ideoque se huic negotio ingere non posse.

hanc vult significat, illum et se rem per se iustum
 perire. male tamen à se eam perere, ut qui nec à
 Deo nec ab homine constitutus esset ad administran-
 dum quos periebatur negotii. Mundum ha-
 bere ius iudicis: qui licet tam humiles dirimere, et
 pignus et debent. Iudicem se non negat constitu-
 tum, neque dicentem, sed super vos, inquit, iudicem
 sed de terra. Altera asserit eum à Christo
 obrogatum, quod cum descendisset in mundum
 tractaturus negotia caelestia, & spiritualia, ille
 est cogitaret, ut se intromitteret mundanis. Domi-
 num velut inuicem quod à negotio caelesti, ad quod
 illum à patre missus fuerat, interpellaretur, ad car-
 nales ac fornicias curas, simulque docere suos volens,
 non oportere implicari negotiis profanis eum, qui
 ipse missus Apostolicum Et S. P. Augustini. Pete-
 rit ille mundum in terra hereditatis, in celo Do-
 minus offerat retiam.

8. Ex secundo facto, quod idem fieri Evan-
 gelista annotat, aliam resolutionem, non solum
 nominis ingeniosam, sed magis facientem ad
 propositum nostrum credo nos habituros. Pila-
 tus Christum ad Herodem duci iubet, remissi ad
 Herodem, qui et ipse Ierosolymis erat illis diebus.
 Eorum resonatur ad Herodem, ad quem nil per-
 tinet causa Christi? Absolutio, examen, senten-
 tia ad Pilatum, & non ad Herodem spectabat.
 Ergo hinc milioni Pilatus superferere poterat,
 quia speritus est, & hoc multo amplius, cum in
 puncto iudicis iudicium cautissime sit agendum.
 Ergo Pilato hanc resolutionem non à se, sed à
 Christo inspiratam, qui antequam moreretur,
 Herodem iustitiam voluit, credo. Nec id aliam
 ob causam, nisi quia Filius Dei discordiam, que
 inter illos duos versabatur sopientiam, & concor-
 diam stabilendam uti reipsa contigit, præ vide-
 bit. Et facti sunt amici Herodes, & Pilatus, nam
 amicitiam erant ad invicem. Et ergo causam,
 que pertinet divisionem hereditatis anouere no-
 uerunt, quia affectum, & cordium dissonantiam
 ex illa nascituram, & concordiam fraternam
 tollendam videbat. Inter duos ergo fratres no-
 uerunt pacem anam discordia, sed inter Pilatum
 & Herodem se abstrum inter posuit. Id meus B.
 in sermone à Cassia notavit. Non venit à videre, sed
 amice. Et Joan. Anton. Abulens. Equidem, qui
 divisionis faciendæ voluit iudex fieri, unionis, et
 concordie aduocatus esse voluit, & que de causa
 à Pilato ad Herodem, et ab Herode ad Pilatum re-
 verti, bene facti sunt amici Herodes & Pilatus in
 illa die, nam ante inimici erant ad invicem. Et
 hoc factio Christus præceptum hodie et Evan-

geli executioni mandasse, se offerens nummus suum
 ad Altare, vade prius reconciliari fratri tuo; mihi
 videtur. Antequam enim se ipsum in holocau-
 stum Patri eterno in ara crucis offerret. Pila-
 tum, & Herodem reconciliare voluit: Et facti
 sunt amici Herodes, & Pilatus, & nunc veniens
 offerens nummus tuum.

9. Seruator Apostolis hoc præceptum satis
 quidem rigorosum, sed eò magis misericors
 dedit. Nolite portare aurum, neque argentum, ne-
 que pecuniam in zonis vestris, nummos vobis in
 tenere veto, & ne hinc præcepto obventis ca-
 vere. Domine venia tua mihi verbum loqui li-
 ceat, omnibus aliis interdicitis solam pecuniam
 illis relinqui debere, quia in omni motu maxi-
 me deseruit iudicio.

Quisquis habet nummos securam vigat aurum,
 Fortunamque suo temperat arbitrio.

Paschas Barbert. hoc responsum asserit. Ne for-
 te viderentur Apostoli magis lucri gratia prædicare,
 quam salutis humanæ, omnia subtrahit, que possunt
 esse scandala. Et necessaria concessit ex Evangelio,
 quatenus eorum nemo de crastino cogitare vide-
 retur.

10. Pardonos Alexander ab Alexandria mon-
 etis duos gallos concertantes incidisse refert. In
 nummo sculptere Pardonos duos gallos inter se pug-
 nantes. Omnium discordiarum radicem esse pec-
 uniam significare voluerunt Obolus. Hebræo
 sermone Gerach dicitur. Hoc derivatur à verbo
 Garach, quo secundum Oleastum nil aliud sig-
 nificat, quam misere lites, quia propter pecuniam
 solent homines litigare. Hinc licens Christus plu-
 rimas lites provenire à pecunia, ut concordia in
 Apostolis radicearetur, quoscunque nummos his
 interdixit. Nolite portare aurum, neque argentum,
 neque pecuniam in zonis vestris. Idem confirmat
 D. Ambrosius. Ob id misit Discipulos suos sine sac-
 culo, sine virga, sine pecunia, ut instrumenta discor-
 diarum, & incentiva lites eviperet.

11. Concordia unionis licet è contra discordia
 divisioni anititur. Hinc Christus ut unionem
 inter fideles conservaret, eos unire, & quamlibet
 divisionem abigere studuit. Uxor Zebedæi ma-
 ter Joannis, & Jacobi saluatorem adiit, instan-
 tissimam supplicam hanc gratiam ab eo impe-
 trare sperabat. Dixit ut sedent in duo filii mei unus
 ad dexteram, & unus ad sinistram in regno tuo.
 Sed Christus gratiam denegavit. Nescitis quid
 postatis. Miror, quod hoc petas, impossibile est

Matth. cap. 10.

Lib. 6. in cap. 10. Matth.

Alexand. ab Alex. lib. 4. c. 15.

Oleaster cap. 27. in Levit.

S. Ambrosius lib. de to- saph. 13.

Matth. cap. 10.

Matth. cap. 10.

Paulus de Palat. in cap. 20.

Idem ibid.

Ioan. c. 10.

S. Math. cap. 27.

B Thom. a Vill. de Transfig. Dom. fol. 200. r. 2.

S. Marc. cap. 9.

S. Luc. c. 9.

te illam obtinere. Ut causam hujus repulse penetremus, in quo regno dextram, & levam petierit oblatere debemus. Paulus Palatius in regno Ecclesiastico allegit: *Jacobus & Joannes cupiebant in Regno Ecclesiastico principes esse summi.* Concessio hujus gratia, quam quanto repugnantiam involvebat: Ecclesia ob unicum caput, cui omnes subduntur fideles, unica est. Si duo essent capita Joannes, & Jacobus, jam Ecclesia in duas partes divisa esset. Non, non, Nescitis quid petatis. Ne de divisione mentio fiat. Legitur veneranda Discipulorum mater de summo pontifice: *atque inter suos filios dividendo preces contexit, Apage, apage, qui unitatem Ecclesiae in duas partes secare vult, aliquid proponatur. Erunt unum ovile, & unus pastor. Nescitis quid petatis.*

12. Salvator tribus charioribus Discipulis Petro, Jacobo, & Joanni gratiam quandam praestare volens, eos in rupem Thaboram secum duxit, ut in eo iis artham gloriae, quae ad aliud tempus iis servabatur donaret. Praeterea duo principes legis Moyses, & Elias adfuerunt: Assumpsit Iesus Petrum, & Jacobum, & Joannem fratrem ejus, & duxit eos in montem excelsum, scilicet, & apparuerunt illis Moyses, & Elias. Petrus incredulibus illis delatus sibi a filio Dei communicatis summopere delectatur: *Forvet* (verba sunt Archiepiscopi Valentini) *intus gaudio, conceptumque non valet tenere sermonem; accepta igitur copta sancti, inquit: Faciamus hic tria tabernacula, tibi unum, Moysi unum, & Eliae unum. Hoc factus est, hic stetit, hic cunctis vita nostra dies agamus, quid ultra queritur? inferiora cur ultra lustramus? sic enim totam ejus mentem praesentis candoris, & gloriae amor, & jucunditas occuparat, ut nihil aliud vellet, nihil aliud cuperet, & hoc sibi ad plenam felicitatem statum esse cogitaret. Sed vix prolatis his verbis: Faciamus hic tria tabernacula, umbes appareret, & Apostolos obfuscat, & instat cortice gloriam illam infiguere oculis eorum subdixit, Adhuc eo loquente, ecce nubes lucida obumbravit eos. Haec verba Petri de tribus tabernaculis privationem delictorum, quibus fruebantur, causasse videtur. Quomodo ut patrum sapiens ab Evangelista notatur, ideo dixit. Non enim sciebat, quid diceret. Accinit divus Lucas: Nescitis quid diceret. O miser Petre unicum verbum, quod te miseris involvit? tantum est dicere: Faciamus hic tria tabernacula? facti Scriptores hujus facti plures rationes assignant. Beatus citharus ob malam locutionem illa mala accidisse Petro autumat. Sed non es te dignus locutus & Pe-*

tra falleris, graviter falleris & pastor Ecclesiae, prout dicitur condendum est Evangelium, prius hominum g. dicitur eius erroris effusione retinendum est. prius alius dicitur eingeat, & dicitur quod tu non vis quatenus hoc gaudium potiaris. Ita ne sine certamine videris, sine victoria triumphator evades? quid meritis praemia praerogis? tunc solus mundi salutes, & gloriam populi silebis? tibi solo salvator afficit? & insignis latro, tibi caelestium margaritarum usuras. Raderis Petrum alius neglectis suo proprio commendo intendisse, quod superiores maxime debeceat, allegit. Nec enim aliquid cogitare de his videtur Petrus, in quibus charitas quam maxime commendabatur. Vere illustres repositiones sed can Oignes acu solutionem hujus difficultatis tangit: in monte Thabor omnes illa personae simul aderant, sed Petrus tribus tabernaculis se jungere in tres partes voluit. Idcirco, quoniam le argumentabatur a conjunctione dividit. Tunc unum, Moysi unum, & Eliae unum. Noluit latere obumbravit eos. Concludo cum Origene: Praerogavit autem se facta tria tabernacula, unum praerogavit IESU, alterum Moysi, aliud Eliae, quod non eos capiente tabernaculo in quo omnes simul consistere deberent: forsit & in hoc malum operatur diabolus per eum, qui nesciebat quid loqueretur, nolens esse simul IESUM, Moysen & Eliae, sed separare eos ab invicem trium tabernaculorum obtentu quod fieri non poterat.

13. Ne vobis displicet N. si ad finem discipulus approprias ad principium creationis mundi revertar. Omnia opera producta ut bona a Deo approbata fuerit. Lucem crearet bellum, ut vellet generosus miles phalangibus splendorem tenebras pelletet, ac dissiparet, quae in facie bysili castrametabantur. Fiat Lux, & vidit Deus quod esset bona. Postea aquas loco speculi coelestis trinxit, & ne enim ius se diffundentes tenuis inundarent, terminis illas reclusit, & circumdando eas limitibus litiorum conformaret ad arborum naturalem eas mata nuncupavit. Et quamvis hoc sit fluendum, tamen ut bonum illud probavit. Et vidit Deus, quod esset bonum. Terra divinis nutibus patens herbis fructifera, quamlibet cum semine proprie speciei, ac floribus odoriferis produxit, ut illarum vellestem, hi ornatum praebere. Praeterea protulit plantas, ut haec brachia Eosphora extendendo donato fructuum bonorum delictum homagium praestarent. Res, quam Deus bonam censuit. Et vidit Deus, quod esset bona. In scenam universi duas illustres personas lo-

Item de Ionam innumera caterva stipatas stellam
 quod dicitur voluit, ut una diei, altera noctis
 dicitur praesertim, & ut officii eorum esset, an-
 tu praesertim profere, tempora moderati, distingue-
 re amicos. Et vidit Deus, quod esset bonum. In
 videribus mare creavit cete, ac alios pisces im-
 mensez zooli. Aquae ergo gemellam prolem
 piscium scilicet quatuordecim in undis natantes, &
 gemulas aves per aërem volantes produxit.
 Terra non ferax est, ad nutum creatoris fecun-
 daretur fetas sylvestres protulit, & in momento
 equum erax campis superbum percurrit leonem,
 equum cervilure, cervum saltare, arietes concentra-
 tos boves pascunt, canelos genua fleclere, canes
 manant, emidum fugere leporem, malitiosam se-
 dibere vulpem, leonem figere gressus elephan-
 tem, colubriferam pantheram longum anima-
 tum possit se duere agmen, & ovem manifestis
 pecus in gramine quietere. Et vidit
 Deus, quod esset bonum. Quodlibet itaque opus
 productum statim velut bonum proclamatum
 fuit. In fine sextae diei videns opera creata, ea-
 que celebrans non solum illa bona, sed multum
 bona iudicavit. Vidit Deus cuncta, quae fecerat,
 & vixit valde bona. Quam praecellentiam ha-
 buerunt opera, ut audire mereatur prius sexta
 die, & non ante valde bona? an forte non sunt
 aetnae eadem creata, quae nunc maxime sunt.
 An forte his aliqua contus Physica, vel moralis,
 vel perfectio substantialis, vel accidentalis ad-
 dita est? non. Cur ergo sexta die sum valde bo-
 na? non. Reslet in nobis omne dubium, vel tupos.
 Antea creaturas vidit Deus scorsim, & divinitim,
 nunc ab altera distinctam, sed sexto die omnes
 simul oculis divinis sunt objectae. Hanc difficul-
 tatem movet quidam modernus: Si in singulo-
 ram creaturam solum distam est: Et vidit Deus
 quod esset bonum, cur non addit: Et vidit Deus
 cuncta quae fecerat, & erant valde bona? quid
 nonne amplius habent creatura: ut eae valde bonae
 agerent? & pro responso adducit doctissimam lau-
 dantem Patrum Augustini, & Hieronymi: *Phi-*
lip. ad divus Augustinus omnia nominata sunt, addi-
ta non est, valde bona, meliora sunt simul omnia,
quam quilibet singula. Et concludit sanctus
Hieronymus: Omne secundum Philosophos san-
ctum habet bonitatis, quantum habet unitatis pro-
portio in eorum unitate, vidit Deus cuncta quae fe-
cerat, & erant valde bona. O sanctam unitatem!
o beatam concordiam! o felices si imperurba-
rum illam servemus.

triumphanti conformari debet. Quis porro vo-
 luntatum concordiam in illa sublimi, ac caelesti
 Hierusalem regnare ignorat? hinc beatus Tho-
 mas Archiepiscopus Valentinus: *In hac beata*
conformitate, & amore, & amantes distincti sunt,
sed in dissolubili nexu beatitudinis glutinati, ut dis-
jungunt non possint, aut invicem discordare, nulla dis-
crepantia voluntatum, neque tantillum unius dis-
cordat ab altero, sed quod unus vult, volunt omnes;
o beatam republicam tam unanimem, tam con-
cordem, divina voluntas omnium voluntatum u-
na, & sola regula est, & in o impossibile est discor-
de. Qui ergo proximo est infensus, & actu in ara
sacrificat; Relinquit manus suam ante Altare, &
vadat reconciliari fratri suo, & tunc veniens offer-
rat munus suum.

15. Deus immortalis, Verbum aeternum, ut ex-
 titparet discordiam, & concordiam cordibus hu-
 manis inferebat quid non fecit? & caelo in terram
 descendit, ut inter Deum & hominem, hunc, &
 Angelum, carnem, & spiritum per peccatum discor-
 dices pacem componeret, ergo amplectamini
 concordiam, amate unionem, ac non omnem, sed
 solam illam quae virtuti innititur Deo esse gra-
 ram advertite. Frares in vindicta adversus Iose-
 phum convenerunt. Pharisaei, & Scribes in sena-
 tu, quo Christum morti destinantur confesse-
 runt. Usurpator fures, ut furentur, conveniunt
 haeretici, ut ob sint Ecclesiae, & fidelibus. Sed haec
 concordia est abominabilis, & detestanda, quae
 crimina spectat. Concordia christiani debet fo-
 veri a charitate, a virtutibus, & utilitatem proximi,
 gloriaeque Dei spectare debet.

16. Quid vobis prodest discordia, & quid con-
 cordia obicit dicitote. Imo torum contrario modo
 se habet. Quid namque succidius quam concor-
 dia? quid molestius, quam discordia? ait Archiepis-
 copus Valentinus. Date domum, in qua uxor,
 maritus, ac filii conveniunt, an non erit parady-
 sus, & contra si discordia pedem inferat, averius
 erit. Dicit id, qui hoc probat. *Si uxor maritus, &*
idem ibi. filii, atque domi est in concordia sunt, quid est do-
 mus illa nisi parady sus? si autem e contra discordia
 est inter eos, quid est aliud nisi infernus? quot dama-
 na a bellis, quae filii sunt discordiae proveniant
 considerate. Fluvii inundantur sanguine, montes
 replentur cadaveribus, opes profunduntur, urbes
 desolantur, populi perduntur, agri diruuntur,
 fugum succedit penuria, fames miseris torquet,
 quos serro, ac morti sursupit. Et tandem has
 miseras inevitabile flagellum peltis sequitur. Er-
 go amemus concordiam: *Vade prius reconciliari*
fratri tuo. O 7. Quid

B Thom.
 à Vill.
 conc. pp
 Exped.
 Christi
 sol. 321.
 col. 1.

Gens. cap.
 37.
 D. Ioan.

B Thom. à
 Vill. ubi
 supra sol.
 319. col. 2.

Idem ibi.

14. Quantum est possibile, Ecclesia militans
 Paletti Demicalis.

7. Quid de illo dicemus, qui fratri reconciliari non vult? vivit in continuis suspicionibus, semper est inquietus, de nocte non dormit, de die non quiescit. Millies per horam cor illi palpitat, timori continuo foedere est junctus, frons arboris, quae moverat, unicum folium vento agitarum eum conternat, quia inimicum adesse suspicatur, qui inopinato vitam sibi adimat. O Deus quam stans est hic miser? o quam vita infelix. O vitam (dixit ille Praeful qui concordiam semper in luogrege servavit) miseram, & laboriosam. Nonne recte vobis videtur, & merito illa omnia pati, qui placidam concordiam recusatis? vade, vade prius reconciliari fratri tuo, & tunc venies, offeres munus tuum. Nam nos certos reddit D. Joannes Chrysostomus. *Vbi concordia non est, nec oratio exauditur, nec oblatio suscipitur, quia nec ibi est Deus, ubi discordia nominatur.* Et quia sermo est de concordia, omnes concorditer nemine excepto stipem erogate, interim illi omnes unanimiter vos rogant, & Deum precabuntur, ut vobis mercedem repenset. Quiescimus.

idem id. fol. 310. col. 2.

D. Ioan. Chrysost. in cap. 5. Matth.

ALTERA PARS.

18. Concordia animorum, quam sit proficua superfluum esse quod probem credo; sed quia in principio fidem dedi, promissis stabo. Non omne jucundum bonum, & e contra non omne bonum jucundum, sed datur bonum non jucundum, & jucundum non bonum. Pœnitentiae, jejunia, mortificationes sunt bonae, quia sunt meritoriae, & veniae imperatoriae sed non sunt jucundae, imo pœnales, ac durae. Voluptates mundanae sunt jucundae, sed non bonae, quia animae damnationem procurant. Peccatum non est bonum, nec jucundum, sed pessimum & molestissimum. Hinc sunt qui illud deplorant. *Lassari sumus in via iniquitatis, ambulavimus vias difficiles.* Sola concordia est bona, & jucunda, si Archiepiscopo Valentino fidem præbeamus. *Bonum, & jucundum est charitas sola; hoc privilegium quippe soli charitati reservatum est, ut cum sit non solum bonum, sed maximum omnium bonorum, sit quoque jucundissimum; omnis quippe alia virtus pœnam habet annexam.*

Sapient. cap. 5.

B. Thom. à Vill. ubi supra fol. 318. col. 1.

19. Multae aliae sunt causae, quae nos movere debent, ut eam inviolabiliter servemus. An res sit in orbe quam præferamus vitae & sanitati?

Bona dicebat Nicostatus valetudine nullam mihi
hi videtur ornamentum, aut monie presignis
hic teste Lactio felix proclamatus fuit
Quia nonagesimo octavo aetate sua anno qua ex
cessit incolens, atque in segete sine orbe. Pons si
quis ignorat sanitatem dependere à concordia
humorum, & qualitatibus? Sane non videt esse aliam
quam dispositio quadam, quae ex humido, & sicca, & frigida,
frigida, & calido, vel natura, vel aetate beneficiis agit
composito consistat. Ea concordiam. Quod si naturam
lum natura demas, vel aetate, dispositioem illam
turbas. In discordiam. Et quid sequitur? Ipsam
sanitatem everris.

20. O quam delectabilis non est multos, etiam ipsi Tygidi jucunda est. Huc temperant futores ita, animos, turbatos sedati, accubant dolorum mitigat; hinc Pharo: Voces perferunt. Pharo suaves, innatam deserunt voluptatem. Sed nonne hoc, ex quo formatus, nisi ex consonantia flammis, & vocum, ac inflammationum non sine causa de nophon eam hoc titulo decoravit. Maximam enim virtutis bonum est concordia, sine qua neque civitas bene gubernatur, neque domus recte administrari potest. Athenienses in athena civitatis concordia coalescere putavit. Civium inter ja concordiam quorum more firmus est monumentum. Agellum interrogatus, cur Spartani civitatem minus non cingent, respondit: Nullo quoniam mentem rationem esse quam virtute civium contentum. Scipio Pater ni Africano quærenti cur Numidae civis non quærent certaminis semper essent victores, postea vero Lanam remitterent. Tresius princeps Celorum dicit: Concordia virtutis, discordia exitium præbet. opus Severus Imperator motu proximus, de hoc se pro gloriabatur. *Mortuus hoc dixit, rempublicam hanc accipi ubique turbant, parantiam etiam dicitur relinquere.*

21. Si perfectio teste Philo sopho sit illa: *Qui pro nihilo desit: quis illam mortalium in omni genere non non optet? porro hanc in rebus distinctis non reperiri sciatis. Theologi ob soluta ut essentia, & attributa, & relativa ut patentes, filiatione, & ratio activa, & passiva in divinis assigant. Sed hæc est differentia, quod absoluta dicantur perfectio, & perfectionem simpliciter simplicem, relationes vero perfectio, & perfectionem, & imperfectionem præcedunt. Sic cum divo Thoma docet Cajetanus. *Beatus Cyprianus nec perfectionem dicit, nec imperfecti nem, aliquem in rebus vel imperfecto esset in Deo, vel in a partem habere. ret aliquam perfectionem, quam non habere alia. Certe, ut Dicit quidquid nihilominus velit Cumeilus, & p. 94. 21.**

quos pro se citat. Ratio cur absoluta di-
 can perfectionem simpliciter simplicem iuxta
 Theologos hac est, quia neque realiter, ne-
 que formaliter inter se, & ab essentia distin-
 guantur. Sed quia relationes distinguuntur
 realiter, ideo secundum se praece non dicunt
 perfectionem. Nunc arguo à fortiori: si in
 divinis ubi datur distinctio realis, non repe-
 ritur perfectio, vel si illa, quae distinguuntur
 realiter non dicunt perfectionem, quanto magis
 id verum erit in creatis, quae sunt divisa, & dif-
 ficilia? hinc dicebat sanctus Pater Bernardus:
*Perfinitas, ubi perfectio, casari numeri perfectionem
 non habent. Quomodo ergo Christianus praesu-
 mar esse perfectus, si à proximo corde, ac volun-
 tate distat? sed Deus, qui nos vult perfectos, ad
 concordiam exhortatur: Vade prius reconciliari
 fratri tuo.*

21. Hostium, quos habemus infensissimus
 est demon, qui teste divo Petro: *Circuit qua-
 rentes quem devoret.* Ut omnem viam huic
 precludamus ne nocent, & ut eum in fugam de-
 mus, dum fistulosus, & indignabundus nos
 vult invadere, nullam medium est efficacius
 concordia, Saul dicit spiritu avaroali vexabatur;
Regebat eum spiritus nequam. Mentem ejus
 conturbabat, corpus lacerabat, viscera torque-
 bat, nec momento illi quietem praebat, sono
 cithara maximum affundendum solamen Pala-
 tium suadebant. *Iubeat Dominus noster, & servi
 tui, qui coram te sunt, quaeant hominem scien-
 tium psallere cithara, ut quando arripuerit te spiri-
 tus tuus malus, psallat manu sua, & levius ferat.* Ex
 omnibus citharadis selectus fuit David? hic co-
 tum regis silitur, digito pererrat fides, caesque
 leniter tactu explorat, & eas tam suaviter per-
 currit, ut ipsa aula saltare videretur. Inimicus
 crudelis, qui pacifice in corde Saulis quiescebat,
 dum organicos numeros, fidum suaviterem per-
 cipere, tremens, & confusus à Saule recessit.
*Perterritus David citharam, & spiritus malus
 recedebat ab eo.* Magis res, quod demon
 glaudes plumbeas, vel ferricas, quae boatu stre-
 pitoso ad igne violenter propelluntur è cavo
 montium ad conspectum formidandatum pha-
 laegum contra se armatarum consterneret; ni-
 hilominus ad fides citharae subigatur, ac sono
 harmoniae in fugam concitatur. *David, verba
 hanc Divi Thomae Villanovani, cithara per-
 sonante Saulis obsessum animum deiecit; mira*

*res, musica fugatur diabolus, & qui iuxta senten-
 tiam Job, sagittas reputat quasi pedes, lapides funda
 viri, velut stipulas spernit, deridet etiam vibrantem ha-
 gram, & durissimos malleos pro nihilo pendit, ad ci-
 thara sonitum tremefactus recedit. & quem nulla
 vis superat, superat harmonia. Sed stupor cecidit,
 sonus ille suavis ex concordia fidium, quorum
 nec una dissonabat ab altera formatus fuerat. Si
 ergo demon retretractus & ejectus à concor-
 dia fidium fugat; quomodo à cordibus, ac
 voluntatibus hominum concordibus non fuga-
 bitur?*

23. Et reconciliatio, quae nobis non com-
 moda affert? Jacob è Mesopotamia domum rever-
 titur. Esau, ut supra audivistis, cum in ejus
 pectore necdum rancor sopitus esset, quem ob
 benedictionem sibi ablatam incendit, armata
 manu ut eum trucidet, ei occurrit. Conveni-
 unt, & Esau pro eo, quod furorem re ipsa offen-
 detur, fratri reconciliatur, eum affectu com-
 plectitur, collo stringit, & osculatur, & ut
 pacem stabilitam testentur, muneribus se invi-
 cem donant, & affectus variis modis demon-
 strant. Sed verba, quibus Jacob alloquatur E-
 sau, audite: *Vidi faciem tuam, quasi viderem
 vultum Dei.* Expolitores ea variis conceptibus
 illustant. Divus Chrysostomus ait. *Hoc mag-
 ni obsequii gratia dictum est à iusto, ut, & cum
 demulceret, & ad fraternam benevolentiam du-
 ceret.* Abulensis: *Quia iacob valde timebat
 Esau, ut eum placaret, dixit, se gavisum fuisse
 in visione ejus quasi videret Angelum Dei.* Pagnin-
 us illa sic legit. *Ac si viderem faciem Angeli.*
 Olearius: *Adverte quam proba voluerit palpato
 verbum fratrem, duo enim sunt qua maxime so-
 lent hominem flectere, scilicet munera, & lau-
 des, quibus nunc sanctus iacob utitur in fratrem.*
 Cajetanus hoc concordiae attribuit, quae quan-
 tumvis Esau esset sceleratus, & impius, & repro-
 bis adscriptus, tamen ut fratri foedere junctus
 est, vultum ejus in Angelicum, quasi spiritus di-
 vinitatem mutavit. *Suscipe quae munus meum
 quamvis opulencia abundet, quia non offero tibi ad
 subveniendum indigentia, sed tanquam Deo, seu,
 Angelo cui offertur in signum venerationis, ego enim
 in signum illius tibi offero.*

24. Sed quae damna è contra non causat dif-
 cordia? de discordibus illud Christi de Juda
 dici potest: *Melius illi erat si natus non fuisset.*
 Quid Rebecca uterum ferens de duobus filiis
 concertantibus dixerit recordemini. *Si sic mihi
 fuissemus*

Gen. c. 33.
 10as.
 Chryso.
 Abulens.
 Pagnin.
 Olear.
 Cajetan.

Esau
 Jacob

Gen. 25. futurum erat, quid necesse fuit concipere? Quae Gutericus Abbas sic illustat. Sed cum sese colliderent parvuli discordes in utero Rebecca, quia prius oraverat, ut conciperet. *A. longique si sic, inquit, futurum mihi erat, quid necesse erat concipere? si de aliquo nostrum fratres sic conqueri conigerit, vixera matris nostrae. id est Ecclesia. timore ne melius fuisset, si conceptus homo ille non fuisset. Audite Historiam.*

Plut. in praecept. polit. philo. 25. Leo Bizantius Athenas de pace cum civibus acturus ablegatus est: statuta erat exigua: senatum peroratus intrat. Ad visum hujus

pigrae quilibet effunditur in risum. Quid sit Leo, meam parvitatem ridetis? Quid ergo faceretis, si uxorem meam vobis conspiceretis diceretis, quae vertice vix genia mea attingit, vos iudicetis. Sed scitote, quod concordēs omnia sedes, sed discordes tota domus non capiat, & unum ē nobis duobus exire est necesse. Ex hoc civis quam utilis sit concordia, noxia discordia, didicerunt, & reconciliati sunt. Idem vos hodie facite, dum Saluator ut sibi satisfiat, & vobis utilitas inde proveniat, id praecipit dicens: *Vade prius reconciliari fratri tuo.*

DOMINICA SEXTA POST PENTECOSTEN.

Miserere super urbem, quia ecce iam triduo sustinent me, nec habent quod manducent. D. Marc. cap. 8.

ARGUMENTUM.

Ostenditur quam magna sit Dei misericordia, & quod magis inclinetur ad effectum misericordiae, quam ad rigorem iustitiae.

SI princeps semper fulminet ferro iustitiae, ac rigorem adhibet suppliciorum, traducitur ut inhumanus, & crudelis, corda subditorum feritate armat & civitati subinde refractantur, & rebellant. Nemo monstrum crudelitatis gloriam imperii obfuscat, dum uxorem veneno, matrem ferro, magistrum incisione venae extinxit, & patriam igne destruxit. Mithridatus unico rigido epistolo octuaginta milia Romanorum enecari iussit. Ptolemaeus matri caput, ac pedes proprii filii dono dedit. Claudius morte triginta senatorum, ac trecentorum nobilium nuptias cum Agrippina celebravit. Cajus Caligula Romanis unicum jugulum optasset, ut unico ictu omnes jugulare posset. Rex Cambyses iudicem pelle exui fecit, ac tribunali in quo succellurus erat filius, illam superindui iussit. Rex superbus Aegypti ob illapsum scypho mustam, hominem ferretio inferri voluit. Idcirco horum Imperatorum crudele dominium plus acerbatis, quam diuturnitatis habuit. Politica principi clemen-

tiam suadet, ac rigorem, & asperitatem dehortatur. Clementem animo, vultu placidum, ore salubri doctum principem esse docet sit ergo clementer, pater, mansuetus & pius. R. dolphoni Imperatorem mihi ad hunc mihi rigoris sepe percontuit. Severum & immittentem fuisse me aliquando pavent, lenem, & placidum nunquam. Forlan consilio inlites Senece. Nihil lum docet magis clementia quam principum. Et de clementia gem observans imperatorem: Clementia docet principem, timorem, & amorem se conciliatum magis potius clementia quam rigore creditur Theodosius Imperator filio succedenti hoc monuit reliquit.

Sis pius in primis, nam cum vincamur in omni munere, sola Deo aequa clementia notu.

Dicto Antonii Pii: Melius servare vitam, quam occidere mille, & potius se conformare voluit.

Sis piger ad poenas, princeps ad praemia celeris. Quisque dolens quoties cogit esse ferax.

Officina Teatoria.

Invoc. Tranquil.

Sed rigor non adhibetur iustitiae, errores impiores etiam. Interest Republica ne crimina maneat impunita. Dicitur conivere delinquentibus, & iustitiam ad salutem latronum remittere: clementem se exhibere peccantibus, est in occasionem praebere ne se emendent. sed spe facilius veniam impetrandi: quotidie augetur, & crescit. Si Chirurgus politicus sit benevolus, plagae excrescebantur & in cancerum velle degenerare minantur, pravis est: pium crudelitas est.

subiunxit: *Esto Deus in omnibus sit excellens, misericordiam tamen exhibendo seipsum excellere videtur.*

1. de veter. Dei propof. 3.

— Namque per aquora lata sagitta
Mora volant &c.
— Alti aliquando per undas
Turbinis in morem discunt.

Eum debere habere velocitatem Delphini quoad clementiam, tarditatem vero Anchorae quoad iustitiam punitivam docere voluit.

5. Si caeca gentilitas Deos suos, ut videtur est apud Macrobius, pedes habere laneos fingebat, ut ostenderet eos ad poenam lento properare passu, *Et lana lenem Deum habere ostendebant.* Titi similiter esse Plutarcho Deos sculpebant, dum compediunt, quasi impositos clementia ad prope incedendum contra peccatores. Sed signenta gentilitatis veritati Christianae cedant. Dum Deus nosse ob enormia delicta punire cogitur, misericordia eum detinet, pedes habet laneos, & anchora clementiae eum impedit. *Talis quidem est Deus noster promptissimus ad benefaciendum, tardus ad iram, seu executionem iustitiae.*

Macr. lib. 1. Sat. c. 6.

Plutarch. lib. 1. probl.

6. Considerationem ad opera à Deo in principio mundi producta sublevemus, & omnia ductore Davide esse partus divinae misericordiae reperiemus. Si sapientia, & voluntate quasi duabus manibus cunctipotentijs immensam fabricam sphaerarum caelestium fabricavit, à misericordia ad id fuit inductus. *Qui fecit caelos in intel. lectu, quoniam in aeternum misericordia ejus.* Si caelo fabricato, ad hoc ut esset regia civium supernorum, se accinxit ut terram super fundamenta propriae stabilitatis, sitae supra superficiem aquae ad libram vocaret, ad hoc ut esset deliriosa mansio mortalium, misericordia hujus causa fuit. Si impetu jussionum ejus ad ornatum caeli decorem universi, commodum mortalium, illico, sol, luna, & stellae comparuerunt, totum hoc intuitu misericordiae est factum. *Qui firmavit terram super aquas, quoniam in aeternum misericordia ejus. Qui fecit luminaria magna, solem in pote-*

*Veteratissima alet suffusa medulla.
Non levior manu, ferro sanantur, & igne.*

Saepe coram verificatur dii Num eruditum Caeli Balbina: *Bona nocet, qui malis parit.* Vel illud: *bonorum injuria sit malorum impunitas.*

2. Tu o Princeps universi hoc mane, & rigores excedendi iustitiae cum turbis Evangelicis casum habes, cum toties te verbis & factis adeo male habeant, & etiam occasio sese offert erga eos, qui irridendam incedam tolerant clementiam ostendendi: iam triduo sustinent te nec habent quod manducant. Ad quid ergo te resolvit: *Miserere super turbam.* Et ut videbimus in praesenti difficultate, potius ad compatiendum misericordia, quam ad castigandum iustitia sese inclinatum demonstrare voluit. Ad imitationem Christi etiam habet convivium pane, & piscibus inlittere voluit hac lege ut quisque suam partem porter. Ego panem, qui est figura verbi Dei adferam, vos pisces, qui cum sit ellogues, symbolum sunt Ricarum, subvinitate. Ac incipiamus.

PARS PRIMA.

Miserere super turbam quia, &c.

3. Omnia attributa divina proprietates sunt divinae majestatis, nam sine iis non esset Deus, cui sunt identificata. Et quid aliud est iustitia, misericordia, scientia ac providentia, sapientia, bonitas Dei, nisi ipse Deus, veruntamen est, quod quoad effectus, quos erga nos peccatores demonstrat nullum attributum, adeo proprium ipsi dici posse, quam misericordiam, quae nos à malis sublevat, & fragilitatibus compatiatur. *Multis scribebat quidam doctus quidem Das propria sunt, sed misereri, parcere sic Deo proprium est, quasi inter reliqua omnia divina attributa, hoc magis proprium esse videatur.* Et postea

Bellar. in Ps. 135 f. 229.

potestatem dei, lunam, & stellas in potestatem nostram, quoniam in aeternum misericordia eius. Ut ostendat Bellarminus eminentissimus; omnia opera Dei sive ad orationem, sive ad providentiam pertinent: sive ad redemptionem, ex misericordia Dei profecta sunt: Deus enim, qui nulla re indiget, & rerum omnium ab solutus Dominus est, nihil facit ex necessitate, nihil ex debito, sed omnia ex misericordia.

H. 199.

7. Si ita respiciatur in operibus creationis, quanto magis radiabit in operibus redemptionis: observemus id, quod dicit David. Misericors Dominus, & justus, & Deus noster miseretur. Bis hic commemoratur misericordia, semel tantum iustitia, perinde ac demonstraret, Deum nunquam exercere iustitiam nisi misericordia moderatam, & temperatam, & si semel iustitiam adhibeat, tandem cum affectus misericordiae duplicat. Hinc Os aureum. Deus dicitur misericors, & justus, quis semper admittet misericordiam iustitiae, & iustitiam misericordiae. Et postea subdit David: Deus noster miseretur, quia Deus magis propitius est ad miserendum quam puniendum. Non sine mysterio vates iustitiam inter duos actus misericordiae collocat, & locum medium donat. Misericors Dominus, & Deus noster miseretur, ac si iustitia a phalangibus misericordiae obfusione cingeretur; unde cum condicione sededat, & deprimatur necesse est. Vel dici potest, si iustitia dextera gladio armat, ut puniat, illi eo se opponere misericordiam. Misericors Dominus. Si sinistram muniat, misericordia ut Clypeus se objicit. Et Deus noster miseretur.

Io. Chrys. in Ps. 114 & apud Bellar. in Ps. 114 v. 5.

8. Quasi semper tum in scripturis sacris de supplicis est sermo, hoc terminis stillidit sic. Magnus furor Domini stillabit super nos. Non stillabit furor in Ierusalem. Idcirco stillabit furor meus super locum istum. Stillabit super nos maledictio. Non stillabit super istos, & non comprehendet confusio. Et dicere voluit, scriptura Deum si ad flagellandum cogatur, cum pœnas guttatim, & stilla-

S. Ambr. de obitu Theod. Franc. Titel. in Ps. 114.

tim stillare; sed si misericordia sit exhibenda, ista fluvii, & catarractarum profunditas, & effunditur. Effundam aquas super fluvium, & effundam de spiritu meo super omnem carnem. Patens Divi suam Effundam super vos aquam mundam, & mundabimini ab omnibus iniquitatibus vestris. Quis adjiciet exarrare misericordiam ejus? Super petram libanum dragmanc distillantur, sed misericordiae per amplum poculum effunduntur. Hinc Divus Bernardus: Propitius, & salubris diffusa est in nos. Sic Deus iustitia arctat ut in dicitur utitur adversus nos, misericordia diffusa. Pater est in pœnis, largus in misericordia.

9. Notissima est historia de duobus somniis Pharaonis in sacra Genesi à Moysè congesta. Curis mentis, ac sollicitudinibus cordis missis, in orio plumarum jacbat, & senibus sepe gravatis animo somnium ratum objicit. In flumine Nilo septem boves adeo obesos emergere sibi videbat, ut movere se vellet, tanta erant pinguedinis, & carnis, ut nulla colla notari possent; quarum aspectum dum Rex oculos pasceret, satiari non posse videbat, sed illico alii septem procedunt, quæ macie debent exhibebant; verum hæc ita exars erant, ut vix pedibus ioniti possent, Pharaeo eas cathophen ostium pellibus amictorum rebatur: hæc furoris atroci pingues agrestes sunt, & fructibus famelicis devorantur; quo factò Rex perterritus expurgitur, somnus oculis exeritur, & mentem tumor invadit, ut ex suis se omen alicujus infamissimi successus suspicetur. Nihilominus quasi in seipsum minus facilem ad præstandum fidem imaginationem somniorum concitatus, chimæis cogitationibus se applicatas sibi persuadebat; in lecto ergo ad aliam partem se volvit, de novo somniat, & nova somnia phantasia exhibentur. Septem sibi videbantur ex uno culmo atcolli spicæ, coniariter, quæ adeo erant maruræ, uberes, ut gradine frumentum ad terram deprimere. Alia septem subito asurgere vidit, sed adeo diversas a primis, ut gradinis tantum erassisse tactus, à vermibus concolæ, tempestatibus concussæ, sterilitate consumptæ videbantur. Hoc alterum somnium stabilavit primum, & Pharaonem in suspiciones egit. Putabat se fieri causam super fluvium, de quo ascendebat septem boves iulcra. Et crasse nimis; alia quædam septem emergenti de flumine factæ, confusæque maris, & vultu alterum somnium septem spica pallidiss...

in calamo uno plena, atque formosa, &c. Huic somnio sic Iosephus lucem affudit. *Septem boves pulchros, septem spica plena, septem ubertati anni sunt; Septem quoque boves tenues, atque macilentas, & septem spica tenues, & venter urente percussa septem anni creturi sunt famis.* Ergo septem illis boves macilentis, ac septem spicis gracilibus septem anni steriles, quibus Deus in Aegyptios animadvertere voluit, designantur. Sed si Deus vult castigare Aegyptios inedia, cur praevertit, ac donat ubertem messem vel potius cur non prius Pharaoni ostendit boves macilentas, & spicas steriles: cur septem annos uberes, non praecedunt novis anni steriles? Deus est adeo pius, ut priusquam ad Aegyptum iustitiam vindicta famis infusuram delinere, prius misericordiam provisione ablegat. Ponderatio est Seraphini Camezani. *In ambobus formis promittitur abundantia, quae significatur per boves crassas, antequam veniat caritas hac secundum exitum significatur per boves iestas, ecce quam pronus Deus est ad misericordiam, quam ad punitionem.*

10. Credito te N. Deum esse tantum amicum misericordiae, & hostem flagrorum, ut dum ad puniendum à nostris culpis cogitur, nihilominus totus in id sit, ne auctor poenarum cognoscatur. Tres divinae personae sub forma unum Angelorum ad domum Abrahamae pergentes, quas cum ille putaret viatores, & peregrinos omni comitate & charitate exceptit. Solis ergo adores dum remittunt, Abrahamo patefecerunt, tamen quia declararent se esse tres divinas personas, & unum Deum omittere non potuerunt: hinc à sancto Sene ut tales adorari iussit. *Tres viati & unum adoravit.* Et dum per aliquot milles passus eos comitaretur ad vallonem Mambræ revertitur, divinae vero personae iter proseguunt, & ad domum Lothi perveniunt, ubi à bono servo Dei benignissime admittuntur. *Venerunt duo Angeli Sodomam vulgare, sedente Loth in fornice civitatis. Duo Angeli qui hoci apud Abrahamum erant tres, Apparuerunt ei tres viri stantes prope eum;* Et ut tres personas, & unum Deum voluerunt agnosci: *Tres viati, & unum adoravit.* Et in domo Loth tantum duae personae sunt? cur non dicit esse tres? cur tertia etiam non fit mentio? vel potius, cur non dicit Abrahamo, & tres Lotho apparere? sanctus Pater Augustinus difficultatem solvit. In domo Abrahamae tractabatur de prolem mascula danda Sarae, ejusque marito quantumvis patre senectute sterilibus: dum ergo haec

gratia, quae filia misericordiae est praestari debet: tres personae volunt se manifestare, ac sciri desiderant ab ipsis hanc gratiam provenire. Sed in domo Lothi agendum erat de flagellis, de iustitia vindicativa, de ambulatione illarum impiarum urbium, de flammis, de mutatione illarum civitatum in infernum incendiorum, ideo duae personae divinae accedunt. Sed cur non una sola, vel omnes tres? Deus ad puniendum compulsus nullo modo sciri se esse verum vindicem voluit. Si una sola persona illac vadat, diceretur esse solus Deus, si tres erant, Patrem, Filium, & Spiritum Sanctum auctores esse illorum incendiorum putabunt; sed quia non daturus duos dii, vel tres personae, nec numeros binarius potest in divinis locum habere. Ergo, *Venerunt duo Angeli Sodomam;* ne à Deo illa flagella provenire quis unquam suspicari possit; *Quando gratia largienda est, tota Trinitas adest, quando se veritas exercenda, duo Angeli mittuntur.*

11. Iustitia quandoque non satisficit, dum castigat, non nego, sed misericordia illa castigatione sibi injuriam irrogari putat, & ut dicere solemus, illud alta mente reponit *lega alitis* nec quietatur quousque vindictam rependat. Insignissima ponderatio. Peccat Adamus, & iustitia divina ad tribunal Deise sistit, ac transgressorem accusat, & pro demeriti gravitate castigationem sollicitat. Ergo o iudex credibile sit eum impune fore; qui despectis tuis legibus remere te offendit? fræno coarceator iustitia, nec eat in illum, qui sine fræno peccavit? spei locus datur Reo, qui sine timore poenae in facinus adeo praecipit ruit. Cur hanc gesto bilanciem, nisi ut in ea gravitatem noxarum ab hominibus commissarum expendam? cur hoc armatus sim ense flammeo, nisi ut offensas, quibus divina majestas vestra offenditur, vindicem? an forsitan veniam meretur, quia à fomite stimulatus est ad scelus, sed quomodo id fieri possit, cum necdum illum habuerit? dicere se fuisse coactum à sensu non, quia rationi subiciebatur; fragilitatem naturae num poterit allegare? nec hoc; quia iustitia originaria munitus erat. Nec necessitate eum esse constitutum dici potest, quia inedia non premebatur. Nec ignorantia eum inductum dicere prodest, quia scientia insula praeditus erat. Ego si praepcepta fuissent multa, & animi fuisset perturbati, illi compereretur, sed unica tantum fuit iustitia. Iudex supreme si teus non plectatur, vel in mundo non est iustitia, vel est oppressa! permittite ergo

D. Aug. in Gen.

liab
6

ut sicut ille per calles indirectas in preceptis cul-
pe ruit, in abyssis peccatorum etiam deurbetur,
& qui temere voluit pat esse Deo, bellis affum-
letur, & qui non voluit pacem, habeat bellum.
Rationes iustitiae fuerunt admittae; & miser
Adamus ob furtum pomi a paradylo est proscriptus.
Ejecti eum de paradylo volupratis, & castigat-
us fuit. In sudore vultus tui visceris panctus.

Gen. 3.

12. In Bilem mota est misericordia, & hoc
supplicium quamvis non adeo atrox sibi injurio-
sum censuit, nec unquam vultu pacari, quousque
ulciscendam se reperisse videat, Et hoc fecit,
dum coram Christo in trabe crucis actio compa-
ruit. Boni latronis causam his verbis ab ea fuisse
defensam credo. Ego d. Pater pietatis, sum illa
misericordia, qua inter innumerabiles copias
tuorum attributorum quasi primogenita multis
privilegiis sum dotata, & decorata. Et quid mihi
profit esse misericordiam, si in miseris oculos
non conjiciam, vel manus non extendam? hic
latro, qui inter tot tormenta tibi commortuus,
submissimè ex corde veniam erratorum rogat.
Et quomodo d. Pater pietatis tibi animus iste hunc
latronem condemnandi? & quomodo viscera
tua tempore tuarum victoriarum Daemonem
triumphantem jactare se hunc latronem sibi
vendicasse suffere possint? an forsitan peccatori
pietatem, quam amotosa haec plagae promittunt,
negabunt? flexis visceribus pietatis in corde cru-
cifixi, latro spiritum moribundum extremis la-
bris hactentem resumpsit ac misericordiae innox
paradysum rogavit: Memento mei Domine, dum
reveris in Regnum tuum. Et subito gratiae petita
fit compos; ac si Christus dixisset; introitu mi-
sericordiae te paradylo dono: Hodie mecum eris in
paradylo. Desinat ergo jactare iustitia nec pro-
scriptum terrestri paradylo eum, qui pomum
clepsit sibi attribuat, & nec amplius ad suam
instantiam miseris orbis destinatum eum glorie-
tur: Quia misericordia latroni, cui avernus de-
beatur paradysum, & admissionem ad gloriam,
quã beati fruuntur impetravit. Tranquilla ego
sis misericordia; cum vindictam jam sumperis,
& majori latroni luera, quam iustitiae introitu
Adamus jacturas fecerit, obtinuisse. Et ponde-
ratio Eusebii Gallicani. Hodie mecum eris in pa-
radylo, tanquam hereditaria, & paterna, sedes, qua
expulso Adam, qua expulsis duobus, et cunctis in-
numeris populis, te invocante referabitur. Ingrede-
re illuc primus, sed ingressu selectiori, quam primus.
Intra paradysum, nequaquam ultra eum Adam
visurus infernum: Nullam illuc cibum lethalem,

Luc. 23.

In Biblos.

nullam jam legem, nullam arborum perniciosa.
Ego et illuc ero victus, & vita. Et si forte quis dicit
re: ne sibi aliquis hostis in illo bono nocere, ne am-
quis illo latro trahatur, possessio viti illic me introitu
cento firmabitur.
13. Si vos curiositate devota moti interna-
geris, num iustitia, vel misericordia sit magis,
Ego utramque attributam non solum tamen
sed & cum divina essentia formaliter, & realiter
identificari assero, sed si consideretur quoad
nostrum modum intelligendi, tam quo ad crea-
tum, quam quo ad effectus, misericordiam adde-
que comparatione excedi iustitiam dico. Hac
illius serva est tributaria, & e duodecim gradibus
peccatorum, quibus iustitia animadvertere debet
in peccatorem undecimem (unico solum sibi
retento) misericordiae pendere debet. Rex David
Joabo duci omnes milites regni ad numerum im-
vocare, iussit. Dixit Rex ad Iob principem
exercitus sui, Perambula omnes tribus Israel a Dan
usque Berjabe. & numera populum, ut sciam nu-
merum ejus. Spatio novem mensium, & viginti
dierum Regis iussu executioni datur, & cetera
gentia millia bellatorum ex Israel, quingenta
millia ex Judaea tabulis anno tate Regi promig-
tur. Exercitus adeo numerosus. David factus, ut
alicujus anam prebuit. Deos quos
succulerit, ex supplicio quod ejus optatione
quit deducere poterimus. Ablegavit ad eum
vatem Gad, qui Davidi aut eligendum esse sepe-
nem fame, aut trimestre bellum, aut trienni-
stem proponeret. David poro ultimum elegit.
Tribus diebus, & tribus noctibus erit populus in
Israel. Illico iustitia profusa in exterritas, am-
ta flagris, pestilentiam communem praedixit, &
septuaginta millia hominum abluim. Haec
quam diu hoc supplicium durat scire volum.
Scriptura id expresse declarat. De mane usque ad
tempus solis erit trium dierum, & noctium con-
stantium. Tertius Graecus dixit: De mane usque ad
tempus prandii. Sed cui temporis tantam dera-
tum? ad computum id vocentur. & causam hinc
mus Tres dies, & noctes quibus flagellum ser-
vorum erat, septuaginta duas horarum constabat.
Haec dividantur in duodecim partes, cuiusque par-
ti sex horarum erunt. Ab ortu diei usque ad occasum
dium, quo tempore iustitia pestilente favo, sex
horarum, (hoc est, una pars) numeri praetati in-
currerunt. Et quoniam ergo reliquae undecim
partes ex illis septuaginta horis servaverunt ius-
titia una parte, (hoc est, sex horis) sibi retenta re-
liquas misericordiae tributaria solvit. Speculatio
est

et Theodoti: *Trinum dierum Deus mortem miseratur, sed autem horis solum mortem intulit, si diei autem numeratur cum noctibus, invenitur parvula daedecina poenarum illata esse populo. An quod melius dici possit?*

14. Quid ulterius? actus iustitiae, quos nos peccatis supplicia atrociora, affectus pii misericordiae sunt. Statim ut David ob duo caetera peccata a se parata, unum adulterii cum Bersabee, alterum homicidii, quo innocentem Uriam sustulit acerbe est reprehensas, veniam a Deo ut obtineret Psalmum *Miserere mihi Deus*, &c. composuit. Hinc intitulatur Psalmus David, cum venit ad eum Nathan Propitius, quando intravit ad Bersabee; a Deo misericordiam sibi exercei postulat; *Secundam magnam misericordiam tuam*. Quis sit haec grandis misericordia, quam David rogavit multi Scriptores indagant. Bellarminus respondet: *David non contentus parva illa misericordia, qua regni gloriam, & per copiosas, ac filiorum multitudinem, & victoriam de hostibus, atque alia, id genus accipiat: petit misericordiam magnam, quam in peccatorum remissione, & gratia restitutione possidem esse sciat*. Remig. Auctodot. & d. P. Augustinus idem verbis id affirmat: *Qui magnam misericordiam deprecatur, magnam misericordiam consequitur*. Quam parvam misericordiam tuam, qui peccando peccaverunt. *Miserere, inquit, peccatorum tuorum: grave est, quod habeo, sed ad omnipotentiam confugio. De meo iam lethali vulnere desparem, insistantium medicum reperire. Deus in Deo esse duas misericordias, unam magnam, alteram parvam asserit. Deus a peccatore offensus, si non statim poenam repetat, misericordiam parvam, & ordinariam exercet, sed si statim iustitiam adhibeat, misericordiam grandem ululpat. David ergo supplicia divina esse etiam actus misericordiae, misericordia magna peccatorum procedi flagitavit. Hanc ergo misericordiam Domini, qua tardas ferire, paratus ignoscere, parvam nominavit, quia haec sola siquidem peccati nullatenus sufficit ad salutem, imo vero iudicium damnationis accumulat. Et Philo subnectit: *Arbitror eos qui non omnino sunt inexpiabiles, sperare poenari potius, quam dimitti; nam haec dimissio facile labretur est*.*

15. O quot vitam, & motes emendant, quia castigantur misericordia grandi, qui in reprobum sensum datus esset, si Deus poenam ab his non repetisset; corpus est furca cortis obiectum,

& anima in orbem relegata posita fuissent; & misericordia nihilominus grandis eos utriusque malo subtraxit; Hinc dicebat David: *Deus tu propitius fuisti tui, & ulciscens in omnes ad inventionem eorum. Sed quomodo duo effecta, Propitius & ulciscens respectu peccatoris verificari queant? quomodo verum sit quod ulciscatur, & propitietur? Imo ait Divus P. Augustinus haec vera sunt. Etiam vindicans propitius fuisti non solum donari peccata, sed etiam vindicans propitius fuisti. Videte fratres mei, quid hic commendavit. Adverte? Illi Deus irascitur, quem peccantem non flagellat, nam cui propitius est, verè non solum donat peccata, ne nocent ad futurum saeculum, sed etiam castigat, ne semper peccare delictet.*

16. Oleas vates a Deo in peccatores itam velut fontanam e vase effundi dicere solebat. *Essendam quasi aquam iram meam*. Cui ita divina potius aquae, quam igni comparatur? Rupertus respondet, quia aqua eodem tempore, quo madefecit, etiam lavat, & fordas abstergit; supplicia divina etiam hanc proprietatem habent. *Quia sicut aqua visibilibus mundare solet fordes corporales, ita illa capere vitas mundavit populi peccata, ut iam non superesset in quibusdam vnde licet in vrbibus pueris quippiam, propter quod in Babylonica fornace ladi deberent eorum corpora. Res mira de quodam Jalone Thesalonicensi narratur. Hic apostemate incurabili e sensu Phisicorum exiguo tempore vita exturbandus erat: dum ergo laboraret, quodam die ab inimico ense armato ut trucidaretur, invalu fuit, sed effectus irritus, imo toto contrario. Ferrum hoc ei medela fuit, apostema namque terigit, & sanguis putridus effluxit, & pro morte vitam, atque salutem retulit. Deus animam nostram apostemate peccati decumbere ceterit: *Putruerunt, & corrupta sunt carceres meae, iustitiae ensem arripit, & eodem tempore, quo ferit, sanat, vulnerat & medetur*. Et velut hasta Achillis, *Vulnera admovent, ut intus vulnera delictorum sanent*. Itaque dici potest, *Propitius & ulciscens*.*

17. Reipsa seu remunerec nobis labores, seu nostras noxas plectat, semper misericordiam ostendit. Id testatur Laurentius Justinianus: *Quisquis dominice miserationis ineffabiles voluerit investigare divitias, omnino in ipsa iustae inquisitione succumbet. Quis oro? verbis expliciti Trummet, vel cogitatione attingat quanta quae tibi ingratum agnoscit, & peccatoribus Deus beneficia conferat*.

Psalm. 98.
D. Aug. in P. 98. fol. 265. c. 3.
L.
Ossee. 3.
Rupert. Abb. in s. 5. Oca.
Pf. 37.
D. Greg. lib. 6. moral. c. 18.
R. Laurent. Chr. c. 25.

Psalm. 98.
Ossee. 3.
Rupert. Abb. in s. 5. Oca.

Eisdem quippe creatura omnes pro illius famulan-
tur imperio. Non considerat quales sint, sed ut
grati fiant. Et mutantur in melius, sua illis do-
na communicat. Illos blandiis allicit, muneri-
bus onerat, premis flagellis, terret minis, exhorta-
tionibus vocat, revocat in indulgentia, chari-
tate irahit, quoniam non vult peccatoris mortem,
sed magis ut convertatur et vivat. Idcirco sub-
inde vobis tonat, ne re ipsa flagra arripere cogas-
tur. Sic docte advertit ille eruditus. *Animad-
vertendum Dei bonitatem, et affectum paternum,
quippe qui verbis prius nos castigat, et oburgat,
quam verbis, ut qui timore filiorum ducuntur
se se corrigant, et castigati poenas impendentes effu-
giant.*

*Matth. in
Quadr.
Ebr. 6.
hom. in 10.
fol. 32.*

18. Quibus non effectibus misericordiam
Petri, qui ter juramentis falsis, ac perjuriis
excerandis eum negaret, non monstravit? Au-
dit Divum Leonem: *Respexit Petrum, ac si
diceret, quid habes Petre, ad me convertere, in me
confide, me sequere, mea passionis hoc tempus est;
nondum tui venit hora supplicii, quid metuis quod
etiam ipse superabis? non te confusum infirmitas,
quam recepi. Ego de tuo fui trepidus, ut tu de meo
esses securus.*

*D. Leon.
Pont. ser. 3.
de passion.
Dom.*

19. Hæ turbæ Evangelicæ in clamores
erumpunt, excessusque divinæ misericordiæ,
qua filius Dei victum prodigiose iis providit,
ac fami crudeli, quæ dire eos triduo cruciârat
eripuit, celebrant. *Miserere super terram, quia oc-
co jam triduo sustinent me, nec habent quod man-
ducent. O pietatem inexplicabilem? o miseri-
cordiam mei Domini incredibilem!*

Dic o peccator unde provenit, quod tor enor-
mia sceleta, quibus quotidie divinam majesta-
tem offendis Deus non castiget? cur ut gravitas
tuorum scelerum meretur non armat se gladio
fulminante iustitiæ, aut flagra arripit, ut in
te animadvertat? nullam ob aliam ego credo
causam, nisi ut supervivens testis ejus infirmitæ
misericordiæ, & in tuum ruborem dilu-
vionum culpæ necdum esse extinctum fla-
men supernæ pietatis cognoscas. *Miserere super
terram.*

20. O optatissimum meum bonum agno-
sco meas transgressiones esse magnæ, quis
ferum tuarum indignationum atrahit, esse ve-
rum, qui flammæ supernæ vindictæ accendit, &
tu nihilominus pro eo quod fulmines, amorosâ
incantatione rapetis, ut mihi compatiaris. O mi
Deus si homo etiam vilis ab hoste minimum
offendatur, cum non posse placari scio, & tu ta-

men, qui auctor es nostri boni, eodem punitur
quo peccator divinitatem tuam vulpentia tua
semel, sed centies, imo milies quilibet boni
in eo sufferendo te insatiabilem offendis? que
affectuosa violentia nisi divia, summa coe-
cet, & à tua manu iustitiam arceat? *Miserere super
terram.*

21. Denovo cataractas oculi aperti, ac flum-
inis, & diluvis inferni sulphure mitris ad hoc
sceleratos non incinerandos, sed profus tan-
nihilandos ne vel reliquias superstat, & comp-
na à memoria posterorum extirpatur, ferti
Sed tua pietas est adeo grandis, ut videam te
à me offendi si ad supplicia provocem, nec ob
aliud culpæ te affligunt, & torquent, nisi qui
ad castigandum te cogunt. Sed si Deus adeo
sic misericors erga nos, vos viscera miseri-
cordiæ egenis largiendo elemosinam, aperit,
& non auditis quod suscitavit vos, nec habet
quod manducet: ergo iis succurrite: *Ne desinat
in via. Et quiesco.*

ALTERA PARS.

22. **I**s inter iustitiam, & misericordiam
lora est, & quælibet primatum prece-
debat: Sed Deus misericordiæ litem ad iustitiam
vit, & quotiescunque officium utraq; exerceat
debet primæ deberentur misericordiæ, fac-
civit, quod & velut lex in violatâ lertatum est.
Divus Mattheus describit adventum filii Dei
quo in campum aëris vivos, & mortuos iudicaturus,
& pro meritum præmia, vel supplicia
decreturus descensus est. *Status erat
à dextris sicut, habet autem à sinistris. Primo
ad bonos se converteret, colloque beatorum præ-
miabit. Tunc dicit Rex hu, qui à dextris qui
erunt. Venite benedicti Patris mei, possidete par-
tum vobis regnum à constitutione mundi. Deum
impios his compellat: *Discedite à me maledicti
in ignem æternum, qui paratus est diabolo, et An-
gelo eius. Ergo cur non prius impios inferno por-
niat, & deus iustos gloriâ remuneret iniquo.
Cur prius impios non delinet poenis, & deus
electos ad gloriam vocet? cur prius non dicit
iis maledicti, & postea venite benedicti? Anctior
operis imperfecti Deum voluisse, opera miseri-
cordiæ præmiando prædestinatos operibus iusti-
tiæ castigando reprobos anteponeatur respici-
det. Quia paratior semper est Deus ad benefacien-
dum, quam ad puniendum; nam bona bonis facit, cum
adim propositum tuum præstat, quia bonum malum tu
malum.**

autem mala contra propositum suum facit invidiosus, quia iudex est. Prius boni ad praemia vocabantur, quam mali ad supplicia sunt relegati.

23. Et dum manibus Dei flagellum extorqueri non potest, illud mitigare, & lenite eorundem. Adamus, quam non poenam promeruit ob delictum adeo enorme paratum, cum lege sui creatoris vilipendit, & potius hosti otioso dicenti, Non morietur tibi, quam Patri veritatis afferenti. In quacunq[ue] hora comedis ex ea, morte morietur, fidem adhibuit: nihilominus sola proscriptio est paradiso reiecti punitus fuit. Eiecit enim de paradiso voluptatis. Sed an non mille moribus atrocissimis castigari merito poterat? si quis graviter laesisset principem, vel ei se rebellem exhibendo, vel eius solium, aut vitam petendo, vel aliquid crimine laese majestatis patrando, an non magna clementia foret, si princeps, cum posset eum tormentis caecare, solum exilio civitatis multaret? Atque poena Adamum non involvit. Eiecit enim de paradiso voluptatis. O benignam misericordiam! ut Adamo, & nobis si advocata nostra non fuisset, tu mortem atrocem in simplex exitum mutasti: audire D. Joannem Chryso-
stomum: Exire inde jubet, monstrans quod propter misericordiam hoc facit, quam propter misericordiam, qua illum prosequatur.

24. Hic ad propositum meum, quod inter David, & Saulem successit, quadat. David iam ingratum, & perfidi Saul declinavit, qui omni modo cum suae facere potestatis, ac e vita expellere studebat, cum tamen potius eum remanerandi, quam persequendi causas haberet. Ambo in campo non longe a se invicem abierunt. Rex spelum quoddam, in quo David delectabatur ob causas quasdam ingrediebatur, & qua antum obscurum erat a Saule David non videbatur, dum ergo Rex parumper ibi subsisteret, David silenter ad Saul adserpit, & oram chlamidis succidit. Surrexit ergo David, & praecidit oram chlamidis Saul silenter. Saulo aliquantulum a specu digressio, David Saulem inclama-
bat, & dextra lumbum vestis abscissum mon-
strans ingeminabat. Vide & cognosce oram chlamidis tua in manu mea, quoniam cum percinderem, volui excidere manum meam, ad te; ac si diceret: vide o Saul, una eademque opera te jugulare potuissim, qua vestimenti lumbum praecidere. Idem inter Deum, & peccatorem, mihi intercedere videtur, Quis eo ipso, quo peccamus a Deo nos neci corporali, & spirituali dari possit

ignorat? Anima qua peccaverit ipsa morietur. Peccatum cum consummatum fuerit generat mortem. Nihilofecius in gratiam misericordiae, praescissione ore chlamidis, afflictionem, corporis in valetudinem, incarcerationem; opum jacturam, vel quid simile immittendo contentatur. Id credo, quod D. Chryso-
stomus inferre voluerit. Hic mors est Domini nostri, ut puniens non minus, quam beneficiens, suam erga nos declaret benignitatem.

25. Deus quadam vice dum iniquitas orbis ad summum pertigerat, justitiam contentate decrevit. Non permanebit spiritus meus in homine; quia caro est, eruntque dies illius centum viginti annorum. Dilationem poenae ad centum & viginti annos promissit: sed quid? centum elapsis, & viginti diebus non expectatis caracitas celi referavit, totamque orbem undis suffocavit, sed quid? Deus non stat suis verbis, Cur non expectat viginti annos, intra quos forsan emendatione vitae peccata de restarentur: an forsan justitia hujus accelerationis causa fuit? an forsitan poenae adeoangebantur, ut Deus se continere non posset? hanc accelerationem misericordiae causavit, illis, quia non emendabantur, sed peiores evadabant, adeoque majora supplicia advocebant illa a Deo praecipitari vindictam, nec expectari annorum viginti decursum, rogando imperavit. Hic D. Chryso-
stomus interrogans ait: Quare cum dixerit Dominus centum viginti anni erunt dies eorum, promissitque se tanto tempore, & longanimitate usurum, antequam implerentur anni promissi, universale introduxit exitium? hoc sua misericordia est argumentum & indicium: nam quantum vidit quotidie incurabiliter eos peccare, & non solum nihil ex sua indicibili longanimitate proficeret, sed etiam in crudescere vulnera, propterea succidit tempus, ne majori poena se obnoxios facerent.

26. Moyses ab Aarone, & Maria sorore mutationibus esse petium, liber Numerorum commemorat. Deus igitur Moysen mausuetissimum nil motum videos, ipse tributum mutationis solvere voluit. Et Mariae vultui lepram afflicuit. Ecce Maria apparuit
candens lepra, quasi nix. Nonnulli cur Deus potius vultum, quam linguam murmuratricem carn usi suo privando, vel aliam partem corporis non castigavit, inquirunt. Ego Deo hoc a misericordia suggestum credo. Hae femina non minus venusta, quam fistulosa & jactabunda ob venustatem, quae in vultu residebat

Gen. c. 6.

Joan. Chryso. hom. 25. in Gen.

Num. 4. 18.

Handwritten notes in red ink on the right page, including the word "diab" and other illegible characters.

erat, hæc quotidie delinquendo peccato vanæ gloriæ, aut superbiæ ei occasio fuit. Immis- ho lepra decorem sustulit, & occasiones divi- næ justitiæ accumulando supplicia juxta pecca- ta superbiæ & vanæ gloriæ, subtraxit. Si fuisset nos non pejores fieri, neutiquam ultra punisset, sed ut reprimat nostrum ad deteriora progressum, & tollat malitiam ulterius grassantem, suam ser- vando misericordiam punit.

17. Sed si peccator postea se non emendet, justitiæ misericordia cedit, & simul omnia debita obliterat. Christum esse petram recor- demini. Petra autem erat Christus. Lapis non- nisi sicile percussus ignem dat. Hinc scripsit Sim- pofus.

*Simpof. in
sibco ap.
Cardan.
Enoid.
vers. 4.
nota 11.*

*Semper inest intus, sed raro cernitur ignis.
Imus enim latet, sed solus prodit aditus.*

Ignis justitiæ in pectore Dei delitescit, nec semper scintillat. Sed demum in nostram pen- nicem si lex nostrarum culparum ex eo ful- mina elicit. Antonius pius fulgorem supra le- etum depinxit, ut justitiæ sopori immerfam denotaret, quæ si strepitu nostrorum scelerum excitetur, nostro damno quid possit, & va- leat, probamus, Hinc David: *Exurge, quare*

Psal. 43

*obdormis Domine? an Deus dormit? Exurge,
ait Bellarminus, à somno, id est, sui quod si fa-
ciunt, qui surgunt à somno. Et incipimus videre
quod antea faciunt non videbant. Hæc quæ lo-
num finis, oculos obfirmatos habuisti, cul-
pas nostras non observasti; sed si exciteris, lo-
cum præbebit justitiæ, ut misericordia nil agere
possit. Excitatus est Dominus tanquam dormi-
ens. Hinc Remigius Antiochenus: Quis-
cet firmiter, & dicit obdormivisset, tamen exci-
tatus potens fuit inferre vindictam inimicis
suis.*

O peccator est ne possibile quod gentium
Dei non noscas, nec agnoscere velis? nosces cum
sed auxilio misericordie nimum tribuis, hæc
solum tibi proponis, præterea etiam dari justiti-
am vindicativam, & punitivam sub oculis
pone, & recordare illius dicit divi Augustini,
quod parcendo servit Deus. Justitia plumbeo
habet nunc pedes, patum se movet, sed heu
tem gravitate pœnarum æquat. Lenis gradus
vina procedit ira, tarditas atque supplicii, gravi-
tate pœna compensat. Nil ulterius quid dicam
solum documentum unicum, quod prædicari
utilissimum erit tibi propono. Vive ac si in Deo
non esset misericordia, & postea mortis ac si
non esset justitia. Et vade in pace.

DOMINICA SEPTIMA
POST PENTECOSTEN.

*Non omnis, qui dicit Domine, Domine, intrabit in regnum celorum, sed, qui
fecit voluntatem Patris mei, &c. Matth. cap. 7.*

ARGUMENTUM.

*ostenditur Christianum debere facere bona opera, & qui illa non facit hypocri-
crita & à Deo condemnabitur.*

Non est nobilis, qui nascitur ex sanguine illustri, sed qui actionibus heroicis illustrem se reddit, & mundo se estimabilem facit virtutibus illustribus; Hæc sententia est, quæ Luciano tribuitur.

*Perit omnis in illo.
Nobilitas, cujus laus est in Origine, sola.
Hæc etiam opinioni consentit Jurcanis, & etiam adæcfit.*

Tea licet veteres, exornant undique cerea
Aria, nobilitas sola est, atque unica virtus.

Sic Ullius Ajacis argumenta oppugnans ce-
dit:

Nisi genus est bravos, & qua non fecimus ipsi
Tua ea nostra voco.

Hujusmodi sententia fuit Seneca dicens:
Nisi facer nobilem atrium plenum fumosis imagini-
bus. Adolecenti, qui progenitores all-gabat ad
gratiam obtinendam respondit Antigonus: At
ne adulescens non ob patriam, sed propria cuiusque
sua virtutes mercedem, & munera solo aare,
Quoniam in dignitate operum splendor nobili-
tatis, quam aequa monet sanguinis, & pre-
tio virtutis comparantur, obscurantur.

Qui bono sunt genere nati, si sunt ingenio malo,
sua culpa genero capivnt genus.

Ingenio improbane

Et Horatius subiungit.

Triumque defecere mores
Delectant bene nata culpa.

Ita, ita. Vera nobilitas non ducit originem a
stups sanguine, sed a dignitate operum, & ab
adhibitis, quae dependent a prudentia armo-
rum, & literarum. Agarocles parentibus igno-
bilibus natus, quando Rex Siciliae creatus fuit,
vula argentea, & fictilia mensae infert permissit

Et dicens: Cum antea talia fecerim, nunc per vigi-
lantiam, & fortitudinem huiusmodi facio aurea.

Et mox Saluator Hebraeis interrogantibus,
quis esset: Quousque animam nostram tollis, si ex
Christus, hic nobis palam, sic respondit: Opera,
qua ego facio testimonium perhibent de me. Quae
si cuique dicit de nobilitate hominis, illa de dig-
nitate christiani inferre volo. Esse verum ser-
vum Dei, non consistit in hoc, quod sit propeni-
tus ex christiano: nec esse sincerum fidelem
Christi, non stat in hoc, quod aliquis sit natus ex
eis, qui proferunt fidem catholicam, aut suas
indolentis impendunt pro exaltatione sanctae
Matris Ecclesiae, vel quod una Baptismatis ab-
lutus sit, sed valor propriarum, & sanctarum ope-
rationum a Christo sub metaphora fructuum in
hoc verbo Evangelio assignatorum requiritur:

Non potest arbor bona malos fructus facere. A fru-
ctibus eorum cognoscitis eos: & demum non omnia,
qui dicit Domine, Domine, sed qui fecerit voluntatem
Patris mei, &c. Hinc Iulianus Gallicanus: *Euseb.*
Sicut enim unaqueque arbor a fructu suo cognoscitur,
ita unusquisque homo in operibus suis cognoscitur. *Gallicanus.*
Sicut enim unaqueque arbor a fructu suo cognoscitur, *Dom. 8.*
potest, ideoque non dicitur a solis eorum, sed a fructu. *post Pentecosten.*
Hinc eorum cognoscitis eos. Fructus, & non folia, in *Bibl.*
opera & non verba vult Deus quod faciant Christi-
iani. Hoc fateatis mihi vestra attentione, & cap. *5.*
ego praesenti discursu id vobis demonstrabo.

PARS PRIMA.

2. Inter alia documenta, quae Christus suis
Discipulis reliquit, unum ex hodierno E-
vangelio fuit: nempe: *Attendite a falsis Prophe-
tis, qui veniunt ad vos in vestimentis ovium, in-
triusus autem sunt lupi rapaces:* mei charissimi
valde attenti sitis, nec aliquid vobis ab his im-
postoribus imponi sinatis, nam vendunt vitrum
pro auro, & volunt vobis persuadere, quod lu-
cerna sit lux, & quod luna sit putens, vendunt
vobis lepores in sacco, & falsitates depingunt co-
loribus veri, vitium pro virtute vendunt, & ni-
gredinem corvi albedine cygni tingunt, & car-
nem lupi sub pelle mansueti agneli abscondunt,
hos velut ignem fugite, & velut peccatum detestamini,
sicut mortem abominamini, quia instar
gallis suavia cantant, & mala produunt, vocem ha-
bent Jacob, & manus Esau, ex centum libris
promissorum non habebis dragma executionum.
Verbo r promittunt, & non faciunt. Hi
dicunt Domine credendo, & lingua confitendo
Domine, sed non replicant tertio, Domine, quia
mann opera sancta non exercendo solum nomen
Christiani habent. Sunt plantae, quae bonis
fructibus fructuum apparentium habent. Non nisi
oppositum sunt, sed requiritur ad essentiam
Christianissimas: Sunt milites Christi, sed eius
bello sunt inutiles, & superflui.

3. Romani, quando milites ad bellum mitte-
bant, dabant eis scutum, quo se opugnarent, sed
erat simplex absque ornatus vel arte aliqua fabri-
factum. Hoc ideo fecerunt, ut eorum, qui in
bello se bene gerebant actiones, & opera heroi-
ca illi scuto incidi possent; illi vero, qui nihil
digni pararent e numero militum proficere
bantur, & velut personae viles flocci pendeban-
tur. Sic testatur Plutarchus: *Qui post bella nihil
praclarum in scuto depictum gerebat pro ingenio
habebatur.* Nos sumus milites Christi, quia mi-
litem hominis est vita super terram, Deus nos scuto *Job. c. 1. ad
Ephes.*

Handwritten notes in the right margin, including the word "licet" and other illegible characters.

Dei oravit. In omnibus juvenes scutum fidei: Sed hoc scutum est abique ornatu bonorum operum, nos ipsi in illo gesta preclara sculpete debemus. Hinc si in campum profertur scutum nude, apud Deum, qui a nobis non expectat nisi opera bona, inglorii erimus, & velut milites meticolosi, & inutiles, ab eo abigemur, & puniemur.

4. Divus Petrus Apostolus hac exhortatione nos animavit: Dominum IESUM Christum sanctificate in cordibus vestris. Quid significat id sanctificate? an nos, qui sumus peccatores Receptorem, qui est ipsa sanctitas sanctificare possumus? cum ipse sit fons, & origo scaturiens sanctitatem, indigemus, ut ipse illam communi- cet nobis. Hunc passum sanctus Doctor Ange- licus Thomas sic interpretatur dicens: Sanctifi- care, id est, sanctum ostendite, pateat omnibus Chri- stum sanctum in vestris animis esse. Singitur vos Christi discipulos, christianaque Religionis professores esse asserit, illumque vestris animis præesse sa- semini, in illius vestigiis insistite, eoque viae inte- gritatem, morumque sanctitatem amplectimini, ut qui vis etiam et hinc, & infidelis ex criminibus & meritis vestris Christum in vobis esse, cognos- cas.

5. Refert Plutarchus Athenienses, dum pro publico bono palatium ædificare intenderent, duos Architectos, qui idæam delinearent ele- gisse. Uterque in senatum vocatus fuit, ut quif- nam esset melior, viderent. Primus magna fa- cundia, & apparatu verborum & altitudine, & amplitudine palatii, quam profunda debeant esse fundamenta, quam crassi muri, quot, & quam magna conclavia, quot fenestæ, & ostia, qualis debeat esse forma, qualis idæa, quales scale, quot sumptus necessarii, quot opifices, quantum tempus ad ejus complemen- tum adhiberi debeat, discurrere cepit. Alteri à senatu, ut suum depremeret sensum pos- tea impositum fuit. Laconice porro ille re- spondit, & paucis se expedivit dicens: Ego ope- re adimplebo, quod ipse vos verbis amplifica- vit. Alter velut verbosus, & in operando tenax dimissus, hic autem fabricæ præfectus dele- ctus est. Deus eos veros, & bonos chri- stianos habet, qui non verbis, sed operibus facun- di sunt.

6. Alias, cur filius Dei ita applausit Mag- dalenæ, dum unguento suum caput delibavit, à meritatione sanctorum Patrum adductas esse, recordor: Amen dico vobis, ubique prædica- tum fuerit hoc Evangelium, dicatur, quod hæc fecit in memoriam ejus. Dominæ cur tanto bono- re, & applausu hæc famam peccatricem affi- cis? habet facta, & non verba, tacet, & ope- rat: Bonum opus operata est in me. Hoc opus meritorium alis famæ per totum orbem volare voluit, & in memoria hominum indelibiliter viveat, & magis celebrari, quam omnia hæc ita gesta Alexandrorum, & Imperatorum. Tem- pus, quod tenebris oblivionis Fletus innotuit, per omnia sæcula unktionem Magdalenæ im- mortalem conferat. Illud, quod scribit Chry- sostomus audiamus. Hæc abjecta mulier, quæ in- tum effudit unguentum, toto orbe terrarum desce- ditur. Et non temporis quidam tam immensa longi- tudo memoriam illius vel excavit, vel extinguit unquam, idque cum factum ipsum non esset, neque ulla res posset illius abolere memoriam, quæ potius regni omnibus, nec regibus unquam scelerum est nunc mulier, nec ulla ante oblivioni tradita, quod factum est.

7. O Venetice! Deum habemus, qui non tam præbet aures verbis Christiani, quam oculos ad operationes ejusdem mentonas aperit. Quod bene, vel male verba fomes, imo quod mutus sit parum refert, dummodo actiones virtuosæ loquantur. Deus postea Moysæ re- lut legatum ad Pharaonem quatenus populum Israeliticum libertati restitueret ablegare dero- vit: Veni, & mitem te ad Pharaonem, ut edu- cam populum meum, filios Israel de Ægypto. Moyses huic officio se ineptum agnoscentes excolationem præterit dicens: Quis sum ego, ut vadam ad Pharaonem, & educam filios Israel de Ægypto? Do- mine, nec possum, nec volo, nec debeo tibi re- fragari, sed si meum sensum, proferre debeam, me ineptum agnosco, sum audis, & præcep- to opilio, nil nisi pecudes custodite, & tonde- scio, in agris agere didici, in quibus nullam occasionem habui cum personis honestis ager- di, forsan apud regem aliqua incivitate delin- quam, & perpetuam confusionem incurram. Præterea cum semel audierim aulam esse ma- lam mercedem, & chi disse certe velle amovet, edamorte, & certe non re alia differant, hæc una lectura, est chamma certe pericla accerta la- vita de gl' homini. Hoc est: quia semel intel- lexi, quod qui dixit Coræ (id est aulam) vo- luit dicere morte (hoc est mortem) & quod coræ unica tantum dicit littera à morte, quia accorta, id est, decurtat vitam hominum, ideo Domine ignosce mihi, non sum aptus ad hoc opus.

Plutarch. apud La- bar. 3. de oper. bonis propop. 4. fol. 890.

S. Marcus 4. 14.

opus, & quia legatus debet esse eloquens, facundus, expeditus, & succinctus in negotiis respondendis. Ego autem sum elinguis, & balbutiens, Pharaon qui est tetricus, & phantasia, injuria aliquo me afficere, vel me abigenda, vel non admittendo ad audientiam pollet. Verbo: de alio tibi provideas, quia per menulam honorem habebis. Non sum eloquens, impudens, & tardioris lingua sum? sed dic d' Moyses, cum quo modo loqueris? cum Deo; Siletego, si ineptus sis ut loquaris cum Pharaone, quem modo aptus es ut loquaris cum Deo: hic Pharaon non advenit te balbutire? quomodo? sed parum refert, quod lingua sit tarda, dummodo manus ad operandum veloces sint. Non curat num verba male formentur, dummodo actiones bene fiant. Ad hoc propositum dicit sanctus Anselmus: *illa enim sola fides, qua oblatione flagrat, & bonis operibus insudat valet in Christo Jesu.*

7. Quidam Villicus seu Oeconomus apud Dominum ob res male administratas accusatus fuit: *Hic diffinatus est apud illum, quasi diffidisse bona illius.* Dominus non statim accusantibus fidem praebeuit, sed prius veritatem palpare manu, computus, & expensas revidere voluit, juxta leges, quae sic determinant. *Judex hinc animo inquirere veritatem.* Villicum accersit, itaque delata proposuit: *Vocavit illum et ait, quid hoc audio de te? Intellexi quod te valde male habens, & facultates meas pessime administras, Magna vox, Domini non possunt fidere servis, si aliquam fraudem in te reperero, te dimittere, & alium tuo loco substituere qui fidelis, & accuratius mihi serviat, propolui. Rationem redde de redditibus hujus anni, & quantum frumenti collegeris: Tot pecunias, quas a meis debitoribus receperis, quomodo expendisti? ut taces? taciturnitas tua te reus, & injustum accusat. Audire responsum Villici: *Quid faciam, quia Dominus auferit a me villicationem? quid faciam? cur non respondes ad interrogata? cur non potius dicis, Quid dixi? hic Dominus, ait Alcuinus, figurat in Christis, Villicus vero Christiani, *Quis est Dominus dicitur nisi Christus? dicitur in coelo, & dicitur in terra, dicitur ubique, plenus gratia, & veritate. Dicitur, apud quem absconditi sunt omnes thesauri sapientiae, & scientiae, dicitur in omnibus, & in cunctis, qui invocant illum: Villicus autem est unusquisque Christianus, qui in baptismo villi- cationem sui accepit, & proximi. Sciebat ergo***

apud Deum non verba, sed opera, & actiones locum habere; & ideo non quid dicere, sed quid agere debeat; praemeditatur, *Non enim, ait Didacus Stella in cap. 16. apud Deum valent opera virtutis, quam verba facienda.*

8. Saulus literis credentialibus à Synagoga Hebraea amandatus fuit, ut omnes, quotquot vel minimo indicio notaret esse adscriptos numero fidelium, & credere in JESUM Christum, inter opprobria, & dolores in aspectu, & duro ligno crucis enectum, Hierosolymam captivos duceret. *Accipit Epistolam in Damascum, ut se quos invenisset hujus via viros, ac mulieres vinulos perduceret in Ierusalem, mandato recepto, phalange militum stipatus Damascum perexit, & dum ibi plures intelligeret vivere Christianos, quamlibet horam milles annos censebat, donec in ardenti flamma inventerati odii undam rubentem sanguinis odiosi extingueret. Ad solum nomen fidelium, & Catholicorum instar Tygris saeviebat, & velut ferocissimus leo, bellum, necem, & mortem minabatur. Sed ille Deus, qui de lapidibus petrae suscitavit filios Abrahae, & agnos in lupos mutare, illico ei apparuit, fulgore cum cecidit, & in aëre voces, quae ejus cor penetrarunt Saulis, Saul, quid me persequeris, formavit: hae voce Jesu Christi quasi à fulgore, quod turbatum caelum illustrat, mens Sauli illuminata, sic respondit, Domine, quid me vis facere? facere? sed cur non respondet? *Quid me vis dicere? Deus non verba, sed opera, non folia, sed fructus à Christiano vult. A fructibus eorum cognoscet eos. Ille est verus Christianus, & perfectus fidelis, qui fecerit voluntatem Patris mei. Hinc ait divus Gregorius Papa. Tunc enim veraciter fideles sumus, si quod verbis promittimus, & operibus componamus. Sed haec opera ad quid servantur, & eamus in paradysum. An non hoc in hodierno Evangelio auditis? Qui fecerit voluntatem Patris mei, qui in calce est, ipse intrabit in regnum caelorum. Habeat nomen quodcumque velit, sit qualiscumque sit, sine operibus gloriam consequi non potest. Hoc non obstante, Theologorum doctrinam quin hic adducam, omittere nequeo. Illi sic docent. Duplex est genus operum: Quaedam interna, quaedam externa: lo-**

quendo de operibus externis licet Adultus posse justificari sine operibus externis in actu, cum hominis in l. Theop. non adeest tempus, & copia operandi talia opera re. Theop.

quendo de operibus externis licet Adultus posse justificari sine operibus externis in actu, cum hominis in l. Theop. non adeest tempus, & copia operandi talia opera re. Theop.

Didacus Stella in cap. 16.

Act. 9.

D. Gregi.

Evangelii Patavini in l. Theop.

Handwritten notes in the right margin, including the word 'Liber' and other illegible text.

non tamen potuit justificari sine ille in
voto, atque animi preparatione, tunc ea operandi,
cuius facultas in eo erit, & oportunitas dabitur. Si
vero de internis operationibus concomitantibus ju-
stificationis beneficium vult obtinere. Hac est ve-
ritas Catholica, nec alia potest adferri doctrina.

9. Hieronymus Propheta David verbis, que
interpretatus est sanctus Pater Augustinus Ec-
clesiæ Doctor. Declina à malo, & fac bonum.
persuadere voluit: ac si diceret, ad obtinendam
gloriam non suffi cit abstinere à malo, sed & necesse
est operari bene & sancte vivere. Hac est doctri-
na sancti Patris Augustini sic dicentis: Parum est
nulli nocere, nullum occidas, non fureris, non adul-
teres, non fraudem facias, non falsum testimonium
dicis, declina à malo. Cum declina veris, dicit, ser-
vus sum, perfecti omnia, habeo vitam, habeo dies
bonos. Non solum declina à malo, sed, & fac bonum.
Parum est, ut non exspoliaris vestitum, vesti nudum:
si non exspoliaris declinasti à malo, sed non facies
bonum, nisi cum peregrinam suscepis in domum
tuam. Ergo sic declina à malo ut facias bonum.

10. Quid verbis illis, que attribui solent divo
Patri Augustino, intelligi putatis, & opinionem
ejus explicabit: Qui creavit nos sine nobis, non
vult salvare nos sine nobis: Deus, qui nos crea-
vit absque eo, quod nos illo modo conciterem-
us, nos non vult salvare nisi quod Christiani &
hominis perfecti est, agamus. Hic quod sanctus
Paulinus Episcopus narrat, mentem & doctri-
nam meam subit. Quodam Catechumeno cum
multis mari navigante, tempestas adeo sæva ex-
ortebatur, ut navis seime submergeretur, atque
in arenam depelleretur. Omnes præter Cate-
chumenum, qui se divino commendabat auxilio
atque in Deo spem suam ponebat, ut naufragium
effugerent se undis commiserunt. Per vi-
ginti tres dies navis fluctibus hinc inde agitaba-
tur; & in illo tempore Christus Dominus no-
strum nunc nauta, nunc remigis vices agens, jam
ad proram, jam ad puppim accurrebat, modo re-
mor ducebat, modo vela pandebat, vel contrahe-
bat. Senex Catechumenus manibus seriantibus
inter fluctus maris quiescebat, tandem manum
extendendo suppetias ferre dignatus est: & mox
pacatur mate, & navis feliciter ad portum appu-
lit. Hoc factò Christus Redemptor noster
Catechumenum docere voluit, quod non vult
salvare nos sine nobis, & quod non vult dare glo-
riam caelestem, & paradisi portum, nisi manum
bonis operibus applicemus, & auxilium Dei pe-

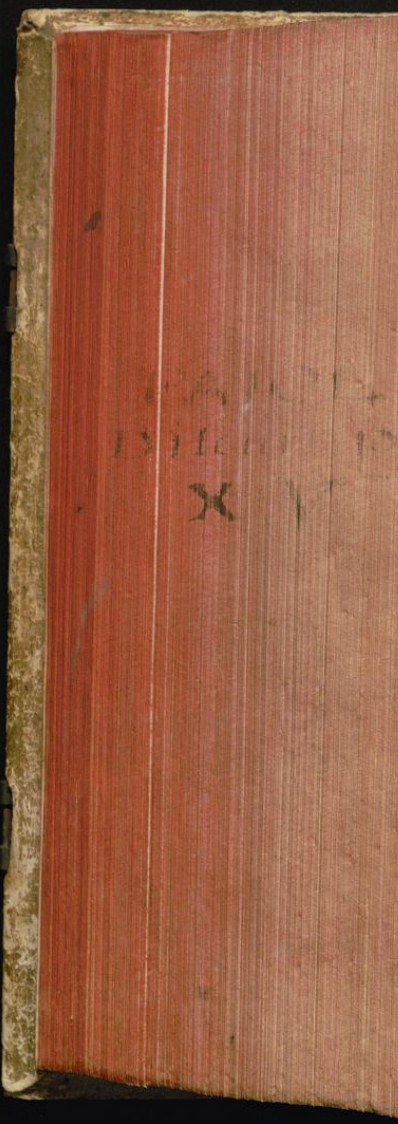
tamus. Hinc Pelbartus super verba Evangelii
ait: Non omnis qui dicit Dominus, Dominus esse
bit in regnum caelorum, sed et ad beatam vitam
nem, ubi servatum Doctores, Christus servatum
estendit. quid non omnia Christiani salvatum
nec ad visionem Dei admittitur, quantum Chri-
stianum Dominum vocat, ostendit etiam qualem Chri-
stianus excluditur à regno caelorum eterna beatitudi-
ne, & Dei visione: Nam sunt aliqui, qui tantum-
modo semel à unum Christo Domino hoc est corde
ore, sed tantum contradicunt opere, & non tamen
non videntur Deum. Sed boni Christiani ut
cunt Domine, Domine, Domine, hoc est corde, me
& opere faciendo Dei voluntatem in omnibus præ-
ceptis implendis, & talis intrabunt in regnum cae-
lorum.

11. Sanctus Pater Augustinus hujus rei cau-
sam inquit, non ramus olivæ, quem columba
post diluvium ad arcam Noë rediens portavit,
solum tantum, cum dicit Scriptura Sacra: Vin-
tibus salis, & non etiam fructibus oculis fac-
rit; & demum cum fuisse fructiferum (nam a-
lias Noë fenestram non aperuit, nec colum-
bam redientem intromissit) concludit. Et quod
aliud demonstrare & manifestare voluit, nisi
quod anima columba mystica, que post mare
procellosum hujus mundi ad arcam paradisi re-
dit, & æternæ vitæ se participem facit, non esse
admittendam, nisi præter tantum virtutum sibi,
etiam fructus operum portet? Ramus iste, inquit
sanctus Augustinus, & salis, & fructus, non
opera, & virtutes habet. Idem confirmat dicit
Isidorus Hispalensium Annalibus: Vacua est sine
operibus fides, & frustra de sola fide blanditur, qui
bonis operibus non ornatur.

12. Quinque illæ virgines sunt habitæ fatuæ,
& audiverunt: Nescio vos, & clausa est janua, qui
oleo caruerunt operum, & non nisi verba, Domi-
ne, Domine operi nobis adferbant, verum alie
quinque virgines vocatæ sunt prudentes, & ad-
missæ sunt ad nuptias, quia oleum bonorum
operum habuerunt. Hinc Palschius Rathen-
tus ait, Qui non habuerunt opera charitatis, qui
na, nec in deficiens lumine, ideo extinguuntur, quia
temporaliter regerunt, & respiciuntur facili-
teribus infructuosus. Et sanctus Gregorius. Nos Gregorius
fatis est habere fidem, nisi una sit fidelis, nonnulli modis
fidem medullas tenent, ac vivere solent mal-
tenus curant, quibus divina providentia sepe con-
tingit, ut propter hoc, quod requiritur virtutes, & il-
lud perdunt, quod salubriter credunt.

13. Itaque illi homines, qui caelum introire

Apud I. a.
hæc com. 2.
de oper.
prop. 6.

ergo imaginantur, quia sunt Christiani, virtuosus & operibus bonis carentes, & tantum dicuntur Dominus, Dominus, graviter errant, atque seipios decipiunt. In libro Iudicum mirum passum videtur: Galaadites Euphratarum hostes captivos erant, eosque omnes, quos habere possent occidi decreverunt. Et quid non egerunt? Occupaverunt Galaaditæ vada Iordanis per quæ Ephraim versus sursum erat. Et quia præter Euphratos variae nationes transibant, quem aliam invenerint, ut ab aliis fecerentur audebant. Euphrati exprimitur non poterant sciri, sed trepidius pronuntiabantur. Hinc Galaaditæ omnes transientes verbum *sebboleth* pronuntiare fecerunt, & vigilis omnibus illis, qui expedire profecerunt *sebboleth* (eo quod signum est illis non esse Euphratos) liberum transitum sine impedimento concesserunt. Et dum eam transibant Euphrati, eorum gressus silitebant, & a quolibet nomen, & cognomen, patrum & omnes circumstantias exquirebant: Dicebant et Galaaditæ: *unquid Euphratas es?* si negabat, ut eum dignoscerent dicebant: *Dic ergo iacobitib;* & si hinc vocem proferebat, si ergum erat esse Euphratarum, & illico ensem credebant, & eum occidebant, & in flumen præcipitabant: Interrogabant eum, dic ergo *sebboleth*, qui respondens *sebboleth*, statimque apprehensum iugulabant in ipso Iordanis transitu, & occidebant in illo tempore de Ephraim quadraginta duo milia. Ab his non casu, sed maximo cum iudicio & mysterio duo verba præfata adinventum agnoscimus, *sebboleth* significat nihil aliud quam spicam granæ plenam, sed *sebboleth* gratia vacuum. Nunc quid hoc textu moraliter Spiritus Sanctus doceat videamus.

14. Dum Christianus morti vicinus, è mari fluctuoso huius mundi ad portum paradysi & æternam gloriam transire volat, Deo omnipotentique, qui ab eo quaerit, quis es, cuius fuisse professio, sicutur, & si poterit professio istud unicum verbum, & dicere *sebboleth*, si fuerit spica granæ onusta, hoc est Christianus bonis operibus fecundus, feliciter ad alteram ripam paradysi transibit, & hæret æternæ gloriæ erit: sed si è contrario dicat *sebboleth*, fueritque spica sine granis, hoc est fidelis & vacuus, & fructibus operum bonorum carens, morti & æternæ adjudicabitur, & non an fluvium Iordanis, sed in infernum inferni cum Iordana, sic interpretante dicitur Hieronymo idem sic, ac fluvius iudicii præcipitabitur: Omnes igitur per vada Iordanis

in caelestem patriam, seu fluminis iudicii transire debemus, ut non omnes, sed qui tunc vere dicere possunt *sebboleth*, hoc est spicam granis plenam, qui verò *sebboleth* hoc est spicam vacuum profertur, in transitu Iordanis transibunt in gehennam, non in celum.

15. Væ illis, qui non nisi nomine tenus Christiani erunt. Maledictionis, quæ Christus è Bethania discedens seum devovit, recordamini: *Videns fens arborem unam, secus viam, venit ad eam, & dicit illi: Nisi solam tuam, & ait illi: Nunquam ex te fructus nascatur in sempiternum. Hæc misera arbor quid deliquit? Paterfamilias Rabbetus eam Synagogam Hebræam denotata, quæ non nisi apparenter habuit folia, sed nullos fructus bonarum operationum, affirmat, venit ad Synagogam, & invenit eam infœcundam sine fructibus, foliis tantummodo vestitam, id est verbis inanibus gloriantem ac fructibus, vacuum operibus quidem bonis sterilem.*

Sed, si dicas fulminavit in Synagogam Hebræam, quia fuit inftructuosa, quid non aget cum Christiano actionibus meritoris infœcundo, & qui Christiani nomine, & non re fuit audite Bedam: *Arefcit Dominus arborem maledicti, ut homines videntes hoc, siue audientes, multo magis intelligerent se divino condemnandos esse iudicio, si absque operum fructu de plausu tantum sibi religiosi sermonis, velut de sonitu, & blandimento viridantium gloriantur solentur.*

16. Non nescio multos à Dogmatibus fidelium Catholicæ aberrantes falso docuisse, solam fidem sufficere, ne requiri bona opera, quia Christus actionibus infiniti valoris pro nobis satisfecit, & in hunc finem Apostolum ad Romanos sic scribentem allegant: *Vbi ergo est gloriatio tua? Exclusa est, per quam legem? noni sed per legem fidei: Arbitramur enim iustificare hominem per fidem sine operibus legis. Sed quantum hi abiicit a veto ex multis locis scripturæ ostendi potest.*

David, *Domine, qui habitabit in tabernaculo tuo, aut qui requiescet in monte sancto tuo? qui ingreditur sine macula, & operatur iustitiam.*

S. Mattheus *Sic luceat lux vestra coram hominibus, ut videant opera vestra bona.*

S. Joannes *Procedent qui bona fecerunt in resurrectionem vitæ, qui verò mala egerunt in resurrectionem iudicii.*

S. Paulus *Ergo dum tempus habemus operemur bonum ad omnes.*

S. Petrus *Satagite, ut per bona opera certam vestram vocationem, & electionem faciatis*

889. col. i.

S. Matth. cap. 21.

Paterfamilias Rabb. tem. 6. bib. vet. pat. in c. 21.

S. Matth. lib. 9. fol. 214. o. l. B. Bed. hom. 7. in quad. 17. in c. 11.

S. Matth. Ad Rom. c. 3. n. 27.

Psalm. 24.

S. Marc. e. 17.

S. Ioh. 6. 5.

Ad Galat. c. 6.

2. Petr. 1.

S. Jo.

sebboleth

S. Chryf. hom. 50. in Ioan.

S. Joannes Chryfost. Nunquid ergo satis est ad vitam eternam in Filium credere? minime: Nam si in Patrem Filium, & Spiritum Sanctum reddideris, non autem recte vixeris, nulla tibi ad salutem utilitas: Opus namq; nobis est, & vita, & morum puritate pollere, & licet hoc in loco dicat: Qui credit in Filium habet vitam eternam: non tamen dicitur satis esse, solum fidem ad salutem.

S. Io. Dam.

Sanctus Joannes Damascenus. Vera enim fides per opera exploratur, & comprobatur. S. Basilii Magni. Omnes Angelicam viam ambulantes, mercatores sumus per opera mandatorum nobis possessionem celestium negociantes.

S. Ambrosius.

Scriptura divina vitam beatam in cognitione posuit divinitatis, & fructu bonae operationis. Habet ergo vitam eternam fides, quia fundamentum est bonum, habens & bona opera facta, quia vir iustus, & dilectus & rebus probatur.

S. Hieronimus.

Circumfesso nihil est, & praeputiū nihil est, sed observatio mandatorum Dei, nihil enim prodest abique operibus calitatus & nuptia, cum etiam fides, quae proprie Christianorum est, opera.

S. Augustinus.

Quare jam illud videamus, quod excutiendum est à cordibus religiosis, ne mala securitate salutem suam perdant, si ad eam obtinendam, sufficere solum fidem putarint, bene autem vivere, & bonis operibus viam Dei tenere neglexerint. Fides sine operibus nihil prodest.

S. Gregorius.

Fortasse unusquisque apud semetipsum dicat, ego jam credidi, salvus ero. Verum dicit, si fidem operibus tenet, vera enim fides est, quae in hoc, quod verbu dicit, moribus non contradicit.

Idem hom.

Et alibi subiungit: idem Pontifex. Unusquisque homo à Conditore suo, aut fide recedit, aut opere sicut ergo qui à fide recedit apostata est, ita qui ad pervertitur opus quod deseruit, redit, ab omnipotente Deo apostata abique ulla dubitatione deputatur, etiam si fidem tenere videatur: Vnum enim sino altero nihil prodesse valet, quia nec fides sine operibus, nec opera adjuvant sine fide, nisi forsitan pro fide suscipienda fiant.

17.

Nihilominus non obstante quod sic doceat allati Doctores Ecclesiae celeberrimi, scio vos cum scriptura, & Apostolo replicare posse: Creditit Abraham Deo & reputatum est ei ad iustitiam, ergo fides in Deum, & in Christum venturum sine operibus ad justificationem sufficit. Et quassiam rogo maiores, & Deo gratiores actiones potuit in qua facere, quam ut exequenda divina voluntati supra montem Moia, micum, eumq; sibi dilectissimum filium Isaac, ut eum sacrificaret Domino, duceret magna res? Illa de-

Gen. 15.

ad Rom. 4.

cap. 4.

tera, quae praefata senectute arefacta, languida fuit effecta, ut Deo obediret se monstravit tam ferventem. Illa manus, quae ad operationem prociua exercendas erat tremens, ad gladium tenendam, & Isaac decollandum adeo se exhibuit constantem. Ergo credendo & operando justificationis est. Hinc D. Jacobus. Quid proderit frater meus, si dem dicat quis se habere, opera autem non habent. Nunquid poterit fides labare eum: fides si non habeat opera, mortua est in semetipsa. Ex operibus justificatur homo, & non in fide tantum; creditur Abraham Deo, & reputatum est illi ad iustitiam. Quia non illi gratis donatur justificatio, sed meritis redditur operum primum.

18. Et ut doctrina S. Pauli, quae ita gloriatur advertat: Arbitramur enim justificari hominem per fidem sine operibus legis, bene intelligantur optime per Sedulium sic explicatur: Conventum impium per solum fidem justificat Deus, non propter opera bona quae non habuit prius, aliquando pro impietatis opera fuerat puniendus.

Sed hi experientia, quod pertinacia negant, confitentur. Scio nos, qui ad iuroriorum divitiarum Christiani, quoad speculationem veritatis, illis contrariae assentiri: Sed dum opera negligimus, ne re ipsa hanc veritatem à nobis negari non persuadent. Audite admonitionem Archiepiscopi Valentini: Christianus es, Christianum tuum sequere, Christum imitare, Christi tui adorem doctrinam. Si Christum non sequeris, quae ratione Christianus nuncuparis: cur te Christi discipulum esse mentiris, si tu reguar Christianus ex nomine, esto & re. Cur Christi doctrinam accipis, & vitam in contrarium agis? nomine Christianus, vita mundanus.

Christianus es, ergo Christi actiones imitari, & eius praecepta observare debes. Quod lingua confiteris, operibus negas. Quam decorum est nomine esse Christianum, & operibus indelem, vocabulo Christianum, vita mundanum? O nimiam caecitatem, & maximo mendaciorum sollicitatem! Christum agnoscendum vocabulo, & opere contradicunt: Quasi non ipse cum venerit veros à falsis novem Discipulos separaret.

19. Si à vite spinas, à fico urticae, à spica tritonia, ab oliva cicutas produci videres, nonne hoc natura monstrum esse diceret? per vim enim: quia non potest arbor bona malos fructus facere. Et tamen Christiani, qui sunt arbores plantatae in agro sanctae Ecclesiae, iniqui sanguine Christi, producant fructus acerbos persumatum actionum. Si verum sit, & fructibus cogit

proci plantis. A fructibus eorum cognoscitis eos, magis eos participare ex gentilitio, quam Christianismo coaccludi debet. Hanc miseriam idcirco deplorans idem Beatus exclamavit O homo agnosce qui es, intellige tantam dignitatem, ut talis sis vita, qualis sis natura. Homo es, vitam age humanam, ne degeneres ad vitam brutalem: vitæ autem hominis rationalis est natura, & ratio tibi à natura data est, quasi regula tuorum operum: vitæ autem rationalis est, quod est vita rationalis, nisi non virtutis dicitur: vides quod ipsa tua natura te aliquo ad virtutem.

20. Quid diceres, si librum, in cujus frontispicio hoc titulus inscriptus esset: *Moralis Divi Gregorii, vel opera divi Augustini*, eoque aperto non reperires nisi hereses Calvinus, aut Lutheri. Idem dicitur, et, qui exterius se exhibet fidelem, interius verò habet conscientiam infidelis applicatam potest. Opera tua operibus Pagani, Turcæ, aut Hebræi meliora esse non video. Porò quid faceres, si esses iussidus? Non minus subdit idem Archiepiscopus, quàm iudæus vel paganus sæculi pompæ, & divitiis perquiri, mundo, non Christo vivas. Et in mundalibus negotiis, & gaudiis quasi totam suam vitam expendis. Corporis tantuarium molles profecti, & polluisi, & Spiritus S. expulsi, demerimus aras, & stabulum factus es; Vestem illam sepius fordidisti, polluisi carnem, & sanguine maculasti. Quid dicam tibi? sic vitæ quasi oppositam suspensissis, neque vocat tui, & sponsionis Dei facta memor fuisti.

21. Quam sententiosa, & substantiales sunt verba hujus sancti Archi-Episcopi qui mutare vitam, vivere Christianè, & opera digna nominæ quod gestat, præstare cupit, ea attentè consideret. Quid diceres, si me religiosum, & sacerdotem, quamvis indignum veste Hilkionis indutum in publico foro latitare inter gentem vilem, & actiones facere que dissolutissimas etiam personas debent, videres, an non hominem profanum, & irregularem, nomineque religiosi indignum proclamares? Age dum: et ego si ego te Christianum video, absque timore Dei, tanto tempore degere in peccato mortali, mandata Dei, & Ecclesiæ te violasti, per plures annos te confiteari nec communicare: an dicam, & credam te esse bonum Christianum? A fructibus eorum cognoscitis eos. Magnus Alexander ejusdem secum nominis in cubili degere, sed nomine illo haud digno prælatore sciens, militem vocatum acriter petulantiar diceas, aut nomen, aut mores muta. Quid tibi dico, aut muta nomen Christiani, aut

Christiane vive, Hoc tibi sufficiat, & requiesco.

ALTERA PARS.

22. Præterea in agro sanctæ Ecclesiæ, sunt plantæ steriles, hoc est Christiani, qui bene operantur, sed fructus quos producant, sunt similes fructibus, quos producant arbores Pentapoli, qui teste Divo Augustino tantum habent bonum corticem, qui est coloratus, & vividus, sed intus plenus cineribus. Opera plurimum Christianorum nil habent bonitatis nisi materialis, & extinscæ, sed quoad morale, & intussecum sunt opera vana, & sine merito, quia facta ob finem malum. Hæc arbores sunt Hypocritæ, de quibus bodierum Evangelium dicit: *Attendite à falsis Prophetis, qui veniunt ad vos in vestimentis ovium, intussecus autem sunt lupi rapaces.* O maledicti Hypocritæ, de quibus cecinit Poeta.

D. P. Aug. lib. 21. de civit. Dei c. 5.

D. Matth. cap. 7.

Impia sub dulci melle venena latent: Ovidius.

23. Salvator eos vocavit vulpes: *Vulpes forens habens*, non solum ob malitiam, sed & quia non habent nisi bonum apparens, scilicet pellem. Num Crocodilus sit animal terreste, vel marinum sciri nequit? sæpe natat in mari, & sæpe in terra graditur, hoc animal est ichema Hypocritæ, de quo non potest sciri an sit Dei, vel Diaboli, si iudices secundum exteriora, dices esse divinum, sed si secundum interiora necessario concludes esse diabolicum, & de eo merito dici potest: *intus Nero, foris Cato.*

Ovidius.

D. Lucas cap. 9.

Apud Nicol. Resj. nor. 24.

24. Ab aliis hypocrita fuit assimilatus alex, quæ quo plura superius exhibet, eo pauciora intra numerat, juxta illam sententiam, que divo Bernardo allcribitur: *Ei sunt qui boni videri, non esse, mali non videri, sed esse volunt.* D. Ambrosius eas belluas pelle hominis vellitas appellavit: *sunt enim bestiales, sunt feras, forma hominum induta, de quibus dicit Dominus: Attendite à falsis Prophetis, qui veniunt ad vos in vestimentis ovium, intus autem sunt lupi rapaces. in his ergo non requiescit Deus.*

D. Bernar. serm. 66.

D. Ambros. lib. 6.

Hexam. c. 8.

Uc famem venetur per diem jejuna, noctu commestatur audi Poetam.

Vorsæ noctu, revocat jejunia mane. Petrus Aloys. cent.

Tempora pariter gustur, & Hypocritis. 1 fol. 61.

Guttur amat noctem, latebat, ut repleat avi. D. Petrus

Viguo oculos capiat, lucem amat Hypocrysis. Dam. lib.

25. Divus Petrus Damianus eos nivi, quæ alba est, & frigida comparat, sic sub falso candore extenori glaciem iniquitatis tegunt. Nix alba est.

D. Petrus Dam. lib. 6. Epist. 33.

6. Epist. 33.

Nix alba est.

est, sed frigida: Hypocrita nomen, qui se per sancti-
tatis adumbrata signum transfiguravit in An-
gelum lucis: nulli inferret asinus caritatis, atq;
ad insulas ut vis simul est albus, et frigidus: quia p*i*
quidem se deserere operibus simulat, sed viscerum
solida pietatis ignorat.

Dum Ecclesiam intro, & illas preciosas sta-
turas video ut massa auri videantur, & dein con-
sidero interius eas esse ex ligno, ferro, pice vel
limo, talem etiam esse hypocritam, mihi imagi-
nor. Hinc Joannes Geometra.

Io. Geome-
tra inte-
tra apud
Io. Hye in
Exod. tom.
1. c. 12. v.
20 N.

Idolum, & qui se ostentat inaniter unum
Efficiunt auro nam simulacra micant.
Cum p*i*e sint: Et plena luto intus; sic quo-
que & iste.
Cum sacer extra sit, non tamen intus est.

412.
D. P. Cry-
sol ser. c. 7.

26. S. Petrus Chrysologus pessimas quanti-
tates hujus salarii impij penetravit, dum dixit:
Hypocritis subtile malum, secretum virtus, vene-
num latens, virtutum fucus, tinea sanctitatis.

Et venenum, quod lateat sanctitatem ma-
cular, est vermis, qui fidem consumit; hypocritas
transformat in infideles, & facit, quod in agro
sanctae Ecclesiae sint plantae sylvestres. Myrterio-
sae sunt verba quae Christus ad Apostolos, & par-
ticulariter ad Petrum dixit: Veni Dominus, servi-

D. Lucas
cap. 12.

illius in die qua non sperat, & hora qua nescit, &
dividet eum: partemq; eius cum infidelibus ponet.

Dionys

Quae sic commentatur Dionysius Cathusianus:

12. D. Luc
art. 33. f.
2. 12. col. 2.

Hoc est a consortio Electorum dividet, & a
gratia Spiritus Sancti eum aeternaliter separabit,
juxta illud Isaia: Tollatur impius, ne videat glo-
riam Dei.

Omnia bene, sed scire vellem quanam sit
fors infidelium, cui hic servus malus sic adjun-
gendus: Partemque eius Dominus cum infideli-
bus ponet: legere sanctum Mathaeum, qui eodem

S. Matth.
cap. 24.

verba Salvatoris affert. Et dividet eum, partemque
eius ponet cum hypocritis. Si S. Lucas dicat infide-
libus, cur S. Lucas Nathanaeus scribit eum hypocri-
tae hypocritis, & infidelitas idem sunt, infidelis,
& hypocrita sunt synonyma. Est observatio,
doctissimi ejusdem moderni, Ecce tibi, qui a

Didacus
Celsa
comm. in
Luce. c. 9.
V. 1. §. 2.
N. 10.

Matthaeo dicitur Hypocrita; & a Luca dicitur infide-
lis: Hypocritis est spei factura: fides quae est avir-
sis: & quaedam infidelitatis species: saltem Hypocri-
ta valde impellit ad infidelitatem.

17. Non posse reperiri peccatum, quod De-
us adeo execretur, & horreat credo. Omne scilicet
ei displicet, sed hoc eum cruciat. Phylange

militum armatorum cinctus ad hortum oliva-
rum Judas perrexit, ut suum magistram vide-
ret, a quo in propria persona tot affectus amoris,
& benevolentiae expertus fuerat: ut ad eum per-
venit sine ullo respectu, aut robore brachii ejus
collum strinxit, & labiis immundis illum val-
tum Paradysi osculatus est, sic eum salutat. Ave
Rabbi, ac si diceret: O mi magister, Deus te sal-
vet, haec actio adeo displicuit Filio Dei, ut eum
suum ferri sentiens se continere nequirit, quin
illi superbo nebuloni responderet: Iuda osculo
Filium hominis tradidit: perinde, ac diceret: oscu-
lando me tradis? mel gessit in labiis, & vene-
num in corde: ore pacem, pectore bellum: quod
adventas tanquam hostis, & proditor suffragis
quam vis & id displicet. Sed dum agis hypocri-
tam osculo mihi nocendo, & salutatione mos-
tendo, hoc me affligit, & torquet. Ideo doler,
non quod tradidit ab eo velint inimico, sed quod
tanquam hypocrita secum agat. Hinc non ait
simpliciter: Iuda Filium hominis tradidit: sed os-
culo: magis exasperat hypocritam osculi, quam
traditionem. Hoc docet divus Ambrosius:
quasi dicit, propter se suscepim gratias, quod iram
hypocritae.

28. Valde difficilia sunt verba: quae loquitur
sapientia incarnata de peccatoribus, & iustis.
Non veni vocare justos, sed peccatores. Hinc Pal-
chus, Rabbert. Sed forte movet aliquem, quomodo
dixeris: Non veni justos, sed peccatores vocare,
cum omnibus peccatis, quod etiam est, qui seculum
adumbratum Moysaicae legis in summo perficitur
venit, ad Evangelicam culmen perfectissimi planum
vocavit: si enim solos peccatores, & non etiam ius-
tos ex lege vocaret, nequaquam Nathanaeus disci-
pulus ejus adhereret, quem ad se vocantem tan-
ta laude dignum duxit extollere.

Eandem difficultatem movet Dionys. Cat.
hu. Sed nomine Christus vocavit iacobum ju-
stum, Petrum, quinquaginta annos ante
mundum, Andream, Ioannem. Et alios quosdam
iustificatos? Et nomine Apostolus: Vocavit agnoscit,
quos praedestinavit, & hos vocavit: quomodo ergo
non venit Christus vocare iustos?

Varias responsiones quae adduci possunt omi-
to, unani vero praeter omnibus ex Rebano Mau-
ro, qui ante duas esse sortes iustorum rituum
scilicet, & fallosum adduco. Iustos filios non
curat Deus, qui veniens in mundum omnium
quantumvis maximorum peccatorum filios
desideravit, & iustos fallos: qui sunt hypocri-
tae Deus adeo execratur, ut flocci faciat dum se lo-
quuntur.

rebetur. En Rabbanuro, non veni vocare iustos
 sed qui in sua iustitia gloriantur, ut Pharisæi, sed
 illi qui peccatores agnoscunt.
 Doctore voluit hos sceleratos à gratia Dei ex-
 cludos, & numero prædelinatorum proscripto-
 ros.
 29. Et ut hanc veritatem stabiliam, rursum
 ait Christus maledixit illi ficu, eamque arefe-
 cit, cum dicitur Evangelista, non erat sum-
 mus fructum iniquo. Nulla arbor habebat fru-
 ctus, erat ergo hæc sola diuis devotetur? meum
 concipiam audire. Ficus habet corticem cine-
 ricium, folia rigida inftar cilicij, fructus ejus ha-
 bebant vestem laccaram, sunt colotis pallidi, quo-
 sunt maturiores, eo videntur magis mortificata,
 caput inclinant, collum flectunt, oculis fient, in
 hac arbore exhibetur hypocrita, eam aded est ab-
 ornatus, ut in eum diras non fulminate non
 poterat. Si ergo aded se succensum ostendit

plantæ, ut eam maledixerit, pensitate quid ager
 hypocryta. N. Quis ergo non detestetur hypo-
 crytin velut falsariam cæli? cui ipsa non sit in
 horrore velut talis, quæ semper eudit monetam
 falsam, & vendit vitrum maturatum pro auro?
 sunt velut pictoræ, quæ nil habent boni nisi co-
 lores, sunt facti in foro, sed Diaboli in domo.
 Mercantur virtutes, sed ut eas in vitia vertant, &
 contractus solvant per Diabolum crucifixum.
 Volunt ut hypocritis eis serviat pro fraude adu-
 lantice sanctitatis. Virtutem celebrant, & laudant,
 sed ore non opere. Verum audite siem. *Gaudium*
Hypocrita nis iob ad instar puncti, si ascenderit res-
que in celum superbia eius, & caput ejus nubes re-
rigerit, quasi sterquilinum in sine perdetur. Et do-
num habebat lucrum cessans gloriæ, & dampnum
emergens æternæ damnationis, à qua vos Deus
liberet, & ite in pace.

Job. 8.

**DOMINICA OCTAVA
 POST PENTECOSTEN.**

*Homo quidam erat dives, qui habebat villicum, hic diffamatus est apud eum, quasi
 dissipasset bona illius, Luc. cap. 16.*

ARGUMENTUM.

*Opndatur honorem proprium, & famam proximi debere conservari; ille conservandus
 est actionibus bonis hac per non propalationem defectuum, sed sub
 palio secreti absconsonem.*

Quod homo habeat bonam famam,
 & audeat comparere in societate eor-
 um, qui fontem audent ostendere,
 & veram habeat nobilitatem, maxi-
 mum est in quo gloriari quis potest, virâ bonâ
 nobilitate grati Deo, sed bona fama mundo spe-
 rabilis firmus, honor thesaurus præcellit: *Melius*
est non esse bonum, quam copia divitiarum. Et le-
 gis determinans, quod honor omni lucro est præ-
 ferendus. Et alii subdant, quod fama præponde-
 rat emolumento pecuniario. Heroltratus Ephe-
 sus Pyramidem in theatro immortalitatis ad
 gloriam suæ Luce erigere putans templum mag-

nificum Dianæ combussit, Paphon magnus
 Deus aves humanum idioma docuit, ut suum
 nomen repetendo conciperent. *Magnus Deus*
Paphon, & idcirco illas libertate donavit, ut no-
men suum per illas patrias, ad quas eas advo-
care contingeret, propalarent. Generosus belli
Dux incommodis, & molestiis militiæ se ex-
ponere non veretur, sed paternas delicias dese-
rens, & se dâns laboribus, qui in bello toleran-
tur, viclas paritatem vilipendit, sanguinis fu-
sionem, & vitæ amissionem non curat, tantum
ut in medijs cineribus ad novam vitam gloriosa
ejus fama resurgat, forsân sibi persuasum habet
Q. 3 curæ

*Ambros.
 Neap. E-
 p. 3. ser. 3.
 post Dom.
 2. Quadr.
 serm. 22.*

111
 112
 113
 114
 115
 116
 117
 118
 119
 120
 121
 122
 123
 124
 125
 126
 127
 128
 129
 130
 131
 132
 133
 134
 135
 136
 137
 138
 139
 140
 141
 142
 143
 144
 145
 146
 147
 148
 149
 150

Parcus in cum Parco, quod nil pretiosius fama; qui ergo omnium manibus portari vult, & apud personas illustres esse in estimatione, motum sequens adverteat.

Plutarch. Ol. 357. Ovidius ap. Parca ubi supra lib. 238.

Omnia si perdas, famam servare memento Quae semel amissa, postea nullus eris.

Plutarch. Tom. de virtutib. mul. f. 416

Et Parcus subscribit dicens: Praefat damnum ferre, quam fama facere jacturam. Et verum est, quod scribitur Junitz: nempe, quod honor & vita aequivalentur, non minus actioni fame, quam vita invigilare debemus. Honoris jactura, amissiones sunt essentielles: quis haberi potest bonus si in mare vituperiorum metes reputationis projecit: maculas infamiae, quas violentia Tarquini pudicitiae Lucretiae affecit effusione sanguinis, & amissione vitae delectae sunt. Cleopatra ne excellentis Caesaris propria ignominia aegeret, venenum voluit antidotum esse praeservativum fame, ut in feretro pudoris sepulta, nec spem reviviscentiae haberet. Non obstante quod fama ita sit nobilis, nihilominus est fragilior vitro, & major prudentia requiritur in ea conservanda, dum opperitur a malis, quam requiritur solertia in regenda navicula dum fluctibus agitur.

Hinc servus Evangelicus eam perdidit, & ob malam administrationem bonorum Domini, & quia ejus defectus propalati sunt diffamatus est. Itc diffamatus est apud illum, quasi dissipasset bona illius. Ergo hoc mane, ut conservetis vestrum honorem, & famam proximi vos exhortatur. Illum operibus dignis, hanc celatione sub pallio secreti & non propalatione defectuum alterius ad imitationem Domini, qui laudavit villicum iniquitatis, quia prudenter fecisset. Sed quia loquimur de honore, a vobis attendendo eum silentio, & auscultando cum attentione illum estimatione ostendite.

PARS PRIMA.

Itc diffamatus est apud illum, quasi dissipasset bona ipsius.

2. Nter alia documenta politica, quae pro bono universali reliquit Ecclesiasticus, illud quod concernit nostram honorem a quolibet alio documentis non inferius celsari debet; Curam habere de bono nomine, hoc enim magis permanebit tibi, quam mille thesauri pretiosi, & magni. Subdit-

nim Aristoteles. Honor est maximum inter exteriora bona.

Populus Israeliticus siti oppressus, cum omnibus animalibus in deserto aquis destituto vexabatur, ad Moysen configit quatenus Deum roget, ut aquam ad eum exoptatam concedere dignetur, Moyses votis eorum annuit, & ad id responsum tulit, ut petra in monte sita loqueretur, sicutus se abundantiam aquae obventurum. Tolle virgam, & congredere populum tuum. & Aaron frater tuus, & loquimini ad petram coram eis, & illa dabit aquas. Totum populum congregari jubet, & ad eum conversus verbis accerbis, & indignabundis eum velut incredulum, & inderbellem increpat, atque ei virga militans dicit, Audite rebelles, & increduli, nam de petra haec vobis poterimus elicere aquam? Dicit populus ingratis, & fortissimè imaginariis, ad unicum petrae virgae ab hac petra aquam dulcem tibi fieri levande manaturam? loquitur de hac petra, quae esto sit frigida, nihil selectus scintillas ignis in suis visceribus nutrit. In hoc facto dicitur multae difficultates occurrunt. Prima. Recur ante percussione petrae populum verbis ad accerbis, & injuriosus tractet. Secunda, cur petra esse impossibile, quod de illa petra aqua scaturiret nam de petra haec vobis, &c. Quinimo Deus ipse dixerat: Illa dabit aquas: unica responsio est, utique difficultas solvitur. Moyses iudicavit esse impossibile, quod una petra, quae potius percussa e frigidis visceribus sui sinus solet emittere scintillas, ignis aquas manaret; & hoc si effectus non fuisset scutus, reputationem suam perdidisset, & dicere potuisset: Annon dixi vobis, quod impossibile sit aquam ex hac petra ducere: petra ergo objurgavit populum et rebelles, & incredulitatem obijciens, ut casu, quo ad percussione virgae aqua non profuerit, ipse suum honorem servasset, & dicere potuisset: Et quomodo vultis, ut Deus moveatur ad hoc miraculum patrandum, si hoc non incremiam, in hoc miraculo per vestram incredulitatem, & rebelliones, quibus quotidie nostrum Deum petitis, vos reddatis indignos? & nisi hanc protestationem praemisisset, si aqua non scaturisset, reputatione sua exutus fuisset, & confusionem apud populum incurrisset. Audite Abulcasem. Deus ait: Qui, quod Dominus iusserat percussit unum lapidem determinat, & populus petri ab alio lapide dicitur aquas: Moyses autem, & Aaron habuerunt tunc percussere lapidem, quia non crediderunt extrahere aquam de illo lapide.

Et postea in fine quaestionis subiungit. *Et si*

Multi fuerant, qui vitae honorem praeferebant potius vitam, quam honorem perdere reprobarent. Tempore Alexandri Magni in Macedonia sagittarius ad eum fuerat, & excellens, ut nonnullum quantumvis paruum, & procul differtam sagitta penetrare supulatus fuerit; & saepius experimento id probavit. Alexander ejus decorem perfectam habens eum advocavit, & ut sequenti diei artem suam probaret, imponit, allegans sibi rem hanc gratam fore & precium rependendam; Renuit sagittarius; & vestigia maestas mihi ignoscet, in hoc ei servitio non possum ad nutum ei parere, sicut & alii magis quam ullus paratus sum; sed in hoc ei gratificari nequeo. Res mihi inquit Alexander minima negatur, nemo mihi refractari est visus, & nullum ponit, quod prompte meis iussibus obediit, elige quod magis placet, vel obediendum, vel moriendum tibi est: adeo fuit pernix ut mortem potius elegerit. Res facta quae Alexandrum stupore defixit, unde cum huiusmodi causam interrogaret, a sagittario hoc responsum tulit: sciat majestas vestra jam quinque effluisse annos, quibus in arte hac me non excuectum, forsitan poterit esse ut a scopis aberrare praesentate namque tremis pulsus, visus desiccat, si ergo aberraveris, famam, & honorem quos tanta industria, & labore, tantoque tempore acquivi perdam. Tu meae vitae, ego meae famae Dominus sum, si illam mihi auferas, haec mihi manebit. *Resistantem iratus Alexander occidit; cumque jam duceretur ad mortem dixit sagittarius, se multis jam annis non exercuisse artem suam, adeoque non visse ne erraret, id ubi delatum ad regem, dimisit illum admiratus, eo quod mortem optaret maluisse quam honore. Et fama sua indigni videri.*

4. In scripturam sacram, amandatus fuit vates Jonas ad Ninivitas, ut minis praedicans destructionem civitatis, quae intra 40. dies juxta promissionem divinae justitiae eventura erat praedicationem Dominum. Mox ut portas ingreditur conauctus, & praedicee subversionem cepit: ad haec & cetera. *Et Ninive subvertetur. Effluit tempus praedictum, & videt suum vaticinium non evanescere, itaque dejectus & afflictus, urbem*

egreditur, & praeda desperationis factus se collocat sub umbra haderae, ibidemque verbis, lachrymis, suspiriis illam ignominiam, quae cor ejus transfigebat lenire studet: *afflictus est Jonas afflictione magna; perinde, ac diceret, vadam, ut me vivum sepeliam, vultui meo stigma inilluram puto, inter homines honestos non amplius comparere audeo, honorem & reputationem amisi, Ninivite me falsum Prophetam proclamabunt, nec meis vaticiniis ulterius fidem adhibebunt, ero fabula omnium, digito me notabunt, & a tergo me iridebunt, majorem famam jacituram facere non potui, nil mihi sapere est, quam haec vita misera, & calamitosa, Domine honorem me perdere fecisti, vitam ergo etiam adime, nam mors mihi melior quam vita erit. Restitue honorem ablatum, alias semper infamis ero. Melius est mihi mori, quam vivere. Et perit anima sua ut moretetur.* O Jona honoris cupide vitam honori postponis? haec etiam fuit causa, ut in Tarsis fugeret. Haec, sunt verba beati Thomae Valentini, erat causa fuga, vadam ad civitatem, & predicabo illi excidium juxta verbum tuum, & una te postmodum laetitia ab hoc furore placabit, dimittens ei offensionem. *Quadr.*

5. Claudia virgo Vestalis impudica falso proclamata est. Ipsi Dei honorem, quem malevolae linguae sustulerant resarcire voluerunt. Navis erat, quam nec centum homines movere poterant. Illa sola cingulo ligans proram sine difficultate omnibus stupentibus navem traxit. Dei hoc facto honorem ejus restaurare voluerunt, nam quilibet ejus pudicitiam, & innocentiam colligebat. Sed quid dicemus de nostro Deo an non nostrum honorem defendet? an permittet nostram reputationem maculari? ne id cedatis, nam honor ipsi cordi est.

6. Quod in principio mundi ob peccatum Adami terram diris devoverit valde miror. *Maledicta terra in opere tuo.* Cur punitur terra innocens? Ille, qui deliquit plectatur. Ille Adamus, qui donis naturalibus, & supernaturalibus decoratus fuit, qui fuit dotatus tot beneficiis, tot praerogativis ornatus, ne unam foeminam, & suum cor contristaret neglecto praeepto divino, minisque, & ruinis, quae in posterum ejus derivandae erant in vili habitis, peccavit. In hunc ergo, & non in terram maledictio fulmineur. An dicit Moyses Barcepha, Deus ejus famam curam gessit, *Nimirum non est execratus Deus rad.*

Ion. c. 4.

B Thom. à Vill. ser. 4. Dem. 1. Quadr.

Gen. 6. 3.

Moyse Barcepha PP. de praer. rad.

Adamum ipsum quo sua ipsi imaginem honorem conseruaret.

2. Iubeat Deo; Abraham cum uxore sua Sara uenustissima muliere ex patria sua ad Aegyptum perrexit. Dum illic peruenit, Pharaoni eius aduentus fuit nunciatus, & specialiter forma Sarae adeo fuit deprecata, ut nunquam uisa tam formosa in illa patria essetereur. Et sublaa est mulier in domum Pharaonis. Deus hoc agre uoluit, & flagella adhibuit. Et flagellauit Dominus Pharaonem plagis maximis, & domum eius propter Saram uxorem Abrahae.

Gen. 12.

Alia uice ad terram Austraalem se contulit, & cum Sara Gerrattam, ubi atraula regis Abimelech perrexit. Hic audita speciositate huius formosae eam rapuit. Misit ergo Abimelech Rex Gerratae, & tulit eam. Regi dormienti Deus in uisione noctu comparuit, & crimen patratum morte uult castigare. Idcirco Abimelech Saram uariis munusculis donauit, & dimisit. Subintrat hic sanctus Theodoretus, & utrumque raptum ponderans, obseruat, Spiritum sanctum, dum Pharaon rapuit Saram, tantum dicere eum a Deo punitum multis plagis, nec ab eo recesserit executionem suorum delictorum. Sed in alio loco non solum narratur supplicium Abimelech: Morieris propter mulierem, quam uulsi. Sed & Saram manuisse intactam, eamque ab Abimelech honoratam recesserit. Imò Deus his uerbis hoc clare expressit: Ego scio, quod simplici corde feceris, & idò custodi uirgine ne peccares in me, & non dimisi, ut tangeres eam.

Gen. c. 20.

Et ipsa scriptura hoc repetit: Abimelech uero non tetigerat eam. Cur in hoc secundo raptu tanta diligentia adhibeatur, ut demonstretur castitas Sarae? audiat sanctus Theodoretus: Sara uirgo erat paritura Isaac: ne igitur semen Abrahae suspectum esset, illi manifeste declarauit scriptura, quod Abimelech illam non attingisset.

S. Theod. q. 6. in Genes.

Ut Isaac filius Sarae adultus factus, fronte erecta incedere, & nullus ei obicere possit, eum esse filium Abimelech, & non Abrahami, rotum hoc factum fuit, ne semen Abrahae suspectum esset. Si Spiritus S. non fuisset testis eam ab Abimelech non tactam, fama bona Abraham, Isaac, & Sarae in discrimen adducta fuisset.

Psal. 111. Titelm. Lorinus.

8. Verba, quae David de iusto, & seruo Dei profert audite, in memoria aeterna erit iustus. Titelmannus legit: Vir iustus in oblivionem non ueniet. Sed Lorinus melius intentionem David explicare uidetur dum ait: In fama aeterna erit iustus. Sed si in mundo non sit res durabilis, quomodo

fama iusti possit esse aeterna: Imò subdit eandem linguam quancumvis uirulentam et nocent posse: Ab auditione mala non timetis. Sic exphat Titelmannus: Neque conturbabitur a rancore malo quem admodum i. ppi. Et Bellarminus: Ab auditione mala non timetis, id est non timetis a detractionibus & reprehensionibus hominum inuicem. Sed Deus curam gerere ne perdat, & sic conseruabit in aeternum: uirum, est conclusio Bellarm. semper in hominum memoria, & uirum per memoriam gloriosam quam laudat eius ueritate omnis Ecclesia sanctorum. Neque solum erit memoria aeterna apud mortales, sed etiam in memoria eius scriptum erit in libro uita quod nunquam delebitur, & eo modo uerè, ac proprie in memoria aeterna erit apud Angelos in caelo. Hic conuenit quod nunquam dissimabitur cum seruo uangelico, & de eo nunquam poterit ueritatem uerba. Hic dissimatus est, quasi dissimatus bonum. 9. Defectus proximi aperire, eumque in mare idem sunt: uollet saluator proximi delictus tegere, ne eius reputatio, & fama laedantur. Hinc patet famulus non pandit malum admittitationem serui, sed illum pallio proditorum involuit. Laudaui Dominum uillium iniquitatem quia prudenter fecisset. Et laudat defectus animi imperfectioneque corporis occultare non solum ars docet, & naturalis inclinatio suadet, sed & Deus a principio mundi ostendit. Creaturam primam, & ne eius deformitas uideretur, illam oculis nostris subtrahit. Tertium, quia erat inanis, & uacua, deformis, & incomposita, pallio tenebrarum involuit. Et tenebrae erant super faciem abyssi. Ex hoc Adam, & Eva, deformitatem nuditatis folis figus tegere didicerunt: Coniuerunt sibi folia ficus, & operuerunt sibi perizonata. Olor sub candore perizonatum curim abscondit. Flores & herbarum capes, & informes radices sub effusibus tenebrae occultant. Poetae sicutem Cupidinem doctorem rofam Atrocitatis, ut leuitatis matris sive Verax taceret. Alexander militem de Dario suo hoste male loquentem hoc modo compellit, & inquit: Idem tibi do, ut contra hostem pugnes, & non loquaris ut de eo male loquaris. Similiter Meando Capitanus Regis Darii militem defectus Alexanderis Cham maledixit, quia farribus nuditatem patenam detexit. Sed postea Japhet, & Cham bene est precatus, quia operuerunt ueritatem de hoste suo. Ingeniosus ille pictor laudatus fuit, quia ueritatem Authigouis occultauit, ne imperfectione sua

oculi fuit, qui erat caecus, manifestandi
nam habet. Paterfamilias audita mala ad-
manuulatione servi, ne eius famam laederet, silen-
tium illam obvelavit, imo ut prudentem eum lau-
davit: *Laudavit Dominus william, qui pru-
dentior fuit.*

10. Fili Jacob, frumentum coemptum ad A-
egyptum se contulerunt. Et ut illuc appulerunt,
propterea reverentiam exhibebatur, & frumentum
imperitum, se literunt. Prorex statim illos ag-
novit esse suos fratres. Prae laetitia extra se actus
videbatur. Non se poterat ulterius cohibere Ioseph.
Nunc autem mandat, ut egrediantur. *Præcepit,
ut egrediantur cuncti foras.* Nunc plorat, nunc
la clamores, qui per totam aulam reboant,
erumpit. *Elevisit vocem cum fletu.* Demum
loquens ait: *Ego sum Ioseph frater vester.* An
non ex vulcu, & loquela me agnoscitis: an non
recedamini, quomodo in Dothaim ad confi-
liam Iudae me viginti annis Ismaelitis ven-
didistis? *Ego sum ille, quem vendidisti in Aegy-
ptum.* Et notat Abulenſis. *Ista dixit Ioseph voce
fletiva, ne eam audire, aut intelligere possent, quia
non erat iam in domo, qui linguam Hebraeam ab
ipso audiverat, & didicerant.*

Sed cur haec verba tam circumspicte, & silen-
tiosè Ioseph protulit? & Iosephe errore com-
mittam in exprobra, ut rubore suffundantur, non
in his supplicia mitteris, solum dico ut acetè,
& palam, ac non subvenisse iis peccatum obji-
cant. Fama eorum atque inquit Abulenſis,
& submisit loquens defectum eorum celavit,
et honorem laetit. *Vocem primam, in qua de-
notatur fraternam cognitio, voluit Ioseph omni-
bus esse notam. Patet, quia audiverunt Aegyptii
et in domo Pharaonis, et secundam, in qua
notatur fratrum maligna venditio, voluit esse
Aegyptiis occultam, ne eos viros contemptibiles, et
Ioseph iudicarent.*

11. Sanctus Evangelista Lucas, quid conti-
gisse patri Patrem, & filium prostratum recen-
sit. Patentes fame coacti, necessitate com-
pulsus domum redit. Vestes mendicitatis sig-
num erant, & undequaque erant laceratae, ita ut
membra nuda apparent. Patri se sinit, &
quarvis fames conſue illam redegit, ut ca-
veret spiritus videtur, nihilominus pater ante-
quam necessitat majori (sum nempe cibando)
succurrere cogitaret, servus, ut sine mora vestem
adferret, ejusque nuditatem tegeat, præce-
dit. *Cui proferre stalam primam, et induite il-
lam.* Sed si inedia ipsam maxime torquebat,
Evadit Domicale.

ita ut voce languida lamentaretur dicens. *His
fame pereor.* Cur non prius dapes, dein vestes ad-
ferri jubet? fames non erat ei ignominiosa, sicut
nuditas; haec ejus honorem laederat, huic ergo
servando, eum revellit vult. Forsan hominem
docere voluit honorem esse magis necessarium,
quam panem, & prius honori, quam inedia pro-
videndum. Sic concludit Divus Petrus Chry-
logus. *Ante vestiri voluit filium, quam videri, ut
soli patri nota esset nuditas.*

12. Quod sanctus Evangelista Lucas loquens
de Magdalena peccatrice, & voluptatibus carna-
libus dedita, non compellet eam nomine pro-
prio, sed nomine foeminae comitanti, mitor. *Ecce
mulier, qua erat in civitate peccatrix.* Cur
non nominat eam Magdalenam? difficultas
crefcit, quod reliqui Evangelistae, dum de illa a-
gunt, illam vocent Mariam, vel Magdalenam ut
plurimis locis videre est. Sanctus Lucas agit de
illius peccatis, ideo ejus nomen reticetur, ne fa-
ma laedatur. Audite Cajetanum. *Nomen mulieris
huius tacetur à Luca propter honorem mulieris,
cum describitur peccatrix, quam tamen Ioannes
fol. 226. duodecimo nominat Mariam, describendo eam à
laudabile officio, quod unxit Dominum, et extersit
pedes ejus capillis suis.*

Eandem ob causam loquens de Mattheo no-
men ejus proprium reticet. *Vidit Publicanum no-
mine Levi sedentem ad telonium.* Hinc subdit Ca-
jetan. *Lucas enim sicut tacuit nomen usitatum
Matthaei describendo ipsum publicanum, ita modo
tacet nomen Mariae describendo eam peccatricem.*

14. Hinc sanctam politiam etiam ab ipſe An-
gelis discamus volo. Innocentius III. diversita-
tem, qua Gabriel incarnationem verbi annun-
tiavit Mariae, & nativitatem Joannis Zachariae
observat. Dum hic propheta in templo officium
sacerdotis peragebat, aramque incendebat, archan-
gelus ei apparuit dicens: *Elisabeth uxor tua pariet
tibi filium.* Idem Gabriel legationem à Deo sibi
impolitam quoad incarnationem exprimens vir-
gini dixit, *Ecce concipies in utero, et paries filium.*
Magna est differentia inter utramque legatio-
nem. In legatione facta ad Mariam fit mentio
conceptionis Christi, sed in legatione ad Zacha-
riam reticetur nativitas. An forsitan Joannes non
concepſit, sit edendus in lucem? id esse non
potest; cur ergo non dicit concipies, sicut ait de
Christo? Idem Pontifex respondet, Angelum
spectasse famam Joannis, ideoque noluisse egere
de ejus conceptione, quia maculata esse debe-
bat. Non sic conceptio Christi, ideo ne laederet
honor,

S. Petrus
Chrys. ibi.

Luc. 6. 7.

Cajet. in
c. 7. Luc.
fol. 226.
col. 1.

Luc. 6. 5.

Cajet. ibi.

Luc. 6. 9.

Ibid.

Magdalenam

Innoc. Pontificem
S. Iohanna.

honorem, conceptionem Joannis reticuit. Non
conceptum dicit, sed ortum Joannis, Iesus vero pra-
ceptum dicit, ortum pariter & conceptum, quia Joannes fuit
conceptus in culpa, Iesus autem sine culpa concep-
tus, uterque vero natus in gratia.

S. Matth.
cap. 17.

14. Hanc doctrinam Evangelicam a Christo
discere ne vos pigeat. E duodecim Apostolis
tres tantum ad montem Thabor secum duxit.
Assumpsit Iesus Petrum & Iacobum, & Iohannem
fratrem eius, & duxit eos in montem excelsum
seorsum. Sed si omnes diligebat, cur omnes hoc
favore non afficit? Varia responsa adferunt Scri-
ptores sacri. Respondet Janfen. Tres ad hoc dele-
git, ut secundum legem in ore horum trium ver-
bum hoc confirmaretur, & tres illos, quos inter duo-
decim Apostolos primo semper loco habuit, ut qui
ob id, quod primi, & praecipue essent inter Apostolos,
pra aliis etiam perfectiore Christi cognitione donari
debebant.

B Thom.
a Villa
conc de
Transfig.
Dom. fol.
250. c. 2.

Subjungit Archiepiscopus Valentinus Quare vel om-
nibus Apostolis, & Discipulis sicut resurrectio, hac
gloria monstrata non est? sed in promptu est respon-
sio: quia hoc non est: fidem confirmare, sed destrue-
re, non est homines evadendo ad se allicere, sed rei
evidentia convincere. Et paulo infra: Non omnes
hac visio docet, vobis solum hac gratia donatur: at-
tendite quae nunc vobis penduntur, nam mundo
quandoque necessaria erunt.

Pascha.
Ratber. in
Bibl. vet.
Pat. Tom.
9 in c. 17.
Matth.

Doctrinam Pascha. Ratber. omittit nolo. Tres
assumuntur in monte, quia nemo potest resurrectio-
nis videre gloriam, nisi qui integrum mysterium
Trinitatis incorrupta fidei sinceritate servaverit.
Nec immerito Petrus, quoniam ipse prior clarere
regni caelorum accepit. Deinde est Iohannes, cui mater
virgo committitur ob privilegium virginitatis. Iac-
obus quoque, qui primus ex collegio Apostolorum
solum sacerdotale proprio purpuratus sanguine, &
dialbasus in Christo victor ascendit.

Procul in
cap. 7.
Matth.

Ad propositum meum quadrat responsio
Proculi dicentis. Non omnes hac gratia dota-
tos, ut excluderetur Judas, qui hunc favorem
non merebatur. Ad minus solum Judam relin-
quere, & omnes alios secum ducere poterat. Ne-
quaquam; quia reliqui de Juda aliquid finistri
suspicari fuissent. Magister noster non vult co-
mitem Judam, aliquid hic latere debet, & sic
quamvis ille hoc pendere suam famam, tamen
illa in discrimen adducta fuisset. En Proculum:
Cum Judas iniquus esset, hanc tremendam visio-
nem videre, eum infra reliquit cum reliquo Apo-
stolorum caetu, ne tanquam solo relicto hominis pro-
deret praevitiam.

15. Apostoli pessimum semen ambitionis, de
superbia in agro terreno cordium serentes. Fe-
cta est contentio inter eos, quia eorum videtur
major. Jam messum litam demoliri erant.
Praeterea in S. Mattheo sic eos allocutum mag-
strum legimus. Quis parvus major est in regno cae-
lorum, Christus hos defectus notat in eis ad-
vertit, & parvulum coram eis sicut; in Iacobo
fuit factus Martialis, qui aditus postea, & filius
Christi initiatum a sancto Petro in Germaniam
missus fuit praedicandi Evangelii causa. Hinc
ad hoc parvum fuisse allicere, ut dum incedere
posset, acciperet eum in sinum, quomodo fieri solent
infantibus aut velle parvis.

Cur non potius advocat hominem adultum,
& materum, barba canum, & prudentem, potius
quam puerum absque iudicio, & qui inter ibidem,
& malum discere non potest? respondet
idem Janfenius. Quod autem dicit, & infan-
tibus sicut parvulis, sic est intelligendum, in qua-
les sunt parvuli per aetatem, tales nos sumus per
voluntatem.

S. Paschasius. Non ut aetatem habeant par-
vum, sed humilitatem, atque innocentiam, quam illi
per aetatem annorum possident, isti per indispo-
situm virtutem habeant parvitas.

Et Haymon Episcopus Halberstadensis. Si
si diceret, sicut parvulus ipse cuius vobis exemplum
proposui, videns vulchram mulierem non concepit,
sic non alienus de civitate appetit, Iesus non re-
cedit non aliter cogitat, aliquid loquitur, & vult non per-
petuas tenet discordias, ut & vult non tam de-
bueritis innocentiam in mente, qualis ipse habet
in corpore, regnorum caelorum neque quatenus ma-
re potestis.

Eusebius Emisenus dicit Christum de de-
fectibus Apostolorum, veluti de invidia, odio, su-
perbia, ambitione & similibus sermone non
loquisse. Videtur hunc parvulum inquit, nisi ad hoc
stulta dignitate, quae vestros animos perturbat, ad hoc
huius patientiam, & humilitatem conseruissimam
& sine odio, si non invidia, sine superbia, sine ambi-
tione, in regnum caelorum non intratis.

Hanc adhibuit hominem adultum, im-
perfectum imperfectiones relinquit, eoque cum
infamia Apostolorum alius propalavit; ne ergo
honor Apostolorum laederetur, vocavit pu-
erum innocentem, qui bonum a malo non distin-
gueret, & qui alius id, quod adierat a Christo
non revelaret. Ad vocavit parvulum, qui vere
qui non verat; concludit factus. Hinc & Euse-
bius quidam Auctoritate monendi anam fuisse. Dicitur

quoniam quam eandem aliena peccata tangenda sunt, ut
dicitur in nomine confiteatur, & aliena fama.

16. Christus a Pontifice de duobus, Discipu-
lis Caice, & doctriam examinatus fuit, Pontifex
interrogavit Iesum de Discipulis suis, & do-
ctriam suam, ille quaerens de doctrina tantum re-
spondit: Ego palam locutus sum mundo, ego som-
nabam in synagoga, & in templo, in interroga eos qui
audierunt, quid locutus sum istis.

17. Haec partem passu sancti Joannis con-
siderare volo. Mortuo Lazaro sapientia humana
dixit dominum Marthae pervenit: illa desolata, &
obscure vestita, comis dissolutis, vultu la-
chrymatis, & labris suffraginis obviam Christo pro-
cessit, & se in consolabilem ob mortem fratris
deponit. Christus ad pietatem movetur, &
ut laetetur amarorem dolentis ait, bono sis ani-
mo: *Martha, frater tuus, illa replicat, se de hoc
nihil dubitare, sed hoc non prius futurum,
nisi ut illuxerit iudicii dies. Scio, quia resurget
in novissimo die: sed si non tar-
daret, sed vocatus statim venisses, eum pra-
sentem coram, nec obisset, Dominus si fuisset
hic frater meus non fuisset mortuus.* Hoc dicto
Martha delicto infidelitatis deliquit, potentiam
Christi limitatam asserens, nec eum posse facere
miracula, nisi ubi est praesens: *Si fuisset hic: O
Martha infidelis, an nescis virtutem medici co-
lletus esse omnipotentem, & eum sanare posse
indivisos etiam absentes? hinc Divus Bernardus
edmonstrat dicens: O Martha quomodo cum tanta
fide discas? Magister ut errorem ei ostenderet
replicat: Ego sum resurrexisset, & vita, qui credidit
in me etiam si mortuus fuerit vivet. & omnis qui
credidit in me non morietur in aeternum. Hec dicit hoc?
hinc, fecim in discedit, domum intrat, & sororem
sine motu descendit, a magistro eam exspe-
ctantem, magister adest, & vocat eam. Verum illa
ne audiret surgit, & venit ad eum. Et illico ei
ad praesentiam verbis suspensa miscens eadem ver-*

ba repetit: *Dominus si fuisset hic frater meus non
fuisset mortuus, & in idem peccatum infidelitatis
cadit. Dominus diu loquitur eam, transit, nec verbum
loquitur, sed inquit ubi posuisti eum? quoniam
est haec partialitas? ambae sunt infideles, Martha
erat sola, adeo honorem perdere non poterat, nec
erat periculum, ut defectus manifestaretur, &
ipsa diffamaretur. Magdalenam plures comi-
tabatur: Multi secuti sunt eam, hinc ne apud
amicos, & cognatos diffamaretur, Christus nec
verbum de eius infidelitate movit. Est conceptus
Christo, Christus non loquitur Magdalene, sicuti
loquitur est sorori, non erat tempus verborum, ubi
Christo, enim eras turba.*

D. Ioan.
Christo,

18. Ex hac usque dictis inferri potest quam
quisque sollicitus esse debet ut operibus hono-
ratus, & excellentibus famam tueatur, & defe-
ctus proximi occultando eum non diffamet.
Omnes amissiones, sed praecipue honoris sunt
vitae peribiles. Subtile ingentium, honorem, ven-
tum, aquam, unanimiter egreduntur. Post iter
honor, & aqua ventum interrogant, ubinam
eum invenire possent post discessum. Venus re-
spondit, nunc dego in vertice montium, aliquando
per planities camporum me oblectaturus
ambulo, in his locis me invenire poteritis. Ho-
nor, & ventus ab aqua ubi habitaret quaerunt,
ut illam invenire possent si necessitas urgeret,
ego respondit ordinarie sum in vallibus, & locis
inferioribus terrae. Nunc jaceo in vallibus, nunc
turbida per meatus fluo, in his locis me reperire
poteritis. Idem quaerunt ab honore ventus,
& aqua quo loco eum reperire possent, si infor-
tunio contingit, ut eum perdant. Honor sic re-
spondit. Hic mihi est genius, ut semel amif-
sus rursus inveniri non possim. Qui est bene
auritus attendat. Egenis solam charitatem
praestare, & quieto.

ALTERA PARS.

19. HAc parte instat Paraphrasis nonnulla pua-
ta principalia investigare decrevi pro ve-
stro bono. Primo observo in hac parabola, &
& servi diffamati, & domini, apud quem est dif-
famatus, mentionem fieri, sed de diffamante nil
commemoratur, hic villicus diffamatus est: homo
quidam erat divus. Sanctus Lucas scriptor adeo
exactus, an hic se ostendit defectuosum? id
cense nequit, quia calamum ejus Spiritus san-
ctus rexit; Potius dixerim eum docere vo-
luisse revelantem defectus proximi, eumque
diffa-

R 2

Handwritten notes in the right margin, including the word "licab" and other illegible characters.

diffamantem non tantum esse indignum, qui inter personas honoratas nominetur, sed nec mereri ut in hoc mundo vivat. Lex dicit: *Qui casum dicit, casum probare tenetur.* David morti vicium filium Salomonem suum in regno successorem advocans, hæc ei in mandatis dedit, primò ut semper spectaret honorem divinum. Secundo ne Capitanei Joab oblivisceretur: *Tu quoque nosti, quæ fecerit mihi Joab filius Sarbia, facies ergo juxta sapientiam tuam.* Vestra majestas sit consolata, & secuta, quod omnia fient, David defungitur, & sepultus est in civitate David. Salomon illico filium Jojade Banajam ablegat ut Joabum trucidet. *Vade, & interfice eum.* Quomodo David agit animam, & filio hanc præcipit vindictam, quam ipse neglexit morte præoccupatus? pro ignoscencia vindictam ostendit? *Qui per alium facit, per seipsum facere videtur,* leges sunt claræ. Et nonne hic est Joab, omnium bellatorum dux, & rebellium domitor, qui toties pugnando vitam periculo exposuit? Joab, qui regis partes defendens plus quam centies, certatim in hostem ivit, subidò se neci tradidit? in quo Regem offenderit scire vellem. In Scriptura nil de hoc reperitur, sed Lyranus id ostendit. Rex David Epistolium ad Joab dedit, quatenus Uriam loco periculosissimo, & infimissimo exponeret, ut primo impetu interiret, scriptum habuit successum, de quo nonnulli amici Uriæ apud Joab conquesti sunt allegantes, quod à proposito eum neci tradiderit prima ipsium veltationi exponendo, idque quia proleperitati Uriæ invidit. Joab se excusavit dicens, non suo, sed regis mandato hæc facta. Nemo fidem adhibere voluit, sed sentiens se constitungi, litteram Davidis protulit, & dixit: Videte Signillum regium, & propriam manum regiam, quid à me petitis? An hoc à me patratum crimen credatis, si rex mihi in mandato non dedisset; sicine, ait David, maculas meam famam inter milites spargendo errore à me commissum? hoc vitam demeretur. Propter hoc, verba sunt Lyrani, intelligitur malum, quod fecit Joab contra personam David, ostendendo alius litteras quas ipse miserat secreta de morte Uriæ. Accusator in hodierno Evangelio ad eò fuit exolus Christo, & sancto Luca, ut eum indignum reputaret, qui nominaretur, & veluti esset mortuus de eo mentio non fieret.

20. Audite querelas. Dominus eum accessit, & antequam eum objurgeret, prius manu tangere, & oculis venientem delicti conspiceret vult. *Quid*

hoc audio de te? reddere rationem villificationis tue, docere voluit nos primo impetu actorum aliter iudicare non debere. Audite Gregorius: *Peccatoribus exemplum proponat, ne mala hominum animi præsumamus credere, quam probare.* Unicum exemplum Scripturæ examinemus. Calo & terra creatus Deus, descendit lucem tenebris, hæc divino quomodo sustineri possit nescio: Illud, quod ante fuit unicum tantum dividi potest. Quomodo ergo tenebræ contrariæ luci se jungi possunt? lux tenebras fugat. Hugo Victorinus dubium diluit dicens, Deum judicasse lucem esse accedens positivum, tenebras privativum. *Vidit Deus lucem, quod esset bona, & ulterius: descendit, id est radiavit lucem non esse tenebras.* Quare prius vidit? dicit Hugo: *Quia noluit prius dividere, vel dividere, quam videret, adducit enim opus in judicium contra præcipitantes sententiam.* Sed postea ut demola administratione certior factus est, villificationis privavit. *Non enim poteris villicare.* Audite replicam servi: *Quid faciam, quia Dominus non auferit à me villificationem.* Sed cur potius non dicit: *Quid faciam quia dissipavi bona Domini mei?* magis cum poena, quam supplicium alligabitur hæc est proprietas peccatoris.

21. Jeroboam dum inaruisse sibi manus, quia temerè fungi officio sacerdotis volebat, & aram incesitare, rogavit Prophetam, ut à Deo veritatem manus flagitaret: *Ora pro me, ut respiciatur mihi manus mea.* Poenæ remissionem magis optat, quam culpæ. Hinc Angelicus: *Rogavit Jeroboam Prophetam, ut sibi peccaret non sceleris remissionem, sed manus in rationem.*

22. Deus Saulo, ut demolatur, & destruat urbem Amaleitarum, & nulli vitam donec, à viro usque ad mulierem præcepit: *Etiam, etiam, columbam, & asinum intericiui voluit, nec Saulo quidquam levi vati: Demolere viros in eis, & in concupisces ex rebus ipsius aliquid.* Sed totum contrarium fecit. *Peperit optime gregibus ovium, & armentorum, vesibus, arboribus, & suis, et sic quæ pulchra sunt.* Deo jubente Samuel eum reprehensusus adivit. *Quare non audisti vocem Domini, & fecisti malum in conspectu Dei?* Saul ad hæc verba caput agitavit, ac si ad lapidem d'ista fuisset, & temerarie vati respondit: *Imò audire vocem Domini, & ambulare in via, per quam misit me Dominus.* Samuel vela vertit & de supplicio mentionem facit, Deum eum velle perire: *ergo. Abjicit te Dominus ne sis rex.* Quid ager Saul notare. In terra procumbit, vati se labentibus & percutiendo pectus dixit: *Peccavi, quia præ-*

Lyranus in 3 Reg. cap. 2.

curatus sum passum Dei. Cur nunc & non
ante te recommendavit? en causam: prius de
peccato, nunc de pœna sermo est. Sic Lyra-
nus. *Hec dicit Saul magis formidine pœna, quàm
amore iustitiae.* Servus evangelicus bona Do-
mini dissipasse nil curavit, sed ut audivit, non e-
minis pœnis villicare, cor sibi stringi sensit.

1. Aliam Scripturam novi testamenti adde-
re, & hoc meum discursum finire volo. Chri-
stus cavabat, & verbis mansuetis deplorans se à
quodam ex dilectissimis tradendum dixit: *Finis
culpram me traditurus est.* Animam meam trans-
iit, quod unus vestrum tantum errorem sic
commisistis, Judas cum traditurus erat, & ta-
men silet, Judas cur non loqueris? cur non mo-
veris? ac si esset lapis cibus inhiat, & verba ma-
gisteri non curat. Christus deo de traditione
egit, & traditori supplicia micatur. *Va homini
is per quem filius hominis tradetur, bonum erat
et si natus non fuisset homo ille.* Judas dum audit
ea, & minas pœnarum, caput elevat, aures præ-
bet, oculos atollit, & totus suspiciosus, ac tre-
mens ad Christum se vertit dicens: *Nunquid ego
sum Rabbi?* O pessime nebuloso, dum de peccato
regit somnum simulas, sed ad nominationem

pœnae expergisceris: culpam irrides, sed pœnam
valde sentis: *Quid est hoc insano proditor: tunc dor-
mibas ad culpam, nunc evigilas ad pœnam: ma-
gis hac quàm illa tuum animum villicavit, plane
servus es, non filius, adversarius non amicus, ti-
more ducis, non amore, leviter vocantem con-
tempnisti, terribiliter tonantem formidasti.* Hunc
defectum Judæ omnes peccatores hæc edicantur.
Ego credo, quod si peccatum non attraheret
pœnam, sicut magnes ferrum, nunquam à Deo
offendendo cessarent. Si posset cum hoc ser-
vo omnia Dei bona dissiparent. Deus non tau-
tum infernum fecit ut peccatores puniat, sed ut
illo in hac vita etiam eos terreat; scit enim, quod
esto non delicti sint à peccatis, quia sunt of-
fensa gravissima, & maxima injuria, que Deo
nostro fieri potest, ad minus videntes infernum
apertum, ejusque flammæ atroces, & æternas
pœnas sibi destinatas emendabuntur. Si ergo
hactenus offensas Dei parum curasti, si pessimis
operibus te defamasti, & proximum ejus defe-
ctus propalando *Accipe cautionem tuam, hoc
est ait Rupert.* emenda te operibus bonis vo-
cando, & defectus alterius silendo, *Cavens, ut
de operibus
SS. c. 21.*

DOMINICA NONA POST PENTECOSTEN.

*Cum appropinquaret JESVS Jerosolymam, vidit civitatem, flevit super
illam. Luc. 19.*

ARGUMENTUM.

*Deus graviori fert injurias se, quàm sibi irrogatas. Primo dum nostris magis compati-
tur, quàm suis; secundo dum suas magis tolerat, quàm nostras, tertio dum
severius nostras castigat, quàm suas.*

DUO fontes lachrimarum ex oculis Sal-
vatoris manabant, quando iustar viti-
dici Prophete ruinas miseræ Hieroso-
lymæ obvolutas sic prædicebat: *Ve-
niant dies in te, & circumdabunt te inimici tui
valles, conquisibunt te undique, & ad terram
proficient te, & filios tuos, & non relinquent in
te lapidem super lapidem.* Et ego ex imo cordis
exhalasse duplicata suspirat plangendo sic dixisse
credo. O infelicem, & infortunatum Hieroso-
lymam, non multum temporis efflue: quin mi-
seriarum aceruo involvaris. Tuo malo specta-
trix eris lugebris ruarum calamitatum, & obles-
ta eris meta hostium Romanorum. Jam eru-
R 3 enta

PARS PRIMA.

enta labra superba, & inflata ob spem certam victorie explicantur. Et resonantia tympana cohortes ad aciem vocant, & sonora tubæ selectiores copias ad prælium excitant. Jam siemunt exercitus, & milites impatientes tumpunt frenum cunctationis, ut tibi noceant. Video obfidionem qua cingris, audio furias globorum, qui & concavo tormentorum excussi tua mœnia quatunt. Nunc arma famelica, & sicibunda acciuntur, ut sese tui destructione faturent, & ut ardentem sicut extinguant, tu sanguini intinguntur. Hinc cor meum cogitat lacrimas dolorum oculis eliquare: *Videns civitatem fleuit super illam.*

Ergone tu, quæ dextrâ sceptrâ moderaris, collo jugum servitutis innui patieris: tu quæ es Domina, fies serva, & manceps: tu, quæ nata es, ut debelles & vincas, vincaris & debelleris: subiecta, & vincita curum Triumphalem Titi, & Vespasiani trahes, ut tuis ignominis honores aliorum triumphos, & tua ruina victorias hostium augeas: tuæ miseræ causâ dolorosa meorum lachrimarum præcisæ sunt. *Videns civitatem fleuit super illam.* O clementissime Redemptor, lachrimas mitte, & si plangere velis, non illam, sed te desleto. Ticus, & Vespasianus non aded erunt crudes in ejus destructione, quam illa erit atrox & immisericors in tui occisione. Tu flagellis, ac tormentis obrueris. In illa lapis super lapidem non manebit, verum in tua humanitate illa nec guttam sanguinis linquet. Cur ergo compateris miseris civitatibus, quæ aded contra te sic crudelis? *Aded*

Iansen in Conc. E. wang. cap. 110. fol. 73. part. 4. Euseb. E. missen. apud Al. cum. in Dom. post. 1788.

est ait. Janf. misericordia motus, ut etiam lacrimas profuderit, non super se occidendum à Hieronymo, sed super illam, id est propter illam, & illius exitum ut appropinquavit videns civitatem in suam necem conspirantem, non de mortuâ, quam illa machinabatur sed de illius ruina, & perditione fleuit. Verbo: Deus magis injurias nobis irrogatas, quam sibi fere, & hoc tribus modis demonstrat, primo dum nostris miseris magis compatitur, quam suis; secundo, dum æquus sibi irrogatas tolerat, quam nobis, tertio dum offensas nobis factas severius castigant, quam sibi factas. Hæc erunt tres linee, quæ à circumferentia mei disputus ductæ ad centrum Evangelii terminabuntur. Interea moneo primam requirere silentium, secundam attentionem, tertiam breviteratem. Duæ priores conditiones requiruntur in vobis, tertia in me. Vos mihi facite illis, ego vobis has serviam, & incipio.

Videns IESVS civitatem & fleuit super illam.

2. *Julius, quæ præest proprietates inseparabilis esse deberet, potius unitatem subditorum, quam proprium commodum spectare. Commodum fuit Tullii: si consulis populo, remove te à suspitione alienigenis tui commisi, facis dem, te nihil nisi populi utilitatem, & fructum querere. Et alias subiunxit: Principem omnium, qui non præest salutem, liberis, famam, fortunam esse charissimas decet. Hinc Claudianus.*

Te civem patremq; geras, tu consule cunctis. Nec tibi, ne tuas te moventur, sed publica voca.

Inter alia præcepta, quæ Plato dedit pro conservatione reipublicæ hoc unum fuit: *Quæ sunt reipublicæ utilitatem civium servatæ, ut quicquid agunt, ad eam referant obliiti commodorum suorum. Ut enim vitula, sic præratio reipublicæ ad utilitatem eorum, qui commisit sunt gerenda est.*

Si credimus Livio, spectare tantum proprium commodum ad Tyrannum spectat: *Hic uno Rex differt à tyranno, quæ summum crimen putat populam, aut reipublicam esse civitatem.* Et Hierocles adjunxit: *Præcepti, & Rex bonus non tam sibi, quam populo consulit, tyrannus quibus præest commodis, utilitatibusque servit.*

Ælius Adrianus Cæsar in hoc maxime gloria ri solebat: Non mihi, sed populo. Hic gratiam subditis juxta illum doctum.

Quem sua non tam vota movent, quam patris: ca; quique. Non sibi, sed populo consulit, ille placet.

Hujus conditionis fuit Saluator, dum tinas Hierusalem propriis miseris anteposuit. *Elevit super illam, non super se.*

3. Sacri Evangelistæ Dei Filio in horto Olivarum orante Patrem æternum, referent in ejus sereno coelo vultus divini, nescio an dicam stellas, vel stellas sanguinis comparasse: *Factus est sudor ejus sicut gutta, sanguinis decurrens super terram.* Video effectum scilicet sanguineum, sed causam unde procedat invelligare nescio. Cajetanus ex Anstoroce respondet sudorem

Indorem sanguinis potuisse esse naturalem, sicut idem Philoſophus in aliis contigiſſe teſtatur. *Iſtus quippe complexionis ſanguinem ſudorem emittit: namque deſiccato aquoſitate ſanguinis, qui eſt materia ſudoris, nominatim quoque ſanguinis emittit.* Alii hunc ſudorem ex nimia apprehenſione tormentorum cauſam afferunt: *Id enim ira angeris accidit magnitudine, qui ſudorem ſolis exprimit, ut in morientibus patet.* Noſter beatus Simon à Caſſia in corde Chriſti magnum conſiſtutum initium fuiſſe, & gladios acerrimiſſimos dolorum pupugiſſe, ex cuius puncturis ſanguis manavit, affirmat: *Durum ſolent agelatur in anima Chriſti, ex conſiſtentiſſimo ſanguine tam late manabat.* In ejus corde detestabatur, & amor quo flagrabat erga genus humanum concertabant. Unam ſubilitatem Rupertus Abbatis audite. Hic Author in eo loco multos fuiſſe lapides putat. Hos dum Chriſtus aſſeſſit, mentem ejus ſubint illos inſtrumenta martyrii facti Stephani futuros; ac ſi dixiſſet: *ô lapides impij, ô petras crudeles, vos membra mei Levite lacerabitis, vos carnem aſſeſſeritis, vos viam auferetis, eique mortem dabit. Hæc conſideratio adeo cor ejus tranſiit, tantumque dolorem intulit, ut ſudorem ſanguinis expreſſerit. *Facilius eſt ſudor ejus ſicut gutta ſanguinis decurſerit ſuper terram.**

4. Sed ô mi Redemptor antequam lapides intrare, an non menti tuæ calix amarus cum omnibus inſtrumentis paſſionis ſeſe objecit? quimodò dixiſti enim. *Pater ſi vis tranſfer à me calicem iſtum.* Hi eventus doloroſi utpote clarorum, ſpirantum, flagellorum, quæ tuum corpus cruciabunt, potius ſanguinem expreſſerit tibi deberent, quam lampades, qui impetent Stephanum. Qualiter ſanctus Matthæus de calice paſſionis loquitur obſervemus, *Transſent à me calix iſte.* Quid proprie ſignificat tranſſent? Logice dum audit propoſitionem, quam parum curat, num illam neget, vel concedat, dicit *tranſſent*, id eſt parum mea referet. Hinc ad cauſam etiam dixit Chriſtus de calice paſſionis: *Transſent à me calix iſte: ſed lapides Stephani adeo ipſum tormentarunt, ut ſudorem cruciatum expreſſerit, Et factus eſt ſudor.*

5. Hic Rupertus tuos ô Stephano, Chriſtus ſanguinem abut lapides, tuumque ſanguinem moriturus, hinc factus eſt ſudor, &c.

6. Maneamus in hortu Olivarum, ut aliis obſervationibus actiones Chriſti ponderemus.

Adſunt Hebræi, ut eum capiant, & ducere Juda eum accedant, ut manum injiciant, & vinciant. Dominus interrogat. *Quem queritis?* reſpondent *Jeſum Nazarenum.* Replicat Chriſtus. *Dixi vobis quia ego ſum.* Si ergo me velitis alibi ne me queratis, ego ipſe ſum, & ſi me velitis capere, non reſiſto, unicum à vobis rogo, ne meis diſcipulis moleſti ſitis. *Si ergo me queritis, ſinite hos abire.* De me facite, quod lubet. Lacerate me, torquere, carnes hæc diſcerpente, occidite me, ſed horum ne capillum tangatis. *Sinite hos abire.* Simile quid de Epaminonda hiftorici referunt. Hic generoſus dux pro Thebanis dimicans ab hoſtibus vulnere lethale recepit, accurrunt milites in ejus ſubſidium, ac illa propria ſua perſona neglecta ſollicitior de clypeo lapſo fuit. Hinc milites interrogavit, an eſſet in tuto, vel num hoſti ceſſiſſet, rogavitque ut neglecta curatione vulneris è quo ſanguinem & animam verſabat, irent omnem conatum adhibitu, ne in manus hoſtiles deveniret. Demonſtravit clypeo ſemagis torqueti, quam à ſe ipſo. *Vi rolatuſ* (inquit Juſtinus hiftoricus) *in caſtra ſemianimis vocem ſpiritusque collegit, ſed unum à circumſtantiſſimis requiſivit, num candenti ſibi ſentum ademiſſet hoſtis, quod ut ſervatum audivit, allatum veluti laborum gloriæ ſocum oſculatus, atque ita gratulabundus exſpiravit.* Chriſtus ſanctus Ecceſta, & militiæ Chriſtiane dux erat, in hortu ab hoſtibus cunctis, magis eſt ſollicitus de ſuis ſcutis Apoſtolicis, quam de ſe ipſo. Hinc ait ad turbas. *Si ergo me queritis, ſinite hos abire.* Idcirco Theodoretus. *Dominus autem, ut non caperentur diſcipuli dixit: ſi ergo me queritis, &c.*

6. Duo diſcipuli Chriſti in Emaus pergebant, & dum de morte Chriſti moeſtos diſcurſus miſcerent, ille ſubito viatorum more veſtitus ſe iis jungit, familiariter, ex ſcripturis factis ſuam gloriſiam reſurrectionem probare conatur. Sol jam occubiturus erat, & nox in acte explicans ſua atra vela comparebat. Et in Domini ulterius ſibi proſciſcendum ſingens ab iis vale ſumpſit. Optatem hanc diem eſſe annum, ut vobiscum iter agere poſſem, ſed ulterius mihi eundem eſt, id eſt vobis valedico, Deus vobiscum ſit; hic abire diſcipulis datus videbatur, id eſt rogant: *Mane nobiſcum Domine, quoniam ad veſperas ſcit.* Nox ingruit, non eſt tempus iter producendi, id eſt nobiſcum mane. Salvaror conſtat, & diverſorū petierunt.

S. Ioh. c. 18.

Valerius Maximus lib. 3. c. 2. Iuſtinus Epiſt. 1. 6.

Theod. in c. 18. Ioh.

Luc. 24.

Handwritten notes in the right margin, including the word "dicant" and other illegible characters.

tempus cœnz advehit, nec nisi unicum panem habebant, illum mensæ apponunt. Christus ei benedixit, & in duas partes divisit. Hinc facit textus. *Accepti panem, benedixit ac fregit: Panem unum tantum dividit in duas partes: an non tres mensæ affidebant: ergo unus manebat incœnatus? Agedum, ait Christus, vestra necessitati compatiar, portionem meam vobis cedo, vos eam comedite. Et porrigebat illis.* Est ob-

Duran. in Rat. Bibl. & Alphons. Salm. in c. 24. D. Luc. 11. 9. 1. p. in

servatio Durandi, in Emmaus fregisse panem, sed non comedisse lagynos. Et Salmeron. Admit sibi panem de ore, ut discipulis provideat. O mi Deus, quam pius es? magis compateris nostris miseris, quam tuis adversariis, quas ingrata Hierusalem in tuum damnium tibi parat. Hinc nil miri si oculi lachrymis, labra suspiriis, illam deplorent, cum ejus miseriam tibi displicent. *Flevit non super se, sed super illam.* Sed quid tero tempus in Scripturis, si quotidie id in vobis & maxime in me experientia hoc demonstrat: ego vilissima creatura te ingrata offendo, & tu mihi clementer compateris, excusans meam fragilitatem. Altera die rursus te offendo, & tu denovo paratus es, ut mihi compatiaris; dicens me à Dæmone teatum, tu offensus mihi offendeam compateris, & quis unquam audivit vulneratum ob vulnus compati vulnerant? *Flevit super illam.*

D. Luc. cap. 7.

7. Sed illud, quod me in stuporem agit, est, quod injurias suis illatas ægrius ferat, quam sibi datas. Christus à Pharisæo ad mensam invitatus fuit, sub prandio Magdalarum rogat, lachimis eum lavat, unguento inungit, labiis mundatis osculatur. *Et stans retro secus pedes Domini, lacrimis cepit rigare pedes ejus.* Pharisæus videns Redemptorem non repellere mulierem peccatricem, sed potius benevole eam admittere, & ejus supplicæ, & unctio gratificare, sic secum discurrete cepit. Magdalenam inter feminas est maxima peccatrix, & insuper Christus non est Propheta, sed se vendit pro tali. *Hic si esse Propheta sciret utique, quæ, & qualis esset mulier, qua tangit eum.* Sic interpretatur Janseus. Provocatur contra ad utriusque calumniam, & condemnationem: mulierem quidem esse peccatricem, Jesum vero indicant non esse Prophetam, qualis ab omnibus habetur. Et S. Gregorius Papa, *Agram reprehendit de agridine, medicum de subventionem.* Magna res, Simonem aggreditur, & Magdalenam defendit. *Si non habeo aliquid tibi dicere. Sic Janseus. Mulierem ab iniquo judicio*

Inspen. con. m. in sonc. E. rang. c. 48. in c. 7. D. Luc. D. Greg. serm. de Maria Magd. Janjen. ib.

liberat, & Pharisæica superbia medetur indicant. *lum quoq; peccatorem esse, & veniam digne, & longe in dilectione separari à muliere, quam per se contemnebat.* Domine, an non audivisti à Pharisæo te traduci ut vatem falsum, & mendacem? cur ergo ei non respondes. Defenderum honorem, nam qualis sic Magdalenam sciri. Quod ego siui offensus libenter toleto, sed quod Magdalenam sit offensa graviter meangit; quod demostro, dum non me, sed illam defendo. Hinc fuisse intentionem Christi his verbis authoritativè pradiatus restatur: *Notandum est illud, quod ad contemplantam mulierem, vocat Simonem dicens, vides hanc mulierem quasi dicat: Non poteris bene velut adhuc peccatricem advergari, & indignam meo contra te consensere, si eam probe contemplantam fueris, imò te longe ab ea superar invenies, si consersas tua in me officia cum illius officia. Vides tu toto corporis habitu penitentiam imaginem præferentem? quomodo ergo, tu peccatricem approbaris.*

8. Tempore passionis Filius Dei duabus injuriis gravissimis affectus fuit. Prima est alapa ei inflata ab impio servo coram Pontifice. *Ynus affligens dedit alapam Jesu.* Actio facta est indigna, ut Filius Dei eam sustineret non potuerit, & se continere non potens, dixit: *Si male batus sum, respiciam perhibe de malo, si autem bene, cur me cadis?* altera fuit dum in cruce ei manus clavis transfixerunt: ideo sanctus Hilarius præ dolore eum exclamasse, & ad Hellas utque voces emisisse ait. *Transverberante clavo palma gemitus ascendit, & clavo conversus est, & me hercle hi duo passus sunt digni observatione, & stupore.* Inter alia tormenta multa graviora veluti flagra ad columnam, spinas transfigentes ejus caput semper tacuit, nec signum dolotis ostendit. Et tunc ad colaphum impudentem se ostendit: præterea ita observante sancto Hilario quamvis clavi pedum crudeliores, vel æque crudeles fuerint, tamen claves manuum, & non pedum graviter fecit. *Audire caulam Philo Carpatius, sancti Iustinus, & Valentinus martyris Christi martyres Ecclesie designati afferunt: Maxilla & gena Christi martyris in Ecclesia. Idcirco sponia in cantibus factis solent dicere: Sicut fragmen mali punit gona tua. Nam sicut malo granarum interius est rubro, sicut dum, & exterius purpureum, sic martyres interius amare, & exterius languere toberent. Ideo Christus alapam sibi inflatam sibi coadit. Et si credimus Ilaia, in manibus Filii Dei con-*

Cain. Et tamen patravit sacrilegium. Sed fratricidium maledictione diluit. *Maledictus eris super terram.* Frugibus eum privat, nec vult ut ex labore fructum colligat. *Cum operatus fueris eam, non dabit tibi fructus suos.* Quale est hoc paradoxum ob fratricidium, & non ob sacrilegium punitur? nollet Deus offendere voluit, se quidem possitolerare injurias sibi, sed nobis illatas, non posse se continere, quin puniat. Audire Chrysostomum. *Vide quemodo Deus, quando in ipsum peccavit Cain peccato non vulgari dimisit, quando autem in fratrem armavit dexteram, maledictionem intulit, & increpavit.*

D. Ioh. Chryso.

Matth. 21.

Matth. 21.

Didacus Penfer. 10. 4. lib. 16. c. 11. in c. 13. D. Luce. 9. 20.

12. Aliis occasionebus à me plures esse additas rationes, cur Christus dixit deoventit illam ficum, & coma exuerit, recordor. *Barrefacta est continuo ficulnea.* Non possum mihi imaginari, quare hanc arborem aggressus sit, forsitan quia diu jejunaverat (restitit namque textus quod esturrit) & nullum fructum invenit? verum quia non erat tempus ficorum, hanc penam non merebatur. Ego credo ficum fuisse sterilem nec unquam protulisse fructus. Hinc Christus eam non maledixit ob nullas repetas ficus solandæ fami, sed quia omnes labores quolibet anno ab agricola impensos frustra. Hoc confitimo similitudine, quam à Salvatore datam, sanctus Lucas recenlet: *Arboram fieri habebat quidam plantatam in vinea sua, & venit quærens fructum in illa, & non invenit. Per tres annos non protulit fructus, Dominus vitroni præcepit, ut eam evelleret: Succida illam.* Gravis quidam anthor caulam hujus inquit, & responderid factum, non quod nullos produxerit fructus, sed quia terram inutiliter occupavit. *Ve quid terram occupat? Infrugiferam ficum succidi jubet Dominus. & cur eam succidi mandat? an quia sibi aliquod damnum importat? Absit, sed quia terra detrimentosa est, illam inutiliter occupans: quippianis, ut quid etiam terram occupat? hac similitudine humanata sapientia offendere voluit, se actius animadvertere in noxas nobis illatas, quam sibi.*

13. Hanc veritatem clarius expressit per illam parabolam, quam sanctus Matthæus scripto consignavit. Patrem familias adducit, qui servos citavit, ut quantum deberent rationem redderent. Unus comparuit, qui decem milia talenta debebat. Illi significavit Dominus se ad amissum omne debitum solvi velle, & si non sit nummatus, omnia mobilia, & immobilia vendat: *Inisti vendidisti omnia qua habebat, & reddidit.* Uementem Dominum percipere terram se prostravit rogans tempus, & misericordiam sibi præstari se omnia solviturum: *Patientiam habe in me, & omnia reddam tibi.* Non tantum accepit hanc oblationem, sed omne debitum illi condonavit: *Miserus est Dominus servus illius, & omne debitum dimisit ei.*

14. Tanto affectu ferebatur Christus ego Hierosolytam, à qua tamen erat citi digressus, ut damna inferenda illi à Tito, & Vespasiano sibi mecerogari putarit. *Floret super illam, ac si florisset super se.* Damna, que intererat suis amicis, & fidelibus ea sibi inteti celet. David errata agnoscens actum contentions elicit, dum humiliter ad divinam majestatem converterius illachitimos dixit: *Tibi soli peccavi, & malum coram te feci: Tibi soli an solum offensus sum Deum? an non nocuisti Uræ ejus vocem rapiendo? nonne injuriam intulisti Bethsabee ejus victimam occidendo? ego tibi soli peccavi, & coram te peccaverat, etiam contra Uræ quem occiderat, & contra Bethsabee quem adulteraverat, & contra populum, quem sibi dedit averat.* Et sanctus Pater Augustinus S. Aug. hoc? nonne erat adulterata uxor altera? & maritus occisus? nonne omnes noverant, quod David fecerat? quid est, tibi soli peccavi, & malum coram te feci? Ah dicit David, Uræ qui-

bat, & reddidit. Uementem Dominum percipere terram se prostravit rogans tempus, & misericordiam sibi præstari se omnia solviturum: Patientiam habe in me, & omnia reddam tibi. Non tantum accepit hanc oblationem, sed omne debitum illi condonavit: Miserus est Dominus servus illius, & omne debitum dimisit ei.

Servus abiit contentus, & alre fortes palatii conferentem invenit, qui sibi centum denarios debebat, cum aggressus collo apprehendit, in solum dejecit, genua pedus calcavit, & colulum stringens eum, suffocatus erat. Suffocatus eum dicens: *redde quod debes.* Miser misericordiam flagitabat: *Patientiam habe in me, & omnia reddam tibi,* sed frustra, vel solve, vel refoveo, & dum viveas iller, cum carere concidit. Nonnulli servi præterea valde hoc factum admirantes, ex ejus crudelitate scandalizari solent, & narraverunt Dominus sua, omnia, qua facta fuerant. Dominus eum citavit, & modum procedendi improbens: *Tradidit eum terribili donec redderet unversum habitum.* Hic vesupio atreos auditores. Dominus ob proprium debitum eum non incitaret, sed debnum condonate, & quia male tracta conferentem, trane hile in flammatur? Ita ait Chrysostomus: *Cum in se peccatum est, ad omnia rationem peccati totum dimittit, cum autem in conferentem utruddelis, & inhumanus, suam revoce liberalitatem.*

14. Tanto affectu ferebatur Christus ego Hierosolytam, à qua tamen erat citi digressus, ut damna inferenda illi à Tito, & Vespasiano sibi mecerogari putarit. Floret super illam, ac si florisset super se. Damna, que intererat suis amicis, & fidelibus ea sibi inteti celet. David errata agnoscens actum contentions elicit, dum humiliter ad divinam majestatem converterius illachitimos dixit: Tibi soli peccavi, & malum coram te feci: Tibi soli an solum offensus sum Deum? an non nocuisti Uræ ejus vocem rapiendo? nonne injuriam intulisti Bethsabee ejus victimam occidendo? ego tibi soli peccavi, & coram te peccaverat, etiam contra Uræ quem occiderat, & contra Bethsabee quem adulteraverat, & contra populum, quem sibi dedit averat. Et sanctus Pater Augustinus S. Aug. hoc? nonne erat adulterata uxor altera? & maritus occisus? nonne omnes noverant, quod David fecerat? quid est, tibi soli peccavi, & malum coram te feci? Ah dicit David, Uræ qui-

dem noui in vita, & Berthabez in honore, sed
Deo hoc ita displicuit, ac si ipsum solum offendit.
Ibi sub peccati: In persona propria laesus
est. Oculo Prophetico omnia aduersa Hieroso-
lymae etiam praevide, ex inimico cordis illa
facit, ac veluti propria illa deploravit, & sicut
ad Titum, & Vespasianus arma contra se sum-
pserat: Fecit super illum.

15. Nos idem Creatori nostro exhibere de-
beremus, hoc est injurias quas peccatores ipsi
inferunt, & timore ac si nobis irrogarentur, Ad
solum pertinet sentire inimicitias illatas pati,
Nos furus filii Dei, audimus illum sceleratum
Dei maledicere, cum blasphemate, honorem
Dei laedere, & idemus, quot sunt Praelati, qui
liberos habent discipulos, scandalosos, & pesti-
mos, quique quotidie Deum offendunt? & tam-
men conuenit, & ostendunt se non videre, ac
sane, & si vident, tolerant: videntur non habere
linguam ad eos arguendos, manus ad casti-
gandos, aut contemtem, ut sibi obedientiam exhi-
berent faciant. Et tamen dissolutiones eorum sunt
offensa Dei, quas superior flocci pendit. Sed si
habitor, semel unico verbo eorum personam
tangat, & reparationem laedat, sunt Argi ad vi-
derendos omnes defectus, & Eratet ad illos puni-
endos, minus astringant, quod Deum blasphem-
amus, & maledictioe petierit, quam quod uni-
co verbo laesi fiat. Hic non est modus agendi
boni Praelati. Ruar caelum, peccat mundus,
angustias, imo vita amittatur, ut honor Dei con-
suetur.

16. Ad nostrum ruborem sanctus Ambro-
sius Antiochie quendam nobilem proditorie
occidit, eoque necato eadem immobiliter ca-
deret adhuc commemorat. Multi ad huic
causam accurrunt, & inter illos occisor ne-
cem dissimulatos, Canis homicida viso, eam la-
tenter perit, & vellibus apprehendens vindictam
indamavit, Canis inuestigato paulisper quibus do-
lens, arma silicibus assumptis. O Deus tantae fa-
ctus canis dominum, & homo videns hono-
rem Dei laedi, cecit, & dissimulat: erubescamus,
dum majori zelo belliam erga dominum, quam
Christianum erga Deum fieri videmus. Dum,
hoc cogito, horreo, nec alios terminos inuenire
possum, quibus in his inconuenientias
inveniat. Dicta sufficiant, &
quiescat.

ALTERA PARS.

Veniens dies in te: & circumdabunt te inimici tui
vulso, & circumdabunt te, & conquisibunt te
undique, & ad terram prosterent te: & sicut
tuus, qui in te sunt, & non reliquent in te
lapidem super lapidem.

17. Quot aduersitates infelici Hierosoli-
mae imminet? cum ingeris ab hosti-
bus, qui te angustiant, & oppriment, solo a-
quaberis, & funditus destrueris, multi filiorum
tuorum captivabuntur, multi per mundum eura-
bundi vagabuntur, Verbo; adeo desolaberis, &
destrueris, ut nec lapis super lapidem mansurus
sit. Et si causam harum aduersitatum scire velitis,
audite Salvatorem plangentem. Et quod non cogi-
no veris tempus visitationis tuae, ob scelera civium.
Hinc Origenes, Non ego igitur, & illam Hierusa-
lem propter habitatorum scelera fuisse destructam.
Et eo ulque redacta est ab oblidendis Tito, &
Vespasiano, ut fuerit civium carcer, ut fame & si-
ti tabuerint, & omnes praecessitate perierint,
illis angustis fuerunt involuti, ut mattes ne mo-
reterentur fame, proprias proles devorarent. An po-
telt audiri calamitas major? Conquisibunt te un-
dique, hoc est inquit Dionysius Cathartianus, Cart in c.
Sic oblidabunt, ut egredi non possis, nec audoas, sed
fame, & siti, ac alius modis gravissime affigeris. art. 4. f.
Ad tantam enim angustiam habitatores Hierusa-
lem devenerunt, ut mulieres proprios pueros comede-
rent. Jure itaque dici potelt, a nostris peccatis no-
stra mala provalite. Propter peccata veniunt ad-
versa. Hinc Chrysippus miseris involutos fallis,
& contra rationem originem miseriarum, adver-
sa fortunae, vel constellationi caeli attribue re af-
ferit, imo potius illas sibi ipsis, & propriis pecca-
tis ascribere debere.

Quam falso accusari superos, stultique que-
runtur.
Mortales, etenim nostrorum causa malorum.
Ipsi nos sumus, & sua quemque decordia laedit.

Et sanctus Gregorius. Mala, qua patimur pec-
cata nostra meruerunt. Hoc nosse d. s. lvaro: eu-
tans paratitum docuisse videtur dum dixit, Con: Matt. 6. 9.
sile filii veniuntur tibi peccata. Sed quid peccatis,
cum paraly si h. z. in infirmitas ab eius peccatis pro-
cellerat. Idcirco Doctor Angelicus dixit, quid est D Thom.
quod iste peccat sanitatem corporis, & Dominus dat in c. 9.
Janua-

Orig. in
Cat. D. I. 16
ibid.
Dionysius
Cart in c.
9 D Luc.
art. 4. f.
244 lo-
leph de bel-
ludaica.
Chrysipp.
D Thom.
in c. 9.

Handwritten notes in the right margin, including the word "Hierosolima" and other illegible characters.

Matth. f. caussa agritudinis, sicut in psalmo: propter iniquitates eorum multiplicata sunt infirmitates eorum.

Dionysius Et Dionysius Cathulianus confirmat. Remittuntur tibi peccata tua, propter quod hanc sustines infirmitatem.

18. Auditores, faciamus opus misericordiae, visitemus miserum infirmum nomine Job abyso miseriarum immerso. O Job qui tecum agitur? Pejus mecum agi non potest, collo tenus misericors sum immerfus, patientiam habere debeo, quia hi sunt fructus huius mundi. Quis sibi persuasisset hominem adeo opulentum, tantis miseris involvendum? mala tua ossa penetrant, es vera idra mortis. Haec lepra ad animam usque pergit, & ad minus non est tibi lectus in quo quiescas? haec putredo tibi ingeritur ex eo solum, quod in hoc loco immundo sis. Dic quoniam abierunt tot tuae opes, omnia mihi adverte fuerunt, Annon tibi fuerunt multae proles, quomodo te ergo ab omnibus derelictum video: omnes miserè obierunt, ut meae miseriae aufererentur. Miror tot tua mala, nec cogitare possum unde processerant, Sed auditores Jobum assignantem causam audite. Respondens Job dixit, utinam appenderentur peccata mea, quibus iram merui, & calamitates, quam patior in steratere. Proprio ore haec adverte a peccatis orta fatetur, eisque opinioni adhaerent tres eius amici, qui eum inviserunt. Nempe Eliphaz Themanites, Baldad, Suhites, Sophar Naamathites Sic Ambrosius, Tres illi Reges amici Job, propterea eum peccatorem pronuntiabant, quia in opem factum ex arboribus, orbantem liberis ex faciendo parente, perfusum ulceribus, inhorrentem vibratibus, exaratum vulneribus à capite usque ad pedes videbant: & esto esset iustus, & amicus Dei, tamen à posteriori ejus adverte a peccatis processisse intulerunt.

19. Quis unquam miserias, quibus involutus est Cain ob fratricidium recensere possit? Primo omnibus bonis fortunae exortus fuit: Cum operatus fuerit terram, non dabit tibi fructus suos.

Secundo eris vagus, & profugus super terram. Procopius. Eris mobilis & instabilis Galatius. Eris vagus & inquietus. Georgius Venetus, eris nutans. Sanctus Macharius, Augustinus & tremore tenebris, aqua tremore agitaberis super terram. Septuaginta Eris gemens & tremens super terram. Chaldaei, Eris instabilis, & transmigrans in terra.

Nunc has omnes versiones iungite, & quot adverte fratres infelicis Caino ob peccatum evenerint videbitis. Hinc dixit Divus Ambrosius: Omni improbo mala adiunt, & assuetura sunt: quae adiunt, irascentiam operantur, quae futura sunt, frigidum, sed improbum plus praesentia, quam futura solent. Et sanctus Pontifex Gregorius: Mors prope est, sed semper in laboribus; quia aut moritur, quae vivit, aut moritur, quae sibi ab aliis inferuntur: ut ergo tranquillum ac securum deus, hinc praedictum terroris sentit semper in auribus est.

20. Cui datum fuisse videre vides illis Pentapoli, illas judicasset hortos deliciosos. In vena tetra pomposa pallium floribus ornatum ostendebat: campi virentes nudis agricolis; abundantiam fructuum vini, & frugum, grasso nonquam messem auream in campis conglutavit, venti Aquilonares nonquam comparete fuerant, si, ut laederent plantas, fructus ex eis exercebant, germinibus novellis, & tamis procedentibus nonquam obfuit gelu: sufficit dicere, quod seipsum illam terram ob amantem, & copiam non vocet paradysum Dei: Sicut paradysus Damasci. Sed qui postea eas vidisset, nihil eandem metamorphosin conspexit. Intuitus fuisse cernitur solo aequatas, adificia destructa, terram inhabitabilem, agros redditos steriles, campos in cinerem redactos, acervos petrarum fumo obducos. Lapides, qui supererant à voracibus flammis motati sunt in carbones. Hic apparente vapore, sic videbantur exhalari vapores sulphurei, & vitribus illius terrae ambuatae fumus nigerrimus affurgere cernitur. O quot malorum ipsorum peccata fuisse causa. Qui tunc est peccator? per sua scelera non solum se ipso, sed & saltem regionem, facili perdidit, erat nempe magnarum leuciarum, in qua habitatores gaudere possent, & fructibus bonis saculi, & Deo concessis, illi autem infelices eam exiterunt, & bona naturalia, quae Deus omnibus hominibus utenda concesserat, illi agentibus videtur. Ad hunc statum filius Dei civitatem Hierosalem redigendam praevidit, & praedixit: Ite, sacerdotio, sacrificis, templo solitudo erit. & Hebraei omnibus bonis temporalibus & spiritualibus excederant, eo quod non egredierentur tempus visitationis. Hinc sequitur, viderunt dicitur, vel ut explanat Dionysius Cathulianus contra Iulianum: Imo: nam quicquid peccator facit, in ejus damnationem redudat. Hinc dixit Salvianus: Ipse sibi parat peccator, qui quae quid patitur, non calamitatem nostrarum auctores sumus, nos ergo adverte in vana opinio facinus, nos iniqua, nos Deo nolente cruciamur.

21. Casus exercituum Saulis à Philistinis plebs desperatus non neminem, qui sibi mortem referret, quae sicut, sed cum nullum sepe terret in montibus Gelboe, se ipsum furore necavit. Quidam Amalecitas David

Job. 6. 6.

Ambros.

Gen. 4. 4.

Proco. Ga.

lat Georg.

ven. D.

Machar.

Septuag.

Chaldaei.

sa.

D. Ambros.

David frustra se nuuatatum sperans, & munus
 repositurum, Davidem coronam, & clypeum in
 vicinis tellinonum portans accessit, & dixit:
Sans super eum occidi illum: mors Saul Davidi
 maximum dolorem intulit, vestes laceravit, plan-
 dit, & ieiunavit David, adolescentem interrogat,
 unde et tu? respondit *Fillius hominis ad vena Amale-*
icia ego sum. Intelligens eum Amalecitas, set-
 rum vocavit, & ut in sua presentia eum truci-
 daret praecepit: *Acedens iras in eum, qui per-*
cutit illum, & mortuus est. De hoc bene dici po-
 test, quod malum insat medicum hic miser qua-
 sit, & quod mortem secum gestavit, & quod
 multoties egit contra eum redundavit. Erat, (in-
 quit Theodoretus) Amalecitas, in quem univervo-
 rum iam tulerat sententiam mortis.

21. David de peccatore loquens dixit. Incidit
 in fraxum, quam fecit. Idcirco Bellarminus, ape-
 rit lacum, seu cisternam, ut justus nesciens ibi esse
 fraxinam eam caderet, sed ipse prior in eam incidit,
 quam eam fideret.

Sic Aman patibulum exsternit Madochæo,
 in quo tamen ipse fuit suspensus. Perillus excel-
 lens fulor metallorum gratiam Phaleridis Ty-
 ranni venari sperans, tantum æneum, quo Rex
 excuciare posset eos invenit. Sed Phalerides vo-
 luit, ut Perillus primo experimentum sumeret.
 Hæc volens alludere Poeta cecinit:

*Non est lex æquior ulla,
 Quam necis artificem fraude perire sua,
 Et genere in sauro sape Perillo suo.*

Ovid.

Non secus, ac ille, qui ex arcu sagittas in fo-
 lem emisit, sed supra eum relapse sunt. Goliath
 gladium gestavit, sed David eo usus est in ipsius
 necem; Hinc scripsit Bassilius Seleucus, *Cum*
Goliath arma fabricaret, id se in usus Davidis fa-
cere, & proprii jugulatoris bajulum, & in ad-
versarii habitu se Davidi venire subsidio igno-
rabat.

D. Bassil. Seleus.

Præterea Icarus dedit vinum rusticis, sed vino
 se putantes gravatos Icarum occiderunt: *Ferunt*
Icarum à Baccho utrem vini accepisse, ut ejus u-
sum mortalibus communicaret. Quare cum rusti-
cos quosdam ad bibendum invitasset, illi potus ju-
vitare capti, æquò largius hausserunt; qua ex-
te, cum crapula incommodam sentirent, malum
sibi medicamentum datum rati Icarum interfecer-
runt.

Amb. Ca-
leop verbo
virge.

Erit dies, cum peccator videbit omnia ejus
 opera mala contra se infurectura: *Vement dies*
contra te. Dies tui, omniaque scelera tua tibi
 anteponentur, animam tuam cingent, ut te in-
 vadant. *Et conangustabunt te undique. Eo quod*
non cognoveris tempus visitationis tuae.

DOMINICA DECIMA POST PENTECOSTEN.

Omni qui se exaltat humiliabitur, & qui se humiliat exaltabitur, Luc. cap. 8.

ARGUMENTUM.

Ostenditur quam suspenda sint portenta sanctæ humilitatis, dum humiles exaltat.

Effectus naturæ & artis sunt adeo miri,
 ut iudicium humanum eos reputet in-
 creditibiles. Quis unquam sibi persua-
 dere possit arenam Nili, quæ semper
 levatur in eodem pondere, decima septima Ju-
 ni reddi ponderosior? ut affirmant scripto-
 res. In monte Hæcio ignis reperitur, qui stupa
 calcigatur; & alius in monte Chinnia est, qui

restinguitur focno. In insula Gimbubona arbor
 nascitur, cujus folia in terram lapsa à se ipsis ven-
 to non agitata moventur, ac si vitam haberent, &
 si quis ea velit accipere, velocius fugiunt. In Ma-
 laco quædam viret planta, cujus radices, quæ sunt
 vestes orientem virtuosissimæ sunt contra venci-
 num, illæ vero, quæ sunt vestes occidentem sunt
 peiores acouito, & circa herba Achimenei in-
 jecta

Plin. apud jecti gladiis hostium, his timorem, & tremorem
Babbi. de incuti, eosque dat in fugam. Sic pethibentibus
Vin. de Democrito, & Theophrasto. Ethioptis seram
fr. anae quantumvis fortem aperit. Alia quæ nomen ab
fol. 102. effectu habet, ab equis calcata, ac si se viadicare
Democr. veller, clavos & soleas ferreas in detrahit. In Ata-
Theof. misia in quodam templo Nymphis dedicato
Panl. Aris lens scaturit, cujus aquæ sunt frigidissima, & ta-
6 inpr. men lignum vel alud combustibile in injectum
170. n. 6. comburnit. Leo decimus annulo infertam gem-
Antiquis mam habuit, quæ luna crescente crescebat, de-
Caris. 6. crescente decrecebat. Quis majora portenta na-
163. f. 10. turæ audivit.

2. Nec opera humana arte inventa minus stu-
 penda sunt. Albertus Magnus formavit caput
 ligneum, quod instar viri verba proferebat. Prisci
 confecerunt Lucernam, quæ mille septingentis
 annis continuo arsit. Archimedes speculum in-
 venit, quod luis radiis in exercitu Romano pro-
 cul distito flammam accendebat. Et cælos, quos
 Deus fabricavit, esto natura non sint incorrupti-
 biles, tamea in monte hominum perpetuantur.
 O prodigia artis humanam capaciatem exced-
 dentia.

Sed quid sunt stupores prædicti, si comparen-
 tur cum miraculis gratiæ in anima ab humilitate
 causatis? partes hujus virtutis omnes alios præ-
 cellit. De eo dixit Gregorius: *Est origo virtutum.*
 Sanctus Ambrosius, *nihil excellentius humilitate.*
 Divus Bernardus, *virtutum stabile fundamentum.*
 Eusebius Emillenus, *custos omnium virtutum.*
 S. Joannes Chrysostomus, *bona omnia ex humilitate procedunt:* & alibi subdit, *nihil humilitate potestius, petra est fortior, adamantio solidior.*
 Emauel Imperator, *humilitas divinum quiddam, virtutum terminus, requies, & portus salutis.*

Et sanctus pater Augustinus *o vere beata humilitas, quæ Deus hominibus peperit, vitam mortalibus edidit, cælos innovavit, mundum purificavit, paradysum aperuit, hominem ab inferis libera- vit.*

Sed ne abeamus à textu repetendo verba Christi, qui *se humilitas exaltabitur.* Ostendam, quàm sit stupenda portenta hujus virtutis, dum humiles exaltat, uti hodie contigit publicano in Evangelio, de quo scripsit Eusebius Gallicanus: *Et humilitate exaltatus est.* Interim dum ego discuro ad infimum humilitatis descendendo, vos ad summam attentionis ascende, & incipio.

Eu. ab.
Gal. in
Lyc. cap.
18. f. 74.

Qui se humilitas exaltabitur.

Hanc parabolam à Salvatore propositam, à Davide diu ante prædictam, dum dicitur: *Hunc humilitas hunc exaltat, credo.* Pharisæus hunc humilitatis, publicanus exaltatus. Hinc Renigerius Antiochensis? *Hunc videlicet Judæum populum se exaltantem, & de se præsumptum, hominum, & gentium populum se humiliantem.* Quis exaltat quod notatum est per Publicanum & Phariseum, quia publicanus se humiliavit, & exaltatus est? Pharisæus se exultavit, & humiliatus est, quia deus est? *Hunc humiliat, & hunc exaltat.*

Sed depreffionem superborum linguaquam, & exaltationem humilium, primo ex cellantibus prælo, dein ex novo probemus.

4. Deus trinus, & unus Abrahamo Valle Mambie sole calidissimo circa meridiem quicquid comparuit; Sanctus Patarchi futurum, & maxima comitate, ut domum suam ingrederetur, rogavit: *Domine, si inveni gratiam in oculis tuis, ne transieris servum tuum, Deus in invitacionem accepit, & affectum Abrahami admittit, qui credens res personæ divinas fuisse res peregrinos, convivium ex quibus feculis illustrat. Meas se assident, gustant cibos, & prandio finito e hiliam ex Sara uxore in decrepita coeetate Deus promittit, Habebis filium Sara uxoris tuae.* Et præterea, quod eum factorus sit patrem multarum generationum, & quod propter eum emænationes sint benedictæ, pollicetur: *Dicoq, Domine, num celare potero Abraham, quæ esuriam sum cum futurus sit in gente magna, ac robustissima, & benedictus sint in illo omnes nationes terræ.*

Hic sicut præcipit, causamque cui Deus Abrahamum tot favoribus, & eminentis dignum judicavit, indagat. Et ab eo dicitur alius humilitatis elicitos observat, primò: *Dum adoravit in terra,* secundo, dum dixit: *Ponam buccellam panis tui in ore meo, quod tui virtutem reverentiam, & cultu quoque butyrum, & lac, & possit coram me quomodo ait, buccellam panis tui relinquet tibi homo.* Angelicus: *buccellam dicit ex humilitate, & abrahamicus: Per hoc significabat omnes cibos, quos abrahamus erat, sed sequitur humiliter, non satietate, sed sicut solum nomen, ut buccellam panis humilitatis, & alio alio, quasi moxica sit.*
 Quia ergo Abraham, se factus, & rebus humilem præbuit, adeo exaltat, & honorat à Deo meruit. *Hunc exaltat.* Quis facit, verba sunt. *Procepit*

... quod dicitur: quia si plurimum amaret Abrahamam, quod dicitur in terram procedisset. sed eo operacione de eorum seculo conciliasset, tam tunc in...
 ... ostensionem exhiberet, ut humilem Ba-
 ... amississimum, & diuissimum creare voluerit, ob-
 ... erandum est: Omnia terram, quam conspicias,
 ... abobediens cedentes tuos, nunquam fames tor-
 ... quenda, tellus copiosissime tributam frugum iis
 ... pcedet, & bona fortunae uberem iis affluens, aul-
 ... is ad eorum obedientiam etiam plus erit, profapia
 ... tuam pulvere teret: extabit: Faciamque semen
 ... tuum sicut pulverem terrae. Unde sit, ut Abraham
 ... sa exaltatus: nonnulla iis inter ipsum, & Loth
 ... agerit eius, qui tamen multo inferior erat, verfa-
 ... hant. nihilominus Abraham se Loth nitibus
 ... libentiss: Etenim vestra terra erant te est, recede à
 ... me dicitur: sed sinistra ieris, ego dextram venabo,
 ... & dexteram elegeris ergo ad sinistram pergam.
 ... leuavit Deus, maior cecidit, & cedendo minori
 ... & libenter exaltari meretur. In Chylois. Ex-
 ... tiam praeiudicij humilitatem, ut nihil non potius
 ... habere, quam esse inter vos contentiones; ea prop-
 ... tione largas à me retributiones accipis, quia om-
 ... nino curam quam tu vides, tibi dabo, & semini tuo
 ... agnam faciam.
 ... Agat se male haberi à Sara putans fugam ca-
 ... pta: Eram inuis, & dum in nemore vagare-
 ... re, boarem vicinum adit, ut labores in itinere
 ... pallia leuaret. Illico ei apparuit Angelus, eam so-
 ... liti volens, prius ad domum Sarae redeat, sequa
 ... humiliter, suavit. Revertens ad domum tuam, &
 ... humiliter sub manu illius.
 ... Sed mitem Agat quale commodum ex hac
 ... humilitate reportat: ita audite Multiplicans mul-
 ... tiplicabo semen tuum, & non numerabitur pra-
 ... mulierum. Humilitas Agat aut cedens esse vi-
 ... detur, ex quo consequentia induci poterat,
 ... quod Deus eius stipem esse auferens, & postea
 ... eius bonam perperaturus. Audiatu Tertul-
 ... lianus: Agat auillam Sara de domo ejectionem pari-
 ... ter, & per tuam Angelus conuenit, fuga causis in-
 ... terrogat, atque accipit postquam humilitatis confi-
 ... dia correpti sem prater ea illa nominis facit quod quo
 ... caueris, multum semen esse futurum sperandet.
 ... Et est uerum, quod haec mulier ex humilitate
 ... emittit. In Petuum: Ad promissiones Dei non prius

venitur, nisi prius duo priora verba audiamus, nempe reuertere, & humiliare. Errant igitur, qui priora duo negligunt, & tamen promissiones ex Scriptura attendunt. Verbo; qui non amat humilitatem, inhabilis est ad exaltationem.
 7. Rebecca filia Bathelis, & uxor Isaac duos gemellos utero gerebat. Ut parturiret, primogenitus Elau, & secundus Jacob est nuncupatus, Deus huic formam reuelavit Jacobum evehendum, leges laturum, & sibi obedientes habiturum. Major seruiet minori. Hae dignitas, & exaltatio iuxta legem, & consuetudinem Iudaeorum debebatur Elau; an ergo Deum iniustum dicemus? minime; nam iniustitiam non potest committere, qui iniustus non est; dicit namque Deus: Non enim via mea via uestra. Mundus maiores, ego minores exalto: ecce Elau maior seruiet, ecce minor Jacob instar Domini habebit seruos. Felix ergo qui est abjectus, beatus qui est minor, fortunatus, qui est humilis. Cur interrogat, quidam moderatus: Eiam primogenitum Isaac non constituit, sed atata minorem; quia Deus minores & praeter alios in primos exaltat, & exaltat; stupenda ualde sunt iudicia Dei, ut Israel magis Deo gratus esset, uoluit eum primogenitum facere, sed enim extollere ad primogenitum: non solet Dominus alta eleuare, sed in sima.
 8. Josephus Prorex Aegypti parentem male haberi audiens, cum priusquam satis concedere inuisereloluit, & secum duos filios Manasse nata maiorem, & Ephraim iunioem, ut ab ayo benedictionem reciperent, duxit. Ad domum patris moribundi perueniunt cum decumbentem uisitant, amboque nepotes, sed Ephraim minor ad sinistram, Manasses senior ad dexteram coram ayo se prosternunt. Sanctus Senex brachia in modum crucis composuit, & dextera minori, sinistra maiori benedixit. Qui extendens manum dexteram, posuit super caput Ephraim minoris, sinistram autem super caput Manasse, qui maior natus erat, commutans manus. Valde id miratus est Joseph, & errorem ob caecitatem hoc esse putans, quia oculi ejus caligabant pra nimia senectute patrem admonuit dicens: Non ita conuenit; sed sanctus Patriarcha respondit, se non errasse, sed optime scivisse quid fecerit: Scio filii mei, scio, haec benedictio est artificiosa, & mysteriosa: ac si diceret, hic qui est natu junior, & stat ad sinistram loco humilitatis, stantibus pra ferri debet. Majorerit illo, & semen ejus crescat in gentes. Benedictio dexterae, sinistrae majores felicitates & exaltationes adfert: Et constanti

Esay in Gen. c. 17. v. 11. fol. 897. n. 105.
 Gen. c. 17.
 Isa. c. 55.
 Ioan. de la Haye in c. 25. Gen. v. 25. n. 152.
 Tract. 2. Aut. vit.
 Gen. c. 48.

Rebecca
 Isaac

Ephraim ante Manasse. Ergo humilitatem & iniquitatem Ephraim fuisse medium ad ejus exaltationem constat. Observatio est Odontis Morim: Major est natus Manasses Ephraim, dignior manasse ponitur supra Ephraim, minus digna supra Manasse. Et Auctor supradictus, noiset (sicut Joannes de la Hay subjungit. Hujusmodi manes impositione cum fratri anteposit, cum ei tanquam inferior debet subsistere. Deus enim gaudet ex minoribus, majores facere: sic & nunc Ephraim pro Manasse extollit.

Ion Mo- rim. in el- leg. Tilm. Ioan. de la Hay Tom. 3. in Gen. 6. 48. v. 15. n. 36.

Psal. 104.

Bell. in Pf. 104. fol. 663. col. 1. n. 17.

Lippoman.

Ioan. de Herosco. lib. 2. Em- ble. 2. fol. 3.

9. Vates David de adversitatibus, quas Joseph per manus fratrum suorum, & falsae imputationis impudicicie illius femine, que cum in carcerem compedibus victum coniecit, loquens sic dixit: Humilia verunt in compedibus pedes ejus. Quamnam est hæc phrasia loquendi? cur non potius dicit: pedes ejus ferreis vinculis oppressi sunt, vel compedibus pedes ejus straxerunt? quoniam juxta interpretationem Bellamini nil aliud vates dicere voluit. In Egyptum postus Joseph, & accusatus fuisse criminis ab uxore Domini sui coniectus fuit in carcerem, pedes compedibus ferreis alligatus; ergo debuit dicere ligaverunt, & non humilia verunt. Dicite, annon Joseph ad dignitates, purpuras, prælaturas, sceptræ, folia, ferta erectus fuit: hinc Propheta, ut ejus exaltationem tribueret humilitati, bene dixit: Humilia verunt in compedibus pedes ejus. Hinc Lippomanus: Humiliatur casus adolescentis, ut exaltetur, capitur, ut regnet, patitur, ut glorificetur.

An non dicitis facem extinguit, dum terra opponitur? sed quis ignorat, eam tunc magis vigorari? Vires in melinata resumo. Poëta ille cauens hoc symbolum declaravit.

Si quando mas, obscura nos pæce, Estonces cobra fuerca ii resplendeco.

quod sic latine reddo: dum nobis extinguit videtur, vires reseruit, & magis relucet.

10. Quæ hæc quæ dixi prodigia minus stupenda sunt, & exaltationes maxime ordinariæ, quas gratia per humilitatem producere possit. Humilitas suos usque ad sublimitatem dirigit: exehit, & id efficit, ut vel Deus se æstimat, donec æquetur humilibus, vel humilis elevetur, donec fiat similis Deo.

Dum Jacob in campo circa Mesopotamiam ad domum patris rediens cubaret, Deus in forma Angeli (ita asserentibus plurimis sacris Scripturis Justino Martyre, Tetrulliano, Eusebio,

Cytillo, Theodoro, & aliis) comparuit, eum. Insuper excitando ad certamen provocavit: Et non mirum, si vir luctabatur cum eo usque mane, quid cogitavit? Deus dum certamen cum Jacob ini? ubi certamen? spectus majestatis divina? Rex ille, qui dicitur d. d. cum persona vili inicit, dignitatem regali maxime innotis non attendit, Jacob, verba sunt divi Am- brosi, mansit, & luctatus est cum Deo. Sacri Scri- ptores plures causas hujus pugne adferunt. Ergo vir, scribit nollet Pacem: id est, luctabatur cum vi- ro, vel eodem pulvere respersum est cum eo. Pulvis est, nim, & caro in hæc materia idem sunt; voluit ita, ut qui Deus, eum hominem, quem beneficiis non pri- vavit devincere. & superari, ut ad Deum confingeret, voluit jaculis immisis, tandem ad se restitit, suumque reddere. Cytilus: Homo luctatus est cum Jacob, est unigenitum Dei veritatis, quomodo homo, rum esset suo tempore in spaciis nostris, præsertim sanctis Patribus.

Omnium opinionibus hic lingueere volo, & fa- lius Gregorii Nazianzenis sensum alicui. Quo- jor est statua? dum pugnat cum minore, dum se inclinat, & æquare se advenitio studet, victus se complectitur, pectora jungunt, humeros componunt, oculus cedit, vitibus certans, & victoriam ambiunt; hinc Deus cum Jacobo des- clare voluit, nescio an dicam, ut statua, & vitibus se iis æquaret, vel ut se Jacobo redderet mino- rem, & ille Deo superior evaderet. Hinc Chry- stostomus: Magna Dei misericordia, quæ totum hoc factum est, ut se illius humilitate dicitur. D. Gregorius Nazianzenus: Hæc Jacobus. Hæc cum Deo colloquatio, quæ æquum illa erat, ut equis deo opinor humani moduli cum divina sublimitate comparatio, & contentio est.

Omnia verba hujus sancti, imo mira inordi- ta, à virtute humilitatis sancte enata? Humilitati moduli cum divina humilitate comparatio. An plus dici potest? humilis est bilax, hæc quo ab una parte minus deprimatur, eo ab altera magis atollitur. Aqua, quæ descendit, majori impetu, & vigore ascendit. Hinc Juvenalis:

Ex humili magno ad fastigia rerum, Exollit.

Verba Davidis dum ad Deum conversus dixit: Dominus non est exaltatum cor meum, neque elati sunt oculi mei, ponderare volo. Dicere voluit, adeo exhorui superbiam, ut semper occidens, & cor humilitate mortificaverim. Hæc

Hic Bellarmius: David autem neque cor
 alium, neque elatos oculos gerebat, sed erit humilis
 corde, & erit humilitatem oculis proferebat.
 Sed cur tot humilitatem, cum sit Rex, & ma-
 gillus, eminentiaque fieri debeat? Remigius
 Anselmoticus in persona Davidis respondet:
 Ut conservarem humilitatem meam. Tunc fac-
 tit humilitatem? Sed quid illa praevidens, vel
 expectans? Audite certus sum animam meam
 humiliandam: sed exalta vi animam meam. O in-
 gigne ita regna, oculos deprimere, cor flectere,
 ut anima exaltetur: Cor in oculorumque depresso
 vis erat ad exaltationem animae: quo magis humiliat
 David. Et corde respicit mundi magnalia, eo cla-
 riorum exaltationem, & magnitudinem acquirat
 anima. Excelsum erat apud Deum, ubi submissus
 fuerit, dom se dimiserit, utique ad ima caelorum ex-
 altari pertingeret.
 Sed tempus est, ut de potentis testamenti
 veteris ad stupores Novi transieramus. Prae cursor
 Joannes Baptista qualitates, & conditiones, filii
 Dei recensens sic dixit: Ipse est, qui post me veniu-
 rit, qui ante me factus est, cuius ego non sum dig-
 nus, ut solvam ejus corrigiam calcamentum. Adeo
 cum eminentem sanctitate, & merito sciat, ut
 haec manus non sit digna, quae ejus soleas tangat.
 Divus Marcus vero postea ad adventum Christi, &
 Joannis annuntians dixit: Et factum est in die
 illi, venit IESUS a Nazareth Galilee, & bap-
 tizatus est a Joanne in Jordane. Quae vos, qualiter
 Evangelista hujus, & illius adventum referat,
 audite. Eodem momento, quo Joannes digitos
 super pedem Salvatoris indignos fateretur, il-
 lich Iesus venit: In diebus illis venit IESUS; &
 cur? ut natiuus, quae se humiliavit ad imitanda
 pedum supra caput divinum exaltaret: Et bap-
 tizatus est a Joanne. Totum id ego oportuit ut vati-
 cationem Evangelii, qui se humilitas exaltabitur,
 adimpleret. Id notavit divus Joannes Chryso-
 stomus: Joannes dixit non sum dignus solvere cor-
 rigiam calcamentorum ejus: Et adeo amicus quo-
 que fuit spiritus, qui manus quam esse calcamentorum
 dicit indignam, hanc super caput suum Chri-
 stum strinxit, quando ad baptismum Joannis veri-
 tem inclinavit. Verum namque est, quod dixit
 divus Bernardus: Humilitas ab imis ad alta levat.
 Divus Petrus bonam praedam piscium ce-
 rem vidit, ad quem conversus sic exclamavit: Exi
 a me Domine, quia homo peccator sum: ac si dice-
 ret, O mi Deus tot, & tam enormia mea peccata
 calcagolico, ut me indignum, qui tua suar pra-
 edarii Dominicale.

sentia, tuisque favoribus afficiat, confitear. O
 magnam humilitatem hujus peccatoris! non-
 nulli Autores Petrum tunc ad Apostolum e-
 vechum alleunt, Petrus dicente humiliter Christo,
 exi a me quia peccator sum ego, ex hoc officium A-
 postolatus ipsi Dominus benigne commisit. Ino div-
 vus Chryostomus alleunt Christum, dum vidit
 Petrum tibi ad genua, atque dicentem: Exi
 a me quia peccator sum, & se submittentem, ver-
 baque humilitatis proferentem cum alis prae-
 positus, & principem atque magnum Pontifi-
 cem Ecclesiae creasse: Sic etiam Petrus ait, exi
 a me Domine, quia homo peccator sum. Et prop-
 ter factus est Ecclesiae fundamentum. Nihil enim sic
 est amicum Deo, quam si quis se minimis annu-
 ret; hoc est enim caput totius Philoſophiae atque sa-
 pientiae.
 14. Audidores, emicentias Beatissimae Virginis
 a quam virtute ortum dixisse creditis? cur tot
 portenta stupenda in Maria est operatus Deus,
 ut illam pra omnibus creaturis, magis sanctam
 eligeret, supra choros Angelicos sublimaret, &
 ad maternitatem Dei, quae est maxima dignitas,
 reperiri potens exaltaret? ego ob humilitatem
 profundam tot insignes prerogativas a Deo ipsi
 communicatas credo? Et quidem Spiritus San-
 ctus illo passu Cantorum, capilli tui sicut greges
 caprarum, quae ascenderunt de monte Galaad. Dif-
 ficili, & obscuro, sed mylletis gravido conceptu
 hoc voluisse persuadere mihi videtur. Quomodo
 verificentur, ascenderunt, & de monte? dicere
 potius debebat: Ascenderunt ad montem, vel de-
 scenderunt de monte. Richardus a sancto Lauren-
 tio hanc Scripturam de Maria explicat. Capilli
 ejus sunt cogitationes humiles & conceptus,
 quibus de se ipsa humiliter sentiebat, ideo Ange-
 lo respondit: Ecce ancilla Domini. Capilli isti sunt
 cogitationes humiles, quae de corde veluti de capite S. Lauren-
 tiorum, & ascendant de monte Galaad, id est, de
 sublimitate perfectissimae suae. Illa ergo dum ad unum laudis
 humilitatis descendit, se servavit abjectionem Do-
 mini tepurans, descendit Deus, & ad maximas
 emicentias dignitatum calli, & terrae eam eve-
 xit. Bene autem, prosequitur Richardus: Ascen-
 derunt, licet descenderunt, quia hujus descensus in
 oculis suis, ante oculos Domini erat quidam mag-
 nus ascensus.
 Hinc bene quadat, quod Mattheus scribit: Marfil. 3.
 Inter omnes homines post Christum Maria fuit hu-
 millima, quia nunquam super omnes altioris as-
 cendisset, nisi mentis humilitate prius sub omnibus
 descen-

Ampigol-
 lus in sua
 Bibl. au-
 rea. c. 19.
 D. Iosum.
 Chrysof.
 hom. 3. in
 Math ap.
 Nova. in
 umbra
 Virgin.
 n. 1566.
 Cant. c. 4.
 Richard. a
 S. Lauren-
 tiorum.
 Virgini.
 Marfil. 3.

PTI
 licab

descendisset, eo quod vis ad ascensum sit humili-
tati.

S. Brigit.
l. 2. *revel.*
cap. 23.
Ipsamet Beata Virgo sanctæ Brigittæ hoc re-
velavit. *Ve quid enim ego me tantum humiliabam,*
*aut unde promerui tantam gratiam, nisi quia cogi-
tavi, & servi me nihil à me esse aut habere?* Et D.
Bernard. has eminentias Mariæ per humilitatem
obtentas attendens exclamavit: *O vero celestis*

D. Bern.
ap. la. 101.
2. de hu-
mi. prop. 3
planta, prestosior cunctis, sanctior univcrsis! O vire
*ignivra, vira quod solum sui dignum portare fa-
lenti fructum!* O Virgo virga sublimis, quam in
sublime cernit omni sanctum erigit, usque ad sedentem
in throno, usque ad Dominum majestatis, nos, enim
ad mirum, quoniam in altum mittit radices humi-
litate.

15. Nos non posse ad abyssum humilitatis
Virginis pervenire, & consequenter non esse pos-
sibile, quod ejus eminentias attingamus, scio;
Nihilominus illas humiliações omittere non
debemus (supposita divina gratia) quas vites
nostræ ferre possunt, quia ad minus Deus illa
gloria nos donabit, quam alias non obtine-
mus, si actus eorum humilitatis eliceremus.
Audite Scripturam. Apostoli hanc virtutem
conculcarunt, dum qualibet praelaturam ambi-
ret, & nullus subesse vellet: *Falsa est contem-
ptio inter eos, qui eorum videretur esse major, Do-
minus occasionem discensum insititendi sum-
psit, quo is non præesse, sed subesse suaderet:*
Qui major est in vobis, sit sicut junior, & qui

D. Lucas
cap. 22.
præcesserit, sicut ministrator. Finito discursu de
humilitate, illico subiunxit: *Ego dispono vobis*
regnum, ut sedatis super mensam meam in regno
meo & sedatis super thronos iudicantes duodecim
tribus Israel. Deus immortalis, quæ connectio
hæc est, subjectionis cum praelatione, virtutum
cum festo, humilitatis cum gloria, vilitatis
cum regno? dicere voluit, quod quod minores
fuertat in terra, eò majores futuros in caelo. Ad
hoc propositum credo dixisse Isaac presbyterum:

I. Isaac.
prob. lib.
de contem-
ptu mundi
cap. 12.
*Vilipende te ipsam, & videbis gloriam Dei in te-
metipso, nam ubicunque humilitas nascitur, ibi*
gloria oritur Dei, quod si habes humilitatem
peccati mundi, ostendit tibi Deus gloriam in corde
tuo.

16. Poëta, & Propheta David in spiritu præ-
videns triumphum, quo filius Dei post sacro-
sanctam resurrectionem alta petiturus erat, hunc
S. Cyprian.
Psalium in ejus laudem composuit: *Dominus*
est terra, &c. Sic affirmant SS. Cyprianus,
Hieronymus, Gregorius Nyficus, Augustinus,
Edron.
Leo & alii, & specialiter Vates adventum

Christi ad portas caelestes descensit, & inter eos
Poëtarum profopopiam adhibens Chatham, ad
quasi alloqueretur Angelos portarum cultores per
deputatos introducit: Angeli has janua præ-
dicite, quia intrare volo: *Atollite portas principes*
vestras. Quis es tu replicans Angeli, ut ad te
imperiosè mandes: an non ex his splendidiſſimis
me cognoscitis? sum Rex gloriæ, moras ergo
non necite, sed subito aperite: Elevatum per
te aternales & introitibus Rex gloriæ. Sed quis est
Rex gloriæ? nos nullum regem, nisi notum
Deum agnosimus, An forsitan tumor meentem
*victoriarum, & famatius phœum ad has por-
tas non pervolavit? ego ille sum, qui per bo-
mine certans hostes itygos devici, copas
peccatorum prostravi, & mortem, valot ha-
jus dexterae subjugavi, Sum dix genitrix
exercitibus, & in aula paradisi oratorus vobis,
Sum ille, qui vites demonibus debilitavi, & cum
in abyssum relegavi, Ne ego cunctemini: *At*
rollite portas: Angeli necdum consentientes, ad
iterum quarunt, quis est ille bellator Angeli
incognitus, qui tot herosica gesta paravit, et
portas ei telerandas necdum judicant? Qui
est iste Rex gloriæ, imo oblituscent, ut sed
latminus: Quod corpus terrenum supra corpus in
caeleſte, & caro humana supra ipse Archæus in
ſpiritus cum incredibili totius naturæ admiratione,
*& quasi stupore conſcendat.**

Facite sinem, ait Christus, Domino virtu-
tum aperite, Dominus virtutum ipse est Rex gloriæ.
Dominus virtutum? Regia virtutum est
humilitas. Ergo Rex est humilitatis, non am-
plius cunctemini, Et en illico portas aperite.
Hinc Gregorius Nyficus: *Scila est janua, &*
elavisque verè paradisi est humilitas Regia non
virtutum, Illæ gloriæ, quæ ipse terrenus
negata tanquam grandi concessa fuerunt etiam
milli.

17. Sed video, quod humilitas Christi non
sublimiora erebat. David in Psalmis de excellen-
tiis hominis, & specialiter Christi loquens, sic
ait: *Minuisti eum paulo minus ab Angelis.* Hinc
Remig. *Quia mortalem fuisse, quia passibilem, quia*
ideo paulo minus, quia non necessitas mortis, cui
*passibile fuit, ut ceteri / minui, qui longe infe-
riores sunt Angelis, sed propria voluntate. Minu-
it quod sit inferior. Sed S. Paulus ad Hebræos
se habet dicere contrarium asserit: *Tantum*
hor Angelis affectus, quanto differens per illa
nomen habetioris. Quod sine comparatione
hic superior Angelis, quoad humanitatem asserit,
*ergo**

ergo Davidi contradicit. Cui ergo, an Davidi, an Paulo fidem adhibeamus? utriusque; Nec enim non melior, quia minor, nec contraria sunt dicitur Apollolus & Propheeta. Ac si aperte infertur voluit eminentiam, qua Christus superavit Angelos, ab humilitate provenisse: Admirationem paulo minus ab Angelis. Ex hoc conclusit Paulus: Tanti melior Angelis effectus, quantum differunt pra illis nomen hereditavit. D. Bernartus S. P. Augustinus: Recte dicitur mirari paulo minus ab Angelis, sed additur illa dicitur, quia resurgens ascendit in caelum, gloria regnat, & honore coronatus est; & constitutus in super opera manuum tuarum. Quandoquidem & Angelis sunt opera manuum Dei; etiam super Angelos constitutum accepimus unigenitum filium, quem minus paulo minus ab Angelis per humilitatem carnis generatis, atq; passionis autem. & credimus.

Et Bernartus pro divo Paulo infert: Quamquam nec Apollolus tacuit hoc magnum pietatis munus, sed ait: eum qui modico, quam Angelis miratus est, videmus gloria & honore coronatum.

At. Sed quod humilitas, Deum quatenus honorum adeo sublimaris, non miror, quia humanae capax fuit. Sed quid dicitur, si id de Deo, quatenus Deo probem? nec dicatis eminentias praestitisse infuitas, adeoque non potuisse augeri, quia omnem regulam pari exceptionem, praestantemque ostendi experientia respondeat, si Scripturae credamus. Plangens Magdalenae angusta pretiosa cadaveri Salvatoris inungendo confertens ad sepulchrum perrexit, sed Angelos vestimentis albis amictos, quorum manus ad pedes, alter ad caput assedit, innotuit. Vidit duos Angelos in albis sedentes, manus ad caput, & unum ad pedes, ubi postquam fuerat corpus Iesu. Hi eam desolatam, & indignamque conspicientes causam huius luctus interrogarunt, Mulier quid ploras? Illa respondit, quia contra spem cadaver sui Repertoris non invenit, nec sibi constat, quomodo illud foris perierit, sit collocatum. Tulerunt Dominum meum, & nescio ubi posuerunt eum, & dum ita discit cum Angelis, oculis retrospexit, & resuscitatum magistram ubi quocumque videt: Conversa est retrosum, & vidit Iesum stantem, & nesciebat quia Iesus esset. Sed si haec foemina, oculis intuebatur Angelos, quomodo Dominum a tergo constitutum videre potuit? experientia hic nil verisimilitu-

dis adesse mihi suadet. Os aureum citatum a divo Thoma ait, Magdalenam vidisse, quod Angelis se moverent, & surgerent, & in genua procubissent, ut Christum adoretent. Hinc retrospexit ut videret, quem veneratentur. Et vidit Iesum stantem, Mulier, quae loquebatur cum Angelis, quare non expectabat eorum responsum de hoc quod dicit, sed retrorsum convertitur: dicens, quod Christus advenit, cui Angeli reverentiam exhibentes assurreverunt, quod videns mulier admirans respexit retro, ut sciret ad quid assurrexissent. Hic illic, & a vobis interrogare cogor, an non Angeli Deum semper vident clare, & intuitivae? cur ergo ad conspectum Christi genua flexerunt? nonne est idem Deus? quare ergo ex visis mortalibus amictum conspicientes, tam profunde inclinantur? forsitan dignior erat? dicere, quod sic, quia Deus erat, qui se ad vilicates nostrae humanitatis depresserat; Porro dum Angelis ad sepulchrum sederent, Deum claro intuitu Pont. tom. videbant, & tamen sedebant, & cum primum Iesum accedentem vident, statim assurgunt, & figuram, h. s. ra, & motu corporis novam animi reverentiam e. 2. notantes: cur hoc an humilitas Salvatoris, & vilitas nostrae carnis Deum venerabiliorum, & gloriosiorum reddebant Angelis? ita plane.

19. Sed quatenus sublimitas in nos redundabit, si hanc sanctam virtutem amemus, cum dicat Ambrosius: Accipe argutis auribus si putas, D. Ambrosius, quod Christo profuit humilitas sua, cui ergo non form. 20. proderit, si illum exaltaverit, quem non augebit? Psal. 118. Scio S. Patrem Augustinum dicere: Humilitas D. P. Augustinus, homines sanctis Angelis similes facit. Sanctus Gregorius humilem magis exaltat, eumque Deo x. D. Gregorius, quod: Deum nisi humilis contemplari possum, qui dum se despicit, ad Dei similitudinem ascendit.

Hae doctrina cum Pontificia sit, meo calculo hanc propositionem sufficienter authenticaret, sed ego scriptura eam corroborare volo. Dum Christus supremo iudicii die reprobos damnaturus iustosque praemiaturus, ad damnatos se vertens iis crudelitatem erga pauperes exprobrabit & dicit: Quod uni ex minimis fratribus meis fecistis, mihi fecistis. Hae verba D. Matth. prima fronte implicantiam, & contradictionem pra se ferre videntur, quomodo fiet simul eos esse minimos, & fratres Christi? quomodo eminentia vilitati, infirmitas suppremitati componatur: hinc os aureum admirans ipsum Deum D. Ioan. interrogat. Quid ais? si fratres sui sunt, quomodo Chryso. do minimos eos appellas? Idecirco respondeo in cap. 25, eos esse fratres, & idem cum Deo, quia mihi D. Matth.

111
112
113
114
115
116
117
118
119
120
121
122
123
124
125
126
127
128
129
130
131
132
133
134
135
136
137
138
139
140
141
142
143
144
145
146
147
148
149
150
151
152
153
154
155
156
157
158
159
160
161
162
163
164
165
166
167
168
169
170
171
172
173
174
175
176
177
178
179
180
181
182
183
184
185
186
187
188
189
190
191
192
193
194
195
196
197
198
199
200

Paschaf. Ratber. in cap. 2. D. Matth. in Bibl. vet. Patrum. Tom. 9. p. 2.

mi sunt: lam video ideo fratres, quia humiles, quia abjecti. Qui tantum est humilis se similem, & fratrem Dei vocare potest. Et Paschasius Ratbertus: Minimos quoslibet eorum ideo vocat, vel quia in mundo minimi sunt estimati, vel quia apud se metipfos minimos iudicaverunt, eo quod essent in oculis suis humiles, ut apud Deum invenirentur magni, si sequerentur eum, qui dixit, Discite à me quia mitis sum, & humilis corde. Notetur particula, ut apud Deum invenirentur magni. Non dicit apud homines, esto hoc sufficeret, sed apud Deum. Lux ut Soli sit vicina, nec lumen perdat, sed illud augeatur, valde intensa esse debet. Et quomodo non sit magnus humilis, si ejus sublimitas cotam Deo non remittatur, sed augeatur? Et apud Deum inveniantur magni. Meo iudicio humilis non potest magis exaltari, nec humilitas prodigia majora cauare. Qui se humilitat exaltabitur. Hinc concludente Busebio Gallicano publicanus, qui adeo se humiliavit, dum nolebat oculos ad caelum levare, sed percutebatur pedes suum dicens: Deus propitius esto mihi peccatori, se humiliando exaltatus est. Et quiesco.

Euseb. Gallic.

ALTERA PARS.

20. **D**eus, ut imitemur publicanum humilem, non Pharisaeum superbum vult. Doctor Angelicus super illa verba à Deo homini dicta: *Ecce dedi vobis omnem herbam asserentem semen super terram, ut sint vobis in escam.* Et dum postea subjungit, *Et cunctis animantibus terra, hominibus & bestis eadem fuisse pascua concludit.* An non homines multò nobiliores sunt bestiis? ergo Deus homini alia pascua, & ferula delicatiora concedere debuit, Causam idem Author addit: *Ratio quare voluit Deus, ut homo, & animalia cibos haberent communes, suis, quia voluit ei dare occasionem sua humilitationis, non nimis superbiat, & de consideratione sua prelatio-nis, & dignitatis.* Et ne superbiendi ansam haberet ob nobilitatem, Cajetanus animalibus è terra formatis, hominem è luto conditam ob-servat: *Pater differentia inter materiam anima-lium & materiam hominis, quia ista de terra, homo autem de pulvere terra.* Contartium fieri debuit, ut illa è fece terrena, hic è terra magis nobili formaretur, Minime: sed fiat elimo terra, quia si quandoque voluerit superbiat ex consi-deratione vilis materiae, qua est formatus, an-sam habeat se humiliandi. *Quasi diceret, & homo,*

Gen. c. 2.

Thomas Angelicus cap. 1. Gen. v. 33.

Cajet. in 2. 2. Gen.

noli superbiat, cum principium ex quo formatus sis luto, abjectius sit principio formationis animalium. Superbia facillime gignitur, sed difficulter extinguitur, & dum se munit, & in arce vitiorum, & in mentiorum sua labara famosorum titulum car-pit, in victa redditur. Superbiam quisquam me-ruis.

21. Sed si hominem voluit deprimere, cur eum adeo exaltat: quare ei imaginem, & similitudinem divinam indidit, cum eum ad super-biam pronam, facillimeque à vanto superbia commoveadum, videt? verum est, ait Oler-ster, sed ut eum in humilitate contineret, de-ter-ra, imò luto, quod est fex terra illum compo-suit: *Fecit enim te è pulvere terra, sicut: imagi-nem dedit, ut si quando Dei imago te incutit ex-olleret, pulvis reprimat, humilitas electio-nium contra venenam superbiae est. Crenis, ad productum Deum quamlibet ut bonam appo-suisse est observandum. Idcirco dixit Moyses: Vidit Deus, quod esset bonum, & c.* Sed homini producto non dedit illum honorem, sed tantum dixit: *Formavit Deus hominem de limo terra.* Sed si homo sit omnium creaturarum nobilissimus, & in suo genere perfectus, debebat Moy-ses eum laudando & celebrando dicere. Vidit Deus hominem quod esset bonus. Hicquit-dam modernus admirandi ansam sumpsit: *Si homo ita perfectus est, cur enim alia creatura, nisi ex divino officio, novis, recentibus, precelestibus gratiis à Deo laudabatur: solus homo ex iustitia, & sanctis manibus abis illaudatus: ille Deus cum non laudavit, ut omnem ei adimeret superbiendi occa-sionem.*

Et respondit: *Idcirco Deus non laudavit, ut omnem ei adimeret superbiendi occasionem. Veritas, Deus, qui tantus est hostis superbiae, nullum in-termitit medium, quo persisteret posset homini humilitatem. Hæc sublata, ait Chryllostomus, omnia bona facile subvertuntur. Et in malum finem con-vertuntur, sive jejunium, sive orationem, sive dia-mo-synam, sive continentiam, sive quod aliud bonum congregaveris, absque humilitate defluit, & omnia perierunt.*

Et loquitur ad propositum Publicani & Phari-sæi: *Quod & Pharisæus factum fuit postquam per-venit ad ipsum veritatem, omnibus animis de-lecta, quoniam bonorum matrem non habebat: vixit vapor, quò altius ascendit, eò magis ad præcep-tum tendit.*

22. Et si humilitas est origo virtutum, quomodo non possim dicere, quod superbia sit origo

ergo malorum? & sicut humiles exaltantur, sic superbi deprimuntur: idcirco Publicanus solebat dicere: *Quo signumina sit superbi gloria*. Et Seneca: *Fructus superbi, felicitatem amittit*. Et alibi id confirmat: quicquid in altum fortuna tollit, vicissim levat, & sanctus Bernardus: *Superbia de supernis ad ima precipitat*.

Et David Loquens de hominibus, qui ventu superbia inflantur dicebat: *Deieisti eos, dum alleluarunt, quomodo facti sunt in desolationem, pulvis deiecerunt propter iniquitatem suam*. Ut agnoscant in qualia precipitia eos deturbabit superbia, illos in abyllum miseriarum precipites agit: Id est, interpretatur Cardinalis Bellarminus, dum exaltentur ad honores, & dignitates, per eas deieci sunt in precipitium mortis eterne iusto iudicio suo.

Sanctus Pater Augustinus modum loquendi Prophetae ponderat; & observat, quod dicat eos deieci, non dum suat elevati, sed dum elevantur: *Non dicit deieisti eos, quia elevati sunt, non quasi postquam elevati sunt, deieisti eos, sed eo ipso, quod elevati sunt, deieci sunt*. Si enim essent iam cadere, deieci eos dum exollentur. Deiecerunt vero quomodo sumus, qui dum exollitur desicci. O malam superbiam, quae tuos vehis, ut in abyllum precipites! es monstrum perditionis, quae dum pretendit illi verticem gloriae, nunc in inferni delitescis.

23. Successum Luciferi, dum superior esse Deo voluit, superbia in hunc dicens: *Super solum Deo exalabo solum meum*, audire, Filius Dei hunc casum Discipulis sub metaphora fulguris narrat: *Videbam Satianam sicut fulgur de caelo cadentem*. Dum Luciferi cogitatio superbiae incidit, illico velut fulgur e caelo cecidit. Auditores, lapsus in diebus solemnitarum, & letitiae quosdam radios pulvis formatos videritis, ut ignis in applicatus fuit, magno impetu in aera feruntur, Micant, & lucent sicut stellae, venustatem, & applausum intuentibus ingerant, eos iudicantes pulchiores stellis. Ac si imitatem terrae in vili haberent, ad arcem sphaerarum sublimiorum tanquam triumphaturi volant. Sed quid? Defectu materiae combussibilis extinguunt flamma, rotur debilitatur, impetus deficit, & pars superior se invertit, radii extinguuntur, & precipites in terram ruunt, accurrunt pueri curiosi, & non nisi chartam nigram, fumigatam, & putridam repetunt. Calus Luciferi, nec hilo a fulgure distat. *Videbam Satianam sicut fulgur, de caelo cadentem*. Precipitem de supernis ad ima lapsam:

Lucifer in suis exaltationibus praecipitia invenit, & dum voluit ascendere, in profundum abyssi deturbatus est. Haec fuerunt iuxta superbiae: *Sicut fulgur, ait Janenius, cadit e caelo. Vix est autem Dominus fulguris exemplo, ut significaret velocitatem lapsus ipsius, quodque a summa celsitudine subito sit eiecius, ut vere evanuerit*. De Lucifero verificatur illud dictum poetae.

*Cade ben si chi pertinace estolle
Di gon sia vanita cadu che piunte
E Dentro; se sti suo vis superbo, e folle
A Dio paragonar si ancor presume,*

24. O Christiane, dum ergo vides a superbia te deprimi, cur te non humilias cum publicano? audi meum Archi-Episcopum Valentinum: *Non est alia via ascendendi, nisi descendendo. Descendam coram te, & ascendes coram Deo: Esto parvus in oculis tuis, & eris magnus in oculis Dei, quia vere, qui descendit, ipse est qui ascendit, & contrario qui ascendit, ipse est qui descendit. Quo majorem te reputas, minor es, & quo minorum te facis major habebis. Disce homo humiliari, ut exaltaris, disce contemni, ut sublevis.*

O stultitiam Christianorum, volumus esse discipuli Christi, qui discit humilitatem: *Discite a me, quia mitis sum, & humilis corde*; & tamen in nobis vestigium hujus factae virtutis inveniri nolumus. Militamus sub vexillo sanctae humilitatis, & Luciferi superbiores sumus: *Quid delirius exclamat idem Archiepiscopus. quid insanis, quam sub humilitatis vexillo superbiae profertis* quam facilis est descensus, tam difficilis est ascensus; nihilominus homines infelices spernentes viam facilem humilitatis, vias difficiles superbiae eligunt. En Bernardum: *Cum enim descendere facillimum sit, ascendere difficillimum, homines miserandi facilem viam contemnent, aspirant & difficilem elegerunt*.

Ad minus Pharisei, & Publicani sinem ante oculos vobis ponere deberitis; Pharisei veluti superbie junia, & eleemosyna non fuerunt acceptata, sed hujus suspiria, & accusationes propriae gratiae fuerunt: *Deus propitius esto mihi peccatori*. Hinc obtinuit iustificationem, & veniam. *Descendit hie iustificatus in domum suam* Humilitatem amate, & superbiae contemnite. De hac dixit quidam doctus: *Crescente superbia demerit fortuna*.

— *A cadere va chi senza legge, o freno
A somma altezza ambizioso aspira.*

ent. super
D. Luc.
cap. 10.
Jan. sen.
Comm. in
conc. Ev.
c. 80. f.
209. col.
2. h. e.
Hieron.
Fenta l. 2.
ode. 5.
B. Thom. 2.
Vill. con. 1.
de As.
Dom.
f. 207.
col. 1.
D. Matth.
cap. 11.
B. Thom. 2.
Vill. ubi
supra.
D. Bernin
conc. Asc.
D. am. ubi
supr. col. 2.
Nicol.
Roussu.
Class. 2.
lymb. 4.

ST
licab

DOMINICA UNDECIMA POST PENTECOSTEN.

Dum transfret Dominus per medios fines Tyri, surdos fecit audire, & mutos loqui. D. Marc. cap. 7.

ARGUMENTUM.

Offenditur quam utilis sit gratitudo.

Beneficia ut inter homines totaliter perfecta sint, juxta Philosophos duæ conditiones requiruntur: una ex parte beneficentis, altera ex parte recipientis. Audite Senecam: *Hac beneficium inter duas lex est, alter statim obliuisci debet dari, alter accepti nunquam.* Et Demosthenes dicit: *Hac mea sententia est, eum qui beneficium accepit, omni tempore beneficium memoria tenera oportere existimo; eum vero, qui dederit, de memoria statim deponere.* Qui beneficit nullam nec factorum, nec verborum remunerationem expectare debet. Demus, consulari Seneca, *beneficia non sceneremus, dignus est decipi, qui de recipiendo cogitavit, cum daret; & subdidit. Non est beneficium, quod in quaestum mittitur, hoc dabo, hoc recipiam, qui beneficium, ut reciperet, dedit, non dedit.* Idem confirmat Laetantius: *Timendum est omni modo, ut ab officio misericordiae spes recipiendi abijt omnino.* Idcirco solebat dicere Chilo:

Tu bene, si quid facias, non memisse sis esse, Quis beneficia accipias perpetuo memento.

Nec immerito, quia gratia non sunt venales, nec beneficia mercenaria, sed quia maui benigna favores recipit, aliquo actu gratitudinis correspondere debet. Unde, verba sunt D. Patris Ambrosii *imitanda est in hoc quoque natura terrarum, que susceptum semen multiplicatiori solent numero reddere, quam accepit.* Et Salvian. *Natura ipsa hominum, coniuuadoque com-*

munis, hanc quasi generalitatem. Nos lege confringit, ut à quibus aliquid liberalitatis accepimus, plura eis gratia debeamus. Nil est enim Seneca æquius nil laudabilius, quam benefactoribus se gratos exhibere. *Quid tam laudabile, quid tam agnoscitur in omnium animos receptum, quam referre bene meritis gratiam?* Intraque conditio à Divo Luca in Evangelico exhibetur. *Christus surdos fecit audire & mutos loqui, & tamen præcipi illis ne cui dicerent sed in lux obligationis confitebantur.* Quisquis, quid gratitudo exigeret cognoscebat. *Hinc Janlen, ut est hominis vere beneficii non exigere laudem, aut gratiam aliquam pro beneficio (Et hoc Christus fecit) Ita grati est hominis hoc impensis referre gratiam; & hoc prodigio præfentes prædicantur.* Itaque passim de IESU isti prædicabant dicentes. *Bene omnino factum, quod certe elogium in solum Deum competi, nemo est enim mortalium, qui omnia benefactus sit.* Ut ergo has turbas imitemur, ego hoc modo ad actus gratitudinis benefactoribus referendos vos stimulabo. Pro captatione ergo benevolentiam non alios terminos adhibebo, quam utilitatem materiam vobis proponendo. Hoc ad impetrandam vestram attentionem, sufficiens vobis spero, & ut omni efficacia mihi favoreatitudo, & incipio.

PARS PRIMA.

Enamnia fecit, sordos fecit audire, & mutos loqui.

Huius igitur meritis grates quasunque licebit Pro raro mansueto pectore semper agam.

Ovid. Ibid.

Hypocritas medicorum principes, si occasio sese offerret, non solum ei, sed & descendentes ejus, a quo medicinae artem edoctus fuerat gratitudine correspondere juravit. Sancte itaque Hippoc. in promito, me loco parentum habiturum hunc, qui iurejur. me hanc artem docuit, nutritumque me ei praeftitutum, & quibus egeat benignè imperiturum. Et hanc artem si disceere ejus posterum voluerim, sine mercede, & absque simulatione me illos docturum. Quid queso Christianus plus verbis, vel operibus praestare potuisset? Romanj statuum Horatio Coclui, quia generosè pro patriâ viram profudit, crexerunt. Fortan à fundatoribus Romulo & Remo, qui statuam Lupæ, quæ eos infantes prope Tiberim aluerat, posuerunt, grati esse didicerunt: Ejus beneficii memores Lupæ simulacrum Roma posuerunt. Sic testantur Plutarchus, & Titus Livius. Idem Romani Mutio Scevola, quia Porcenam agro Romano expulsi, immensa hæreditate donavit, Similiter templum virginibus, quia Coriolanum placavit, crexerunt. Græcis eos agnoscere pro filiis, qui Reipublicæ bene servierunt, mos erat. Atheniensis senem è stirpe Lycurgi, cui adeo se obligatos sciebant, perpetuo præmio honorabant. Gratiudinem etiam animalibus exhibere congruit. Teste Plotarcho anferes, quia gallorum adventum suis clamoribus deteruerunt, suæ reipublicæ semper in capitolio nutriti sunt: Ut testatur Diodorus Siculus, cani, quia sacilegos larratu abegerat, semper de pastu provolunt fuit. Equus, quia Dominum periculo eriperat, a frano & sella exemptus est. Imo ipsa animalia ad nostrum ruborem benefactoribus se grata exhibuere. Inet hæc miram se ostendit ciconia, de qua scripsit Alcianus: Aërio insignis pietate ciconia nido, In vestes pullos pignora grata fovet: Taliaque exspectans sibi manere a munera reddis, Auxilio quoties mater egibus anus Nec pia stem soboles fallit, sed fissa parentum Corpora fert humeris, præstat & ore cibos.

Ti. Liv. lib. 2. Plut. Tit. Liv. lib. 2.

Arist. l. 1. polit.

Plutarch. Diodor. Sicul.

Andr. Sch. Embl. 309.

De hac hoc etiam recenset Elianus: Ciconia Elian. l. 6. Tarentina mulieri ob vulnus curatum & comitatus c. 22. summi lapidem pretiosum. Aquila mellori virus inopinato haurito vitium in terram exensit, quia ab eodem paulo ante à morte crepta fuit, durs

2. Lingua, & aures, loquela & auditus adeo sibi correspondent, ut fidelitatem mutuum, & solidum actum in bono, vel malo, quod acta vel infortunio iis accidere possit, iurejurando inter se inesse videatur, & quod unum sine altero homini servare nolit, juramento ab his stabilitum dixeris. Hinc à Nativitate sordos, etiam esse cæcos experientia docet. Observatio hæc Laclantii: Aliquando casu accidit, ut morbo aliquo hic auditus obsequens, vocem non transmittat ad linguam, faciatque de loquentibus mutos, quodcumque audierit, auditum quoque obstrui necesse est, ut quia vocem emittere non potest, nec admittere quidem possit. Hic homo Evangelicus, dum auditum parvulus fuit, simul etiam mutus redditus est. Et adducunt ei sordum, & mutum. Et linguam, & auditum in infortunio unitos: aures aperit Dominus, Aperte sunt aures ejus: & hæc elata est: Solum est vinculum linguæ illius, Vix aures inceperant percipere, & in verba lingua prorupit: Et loquebatur recte. Et si queratis, quænam verba protulerit, eum Bedâ respondendi respondebo, fuisse voces gratitudinis, quibus Deum ob beneficium receptum laudavit. Solum est vinculum linguæ ejus, ut in laudum prorumperet Salvatoris. Gratum se exhibere benefactoribus humanæ inclinationi valde conforme est, nam ut docet Angelicus: Gratitudo est virtus specialis, reddens gratiam benefactori. Et Sabellic. etiam addidit: Est laudatissima virtutum omnium res Deo, & hominibus gratia, jucunda, & gratiore veniens. Nec non D. Augustinus considerans, quam eximia sit hæc virtus, hæc scripto reliquit. Quid melius, & animos gratum, & ore promovamus, & calamo exploramus, quam Deo gratias? hoc nil dici brevius, nec audiri latius, nec intelligi gratius, nec æquius fructuosius potest. Et D. Joannes Chylostomus: Optima beneficiorum casosa ipsa memoria, & beneficiorum, & perpetua confessio gratiarum. Sancti Bernardus: Discite inferendo gratias, non esse tardus nec fugus, discite ad singula deorum gratias agere. Ideo Ovidius quantum vis gentilibus esse amicum gratitudinis, protestans cecidit.

TTT
liab
5

dum falce serpentem, à quo arcte complectebatur dissecuit. Vide columbam ad ripam fluminis, vel fontis bibentem, quomodo nunquam totum innocens illi liquido elemento intingit, quin postea oculos in caelum attollat, ac si Deo grates ob aquas solandae sibi creatas rependeret velit. Ad hoc forsitan sponsum caelestis alludere voluit, dum ad sponfam dixit. *Oculi tui columbarum.*

Cant. 1.

3. Et revera N. Columba gratitudinis symbolum est. Noë num eluvies aquarum cessasset exploratorus, Columbam ablegavit. *Emisit columbam ut videret si jam cessasset aqua;* Hæc porto postquam aliquamdiu per aërem volitasset, teste sacro textu: *Reversa est ad eum;* Sed si avibus adeo fidei libertas, eccur sponte manibus Noë involat, & in captivitate se conjicit? dicitis, ab ea locum, quo maneret nullum repertum, *Cum non invenisset ubi requiesceret pes ejus.* In hoc ego scriptura contradicere nolo, quia eam potuisse in verticibus montium jam aqua sustentantibus quiescere, scio: *Apparuerunt cacumina montium.* Et concessio, quod locum in quo pedes figeret non reperiret, cur secunda vice, cum jam aqua è terra defluxissent, & eam discooperuissent portans ramum olivæ rediit? Noë illam eluvioni eripuerat, & illa ut tanto beneficio se gratam exhiberet, signum boni nuntii, aquas cessasse illi apportare voluit. *Cur quærit quidam modernus, reverteris, cum nihil pretiosius libertate? ut ex irrationabilibus gratitudinem habere instruamur.* Et D. Joannes Chrysol. *Prælo quanta avis sit gratitudo.*

Gen. c. 8.

4. Noster Deus ab initio mundi mihi gratitudinem docuisse viderat. Ut opera creationis absolvis, septimo die quievit. *Et requiescit die septimo ab omni opere, quod præparat.* Et postea: *Benedixit diei septimo.* & sanctificavit illum. Eum sanctificavit nullenisque benedictionibus affecit. Ulterius Hebræis illo die ab operibus vacarent sub reatu offensæ, & severæ punitionis incurrendæ præcepit. Hic duo ponderati possunt. Primo, cur Hebræi ab operibus cessent, nam ut dicit B. Laurentius Justinian, *Sicut aqua quæ caret deorsu, ac facit in foreis putreficere, ac humano usui aliena efficiuntur, repturæ, animalibus venenatis, & noxius; ita & corpus ovi tæbe confectum concupiscentiarum carnalium parit insaniam.* Ergo potius Deus, ut continuo laboraret, jubere debebat? die Sabbathi no ob beneficia aliis diebus Septimanæ recepta gratiis reddendis eos occupari voluit. Sic Cajetan.

Joan. de La Hoya in Gen. c. 8. n. 88.

D. Joan. Chrysol. hom. 26.

Gen. c. 2.

B. Laur. In sup. lib. de perfection. grand. c. 9.

ran. Describit valde consequenter dicitur pro. Ceterum acceptum, humanumque debitum ad recollenda dona. Ceterum beneficia in aliqua temporis parte, describendo spiritum dicitur sanctificatum & benedictum: par eum est, ut post accepta beneficia agnoscamus beneficentiam. Aliter ponderatio est: quod Deus hunc diem tot benedictionibus ditans, quod reliquum non fecit, se nimis paritalem erga eum exhibuerit: *Benedixit diei septimo, & in diei sanctificavit illum.* Hæc ut dicit Oleaster, non fuit paritas nostræ Dei, sed gratitudo; diem à quo quodtem receperat tot prærogativis donare voluit. *Quid aliud locutus, quam gratitudinem docet? In hoc postquam Deus ita gratificatur die, in quo solum ab opere suo quiescerat, totq; illi bona contulerat, ut agnoscamus & nos grati esse illis, qui in nobis beneficia collocarunt, maxime illi à quo dona caritatis procedunt.*

5. Deus dum orbem diluvio generali punire decrevit, Noëmo iussit, ut acam confunderet, in qua se salvaret, in eamque omnis animalia induceret, & particulatim ex omni specie mundorum septem eligeret, præcipit, *Tolle septem, & venena ex hoc specie, & septem ex dicitur alia.* Hoc est tres mactulos, & tres leonibus, ut quæ species conservarentur. Et ad quid ergo septem bar septimum, quod scio desinitur? et? ergo hoc fuit superfluum? nequaquam ait D. Hieronimus, sed maxime necessarium illud fuit pro omnibus aliis, ut Noë post diluvium in gratiarum actionem, quia à Deo conservatus erat, aliquid in sacrificio offerre posset. *Ingressumque septem, quæ munda sunt ut haberet Noë post diluvium, quod de impari numero statim Deo offerre offerret.* Idem confirmat D. Chrysol. *Quia cognovit benedixit Deus omni virtutem, ubi tantum tempore Chrysol. effugisset periculum, liberatusque fuisset, suam gratitudinem declaraturus. Et pro gratiarum actione sacrificia; Et sacrificia oblativus offer, ut res hoc faceret multariæ parta: ideo Dominus præcipit his quo grata mentis jubet septem introduci ex singulis ac omnibus generibus, ut cum cessaret unum verum salutarium. Et suam mentem declararet, & cognoscere voluntatem, caterorumque animalium non laboraret. Sed hic una difficultas suboritur, Annon Noë potius expectare poterat, donec semel hæc parturisset & ita Deo primogenitum cuiusque speciei litato, quam tanto fastidio septimum in arca conferre & gubernare? Cajetan grates non differri sed subito reddendi debere respicit, *Quia videret hæc locutus Deo offerenda, deinceps non erat in seipso.**

in quo animalia munda multiplicata essent à
 dicitur tantum; oportuit namque differre mul-
 tum locumque vel impedire multiplicationem, si
 duo tantum mundorum remansissent postprimum
 holocaustum.

6. Patriarcha Jacob fatis ferme admotus e-
 rat. accersit itaque filium suum Joseph, eumque
 instillissime sollicitavit, juramento se altinge-
 re, quod defunctum non in Ægypto, sed in
 propria patria sepulchro avorum inferret: *Sin-
 gnam gratiam in conspectu tuo, pone manum tuam
 super oculos meos, et factus mihi in Ægypto, sed dor-
 nantem, ut non sepelias me in Ægypto, sed dor-
 nantem cum patribus meis, et auferas me de terra
 hæc, et in sepulchro majorum meorum.*
 Ego hoc factum satis demit, nempe quod ho-
 mo sapiens, ubi corpus condendum sit angatur;
 nam si anima bene defungatur, corpus minime
 curandum est. Respondere possem cum Oseait.
 & Cajet. *Dulcis amor patriæ est, ut non solum vi-
 tam desideremus dum absumus, sed non nisi in
 ea mortuos nos requiescere optemus.* Et Abul. aliam
 causam addit? *Causa, quare volebat in sepulchro
 suo sepeliri, erat, quia iacob in spiritibus videbat, quod
 sepeliret in terra illa conversari debbat. Et morti, et
 resurgere. Crediti ergo, quod sicut multa corpora
 facturum cum ipso Christo resurrectione erant, ita
 ipse postea cum eis resurgere. Sed has rationes elide-
 ret, qui amore patriæ esse dulcem, sed dum quis
 vult aliter. Ad rationem Abulensis dico, quod
 etiam fuisse in Ægypto sepultus, tamen cum
 Chulitas ad limbum descendit, anima et-
 iam liberanda erat. Hinc ait Jaalen. *Per mortem
 Christi facti qui in inferno (id est in limbo) detine-
 bantur captivi, libertatem assequerentur, quodque
 omnes sancti in sepulchris evanescentes, felici cum Christo
 demandarentur resurrectione.* Ergo etiam
 non fuisse tumulatus in patria, tamen his præ-
 rogativis potiturus erat. Imo Rupert Abbas de
 hoc facto oblitus est: *Quid est quod Pa-
 triarcha iacob, cui reverenti totius mundi exilium
 fuit, tam opere de corpore suo curavit, et serio scire
 voluit, quo loco pulvis in pulverem, et cinis rever-
 tur in cinerem? Quidam moderius ad meum
 propositum respondet, sanctum Patriarcham, ut
 se gratum patriæ à qua ipse sustentationem, &
 educationem acceperat, exhiberet, eidem ossa
 mortua reddere voluisse. Debiti igitur corpus ter-
 re Chanaan, quando hac subministravit escas, qua
 in sanguinem, in carnem, in solidiores quoque partes
 convertit. Quando ergo ab hac terra acceperit,
 per que materia sustentata est, quo gratum se osten-
 dit. Exaltati Dominicali.**

aret, oportebat beneficii solo iterum restituisse,
 ab illa que mutatus esset; accepit autem corpus:
 hoc ergo ferri in terra in Chanaan præcepit.

7. Venustissimus Adolefcens Joseph in do-
 mo Putipharis famulabatur, hujus modestia
 cor uxoris Domini rapuerat, & forma vultus
 flammis affectus inordinati, & impudici in ejus
 peccatore accenderat; præ omnibus in illa domo
 charissimus erat, & illa scemina nubes affectuo-
 rum vaporum erat, gratiasque ubertim man-
 nabat, magisque ejus aspectu frui, quam ei do-
 minari appetebat. Verba illius non nisi ad lau-
 dandam industriad juvenis cendebant, nutibus,
 illam, cui destinatus erat maucesse esse, adora-
 tricem tonuebat. Dolorosis suspiriis à mortu-
 bus constantiæ adolefcens se laceratam mon-
 strabat, ejus pudorem exerebratur, & ab eo non
 rumpi terminos reverentiæ, & legum, ægre
 habebat. Et quia anceps hærebatur, num teni-
 tentia à meretricitate non procederet, aperire
 desideria, quæ cor tormentabant, aperire re-
 solvit. idcirco clare ei dixit: *Dormi mecum.* Ab
 hac sollicitatione, ille ut vidit debitum hone-
 statis male tractari, velut Colofus in status hæ-
 sic. Immoicus ad tot violentias mansit, oculis se
 modeltum, aspectu se torvum, vultu gravem se
 exhibebat, & se aures non præbere ejus votis re-
 stabatur. Demum paucis verbis sese declaravit di-
 cens: *Quomodo ergo possum hoc malum facere?*
 Illa particula ergo ad illud, quod Joseph paulò
 ante dixerat, referretur; nempe: *Eccc Dominus meus
 omnibus mihi traditis, ignorat quid habeat in do-
 mo sua, nec quicquam est quod in mea se potestate,
 ut non tradiderit mihi, quomodo ergo possum hoc
 malum facere: ac si diceret. Ego his pecuniis, tot
 favoribus à meo Domino, & tuo consorte mihi
 exhibitibus respondeam? actu ingratiudinis tot
 beneficia præstita rependam? ille me non ser-
 vum, sed ut Dominum tam mobilium, quam
 immobilium totius domus tractat; tuis votis an-
 nuere nil est, quam leges gratitudinis destrucere,
 nonquam fieri, ut hæc maculam incurram. Quo-
 modo ergo possum hoc malum facere? Adverte ad
 voculam illam, ergo. Postquam enim retulit præla-
 ra beneficia in se collata, sapienter concludit. Quo-
 modo ergo possum ingratus esse, et petulantem delin-
 quere adversus munificum benefactorem. Hac tan-
 tum renuit adulterium, sed adulterii possibilitatem
 fere negat ne constupret virginem gratam. Et Lip-
 pomannus Josephum sic loquentem introducit:
*Ego solus novi omnia, que Domini mei fideliter om-
 nia commendata habeo, fidem mihi fallere non
 conve-**

Gen. c. 39.

Didas de Cel. com. in Iudith. c. 16. v. 22. s. 38. nu. 207.

Lippom. in c. 39. Gen.

Josephus

non venit, nemo enim mihi in tota sua domo praevaluit
praeferat unicam honore, & potestatem officii excel-
lenti oportet praestari plurimum fidei ab eo, cui mul-
ta fides adhibetur.

8. Pharaonis cor obstinatum, & pertinax no-
lendo populum libertati restituere, erat, & Deus
flumen Aegypti in sanguinem mutare decevit,
Moysen vocat, & ait, ut, Aaroni virgam pro-
digiosam sumat, eaque flumen verberet, abque
dubio subito aquas in sanguinem vertendas in
mandatis det. *Dic ad Aarom; tolle virgam tuam,*

Exod. 7.

*& extende manum super aquas Aegypti & super
fluvios eorum, ut vertantur in sanguinem.* Sed
an Moyses id non praestare poterat? imò id con-
gruebat, quia Moyses junior erat, nec a juniori
leges ferri majore decet; praeterea exactius jus-
tificationem Dei executus fuisset. Torum hoc est
verum, sed quod seingeret huic operi, non
erat conveniens. Ille vitam illi flumini ascribit
; praecipiente enim Pharaone dum cistellae
immisissus esset, aquae ejus vitam salvaverunt, & ad
ripam super arenas, ubi postea fuit repositus a fi-
lia Pharaonis, collocarunt. Deus ergo pia vi-
dens Moysen illibenter huic operi se accinctu-
rum verendo sanguinem in aquas, quae neci
eum subtraxerant, ei praecepit, ut Aaroni hoc
imponeret. *Dic ad Aarom, tolle virgam tuam, &c.*

Exod. 8. 2.

*Et observatio Abulenensis. Causa est, quia Moyses
fuerat liberatus de aquis, ut patet supra capite
secundo, illud non erat ratio, quod peremeret
aquis.*

Abul. 2. 7.

in cap. 7.

Exod.

Et observatio Abulenensis. Causa est, quia Moyses
fuerat liberatus de aquis, ut patet supra capite
secundo, illud non erat ratio, quod peremeret
aquis.

19. D. Lucas non ab similem casum a casu
moderni Evangelii commemorat. Homo qui-
dam lepra oppressus, se Salvatori, ut sanitatem si-
bidaret, lepraemque mundaret, commendavit.
Ecce vir plenus lepra videns Iesum, & proci-
dens in faciem rogavit eum dicens: Domine si vis, po-
tes me mundare Dominus manum extendit, &
solo contactu subito lepra pellit. Et confestim
lepra discessit ab eo. Ut se sanatum vidit, miracu-
lum, gratiamque receptam extollere coepit; sed
Christus diserte ei silentium, & ne ulli mortali-
um id propalaret indicit: *Præcepit illi, ut nomi-
ni diceret.* Sed teste Beda leprosus nec tacere po-
terat, vel volebat. *Tacere jubet, nec tacere posse.*

D. Luc.

cap. 3.

Et observatio Abulenensis. Causa est, quia Moyses
fuerat liberatus de aquis, ut patet supra capite
secundo, illud non erat ratio, quod peremeret
aquis.

Abul. 2. 7.

in cap. 7.

Exod.

Et observatio Abulenensis. Causa est, quia Moyses
fuerat liberatus de aquis, ut patet supra capite
secundo, illud non erat ratio, quod peremeret
aquis.

D. Amb.

in cap. 5.

D. Luc.

Et observatio Abulenensis. Causa est, quia Moyses
fuerat liberatus de aquis, ut patet supra capite
secundo, illud non erat ratio, quod peremeret
aquis.

justio Christi cum obligabat ad silentium, quia
eum cogit ut loquatur? gratitudo beneficii re-
cepti. O inobedientiam! jubetur obsequio tacere,
& linguacissimus clamat? praestari leprosum de-
bitum esse, an gratum? Non potest gratitudo bene-
ficium tacere beneficio accepto. Si agitur gratitudo bene-
ficio erga suum munificum beneficium, ut si
tacere Christus jubet, tacere non possit.

10. Dum vetus sol justitiae ad occasum mor-
tis declinaret, duo latrones in aperto higo cruci-
s inter tormenta pendebat. Crucifixi sunt cum
eo duo latrones. Horum unus, qui a dextris erat, &
noxarum suarum gravitatem, & sanitatem filii Dei
Dei agnovit. Hinc omni submissione ad eum
conversus veniam eratorum, & paradysum ro-
gavit: *Memento mei Domine dum veneris in regnum tuum.* An unquam casum prodigioso-
rem audisti? an non latronum, & assassinum,
quos illa patria habebat, Dux erat? an non mille
infernos promeretur? & tamen unico verbo
paradysum, & quidquid peti obtinet: egredie-
scire aveo, cur Christus non solum non neget
ipsi gratiam, qua ejus ignoscitur, & eum in
manibus inferni, & Daemoniorum eripat, sed
absque ulla punitione nozarum eum paradysum
donet. Forasan actus contumacis fuit ita pro-
fectus, ut enormitatem defectum arguere possit?
Hic vos attentos ad id, quod Ludolphus Cat-
thufianus recenseret, volo.

21. Hic refert, quod dum Josephus cum Vir-
gine & puero Jesu declinans persecutionem ty-
raani Herodis juxta monitum Angeli in Aegy-
ptum fugerit, *Surgit & ne ipse perierit, & matrem
ejus, & fratres in Aegyptum,* per nemus ita agendo
eum in quoddam latrones (inter quos, & hic
erat) qui e latebris illac transeuntes observabant,
arque male tractabant, incidisse: hi Josephum,
& Mariam aggressi sunt, ut e virga huppelle-
h, quam secum asportarunt spolarent, unde la-
tro hic ad aspectum gratiosum Dei generatus,
& sancti Josephi pietate commotus, a foetalibus
ut libere eos demitterent impetravit, si quae
e manibus latronum liberavit. *Beatus Virg.* *Latrones
cum filio & sponsa fugientes in Aegyptum, & cum
in latrones incidentes, bonus hic latro ab eorum ma-
nibus liberavit. sanitate mentis, & divinitate
suis admiratus. Multos post annos hic latro in
justitiae ministris incidit, & captus etiam in
iudice adjudicatus est. Beatissima ergo virgo ad
dextram Christi consilicus, propè eum altiss,
& vulgum ejus observans, eum agnovit, & ut
gratiam se exhiberet, ab unigenito suo filio igno-*

fecerim peccatorum, liberationem ab inferno, & paradysum ei obtinuit. Idcirco conclusio est B. Petri Damiani, respicit bonus latro quia beata Virginitate crucem sibi, & crucem latronis postea sibi. Item pro salute latronis obsequium recompenans. Ergo iure merito muti, & surdi, acque turbae hoc miraculum spe stantes emulgentias Christi praticabant, prodigum patrum extollebant, & gratas tanto beneficio debitas exhibebant. Quamvis enim ei preceperat, tanto magis plus praticabant, & eo amplius a mirabantur dicebant. Benedicimus tibi, surdus factus audivit, & mutus loquitur.

11. Non solum verbis, sed & factis gratias postulo Deo, ita docente D. Bernardo: Facta factis compensare oportet, reddere debemus. Hoc ab Abrahamo discimus. Hic tenere sibi a Deo impotito absoluto, Surge, & perambula terram, usque in vallem Mambre in Hebron sitam pervenit, utare erit, & Deo sacrificium in gratiarum actionem litavit. Adhuc avitque ibi altare Domini. Deo non tantum gratas esse verbis, sed & factis voluit. Id notat os aeneum. Impendamus gratiarum actione, & corde.

Sed quis opera adeo digna eliciat, ut gratias a Deo peritus correspondant? nemo profecto, id quod optulimus factis id non possimus, nihilolocius id quod postulamus gratitudine verborum omittit: nos debemus. Nunc certior fieri volens, nonniam aqz diluviu cessissent, prima vice corvum emisit: Aperuit Noe fenestram arce, & dimisit corvum. Hic avolavit, nec unquam revertens est. Qui egrediebatur, & non revertebatur: hic multi seraptes corvum pestingunt, & quia non redit, ingratitude damnaat. & apud plures in proverbium abiit ingratos esse corvinos, Ingrati corvum dicuntur. Ego in iuste, & sine causa hanc maculam huic avi afficari cenleo; si enim aqz necdum cessarant, quomodo redire poterat hoc animalium referret? ad minus redire, & croccitate ad fenestram arce debebat, si enim Noe illis raris vocibus satis factum fuisset, & beneficio recepto, quoa Noe in Arca salvatus fuerat, correspondisset, audire Gregor. Thaumaturgus. Cum quis beneficia affertur, si aliter non potest, apud saltem verbo gratas rependere non cogit, aut mente capti, & sensum beneficiorum non habens, est hominis, aut immemori, cui vero & sensus, & cogitatio est beneficiorum, nisi memoriam & confertur in effectum; nisi gratiam etiam aliquo modo referat honorum auctori, inersille est, & in-

gratus, ac impius, cuius criminis reus quod nec magnus, nec parvus ignoscit.

13. Ad minus promptitudine voluntatis, & animi, si nec factis, & multo minus verbis gratie esse possimus, Deo gratas rependere debemus. Aequo dicebat D. Bernardus, beneficia votis qua facta non possunt; & sic reddemus nos capaces ad ultiores favores recipiendos. Certe Lyranus: Gratitudo de beneficio accepto reddit hominem idoneum ad aliud recipiendum. Et quo magis augentur gratiarum actiones, eo magis crescut beneficia, quae in nos derivantur. Ita nes affectur Theodorus Episcopus Anciranus, Solet uberior gratia illis venire, qui grato animo gratiam accipiunt stantium enim plerumque donorum praestatur, quantum eorum est gratitudo, qui huiusmodi donis potiuntur. Quare cum de accepto dono donatoris benignitatem, gratia recordatione agnoscat, non modo pro acceptis fecerit satis, verum ad maiorem quoque beneficiorum largitionem donatorem astringit.

14. D. P. Bernardus asserit gratos habere conditionem fluminum, quae omnia mari in fluunt, quod ea quidem admittit, sed rursus ad terram ablegat: Ad locum unde exeunt revertuntur, ut iterum fluant, si nos ad Deum flumina gratiarum mittamus, illerivis novorum beneficiorum illa nos rursus effundet. En Bernardum: Si copia aquarum secretis subterraneis recurribus incessanter agnora repetunt, & inde rursus ad usum nostrum jugi, & insatigabili erumpant obsequio, cur non etiam spirituales rivus, ut arva montium rigare non desinant, proprio fonti sine fraude, & sine intermissione adduntur: ad locum unde exeunt revertantur flumina gratiarum, ut iterum fluant, revertatur ad suum principium caeleste profuvium, quo uberius terra refundatur.

Idcirco Divus Marcus, postquam miraculum surdorum, & mutorum recessisset, statim multiplicationem panum, & piscium, dum Christus quatuor milia hominum satia vit, subnectit. Recte; nam gratiae, quas Christo Hebraei rependerunt, flumina fuerunt, quae beneficiis majoribus exuberantia in Hebraeos reflexerunt: ut iterum fluant flumina gratiarum. Sed quid dicemus de illis, qui benefactoribus monetam ingratitudinis solvunt? o defectum execrandum! in secunda parte eum pestingemus. Interim ne prolixitate & diotus sim, hic quiesco.

D. Bern. Ep. 197.
Lyran. in c. 46. Gen.
Theod. Avicr. Episc. Hom. 1. habitia in conc. Eph. c. 10.

Ecc. c. 1.
D. Bern. serm. 3. in Cant.

PARS ALTERA.

15. **T**este Seneca plura sunt genera ingratorum. Multa sunt genera ingratorum; ingratus est, qui beneficium accepisse se negat, quod accepit: ingratus est, qui dissimulat, ingratus, qui non reddit, ingratus est, qui oblitus est. Uta fors ingratorum beneficia negat, altera beneficentem dissimulat, multi data occasione actibus gratitudinis non correspondent, sed omnium ingrati sunt, qui levi negotio beneficentium obliviscuntur, & beneficentis hostes fiunt. De his Scaliger his verbis scribit.

Julius Caesar. *Quaedam species est hominum, mala ac maligna, Cui, quod dederis beneficium, statim perit. Verum hoc nihil est, prae abominabile illud. Fient inimici taciti aut dissimulabunt. Te noscere, ne quid tibi debere noverentur.*

Ausonius. *Et Ausonius ingrato nullum esse truculentius monstrum ait.*

Nil homine terra peius ingrato creat.

Plautus. *Quid non dixit Plautus de hac fera crudeli, & virulenta.*

Nam pol quidem meo animo, ingrato homine nil impensus est. Malefactorem amitti satius, quam relinqui beneficium. Nuntio praestat impendisse te, quam ingratum dicitur. Illum laudabunt boni hoc etiam ipsi culpabunt mali.

Petrus Crinitus. *Petrus Crinitus praeter alios vivacissime depingit abominabiles qualitates eorum. Nullam asserit esse rem magis horrendam, eos vitandos esse velut pestem, eos semper vel quid sinistri moliri, vel agere, esse eos sentinam omnium criminum, & eos nil melius agere quam mori. En ejus verba.*

Ingratus est vitandus ut dirum scelus, Nil cogit a se pestilentius potest, Nec esse portento sicut quicquam putat. Ingratus aut malefactor, aut male cogitat. Ingratus est seminarium scelerum omnium, Ingratus hoc unum beneficium cum perit, Nam illius ipsa factus nil creat.

16. Scipio Africanus generositate sua ut bene Romanam ne inimicorum iugo subiretur, defendit, in o Domianam totius Africae fecit, sed videte ingratam compensationem, pro premio in exilium est relegatus. Hinc bile laeculana dixit: quia vivens fultus ingrata, nec cineres reliquam. Ingrata patria, ne esse quidem me habebis; & urtelatur Valer. Maxim. Cineses suos negavit, quam in cineres collabi passus non fuerat. Igitur hanc unam Scipionis vultus Ingratae animi urbs Roma sensit; majorem me Horatius Coriolani Violentia; Ille enim metu patriam palavit, hic verecundia.

Marcus Tullius facundia veitorum à sententia capiris Pompilium Lenarem liberavit, sed hic postea Sicitos misit, qui Tullium trucidarent. An potest audiri ingratitude major? Romae salutis ejus auctorem, jugulum praedare iussit. At Maximo proximo capite Romana eloquentia per suum, & securum citium amputavit. Eaque sanctorum tanquam optinis spolus alacer in urbem reversus est: Neque eis caelestium portanti onus succurrit, illud se caput ferre, quod pro capite ejus quondam perreverat. Gratia parant odium, & a beneficiis auferuntur proditioes.

17. Sed quid loquor de gentilibus, qui non habent nisi propriam voluntatem, & passiones animi? non scio an David Christianos, vel Hebraeos intellexerit dum dixit: Retribuebant mihi mala pro bonis, sterilitatem animae meae. Loquebatur in persona Messiae. Hac verba explanans D. Augustinus dixit: Ego autem auxili facundiam, et beneficium Dei, si retribuebant sterilitatem, & ingratitude, & postea subdit: Ego vitam, ipsi mortem: ego honorem, ipsi contumeliam, ego medicinam, ipsi vulnera. Et in ha omnia, quae retribuebant utique sterilitas erat. O ingratitude, nem inauditam, & incurabilem.

18. In tota passione nulla major injuria inflata est filio Dei, quam illa alapa, dum servus ille dixit: Si respondes Pontifici: ideo hoc agere tulle. Si male locus sum, testimonium perhibe de malo. Si autem benedixit me cadit: an non potes succurre coronatione? uti postea factum Evangelista testatur: Celas hic cum ceciderunt. Insuper respondet: Quia non inia ut in se est innoxia, non erat & injustissima, non solum quod praeter meritum inflata, sed etiam quod contra omnem justitiam aquitarem, & patulo infra aliam causam subdit: Non enim conveniebat, ut tacitus hunc alapam perferret, ne videretur agnosceret se ut criminabatur.

inducitur Pontifici respondisse. Plures alie cau-
se adduci possunt, sed illa, quam adducam prin-
cipalis erit. Non pauci Scriptores sacri hunc
seruam fuisse Malchum, cui Petrus antea anti-
cipiam abscidit, putant; Christus miraculo illum
sanavit, hinc Filius Dei ingratitude sibi sol-
vi videtur, valde afflictus est. Hinc Cardinalis
Marcus Vigorius; Ad sufferendum illum cola-
pnam diuinitatem debuisse succurrete humani-
tati allente. *Diuinitas mee humanitati sociata mihi
glia, ut irrogatus tua verbera feram.*

19. Hinc defectus ingratitude adeo odio-
sus est, ut ipse bestia illum abhorreat. Plinius,
Laba, & Aresius dant, in domo cuiusdam
rattici fuisse serpentem, qui cicuratus, adeo se fa-
miliarum exhibuit, ut rusticus eum non repelle-
ret, sed sepius cibaret. Contigit ut hoc animal
pareret, partisque ejus aduitor factus filium
rattici mori necaret, serpentem hoc ita male ha-
bitus, ut proprio partu succensus, dentibus eum
laceravit, & occiderit, dein domo aufugit, ac si
embelleret se habuisset filium adeo ingratum, ut
matris prolem intretemerit.

20. Nos merito confundi debemus, habemus
Deum qui nos creavit, qui nos sustentat, &
conseruat, imò proprio corpore, & sanguine
pascit. Et tamen roties ingrati sumus, quoties
cum mortaliter offendimus. Hinc exclamat
meus B. Thomas. *O ingratitude filiorum Adæ, o-
mnes fera sentiunt beneficium, & beneficium man-
cipiant. Videt leonem feracissimum suo magi-
stro colludentem, & ursum indomitum ludentem
cum eo à quo pascitur; Elephantem non struissim
obediens iesseri. Omnes bestia benefactorem a-
grosunt, & beneficiorum gratiam reddunt.*

Et dein ad hominem conuertitur, quem feris
peiores in hoc videt, cohibere se nequit, quin
cum perstringat. *Tu solus homo rationalis, ut fe-
ra trucidata, ut vipera venenata, & basiliscus
pescem mordet. Benefactori tuo aduersaris, non
recognosces benefacti rem tuam, blasphemias, &
offendit. Oseruitatem supplicio ultimo dignam?*
Hoc vitium ingratitude, quis actius verberare
possit? & tamen verum est, fetas esse gratiores
hominibus, & illas videntur esse magis humanæ,
quam bestiales.

21. Et si dicentem homines magis participare
de natura Diaboli, quam ipsos diabolos, non er-

rarem. Me hyperbolice, & exaggerative loqui
diceret, nisi id evideret ex Scriptura probarem;
Dæmon obsidens Saulem evideret agitabat;
dulcem somnum capere non poterat, quies
pectore exulabat, & velut tyrannus crudelis ejus
viscera torquebat. *Et factus est spiritus Domini
malus in Saul.* David ergo inter maximas ejus
furias adueniens plectrum arripuit, & tam dulcem
somnia formavit, ut melodia suavis procel-
las sensum mitigaret, & tempestates animæ pa-
ceter, affunderetque ei tantum levamen, quan-
tum eum Dæmon tormentabat. Magnum factum.
N. dum David suave melos Regem solari
studebat, ille hastam apprehendit, Davidem que
ea pete, ut eot tranfigat. Quod & fuisset factum,
nisi David idem prævisum declinasset.
*Perd David psallebat manus juas, nisi que est Saul
configere David lancea in pariete.* Hic quæruat
interpretes, an Saul Davidem confodere voluerit
à Dæmone agitatus, vel postquam Dæmon
ab eo recesserat.

S. Basilii Seleucienensis respondet, hæc facta post
Dæmonis discessum. Credo ego Dæmonem
noluisse ingrato cooperari, & ad ejus necem, qui
suo vitam Saulo dabat, concurrere, *Malus Dæ-
mon naturè ante verum exitum à corpore Saulis, ne
ingratissimo Sauli cooperari palam videretur. In-
decorum sibi reputat, vitio ingratitude notari,
qui omnibus vitiorum notis deturpatus est, inter-
mittit esse malignus, ne videatur ingratus? eligit
haberi negligentia, quam ingratitude reus? sic
sagittæ non ut famam apud homines, non amore
virtutis, sed ut hominibus plus noceret.*

Nunc liceat mihi argumentum à fortiori de-
sumere, si Dæmon erudescit esse complex ingra-
ti Saul, quanto magis homo confundi debet,
dum ingratus est Deo? finio cum Chryso-
stomo: *Optima beneficiorum custos
est memoria, & perpetua con-
fessio gratiarum: Ita
in pace*

Didac. de
Celada in
Iud. cap. 3.
v. 2. s. 21.
num. 38.

D. Ioan.
Chryso.
hom. 25.
in D. Mar.

Handwritten notes in the right margin, including the word 'licab' and other illegible characters.

DOMINICA DUODECIMA POST PENTECOSTEN.

Homo quidam descendebat ab Jerusalem in Jericho, & incidit in latrones, Et Samaritanus autem quidam iter faciens venit secus eum, & videns eum misericordia motus, D. Luc. cap. 10.

ARGUMENTUM.

Offenditur quam sine Angeli custodes diligentes vigilantes in nostra custodia, & quam compassione ducantur, ut nobis succurrant in nostris adversariis.

Miseria non compatantur pretio. Tota hæc vita mortalis infortunis plena est. Ubi te putas securum, ibi insidias reperis, & pericula, qua homini imminet, innumera sunt. Experientia id ostendit, & Scriptores hoc manifestant.

fratribus. Quo terrarum loco securitas reperitur? Hic, inquit os aureum, morbi, hic insidia. D. Bon. tiones prematura mortes, calumnia, invidia, perturbaciones, innumerabiles insidia, quidam scilicet, invidiositates, perpetua, sicutque succedentia mala sunt, innumeros ex omni parte dolores afferentia. Quocumque vos vertatis, cum Rege Saul doletis, & suspirando dicere debetis, Angustia mihi sunt undique. Sententia namque Thogonis interregibus est: Cunctis rebus inest periculum.

Ed. Fr. Quint. in deli. ital. p. 1. fol. 501.

Quantus vita malis nostra revolvitur. Hinc bella horridis ducta tumultibus. Vastam quod cumulat perpetuus labor. Hinc insidia, rixa, furor, dolus, Humanum exagitant, ac lacerant genus.

a. Cor. 7.

Idcirco Apostolum dixisse credo; foris pugna. intus timores. Quotidie namque persecutiones inter adversarios, prodiciones inter amicos orti videmus: Idcirco Thracas hominis ortum desebant, nec ei mortem invidebant.

F. Belli. Card. in de litis. p. 1. col. 401.

Infantem Thracas lugent, ut matris ab abeo Prodit: hos animos quo quis honore colat? Ast homines in morte beati, laudantque sepultos. Traxit imperium, quo; fera parem suum.

a. Cor. 12.

Et ubi divus Paulus iter agebat, sive in terra, sive in mari, sive in solitudine, sive urbibus, an non miseris, ac infortunis objicatur? Periculis fluminum, periculis latronum, periculis ex generibus, periculis ex gētibus, periculis in civitate, periculis in solitudine, periculis in mari, periculis in falsis

1. Sed divina providentia Angelos ordinavit, qui nos custodiunt, & ab omnibus periculis, in qua prolabi sive ex nostra fragilitate, sive ex diabolica suggestionem possunt preferant. Id ego servatorem voluisse exprime sub homine Evangelico, & pio Samaritano credo, ille Hierosolymam ad urbem Jericho se conferens, a latronibus invaditur, spoliatur, & vulnere lethali faucibus, exanguis, & moribundus in terra relinquitur, Incidit in latrones, & spoliatur eum, & plagas impostis abierunt semivivus relicto. O miserum viatorem! an infortunium periculosius ei accedere poterat? sed ejus bono. Samaritanus quidam, hoc est, Angelus custos (quia juxta divum Ambrosium: Samaritanus nomine, & vocabulo custodes significatur, & divum Augustinum: Samaritanus custus interpretatur, venit secus eum, & videns eum misericordia motus est & omnem diligentiam pollicem adhibuit, ut ei succurreret: Et cui non agnoscit.

... O benignum Samaritanum? o custodem a-

... vel natura; num cuilibet homini sit Angelus cus-

PARS PRIMA.

... curam illius egit.

... Metaphysicis, vel discursibus Theologicis...

... Nec etiam dignitatum, eminentiarum, excel-

... Præterea hic fecerit nolo, cur Deus Ange-

B. Thom. conc. 1. de S. Mich. Archang. sol. 406. col. 1. Idem in infer.

Card. Bel- larm in Psal. 90. num. 11. fol. 176. col. 1.

4. S. P. Chrysoctomus ponderat verba illa Jobi: Venerunt filii Dei, ut assisterent coram Do-

... liab

S. Matthe cap. 19. D. Ioh. Chrysof. in | Catech. lere.

Itus: Angelorum semper videntur facie parvis mei. Ue omni celeritate, ad nostras necessitates prope- rat, iisque succurrere possit, Vt intelligamus rebis nostris semper vigilantem consu- lere.

Gen. 28.

D. Zenon. ferm. de S. Iose.

D. Bruno. in alle. Tilm.

Galph. in alle. Tilm.

Hiero. ab Olanf.

D. Ioh. Chrysof. hom. 3. in Epist. ad Hebr.

Cajetan.

D. Bern. ser. 19. in Cant.

D. Bern. ibid.

lum vero eorum stantem aut salentem, sed semper vigilantem in opere salutis nostra. 6. Ad specialia descendamus, nec opus mite- ricordie miserum visitando in carcerum, di- vum nempe Petrum exerceat dignemini: Eum dormisse facit Scriptor recenlet; Erat Petrus dormiens inter duos milites: vinculis catenis duabus: Alia dormiens? Petrus dormit? ante tempus est somno indulgendi, dum omni momento licet expectat, & qui carcerem referet, & Petrum in medio tollat sanctus Senex, ac si in lecto, vel pro- pria domo quiesceret, sine cura quiescit. An dormit, quia somnus est forsitan imago mortis il- lius, qua paulo post caecandus erat? sane N. magnum mihi hoc videtur, quod aliquis inter ipsas excubias catenis vinculis, & tyranni- testati consignatus absque anxietate cubet; in histoiis Philippum Macedonum Regem, dum cum exercitu in campo degeret, quadam nocte cum dimicandum esset, illi in utranque a- trem in tentorio dormisse legitur, & cum ho- stis tubarum fragore equos animaret, & tyran- norum boarum animi excitarentur, Philippus li- brito expegetactus, & de hostium adventu ad- monitus fuit. Philippus morabatur, & iungens ad se excitantes dixit: parcat vobis Deus, ego quieta mente, & animo dormiebam, quia Anti- pater pro me vigilabat, Tute dormiebam, nam pro me vigilabat Antipater. Idem ergo à Dito Petro responsum credo, ne miremini, quod ego sine timore dormiam; Tute dormiebam. Mens Antipater, hoc est, Angelus cultos mihi vigilat. Nam pro me vigilabat Angelus. Dicit id S. Tat. D. 2. Nam pro me mittendum Petrus expectat. Nec eius spes vana fuit. Nunc scio vero quia misit Dominus Angelum suum, & liberavit me de manu He- rodis.

7. Angelus ergo diligens in capiendis divinis Petrum e carcere, & liberando à periculo mor- tis fuit: Curam illius egit. Sacre textus in evo- gressu e carcere, Angelum eius comitem fuisse ulque ad certam quandam plateam narrat, Pra- cessit vicum unum; dein ei valedicens monuit, ut eo loco se reciperet, ille ad domum petronice sibi nota perrexit. Venit ad domum Mariae mar- tis Iohannis, qui cognominatus est Marcus, ad illam venit, pullat, & quædam ancilla Rhodis feo- stræ se acclinat, quæ Petri voce agnita, domet- sticis Petrum ad januam esse, & somniti velle nuntiat, Et ut cognovit vocem Petri, præ genibus non aperuit januam, sed introcurrem nuntiarum.

Verum cum omnes
 scirent, cum iussu Herodis in vincula actum fuisset, hanc praebere soluerunt. In d. ancillam qua-
 lierunt vacuum perlinxerunt: Inanis, illa ni-
 hilominus rem sic se habere, nec se minimum er-
 rante, sed Petrum adesse replicavit: *Ista autem
 affirmabat sic se habere*. Nunc N. audite qua-
 lem conclusionem domestici inter se formant.
 Angelus ejus, inquit, est. Revera debet esse
 Angelus ejus cuius, ego ex quibus praemissis
 hanc conclusionem inferat scite vellem, audi-
 te antecedens: *Petr. servabatur in carcere, vinculis ca-
 tennis duabus*. Ita Petrus est in carceris, vinculis,
 & in periculo amittendae vitae: ergo Angelus e-
 jus alii, consequentia haec est infallibilis, nec ne-
 gari potest. Angelum estimant ad domum
 illum accedendo aliquam indultiam adhibuisse,
 ut in carcerato aliquod subsidium obtine-
 ret, ut parceret, vel ut aliquod medium inveni-
 ret, quo cum apud Herodem morti surperet.
 Mox conceptum faver Patet Fernandez. *Vnde
 vixit illi in mentem tunc Angelus ejus a tempo-
 re illud convehebant, est Petrus in carcere, perili-
 tatem, mortem expetit.* En antecedens. Nunc
 vixit conloquitur an. Ergo Petri Angelus, ut peri-
 citati opem ferat, vinculum liberet, & a mortis
 faucibus eripiat, vigilat Angelus & circumcur-
 rat. O diuitem Angelum? Curam illius
 ego.

4. Et ut citius nobis succurrere possint, sem-
 per adiuvat. Salvator id testatur, dum loquens de
 Samaritano, ait: *veni secum*: & Chronolo-
 gus Moyses hoc in Genesi comprobat. Dum
 hinc illuc Patriarcha Abraham ante domum aeternam
 caput suum sedet, ites Angeli in specie viatorum
 illi sese obsecerant, *Apparuerunt ei tres viri stan-
 tes prope eum*: si apparuerunt erant viatores,
 quare non dicit, quod a longe venerint, sed e-
 rant *prope eum*? Fuerunt Angeli, quomo-
 do poterant longe distare ab Abrahamo? *Prope
 prope eum*. Angelus semper homini adest, *Venit
 prope eum*, ut in qualicumque necessitate ipsi as-
 sistere possit: *si tres viri Angeli fuerunt, vestigi-
 um non dicuntur a longe vixi, sed prope Abraham
 apparuerunt, ut cognosceremus Angelos se pra-
 sentes aliam loco exhibere cum illis libuerit.*

9. Populus Israeliticus egreditur a dura servi-
 tute Aegypti, & ne in illo deserto aberraret a via,
 Angelus illum praecedebat, ut incolumem cum
 ad locum tutum duceret. Sed facit textus
 nonnulla verba profert, quae difficultatem, &
 obscuritatem ingerunt. *Tolens se, inquit, Angelus
 Pauli Dominicali.*

Dei, qui praecedebat castra Israel, abis post eos.
 Cur locum mutet scite vellem, an forsitan vias il-
 larum regionum ignorabat? an forsitan praecun-
 do aliquod infortunium timebat? & tamen *ab-
 iit post eos*, & ut legit Arias Montanus: *Abiit a
 tergo eorum*. Sed nunquam vidi, vel audiri via-
 ducem alios sequi. Causam huius ex illo, quod
 paulo infra Chronist. Moyses subiungit, adduci
 credo: *Persequente ique Aegyptii ingressi sunt post
 eos*. A tergo eos inlequebantur copiae Pharaonis,
 ut eisdem occiderent, & in frustra dilan-
 tant. *Dixit inimicus: persequar, & comprehen-
 dam, diridam spolia, implebitur anima mea, evan-
 ginabo gladium meum, interficiet eos manus mea.*
 Angelus ergo, ut repelleret Pharaonem, &
 populum Israeliticum defenderet, a tergo venie-
 bat, ut ipsi quasi securum ellet. *Ambulari post
 eos* inquit Olearter, *ut metum Israelitis aufer-
 ret prohibendo accessum Pharaonis ad populum.*
 Hinc deducit sanctus Basilus Angelos circa nos
 semper vigilare, ut in omnibus necessitatibus
 nos protegant. *Sic, & Angelus te praemunit a
 fronte, a tergo te custodit, & nihil inest tibi
 velinquit.*

10. Daemon Salvatori suadens ut e vertice
 templi se praecipitem daret, dicebat: *Mate te
 deorsum*. & Irtian subdit: *Scriptum est enim,
 quia Angelus tuis mandavit de se, ne forte offendas
 ad lapidem pedem tuum.* Hic observat Glossa
 Daemon non fuisse prolata haec verba, sed a Da-
 vid. *Glossa apud
 D. Thom.
 amandandos Angelos, qui ejus curam gerant, ne
 in illa praecipitatione laedatur, vel moriatur, Scio
 Christum non indigere Angelo custode, ideo
 dicit: Ne forte offendas, &c. Ac si diceret: tam
 prompti erant, ut te adiuvent, ut nullam sit pe-
 riculum, ne vel in minima parte aliquid patiaris.
 Sic quidam modernus: *Id est, ne malum aliquid,
 vel minimum patiaris. Itaque non modo ex
 sunt a nobis Angeli ingentia mala, verum etiam
 ea, quae minima sunt. Et quae vel tantillum ledere
 possunt homines, ne scilicet pes, minima videlicet, &
 extrema pars hominum lapide conteratur in via, col. 1.
 ne vel minimum male suram patiaris.**

11. Si vera sint, quae hucusque dixi, occasio-
 nem sumo patetorem formandi, sed volo ut fa-
 ne intelligatur, cum loquar exaggerative, nec
 intendo praedjudicare pietati nostri Redempto-
 ris, sed excessus eius divinae providentiae cele-
 brando custodiam Anglicam extollere volo. Si
 mihi daretur optio, vel stare sub custodia Chri-
 sti, aut Angeli, resolverem quasi, potius eligere
 hanc

Exod. c. 14.
 Ar. Mont.
 Olear. 8.
 D. Basch.
 in Epist.
 D. Matth.
 c. 4.
 Ioan. Pin.
 com in
 Eccl. c. 23.
 Etb 706.
 n. 1. f. 39.
 col. 1.

Handwritten notes in the right margin, including the word "liarab" and other illegible characters.

hanc, quam illam. Intra Christus hortum oli-
varum & a Discipulis abiit Patrem aeternum ro-
gaturus, & sacri Evangelistae hic cum tanto
maerore oppressum dicunt, ut cor maerore eru-
berans, illum per viscera diffunderet. *Capti re-
dere, pavere, & maestus esse; tristis est anima mea
usque ad mortem. Unde procellerit hic timor,
vel maeror scire vellem. Non a morte, nam obla-
tus est quia ipse voluit, & si haec fuisset causa di-
xisset propter mortem, & non usque ad mortem.*
Certum ergo est, hoc non provenisse ab ap-
prehensione mortis. S. Hilarius dicit, Non de eo
orta est, sed de his, quos assumpserat maestitudo.
Non de te, sed propter Apollolos angebaris,
ne se mortuo Dæmon aliqua tentatione inno-
ceret. Hinc post primam orationem eos adit,
& dormientes excitat: *Vigilate, & orate ne in-
veniamis tentationem*: Orat secundâ vice rever-
tenque ad Apostolos, eos excitat: *Vigilate, &
orate, &c.* Ter orationem reperit, & Angelus ei
adest, qui eum confortat: *Apparuit autem illi
Angelus, de caelo confortans eum.* Sed quale do-
dit ipsi confortativum? scio respondere doctis-
simum Cartesianum: *Confortavit eum, hoc
Cart. ibid. est, verba consolatoria, & confortatoria laude plo-
na loquebatur ad Christum dicendo: O Domine,
tu modo liberatus es totum mundum: hanc ho-
ram, tuamque saluberrimam passionem propheta
prænuuntiarunt. & Sancti expectant in limbo.*
Et meus B. Simon a Cassia subiungit, *Verba
fortassis erant de amore paterno, de firma victoria,
de resurrectione festina, de gloria post sepulchrum,
de consensione suprema, de subjectione caelestium,
& reversurum, & infernorum, & his similia.*
Sed quis nescit N. remedium infirmitati,
confortativum maerori correspondere? si Chri-
stus angebatur ob Apostolos, ne Dæmon illis
noceret, confortativum huic angori quadrare de-
buit, credo ergo Angelum Christo solando di-
xisse, o magne Filii Dei, scio te non æstum esse, &
anxium ob Discipulos, ne a Diabolo debellen-
tur. Sed lætus, ac promptus vade ad mor-
tem, ego illos defendam, meum erit illos cura-
re, sic disparuit angelus, & Christus consolatus
redit ad Apostolos, eosque excitatos invenit.
Audite nunc quid illi dicat: *Dormite jam, &
quiescite.* Quomodo? antea bis illi præcepit ut
vigilarent, nunc mandatur dormiant? Ita, antea
timebat, quia erant sub sua custodia, sed post-
quam Angelus suam custodiam obtulit, securus
dormire possunt. *Dormite jam, & quiescite.* Do-
ctissimus Interpretes Christum ad propositum

nostum sic loquentem inducit: *Non, & sic
custos vestri eram, impensam tamen angelos de
stra salute, & sollicite praecebat in carnis du-
morum: at cum videret vos sub Angelis custodiis,
securus reputo. Quid? securus ne iam Angelus
sub Angelis custodiis, quam sub Christi Daparis-
mo? O exaggerationem! Quid plus potest dici de
vigilantiâ, & promptitudine Angelorum co-
stodum; Curam illius egit.*
12. Nunc dicendum est de compassione,
quam habent, dum nos vident in adversitate
lapsos: *Et videns eum misericordiam meam esse,
& vellent omne subsidium terre Divina ius-
titia omnes creaturas viventes delere decrevit,
Noemo præcipit, ut arcam fabricet, in eamque
omnes species animalium introducat, Noe
cunctissime quidquid Deus mandavit exequens
est, cum tota familia, & animalibus cunctis
que speciei arcam intrat, & postea inseruit Do-
us arcam clave obstrare voluit. Et clausa
foris ostium Dominus, vel inclusit eum Dominus
de foris. Sed cur Deus ipsemet huic laborem
subire voluit? an non Angelo hoc committere
potuit? primo possem respondere cum Glossa
Moralis: *Inclusit eum Dominus de foris, per quod
significatur, quod nullus perfectionem virtutis impedi-
bit, nec in ea permansit nisi gratia Dei adiuvante.*
Vel cum Hugone Cardinali: *In hoc non no-
bis Dominus, quod semper est mirus, & iuramentum
suorum. Vetum D. Joannes Chrysolomus opi-
natur, Deum Angelum commisit huic huic
ut mortem ferret, ut clavem teneret. Nisi An-
gelus, dum esset visus hic miseris aliquos na-
tantes in vadis, ibi scandentes abores, hic fa-
gientes supra montes, ibi in clamantes supplicantes
ne submergerentur, fuisset compassione motus,
& tot intromississet, quos arca caperet, il-
lem ergo Angelo committere noluit. Ne, verba
sunt Chrysol. *inclusit eum commisit ab. D. Jo-
annem introducere.***

13. Sed ab aquis ad ignem transierat: *Deo
Angeli, ut executores divinæ iustitiæ essent, ad
civitates Pentapoli eos flammis haustum perre-
xerunt, Venarunt duo Angeli Solimanem visitari.
Cur advenierunt tam tarde, an non erant Ange-
li: nonne ergo per brevissimum tempus spiritum
illum iter agere potuerunt? respondet Ly-
ranus, Abrahamum rogasse, ut Deus gratiam
faceret; quia ergo Angeli compassione mere-
bantur, motas nuxerunt, sperantes Abraha-
mum voti compotem fore, & illos miseris suis
mâs subducendos. Tantum nunc dixerunt, ut eos*

D. Hilari.
ser. 31. de
Matth.

D. Luc.
c. 22.

D. Dionys.
Cart. ibid.
Luc. 22.
Luc. 48. f. 261.
B. Simon
de Cassia.
D. lib. 13.
fol. 734.

dicitur, *Spargere terram propter precem Abrahæ quia*
angelus domini exprobrante.
 14. Deas ob gravitatem culparum urbi Jeroso-
 lymæ indignatus eam flammis mergere decre-
 vit: Sic prævidit Zacharias oculo prophetico:
Inquitus domus Israel, quæ domus iuda magna est
domus iuda, quæ repleta est terra sanguinibus. Id-
eus Deus Angelus mandavit, ut ignem urbi in-
ijceret. Ingrederis in medio rotarum. Et imple
manuum tuam puris ignis, et effunde super civita-
tem. Patuit Angelus Deo, & data vocasset ante
oculos deo ait vates ille autem ingressus fuit an-
tem Stetit deus forsan, quia iuxta sanctam
Patrem Angustinum, stare adjuvantis est. Com-
paratur urbi, et quæ succurre voluisset ope
trando, ut Deas penam cohiberet. Ideo sub iun-
xit Zacharias: Et apparuit manus hominis sub
puris eorum. Hæc est mensura nostras esse Ange-
lura, & habere manus hominis. Cur ergo non
dicit: Et apparuit manus Angelus? Angelicum bra-
chium sit manus humana? per quam maxime
Angelica manus exacte divinas vindictas exe-
quutus, unde si coactus fuisset divina obedire vo-
luntate, præ compassionem voluisset manum hu-
manam ut supplicium leniret: Angelica manus
puris est. Et in pavore gravis, id est ut panam ci-
vitati non signum, et le vitem culpam futuram signi-
favit. hominum manum ostendit
 15. Omittite nolo, qui eandem Scripturam
 alia ponderatione observent. Zacharias dicit
 illam manum, occultatam sub alis: Sub pennis
 manus. Apud Regem otiosum habere ina-
 nam absconditas in labore, idem est, ac incertæ,
 & involuntariè operari. *Abcondit piger manum*
suam, per hoc voluit demonstrare Angelus,
 tantam se habuisse compassionem erga civita-
 tem, ut nisi divina iustitia obstaret, promptissimè,
 excepit calligatione, se quodcumque opus ag-
 grediatum: In flagellanda hominibus Angelica
 volentia apparet, plura manus Angelica, quæ ex-
 ercitæ sunt. *Quid facta languidior ad puniendum*
ostendit, id est apparet sub pennis latens.
 16. Lia erat turpis, & parum gratiosa. Ideo
 vilipendebatur, nec erat, qui illam in uxorem
 cuperet: Tandem per stratagemam Laban Jacob
 cessit: Sed quia erat sterilis venustatibus, Deus
 illum prohibis fecundare voluit, post editum
 ergo in lucem Simeonem; Deo his verbis gra-
 tiarum: *Quoniam audivi me Dominus haberi*
comprobat, et licet etiam istum mihi, vocavitque
uxorem eius Simeon Dionysius Cathasianus
Lian hanc naturam sterilem, sed ob preces ab

Angelo custode fusas fecundatam respondet.
 Lia dolebat se esse turpem, sed Angelus valde ei
 comparabatur, ut dici possit: *Videns eam mihi*
ricordia motus est. Ue ergo contentaretur, a Deo
ornatum fecunditatis ei imperavit. Forjan
inquit Charrusianus, Angelus ejus oravit pro
eius fecunditate, quæli compatiens contempserit
eius, ejusq; aspernatione, quæ aspernabatur in iustis,
coram Deo commemoravit, ut imperaret gratiæ Dei.
 17. Ab Abrahamo Agar cum filio suo luna-
 ele demissa fuit. Discederunt ergo nonnulli pa-
 ne, & aqua provisi. Verùm aqua in deserto his
 defecit, & sitim intolerabilem Ismaeli reddidit,
 per plures horas necessitate urgente eam petu-
 lit, demum faucibus arefactis gressus movet
 non poterat, imò moribundus se brachis ma-
 tris commisit, quæ, ne videret eum morien-
 tem, sub umbra arboris eum reposuit, & afflicta
 abiit. Mater itaque genuit, & doluit, & filius
 spirabat, & moriebatur. Sed quis in fundo mi-
 seriarum filio agonizanti inter ulas mortis, &
 foemine afflicte suam, & filii vitam desperantis
 solamen præberet vitale? ò Angelum compati-
 entem miseris humanis, afflicta apparuit, eam-
 que bono esse animo iussit: Infans non morie-
 tur, eum leva, & accipe. Vide illum vitulum,
 qui suavi murmure, quasi voce animata te in-
 vitat, ut eum refocilies, & illa aqua vitali eum re-
 cet a Eodem tempore: *Vocavit Angelus Dei A-*
gar dicens: Quid agis in hinc? Surges, tolle puerum,
et matrem eius, & fugas in terram Mesopotamiam,
et in loco qui dicitur, puerum bibere. Hæc super
ve. Hæc dicitur Fernandez. Angelus forma vi-
stibilis apparet, vocat mulierem nomine proprio. Et
quærit quid agat, Agar (inquit) surge mulier, re-
vertere ad filium, quem reliquisti moribundum,
tolle ab humo recentem languidum, semimortuum
leva, ut vivat, tene manum ejus. Deniq; monstra-
vit Angelus puteum, at illa jam à priori perturba-
tione recreata, ac timore, oculos huc illuc atollens,
conspicit ea esse puteum. Et Dionysius Cathus subdit
Omnia ista erant Angeli consolatoria verba. ò
Angelum humanis calamitatibus compatien-
tem! ò Samaritanum gratiosum: Videns eum mi-
sericordia motus est.
 18. Hanc primam partem conceptu sancti
 Panthaleonis Diaconi claudere volo. Deus ci-
 men Adami hac pœna flagellavit, ut sudore vul-
 tus sui pasceret pane suo: Adamus hanc senten-
 tiam quo ad sublimitatem quidem intellexit,
 sed non quo ad modum. Hinc eum quidem fa-
 mes torquebat, sed quomodo decietum Dei cre-
 cura.

Dionysius
 Car ap 10.
 Haye in
 Gen c. 10.
 u. 33 n. 192
 Gen. c. 17.
 Fernan. in
 Gen ubi
 sic 2. §. 12.
 Gen. c. 3.
 X 2

Abrah
 17

enturus victum sibi procurare deberet, non sciv-
 it: Sed Angelus ejus custos, ejus Samaritanus:
 Videns illum misericordiam motus est, & illum ter-
 ram colere, setere, & metere docuit. *Adam*
in paradiso ejectum fraude Daemonis, Angelus di-
ap. com. 1. vexit: & eum terram legone docuit colere, semina-
re, & metere, us qui ex injuria ei contigerat lapsus,
post laboriosam, & Deo gratiam vivendi rationem,
rursus corrigeretur: sed quia Angeli sui opportu-
na promptitudine nos consolantur, ego meam
importuna prolixitate vos molestare nolo.
 Quiescamus.

PARS ALTERA.

Th. 8. Re- 19. Quod homo sit inferior Angelo non est
sig. Alif. dubium. *Ministi eum paulo minus ab*
To. 9 p. 1. Angeli. Hec sic explicat Remigius Antiochod-
Bib. vet. teni. *Quantum ad humanam naturam, quia mor-*
BP. f. 644 talem fecisti, quia passibilem. Quomodo ergo
 vult divina providentia, ut creatura superior vi-
 gilet, & parata sit ad custodiam, & servitium in-
 ferius: Angeli ad autum Dei habeant, & sine
 respectu propriae dignitatis, & excellentiae pa-
 ratissime voluntatem Dei nos custodiendo exe-
 cutantur.

Apostolus ad Corinthios scribens sic dixit:
1. Cor. 15 Cum tradiderit regnum Deo Patri, cum evacua-
 verit omnem principatum, potestatem & virtutem,
 Hunc unum est difficultioribus locis Apostoli pu-
 tem. Eum examinemus, Lyranus cum Diony-
 sio Carthusiano, & Doctore Angelico per hos
 principatus. Per 70 eum, quod connotat tempus,
Lyran. S. Augustinus judici diem intelligit. Vult ergo
Dionysius ergo dicere D. Augustinus juxta expositionem
Carth. ibid. Carthusiani. *Carth. ibid.* Cum in die iudicii cessare facies De-
ap. eund. us Angeli ab officio, id est custodiendi homines:
2. de civ. Sed quid eveniet cum evacuaverit, vel cum san-
Dei D. cto Ambrosio si ab solverit, & exinaniverit? An-
Ambros. geli erunt annihilati, ego hoc non intelligo,
 cum pro certo sciam, quod sint incorruptibiles,
 & aeterni ab intrinseco. *Apare post.* Multo mi-
 nus id potest intelligi de gratia in qua fuerunt
 confirmati, & qualem non possunt perdere.

Hinc Doct. Angelicus. In ordinibus Angelo-
 rum duo pensantur, videlicet distinctio, seu gradus
 perfectiorum secundum differentiam naturae, &
 gratiae, & quantum ad hoc, ordines Angelorum
 nunquam cessabunt, quia natura eorum non con-
 sumetur, nec gratia auferetur.
 Secundario potest considerari executio offi-
 ciorum, quae imposita sunt, & haec post diem ju-

dicii cessabunt omnia bene, sed quemodo
 tante custodia erunt vera illa verba, *evacuaverit*,
exinaniverit, abolverit: quidam Turanus, qui
 per plures annos officium advocati landabriter
 peregit, cum esset senex a Cajo Caesare depre-
 tus fuit, ut tamen ipsum honoraret, laetitia
 ipsum donavit. Verum tantum dolorem eum
 de haustu, ut domum redens conclavem intra-
 subteraneam, ut in eo velut in sepulchro degeret,
 imò à servis velut mortuus plangi voluit.
 Nil aliud dicere intendit, quam quod dum sibi
 officium fuit ablatum, se defunctum censuerit.
 Hoc credo voluisse dicere sanctum Paulum,
 dum custodia Angelorum in die iudicii exspirabit,
 adeò affligentur, ut si esset mortuus, non
 solum morerentur, sed se annihilatas dederent.
 Hinc ille doctus Hispanus his verbis, qui tanta
 reddo, concludit. *Si Angeli essent mortui, non*
erentur pro dolore, videntes tempus esse obitu-
rum, quo custodire homines, usque benefacere pos-
sunt. Ex hoc concludere possumus, quod iam
 prompti sint Angeli ad nos custodiendos, etiam
 sint nobis digniores, & nobiliores.

20. Im? gaudeat, quia nos custodiat. Dum
 Tobias filium suum velle amandare ad Medos,
 ut ab Agabelo summam decem argenteorum ta-
 lenti reciperet, voluit ut prius per orbem fieret, &
 vias ducem, atque comitem quaereret, sibi pro
 urbem discurrerent Angeli se obtulit. & se fideliter
 eum ex patria ducerem, & redirentem in-
 columem promisit, & dum senex Tobias inter-
 rogaret, *De qua tribu aut de qua domo es tui re-*
spondit, Ego sum Azarias Avaniae in regione
Si eum interrogavit, cujus esset familiae, & tri-
bubus, cui dixit se esse Azarias? huc nomen Az-
arias significat, Auxilium Domini, vel auxiliator,
dicere voluit. De nulla alia re gloriosus,
quam quod sim à Deo deputatus adjutor ho-
minum. In hoc sola mea gloriatio consistit. Fe-
gurato respondeat, ait Comellor, quoniam Azarias
adjutor interpretatur, quod Angeli conpositi, qui
sunt administratores fuitus.

21. Et jure debet Angelus hic titulus *Leor-*
as, vel adjutorium divinum, quia in omni oc-
castione succurrere, & auxilium nobis praebet
re studet. Hinc D. Bernardus. Quod non a manu
custodit, timeamus: nec superari, nec solari, nec
autem seducere possunt, qui custodiant nos in omni
vitis officio, fideles sunt, praevidentes sunt, potentes sunt.
 S. Celsarius scribit. Angelos nullum subdito-
 rum omittit, quod pertinet ad salutem animarum
 nostrarum. *Administrant Trinitatem, & nobis, haec quidem,*

erga Deum par est servientes nobis vero praestantia qua ad saluam nostram necessaria certo conseruati ab ea mandantur.

S. Pater illis nostras preces ad Deum detrahe, etque nostra desideria pandere, ac rogantes, ut nos exaudite dignetur. Nemo mortalium melius in carnis peccati per se dignus est: idcirco propter eius a clementissimo Deo, ut per manus Angelorum vota perforantur hominum, et preces ad ipsum eternum et visibilem Deum ambrosiose, et quicquid minus est nobis in natura, fiat acceptum sanctis nostrum ex Angelico famulatu. Abulatis, eos in multis itineribus comites esse, ac ab omni infortunio defendere: Angeli dirigunt vias nostras tollendo nocentia, qua magis accedere possunt in itineribus, quam cum manemus in civitatibus.

Jonas Aurelianus perhibet illos nobis in omnino auxilium necessarium praestare: Vbi que frequenter Angeli Dei auxilia praestant.

Catechismus dicit, quod seruiant nobis pro scuto ad omnes inultus hostiles reprimendos, sicut regulentur a Jacobo impetus Elau: Apparebant ei iustitiam tuendam iacob, imo ad manifestandum ei, quod Angelus Dei iusti iudicis tanquam exercitus sit, et fuerunt ei praesidio aduersus Elau.

R. Laurentius Iustinianus comparat illos excubitoribus urbium, qui ab omni imminente periculo nos defendunt: Quis non ineffabili quodam exultatione gaudio, cum reuoluit mente sanctorum adiutorium Angelorum, qui sine fatigatione, etque intervallo excubias celebrant super plebem Domini, quae fidelium.

Remigius Episc. Antiochenensis dicit, nos ab illis confortari in nostris miseriis, sicut Salvatorem in horto Olivatum corroborauerunt: Haec confortatio non fuit ad necessitatem, sed ad seruitutis exhibitionem, sicut enim ad nostram doctrinam, quia nonnulli quique fidelium habet Angelum confortantem se in bonis operibus.

S. P. Augustinus affirmat eos pro nobis pugnare contra Demones, & victoriam obtinere, & in omnibus actionibus nostris ab illis nos docere: ipsi sunt qui pro nobis contra Demones pugnant, & victoriam obtinent, ipsi sunt, qui ualde nos diligunt, nos ubique instruunt, in cunctis nos protegunt, nostram aduentum expectant ad calum, et sedes paradisi nos repleti affectum, ipsi sunt sanctissimi spiritus quibus dormientibus custodes adsunt.

Sanctus Panthaleon Diaconus astitit, quod si per diuinam misericordiam animae nostrae in purgatorio destinentur, culpas in hac vita committas expiatura, Angelos illas comitari, saepe illas uisitare, consolari, admonere ut illas poenas atrocissimas patienter tolerant, & poenis solutis, cum iubilo, & gaudio ad diuinam maiestatem perducere: Hic enim cum ex hac uita migramus, Di. Pant. in nobis astitit, et animas nostras comitantur si in d. S. Mic. purgatorium tendunt, easdem ibique saepe uisitant, Bafil. et consolantur, si autem ad calum tendant animae sanctae miram quaedam exultatione, et iucunditate eas praecedunt, et conspectui offerunt diuina maiestatis.

12. Ergo 6 devoti monitionem Diui Bernardi acceperimus, & in omnibus nostris necessitatibus ad Angelum eisdem recurremus, quod ergo gravissima cernitur urgeri tentatio, et tribulatio uehemens imminere, in uoca custodem tuum, ductorem tuum, adiutorem tuum in opportunitatibus, in tribulatione inelama eum, et dic Domine salua nos, perimus.

Et sicut Samaritanus speciale egit curam hominis Evangelici a latronibus in terra sermo exanguis relictus, sic non minorem habebit curam Angelus, ut nos in nostris uis custodiat: Curam illius egit, 6 Samaritanum Amorosum! 6 Custodem vigilantem; 6 Angelum compatientem!

Merito ergo ipsi attribui potest lemma, quod in scuto Mitillus, dum in bello ab hostibus fuerat seruus, & a naufragio fuit liberatus, depinxit. Ut ergo vitam seruatam scuto tiberet, hoc lemma subscripsit.

Cum premerer quo solo, cum premerer quo solo.

Andr. Alcia. Embl.

Vel auxilium nunquam desiciens, cum ergo tot beneficia quotidie ab iis recipiamus, vos exhortor, ut quolibet mane, & uespere hac oratione uocula illos saluteis.

Angelo Dei, qui iustus es mei; me tibi commissum pietate superna, hodie illumina, custodes, reges, et gubernas.

DOMINICA DECIMA TERTIA POST PENTECOSTEN.

Cum ingrederetur IESUS quoddam castellum, occurrerunt decem viri leprosi, qui steterunt à longe, levaverunt vocem dicentes, &c. Luc. cap. 17.

ARGUMENTUM.

Ostenditur, quod peccatores à iustis, & sanctis debeant degere separati, quia societas prava est periculosa.

Dum inter confinia Galilee, & Samarie Salvator hinc inde discurreret, & velut copiosus ac fecundus fons a quas salutiferas gratiarum diffunderet: nunc cæcos illuminando, nunc infirmos sanando, nunc surdis auditum, nunc mutis loquelam, nunc mortuis vitam donando, quis N. non obstupescat, si decem leprosi sanitatem desiderantes ad Christum non accedant, nec personam liter eum adeant, sed à conversatione hominum separati degant, eumque solà voce rogent, ut ad eos accedat? Steterunt à longè, le vaverunt vocem dicentes: IESU præceptor miserere nostri.

O inurbani, & turbici leprosi, quis hic est modus procedendi? an sanitas vobis cordi non est? an à filio Dei curati non optatis? cur ergo in propria persona eum non aditis? lepra vos non excusat, quia totaliter non impedit, quo minus eum adire possitis? an forsitan pigritia, & tardum laboris superat vestrum desiderium, quo sanari cupitis? non quia occurrunt ei, cur ergo vos alius non ingertis, sed à tam multis, qui eum sequuntur, sequestrati estis? Steterunt à longè, & levaverunt vocem dicentes IESU præceptor miserere nostri. Non est dubium N. si per pigritiam, aut negligentiam hunc defectum commississent, non eundo in propria persona ad Christum eumque rogando eos vituperio dignos & sanatione indignos fore, sed lex in Levitico repetitur, quæ eos arcebat, & prohibebat: Leprosus omni tempore quo leprosus est, & immundus solus habitabat extra castra. Sic Procop. Leprosi iuxta legem immundi sunt, & à communi politia separantur. Et causam dicit Glol. Angel. dicens: Ne tubas in alios diffundatur, & ut advertit D. Augustin. Ne dum

lepra serpit, sani inficiantur: ne contagione diffusa plurimos perdat. Et Ludolph. Carth. concludit. Ritum legis Moysæ leprosi immundum erant. & ab oppidis, & urbibus exclusi, nec poterant cum aliis commorari, tunc steterunt à longè, quia non debebant appropinquare hominibus, ne eos inficerent, ad quod lex Iudæorum leprosi immundum non tangendum iudicat. O legem sanctam! o præceptum salutiferum pro bono communi!

Quis non scit, lepra peccatum, & leproso peccatorem denotat? ad hujus confirmatorem Petrum Blesensem, Theodoretum, & Guentacum Abbatem legitur: hinc si leprosi à suis procul abierunt, peccatores ab illis, qui habent in unitatem animæ, & sanctitatem vitæ procul abesse debent. Ne tubas in alios diffundatur, & contagione possit per plurimos perdat, prout in præfati discuti videmus, materia omnibus est utilisissima, & consequenter velle invenire digna: vos filio vestro favore mihi favete, & ego debita brevitate vobis serviam, & ordo.

PARS PRIMA.

Steterunt à longè.

2. SI peccatores non velint se sequestrari, rotæ ab eis se junge. Qui frequentat commercium malorum, seminat & zivia malitiae, sed frugendo eorum societatem flores merito eum colligit, qui pravorum societati se ingerit, periclitatur & ruinam invenit, sed si eos vitet per quosdam bonorum operum ad verticem vitæ perfectæ accedit. O Christiane audi moximum Scaccat.

Levit. 13.

Procop in lib. 2. Reg. c. 3.

Et causam dicit Glol. Angel. dicens: Ne tubas in alios diffundatur, & ut advertit D. Augustin. Ne dum

Non alia magis est libera, & vitio carens,
 Nonque melius vita, quae priscos colat.
 Quam qua reliquis manibus hystus amet.
 Ad hominem probo idem interrogatus, a quo de-
 beret cavere, ut bene viveret, respondit, Quid tibi
 praecipui vitandum existimas, quare turbam nun-
 quam illi tu te commiseris, inimica est multorum
 conversatio, nam aut aliquis vitio nobis ingerit, aut
 commoda aut imprimit, quo major est populus cui
 resistam, hic periculis plus est; & postea in libro
 sanctorum moralium subdit: solitudinem quaras,
 qui vult cum innocentibus vivere, & optimus ani-
 mus, & pulcherrimus Dei cultor est. Pythius in-
 terrogatus, quid ageret? respondit: Meditor esse
 profectum. Ad quod addidit Laetius: Sciens ad hoc
 esse utilem solitudinem: & inutilem turbam. Py-
 thagoras: non nisi se anno anno fuisse scilicet,
 quo in subterranea spelunca habitavit; confessus
 est, Thimoem Nicæum solitudinis amatorem
 fuisse scribit Laetius. A Chrysostomo in forma-
 tionem accipite, qui per similitudinem gratiosam
 arboris iuxta viam plantatæ vobis dicit: Sicut
 difficile est arborem iuxta viam positam fructus
 nique ad maturitatem servare: sic difficile est vi-
 rum iuxta hunc mundum viventem justitiam im-
 maculatam nique ad finem tenere. Recede ergo de
 via & planta te in loco secreto, ut nec mundus te
 contemnat, nec habeat aliquod commune, nec tu cum mundo.
 Similiter dicit Ecclesiasticus: qui tetigerit picem
 inquinabitur ab ea. Et alius subiunxit.

Morbida facta pecus totum corrumpit ovile,
 Et Cato.
 Cum pravis ambulat tu quoque pravis oris.

Eo modo quo aquæ dulces mari influentes in
 amaram salcedinem migant, & unica vox dis-
 sonantorum eborum turbat, & unicum solum
 membrum infectum totum corpus contaminat,
 nec aliud medium est, quam illud abscindere,
 consilium Ovidii.

..... Immedicabile vulnus
 Ense incidendum est, ne pari sincera trabatur.

Hinc læta imperialis Gubernatoribus sic præcipit:
 de Drago provincia debet purgare provinciam multis
 hominibus. Lepa peccati, ut quidam dicit Philo-
 sophus sui zvi celeberrimus, valde similis est
 contagio vitium est quoddam, quo
 ex aliis viciis factis simili vicio aggravatis contri-
 buit, ut aere sui dicitur, vel fumice medicante: gri-

num efficitur, si quis vestimenta, vel alia infecta
 contrahat, hac enim perosa cum sint, facile habitum
 recipiunt. Hinc qui degit inter pestiferos diffi-
 colter sanus manet. Idem iudicari, & concludi
 debet de iusto; cum peccatoribus conversante.
 Idcirco ait Seneca: Serpunt vitia, & in proximum
 quemque transfusi, & contactu nocent, itaque in
 pestilentia cavendum est, ne corruptus iam corpori-
 bus affideamus, quia pericula trahemus. & afflatu
 ipso laborabimus. Verum namque est quod ait
 sanctus Hieronymus: Ante ignem consistens etiam si
 ferreus sis, aliquando dissolvitur. Si Eliano, & ex
 periculis credimus: penna aquilæ aliarum a-
 vium pennas contiguas consumit.

3 Inter antiquos Philosophos famosæ Gra-
 cia, quidam in orbe esset difficillimum sapera-
 tu, propositum fuit, & variæ fuerunt respon-
 siones datae. Antipppus omnium sapientissimus
 surgens, animum suum prudenti dicto aperuit:
 ego censo nil esse difficilium, quam virum pro-
 bum inter improbos probitatem servare. Id evi-
 dentia scripturarum probemus.

Vates, & magnus servus Dei Isaias quadam
 vice a se servatum silentium, dum loqui debebat,
 ingemuit. Va mihi, quia tacui & rationem addi-
 dit: Quia vir pollutus labio ego sum. Cum esset
 Deo charus, & gratus: unde hæc immundities
 processerit, non adeo faciliter sciri potest: For-
 san dicitur eum locutum ex humilitate; sed id fal-
 sum est, verè enim locutus est: non miror, quia
 in scriptura legi, & ipsemet dixit: Et in medio
 populi polluta labia habenti ego habito. Conceptus
 est Nicolai Anapi Episcopi Bizantini. Cam di-
 xisset Isaias vir pollutus labio ego sum, causam
 insinuans subdit: in medio populi polluta labia ha-
 bentis ego habito. Et tamen erat maximus sa-
 ctus illius temporis.

4. Cain impius contra innocentem fratrem
 rabie agebatur, eum secum duxit ad agrum, &
 manu nodoso baculo armata, absque eo, quid
 illi palpitaret cor, vel minimum vacillaret dextra,
 proditoriè eum percussit, & occidit, hinc sanguis
 è vulneribus profluens, terram que inundans, spi-
 ritibus famantibus, & fumis spirantibus ebul-
 lendo, & spernando, clamabat, & à celo vindi-
 ctam postulabat: nam idè ei dixit Deus: Vox
 sanguinis fratris tui Abel clamat ad me de terra.
 N. Non adeo demissor scelus Caini, quam san-
 guinem Abel vindicativum, cum de sanguine
 Christi, & S. Stephani legatur, Pater ignosce illis:
 Domine ne statuas illis hoc peccatum, quomodo
 ergo sanguis iusti Abel clamat de terra ad Deum?
 167

Senec. lib. 1
 de tranq.
 cap. 7.

Isid. lib. 2.
 soliloq.
 Elian. l. 9.
 Hist. au-
 mal. l. 2.

Arist. ap.
 Stob. ser.
 23.

Isai. c. 6.

Nicol. A.
 nap. de so-
 cietat ma-
 lor. f. 252.

Gen. 4.

Luc. 23.
 Act. 7.

Handwritten text in the right margin, possibly a library or collection mark, including the word "licet" and some numbers.

Ut resolutionem hujus facti habeamus, gressibus meditationis ab Abele iusto ad Christum innocentem, à Caino percussore ad Joannem precursorem, à sanguine Abel, ad aquas Jordanis transeamus. Venit Iesus à Galilea in Iordanem ad Joannem, ut baptizaretur ab eo. Christus vult baptizari? quodam est hoc paradoxon, cum effectus principalis baptismi sit, deletio peccati originalis, & actualium, si sit opus, collatioque gratiæ, & Christus non contraxit peccatum originale, nec actuale commisit, habueritque plenitudinem gratiæ, cur ergo vult baptizari, res quæ & ipsum Joannem in stuporem egit, nam idem dixit: Ego à te debeo baptizari, & tu venis ad me? hinc Palchafius. Expaverat eum ad se venisse, cui nulla inerat baptizandi necessitas, eò quod ipse tolleret peccata mundi, sicut iam idem testatus fuerat. Et S. Maximus respondet: *Ut sanctificaretur aquas.* Huius opinionioni etiam subscribit sanctus Pater Ambrosius: *Idem baptizatur Christus, non ut sanctificaretur ab aquas, sed ut ipse aquas sanctificaret, & purificatione sui purificet fuenta illa, quæ sanguis. Et en aliam difficultatem.* Quando nonquam aquæ fuerunt maledictæ, ut rebenedicti, & resanctificati debebant? ego aquas non secundum se, & immediate, sed per accidens, & ratione alterius maledictas puto: in principio mundi fuit maledicta terra: *Maledicta terra in opere tuo.* Aqua terræ semper vicina est, & conjuncta, atque terræ maledictiones participat, & idem sic concludentibus citatis Scripturis baptizatus est Christus, ut aquas sanctificaret.

6. Hoc modo solvitur alia difficultas de sanguine Abel, qui supplicia, & vindictam à cælo urgebat: *Vox sanguinis fratris tui Abel clamat ad me de terra;* propter hominem terram maledicta fuit, & ut se vindicaret in damnum hominis spinas, tribulos, lapides, & ferrum produxit, terræ innatabat sanguis, terræque se commiscuit, & vindicativus est factus per accidens: hinc observat sanctus Ambrosius Deum dicere, sanguinem clamasse à terra, ac si e proximitate eum terra red-

Ambr. l. 2. dicit us fuisset vindicativus: *Non dicit, clamat ad me de Abel & de vultu, sed clamat ad me de terra, & si frater Cain. c. 9. pepererit, terra non parit, si frater tacet, condemnat.*

7. In confirmationem illorum, quæ hucusque dixi de sanguine Abelis, considerandos effectus sanguinis Christi vobis propono. Rupertus Abbas: sanguinem effusum in cruce misericordiam, & veniam rogasse crucifixoribus tenet Gen. c. 6. statum. Pro omni mundo interpellat, & universum

rum peccata excusat, ipso quoque, qui fuerat illum ad poenitentiam invitavit. Idem confirmat S. Paulus Accessit ad nos: *Tristissimi maledictorum Iesus, & sanguinis aspersorem multo melius clamantem quam Abel.* Et merito, multo melius clamabat sanguis Christi, quam Abel, quia sanguis hujus iustitiam, illius pietatem rogabat, hæc enim Gehzemani intrat filius Dei, & in oratione patri adgeniculatus illas sanguinis fudit, & factus est sudor ejus, sicut gutta sanguinis decurrens super terram. Idem Rupertus: hinc sanguinem Christi morem sollicitudinis amittat: *Vere tantum miraculum sudoris non erigens fuit, qui contra inselice, à sancto hominibus laudatus, in prasagium iudicis terribilis, & vindex horribilis in terram decurrit.* Sanguis redemptionis in cruce, quantum distat à seipso in homine in cruce petit veniam, in horto vindictam. Ne miremini N. quia decurrebat super terram, ut dicitur, est unitus est terræ vindicativus, & factus est vindicativus: *In prasagium vindictæ horribilis in terram decurrit.*

8. Quam sit periculosum, & nocivum commercium cum malis, à sancto Petro interrogate. Ego principem Apostolorum in quatuor locis, scilicet in Cæsarea, Cæcæculo, horto Gehzemani, atrio Pontificis considero: in primo loco Christus discipulos, quid sentiant de sua persona interrogat, *Quem dicunt homines esse filium hominis?* & respondit: *Alii Iohannem Baptistam, alii Eliam, alii vero Ieremiam, aut eorum ex Prophetis:* sed sanctus Petrus omnes anteit, & liberè eum filium Dei constituit, *Tu es Christus filius Dei vivi:* Melius loqui non poterat. In cæcæculo Apostolus salvator prædicat, *Omnes vos scandalum patiemini in me in isto nocte.* Petrus surgit, & a se nullatenus delectandum magistrum, indè se ad carceres, & mortem paratum esse jactat: *Tecum paratus sum in carcerem, & in mortem ire;* magno animo pollet factus Petrus, in horto Gehzemani dum milites Christum captivum ductum accurrunt, Apostolus quandam in particulari scilicet Malchum videns, male præ cæteris tractare suum magistrum, gladium exivit, eique auriculam præcudit, *Simon ergo Petrus habens gladium eduxit eum, & percussit Pontificis servum.* & abiecit auriculam ejus dexteram. O discipol. in generositate defendendo Uon mo non imer copias amaret? defendum in aula Principis sacerdotum cum malitiosis igni astat ad se cælestem m., & à quadam ancilla interrogatus, num allecta esset Christi?

Matth. 3.

Palchaf. l. 2. in Matr. in lib. pat. tom. 9. D. Max. hom. 1. in Epiph. Iansen. in concord. Ev. c. 14.

Gen. 3.

Gen. 4.

Ambr. l. 2. de Abel & Cain. c. 9.

Rupert. l. 4. Gen. c. 6.

prent id negavit: *Mulier non novi illum.* Alius
 libenter: *Est u de illis es: & ille rursus negati-*
ve respondet. O homo non sum. Ferme omnes
 ex hoc, & accentu Galilæo eum notum asserere
 vult: *vere ex illis es, nam & Galilæus es.* Et teste
 D. Marco. *Capit anathemizare, & jurare, quia*
negavit hominem istum quem dicitis. Quantum Pe-
 trus scilicet abiit? *Quantum mutatus ab illo? in*
perpetuum Caesaree libere eum filium Dei agnos-
cit. in cœnaculo constanter se profiteretur fidelem;
in hereto Getichemani genitos eum defendit, &
in domo in Palatio pettinaciter eum negat. An-
tepetrus, nonne meticulosus, antea genitosus
non, autem timidissimus lepus, dicit Petre, qualis
est hæc mutatio, primo verax, & fidelis, postea
blasphemus, & infidelis? N. verba Petri observari
debet. Teum sum paratus in carcere, & in
mortem ire, quasi diceret: quomodo tecum ero,
conscientiam tuam amore & fidelitate manebit, Te-
nam paratus sum. Sed dum furo inter malos,
impossibile est, ut bonus conferret. Deo inter
gentem, quæ te blasphemam, & quæ te filium Dei
dicit non credit, ego & te nego, & te blasphemam.
 Andree Glossam Ordinarium: *Quam nociva pra-*
torum colloquia inter infideles cœnines senegavit
esse, quam inter condiscipulos jam filium Dei fuerat
confessus. Si à longe scisset, eum non negasset, id
condemnat Archiepiscopus Constantinopolita-
nus? Petrus existens cum discipulis in nocte cane-
rum multum erat audax, & securus: cum au-
tem venit ad atrium summi sacerdotis Dominum
abscissem unius ancilla negavit, totum commerc-
io pavorem ascribitur.
 9. Dis. quid bonus agendo cum malis pro-
 ducere potest, forsitan eos convertere sperat? miror,
 molivi negotio pervertetur bonus: *facilis est,*
 verba sunt Gregorii Nazianzeni, *virtutum con-*
tractare, quam civitatem impetiri, quemadmo-
dam etiam facilis est morbo alieno infici, quam sa-
lutem largiri. Et D. Joannes Chrysostomus:
Quorum natura sic est, ut quoties bonus malo con-
jungetur, non ex bono melioretur, sed ex malo
bonus corrumpitur. Cum his agendo non lucra-
mus, sed multum perdimus.
 10. In sacro Genesi Moyses loquitur de illo
 serpente, qui infensus à Diabolo matrem Evam
 seduxit: & ubi septuaginta legunt: *serpens erat*
præcelsissimus bestiarum & Pataphrasia Chaldaea
venit, Serpens erat sapientior cunctis bestis agri.
Nostri vulgata substituit. Serpens erat callidior
cunctis animalibus terra. Sed quomodo sapiens,
& prudentia transiit in astutiam? quomodo
Evilati Dominiale.

sapiens virtuosus migravit in vitiosum? Rupert.
 Abbas, Eucherius Lugdunensis Episcopus
 respondit, Diabolum tentandæ Evæ serpen-
 tem in vasific, & has mitas metamorphoses cau-
 falli. Audire Eucherium. *Non ex sua natura (ser-*
pens erat callidior,) sed ex diaboli spiritus infla-
tionem, quæ in illo erat, & per illum doctum agebat:
utebatur enim serpente diabolo, quasi organo ad
perpetrandam calliditatis suæ malitiam. Petrus, Perer. lib. 6
& Abulenlis ejusdem sunt sententia. Subintra. disp. 1. fol.
verat vero serpentem, sunt verba Tostati, ut in eo 608. Abul.
verba formaret, & ut vult magister in historiis lib. 9. 1.
scholasticis, accepit Diabolo quoddam genus serpen-
tis, quod recte incedit, quos Pharias vocant. & dicit,
quod ille serpens habuit vultum virginem, ut mag-
is Eva compleret. Eadem est doctrina mei S.
Patris Augustini. Astutissimum omnium bestia-
rum dicitur est serpens, propter astutiam Diaboli, qui in Gen. 3.
in ill. & de illo agebat dolum. En conclusionem 29.
 Ruperti Abbatis: *sciendum, quod serpens antequam*
foret organum diaboli ad perditionem hominis (sa-
piens vel prudens poterat dici, postquam autem pru-
dentia ejus malitia Diaboli conjuncta est, & oppo-
ritum ministerium mortis præbuit, callidus, & ne-
quus, sive versipellis rectus potest nuncupari. Nunc
serpens videtur lucrum, quod ex familiaritate cum
Dæmone retulit: antea erat sapientissimus, &
prudētissimus, nunc callidus nequus, & versipellis.
 11. Dum gratiofus magister cum discipulis in
 cœnaculo ageret; Judæ dixit: *Quod facis fac*
etius; Juda prodicionem, quam coide concepisti,
quantum est possibile accelera; Christus stimulat
Judam ad traditionem? Domine, an non sufficit,
quod ad hunc actum coopereris permittive, sed
& concutis consultive, imo imperative, obfir-
matione januæ potius ejus exitum impedit,
eum que detinere detebas: vix discipulus ingra-
tus pedem extulerat, cum ergo exisset. Et illico di-
xit Jesus nunc clarificatus est filius Dei, nunc? dum
Judas abiit? ergone ante abitum proditoris non
erat clarificatus?
 12. S. Evangelista Mattheus successus supre-
 mo Judicii die eventuros recensens, peccatores ab
 Angelis in orbem derubandos dicit: *Et mittent*
eos in eraminum ignis, ibi erit status, & stridor den-
tium. Et postea lubdit malis remotis, iustos instar
solis micaturos, Tunc fulgebunt iusti sicut sol. Ego
quale obstaculum peccatores posuerint, ne ju-
sti relucere possint, imo eorum splendor obfulce-
atur, scite desidero. Dicit id Joachim Abbas. So-
paratis iniustus de medio iustorum, fulgebunt iusti
sicut sol, quia nimirum non potest esse dies in perfe-
cto

Rupert.
Abb. Euc.
cher lib. 1.
in Gen. 10.
ser. 1. Bibl.
vet. Pat.]
Perer. lib. 6
disp. 1. fol.
608. Abul.
lib. 9. 1.
Aug. l. 11.
in Gen. 3.
29.
Rup. Abb.
lib. 3. in
Gen. c. 2.
Toan. 13.
Mat. 25.
In Apoc. c.
21. rex. 1.
cto

to splendore, quamvis pars aliqua tenebrarum
lucis crepusculum obscurando denigrat, sed quo-
modo discedentibus tenebris dies clarus effulget,
ita detrusis impiis in inferno sublegetur iusti. Idem
argumentum de Christo in carnaculo, dum Jua-
das in ejus, & Apostolorum societate erat, for-
mare possumus. Judæ nigredo eorum clarita-
tem inambare videbatur, sed dum exivit, &
pedem extulit, tunc clarificatus est filius homi-
nis, & ut scribit S. P. Augustinus: Exiit Judas, &
clarificatus est Iesus, exiit filius perditionis, & clari-
ficatus est filius hominis, exeunte immundo omnes
mundi remanserunt. Doctrinæ S. P. Augustini

August.
Arad. 03 in
Ioan. c. 13.
Celada de
bened. Pa-
triarcha-
rum c. 1.
2. 1. §. 13.
quidam Auctor modernus accinit: Non satis glo-
rificatus est Iesus, quia adhuc est Iudas in ejus con-
tubernio, adhuc non satis clarificatus est Christus,
quia in ejus collegio adhuc Iudas numeratur: cum
autem abscedit, & Iudæa societatis egressus sit, sic
Iesus cum suis exinde gloriosus effulsit.

11. Ego cur inter Apostolos solus Judas avari-
tæ furtis, proprii lucri commodo interitus fuerit,
quæ omnia sunt vitia enormissima, quæ ho-
mo patiare possit, scire velim. Erat discipulus
Christi sicut & aliagebat, cum bonis, exempla
sanctitatis videbat in suo magistro. Dum omnes
alii paupertatem, & virtutes amarent, cur Jua-
das totum contrarium fecit? si fuisset natus
princeps inter delicias nutritus, auro & argen-
to dives, hæc omnia transire potuissent, nam
vita Christi, & Apostolorum eum dedecussit,
sed erat pauper, miser, vilis, filius futoris, er-
go suo statu, & vita Apostolica contentus,
abstinereque à furtis, propriis lucris, & avari-
tæ debuit. Pater Labata causam affert. Dum
eam dispensatorem collegii Apostolici fuisse as-
serit. Ratione ejus officii cum opificibus, & in-
stitoribus à quibus, vel accipiebat elemosynam,
vel victui, & vestitui necessaria emebat, agere
debuit. Hi cum essent avari, futes, proprio lu-
cro dediti (de bonis non loquor) nil miri si Ju-
dæ imperfectiones eadem adificata sint. Agens
cum claudo, claudicare discit. Ea quæ ab avaris
hominibus desumpsit, ita prævaluerit, ut ex sancto
Dei Apostolo sui & proditor. & divina majestatis
evaserit reus propter lucrum triginta denariorum,
quia scilicet patris lucrari à mercatoribus didicerat,
quam paupertatem à discipulis suis. Præterea
Christus timens ne post mortem Judas supervi-
vens, cum Discipulis ageret, ut antea egit, sicque
ejus defectus reliquis affricarentur, non nisi Jua-
dæ in cruce mori voluit, ut de hoc cæcus

Labata
Tom. 1.
verbo so-
ciatus prop-
2.
Orat. 22.
ellect. Sic beatus Iudas Abbas: Nec Dominus Ie-
sus prius ascendit in crucem, quam Iudas esse de-
lisset à medio Discipulorum.

14. Abraham, & Sara, Isaac, & Imael
convivere noluerunt, ejus ancillam, & filium
ejus. Sed si erant fratres, cur conjunguntur? Quis
namque Vates: Ecce quam bonum, & quam ju-
cundum habitare fratres in unum. Noluerunt sal-
vatore non voluisse esse arbitrum in divisione bo-
norum inter duos fratres scio, ne occasione scilicet
separandi haberent; hinc requisitus respondit:
Quis me constituit iudicem, & dividerem inter vos,
Cur ergo Abraham hos duos in eadem domo
non patitur? respondere D. Bernardus. Per Ima-
el peccatores, per Isaac justos intelligi, &
quia hi non bene junguntur, ne occasione scilicet
me igitur (sunt verba cujusdam moderni) inter
Sara filium ancillæ non futurum hæredem cum I-
sac, quia nulla inter justos, & injustos conjunctio
convenit. Et Lytanius. Percepit quod esset pro-
ad luxuriam, & timens ne ad similitudinem Ima-
el Imael emiceret. Et Thomas Angelicus. Per
pulus illo tempore erat cultor Dei, principales in-
vandas, & propagandas erat de solo Isaac natus
rus; illi autem populo erat valde notoria, & perni-
losa communitio cæterorum, si starent cum eis in con-
viviis, & coheredes, quia tunc de facili sciderent,
corrumperent veritatem divini cultus. Omnes
concludunt, hos duos quantumvis fratres non
bene convixisse, quia Imael malus facillime locu-
citatem Isaac contaminasset.

15. Non credo me errare si peccatorem ca-
bonem esse dixerim, qui accensus adurendo con-
sumit sanctitatem bonorum (ut audivimus) &
extinctus eorum honorem, & reputationem
commaculat: dicite cur Christus non solus, vel
ad partem, sed in medio inter duos latrones fuit
crucifixus? Theodoretus hoc fuisse stratagemam
Diaboli asserit; Christus apud multos in bonis
existimatione erat, qui eum filium Dei crede-
bant, inter hos erat Centurio, qui glorificavit eum
dicens: vere hic homo justus erat. Vel ut scribit
S. Marcus: Filius Dei erat: Ut ergo ejus tantum
tolleret, aliud medium invenire non potuit,
quam ut inter duos nebulones crucifigeretur, ut
omnes dicerent, cum latronibus esset in cruce
actus, ergo bonus esse non potest, quia medium
participat de exitibus; ut reputaretur peccator, &
non justus latro, & non sanctus, medium ei lo-
cum assignarunt. Audite Theodoretum: Malebat
opinionem de Domino innuere volens Diabolum, ut
iam latrones faceret crucifigi cum eo.

16. Quid est an forsitan animus convertendi cum
 parvis fuit: ita ut aliquis his periculis non in-
 volveretur? si Deus concussu extraordinario tibi
 hoc succurrat, ego id sentio impossibile. Divina
 magnificentia Abraham comparat dicens: nihil timeat,
 sed eius specialem Protectionem fore: *Noli timere
 Abraham, ego Protector tuus sum*. Qualis potuit
 hic esse metus, ut adjutorio speciali Dei indige-
 re, quatenus ab eo liberaretur? multi eum tunc
 ante idololatrias vixisse putant, ideo Deus ei pro-
 tectionem particularem promittit, quia sine illa
 sibi ab Abrahamo non servandam time-
 bat: perinde ac dixerit, quomodo inter idolola-
 trias obsequentiam, reverentiam, & devotionem
 Deo reddere poterit, idcirco dicit Dionysius Car-
 thaginensis, *Indignus Abraham protectione divina,
 quatenus in medio idololatriarum, ac pessimorum
 tunc morabatur, ne cum per verum illum perverteretur.*

17. Ipsimet beati, ut ita dicam, timebant peri-
 culum, si unus peccator in Paradiso eis adesset,
 David ultimo iudicii die adfuerit, quod beati dam-
 natus atrocissimis pœnis dicit cruciari, videbunt,
 iustoque alloquens, ait: *Verumtamen oculis tuis
 considerabis, & retributionem peccatorum videbis.*
 Quia non claritas gloriae hac visione horrenda
 corretur, & sanctis incutatur terror fieri nequit,
 ergo non totaliter erunt beati? nam corporales
 fluctationes saltem per redundantiam, animam
 afficere scio. Estant glorificati, sed oculi tenden-
 tes in objecta adeo horrenda, aliquo modo lae-
 dentur. Cur ergo objecta ita horrenda iis obji-
 ciuntur? respondet Divus Bernardus. Ne suspi-
 ciatur aliquem damnatum ex inferno liberan-
 dum, & in societate eorum caelo admittendum,
 hinc eos videbunt Paradiso exules, & orco ater-
 naliter addictos: nam si per impossibile imagi-
 nari possent damnatorum aliquem ex inferno
 liberandum, & caelo admittendum, in continuo
 timore degerent, & eus societatem metuentes:
 non, non dicit Deus, nolo eos hac turbatione
 commoveri, volo ut in inferno procul à vobis dissi-
 catis semper haereat. En verba Bernardi: *Retribu-
 tionem peccatorum videbis, securitas perfecta iustis-
 simum, cum iusta retributio peccatorum, qui videlicet
 nec humanam aliquando, nec diabolicam ultra vo-
 rent malitiam possent: haec securitas eos perfecte
 beatos recidet, haec est nova latitudo, concludit Bel-
 laminius, causa homini iusto, cui non solum promit-
 tor victoria, sed etiam quod si cum magna volu-
 pte visurus propriis oculis inimicos suos jacentes,
 & pro meritis punios.*

18. Haec verba dicta textu sacrae Genesis confir-

mo. In principio mundi Deus *divisit lucem à te-
 nebris*. Hic Philosophus objiceret, illa tantum
 posse dividi, quae antea fuerunt unita, & conjun-
 cta, sed si tenebrae & lux sint contraria, quomo-
 do poterunt stare simul? multi Scriptores facti,
 & specialiter Rupertus Abbas, Divus Ambro-
 sius, Sanctus Pater Augustinus per tenebras Dæ-
 mones, per lucem Angelos intelligunt. Do ver-
 ba Ruperti: *Qua sunt ista tenebrae, nisi omnes
 Angeli Satanae cum eodem suo principe? has uti-
 que tenebras Deus à luce divisit, quia Angelos ma-
 los à bonis separavit: divisit, inquam separationis
 immutabili, ita ut nec iusti qui ceciderant, resur-
 gere, nec illi qui cum peccare possent, peccando ca-
 dere. Et cur haec separatio? illud, quod supra
 docui repetere possem, nigredo harum tenebra-
 rum diabolicarum claritatem lucis Angelicae ob-
 fuscaisset, sed à doctrina Ruperti discedere nolo.*
Divisit separatione immutabili ita ut nec isti Ecce.
 Ut Angeli maxime distantes à dæmonibus sem-
 per secuti essent.

19. Ultimo paradoxum vobis auferre aude-
 rem, si uti spero sanctitati Salvatoris me non præ-
 judicatum celessem. Scio me ad homines dis-
 cretos perorare, qui ex meo discursu, relictis spi-
 ritibus solas capere: maxime cum terminos debi-
 tos excedere nolim. Ipsemet filius Dei, qui dæ-
 monibus horrorem, & terrorem incussit, cum
 malis agere timuit. Sanctus Andreas in crucem
 est actus, in eaque biduo vivus haesit: *Biduo pen-
 debat in cruce beatus Andreas*. Christus etiam in
 cruce est suspensus, & non nisi per tres horas vi-
 xit: *Ab hora sexta, usque ad horam nonam.* Quo-
 modo est possibile sanctum Andream seipsum, &
 vitam simplicem per duos dies restitisse tormen-
 tis crucis, & Salvatorem triginta trium anno-
 rum hominem, & Deum, cuiusque humanitati
 in infirmitatibus succurrebat divinitas, alperò
 ligno crucis non nisi per horas tres obstitisse? er-
 gone miles duce generosior erit? videmus: si
 causam hujus disparitatis doctrina mei Sancti
 Patris Augustini assignare possimus: ille ait: cru-
 cifixum nunc ad latronem bonum, nunc ad mal-
 lum se convertisse, de bono cogitabat, & de malo
 recogitabat, & tacite latroni bono dixit, felix es
 tu, qui tuam fortunam invenisti, recogitabat mal-
 lum, & aiebat: *O te infelicem, tibi offero bo-
 num, & illud tenuisti: cogitabat, o bone latro,
 quam prudens fuisti, qui paucis verbis emere
 Paradysum scivisti. Recogitabat, & tu unico suspitio
 illum obtinere potuisti, & nolisti. Cogitabat,*
 tu corde es tenero, & me consolaris, *Recogitabat,*
 tu es

Gen. 1.
 Rep. lib. 1.
 cap. 3. in
 Psalm. 75.
 Amb. de
 Parad. 2.
 August. 1.
 de civit.
 Dei c. 19.

In vita
 debet in cruce
 Matt. 27.

tu es obstinatus in malo, & affligis. *Cogitabat*, tibi aperitur cælum, & Angeli descendunt, ut te laurea martyrii cingant: *Recogitabat*, tibi pânditur infernus & demones solvuntur, ut te tormento. *Cogitabat*, tu venies ut fruaris præmio laborum. *Recogitabat*, & tu errata tua dilues. *Cogitabat*, tu æternaliter gaudebis gloria tui Domini. *Recogitabat*, & tu in atrocitate poenarum moriens vivendo, & privatus Deo moriendo vives.

Tom. 19.

Demum *hora nona inclinatio capite emisit spiritum*. Ex hac pia meditatione causa difficultatis propolite assignari potest, Andreas in crocem actus, nullum peccatorem socium habebat: hinc *virgino vivens in cruce*, sed Christus impio ad ejus sinistram appenso, & in malo obstinato vicinus erat, quasi dicebat: Ego, hanc proximitatem ferre non valeo ulterius. Magis hac societate, quam clavis crucis torqueo; cor transfigi sentio, & hæc vicinitas mortem accelerat. Augustinus huic meum disensum claudic, dicens: *Non potuit sustinere commercium peccatoris.*

20. *Steterunt à longe*. O quam nociva est societas pravorum, parens ille habet filium timerem Deum, devotum, qualibet die templum frequentat, quotidie preces solitas recitat, non nisi verba sancta proferat, est modestus, obediens, cum satisfactione parentum, & quia aliquo modo est adultus, ad libitum exitus ei conceditur; sed spatio duorum mensium adeo factus est perversus, & malus, ut nil plus dici possit; est inobediens, lator, blasphemator, non nisi impudica ab eo audiuntur, est sentina vitiorum, & ex Angelo in Diabolum migravit, quænam est hæc mutatio: in malam societatem incidit, & ita effectus est pravus, ut lepram malitiæ contraxerit, & si steterit à longe, sanctitatem conservasset, tales ergo

Matth. 18: fuge, & monitum Christi sequere. *Sivoculus tuus* L. lib. *ho-* scandalizat te erue eum & projice abs te. L. ex est in contrarium; *Nemo videtur Dominus membrorum suorum*. Hæc jussio Christi est nimis paradoxa, & canonibus, atque summissis sic determinantibus, adversatur. *Gravissimum crimen est* c. 6. 1. n. 8. *contra naturam in se manus convertere*: Maxime quando membrum habet speciale officium. Tale membrum est oculus. Nihilominus alii volunt nonnunquam mutilationem esse licitam, dum scilicet salus totius corporis abscissionem requirit; e.g. si auris, manus, pes, toti corpori infectionem minaretur, quid ergo tibi præcipit Salvator? *Sivoculus tuus scandalizat te, erue eum, & projice abs te*. Qualis est hic oculus te scandalizans? nisi ille amicus pravus cum quo agis: hinc si ocu-

Diana p. 4. s.

lum debeat erueri, ne inficiat caput, & corpus. Tristis quanto magis te debes separare ab illa societate, quæ animæ damnationem tibi caute potest: hic est verus intellectus verborum Christi: *Hic Chrysolostomus*, ait Chrysolostomus: *ut amicos quos amas in oculos caros habes, & ad omnem vitæ usum amicos, si ad animam salutem impedimentum afferant, ut amputes, & abijcias*. Hos ergo leprosus fuge, & certum reddere Martialis, quod *gaudios magis* & *Expulsi* minus dolebit. Et quiesco.

ALTERA PARS.

21. *Fuga societatis pravæ plurima pericula evadere possumus*, Id specialiter faxim: a Diopara dicant, volo; Elisabethæ uxor Zachariæ jam per sex menses uterum gesserat, dum à Minerva videbatur: sic perhibet sanctus Evangelista Lucas, *Exurgens MARIA abiit in montana cum gestatione, & salutavit Elisabeth, & facit tertius commemorat*, eam postquam per tres menses ibidem fuisset commorata, ad proprios lares reversa fuisse: *Mansit autem MARIA cum illa quasi mensibus tribus, & reversa est in domum suam*. Janinius Elisabetha jam partui vicina virginem discessisse observat, idque ex verbis Sancti Lucas, *quasi mensibus tribus*, deducit. Sexto venit, & nono necdum completo dum Johannes in locum reddendus erat, abiit. *Verum cum jam partu impetu adesset, discessit ab ea*. Si tam diu ibi hæset, cur non expectat navitatem? quid importaret, si quatuor vel quatuor diebus ulterius mansisset? ei non fuisse negotia magna, quæ reditum urgerent, credo. O abitum mysteriosum! quam primam Elisabeth prolem in locum edidisset, omnes consanguinei, vicini Zachariæ, & Elisabeth de prole mascula congratulanti erant. *Er venerunt cognati, & cognati ejus & congratulabantur ei*. Ac si diceret: dedecet puellam virginem inter tantum concursum commorari: *discessit ab ea*, dicit Janinius; *ut multitudinem affluxerant ad parturiam fugeret*. Non abiit, quasi sibi metueret, sed ut exemplum daret, fugiendi homines, illos maxime, quos non novimus. Idem confirmat Victor Antiochenus? *Rediit MARIA, quia circa Villam Elisabetha partum magna hominum multitudine ad partum Zachariæ ades confuzura erat*. Virgo autem jam eratissima virgineo quadam pudore nulla hominum conspectus declinabat.

22. Patriarcha Jacob in Egypto graviter infumabatur, & dum se moriturum cognosceret, filius quatenus olla in terram Chanaan daret,

terent, ubique sepelirent, iussit: Sepelire me cum
paribus meis in spelunca duplici, qua est in agro
Ephraim Hethai contra Mambrein terra Chanaan.
Cur non voluit tumulari in Aegypto? dicebat
quidam homo probus, dummodo animae sit be-
na, ubi corpus sit non curo: Oleaster difficulta-
tem solvit dicens. Aegyptios fuisse idololatrias:
hinc nec olla inter eos voluit sepeliri: Audis
quam mala sit conjunctio malorum, ut non so-
lum vici, sed etiam defuncti voluit iusti cum
eis commorari? Si timeant mortui, quid ageat
vivi?

23. Si ergo conversatio cum pravis sit adeo
perniciosa, cur non conversaris cum bonis? ad
hoc hortatur Plato, confuge ad bonorum virorum
consuetudinem, ubi partim audias, partim tu quo-
que facias iusto honestaque ab omnibus esse colenda.
Baillus Imperator filium ad hoc inducens age-
bat: Si hanc inquit eris viam, ad solida germana-
que virtutis veros limites brevi pervenire poteris:
Et Seneca inquit. Satis est cum bonis jaceres,
quam cum malis vivere. O quam est vita beata,
agere cum bonis! quis unquam inter tot angu-
stias deprehendatur, ac bonus latro? peccata cum
aerofabant, dolores torquebant, conscientia
mordebat, Dæmones terrebant, infernus exspe-
ctabat, divina iustitia minabatur, mors invade-
bat, fluctuans in mari afflictionum ad cru-
cifixum Redemptorem se vertens petiit suppetias:
Memento mihi dum veneris in regnum tuum.
Ego infelicissimus sum peccator mundi, opera
mea me damnant, contra me caelum, terram,
ocum, stare video, in oceano meorum dolo-
rum aliud non testat, nisi an hora spei, ideo
me tibi commendo: Memento mihi. Sed ille
Deus, qui solandis peccatoribus semper fuit
promptus respondit: Hodie mecum eris in para-
dyso. Hinc neus S. P. August. subintrat, & par-
ticularum mecum subtiliter ponderat. Primam fron-
te haec superflua videtur, si divina clementia
eum enpetere inferno, & donare paradyso voluit,
sufficebat dicit: Hodie eris in Paradyso. Esse in

Paradyso, & stare cum Deo conjuncta sunt:
Christus dicere volebat, ne timeas o latro, quia
hodie te in meum sodalem recipio, hodie dum
mecum eris, liberaberis ab omni malo, nemo
te offendet, & omnibus bonis fueris. Hodie, ait
S. P. Augustinus, mecum eris, ne forte vereris, S. August.
ne aliquid tibi in isto beato nemore, ne antiquus ille serm. 110.
latro insidietur; possessio tibi illic me introducens de com.
firmabitur.

24. Deus Abrahamo sic praecepit: Egredere
de terra tua, & de cognatione tua, & veni in ter-
ram, quam monstravero tibi; Obedivit Abra-
ham, & de necessitatibus sibi providens, suisque va-
ledicens discessit: Egredere est Abraham, sicut
praeceperat ei Dominus. Hic facit textus recitet,
etiam Loth cum comitari voluisse, Et fuit cum
eo Loth, cui Loth don o paterna, amicis, con-
sanguineis, opibus relictis voluit comitari Abra-
hamum? Deus hoc ei non mandavit: an non et-
go esset melius, ut parceret huic labori, & frue-
retur deliciis patriae, dubium hoc movet qui-
dam modernus: Cum tibi o Loth iustum non fue-
rit patriam deserere, quomodo per rinationi labo-
riose, & difficili te accingis, quieti & amori paren-
tum praefers iter arduum? Et idem responderet.
Impellit cum unius iusti societas, qua parentum &
amicorum consortio, & utilitati est preferenda.
Societatem Abrahami amicis, patriae, opibus
prætulit, id confirmat Lyranus. Voluntarie ma-
gis volens esse cum avunculo suo fideli, & iusto
quam cum aliis remanere. Forlan nil esse magis
proficuum bonum, quam agere cum personis
bonis, & qui honorem Dei in fronte gestant,
scivit nec in hoc deceptus fuit. In hoc imitemi-
ni Loth, & iuterim vobis documentum Theo-
nidis Philosophi, & Poetae linquo.

Te conjunga bonis, & ab eis plurima disce.

ac itote in pace,

Handwritten notes in the right margin, including the word 'licet' and other illegible characters.

DOMINICA XIV.

POST PENTECOSTEN.

Non potestis duobus Dominis servire: Deo & Mammona.
D. Matth. cap. 6.

ARGUMENTUM.

Ostenditur quam nociva sint divitiae & quod homo possit illas tenere, sed non debeat illis servire, verum multi sunt, qui pluris illas aestimant quam Deum.

Quales sint proprietates, & conditiones divitiarum, de quibus cum loqueretur Evangelista Mattheus, eas vocat Mammona (quo nomine teste divo Augustino intelligit divitias) tam ex scripturis factis, quam profanis discete poterimus. Et quidem primo eum, qui e visceribus terrae illas eduxit, ubi natura diligentia bona eas recluderat, Boetius acri verborum aceto defricat, & perstringit.

tem alienat, ut fama pecunia, non etiam nocivum delictum. Si Platoni credimus, igitur sunt, qui discordias totius orbis accendit: Omnia bella sunt opum gratia sum, & ab antiquis dives, & divitiae plura sunt hoc elogium retulerunt: Dives aut iniquus, aut D. T. iniqui heres est. Et ideo verificatur atramento la. Mag. cyrmarum, & penna doloris sic scriptum:

Quid mihi divitiae? quarum si demperis vitam, Elp. 1. 15.
Quamvis largus opum, semper egenus ero.
Inimicetiam parva est, parvis incumbat rebus,
Quas cum possideas, est violare nefas.
Non aliter sitiens vicinus Tantalus undas
Capax, & appositus abstinet ora cibis.

Boet. de cons. mes. 1. lib. 1. ap. Tob. Mag. p. l. 144. n. 33.

Hic, qui primus fuit ille
Auri, qui pondera testis,
Gemmaeque latere volentes
Pretiosa pericula fodit?

Boet. l. 11. pr. 5.

Suida hoc eas titulo decorat: *Ventosa divitia, hoc est fallaces, & inconstantes.* Possessorem opum Boetius infelicem proclamat; quia nemo potest gloriari, quod in gravia incommoda, & in miserias ab his non sit deturbatus. Divitiae possidentibus per-

Et inter Ecclesiasticos Guillelmus Parisiensis Quod haec sermo consignavit. Divitia cum labore ac-
quiruntur, cum timore possidentur, & cum dolore amittuntur. Hic contentit opinioni D. Prologi: *Sancti pro-*
Deo quas quae laborare volunt, sine labore non qua-
runt, sine difficultate non inveniunt, sine cura non
servant, sine anxio delectatione non possident, sine
dolore non perdunt. Nec non Idiota: Divitiarum ac-
quisitio magni laboris est, possessio magni timoris, am-
missio magni doloris. Sed si clarus qualiterem, cum
opum in jagate velitis, Dionysium Carthuliam. Dignu-
num legite. Fallaces, inquit, divitiae, quae sustin-
entiam quandam promittunt, sed conferre non va-
lent, suoque amatores aeternis et incertis ingruunt,
imo quo plus crescant, tanto magis desiderant in. Al-
corde accendunt, blanduntur enim, sed parumque, ut
Et quid aliud poterat expectari, si juxta divitiam, sed si. B.
T. homan

Quinti. de cla. 9 p. 111.
Etsi. in epe & dies. 7.

Saepe nocuerunt Quintilianus etiam huic veritati subscripsit. *Multa saepe locupletibus accidunt, saepe in unum decidunt. Ego vidi pauperem auxilia divi-*
tiferentem. Sunt velut vas pandorae, e quo obvia
mala scaturiunt. Hesiodus fluxit, sed Ovidius
veritatem dixit.

Senec. epist. 28.

Effluuntur opes irritamenta malorum.
Hinc Seneca: *Divitiae inflant animos, super-*
biam parant, invidiam parant, & conjugue men-

Thomam Villanovanum sicut fex, & spuma ter-
re? Quid sunt divitiae nisi vana de limo metalla?
aque ut fugiamus eas, pro conclusione sufficit
doctissimi Doctoris Angelici, qui eas comparan-
do demoni ostendit, quod non minus nocivo-
sus sit. Per Mammonam patet intelligi diabolus,
qui regit divitias, & quasi Deus suus est, non quia
possit dare, sed quia nititur divitias homines decipe-
re, unde sicut est spiritus quidam fornicationis, sic
est spiritus divitiarum.

2. Ex dictis quam perniciosa sint opes inferre
poteris, nihil loquens tamen adeo est grandis ma-
litia humana, ut si optio daretur, num famulatu
Dei, vel divitiarum velit ascribi, libere quod
mariti servire Mammona, quam Deo, responde-
ret. Id mundo nil esse charius, & pretiosius divi-
tiis ostendere vult. Id praefati discursu eviden-
tibus scripturis videmus, vos me attentione di-
gemma, ego serviam brevitate & incipio.

PARS PRIMA.

3. Quod divitiae non debeant amari non re-
cto, sed solum quod aliquis earum servus
sit, & mancipium, hoc detestandum est; Hinc
divus Hieronymus Servatorem non dicere, Non
potestis habere divitias, & servare Deo, sed non po-
tistis servire Mammona, oblectat. Ergo iis domi-
nari eas subjicere oportet, & non iis subijci. Pati-
entia, inquit divus Pater Augustinus, enim divitum
dominium quisquis servit Mammona. Personae
praesentes & doctae nullam rationem convia-
centem invenire queunt, cur homo ita se iis sub-
jectum demonstret. Hinc ait ille eruditus.

Divitia cum sint irriamenta malorum,
Cum seculum referant multa pericula, Tabas,
Cur tamen à curis optantur, curve peruntur,
Curvamen primum semper in orbe locum?

Ex horum numero non fuit Pythagoras, qui
interrogatus nam divitias appeteret, respondit.
Divitias contemno habere qua liberalitate perdun-
tur, & parvitate patrescunt. Quod Pythagoras
veritas, id Crates Thebanus factis expressit, dum
Athenas Philosophiae operam navaturus se con-
fessus immensam summam auri abiecit, impos-
sibile ratus se simul virtutes, & opes possidere
posse. Neque enim putavit se posse virtutes, & di-
vitiis simul possidere. In ruborem dat Christus,
qui Deo, & Mammona servare noluisset, necessario
eum cogatur, vnum odio habere, vel alterum.

Odio Deum, & amore divitias prosequuntur,
haeque omnium quae possident pretiosiores, &
chariores censent. Et qui opes possidet, potius
libertate, quae est maximus thesaurus quem ho-
mo habere potest, quam opibus spoliari vult.

4. Illud, quod Joannes Saresberienfis scribit
in memoriam revocare. Ptolomaeo Regi Cypru
ob ingentes divitias hostes inlidias struxerunt
& omnimodo eum comprehendere, ut eum iis
exerent, conabantur; hujus rei certior factus
omne aurum, & argentum navi inferre, ac per
foramen in ea factum paulatim monetis maris
potius injicere, quam ditare suos hostes judica-
vit. Sed ut ad mare pervenit, ubi eas abjice-
re decreverat, non sumpsit spiritus abjiciendi,
sed vela ac proram vertens ad urbem rediit, judi-
cavit namque (si aliter fieri non posset) potius li-
bertate exui, & hostium jugo subijci. Nam cum
anxiis foribus magnas opes Ptolomaei corripisset
de nugis propterque eas periturum se videret, & ideo omni curialium
pecunia imposita navibus in altum processisset, ut
1.3.2.15. classe perforata suo arbitrio perirent, & hostes praeda
sol. 534. carerent. Non sustinuit mergere aurum, & argen-
tum, sed futurum necis sua praemium domum re-
vexit. Hic sane non Dominus, sed opum manceps
fuit: Procul dubio hic non possedit divitias, sed à di-
vitiis possessus est. Sed ne mihi objiciatur, quod
à particulari ad universale, non valet consequen-
tia, particularibus constringere me nolo.

5. Deus saepius Pharaoni, ut populum Israe-
liticum ex Aegypto liberum dimitteret significa-
vit. Nebulo ille saepius jussis caelestibus refracta-
rius fuit. Denum supplicis aarum, locustarum,
muscaram, pestis, plagarum constructus, eum
libertati restituere decrevit; Moysen ergo &
Aaron advocavit, iisque cum toto populo abi-
rent sacrificatum Domino jussit. *Ue, sacrificatis* Exod. 10.
Domino; Sed pecudes & armenta in Aegypto
relinquant, vult. *Oves autem vestra, & armenta*
remaneant. Sed si discessum, & sacrificia indul-
geat, cui bestias conducere vetat? & quomodo sine
animalibus sacrificent? Abulensis responderet. *Pha-* Abul. in
rao non dicebat hoc; quia intendere Hebraeos dimit- Exod. cap.
tere sub hac intentione ad sacrificandum, sed volebat 10. v. 15.
experiri, an vellent recedere totaliter de Aegypto, vel fol. 115.
solum ire ad sacrificandum: nam si ipsi intenderent col. 1. lit. C.
ire ad sacrificandum solum, & postea redire, non mul-
tum curarent, an armenta secum portarent, vel di-
mitterent ea in Aegypto suis pastoribus custodienda.
Si autem in Israelita, quod vellent secum cuncta
pecora deducere, satis constabat, velle eos recedere de
Aegypto. Verum quidam modernus opinatur, Pharao-
nem

liberab

nem hoc pactum iniisse cum Israelitis, quia parum estimata libertate eos non abierunt absque armamentis, sed potius, sub tyrannico iugo manutos respectum habebat. Sciebat Israelitas tanto amore suarum pecudum teneri, vel certe pecunia ex suis pecudibus colligenda, ut praoptaturi essent cum illis in servitute remanere, quam sine illis in libertatem abire, seu cum illis Pharaoni servire in Aegypto captivos, quam sine illis Deo in deserto liberos sacrificare. O stultitiam grandem! potius cum pecudibus durissimam servitute sub impio Pharaone, quam amicam libertatem & servitute Dei eligere. Prudentissimè Lycurgus hanc legem militibus dedit, ne ullatenus in conflictu spolia hostium arripere auderent, & causam interrogatus respondit, ne spolia appetentes à pugna desisterent, & dicitibus non pareant. Ne milites desistant, & dum praeda incumbunt, pugnam negligant. Sic etiam dicitur Pharaos adeo afficiuntur bonis, ut ne eis priventur, libertatem, & sacrificia non recipiunt. Praoptaturi cum illis Pharaoni servire in Aegypto captivos, quam sine illis DEO in deserto liberos sacrificare.

Plut. in Lacon.

6. Tanto affectu serviunt Divitiis, & Mammona, ut potius vita exai, quam ipsi privati velint. Chronista Moyses verba, quibus Pharaos bilem suam evomit, dum ad mare rubrum peregens populum Dei fugitivum insequatur, ingentem stragem editurus, scriptis configoavit vento superbie inflatus, vultu ita exaltante, dextra mititante arroganter dicebat, si hanc gentem invenero, hæc dextra instrumentum mei furoris erit, hoc ferro me vindicabo: Evaginabo gladium meum, interficiet eos manus mea. Arias Montanus legit: Depauperabit eos manus mea. Quomodo hoc est intelligendum? primo dicit: Interficiet eos manus mea. Et dein penitentia ductus opum ablatione contentari videtur. Depauperabit eos manus mea. Pharaos Hebraeos divitiis private idem esse, ac neci eos tradere, ac si interficere, ac depauperare synonyma essent sciebat. Rectè dicere possumus, idem esse interficere & depauperare facere. Et me hercle prudentissimè loquebatur. Quis divitias esse cor hominis ignoret? Vbi est thesaurus tuus, ibi est & cor tuum. Sine corde homo vivere non potest, & opibus ablatis vita orbatus est. Hinc Lucilius inter Græcos famosus epigrammatum Scriptor in hujus confirmationem quandam se notabilem iacturam nummorum passum somniasse scribit; excitatus totus in rabiem actus se laqueo enecare

Exod. c. 15.
Ar. Mont.
apud Joan.
de la Hay.
ibid. v. 9.
f. 790. col.
2. lit. A.
Idem ibid.
fol. 790.
col. 2. lit. C.
n. 246.
Matt. c. 6.
Lucil. ap.
Au. Masf.
in Tab.

voluit, sed dum rememere non posset, adeo indoluit dispendium, ut manibus se suffocaret. Judam sibi laqueum injecit magis ex dolore, quod nummos abjecisset, quam Christum tradidisset credo. Ille in contemptum lætæ Theologiae: Vitebatur Deo, & fruebatur pecunia; et illis erat, de quibus Divus Pater Augustinus dicit: Non minimum propter Deum impudens; sed ad Deum Deum propter nummum coluit.

7. Sed quia particularem mentionem Judæ fecimus, omittite nequeo, quin erratum quoddam revera omnium citatorum genus generalissimum fuit) quod patavit, dum se suspendere voluit, demittere. Magna res, in seipsum laqueo, suipius carosum agere, nil optabilius vna, nulla monetæ vita comparari potest. Non magis pretio vita emenda est, dicebat Seneca; sicur & Seneca contra nil detestabilius ac abominabilius nocere. Magno estimamus mori tardius, scriptur idem Philolophus. Et tamen Judas levitiam sicce perire, & amore prosequi mortem adeo infamem, & contumeliosam offendit, & contra nummos, quos à Judæis ob venditum Christum recepit, adeo ipsi fuerunt grati, ut illos adoraret, eos velut Deos se adoratos templo inferret, & laqueo sibi vitam ademit. Resultriginta argenteos, & arbori suspendendum dabat. Et argenteos non in templo redidit; cur miser non tibi magis contempsit, quam argenteis? cur parvis in argenteo non traxit? & traxit, illi quis in mare projectus, & in templum verus impetraturus veniam? cur in vitæ perditionem, & nummos templo reddere? Nil mihi ait Origo Drogæ Episcopus Hollicensis, denarios vitæ perdidit. Et ecce infelix, qualiter excecatus est! Maluit se quidem perdere, quam denarios perire: denarios in templo seipsum laqueo addidit. Et divus Zenon videtur per se habens animam, quam pecuniam. Et illud de Actum beati Simonis à vasa venicatum est. Committit plerumque ad plurima pericula suam de seipso personam, sed in pecunia cautus est. Conterpsi se in ariæ ligatus in ariæ. Non habet ariæ, sed habetur ab ariæ. Non Dominus ariæ, sed servus ariæ. Non erravit, qui dixit: Vita suspendio emendatur opes. Sunt enim multi, qui facultates ecclesiarum, fame perire eligunt. Absque perire se excusatam illia Israelitarum ex Aegypto abierunt. Profectique sunt filii Israel de Ramasse in Socoth sexcenta fere milia pedum vivorum abique parvulis. Omnes unanimiter celum clamoribus pulsant, & inedia se enecari querunt. Lamenta hæc Nummus Deus audivit: Ego audivi vos dicere; qui debet nobis

estus carnis; bene nobis erat in Aegypto. Sic ille sacro textu: *Vulgus promiscuum innumera- rum gentium, cum eis ovibus, & armentis & animalibus diversis generis multitudine; qui se perire sine ob penitiam carnis quarerant possunt; si innumeratas conduxerunt pecudes, quomodo aliquas non poterant jugulare, famemque som- niari.* Cur, verba sunt alicujus gravis Auditoris, non mendacis huiusmodi, *cur non jugulatis hac pecora? cur bos agnos, hados, vitulos, quos innumerae multitudines de Aegypto extulisset, non occi- deret appetentiam non expletis? cur ad carnes Aegyptiacas nihil huiusmodi suspiratis? O im- mense demerentiam, armentis parcede, & famem tollente, quae his jam necesse inferebat. Parebant, concludit Lyranus, suis animalibus, malebant in- fante patris, quam suis pecudes interire, ne per- derent pecunias ex pecudibus colligendas. Propterea quidam Poeta iustitiae cecinit.*

Divitia & magni, quos vulgus quarit ho- mores, Exitio Dominis sepe fueris suis.

O magnam insaniam mortaliu, quod ad- id fidelem famularum praestent opibus, ut eas ne praeponeant. Hinc beatus Simon à Cassia di- cit: *Committit plerumque ad pericula plurima animas sine personam, sed in pecunia cautior est. Ad hanc veritatem veltis cordibus insculpendam iudex Hebraei mihi novas rationes suppeditant, sed ego genentes in Aegypto nemo non scit, quomol. huius, & insolentis ab apparitoribus, & qualibet ex ce plebeorum angustatus non fuerit, nulla fuit dies, quae aliqua iniuria non sint affe- ctis, & tamen patientissime omnes molestias de- verterunt, & ne ullam ausam haberent rebellan- di aut insurgendi contra molestatores, nulla arma live officiosa, vel defensiva gestabant.*

Anon hic est populus adeo delicatus, ut naturale illi sit, vel verbo pungentem manu ferroque aggredi? quomodo ergo à gente vi- lissima Aegypti se vixari finit? dextram genero- rum ferro armate, & defendite vos. Sed parado- xum audite. Ut seio quacunque necessitate de- fendere possent, armis, & gladius se munierunt. *Armas ascendentes sibi Israel de terra Aegypti.* Quis est hic populus barbus, & singularis dum- taxat hostes degunt, ab iisque male habentur, ne ad arma veniant, inermes sunt, nec ullum genus armorum habent, & omnes iniurias patienter

concoquant. Et in itinere ubi nullus est, qui eos offendat, armati pergunt. Unde oritur haec diversitas? me errare non putem, si in Aegypto omni auro, & argento à Pharaone eos spoliatis dixerim; spes ergo qua opes recuperandas spe- rabant, ad omnes iniurias patienter tolerandas eos incitavit, oculos sibi erui, vitam adimi per- mississent, & armati iter profequuntur, non ut vitam contra hostes defendant, sed ut argentum, & aurum, & alia spolia, quae ab Aegyptiis rece- perant, uti facit textus commemorat, contra la- troces propugnarent. *Peiorum ab Aegyptiis vasa aurea & argentea, vestemque plurimam: Domi- nus autem dedit gratiam populo coram Aegyptiis, ut commoderent eis, & spoliaverunt Aegyptios.* Magis ab eis aestimatum argentum quam vitam, argu- mentum est: *Vehementius formidabant suarum divitiarum iacturam, si forte ab hostibus irruen- tibus repererunt, quare suas in discrimen adduce- bant vias, ut divitias è discrimine vindicarent, ac si opes, quam vias pretiosiores esse arbitrarerunt.* Abiis magis aestimatum aurum, quam vitam jure dici potest. *Serviebant Mammona.*

9. Sine dubio magna res est videre, quod ho- mo aurum vitæ praefert, quia semel, cum in regno mortis nil sit immortale, hac perdenda est; sed anima, quae est immortalis, & quae est optimum bonum stabile, quod creatura habet rationalis, credimusne quod vilius aestimetur, quam opes, & bona temporalia? o stolidos, & in- sensatos mortales, hortor id dicere, multo magis id probare. Sed ne me putetis loqui hyperbolice, aut exaggerative, audite scripturam: *Cain fratri Abel, secum rus petat, persuadet, Egrediamur in agrum.* Ut ad locum occultissimum in agro per- venerunt, insidiosè innocuum fratrem aggredi- tur, & capiti cunctum insidens turbatum in terram eum dejecit, & iectus repeteo neci eum dedit, *Consurrexit ad versus fratrem suum, & interfecit eum.* Scelere patrat, Deo, qui quomodo Abel haberet, & ubi esset interrogat. *Ubi est Abel frater tuus? obvius factus est; Et ille Deo omnia videnti credens celare delictum respondit: Nunquid cunctos fratris mei sum ego? sed Deus dextra cuorem ei monstravit, qui adhuc fumans terra innatabat, & impietatem crudelem Caini insculando, voces querulosas auribus Dei ingeminate videbatur: *Vox sanguinis fratris tui Abel clamant ad me de terra. Noxæ tuæ vindicta non decit. Privatioe frugum illam dilues, terra tibi sterilis erit, fru- sta fruges, & fructus ab ea expectabis. Cum ope- ratus fueris eam, non dabit tibi fructus suos. Hic à vobis**

Ioan. de la Hays. in Exod. 12. 17. f. 666. n. 104.

Gen. c. 4.

vobis verba à Caino subijuncta attentius excipi
vellem: audire. Ecce eijcis me hodie à facie terra.
O Deus! an me meis opibus privare vis? hanc ja-

D. Eucher. *genens super terram*, ait Divus Eucherius Lug-
dunensis Episcopus. Fratricidium duobus suppli-
cans privatione opum & perditione, damnatione-
que animæ Caino per solvit. Hujus non meminit,
sed ob illam jacturam magnis suspiriis, & lachry-
mis seroque, ac dolere ostendit, *Ergo genens*
super terram. Non damnatio animæ, sed priva-
tio divitiarum me angit. *Quia eijcis me à facie*
terra. Res enim certissima est, quod propriam est
hominis plus dolorem honorum terrestrium amissio-
nem, quam animæ jacturam iussit. Sic Cain si-
cut fuit primus, ita magister fuit, qui *servire*
Mammona docuit. Et sane multos instruxit disci-
pulos, qui ita profectant ut magistro non ce-
dat, & de quibus dici potest: *Anime dispendio*
emanantur opes ab eis.

Luc. c. 12. *Facite vobis sacculos, qui non veterascent*,
thesaurum non deficientem in caelis. Agendum
fideles omnes ad acquirendos thesauros cœ-
lestes animos sumite, in opibus corrogandis, quæ
in arario cœlesti asservantur, ne desideris sitis.
Quid? an forsitan in cœlo sacci auri, argenteoque
pleni sint, aut cistæ thesauris, atque divitiis refer-
re? non, quia à beatis in cœlo in vili habeantur.

Dionysius Carthusianus præfata verba de Chri-
sto interpretatur dicens: *Id est nolite in hoc saculo*
pecunias congregare, atque in buris, seu repositoryis
corruptibilibus ponere ad commodum privatum, &
*inordinatum, sed in regno calorum eas colligite. Dan-
do eas modo egenis, ut ibi inveniant mercorem: quia*
*hi sacculi sunt thesauri cœlestis nunquam deficien-
tens, hoc est merita copiosa, & divitiæ interiores*. Sic
Euthimius: *Per sacculos synecdochice significatur*
thesaurus, ut non veterasceret, sit non deficere. Sed
quid sancti iitis opibus in paradyso agant? si Deus
in terra eas detestetur, quanto magis in cœlo in
abominacione sint? si non libenter videat divites,
quanto minus libenter conspiciat divitias? *Facili-
tatis est camelum per foramen acus transire, quam*
divitem intrare in regnum calorum. An non audi-
t Apollolus dicens: *Qui volunt divites fieri, in-*

Euthim. *Per sacculos synecdochice significatur*
thesaurus, ut non veterasceret, sit non deficere. Sed
quid sancti iitis opibus in paradyso agant? si Deus
in terra eas detestetur, quanto magis in cœlo in
abominacione sint? si non libenter videat divites,
quanto minus libenter conspiciat divitias? *Facili-
tatis est camelum per foramen acus transire, quam*
divitem intrare in regnum calorum. An non audi-
t Apollolus dicens: *Qui volunt divites fieri, in-*

Matt. c. 19 *ut Apollolus dicens: Qui volunt divites fieri, in-*

cidunt in tentacionem, & in laqueum diaboli & *1. Tim.*
divus Jacobus: *Agite nunc divites, plorate ululantes*
in miseris, quæ ad veniunt vobis. Nonne sic *D. Dionys.*
Christus is imitatur dicens: *Va vobis divitiis*.
Et tamen in cœlo esse opes, quæ nunquam ex-
haustur affert: *Tunc autem non deficientem in cœlo*.
cœli. Hoc esse stratagemam unam Dei N. fenece.
A nobis avidissime opes tenentes, vix autem, vel
nihil desiderati gloriam cœlestem cogitasti: per-
inde ac diceret: si ego gloriam nudam, hoc est
quatenus gloriam officio, certo certius eam ho-
mo non curabit, sed si eam vestram divitiis, auto-
ornatam, & sub specie thesauri propono, sine dubio
illam acceptabit. Itaque si recipiatur gloria,
quia sub specie exhibetur Mammonæ, intolerabi-
lebit, juxta illud: *Propter unumquodque tale, & aliud*
illud magis. Hac comparacione majoris altitatis
opes, quam gloriam. Id quod mox dixi eleganter
Divus Chrylogos explicat. *Quia thesauri* *non*
zantes temporaliter arguebat ad totum, corpore
tatis fontem jubet sacculus sine suo perquam
Christo quo te periret amor tuorum? ut acce-
rum lucrifacis, facis eum quod desiderat, non quod
oportet audire, sacculos in operas æternis thesauris,
qui non deficient vni parari, ut dum conjuncta ac-
rus percurrat ad lucra, aut virtutem capiat, aut à
virtute capiatur. Et Deum alloquens idem Ar-
chidiaconus Ravennensis subdit: *Temporalis in cœlo*
cœlo sacculos vni parari, ut qui te non sequatur ad cœ-
cœlam, sequatur saltem sacculos suos.

11. In cœlo esse valde opulentes homines
Divus Bernardus testatur, *Sane vni divitiarum*
rum in civitate Domini virtutum. Sed quid mirum
portat hoc testimonium? an non melius Deum esse
esse authorem omnis boni, quod glorificat bea-
tos, & videndo Deum eos esse particeps omni-
nium deliciarum imaginabilem dixisset? plus
dicit iustus Orgelitanus in illa verba: *Vix asper*
pro fructu illius mille argenteos? In mille argenteos
plenitudo totius remunerationis ostenditur, & non
ees consummata iustorum. Quid nummi argentei
agent in paradyso? in quem ulom se vivat: me
hercule in cœlo non esse opes nostrates, nec num-
mos aureos, vel argenteos scio. Sed sacros scriptu-
res asserere, quod ibi magna copia reperitur
credo, quia si homo perisualum haberet in cœlo
non reperiti gazas, nec ibi valere nummos in ter-
ra se hui per manere, & servire Mammonæ oportet.
12. Cajetanus ad aliam insiguent, & curio-
sam ponderationem me invitat: Christus para-
bolam divitis introducti, qui in oras longinquis
discendere volens, tres quos numerat servos
advocans

advocans, primo quinque, alteri duo, tertio unum talentum reliquit, *uni dedit quinque talenta, alii autem duo, alii vero unum, & profectus est flamma.* Rerertus ut lucri rationem redderet accersit. Primus se fuit, & quinque alia lucratus est. *Operatus est in eis, & lucratus est alia quinque.* Secundus duobus duo addidit: *Et lucratus est alia duo.* Tertius talentum humo otiosum defodit, *Et abscondit pecuniam Domini sui, Dominus tunc illum maceravit, eum que acriter verberans talentum ab eo auferri, & illi qui de eum habebat, danti jobet.* Tunc ab eo talentum, *& dante ei, qui habet decem talenta.* Dionysius Carthusianus per hunc Dominum Christum, qui e terra ad patriam caelestem se levit, illumque supremo orbis die mundum iudicaturus revertetur, intelligit; *Per hunc hominem, intelligitur Christus, qui in Ascensione à terra ad caelum processit.* Et Divos Gregorius: *Homo iste, qui peregrinatus profectus, Redemptor noster est, qui in ea carne, quam assumpsit, erat abijt in caelum.* Et postea rationem cum eis. Hocque eum in ultimo iudicii die ait D. Thomas: *In ratione autem periticia, iudicium examinetur.* Illis, qui lucrati fuerint otiosis, beneque se habuerint, haec talenta dabit. Numquam aut quidam modernus numerum talenti pecuniam in die iudicii dicitur Christus daturus beatis. Cum in caelo nil ematur, vel vendatur, erunt superflua haec talenta, ad quid ergo dantur, maxime cum beatus nil desit? Cajetanus sapienter beatis danda respodet, non quoad usum, quia non est amplius tempus meriti, sed quoad gaudium. Dicere voluit, beatis omnem, quam Christus dabit mortalibus iudex supremo die, non fore perfectam laetitiam, nec omnino beati consecratur, si ad minus nomine talenti, vel divitiarum non vocaretur. Non, concludit dictus Iudithae interpres, ut nummis utatur, sed ut nummis cultus gaudiat. Sic homo astimat pecunias. Quid exasperat? *o infamiam divitiarum cupiditatem, qua flagrant homines!*

13. A mundanis gloriam non credi, vel non astimari non dico, quia sciunt quorum sit bonum, sed comparativè discutro. Respectu divitiarum gloriam ab eis censeri velut lutum, vel rem minus acceptam, quam possident ferre dixerim. Si virtorem quidam adolescens adivit, & beatus datus aeternae consequendae se desiderio flagrare collidens modum, quo illum obrinere possit, interrogavit: *Magister bone, quid faciendo vitam aeternam possidebit?* Christus respondit: *serva mandata.* Haec, replicat, sancte ab infamia servavi, nec ullam violavi, *Haec omnia observavi à juventute*

mea. Bene egisti, subdit Christus, & boni Hebraei patres fecisti, unicuique restat, quod si pergas, vitam aeternam, quam si geras habebis; juvenis ad omnia quantum vis difficilia se promptum exhibet, Magister ait ad omnia, quae requiruntur sum paratissimus, omni quantum vis ardua rei me impendendam, nec erit quid adeo difficile, quod me terreat, esto etiam mortis periculo me obicere debere. Agedum ait Christus, cum ita resolutus sis: *Vade, & vende omnia quae habes, & da pauperibus.* Ergo meo opibus exuat? jam jam caeli cupiditas evanuit, si ita sit, Deo maneat gloria, mihi sint mea opes, Christum reliquit, & offensus abiit, *Conversatus in verbo abiit tristis.* Erat enim habens multas possessiones; *Vitam ludere potius aeternam quam opibus valedecere statuit.* Caepit ait Origenes, *divites se alperere capite sumo, & non placuit ei.* Patre hactenus Rabertus: *Quia semper carnalis, ac terrena prius quam caelestis quaesivit, tristis, ac male essensus recessit à Christo.* Dionysius Carthusianus: *Quia timebat facere, quod ibi Paulus audivit. Erat enim habens multas possessiones, hoc est divitias: ex quo potest quod licet fuerit iustus servando praecipua, charitatem Dei temporalibus omnibus praefrendo, non tamen erat perfectus, quia temporalibus aequaliter inordinate aubasit.* Et de 19. Matth. Cornelius Jansenius concludit: *Quamvis valde aridus esset adolescens iste perfectionis, tamen divitiarum, quas possidebat, abundantia, & amor non permisit eum amplecti, quod volebat. Quo enim in plura habebat, eo magis servus eorum effectus erat.* *concl. Ev. At quoniam multas habuit possessiones, & divites erat, valde contristatus est in sermone Domini, dolens, quod non nisi divitiis abjectis, perfectionem assequi posset, & adeo dolens, ut Christo derelicto abiit.* Hic de is fuit, qui voluit servare Mammona, & non Deo, odio habent Deum, & diligunt Mammonam. Deum contemnunt, & sustinent Mammonam. O stultos, o infelices!

14. Et quid demum utilitatis referetis, quod opibus subiecti fueritis: an forte duodenos, vel centenarios annos addent? an forte vitam faciliorem, & tranquillam molestis experietem, & curis quae mentem turbant, & cor angunt eximiam concedent? Imo eorum contrarium dant, faciunt vos inquietos, suspiciosos, anxios, si opes velis obtinere, est opus laboribus, si obtinueris, times ne perdantur, si eas perdis, tormentaris, & dolens, si altus te sit ditior, invidia viscera discerpantur, si tu sis opulentior, elatione devoraris, opes sunt passionis animi, quae vitam decutant. Cur ergo ita mentem infascinari, ac visum auri

Handwritten notes in the right margin, including the word "licet" and other illegible characters.

plendore obfuscati permittitis? ego mihi periculum, vel infortunium imminere crederem, si eas obtinere velle cuperem. Rem vetè raram Silvius Geraldus in Hibernia expugnata refert. Quidam ditissimus tribus noctibus continuis somniavit, prope quendam fontem sub lapide ingentem auri summam latere, eamque se manu eruere posse, Somnio credidit, & totus lætus auro quæsiturus abiit, manum excredit, & viperam quæ morsu digito fatale vulnus intulit, repetiit. O impius! & fallaces opes, hoc solatium vobis servientibus rependitis. Si de vobis formiantibus adeo sitis extiales, quales non eritis possidentibus vos ut melius, vel dicam iis, qui à vobis possidentur.

15. Tyrannidem earum ille prudens optime cognovit, adeoque divites, qui divitias vitæ & animæ chariores habent, vilipendens, & perstringens dixit:

Silvius Gerald. L. c. 41. ap. Arg. p. 2. de viuis. lib. 6. Imp. 285. f. 332.

Franc. O. Flav. ad Meliam in delit. Ital. p. 1. f. 147.

Quid cumulat is opes? quid pondera vana metalli.
 Fulvi? quid argentum nitens, purpureasque togas?
 Quid iuvat innumeris Ægyptia rura iuventus
 Arare, que Nilus suis irrigat arva vadis?
 Num vos divitiis plures vitæ in annos,
 Etæve erit felicitur majus, & ingenium?
 An potius miseris noctesque diesque labores,
 Necessè vos erit pati, perpetuumque malum?
 Divitias etenim cura comitantur amorque,
 In inquietâ pectora, sollicitique metus.
 Ergo qui poterit felicem ducere vitam,
 Tantis cruciatibus malis? quisve beatus erit?
 Non miser est potius (volumus si vera sciamus)
 Immensa quisquis possidet sollicitudinibus?

De eo, qui opes non possidet velut Dominus, sed iis servit, velut servus dici potest, quod Equum habeat Sejannum, & qui eas non appetit, sine invidia illas teneat. Quiescamus.

ALTERA PARS.

Non potestis duobus Dominis servire, Deo, & Mammona.

16. **E**usque pertigit humana malitia, ut dum de opibus agitur, Deum nihili æstimet: Diligit Mammonam, & contemnit Deum Jacob è domo Labani foveri sui, dum discederet, Rachel quæ eum comitabatur, nonnulla idola ex

auto purissimo fabricata sic opinante Olee-
 stro sustulit. Rachel furata est idola Patri sui, ex
 argento & auro hæc idola confecta erant. La-
 ban in agro commorabatur, & dum post tres
 dies inopinatum abitur Jacob, filiorumque
 ejus intellexit, omnibus neglectis cum inle-
 cutus est, quousque spatio septem dierum ad
 montem Galaad pertingeret, ubi fugivus
 Jacob tentoria propulsandis injunxit atis, &
 quieti capessenda fiterat. Laban genero haud
 adeo bene affectus fuit, & nisi Deus in itinere
 comparens vetasset, nocumentum in itinere
 hospite discerneret, secumque Liam, Rachel
 leam filiosque abduxisset, sed super omnia ma-
 ximis gemitis idola ablata quaralabatur.
 Cur furatus es Deos meos? ille se innocentem
 esse respondit, veniamque fecit in mandati tenen-
 tia, cistas aperienti, omnia inventendi, & finitum
 deprehendendi, severè illud vindicet. Apud
 quemcumque invenieris Deos tuos, necesse erit
 fratribus nostris, scrutari, quicquid tuorum apud
 me invenieris, & aufer. Laban tentorium inerte,
 diligentiaque possibili omnia lustrat. Sed cur de-
 eo afflictus fuit: an forsitan alia idola in domo non
 fuerunt? an terra, vel ligna non fuerunt, ex quibus
 alia fabricate possent? occur ergo iter ad
 prolixum septem dierum suscipiat, & tot diffi-
 cultatibus, & incommodis se subicit ut idola
 recuperet? respondet Abulensis: Inquirebat idola
 sua, quia valde diligebat illa, cum esset pretiosa de
 auro, & de argento. Sed cur non potius dicit, quia
 diligebat ea: eo quod velut Deos habere illa,
 quibus omne subfidium sperabat, ideoque solli-
 cite in vigilare debeat, ut illa in veniret? Corroborat
 aut, quia diligebat illa, eo quod vera numina an-
 tirabatur, non autem ex eo, quod essent de auro, &
 argento confecta. Dubium hoc quidam modernis
 movet, illudque sic solvit: Quia Laban magis in
 pretio habet aurum, quam in jumento Deum. Non
 quærebat illa quatenus idola, sed quia aurea, &
 argentea erant.

17. Christus victoriosus Hierosolimam intrat, & templum divinum visitat, sed in illo mercatum animalium, boum, columbarum institutum cernit, flagrum ex telibus, & siculis in manibus nectit, ac ira exarsit, & in templum ingressus, mensasque cum nummis, & pedibus opercit. Cum fecisset quasi flagellum de funiculis, opercit omnes ementes, & vendentes de templo, & mensas nummulariorum, &c. Telle autem de templo, dicitur quod ministri Ecclesie adeo hunc actum moleste respiciunt.

berunt, ut tunc prius ejus necem molirentur. Tunc praecipue cogitaverunt eum occidere. Verum a contrario tanquam ministri Dei, quod Christus reverentiam loci sacri zelaret id iis gratum esse debebat. Ergone ob hoc senatum cogunt, & una omnes in ejus mortem conspirant? aut certe causam, quam dicitur auctor afferre: sic se cum discubant. Si populus eum esse filium Dei credit, & ut talem adoret, ne deinceps pecudes vendantur, & namm in templo afferentur, venditis, hunc usum tollet, & nobis reditus succedentur, & lucrum tolletur. Sic ergo, vel non sit filius Dei nostri, parum interest, ejus morte non illud reditus habilem. Verum quidem est, eo caecato prodigiis nos privandos, sed reditus infillibititer habebimus. Ergo agamus, ut ille sine vita sit, ne nos nostris gaudiis orbemur. Audire dicentem auctorem: Postquam Iesus introivit templum, & omnes vendentes animalia, quae ad sacrificium vendebantur, foras eiecit, in quibus sacerdotes tunc adhibebantur. tunc praecipue cogitaverunt eum occidere, dicentes intra se, si pulchrum habuerit Deum, necesse est ut dimittat consuetudinem hospitium quae ad nostrum pertinet lucrum. Et sic jam non erit populus iste possessio nostra, sed Dei, videlicet non ad nostrum quae sunt pertinent, sed Dei. Adhuc moderatus Doctor Parisiensis: Ecce tibi, cur vellem perdere Deum, quia nimirum putabant illi esse conditionis, quae ab aris suis, & templo suis, arvis, & sacrificiis lucrum sacerdotum, ubi autem lucra necesse est perdi, magis volunt arvari ministris, quod perdat Deus.

18. Dominus ad urbem Gerusalem ad urbem appulit, in illa duo a demonibus infelli erant: porco illi demones adeo erant impii, & crudeliter, ut non solum illos duos miseros torquerent, sed & omnes transientes mille offensis, & injuriis perirent. Christus itaque praetereunte alce vociterabatur: Quid nobis, & tibi Iesu fili Dei, venisti huc tempore torquere nos? sed Dominus, abneque, illaque misera creaturas dimitterent iussit. Non obtulerunt, sed hanc sibi gratiam fieri possitabant, ut gregem porcorum invadere liceret: dicitur nos in porcos, filius Dei vocis eorum annuit. Haec illa itaque animalia dum illud lucrum in corpore sentirent, in grunnitus proruperunt, se invicem moribus petiverunt, ugniculis dilaniabant, & conturbata fugerunt, & illos diabolos, qui eorum viscera corrodabant sufferte non valentes, in mare ruerunt, & se submerferunt. Subulsi hanc rem tragicam conspicientes desperant ad urbem cucurrerunt, & Dominis succel-

sum retulerunt. Magna res N. Contigit, nempe: Et ecce tota crux as exiit obviam Iesu & viso eo rogabant eum, ut transiret a finibus eorum. Sed cur ei abiturum conceditis, a quo tot beneficia, & miracula obrinetis? infirmos vestros curat, obolos liberat, & gratias majores praestabit. Totum hoc verum est, sed quia gregem porcorum perdidit, abeat, ejus gratias hocii facimus, si nostrae pecudes interire debeant. Vere bestiales sunt, ait Theophylactus, quibus potius amissio porcorum placet, quam Dei. Rogaverunt ut discederet, imitabant enim ne aliquando tale aliquid paterentur: contristati enim de porcorum perditione, praesentiam renuntio Salvatoris. Idem confirmat Carthusianus: Ne alia damna amplius paterentur, si Christus plures Damaoniacos in terra ipsorum curaret. Veruntamen, si sapientes fuissent, potius Christum rogassent secum manere, quam omnino terram eorum exire. Conscitit insuper Jaufenius: Horum timor non ex simplici, sincerisque humilitate nascebatur, sed ex nimio amore rerum temporalium, quibus male imitabant. Et tandem Joannes Lopez Episcopus Monopolitanus: Considerantes damnum quod perpessi fuerant in submersione porcorum, Iesum rogabant, ut discederet ab eis, magis enim commovebat animos eorum iactura porcorum, quam salus hominis, malum sine Christo porcos suos servare, quam cum Christo eis cavere.

19. Verum quidem est a vobis objici posse, quod Gerusalem non cognoverint Christum fuisse filium Dei; sed quomodo ex tot prodigiis stupendis, quae virtutis humanae vires excedebant, id credere non poterant? attamen concessa vestra instantia ultimo etiam ab eis, qui Christo chari fuerunt, & qui eum Deum esse agnoscebant, divitias ei antepostas probare volo. Quidam discipulus hanc veniam a Christo petiit: Permite me primum ire, & sepelire patrem meum. Sed Christus id non concessit. Sequere me, & permittite mortuos, &c. Ego non solum demoror, quod ille discipulus, cum alii essent, qui Vespillonis officium agere possent, patrem sepultum ire vellet, sed & praeterea quod Christus id opus misericordiae, & maxime patri praestari prohibuerit, obstupelco. Est, ait Abulensis, unum de septem operibus misericordiae corporalibus, quae non solum sunt laudabiles, sed etiam necessaria. Chrysolostomus id ex charitate non processisse responderi: sic namque tacitus discurrebat. Meus pater nummatus est, sine dubio testamentum fecerit, num me heredem instituerit videre cupio, illo sepulto testamentum telerari contabo, & si

Theoph. in
Cate.
D. Marc.
f. 110. col.
4. lit. G.
Dionys.
Cari. in
c. 8.
D. Matt.
art. 17. f.
33. d. C.
Jaufen in
concor.
Evang.
c. 31. f. 315.
col. 2. d. C.
Jo. Lop. Ep.
Monop. in
Dom. 18.
post Pent.
Matt. c. 8.
Abul. in
c. 8. Matt.
q. 62. f.
256. a. f.

licet
6

hæredem me institutum video, Christum relinquam, melique opibus, ac gazis intendam. *Post sepulturam enim necesse iam erat, & restituta Chry. c. 8. menta scrutari, & hæreditatis divisionem. & alia D. Math. hujusmodi. Et quid postea sequeretur? Fortis in in cat. D. quit Abulensis oritur occasio ex hoc, ut nunquam ad Christum rediret; scilicet quia cupiditas rerum temporalium ex successione in bonis paternis, & nobilitate ex successione nova hæreditatis, casuarent q. 63. lit G. ut forte contrarium desiderium, & sic non rediret ad Christum. Revetait Carth. hanc nil perniciosius amore divitiarum. Nam qui divitiis implicatur,*

pedes suos mittit in rete, ne possit eam circumambulare perfectus; quia divitiis visum est ei visco, & vix exvellitur animus servituti, ad misericordiam, & non falsis, virtutis, non auro famulanti. Hinc cecinit Poeta.

Divitia non sunt argenti pondus, & aurum virtutes veras, accipe divitias, Virtus post funera vivit.

Ergo meo consilio acquiescite: Servite Deo, & non Mammonæ. Et in pace.

DOMINICA XV.
POST PENTECOSTEN.

Ibat IESVS in civitatem, que vocatur Naim, & ibant cum eo discipuli eius, & turba copiosa. Luc. 7.

ARGUMENTUM.

ostenditur quam nociva sit curiositas.

A Tribus hominem domo ejici, nempe aqua, fumo, mala muliere, fert proverbium: triplex incommodum e- jicit de domo inhabitantem. sunt verba Divi Bernardi, stulticidium fumus, & mala uxor. Verum supradictus mellifluus congruè quartum posse addi, scilicet curiositatem censuit, Egre dicitur utique seras necesse est, ut curiosus exteriora consideret, qui sic interna despicit: horum curiosorum primas ferat, scilicet Ithys, qui immoderata curiositate actus ad parajum terrestrem se contulit, & mulierem inveniens, magna instantia ab ea quaesivit: Cur præcepit vobis Deus, ne comederetis de omni ligno paradysi, hoc scire inquit Diodorus atque intelligere volens, tanquam curiositatis amator Evam sciscitatur. Quis nisi immoderata curiositas scire desideravit, quid Deus ante creationem mundi egerit; Gigantes turrim ad stellas usque pertingentem ædificat non cepissent, nisi idæas fabricarum cœlestium, & immensos globos spherarum superænarum conspiciere avertent. Salomon semper id spectavit incredibili cupiditate, ut opera omnia creaturarum terrestrium penetrare posset; Proposui in animo meo querere, & investigare de omnibus que sub sole sunt. Regina

Sabæ e regnis suis discessit, ut, num sapientia tuus regis samam, que torum orbem pervolvabat, & quater, cognosce posset: Sed & Regina Sabæ audita fama Salomonis, venit tentare eum in angustissimis Innocens Joseph vultus turbato servitium Pharaonis secum vinctorum conspiciens se continere nequit, quin causam interrogaret: Cur tristis est hodie facies vestra? Similiter Jonathas ex signis facie mortuorum, qui cor Amonis filii David invaserat, concludit: Quare sic attentari mortis filii Regis: cur non indicas mihi magna curiositate Apollonia suo magistro diem Judicii sibi revelari petierant. Die nobis quando hæc erunt? Sic dicitus Pater Augustinus, tua, Paulum prædicantem, Verbū incarnatum, triumphum imperatorum videre desiderabat. Athenienses nulli adeo rei quam curiositati addicti erant: intellectus humani per curiositatem penetrantes secretissima mathematicas invenerunt: & dum varias experimentarum fecerunt, & varietatem objectorum patecendis oculis introducerunt, distinctiorem attentionem inveniant, & quod non est laibus patetis curiositate moti abeunt, varietatem regionum, & inorum conspiciunt ad civitatem Naim oculos

Serm. 7. de Nov. Sp. S.

Gen. 3. Diodorus apud Hay. tom. 1. in Gen. c. 8. v. 79.

Ecc. 1.

Ascositate, & cum Apostolis innumeram tur-
bam Chaillo adiret videbitis: Et ibi cum
eum de quibus. & turba copiosa. An pro obti-
nendo aliquo favore, vel ut eius fierent discipuli
filiique veram acceptarent, eum sunt secuti?
Dionysius-Carthasianus opinatur, eos motos
essentiae, ut miracula, quae quotidie patrabat,
viderent, et adhaeserit: Quocirca crevit fama
magis, etiam Christi, ita quod frequenter multa
milia comitantur eum. Et deo vix secum perge-
bant, maxima tamen confuebant ad eum propter
incomparabilem excellentiam, atque frequentiam
eius in faciendis miraculis. Et dum ego de curio-
sitate diluero, vos curiositate devota cum atten-
tione, & silentio me audite.

PARS PRIMA.

Ibat eam illo discipuli eius, & turba
copiosa.

1. Duo genera curiositatum repetiuntur,
prima desiderabat, & diligenter res oc-
cultas, & dignas scitu, quaeque proprium statum
concernunt circumspectat; haec est bona & la-
dabili, vocaturque à Divo Thoma studiositas studio
sui est cupidus cognoscendi ea, quae ad animum nu-
trandum litterarum, & ordinabiliter pertinent.
Secunda est desiderium inordinatum sciendi illa,
quae ad nos non pertinent, & specialiter secreta,
atque facta alterius, & haec vituperanda ac fugi-
enda, ut monet Ecclesiasticus: Insuper vacuis re-
bus non scrutari multipliciter, & in pluribus eius
operibus non aris curiosus. Sanctus Anselmus sic
eum definit. Est studium per scrutandi ea, quae scire
nulla est utilitas. Et Hugo Cardinalis: Est super-
flua indagatio ad se non pertinentium. Hanc distin-
ctiorem tradidit Sanctus Pater Augustinus: Di-
stinctio curiosus à studio, quod quamvis uterque a-
getur magna cupiditate noscendi. Curiosus tamen ea
curiositate requirit, quae nihil aliud ad se attinet. Et
S. Bernardus. Sunt qui scire volunt eo sine tantum,
ut sciant, & turpis curiositas est, & sunt, qui scire
volunt ut sciantur ipsi, & turpis vanitas est. Et sunt
autem, qui scire volunt ut scientiam suam vendant
pro peccatis, pro honoribus, & turpis questus est,
et dicitur quoque, qui scire volunt, ut adfiscant, &
claritas est, haec ultima tara est in hominibus,
sicut priores laus frequenter; hoc sensu Aristote-
lem de ille credo: Omnis homo natura scire deside-
rat. Nullam passionem in corde humano magis
dominari putem, quam curiositatem, Hanc nul-

lus subigere potest, qualibet alia potest instar ac-
cidentis separari, sed haec cum sit nobis facta prop-
ria, instat proprietatis juxta Logicos omni soli,
& semper convenit. Huc spectat ille videtur Seneca
dicens: Curiosum nobis natura ingenium dedit. Lib. de
& artificii, & palebritudinis sua conscientia, spectatores beata vid.
nos tantis rerum spectaculis genuit, perditura fru-
ctum sui, si tam magna, tam clara, tam subtiliter
dedit, tam nitida, & non uno genere forma soluta
dum ostenderet; natura dum spectatores, & admi-
ratores suarum actionum mirandarum desiderat,
dedit ingenium curiosum, quod videre deside-
rat, alias fractus diligentiarum, & artificio-
rum se perdidisse crederet. Imo Deus cordi-
bus nostris laudabilem, & virtuosam curiosi-
tatem caelestium indidit; sed nos illam negli-
gentes ad inferiorum indagacionem, ex quibus
nulla resultat utilitas convertimur. Audiamus
doctrinam Laurentii Justiniani Patriar-
chae Veneti: Factus est homo, ut caelestia consequa-
tur, in visibilia concupiscat, & majora quaeat. Lib. de
impellitur igitur à natura, ut summum videre op-
petat bonum, inferiora ideo tanta cum aviditate
perustrat, ut si quid in illis summi boni vestigium
est, percunctando reperiat. Reverta humana curio-
sitas nimis magna est. Non satiatur oculus visis, nec
auris impletur auditu. Et ego jurem, non esse
creaturam in qua non debeat curiositas.

3. In empyreum sublevemur, & Luciferum
creaturam nobilissimam, quam manus divi-
na creavit, consideremus. Sacri Doctores causam
inquirunt, quodnam fuerit delictum Luciferi, ut
inverteretur tota curia caelestis, & ipse ab illa ve-
let indignus à sancto Michael ejectione? A Dio-
nylio Cathusano multis assignari causas scio,
inter quas primatum tenet superbia. Voluit quippe
Angelus praesse, non solum secundum quod Deus in-
stituunt, qui eum omnibus praetulit, scilicet, ut eis pra-
eset sub Deo, ita quod ipse Deo subesset, & ceteris ad
Dei honorem praesisset, sed voluit habere separa-
ac proprium principatum, ita quod sibi subessent,
tanquam supremo cuidam ad ipsum in omnibus a-
gendis, tanquam ad regulam recurrendo, eo quod sa-
pienrior, ac sublimior esset. Sed D. Bernardus in hoc
facto actum maximae curiositatis notavit primo,
dum indirecte actu voluntatis similis Deo esse
voluit Super solum Dei exaltabo solum meum. Et Isai. 14.
similis ero altissimo. Secundo dum actus intellectus
antecedenter curiositate ductus illos terminos,
& gradus investigavit, ad quos eum effrecati
appetitus, & inordinata desideria portabant. Per
curiositatem à veritate cecidit, quia prius spectavit
curiose,

lib. de
Triumpho
c. 18.
Ecl. 1.
In c. 14.
Isa. ar. 31.

De grad.
humilitate

curiosus quod affluere illi dicitur, ait Bernardus. Sed nolim ut curiositate nostra ad tantam sublimitatem evehamur, sed dum idem nobis evenit, quod Lucifero ad nostra deprimamur volo.

4. In pueritia ubi necdum micant signa prudentiae nec germina rationis procedunt, jam arbor curiositatis crevisse videtur, quidam puer in tenera aetate Divo Bernardo consignatus fuit, ut ab eo instrueretur in virtutibus, & educaretur in statu religioso, Sanctus omnem diligentiam spondens, ut gradus perfectionis acquireret, eum acceptavit; primis diebus illum probare voluit, ut eum periceret, duabus patinis aviculam vivam impoluit, eaque puero tradidit ad cellam deportandas, stricte interim precipiens, ne ullo modo eas discooperiat; haec verba ferrum fuerunt, quae petram, appetitus percutientes, flammam curiositatis accenderunt, a sancto abiit, atque in via sic secum discutebat: repetito mandato mihi imposuit magister meus, ne scutellam discooperiam, quis divinare possit quid sub iis lateat, ac tantum piaculum sit superiorem scutellam amovere? sed cave, nam ne castangas tibi est interdictionem: quid aliud latere potest quam ferulum? & si hoc sit, suscipit quod animus mihi sit, quo stimulis gulas resistam, sed audite videor aliquid se movere. O Deus? & quid sit hoc? si pater me non videret, apertem, nullum est periculum, nescio quid agam, & quid ager si scutellas detexero? & si viderit, non nisi ferulae subiciat, & dum non amplius possit resistere impulsibus curiositatis, scutellas detexit, & avicula subito avolvit, non multo post supervenit S. Bernardus, qui totius quod contigerat certior factus in stuporem est actus, in puero adeo juvene tantam curiositatem regnare, eum dimisit ad domum patris, ob curiositatem cum iudicis servitio Dei ineptum.

5. Quanto magis crescit aetas, eò plus augetur curiositas; postquam aeternus Creator grandem machinam caeli formavit, cum ornamentis solis, lunae, stellatum, planetarum, postquam fundasset terram, congregasset aquas, produxisset pisces, aves, herbas, plantas, flores, ferasque sylvestres, tres divinae personae producere hominem, ut horum omnium absolutus esset dominus decreverunt; jam scitis ad constitutionem hominis duas partes essentialis materiam, & formam, corpus, & animam intervenisse, *Fecit Deus hominem de limo terrae, & inspiravit in faciem eius spiraculum vitae, & factus est homo in animam viventem.* En partem corpoream, & spirituales; hic ordinem, & prioritatem partium formatarum observare

debemus, primo format corpus, deum creaturam, si haec sine comparatione sit nobilior, dignior, cur Deus non dat illi praecedentiam, merito cum lex mandet, digniora esse praeponenda; & si corpus vellet coaequare cum anima, haec aliquam causam haberet ratione saltem prioritatis, nam lege determinante, dignitas ubi est major, prioritas temporis non attenditur, ingeniosè respondet Procop. Gazzeus animam si certitè ante formationem corporis Adami, tunc vidisset formari manus, & interrogasset curiosus, in quem finem serviret manus, cur haberet tot digitos, & non plures, cur duae manus, & non duo capita, & sic discutendo de singulis membris cum maxima curiositate officia eorum interrogasset. Hinc Deus primo voluit formare corpus, deum animam creando insuadere, & infundendo creare. *Nec Deus (ait Procop.) animam prius ante formationem corporis creat, videlicet ne sitis Curiam, qua fiebant in spectrix. Clarius id alius expressit: Ideo non ante haec omnia ex nihilo eam creavit, ut in inspectricem eorum, quia eam curiam esse non desiderat.*

6. Et quia loquimur de curiositate, nil scitome ut curiosum a vobis audirem, in hisce dubii resolutionem figurarem. Ex paradiso quatuor fluvios scaturisse legitur. Philon, qui exivit, fuit totam terram Egipti, Gyon, qui currit per Aethiopiā, Tygris, qui irrigat totam Armeniam majorem, Euphrates, qui uno brachio Mesopotamiam, & altero Babyloisiam inundat. Nunc mea curiositas prodeit, cur incolae illarum Regionum non navigant vel teodunt contra fluxum horum fluminum, ut sic ad paradysum restrem locum adeo delicosum pertingerent. *Quid Deus esse Theodoroto curiositatem hominum praevideat, ex qua ducibus his fluvios hoc attendent, hinc ut mortificaret eorum curiositatem, voluit nominatos fluvios per creatas subterraneos secutire, & postea e visceribus terrae effluere. Hoc equidem non frustra omnium Deus, ita dispensavit, sed ut amputaret superfluum hominum curiositatem.*

7. Ex scriptoribus profanis hunc defectum esse insertum, & inveteratum in cordibus hominum deduci potest, ut refert Plutarchus, quidam Aegyptius, dum nescio quid sub palatio occultatum gestaret, ab amico rogatus, prout dicitur, respondit: *Ideo velatum est ut sciretur.* Eudoxius Philosophus sapienter, se velle conitari, inquit Pyraustae, ut ad Sphaeram solis attingere posset, originem ejus splendorum observaretur. Seneca

Seneca de quodam Canio Junio, narrat, eum libenter mori voluisse, ut non anima esset immortalis cognoscere posset, & non in instanti separationis a corpore posset scire an esset separata. Rex Antigonus per castra exercitus transfugas, fene cupiens, quid ageret Antagoras Poeta, eius tentationum adivit, & videns quod cogueret plices, dixit putasse quod Homerus plices vocaret, gesta Agamemnonis scribendo? Prudentibus respondit vates, & tu credis Agamemnonem in castris agerentem curiosus indagasse, nam in exercitu coguerentur plices? nulla est res in mundo vel homine, quae successu temporis non deficiat, sed curiositas semper crescit, quod magis homo vitam producit, tanto magis curiositas juvenescit. De quodam fene decepto legitur, quod cum animam ageret audiens quosdam militantes, caput erecit, aures arrigendo, ut qui dicentem intelligeret, astantes putantes eum auxilium petere, quid desideraret interrogarunt. Quibus respondit, volebam audire, quid diceretis, & deum mori. Ideo quidam vates hunc defectum curiosus objiciens sic cecinit.

*Quidquid si ruri, quicquid sit in urbe requiris.
Et quid inops Coarus, quid Mida dives agat.
Quid tibi quoque seruant aliena negotia rerum?
Aene magisteratus Pamphile? nunquid spes?
Quos res alterius propriis indagat ommissis.
Blandiri, aut nigro rodere dente cupit.*

8. An creditis Auditores e horum numero fuisse etiam mulieres, quae securae sunt Salvatori ob curiositatem, ut miracula ab eo patrata viderent, ego hoc non affirmo; sed id a sancto Luca Evangelista non specificari, sed eum tantum dicere: *ibant cum illo discipuli ejus, & turba copiosa.* Sed dato hoc non fuisse factum, ideo non dixim illas non esse curiosas. Quidam mercator Lusitanus ex India plurimas gemmas, raiasnes, adamantas, rubinos, topazos, smaragdos, & similes uniones contulit, eas exposuit venales, & brevi tempore bono lucro illas vendidit. Solum smaragdi, vel quia non placuerunt, vel quia non erant perfecti, nullam emptionem habuerunt, audire quid fecerit, ut eos venderet? nonnullos se lectiores elegit, & deauratos Regibus misit rogans, ut si in publicum prodiret, hanc ei gratiam faceret, ut smaragdos in capillata gestaret, Regina id promissit, & sequenti die promissum stetit. Domicellae Lusitanae videntes

smaragdos, curiositate ductae scire cupierunt, quis illos donasset, vel unde eos habuisset, an in urbe reperirentur, ad mercatores miserunt, num illos haberent, & scientes apud illum mercatorem reperiri, non curantes pretium, vel expensas ex curiositate unico die omnes emerunt. Sed hae domicellae aliquatenus sunt excusabiles, vel quia accommodare se Reginae voluerunt, vel quia erant juvenes, earumque forma illum ornatum postulabat. Qui diceret si etiam mulieres grandaevae, quae aptiores potius sunt dare consilium, quam illud a speculo recipere, in hoc defectu esse sint?

9. Sara uxor Abrahae erat aetate provecta. Sic Genesis: vel ut scribit doctissimus Abulenosis, *erat anno senes*, Abraham centum, Sara nonaginta annos numerabat. Dum sanctus Patriarcha Sole calentissimo ad portam aetis hauriendi gratia sederet, tres Angelos a longe, quos peregrinos putavit, venire conspexit, & quia erat hospitalis, illis obviam processit, rogavitque ne producerent iter, sed domi suae divertent, lassaque membra recrearent, se omni charitate excepturum, *Confortate cor vestrum, piscoe transibitis, indicite enim dormivistis ad, servum vestrum.* Acceptarunt invitationem, & apud eum manserunt, Abraham totus latus domum intrat, servis imperat, Saram applicat cibis praeparatis, & hospitibus tractandis: Sara nonnullas pastas conficit, servi vitulum tenerrimum, & pinguisimum mactant, Abraham mensam instruit, lac & butyrum affert, convivae mensam adeunt, ab Abrahamo sub arbore extra tabernaculum non procul a domo inlustram, hilariter epulantur; prandio finita, Angeli ob charitatem exhibitam humanissime gratias agerunt, eique dixerunt *Habebit filium Sara uxor tua.* Hic facit textus hanc foeminam auditis his verbis, dum se nonagenaria consideraret, censeretque impossibile se concipere posse, risisse affirmat. *Risit Sara,* hic quoddam dubium moveo, si Sara non erat praesens, sed negotiis occupabatur domesticis, quomodo promissas Angelicas audire potuit, ut moveretur ad risum, maxime cum sub meridiem infra arborem pranderent? dixerat enim Abraham; *Requiescite sub arbore.* Ovester hic sumit occasionem laudandi modestiam Sarae, foeminaeque docendi ut Saram, coram hospitibus non comparando imitetur, *Docet hic Sara foeminas honestatem, ut non se oculis hospitem ingerant.* Ergo si abeta, quomodo poterat audire, & si non audiret, quomodo risit? N. ubi fuerit

Gen. c. 18.

Abul. ibid. 491. col. 2. lib. 8.

Gen. c. 8.

Oleas. hic s. 177. c. 10.

licab
5

rit Sara oblectate, Post ostium tabernaculi; elan-
 culum retro ostium curiosa aures arcebat, ut
 omnes discursus perciperet, quid nemp dicerent
 hospites, quidque maritus responderet. Hinc O-
 leas ibi
 lea iter affirmat, non esse novum, quod videamus
 foeminam ita curiosam, cum curiositas iis fami-
 liatior sit, quam virtus: Antiquum vitium femi-
 narum est, omnia velle audire, omnes velle videre
 ex latris. Hinc quidam moderatus Saram inter-
 rogat Si in tabernaculo, qua mulierem decebant,
 sollicita curabas, quomodo audire prolem habitu-
 ram? & sibi ipsi respondet. Inspecie quidquid di-
 cat textus, nisi post ostium tabernaculi, sed cur
 post ostium quasi absconditur: sine dubio, ut ducta
 quadam curiositate, qua dicebantur perciperet. Et
 Lippomanus concludit: Curiosus auscultabat mu-
 lierum more curiosior.

10. In ipsis etiam bestis hic notabilis defe-
 ctus depræhenditur, & quis unquam hoc crede-
 ret? defecto auditoris, an audi veritatis, vel apud
 Scriptores legitur, qualiter venatores capiant fi-
 mias Indicas, quæ ibidem maxima copia reperit-
 untur: Hæc similes sunt adeo suspiciosa, ut de no-
 ctu in terra manere, & dormire nolint, sed altissi-
 mas arbores scandant, in earumq; ramis quietem
 capiunt, Venatores itaque, qui hanc earum pro-
 prietatem norunt, arborem in qua dormire so-
 lent, observant, Una igitur splendente ad illas
 arbores se conferunt, finguntq; se nescire illas fi-
 mias in ramis quiescere, Multa paria ocrearum
 profertur, & omnibus excepto uno pari viscum
 interius afficiant, & sedendo ocreas quidam in-
 ducit, & post aliquod temporis spatium ocreas
 exiit, & ocreas visco illinitas in terra arborem telin-
 quit, & retro dumetum se abscondit, simia quæ
 venatorum actiones omnes observavit, descendit,
 & curiositate ducta omnia quæ viderunt
 imitantur, num ocreis bene incedatur, probant,
 illas in ducunt, & quia sunt visco illinita subito
 accurrunt venator, & dum nec fugere, nec ut boi
 subire possunt capiuntur? & curiositatem suam.
 Hunc alludens ille doctus hoc symbolū forma-
 vit, eiq; tale leuama adiecit: *Seipsum seducit.*

11. Verbo. Non inveniens creaturam sensi-
 bilem, in qua non regnat curiositas; & esto om-
 nes dedecet, tamen hominem qui se profertur
 servum Christi, specialiter ita reddidit odiosum,
 ut si nil aliud esset, tamen quia eam summe pere-
 Filium Dei execratur, illum abominandum facit.
 Hoc deducere ex eo quod narrat sanctus Lucas,
 quo, iussu Pilati Salvator à ministris curiæ fuit
 ductus ad aulam Herodis, hic eo visio mirè est ex-

hilaratus, non solum quia dudum ejus colloqui-
 um appetit, sed & quia ex fama multa hereticæ
 ab eo gesta fuisse dederat, aliquod miraculum
 videre sperabat: Illi alloquitur, vana quærit, nec
 illum responsum referet, interrogabat eum multo
 sermonibus, at ille nihil ipsi respondebat, & tanta
 cum eo agebat, eiq; gratiam præstare conabat.
 Si Christus affabilem omnibus etiam sibi non
 addidit præstitit, cur Herodi, qui erat perfoca
 illius, non responderet? forsitan quia pariter ho-
 buit illum Herodem, qui crudeliter ter inno-
 centes pueros occidit, vel quia suum præcipua-
 rem decollari fecit? alii dicunt, quod si Christus
 respondisset, propalasset suam sanctitatem, &
 innocentiam, & Herodes eum liberasset à morte
 quam ille libenter ob redemptionem inimici
 subire voluit. Hæc esse bonas rationes, cur Chri-
 stus siluerit non nego; Sed Janfenius, Catho-
 licus ad meum propositum respondens: Chri-
 stum tacuisse, quia Herodes curiosa & invidia
 scire voluit. Voluit ergo demonstrare hoc si-
 lentio, quantum sibi displiceret curiositas, eum-
 que sic mortificare voluit. Hinc Janfenius: Non
 merebatur videre aures divina, quia tantum ex
 curiositate signum quærebatur responsum: & Ca-
 tholicus, nihil Iesus respondit, quia Herodes in-
 dignus fuit, eo quod ex curiositate fuerat motus.

Noster Redemptor gloriosus etiam ululat-
 rexit, undique circa Jerusalem fama hoc divul-
 gavit, & ad aures Apostolorum detulit, omnesq;
 exhilaravit. Solutus Thomas fidem præbere non
 vult, in d' tonnd' ait, Nisi videret, & tangeret: &
 mittam manum meam in locum: *et tangeret non
 credam.* Sapia humanata concaculum in quo
 erant discipuli, intrat, venit Iesus, & stetit in me-
 dio, Ad incredulum se venit, & digito cum vo-
 cat, manum ei portigit, ut plagas receditas me-
 lius tangere possit. Deinde dicit Thomæ, *Infer
 dignum tuum huc, pattem dextera, in que
 tat vilosus lateris, dist' oaperit dicitas, mitte manum
 tuam in lacus meum.* Sed si Christus voluisset
 credi à Thomas suam resurrectionem, cur verbis
 hoc et non inlinuat, aut cur ejus intellectum
 splendore gracie non illustrat? nonne sufficit
 dicere, accede & infidelis, me bene inuere, vul-
 tum observa. hanc meam humanitatem con-
 templat, an non vides hæc vulnera, adhuc ma-
 dida sanguine? sine dubio ad hæc Thomas cre-
 didisset, quod exinde patet, quia sine tactu pla-
 garum, ad solam vocem magistri statim est con-
 vertus, & exclamavit, *Domine meus, & Deus
 meus.*

Paulus
 Arefi de
 viuis. p. 2.
 lib. 6. im-
 pre 174. f.
 6. n. 8.
 D. Dion.
 Cart lib. 2
 de remed.
 tent. f. 601.
 col. 1. art. 9
 Tom. O
 pufe. infig-
 giora.

Cur ergo tanta diligentia cicatrices renovari vult, ac si cicatrix & manibus velut latus transfoderetur. Respondit D. Joan. Chrysol. omittit: Considera demeritis clemenciam, qualiter & pro una cicatrice ostendit scripturam vulnera habentem. Cicatrices autem saltem non sunt, sed tamen quia solus Thomas quatuor in hoc eum praeceperit Christus. Sed D. Chrysol. non aliam rationem, quam curiositatem addit, dum Thomas dixit: Nisi videro, & tetigero & mittam manum meam in loca clavorum, non credam. Nunc videte, ad non Christum detestatur curiositatem, cum ut illam pelletur de corde Thomae eum invitavit ad vulvea sancta renovanda. Perinde ac dixisset, ut tua curiositas videat, & languendo cesseret, contentor ut has plagas renovares: Insuper digitum tuum huc, mitte manum tuam in latus meum. Audiamus S. Chrysol. Cur Thomas vestigia fidei sic requirit? cur tam pie patienter tam digne discitit rearguente? cur a vulnera que manus inficit impia, de vota, dextera sic respicit: cur latus, quod impij militis lancea patefecit, referere manus mittitur obsequente? cur dolorem periculis furoribus irrogatos, famulantis curiositas renovat immota? & quidem doctissimi scriptor doctissimam Chrysol. confirmans ait: Excite curiositatem in se, in se, in se, & respiciat vulnere a tortoribus in passione Christo inficitur: plane committit curiositas, mysteria Christi, maculat, turbat, requirit, respicit, fidei respicit, in manuum plagas, respiciens lateris vulnus, re vocans de se tortorum immittes dolores. Quid doretur curiositate? qua Christiana fides iniquitatem sacrantiam? Quis crederet a curiositate violari fidem Dei?

14. Et cur creditur, Christum noluisse numero suorum discipulorum ascribi illum, qui non votis carnis discipulis aggregari petiit: Magister sequor te quocumque ieris: cur repulit eum dicens: Vulpes foras habent, & vulvres caeli nidus, filius autem hominis non habet ubi reclinet caput suum? si aliud Christus non intendit, quam sui sequacium numerum augere, cur hunc abegit, qui in hujus societate vivere, & mori voluit: mille responsiones adducunt S. Patres D. Petrus Chrysol. Describit non accedit, qui pernitenti dominum incantat sequi, sed omnia posse, qui promittit: dixisset cautius: sequar te quocumque ieris. S. P. August. intelligitur miraculo motu propter inanem jactantiam eius, qui voluisse. S. Dionys. Cart. Litteratus fuit, cooperavit multis infirmis sanantem a Christo acquiritur in laudando ipsum ad sanationem illorum, sicque vulnere percutiam multam a sanatis colligere: id est, concitavit beatus Simon de Cassia. Aliquid iste sermone temporalis evolvimenti sperabat ex Christo,

aut dolo iste prostravit: propterea huiusmodi responsionem accipit, non quod sequeretur, sed quia Christo nihil aderat commodi temporalis. Angelicus Doctor a Christo eum rejectum putat, quia curiosus fuit, non solum cupiebat videre miracula, quae Christus parabat, sed & a Christo suum servitium potestate facienda: miracula remunerandum sperabat; Sed Filius Dei, eius curiositatem deprehendens illum abegit, ac si dixisset: servitium abhorreo, nec curiosus pati possum, aliquid quare magistrum, ego te non volo. Ex mala inquit Angelicus, intentione volebat eum sequi, quia audiebat signum fuisse factum, volebat sequi, ut faceret signa.

14. Locutionibus adeo fuit exosa curiositas, ut ad illam extirpandam fancierint, ut nova referent multa aliqua puniretur. Lex Plutarcho teste revera celebranda: Laudanda Loventium lex, quae si quis peregre reverteretur, nunquam non sit: eum multa afflicto. Si haec lex a Christianis observaretur: non essent tot curiosi. Et quis N. haec fecerit, non abominetur? videte aliquos toto die feriantes in plateis, vel terentes scana in tabernis, vel circumstantes, ut audiant nova quae Roma ex Hispania, Gallia, Germania venerunt, quam non melius facerent, si, quid agatur in propria domo, scire contententur: ego tales temporis prodigos, otiosos, mendaces, sictores appello. Ecce sane si tantum tempus bono animae impederent, quantum perdunt in his curiositatibus vanis, id utile ipsis foret, per duas horas, attenti audient novellas mendacis factas, nec illis molestum est tanto tempore stare, sed si per quadrantem horae debeant interesse mille, afficiuntur radio, murmurant, de oratione & patientiam perdunt. Quantum esset melius, ut tales tempus non curiositatibus similibus, sed domesticis negotiis impenderent? Philosophus illum, qui domo exiens conspiciat illumbebat, rediens vero deponerebat, objurgavit, quia a contrario egrediens illa domi relinquere, ne foris ad facta aliorum attenderet, reverterens vero illa usurpare, ut res domesticas curaret, debebat, docere voluit, homines in observandis actibus proximi oculos habere lineos, esse aequilas, & Argos, ad suas vero actiones esse talpas. Ideo tales interrogavit Plutarch. Cur homo tu alienis malis perspicaces habes oculos, in tuis cecutus, inverre cognoscens studium, & ista curiositatem ab externis transfer ad ea, quae sunt intra te.

15. Quae vos annales vestrae vitae erroribus repletos, historias vestrae familiae percurrere, & illas miseris plenas reperietis. Curiosos oculos tem-

B. Sim. de Cas. l. 9. c. 16. f. 502.

D. Tho. in c. 8. Mat. f. 6. col. 4. l. K.

Plut. de curios.

Carol. Sigon. l. 2. c. 3. de panis.

Plut. de curiosit. l. 2. l. D. n. 415.

per apertos habet, ut videat quid agant vicini, sed caecus est, ut attendat quid agant filii, *Incuria sui curiosum in alios facit*, dicebat S. Bernardus. Et dum curiosi conveniunt, nullus est cuius vitam & mores non examinent. Et quod peius est, ad infortunia miserorum exhilarantur, & ad prosperitatem fortunatorum contristantur, si obviant amico, vice salutationis, quid habeat novi querunt, si respondeat se nil nescire, repliant, vidi non neminem in foro discurrentem cum exteris, absque dubio aliqua nova habebat. Audi bella iam incipere, talem Principem conscribere milites, verbo, novellis vivunt, novis nutiantur, & pascuntur.

Cur non estis potius curiosi, ut sciatis in quo statu sit anima vestra. Num in statu salutis vel perditionis, vel quam actionem meritoriam, gratam, vel magis, vel minus gratam praestare possitis? de hac sancta, & laudabili curiositate nec vos cogitare credo. Quantum illa vobis noceat, tantum haec vobis proderit. Et si hucusque in hoc detestabili defectu fuistis, rei, deinceps vos emendate, & quiesco.

ALTERA PARS.

Acceptis autem omnes timor.

16. **P**opulus curiosus tam rarum prodigium resuscitat filii viduae videas, timere incipis, forsitan quia curiositas tandem in miseriam migrat, esto per divinum privilegium haec turbis non evenirent. Hanc veritatem Poetae docent. Ulysses ut per longum tempus fluctibus per mare agitur fuit, tandem ad aulam Aëoli Regis ventorum appulit. Humaniter ab eo exceptus fuit, & per aliquot dies in aula tractatus, Ulyssi valedicenti Rex in sacco, ventos conclusos dono dedit, ne undas maris turbarent, & ille feliciter cursum itineris absolveret. Ulysses saccum accepit, & in loco sequestro navis recondidit. Illo dormiente socios curiositas incessit, videndi, quid in sacco esset, cum enim esset muscus Regis, nisi tati, & pretiosi illo contineri censebant. Sacrum invenerunt, curiosè aperuerunt, mare turbant, undas fluctus inverteunt, & ita navem concusserunt, ut milles in periculo submersio nis essent. Timebat Ulysses, atque pavidant naves, & nisi fuissent nauar, & naucleri expertes, omnes fuissent submersi, & iure causam curiositati attribueret potuissent.

17. Quid dicemus de Actæone? hic juvenis

venationi valde deditus erat, & dum quadam vice canibus conseqere tur feras, prope fontem aliquem venit, in quo Diana cum aliis Deabus per ritatem se lavare solebat. Actæonem invaluit curiositas eam videndi, & inter fons, & que dumeta absconditus ne videretur, Desis lavantes observavit, ejus male contigit, ut à Diana videretur, quæ indignata in certum eam mutavit. Canes ut eam viderunt, feramque putarent, ejus jugulum petierunt, & ungibus discerpente occiderunt, hic fructus fuit lux curiositatis. Hæc sunt fabulæ N, quas fluxerat Poetae, ut docerent homines curiositatem velut causam plurimum infortuniorum fugere.

18. A fabulis ad historias transivimus. Aristoteles, dum satis facturus curiositatis motus maris Euripi in vestigare non posset, in illud se precipitem dedit, Similiter Phium se precipitavit in voragine montis Vesuvii historiae referunt. Thales ille Milesius media nocte in platea, capite erecto, oculis fixis, mente composita caelum serenum contemplabatur, ut ex curiositate sciret dispositionem Planetarum, motum sphaerarum, numerum stellarum, velocem cursum primi mobilis ab Oriente in Occidentem, motus inferiorum orbium ab Occidente in Orientem, conjunctionem Planetarum, eorum oppositionem, an se respicerent peritiam scilicet an quadratum, an in puncto summo ascensus, vel imo descensus, an versus Septentrionem vel Austrum. Considerabat in firmam faciem Zodiaci, lineam eclipticam, per quam continuo ambulat Sol. Observabat duos tropicos, duo & quinquaginta, constellationes, quæ sunt in polo Boreali, velut Ursam majorem, & minorem, Andromedem, coronam Ariadnae, Boötem, Biscolum, canes Sirei & Phocionis, mirabatur signa Australia, nempe libram, scorpionem, navem Argi, &c. Et dum his curiositatibus intentus, inopinato movens gressus in fossam incidit, cum aliquo suo damno. Hinc ab ancilla doctus, & reprehensus fuit: Bene apparet, & Thales, te cerebrum alio delinasse, curiosus spectas caelum, nec vides pericula, quæ tibi in terra immincent. Thalesi sunt tales similes, qui curiosi alienas actiones observant, esto longe absint, nec vident proprias, quæ domi contingunt, hinc contingit, ut in foveam adverstatis, & miseriarum cadant.

19. David tantus sanctus, & Rex in gubernando adeo prudens, ac in observatione præceptorum divinatorum tam accuratus, quid quæso

in caelis fuit, ut offensionem Dei incurreret, atque in
 adulationem cum Bethsabee, & homicidium Uria
 committeret? Regem in sua aula & Bethsabee, quae
 in hoc obambulat, videndi cum curiositas
 vultur. Ex hoc ejus misericordiam duxerunt,
 & illi, si poenitentia illa errata non diluisset.
 Hic dicit sanctus Pater Augustinus: De longe, vi-
 dit illum David, in qua capere est: mulier longe, li-
 bero prope aliterat, quod videret, in illo quod eade-
 ra. Et S. Ioan. Chrysostomus curiosus lapsus
 Regis proponens, ait: Audiant curiosi, au-
 dient qui spectacula infantum Theatralibus; Da-
 vid talis, ac tantus laesus est, & tu te putas non posse
 laedi. Et ille quidem non vidit meretricem, sed bene-
 ficiam suam in solario domus sua, tu autem in
 Theatro, ubi tanta sunt corruptela: tanta praecipit
 curiositas ante lapsum.

20. Scire vellem cur Deus sanctum Petrum in
 triplicem abyssum negationum labi permisit.
 An non antea dixerat: Etiam si oportuerit me mori
 tecum, non te negabo? An non antea promiserat,
 Tecum paratus sum in carcerem, & in mortem ire?
 facit optime ante in horto demonstrabat, ubi
 ad defensionem sui magistri gladium arripuit, &
 ferentis opposuit. Cur ergo jam tam infelici-
 ter cadit? Causa anathematizare, & jurare, quia non
 novi hominem illum.

Audite quid dicat sanctus Mathaeus: dum ex
 horto Olivarum fugeret, & sequeretur magi-
 strum usque ad Palatium Pontificis, gestibus
 curiositatis incedebat: *Sequebatur à longe ut vi-
 daret finem.* Curiosus scire volebat, quo Christum
 deceret, cui tribuisti cum fiterent, quid cum
 exiret, quis eum examinaret. Curiositas
 causa huius lapsus fuit. Puto Simonem Pontificis
 curia ingressum non Christi gratia, sed curiositate
 quadam ductum, quo scilicet iudicii formam, &
 quibus modis Christum acciperent hostes illius.

21. Non minora infortunia feminis ob cu-
 riositatem contingunt, duas opiniones referunt
 Scriptores facti circa locum, in quo Eva à serpen-
 te tentata fuit. Nonnulli serpentem paradisi
 intrasse putant, alii, inter quos Rupertus Abbas,
 serpentem id non fuisse autum putat; sed foris
 ad sepe accedisse, & Evam curiosam ad sepe

illam perduxisse, ut loca remota à paradiso vide-
 ret, imò se inclinasse sepi, ut qualis esset regio
 obleret. Serpens ergo ad locum ad sepe,
 cui inibat Eva, capere exiit, occasionem que
 loquendi cum ea sumpsit, verbisque eam dece-
 pit, & fictis promissis ad transgressionem præ-
 cepti divini induxit, ob quam tam ipsa, quam
 ejus postea humanas miseras hereditavit. *Mu-
 lier, verba sunt Ruperti, corpore, & oculis vago, Rupert.
 dum continenter deambulans forte prospiciens, Abbas a-
 guale extra paradysum mandus esset, & dum ser- pud Paul.
 pens, usque ad istum mundum terra illius proprius, Aresi t. 1.
 & ambrosius inibat; locus Diabolo datus est, & de vitis l.
 occasio breviter porrecta, unde tentaret Evam. 6. imp.*

O maledicta curiositas, quot malorum fuiti
 causa & origo.

22. Quodnam putatis fuisse gravius crimina
 patrum ab uxore Loth, dum cum marito pro-
 ficiscens, ad montem Segor in medio itinere à
 Deo punita fuit, & versa est in statum salis Dio-
 nysius Carthulianus illud fuisse curiositatem ait:
*Circa ingressum in Segor antiquam urbem illam Dionys.
 intravit, ex inordinata curiositate respexit, ut vi- Cart apud
 daret quid accidisset Pentapoli, illi accinit S. Pro- Ioan. Hay-
 sper. Vxor Loth statua salis effecta, exemplo fatuus som. 2. in
 conditis in proposito sancto, quo tendunt proficien- Gen. ubi
 tes, noxia curiositate retro non debere respicere. v. 334.*

Miseria, quibus involuta fuit Dina filia Ja-
 cob, ob curiositatem, quando pertingens ad ci-
 vitatem Salem Sichimitis subjectam formam
 vestium Regionum illarum videte voluit, om-
 nibus nota fuit. Tentorium ait Lippomannus,
 paternum egreditur, curiositate adducta ad con-
 templandum habitum, & mores mulierum regionis
 illius, & ideo periclitatur de castitate. Ergo
 fugite curiositatem, & ite in
 pace.

Curiositas

DOMINICA XVI. POST PENTECOSTEN.

Cum intraret IESUS in domum cuiusdam Principis Pharisaeorum Sabbato manducare panem, &c. Et ecce quidam hydropicus erat ante illum.
D. Luc. cap. 14.

ARGUMENTUM.

Avari vilipenduntur, quia sunt insatiabiles, cum enim habeant naturam hydropicorum, quo plus bibunt, eo magis acuitur sitis, nunquam dicunt sufficere.

Ericus apud Aelium in Dom. 6. fol. 25. 4. col. 4.

Hippoc. 2. de morbis, Tom. 3.

Horat. ad C. Sallust. lib. 2. Ode 2. Siroph. 4.

Filius Dei nullum movebat pedem, nullum elevabat oculum, nullum proferebat verbum, quia malevoli Pharisaei in eum curiosius oculos conjicerent, ut ejus gestus observare, ac calumnias petere possent, & ipsi observabant eum; de Scriba, & Pharisaeo subintelligendum est, qui ad hoc aderant, ut eum potius potuissent reprehendere, duplici videlicet malignitate; ut si ve curaret hydropicum, damnarent illum quasi legis contemptorem, & Sabbathi violatorem, si ve non curaret, arguerent eum impietatis, vel impossibilitatis. Et dum mente accumbere vellet, quidam infirmus, qui pluribus annis gravissimus doloribus hydropitis confectus fuerat se e coram illo sistit, membra ejus tumore inflatissima erant, vultus adeo erat viridis, ac pallidus, ac si sel in faciem fuisset in nativitate ejus perfusum, egre respicitur, ac e visceribus flatus foetorem intolerabilem trahebat. Pars anterior corporis adeo tumebat, ut ter pleus aqua videretur, ac inabilis ad motum redderetur. Medici doctrinae Hippocratis innixi de eo actum proclamaverant. Hydrops letalis est ex necessitate. Et hoc, quia humor aqueus, a quo producit, ac fovetur abigi non potest. Hinc cecit Vates:

Crescit indulgens sibi dirus hydrops
Nec stum pellit, nisi causa morbi
Fugit vomu, & aqua sitis albo
Corpore languor.

Sed medicus caelestis, ejus virtuti frustra morbi sese opponunt, apprehensum sanavit eum, os dimisit. Inter omnes homines defectuosos,

nullus, aequo bene ac avarus hydropico comparatur. Hinc ille creditur scripsit.

Injuste partis epibus speris bonis.
Pecus avaras fallere.
Epote avide lymphis qui posse beari
Hydropicos excusimet.

Et sicut hydropico, quo plus bibit, eo magis accrescit litis, & redditur inextinguibilis, ita avarus, quo plus argenti, & auri possidet, eo plus possidere appetit, & insatibilis redidit. Avaritia namque accensit qui sunt, praesentium rerum inexplebiles nunquam concupiscere desistant, sed si duplam quippiam habeant, triplam illam student acquirere, triplam naute, quadruplam appetere incipiunt. Et huc opinioni maritimi patris factorum Scriptorum concinit, Beda habeticeas ait: Proprium est hydropici, quanta magis abundat humore vorantius, tanto amplius sitire: comparatur avari avaro, qui quanto est copiosior aurius, tanto ardentius illius concupiscit. Et Ericus ab Albino Flacco curatus: Sic avarus hydropici sitis est inexplebilis, ut omnia avarum quanta visum multiplicent, qui quo amplius accipit, sicus ille aquam ita iste sitis pecuniam. Dionysius Carthusianus. Proprium hydropico est, quod quanto plus bibit, tanto plus sitit: idcirco per eum avari designantur, qui quanto plus rebus acquirunt, tanto ardentius illius sitis ad remperandum inflammantur. Et beatus Dion de Cathis: Hydropici infirmitas est aquatica sitis corporis, quae cum ingravescit curari nequit, & magis

augur in sua fimo explicans proferit avaritiam qua
 quatuor magis augeat pecuniam, & desiderium plus
 habere. Et ut ostendat eam esse morbum incur-
 ribilem, subdit: Constitutus hic erat ante TESVM,
 ut curatio non acciperet, nil aliud sibi poterat esse
 remedi, nisi staret ante TESVM. Tandem huic
 eam confert sanctus Pater Augustinus: Hy-
 dropicam recte comparamus divitiis avaro, sicut
 enim illa quando magis abundat humore inordinata,
 tanto magis fit; & iste quando est copiosior
 divitiis, quibus non bene utitur, tanto ardentius
 talis accipit. Videbimus ergo N. avarum
 esse hydropicam incurabilem, ac insatiabilem.
 Theoniam, ubi experientia clara est superflue re-
 sio. Scio praeter avaro medelam non prodesse,
 sed frustaneam esse; nihilofecius obligatio
 non vult, ut defimus debito charitatis, ergo id
 executioni ponamus, ego voce, vos silentio, ac
 scilicet.

PARS PRIMA.

Et ecce quidam hydropicus, &c.

O Mnes Scriptores sacri, & profani, ut in-
 fatigabilem aviditatem, qui semper me-
 tum, ac terra pedibus suis subducatur, & luctan-
 do det, angustando ferret, conservando o-
 mitem nihilum impendit, ostendant, ac declarent
 iniquam fatiantur. Quotidie, ait Cicero, aut
 fraudas, decipit, possit, patitur, auferit, eripit, aut
 pectus spoliis, avaritiam expilat, aut testamenta ami-
 corum expectat, aut aliud quippiam agit, ut ostendat
 sua quisque opus esse. Vivit pauper, ut moria-
 tur dives, oblectavit Juvenalis:

Maestitia phrenesis,
 Vi lecythi moriturus egenti vivere fato?
 Nulli est bonus, omnibus malus, sibi pesti-
 mus, scipit Publius Sitas: In nullo avarus bo-
 nus est, in se pessimus. Et Sanctus Asterius Episco-
 pus Amalae: Avarus propinquus est odiosus, sa-
 mulus gravis, amicus inutilis, exieris difficilis, & vix
 estabilis, nichil molestus, uxori malus contuber-
 nalis, liberorum parvus atque sordidus educator,
 avarus magnus curator, nocuus interdivus, sollici-
 tus & cogitandus, secum ipse loquens, ac disse-
 ptans, ac non vult, qui mente exciderunt, & in in-
 finitum lapsi sunt. Denique eam omnibus abundat,
 tanquam omnium regem ingemiscent, praesentibus
 non fructur, qua abest ante quiritas, propriis
 non utitur, & ad aliena oculos adiecit. Qui

sudores fatales ei eliquare vult, aperiendi cru-
 menam occasionem praebet, Animam potius an-
 helat, quam erumenam solvat. Siti praeter ino-
 pia animam agere videret, haustum frigidam non
 porrigeret, quia manus contractiores Milone
 Crotoniates habet, quem sic depinxit Poeta:

Namquam fraude caret, semper meminit avarus,
 Erga inopes surdus, ferrea corda gerit.

Animam jactura aurum lucrari nil curat, Stul-
 titia genus est alius fecisse lucrum, & sibi parasse
 supplicium. Verba sunt divi Valerii Episcopi Ca-
 melienfis. Esto arca sicut repleta, conscientiam
 esse vacuum nil facit; denum nil melius facit,
 quam dum moritur, vel quando tira la calce.
 Unde veteri adagio dictum: Avarus nisi cum
 moritur, nil recte facit. Sed qui ejus ingluvies
 Tantaleas, & aviditates insatiabiles ignorat, ille
 a Scriporibus imbuti petat, Ovidius sub meta-
 phora hydropici dixit:

Crevit & opes, & opum furiosa libido,
 Et cum possideant plurima, plura petunt.
 Quare ut absumant, absumpta requirere cer-
 tant.

Atque ipsa vitis sunt alimenta vices.
 Sic quibus intumuit suffusa venter ab unda,
 Quo plus sunt pora, plus sitimur aqua.

Nummorum copia ejus cupiditatis mensura
 est, quo amplius illa crescit, & magis haec auge-
 tur, sic affert Juvenalis:

Interea pleno cum turgat sacculus ore,
 Crescit amor nummi quantum ipsa pecunia
 crescit.

Si omnia flumina monetas illi affluerent, si o-
 mnes flumines argentum effunderent, si aqua maris
 fuisset aurum, tamen ejus siti sedanda non es-
 sent sufficientes; Claudianus hoc dicit:

Quo vesaneris, teneas utrumque licebit
 Oceanum: laxat rutilos tibi Lydia fontes,
 Iungantur solum Cresi, Cyrique Terae,
 Nunquam dives eris: nunquam sanabere
 quaesit.

Semper inops, quicunque capis

Hinc Justinianus Secundus dicere solebat:
 Multi numerum, nemo satis. Multis fuit purei auro
 pleni,

Idem ibid.

Io. Ovidio
 in Monaf.
 Ethic. &
 Polit. fol.
 14. n. 27
 D. Valer.
 Ep. Camel.
 hom. 20
 de avarit.

Apud
 Renssner.
 class. 2.
 symb. 63.
 fol. 189.
 Ovid. lib.
 1. Fast. v.
 216.

Juven.
 Sat. 14. v.
 136. f. 121.

Claudian.
 lib. 1. in
 Farn. f. 2.

Justinian.
 Secundus.

Handwritten notes in the right margin, including the word "licet" and other illegible characters.

Marialis.

pleni, sed necdum possessionum satis est. Idem & Marialis, Fortuna nimis multis dat, satis nulli. Julius Caesar Scaligerus sui non est impotens, quia in contemptum avari exclamet.

propone absumere materiam, nec prius dissipaverit, quam materia defecerit. Avarus necesse est retinere poterit igne vehementior est. Et omnia continuando finibus suis occupat. Et que sint finibus auferat, mox uti alium sortitur vicium. Et qui illius sunt de se rapit, non ea qua retro sunt auerant, sed qua his desunt, quae ante profuerunt, a uicinis possessa deseruat.

Iul. Cæs. Scab. Eptidor. lib. 4. fol. 179.

Oingluruis, o sicut, o fames habendi?
Nos quousque feret? et sermone quousque noxet?
Et de quodam Scuro infatiabilis ille eruditus sic loquitur.

5. Theophilus Alexandrinus avaro maximum esse similitudinem aliter cum inferno, quia etiam anima omnes eo mergentur, Nonquam dicit sufficit, in sermone mortui non expleret, sed quousque plures susceperit, tunc plures deseruat. Immo et ego enim avaritia me fatiari potest, sed quousque habuerit plus requirit. Et deus Patet Augustinus idem affirmando concludit. Avarus ut inferna dicitur est similis, inferno enim quantuscumque deorum est, nunquam dicit satis est, sic, etiam inferna dicitur conflixerit in avaram, nunquam satiatur.

Titus Serozain del. Ital. p. 2. f. 1068. in Scuro. Avar.

Scurus habet villas, urbana palatia, nummos, Pinguiaque innumeris pradia bubus erar. Huius tamen assidue major succreuit habenda Nunquam dirivitas exsatiata fames.
Si quis tanto auro quantum ex arario Cæsi sumpsit Alcmaeon filius Lodi Megacis cum oneraret, hoc nil aliud ipsi quam bolus otii lupt foret. De ipso enim verificatur.

6. Sed tempus est ut Scripturas adeamus. In principio mundi Deus aquas volens assignare locum, hæc verba protulit: Congregentur aquae sub caelo, sunt, & flatum sub iuribus. Et apparuit aqua, per quæ verba terram intellexit. Sed quomodo terra itam ut ab aqua se iuncta est, antequam parere possit? Abulensis respondet, Aqua uentura fuit in qualitate, et densior erat quam aqua, et ad speciem aptior. Et S. Eucher. Lugdunensis dicit, Terra idem vocatur arida, quia sicut ignis calorem, et aqua humorem, ita terra naturaliter habet siccitatem. Augustinus, Stenachus opponens, quæ eam radis solis exsiccatam afficit, afficit Non singulari omnipotentia Dei solum fuit siccata arida terra, sed naturali potestate solis tunc aridissimæ, et attenuandam siccandamque potestatem. Sed diuus Anastasius Saincti alii speculationibus sensu literaliter volans per hanc terram aridam iuratum intellegit, qui esto totus sit immeritus inquis bonorum temporalium, ac note in copia auri, & argenti, nihilominus semper aridus est, hoc est auidus, & siccus. Et factum oportet, hoc quoque in loco adnotare quod quando cum aqua Deus fecit terram, non appellatur arida, & frigida, ferum enim, ac frigidum fuit Deus hominum, et non aridum, quando autem fuit siccata ab aquis, que supra eam erant, tunc facta est arida. Et desideria mirabilia, terram in profundo ab aquis siccata non nominat aridam. Demonstrate videtur, quod quod magis terra avari bonis futuræ meretur, eodem magis siccior sit, ac infatibilior appareat. Hinc Deus ejus naturam perfectam habens, ut ejus ingluviem, ac cupiditatem delectet.

Petr. Cost. in delict. p. 2. fol. 823.

Mendicem vix unquam impleveris Iri, Multa licet dones, uberiora petet. Sit vel tartareus præsens opulencia Divi, Vel loculus Cæsi, semper avarus eget.

7. Sed relicta profanis Scripturis, animum factorum audiamus. Altemus Pærius Avastia hanc sententiam reliquit: Avaritia est non solum mas. hom. pecunia, caterorumque bonorum cupiditate ferere, adversus

D. Aster. Episc. A. Masaph. 1. B. Simon de Cass.

3. Sed relicta profanis Scripturis, animum factorum audiamus. Altemus Pærius Avastia hanc sententiam reliquit: Avaritia est non solum mas. hom. pecunia, caterorumque bonorum cupiditate ferere, adversus

sed universè loquendo qualibet in re plus quam pars est, aut adeo, cupere, et affectare. Sanctus Gregorius Thaumaturgus, Homini pecuniarum cupiditate flagranti nunquam satietas; quamlibet maximam vim argenti qua siverit. Meus beatus Simon Cassia contra hunc abominabilem defectum non inferius aliis mihi eruditè scripsisse videtur, Avarus non contentatur habita, inhiat acquirendi, nec acquiescit in acquisitione. Si totus mundus esset possessio ejus, non quiesceret animus ejus. Infatiabilis est avaritia, quæ, cum devoraverit iterum ejuris, cum biberit ore pleno dirivitas adhuc sitit. Aridatur in nocte doloribus, ut viam inveniat ubi acquiritur.

D. Greg. Thaum. B. Simon de Cass. fol. 475.

4. Meritissime diuus Clemens avarum igni comparavit; Sicut ignis quanto magis ligna accendit, tanto amplius accenditur, et in valescit, ita et cupiditas avaritatis, per ea que adipiscitur reficitur, auctior et vehementior efficitur. Confirmat id diuus Basilus; Peccatum avaritia ignis naturæ simile, ignis enim postquam incenditum arripit, omnia

Non singulari omnipotentia Dei solum fuit siccata arida terra, sed naturali potestate solis tunc aridissimæ, et attenuandam siccandamque potestatem. Sed diuus Anastasius Saincti alii speculationibus sensu literaliter volans per hanc terram aridam iuratum intellegit, qui esto totus sit immeritus inquis bonorum temporalium, ac note in copia auri, & argenti, nihilominus semper aridus est, hoc est auidus, & siccus. Et factum oportet, hoc quoque in loco adnotare quod quando cum aqua Deus fecit terram, non appellatur arida, & frigida, ferum enim, ac frigidum fuit Deus hominum, et non aridum, quando autem fuit siccata ab aquis, que supra eam erant, tunc facta est arida. Et desideria mirabilia, terram in profundo ab aquis siccata non nominat aridam. Demonstrate videtur, quod quod magis terra avari bonis futuræ meretur, eodem magis siccior sit, ac infatibilior appareat. Hinc Deus ejus naturam perfectam habens, ut ejus ingluviem, ac cupiditatem delectet.

eam aridam appellat, Vocavit Deus aridam terram. Idem stabilis Divus Pater Ambrosius: Non hic aridus contenti sunt divites, quia in manibus, & conspectu sunt, sed longe lateque diffundunt suas cupiditates: dum sui pecuniarum compendium de alienis quiritur, suspiriosas diffusi sunt, aut cupiditas. Eadem doctrina plane accedit Rhetor: Vnde quomodo hominum genus non potest habere iura sua, sed longe lateque diffundunt suas cupiditates, sed appetit, atque hoc est, quod humanum genus potissimum perdit, quia non vult natura sua mensuram agnoscere, sed semper majora desiderat? & terram aridam? avarum cupidum!

In hydropicam infatigabilem dicit Innocentius Papa. Nam quam constitit sibi suam in habitis, sed juget in habendo. Quis autem fuit unquam primo contentus? cum adspicitur, quod optavit, appetit amplius.

Magnam quid dicit Divus Bruno, quod belluam circa Noe cepit domuncula illa gentis, de quibus dicit Deus: Mansuetula in ea fuerunt homini, verò paratiorum amplitudo, postea multitudine, opum copia non sufficit.

Vult delendam esse, homines sibi bestias crudeliores: insipientia illa mansuetas sua, & non sufficiens estis insipientes sui. S. Basilii; mare non transgredi solent, non egredi suos terminos, solum avarum non admittit cupiditatem suam, aliquid in eam demitur. Mare terminos habet, nec temerè aut quocumque non egreditur, solum avarus nullam civem scribit tempus, non terminum necesse, verum successioni non cedit, sed vim, nam amque inimitando, omnia comprehendit, omnia pariter velut flumina ex parvis initis exorant, deinde paulatim incrementum intolerabile prope accipit, impetu demum violento, quocumque obiectum, eum irabunt. Ego avari cupiditatem motui naturali comparabo, de quo dicit Philo sophi, quod velocius est in fine, quam in principio: decima ad differentiam violenti, qui in fine est tardior, quam in principio, insatiabilis quasi in naturam avari transiit, & ut dicit ille doctus: Quis plura habet ea plura desiderat.

8. Divus Chrysostomus ad populum Antiochenum oratione quadam avaros perstringens, de contentis, eos nomine paradoxi Biliti; avarum vero Bultia nuncupavit. Nomen est graecum, quod ex duabus particulis Bili, quod grandem, & Avarès; quod famem significat, componitur. Hinc Galenus de eo, qui hac invaliditudine laborat ait: quod perpetuo cibum appetit; & ego

in Antiochenis.

credo esse eum morbum, qui à micris lepus vocatur; his ergo os aureum avaros comparat. Non ne vides, quos vocant bulimos, quod semper esturimus; morbus enim est, quod medicorum liberitastantur; isti naturae terminos transcendunt, & superflua ac agerent, quantumcumque passi fuerint, non sistant: morbus enim est, & finem ignorat. Et quod praeful Antiochenus avaros, & avaritiam per Bultios intelligat, modernus quidam Ecclesiasticus interpretes teltatur, ergo avari Bultia iactantur, qui ultra mensuram necessitatis naturalis appetunt, quam qui excedit, nunquam satiatur; imò vero habendo, ad avaritiam accenditur.

9. Ad hoc alludens vates regalis dixit: Divites aguerunt, & esurierunt. Haec verba ad incudem non posse examinari credo, & logicus illa duo praedicata: Eguerunt, & esurierunt, non posse convenire subiecto divites diceret, & qui similem propositionem assereret, illi ego esse implicatiam ex adiecto responderem, si divites, quomodo aguerunt, & esurierunt? & si aguerunt, & esurierunt quomodo divites? ego hoc non capio, Cardinalis Bellarminus hoc sic interpretatur: Id est qui divites suorum agere, & esurire caperunt, quia divitiis insatiabiles sunt, & fallaces, & multo variis periculis exposita. Et Remigius Antiochodensis: Divites: huius saeculi abundantes divitiis, & sibi sufficere credentes, tamen eguerunt illo vero bono foris divites: intus sunt pauperes. Sed Divus P. Augustinus respondet, avaros quantumvis auro, argento abundent, quia tamen parum se possidere putant, nec contenti sunt, ac essent egei continua fame torqueri. Egent ergo, illi divites egent. Quantum habuit quidam, & quis eum satiarit? sic mortuus est egeus, quia plura volebat, quam tenebat. Hinc sanctus Gregorius Thaumaturgus Homini pecuniarum cupiditate flagranti nunquam satietas, quamlibet maximam vim argenti quaesiverit.

10. Tanta est aviditas avari, ut ferme omnia bona fortunae, omnia auro, argentea crebilitia infinitum à divina cunctipotencia non sint factura, ut dicat sufficit dixerim. Cur Deum post opera sextae diei quiescisse, nec aliis novis operibus prosequendis perterrisse putatis? divina quippe potentia erat, nec est limitata, & qualicumque numerus producat, adhuc plures creati possunt, in infinitum quantum ad numerum, & perfectionem. Imò & illa quae de facto producta sunt respectu producibilium nihil sunt. Et argumentari quis posset Deum nimis parcum, & tenacem fuisse. Ex hoc quidam modernus dubium mo-

vendit,

D. Ioh. Chrysost. hom. 34. ad pop.

Psal. 39.

Bellar. ibi. n. 10. fol. 176. col. 1. Remig. Antiochod. in 1. Bibl. vet. pp. fol. 689.

D. P. Aug. in ps. 23. conc. 2. l. X. f. 989. D. Greg. Thau.

Bb

Handwritten notes in the right margin, including "Bellar. ibi." and "Remig. Antiochod.".

10. Hay. in
e. 2. Gen.
23. 2. 44.

fradetur: melius illi erat, si natus non fuisset. Avaritia Judae morbus fuit immedicabilis. Rabanus dicit, qui alius criminibus implicati sunt, loquuntur: et ad sanorem mentem redacti sunt: non Judas reatus sui poenitentiam dedit. laqueo vitam abiecit, unus avaritia laborabat, cuius simul esset, difficile non excuties. Hinc Divus Chrysostomus in avaros infelicis Judaei successum proponens invehens dicit: Audiat hoc omnes avari quippe gravissimo Iuda morbo laboratis, quibus illa cura eo erat, qui non habebat ubi caput suum recineret, et quod illis verbis, et speribus instruetur, ut non argentum, non aurum, non duas tunicas habere vellet, et tamen reprimere se non poterit. Plurimi scriptores, quod Petrus verbis avaritiam Ananiam ejulque uxorem Saphiram mortuos in terram proftraxerit demittunt. Quare sequitur in eodem tuo hanc rem: non est mentus hominibus, sed Deo. Verba Apostoli velut fulmen Ananiam in mortuum deiecerunt. Audient autem quibus haec verba, peccatis, et exhortantur. Recta iam magna, et observatione digna magister infelicis, ac discipulus rigidus: Christus in mortuis vix redidit, ac Petrus vivos in necem dedit: edocuit potius offendentem gratiam facere, septuaginta annis. Et tunc ob simplicem defraudationem, qua totam pecuniam Apostolus non portavit, adeo rigidum se ostendit, ut non potius eum admoveret erroris, ac misericordiam exhiberet avaritiam, ut leges jubent. Misericordia est rigori anteposenda. Petrus Ananiam peccatum elixationem sciebat, vitium sane incurabile, ideo eum emendationis nulla affulget spes, igitur correctionis, et misericordiae vanas fuisse: sic Patet. Loricus: Collegium non necessario praecipere erroris correctionem debere, quando nulla spes est emendationis. Et sanctus Patet Augustinus, Apostolum, qui non scivisset avaritiam eradicanam nullam spem esse, nullatenus eas morti dedit. Sic affirmat. In avaritia enim si avaritiam Petrus perdidit, corrigere non potuisset, sed cum illum perdidit, alios corrigere potuit.

Gen. 2. idem ubi supra.

B. Simon de Cass. lib. 3. c. 30. de avaris.

11. Idem Beatus nonnullis verbis ad alterum punctum transeundi mihi usam praebet. Immoderatus est amor ejus, sed quod deterius est in se habet tenacitas ejus. Et est idem quod dicit Hippocrates: Hydrops est letalis ex necessitate. Hinc Theophilactus: Tenaciores enim vitio adhaerent pecunia. Et difficile abstrahitur, qui de talibus est reprehensus. Collegium Apostolicum vari defectus pervaserunt, sed & vana gloria omnes infecit. Facta est contentio inter eos, qui se curam viderant esse majorem. Contentio illa, ait os aureum, fuit aliquantule relaxationis, quia beatus si aliquid passus, aut Petrus cum negavit cepit anat benedicere, et jurare, quia non novit homines illi. In hortu Gerusalem omnes eum deteliquerunt, Relicto eo omnes fugerunt, et quilibet Apostolus, qui aliquo defectu laboravit emendatus fuit. specialiter Thomas post resurrectionem Nisi videro, et tetigero non credam, sed subito exclamavit Dominus meus, et Deus meus. Judas vero avarus fuit, impossibile quod: fugi melioris fieret, esto Christus acciter eum verbis excepisset, et homini: ut per quem filius hominis

Hippoc. 7. de morb. text. 3. Theoph. 10. c. 18.

Matth. 18.

Matth. 26.

Matth. 26. 14.

Matth. 15.

12. Sanctus Anastasius Nicasenus avaros avaris minus esse deditos, quam fuit alii homines. Avarus luxuriosus non superbus, non blasphemus, non detur, non otiosus, non otio, quod est radix omnium malorum dedit, non vindicativus, imo pauciores injurias, et adversa tolerant. jejunia sicut servat, sunt casti, frequentant ecclesias, nec in via spirituali tentationem diaboli obstantiam experiantur. Et demon nullatenus commoveri erga eos, sed & quidquid boni operantur.

quodam velint, iis hoc permittere videtur. *Præstans paradiso.* Hic duo dubia menti meæ subiunguntur. Primum: si totum sancti latrone celeberrimos, ut Josephus, Joan. Baptista, ac alii Salvatorem comitabantur, cur Chrysostronus solum facit mentionem latronis alterum. si maximus honor paradiso ab ingressu hujus latronis obvenit, maximam gloriam Christus tulit, quod cum comitem haberet. Hoc mihi maximum paradoxum videtur, quod paradysus, ac Filius Dei, ab eo, qui decursu totius vite, nullum opus meritorium, præter actum unicum contritionis elicit, acquirere gloriam debuerint. Ab aliis scriptis Dei, qui fuerunt potentia sanctitatis, ac non excellentias habuit noster Redemptor, et an non cælo honor & gloria ab illis accretet? abiq; dubio, sed de his non fit sermo, non inicitur mentio eorum, quia nil est rati, vel miri, imò res quotidiana est, quod iusti, qui Deo inediis, macerationibus, observantia præceptorum, cruoris effusione fervierint, Christo excellentias, & honorem paradysus tribuant. Quod ignis ardeat, Sol micet, res est triffillima, nec ullus id miratur. Et sanctus P. August. ait: *Majus enim miraculum est gubernatio mundi, quam saturatio quinq; millium hominū de quinq; panib; & tamen hoc nemo miratur, illud mirantur homines, non quia majus, sed quia rarum est.* Et tamen hic omnis stupor evanescit, omnis admittio cessat. Latro erat avartissimus; hinc in compitis viatores operiebatur, eorum buras expilabat, & tanta erat ejus cupiditas, ut velut bestia in campis ageret cum periculo corporis, & animæ non curaret. Hinc Chrylost. peinde ac admittantibus, quod hic supremo vite suæ die affectibus avartitæ valedixerit, ut in triumpho Christi cum aliis beatis sit, stuperet, illius tantum meminit: *Secū latronē adduxit.* Et paradysus tantum, qui ejus dum esset in cruce actus, & à Christo postulari: *Memento mei dum veneris in regnum tuum;* aviditatem ac omnes affectus cupiditatis eradicare valuit, hæc gloria debetur, *Honorem præstans paradysus.* Ac in Christum hæc gloria, quod tantam curationem, avartitiam ab avato eiciendo fecerit, redundat, *Quem quisq; honorem Christus Dominus exhibuit paradysus, dum latronem paradysus donavit; sanè maximum, quia docuit hoc factū, tanti faciendum esse paradysum, ut propter eum avari divitias contemnant, & parvipendant, quod quidem multum decorem asfert paradysus: quia ita firmiter adhaerent avari divitiis suis, ut eximum sit*

11. Joluz in conflictu dimicabat, & ut ad viciniam consequendam Sol cursum produceret opus habebat. Sol ergo cursum filiteret in manibus dare decrevit. *Sol contra Gabæon ne moveatur, & Luna contra Vallē Ajalon.* Præceptio hinc dicitur dicitur magis facies cæli parvete, ac præterea quosque hostiles phalanges Amorithæorum profterteret firmant. *Steteruntq; Sol, & Luna, donec ulcisceretur se gens de inimicis suis.* O magnam stuporem nulla vis nisi divina cursum Solis filiteret potest. Et tamen jussio Joluz id præstitit. Sed dum Sol filit, ego in stuporem degeogogot. Ne sub quoquoque prætextu militū aliquis in obfidione Jericho aurum, vel argentū latro præcipit. *Vos autem cavete ne de his, qui præcepta sunt quippiam contingatis, & sitis prævaricatorum: qui quid auri, & argenti fuerit, Dominus consideret.* Non obstant, quod hoc mondatum sub reatu peccati mortis, & inimicitia Dei fuerit laum; Acham nihilofecit auro magis, quam gladio affectus, continere se non potuit, quin laminam auream, & bonam summam argenti clam retineret. Quid? jussio Joluz cursum Solis impedire possit, nec cupiditatem avartitæ relaxate valeat? quis majus paradoxum adducit? *JESUS,* doctrina est sancti Ambrosii, *Novæ, qui potuit Solem sistere ne procederet, avartitiam hominum non potuit sistere ne serperet.* Ad vocem ejus Sol stetit, avartitiam non sistit.

14. Sicut spiritus forent avaram ab avarticia deterreri, si res succedat, maximum honorem acquirere, & maxima gloria dignetur. Divus Pater Chrysostronus de triumpho Christi, dum gloriosus Ascensionis die arcem cæli conscendit, spiritus torbeatis, quos e limbo adduxit, hæc verba protulit, *Secum latronem duxit, non confundens calcantibus latronis pedibus paradysum, sed honore*

S. Aug. 11.
4. in D. lo.

Io. de Pin.
11. c. 24
Eccie.

Handwritten notes in the right margin, including the word "licet" and other illegible characters.

facinus sicut contemnant etiam propter ingressum in paradysum.

25. Sed si tenax cordis humani planta insuflata avaritia adeo sic infixa, quae energia rhetorices eam evellere possit? quis medicus adeo sit expertus, ut pharumacum sanaas hanc hydropem curare valeat? o avari considerando, quod avaritia in vitae periodo exercitum omnium peccatorum ad eam fomentandam patratorem in vos movebit, hanc defectum abominabilissimum e cordibus vestris eradicare deberetis. Inopis, ait

D. Dion.

Dionysius Carthusianus, & avumna, divitiam avarum tempore mortis, ac deinde avaraliter comprehendunt: in morte namque omnia sua servans relinquere cogitur, & comitatur eum sua cupiditas, pro qua infernalium penuriam calamitatem, famem, & sitim sortitur, in qua gutta aqua. et ne. atur. An deformitas major in anima repetiti possit avaritia? Avaro nihil est sceleratius, nihil est iniquius quam amare pecuniam: hic enim animam suam habet venalem. Et Divus Bernardus, divitiarum insatiabilis amor longe amplius animam torquet, quam eum suo usu refrigeret. Perpende ait Innocentius ad quot cuncta te avaritia pelliciat. Cupiditas sacrilegia committit, & furta, rapinas exercet, ac praedas, bella gerit, homicidia facit, simoniacum vendit, & emit, inique petit, & rapit, iniuste negotiatur, & foeneratur, instat dolis & fraudibus, dissolvit pactum, violat juramentum, meminit & falsa testimonia loquitur, & pervertit iudicium. Et si credimus eidem Dionysio, eoque pertingit, quod plus querit, & colit nummum quam Deum, & gratias. Magis dedit auro, quam Deo, & si Castolus Magnus ad gloriam Christi dixit:

Idem ibid.

Idem ibid. quam amare pecuniam: hic enim animam suam habet venalem. Et Divus Bernardus, divitiarum insatiabilis amor longe amplius animam torquet, quam eum suo usu refrigeret.

D. Bor. ap. Dion. sibi.

D. Bor. ap. Dion. sibi. Perpende ait Innocentius ad quot cuncta te avaritia pelliciat. Cupiditas sacrilegia committit, & furta, rapinas exercet, ac praedas, bella gerit, homicidia facit, simoniacum vendit, & emit, inique petit, & rapit, iniuste negotiatur, & foeneratur, instat dolis & fraudibus, dissolvit pactum, violat juramentum, meminit & falsa testimonia loquitur, & pervertit iudicium.

Innocent. ap. Dion. ib.

Innocent. ap. Dion. ib. Cupiditas sacrilegia committit, & furta, rapinas exercet, ac praedas, bella gerit, homicidia facit, simoniacum vendit, & emit, inique petit, & rapit, iniuste negotiatur, & foeneratur, instat dolis & fraudibus, dissolvit pactum, violat juramentum, meminit & falsa testimonia loquitur, & pervertit iudicium.

Idem Dion. symb. Ca. rali Magni.

Idem Dion. symb. Ca. rali Magni. Christus regnat, Christus vincit, Christus imperat universis. Avarus hunc honorem suis nummis tribuit. Nummus regnat, nummus vincit, nummus imperat universis.

Idem Dion. symb. Ca. rali Magni.

Idem Dion. symb. Ca. rali Magni. Christus regnat, Christus vincit, Christus imperat universis. Avarus hunc honorem suis nummis tribuit. Nummus regnat, nummus vincit, nummus imperat universis.

Idem Dion. symb. Ca. rali Magni.

Idem Dion. symb. Ca. rali Magni. Christus regnat, Christus vincit, Christus imperat universis. Avarus hunc honorem suis nummis tribuit. Nummus regnat, nummus vincit, nummus imperat universis.

Idem Dion. symb. Ca. rali Magni.

Idem Dion. symb. Ca. rali Magni. Christus regnat, Christus vincit, Christus imperat universis. Avarus hunc honorem suis nummis tribuit. Nummus regnat, nummus vincit, nummus imperat universis.

Idem Dion. symb. Ca. rali Magni.

Idem Dion. symb. Ca. rali Magni. Christus regnat, Christus vincit, Christus imperat universis. Avarus hunc honorem suis nummis tribuit. Nummus regnat, nummus vincit, nummus imperat universis.

Idem Dion. symb. Ca. rali Magni.

Idem Dion. symb. Ca. rali Magni. Christus regnat, Christus vincit, Christus imperat universis. Avarus hunc honorem suis nummis tribuit. Nummus regnat, nummus vincit, nummus imperat universis.

Idem Dion. symb. Ca. rali Magni.

Idem Dion. symb. Ca. rali Magni. Christus regnat, Christus vincit, Christus imperat universis. Avarus hunc honorem suis nummis tribuit. Nummus regnat, nummus vincit, nummus imperat universis.

Idem Dion. symb. Ca. rali Magni.

Idem Dion. symb. Ca. rali Magni. Christus regnat, Christus vincit, Christus imperat universis. Avarus hunc honorem suis nummis tribuit. Nummus regnat, nummus vincit, nummus imperat universis.

Idem Dion. symb. Ca. rali Magni.

Idem Dion. symb. Ca. rali Magni. Christus regnat, Christus vincit, Christus imperat universis. Avarus hunc honorem suis nummis tribuit. Nummus regnat, nummus vincit, nummus imperat universis.

Idem Dion. symb. Ca. rali Magni.

Idem Dion. symb. Ca. rali Magni. Christus regnat, Christus vincit, Christus imperat universis. Avarus hunc honorem suis nummis tribuit. Nummus regnat, nummus vincit, nummus imperat universis.

Idem Dion. symb. Ca. rali Magni.

Idem Dion. symb. Ca. rali Magni. Christus regnat, Christus vincit, Christus imperat universis. Avarus hunc honorem suis nummis tribuit. Nummus regnat, nummus vincit, nummus imperat universis.

Idem Dion. symb. Ca. rali Magni.

Idem Dion. symb. Ca. rali Magni. Christus regnat, Christus vincit, Christus imperat universis. Avarus hunc honorem suis nummis tribuit. Nummus regnat, nummus vincit, nummus imperat universis.

Idem Dion. symb. Ca. rali Magni.

Idem Dion. symb. Ca. rali Magni. Christus regnat, Christus vincit, Christus imperat universis. Avarus hunc honorem suis nummis tribuit. Nummus regnat, nummus vincit, nummus imperat universis.

Idem Dion. symb. Ca. rali Magni.

Idem Dion. symb. Ca. rali Magni. Christus regnat, Christus vincit, Christus imperat universis. Avarus hunc honorem suis nummis tribuit. Nummus regnat, nummus vincit, nummus imperat universis.

Idem Dion. symb. Ca. rali Magni.

Idem Dion. symb. Ca. rali Magni. Christus regnat, Christus vincit, Christus imperat universis. Avarus hunc honorem suis nummis tribuit. Nummus regnat, nummus vincit, nummus imperat universis.

Idem Dion. symb. Ca. rali Magni.

Idem Dion. symb. Ca. rali Magni. Christus regnat, Christus vincit, Christus imperat universis. Avarus hunc honorem suis nummis tribuit. Nummus regnat, nummus vincit, nummus imperat universis.

Idem Dion. symb. Ca. rali Magni.

Idem Dion. symb. Ca. rali Magni. Christus regnat, Christus vincit, Christus imperat universis. Avarus hunc honorem suis nummis tribuit. Nummus regnat, nummus vincit, nummus imperat universis.

Idem Dion. symb. Ca. rali Magni.

Idem Dion. symb. Ca. rali Magni. Christus regnat, Christus vincit, Christus imperat universis. Avarus hunc honorem suis nummis tribuit. Nummus regnat, nummus vincit, nummus imperat universis.

Idem Dion. symb. Ca. rali Magni.

Idem Dion. symb. Ca. rali Magni. Christus regnat, Christus vincit, Christus imperat universis. Avarus hunc honorem suis nummis tribuit. Nummus regnat, nummus vincit, nummus imperat universis.

Idem Dion. symb. Ca. rali Magni.

Idem Dion. symb. Ca. rali Magni. Christus regnat, Christus vincit, Christus imperat universis. Avarus hunc honorem suis nummis tribuit. Nummus regnat, nummus vincit, nummus imperat universis.

Idem Dion. symb. Ca. rali Magni.

Idem Dion. symb. Ca. rali Magni. Christus regnat, Christus vincit, Christus imperat universis. Avarus hunc honorem suis nummis tribuit. Nummus regnat, nummus vincit, nummus imperat universis.

Idem Dion. symb. Ca. rali Magni.

Idem Dion. symb. Ca. rali Magni. Christus regnat, Christus vincit, Christus imperat universis. Avarus hunc honorem suis nummis tribuit. Nummus regnat, nummus vincit, nummus imperat universis.

Idem Dion. symb. Ca. rali Magni.

Idem Dion. symb. Ca. rali Magni. Christus regnat, Christus vincit, Christus imperat universis. Avarus hunc honorem suis nummis tribuit. Nummus regnat, nummus vincit, nummus imperat universis.

Idem Dion. symb. Ca. rali Magni.

Idem Dion. symb. Ca. rali Magni. Christus regnat, Christus vincit, Christus imperat universis. Avarus hunc honorem suis nummis tribuit. Nummus regnat, nummus vincit, nummus imperat universis.

Idem Dion. symb. Ca. rali Magni.

Idem Dion. symb. Ca. rali Magni. Christus regnat, Christus vincit, Christus imperat universis. Avarus hunc honorem suis nummis tribuit. Nummus regnat, nummus vincit, nummus imperat universis.

Idem Dion. symb. Ca. rali Magni.

Idem Dion. symb. Ca. rali Magni. Christus regnat, Christus vincit, Christus imperat universis. Avarus hunc honorem suis nummis tribuit. Nummus regnat, nummus vincit, nummus imperat universis.

Idem Dion. symb. Ca. rali Magni.

Idem Dion. symb. Ca. rali Magni. Christus regnat, Christus vincit, Christus imperat universis. Avarus hunc honorem suis nummis tribuit. Nummus regnat, nummus vincit, nummus imperat universis.

guinis vestram hydropem cures, recurre. Ad hoc vos disponetis uti spero, & huius largitione elemosynae signum date.

ALTEPARA

16. Licetque satis de siti insatiabili huius hydropici; sicut & de ejus infirmitate innotabili discutimus. Nunc anatomiam, deflectionem nonnullos particulares tam infirmi, quam infirmitatis in vestigando insititiam us restat. O quam malè hic hydropicus habet? quot humoribus peccantibus abundat? primo oculos obervari volo, de his David. Oculi ejus in pauperes respiciunt, insidiatur in abscondito, quasi leo in spelunca sua. An bene, vel si iustitiam, necio. Si pauperes observet, ergo bonum est signum, sed si insatit leonis, qui e suo spelunca stantentes ut ostendat, ac devoret, observat, insidias clam facit, quomodo bonum argumentum deducere poterimus? non spectat pauperes ut iis succurrat, sed num fortuna quid reliquerit ei. quod ab eo confectat, non secus ac avis rapax, quae velans in arcu oculos terrae infixos habet, num quod suo polat aptum occurrat. Insidiatur in abscondito quasi leo. Exterius illi pauperi familiae se velle succurrere simulat, sed dexterae eius, num quid iis rapinis deflinare possit volat. Audite Cajetanum: Oculi ejus ad pauperem vocandum spectant, & ad hoc insidiatur in abscondito vi. & deo quasi sit in cubili suo: leo enim in spelunca sua in cubili suo deo lo pro quanto latet: et autem in spelunca absconditum eum, qui patat transire securum. Sic rapit pauperem trahendo illum in rete suam. Verbo: ex oculis eum esse valde malum concludatur.

17. Ad os, & fauces pergamus, & Anatomiam agat idem David, die, o sancte vates: quomodo valent fauces huius hydropici an sunt infectae: audite. Devorant plebem meam ut cibum panis, id est bona pauperum: non dicit manducant, sed devorant, in glivies haec est insatiabilis. Et qualis est haec metaphora ut cibum panis? Remus Panis Antiochodensis id explicat idem affudit quia panis quotidianus vultus est. Et Bellarminus, cum panis quotidianus comeditur, & semper satis, ut panis impie (& quis peior avari) semper. Et cum dicitur devorant, id est, non quando satiantur, sed quando vexant pro, & nunquam satiantur, id est, quousque rapuerit. Divus Patre Augustinus ad dicit Cibum enim panis quotidianus est. Devorant autem populum, quia sua commoda ex illo capunt non re fructu manifestum: immo ad eorum salutem equibus praesunt. Fauces male sunt, nimis sunt infectae, ac mortem aeternam indicant.

18. Forsan manus sanæ erunt, & aliquam
 semel dabant; Hi potentes eos morti destinant in-
 finos, qui in febribus acutis aut phrenetide, aut
 paludis, aut capitis doloribus festucas legunt, aut
 pulvis de vestibus evellunt, id malum est, & exitiale.
 Hujus conditionis sunt manus avari, quidom
 non possunt multum, parum a pauperibus decer-
 pants, cum non possunt accipere multum, spicas
 colligunt, & multa bona proximi perdunt, &
 milles cibis alienum rapiunt, ac illud Davidis
 inadaptari potest. In terra injustitias manus
 vestra concinnant, quod ita explanat D. Augu-
 stinus: Iniquitates manus vestra concinnant?
 Sed audite, quid de his manibus sentiat? *va his
 quarum manus comedunt iniquitatem?* manus
 mortis sunt argurium. Sunt instar piscium
 Poliporum, de quibus perhibent auctores,
 quod habent plures manus ad piscandos pisces, &
 dum eos ceperunt, tenacillimè eos stringunt:
 Sic multos iniquos homines, qui ad accipiendum
 plures habent manus. Hinc cecinit Poeta:

*Quisquam in arca tendit aggestas opes
 Avarus, alius ab stultis, negat sibi
 Fraudare alios, sed fraudatur ultimum.*

19. Pectus aperiamus, & cor, num tactum
 fac inspicimus. Sed quænam sunt hæc rata
 paradoxa; cor hic non reperitur. Qui sit pos-
 sibile, ut homo vivat sine corde N. ne id vobis
 scimit, quia avari sine corde vivunt. Albertus
 Patavinus avarum mortu vicinum, filium opum,
 ac pecuniarum hæredem instituisse recenset. Pa-
 tre tumulato filius arces exploravit, & inter
 nummos cor humanum deprehendit, oblitupuit,
 ac illud abiecit. Altera die arces repetit, & i-
 dem cor invenit, conflatuatur, sacerdotem con-
 sultit, & illud cor sui patris esse audit. *Sepulto pa-
 tre, filius repositoria patris aperit, invenitque
 cor humanum, & cor humanum. Altera die
 repositoria patris revisurus accessit, cumque re-
 positum apperisset, iterum cor humanum re-
 perit, quod prius eiecerat, ita perterritus sacerdo-
 tem adit, & secum duxit, remque monstravit.
 Tunc providus sacerdos ait, cor illud patris tui
 est. Quod dum virum quantum pecuniam esset in-
 ventum, post mortem Dei velut ostendere, sed ut
 credas, se esse, eam ad eadem ver. & cor ejus non
 reperimus in eo, igitur aperiens sepulchrum,
 viscoibus sudatis comminuit in venenum. Sed for-
 ta sermone esse de avaro particulari, nec in-
 de tanlequi omnes avaros, esse ex cordes diocis.*

Id verum est; sed quid dicitis Filio Dei diserte
 dicenti. *Vbi est thesaurus tuus, ibi est & cor tuum.*
 Hoc sic interpretatur Carthusianus, *Thesaurus
 namque est, quod præcipue amatur, colligitur, &
 custoditur. Vbi ergo thesaurus tuus, ibi est & cor
 tuum. Non per se sentiam sed per affectum, inten-
 tionem atque memoriam; Per cor enim desiderium,
 & cogitatio cordis exprimitur. Quod ergo magis
 amatur, hoc frequentius cogitatur, ideo thesauri-
 zantes immoderantè in terra, conversationem non
 habent in celo, neque cor superius, ac divinus est in-
 tentum, sed in sensibilibus pressum, & miserabili-
 ter occupatum est. Et Divus Pater Augustinus
 avarum sic cum Divo Paulo cor alloqui opina-
 tur. *Quis nos separabis à charitate Christi tribu-
 latio, an angustia, &c. Idem retrorqui avarus
 dicendo in corde suo, *Quis nos separabit à cupidi-
 tate auri? tribulatio an angustia, an persecutio?*
 possunt & avari dicere auro, propter se occidimur
 tota die.**

*Matt. c. 6.
 D. Dion.
 Cart. in. c.
 6. D. Ma. r.
 f. 25. col. 2.
 l. F.*

*D. P. Aug.
 ser. 50. de
 sanctis.*

*Athenaus:
 lib. 4. c. 8.*

*Hyp. lib. de
 super fecit
 r. 8. Zoroa-
 ser de mõe
 scino con-
 sult. s.*

*Dion. Caro
 de vita &
 rig. Episc.
 l. 1. ar. 3. f.
 69. f. 62.*

20. Viscera avaritiæ esse affixa duo exempla
 ab Athenæo relata manifestè convincunt. A-
 varus quidam fato admortus, ne pecuniis avel-
 leretur, eas stomacho iniecit, ac suffocatus est.
 Alterum alter faccum nummis circumfuit, ac
 illo se induenservis ne eo se exuerent, vel cum
 ambulerent (uti mos illius ævi erat) sed ita se ter-
 ra recondere præcepit.

21. Si taliter affectum sit corpus, quo in statu
 sit anima vos imaginamini. Ego eam animæ Ju-
 deæ similem credo. Medici plura assignant iud-
 icia, ex quibus num partus in utero extinctus
 sit, cognoscitur. Unum decretioribus hoc est.
*Pariens oculos caros habet, faciem tumidam, ita
 ut velut à piruita alba detineri videatur. Item
 summum nasum, & labia livida, quæ omnia ar-
 guunt foetum mortuum. Talis est facies homi-
 nis avari, oculi sunt concavi, & pavidi, color
 vultus est terreus, labia livida, nasus actus, & qui-
 bus nonnisi animam gratiâ esse mortuum erui
 potest. Hinc Dionysius; qui detestaretur avari-
 tiam se continere non potuit. *Quæ est ista
 avarorum insania? acquirere aurum, & perdere
 celum, amara venenum & animam morem, sic que
 mercari geboenam?**

22. Sed tandem, quid prædicat David au-
 dianus: *Introbunt in inferiora terra, quo ad cor-
 pus inhumatum, putricam, ac lividum, in ver-
 mes migrabit; vel ut interpretatur Bellaminus.
 In inferno inferiori cogentur perpetuo habitare.
 Tradentur in manus gladii. Quoad animam,
 quæ orco à demonibus crucianda destinabitur.*

197
 198
 199

Bellar ibi
v. 9 fol.
365.

In inferno inferiori cogentur perpetuo habitare. Tradentur in manus gladii. Quoad animam, quæ creto à demonibus erucianda destinabitur. In inferno non quiescent, multo minus fruuntur bonis terræ, sed tradentur in manus gladii, id est in potestatem tormentorum; supplicia enim ut in stramentis Dei iudicis supremi, & irati in miseris sine cessatione delectationi, partes vulpium erunt. Quoad oves, quas tor ulvis conseruant. Et conseruantur.

guineorum quasi vulpes quilibet partem suam sibi vindicare se debet. sed hoc pessimum, & maxime abominandum defectum auaritie, quod eloquium sufficienter perstringere possit. & per quidem deturpari verbis, sed non satis, quia descriptior est, & turpiter quam ut ore hominis possit poni. Nil præter dicta addere possunt, nisi quod à me allata umbra sint respectu eorum, quæ alii adferre possent.

DOMINICA XVII. POST PENTECOSTEN.

Accesserunt ad IESUM pharisæi, & interrogarunt eum unus ex eis legis Doctor tentans eum: magister, quod est mandatum magnum in lege?
D. Matth. cap. 22.

ARGUMENTUM.

Malorum est proprietas pallio sanctitatis propria commoda velare.

Luc. Phil.
Zeno de
Cyri in ph.
1. & de re
equestris.
Io. Seref.
lib. 8. de
nugis cu-
rial. c. 14.
fol. 130.
Onofand.
stratag. c.
23. f. 71.
col. 2.
Val. Max.
lib. 7. c. 4.
n. 2. de ex.

DUM victoria hæret anceps, ac difficulter robore manuum, aut vi armorum obtineri potest, experti, ac generosi duces stratagemata, & astus adhibere solent. Hinc dixit Lucianus: *Lauda dignus qui hostem fallit. Zenon nihil utilius in bello doctis. Et Dactus Seresbertensis: stratagema est pars calliditatis egressa, & ab omni reprehensione procul remota. Documentum illud militare Onofandus tanto rigore docuit. Necessarium enim mendacium dici oportet, certamen ubi exitus ingens, ac hostibus deieciendis, suis animandis, mortem ducis inimici clamando fingere licet. Occubuit hostium imperator. Et deia subjunxit: Tantum persape utilitatis adferre suos & hostes iuxta decipere, illos quidem fausto, istos vero luctuoso mendacio. Si credimus Valerio Maximo, Hannibal in prelio, quod contra Romanos suscepit: *Ante omnia prævidit, ut Solem, & pulverem, qui ibi vento multum excitari solet, aduersum haberet, deinde partem copiarum suarum inter ipsam prælii tempus de industria fugere iussit, quam cum à reliquo exercitu abruptam, Romana sequeretur, trucidandam eam ab iis, quos in insidias collocaverat, curavit. Idem Hannibal, dum Italiam ferro, & igne**

devastaret, Fabii Maximi insensissimi sui hostis nihilominus bonis pepercit, non ob aliam causam, nisi ut apud senatum eum suspectum redderet, & hoc medio proportionato eum imperio priuaret. Audite quo astu & stratagemate Colliatides Cirenensis arcem Masquetæ occupauit. Quatuor milites infirmis fixit, gubernatorem rogavit, ut illos admittere vellet, donec conualescerent, se eum remuneratum itaque quatuor generosiores elegit, & cum armis subsecundis quatuor lectis impoluit. Hi postmodum invadentes exercitibus quoque obvios occiderant, & confodalius aperientes portas, arcem obtinuerunt. Galli capitolium Romanum obsederant, nec illud valentes subigere, victualia defutura credebant, & sic infra paucum tempus fame coactum ad deditionem cogendum, Romani hoc subodorantes, esto victualia defecissent, & ad extremam necessitatem essent redacti, tamen omnem prægem ementis propere resolverunt. Ex hoc obsidentes concluserunt, obsessos victualibus abundare, & obsidionem solverunt. Sic refert Valerius Maximus: *Pennis nimis jacere compluribus ex locis ceperant, quo penulo obstruofactos infinitamque frumcuti ab-*

hantiam superesse credentes, ad pacem omnia obsequia compulerunt.

Resistente Frontino: Epaminondas, ut militatissimam, & certos de victoria redderet, omnia stratas Deorum noctu clam armavit, & de illis voce Deorum voce pro iis arma sumptis, proclamari fecit. Et quando unquam Graeci subjugaverunt Trojam, nisi per alturum Simonem, & per stragem equi milites occultatis inibi: adhibuit.

1. Sed quid dicemus de stratagematibus non ingenuis, & laude dignis, sed malitiosis, & vituperandis, mane Pharisaei Salvatorem aggressi sunt, ut eum inexpugnabilem ejus sanctitatis demolirentur? nunc plena manu eum invadebant, jam vigili oculo eum observabant: Nunc ista nunc illi enim tentant, & quia rationibus eum capere, & tenere non possunt, frequentem congressum eum morere, & fatigare conantur.

Eum interrogant, non ut veritatem indagent, sed si succedat, ut alit eum velut imprudentem noceant: Omnes subjungit idem Eusebius, eum tenent, & omnes eum Magistrum vocant, non tamen quasi a magistro veritatem volunt scire, sed potius, si fieri possit, eum quasi incautum in aliquo sermone capere desiderant. Et ut ait Chrysostomus unus tantum loquitur: *Vi si quis vice, omnes videntur ructores, si autem victus fuerit, vel solus videatur confusus.* Magistrum vocat eum non vult esse Discipulum. O vitiosa stratagemata intendi nocere. Tentant eum sed hoc vult medicare bonitate: Quod est mandatum magnum in lege simplicissimum, concludit Chrysostomus, interrogat, sed malignissimum insidiat. Sed quae hoc admiramini? Non epiphetas est malorum pravorum conceptus stratagemate virtutis, & sanctitatis expolire, ut praesenti discuti audietis. Itaque favore silentii, & attentionis mihi factus, & oritur.

PARS PRIMA

Interrogavit enim unus ex eis legis Doctor tentans eum, &c.

Christus Sacerdos suo responso, & doctrina confuderat, & convicerat, & quia ei responderet non poterant, nec in venire alia sophismata, Pharisaei novis cavillationibus, Non deinde quibus sed et conandi & experienti eum sunt aggressi. Pueros in hoc imitari sunt, quorum mos est tale meo beato Simone a Cassia, cum desce-

rint in lucta, reintegrare luctamen. Et juxta Jansenium de primo praeccepto legis eum interrogant, plurimos in hoc habuerunt antecessores, qui ut intento stuantur, & proprium interesse obtineant: pallio religiositatis se vestiant. Supra fundamentum virtutis fabricam malitiae erigunt, instrumentis sanctitatis machinas pravorum conceptum fabricant. Viam bonitatis ineunt, ut pravum suum intentum assequantur, sancti evadunt, ut tantum gratiam eorum, a quibus favores sperant, veniant. Et ut dicit superdictus Beatus. *Ad eximitatem virtutis, verbis jam transisse videntur, protologica de illis loquentes, conferentes, & dissimulantes, & arguere de scripturis sacris adferunt, & sunt ab illis omnibus alieni, longe facti animo, atque scientia, moribus quoque ab his, quae scire fingunt, observareque praetendunt, & cum videntur apicem attingisse, nondum adorsum sunt: prout iste teniator, qui minorum mandatorum pravariicator existens, posse de primario presumebat.*

4. Ita sunt mali, ut praeterea pietatis sibi licitam faciant omnem impietatem, & ut dicit nos- ter Joannes de la Hay. *Subiecti boni suas fraudes moluntur.* Cum dulcedine amatorem insulant, benevolentia offendunt, beneficia absunt, amore odio habent, defensione offendunt, oculis produnt.

— [Proterva sunt inimici semper oculos. — Acerba, sic non verba, blanda, sed iure.

Per risum tibi lacrimas eliquant, per honorem te defamant, per luxuriam te affigunt, ostendunt tibi panem, dum tibi lapidem dare volunt. Altera manus sper lapidem, panem offert altera. Tibi offerunt electuaria, dum virus porrigere volunt, juxta illud Poetae.

Impia sub dulci melle venena latent. Dum te volunt laqueis innodare proditio- num, verborum melos te alliciunt, velut ille Auceps, de quo Cato.

Esula dulce canit, volucrum dum decipit

Inviant ad recreationes, dum in tuam ne- cem conspirant. Ut commune illud adagium verificatum videatur.

Chiri fa quel obo non l' suez
Osba trauito, o pur tradutu vuolo,

B. Simon. ubi supra.

Joan. Hay. Tom. 2. Gen. in 1. tab. Dom. 27.

Nicol. Resner. class. 1. Symbol. 44 f. 16 r.

Plaut. in Aulularis

Ovidius

Cato.

Quod

licab

Quod sic latine reddo: *Quid tibi exhibet in soluta, vel te prodidit, vel proderet vult.*

Gen. c. 4
Sep. & D.
Ambros.

5. Cain Abelem fratrem ut secum ad campum egredere, animum oblectaturus vitore herbarum invitavit. Egrediamur foras, septuaginta legunt: *Transeat in campum.* Græcus substituit: *in agrum.* Ac si dixisset, charissime frater, mecum ad gradum veni, mea prædia tibi ostendere volo. Cupio, ut delecteris floribus, aua suavi, viriditate agrorum, quæ cor recreat, mentem reficit, spiritus refoverat. Audite Cy- rillum Alexandrinum: *Audis? quo pacto vocarit in agrum. ut spectator sua diligentia, cultura que esset, ut pulcherrima florum varietate oculos pasceret.* Sed facta quantum dissonant à verbis! infidiosè eum invadit, & felle nodosa armatus occidit, *Conjuravit adversus fratrem suum, & in Alcai impietatis innocentem fratrem victimam morti offert.* Peterus aliorum opinionem adducens sic concludit. *Alii putant eum blandè & amanter locutum cum Abel, dissimulando odium, quod peccatore gerebat; quo facilius eum quo vellet adduceret, incautumque opprimeret.*

Petrus
lib. 7. in
Gen. 10. 2.
fol. 732.
lib. A.

8. Jacob è Melopotamia lates paternos re- peteas, cum tota familia sua in Socoth terra deliciosissimam, & saluberrimam pervenit. Dina filia Lia puella venustissima curiositate ducta, vestes, quas puellæ illius regionis gestarent vide- re voluit, Domo ergo exiit, & animi oblectan- di causa dum extravagaretur, fuit conspecta à Principis Sichem filio Hemor, qui Dinæ amore captus eam rapuit, hunc lapsum filii Jacob in- tellexerunt, & injuriam sibi maximam utro- que censuerunt, hinc le ulcisci, & vindicare cum damno transgressorum decreverunt, *Audite, quod acciderat, irati sunt valde, eo quod fratrem rem operatus esset Israel, & violata filia Jacob rem illicitam perperasset.* Providens Hemor sibi peiora ex hoc obventura, filios Jacob quaesivit, eosque verbis & factis pacare studet, declarans se contentum, ut Sichem eam duceret in uxorem, & sic affinitatem contraherent, *Dare e- am illi uxorem, & jungamus vicissim connubia.* Præterea dedit illis, ut dicere soleamus, *ebariam blancam, ut proponerent quæcunque placerent, se in omnibus is condescensurum.* Quæcunque statueritis dabo vobis, augete dotem, muneræ po- stulate. Sed audite, quidam proposuerint: *Respondendum filii Jacob: non possumus facere, nec dare sororem nostram homini in circumsisio, circum- cidatur in vobis omne masculini sexus.* Hic quæ- ro qua de causa à Rege Hemor, & Principe Si-

chen petierint ut circumciderentur. Forsitan eos ad veram religionem perducerent cogunt, inquit Ablucensis: hæc propositio fuit illage- ma, ut injuriam illatam conciliari possent: Hinc, ait Scriptura. *Respondendum filii Jacob in dolo, Con- sultarunt, quid actu opus esset ad injuriam vin- dicandam; eos vi invadere tem distulit putan- bant, quia habebant suspecti, & hostes. Nal- lum aliud esse medium concluderent, quam is suadere, ut abnegato paganismi nostram reli- gionem amplectantur, & circumciderentur, & hoc factò, nos cum is cogitationem contrahere velle, sic omnem suspensionem tollentes, & liberè nobiscum conversabuntur, adeoque levi negotio injuriam nobis illatam nec eorum vin- dicare poterimus. Quis hie dolum horum adolecentium non videat perfidiam à circum- ligionis, scilicet circumcissionem, ut hoc eis eos facili negotio jugulare possint. Abulensis horum actum præ omnibus optime perspicit: *Recedentes ad modicum spatium (nomen filii Jacob) inter se consilio habito, illam fraudem machi- nati sunt. Dolor magnus & rabies morabat eis ad istam fraudem, cum aliter se vindicare non possent.**

Sed in quo consistebat hæc fraus? quæ fuit hoc stratagemata? doctissimus Tostatus loquitur: *Dolus erat in hoc, quia isti non propositionem circumcissionem quasi zelatores videri, ut quædam videtur atrahere Sichem si ad Dei cultum, sed ut non se occiderent. & proponerent bonum ad malum inten- sionem.* Hujus etiam opinionis fuit R. operus Abbas: *Dolus in eo exiit, quod Jacob, & verba locuti sunt, non ut proferret ad salutem facerent, sed ut securus, & imparatos levius occiderent.*

Gen. c. 34

7. Alia ponderatione volo ut obdervemus filios Jacob. Sacer textus loquens de Joseph, dicit eos ab illo apud patrem de scelere gravissimo infimularos, *Accusavit fratrem apud patrem crimine pessimo.* Verum alii sunt contrarie opiniois, nempe Josephum à fratribus non- center accusatum, sic septuaginta. Detulerunt autem Joseph crimine malo ad Itæam patrem ip- sium. Isidor. *Peleusiora: Factum est ut pessimum in eum vituperationem commentis sui Chrylolo- stomus, detulerunt Joseph de crimine pessimo: Quænam ex his opinionibus sit probabilis, ex- minare nolo, sed supposito quod fratres non- center accusaverint Josephum, causam inquæ- re nolo. Videbant fratres Josephum præ cen- tibus in videribus patris hæretæ, Israel autem*

Gen. 34
Sacer
textus
loquens
de Joseph,
dicit eos
ab illo
apud
patrem
de scelere
gravissimo
infimularos,
Accusavit
fratrem
apud
patrem
crimine
pessimo.
Verum alii
sunt
contrarie
opiniois,
nempe
Josephum
à fratribus
non-
center
accusatum,
sic septuaginta.
Detulerunt
autem
Joseph
crimine
malo
ad Itæam
patrem
ip-
sium.
Isidor.
Peleusiora:
Factum
est
ut
pessimum
in eum
vituperationem
commentis
sui
Chrylolo-
stomus,
detulerunt
Joseph
de crimine
pessimo:
Quænam
ex his
opinionibus
sit
probabilis,
ex-
minare
nolo,
sed
supposito
quod
fratres
non-
center
accusaverint
Josephum,
causam
inquæ-
re nolo.
Videbant
fratres
Josephum
præ cen-
tibus
in videribus
patris
hæretæ,
Israel
autem

Abiebat Joseph super omnes filios suos. Ut eum gratia patri privarent, & ipsi amorem patris haberent patri quaerentes, & sub specie sanctitatis, de re religionis Josephum inculpauerunt, quasi Deum isonoraret. ejus praecepta violando, specharet illud, quod Deus Noe egreslo ab arca dicit. *Tantum olera virentia tradidi vobis, prater hoc, quod carnem cum sanguine comedetis.* Quis itas fraudulenter honorem divinum allegant, ut infamem Josephum, ut faceret peccatorum conceptum allequantur, afficiantur per scalam virtutum, & ut ait Richardus, to officio religionis fabricantur instrumeta quibus noceat farti. *Cum mala sit omnis malitias, pessima tamen est hujusmodi mala fides, qua sub specie sanctitatis sua exercet injuriam, facit enim quando se in proximum ex vitio invidiosum, vel deum invidiam, fingit sibi cogitatio, quod faciat illud pro zelo justitiae.*

8. Observabile inquam modum, quo Laban cum Jacob egisset, dum ob mem & tuum litigantem Jacob servituti hanc mercedem debitam urgebat. *Da mihi uxorem, & liberos meos, pro modis servos tibi, ut absam, tu nosti servitutum, qua servos tibi.* Laban, qui nihil minus quam Jacobum remanenti cogitabat, Audire quale modum adhibuit: *Ego inveni gratiam in conspectu tuo experimento dicit, qua benedixit mihi Deus propter te.* Hunc modum loquendi admittit. Et idololatra, & nunc Deum verum suum agnoscit esse benefactorem quando incepti esse veteris adorator nostri Dei Deum voluit cretum venite Jacob, ne e bursa nummos extraheret, & mercedem solveret habitu religionis, & sanctitatis se velle. *Forma quidem verborum, ait Lippo manentis, pietatem praesentium, reverentiam proprio commodo profertur, suas cupiens magis devotus negari.* Et quidam moderato s subjungit: *Pietatem ob servat, non quia prius est, sed ut hoc praetexta, & simulatione sua conjurat, sicut.*

9. Rex Achab, ut post audientias praestitas animam ob curas regni gravatam sublevaret, & consilii regio ad fenestram accessit. Ex illa vineam Naboth Jezrahelitar in colle quodam non procul a palatio sitam conspexit. Pacuit ei non solum ob situm, & vicinitatem, sed etiam quia erat oppime cula & sepibus cincta, ne ferre illam ingredi possent. Accessit Naboth, eamque postulat, ei pecuniam ejus valorem ita quantum meliorem vineam le daturum spondens. *Da mihi vineam tuam, dabo tibi pro ea vineam meliorem: aut si commodius tibi putas argentipre-*

ium quanto digna est. Verum Naboth absolute ei denegavit vineam, allegans a parentibus se illam hereditasse, nec ullatenus se illa posse privati. *Proprius sit mihi Dominus, non dabo hereditatem patrum meorum tibi.* Ad hanc repulsam, ita Rex Samariae fuit turbatus, & tantum se ex hoc demonstravit sensisse dolorem, ut ab eo discessit, digitos momoideret, pedibus saltatis, & maxime pete afflicto, in lectum se conjecit. Imo cholera appetitum mansit: Regina Jezabel eum visitat, & causam doloris inquit; audiens vero a Naboth sibi responsum: *Non dabo tibi vineam meam, statim subjuxit, ne se affligeret, sed mentis affligeret se ipsam in id ituram, ut vineam accipiat: & Naboth preterit ob vineam negaram; Surge, & comede, & a quo animo esto, ego dabo tibi vineam Naboth.* Nunc audire quale stratagemata adhibeat. Conclave suum intravit, & literas ad primates omnes civitatis hujus tenoris dedit: *Prædicate jejunium;* Sed cur indicit jejunium, dum vulgasset vineam Naboth: sacra Scripura id expresse declarat: *Sedere facite Naboth inter primos populi, & submitte duos viros filios Bel ad contra eum, & solum testimonium dicant: Benedixit Deum, & regem, & ducite eum, & lapidate, si que moriatur.* O impiam mulierem: ut innocenter occidat, vineamque ei adimat, indicit jejunium, opus pium adhibens, ut suas nequitias, furtum nempe, & homicidium compleat: sic testatur Ponterradiensis: *Jejunii religionem praedicans, ut justis sanguinem fundant.* Et Rupertus Abbas id confirmat: *Quantum fuit in caelo spe faculum, dum tam crudelem cruorem sitiendo calidi simulatores praedicaent jejunium?*

10. Hoc sensu Salvatore dixisse credo: *Pa cum benedixerint vobis homines, sed quis a benedictionibus hominum sibi unquam imaginatus fuisset, fatalia infortunia & calamitates gravissimas orti, quia imo imprecationes solent esse instrumenta, quibus mala in officina furoris fabricantur.* Christus dicere voluit, dum audis, te ab impio laudari, celebrari, benedici, & tibi, nam insidias, ignominias, damna tibi stant: cave tibi, quia sunt cometa, mala auguria, quae tuam ruinam, tuaque praecipitia praediciunt: *Plane ostentatio malum omen est, immodica enim virtutis praedictio, certa est vitii praesagium: Probitatis laus, augurium improbitatis est, dicit cap. 11. v. 5. s. virtutes praedicas, aut veras mentitur.*

Didac. Baer. som. 3. lib. 14. cap. 14. s. 3. Rupert. Abbas apud eundem ibid. Matth. Didac. Celada com. in Is. 11. v. 5. s. 9. n. 58.

C c

11. Id

Fausti Dominiale.

17. Id ex scriptura probemus. Rex Saul dire agitabatur a furis infernalibus, demon ita eum torquebat, ut somnum ex corde ejus prosciperet, ita ut nec diu, nec noctu quietem haberet, suam fuit ipsi, ut Citharædum adficeret, qui fides digito petentans melos formaret, sine dubio ipsum solamen accepturum: *Ubeat Dominus nosse, & serui tui, qui coram te sunt, quantent hominem scientem psallere citharâ, ut quando arripuerit te spiritus Domini malus, psallat manu sua & levius seras.*

1. Reg. 9. 16.

Placuit regi consilium, & expertissimum musicum vocari fecit. Quidam aulicus Davidem proposuit, & cum non solum peritum Citharædum, sed & juvenem omnibus virtutibus exculturum, formosum, robustum, generosum, in bello fortunatum, in consiliis prudentem, in actionibus providum, eloquio facundum; aspectu gratiosum, modestum, moderatum, adolescentem piæ & Deum timentem prædicavit, verbosum eum maxime laudavit, ejusque doctores celebravit. *Et respondens unus de pueris ait, ecce vidi filium Isai Bethleemitem scientem psallere, & fortissimum robore, & virum bellicosum, & prudentem in verbis, & virum pulchrum, & Dominus est cum eo; Subintat hic Rupertus Abbas, & quoniam hic fecit aulicus tam bene Davidi affectus, ut tot laudibus eum affecterit, interrogat, Sine dubio fuerit amicus ejus intimus, falleris, hostis ejus fuit capitalissimus, & maximus inimicus. Doeg Idumæus sciebat, à Saule homines virtuosos magis quam mortem in abominatione haberi. Rege ergo sic inclinato Davidem laudavit, ut ei noceret, omnia ergo encomia in Davidem collata fuerunt incentiva furoris, & media, quibus protervus Saul incitaretur ad Davidem odio habendum, & occidendum, uti etiam fuisset actum, si David non declinasset ictum, quando? *Nisus est Saul confingere David lancea in pariete. O altitum Doeg! ô fraudolentum Idumæum? Va cum benedixerint vobis homines. Media quærent ut te exalcent, sed eo sine ut præceperas, te laudant, verum ut te trucident, prædicant tuas virtutes, sed ut mortem machinentur. Bonum volunt esse tibi instrumentum mali. Audite Rupertum:**

1. Reg. 9. 19.

Rupertus Abbas lib. in odium ipsius dixisse dicitur, quia volebat inimicitia causa & invidia irrore, ut ad Saul veniret, quatenus ibi qualibet occasione neceretur.

12. David quam exitiosus fuerit talium hostis, ex his ejus verbis deduci potest. *Ferant confusum confusionem suam, qui dicunt mihi euge, euge.*

In roborem, & confusionem dentur, quimili obvi: facti humanissime me salutar, & honorum vanum exhibent, dicendo: *Euge, euge, sed quid? forsan ô terrarum caput, age seras subditis tibi debita reverentiam secundum beneplacitum tuum præstari? Divus Hieronymus ex Hebræo: Qui dicunt mihi vobis. Euge acceptum in bonam partem, vobis in malam partem. Hoc oblati Judæi in Calvaria monte Chuliffimæ stident, & convitantes dicebant: *Vah quid dicitis templum DEI. Regius Prophecia Davidem dicere voluit: scelus enormis in regno meo non habeo, nec inventio, quam comiter aliquem salutare, & adhibere verbum euge, ut homo virtutibus vituperis vobis diffametur. Hos nunquam bono oculo vultus mei notabo: *convertantur vultus sui, & referant confusionem suam.***

13. Sed David hunc a se outrii serpente in liuu, & hostem in domo ignorat. Absolutus ejus filius in hac pollicia detestabili expertissimus erat. Sub specie zelus, sanctitatis, & præterit justitiae integritatis, quoties non stultit subornare populum, ut in partem suam insurgeret, ipsique rebellaret? Ad portam palatii heredit, & omnes quotquot intrabant audientiam apud Regem sollicitatur advocabat, & quid negotii haberent, interrogabat, eos amplectebatur, osculabatur, supplices libellos ex manu extorquebat, accipiens postulationes eorum esse honestas & iustas, nec repelli posse. *Videntur mihi feroces talem & honesti. Sed Regem habemus, cupimus esse filium pudet, tam patens est in concedendis gratiis, & negligens in expediendis supplicibus, ut verarum ne sitis frustra laboraturis, in audientia postulanda, & etiam postea ad vestrum memoriam responsi nihil habituri. Ad viscera ulque hanc me affligit, & cum sit satis peccatrix, & temperis, hoc emendare non possum, & quod pejus est: Non est, qui te audiat, confusissimus à Rego. Justitia exulavit, & regimen pro hominibus non videtur esse. O vos scilicet, si in mea potestate essent, neminem inconsolatum dimitterem. Mundo ostenderem in juvene vigere prudentiam senilem. Sufficit, scio quid dicam; rogate Deum quia vestra interest, non me: *quid me cupit? stinat judicem super terram, ut ad me veniant omnes, qui habent negotium, & iuste judicem? Hic quid dicitis N. qui non cognosceret Absolutem, nonne eum amat? Ille, qui non penetraret ejus stratagemata, nonne eum zelare justitiam dicebat? Sed quis nescit, eum sub his prætextibus proprium spectare commodum? Rectitudinem justitiae**

...roborat esse sibi medium, quo iniuste sub-

...dossocia partem conuictat, ut vel armis eum

...rederet, vel ad minus rebellarent, potestando,

...cum pro Rege non agnoscere, sic Labaro: *Stu-*

...*dicat. Et armum subvertendi Respublice ostende-*

...*bat. At vero mandata quaedam regni cupiditate con-*

...*ferant.*

14. Tempore sancti Pauli nonnulli erant, qui

...magis oderant, quam Apostolorum, & nihil

...omnes se pro Apostolis vendebant. Aborre-

...dente esse Discipuli Christi, & tamen se esse Pro-

...fiores: cuiuslibet religionis ostendebant. De his

...Apostolis ad Corinthios sic scripsit: *Nam huius-*

...modi pseudo Apostoli sunt operarii subdoli, transi-

...gerentes in Apostolos Christi. Ego, cur religionis,

...quam adeo exercebantur vestibus induere volue-

...rat, scire voleam, Apostolos in signem rationem

...habere: *Non mirum est enim Sahanas transfigu-*

...*rat se in Angelum lucis. Diabolus, qui est eorum*

...*Dux saepe in Angelum lucis, vel in Christum, qui*

...*etiam in conspectu Angelus se transformat, sic ex-*

...*placat Carthusianus. Id est in similitudine Christi*

...*Angeli magis consili, seu alterius cuiuscuq; ange-*

...*li spiritus se ostendit quantum ad formam assumptam.*

...Nec id fietur ob alium finem, quam ut deci-

...pant simplices, & animas Deo fiant. Hac fal-

...la doctrina imbuti erant pseudo Apostoli, & si-

...miles altus adhibebant. Nam nomen Apostoli-

...cum, actioneque religiosam volebant esse media,

...quibus propinque inter esse promovete, & gra-

...tiam vulgi venarentur. Id Doctor citatus consti-

...mat. Pseudo Apostoli sunt operarii subdoli, id est fal-

...sarios ministri. Spectem religionis assumunt, sanctita-

...tem simulant, & per exteriorem apparentiam ostendunt, sed non sunt veri Apostoli.

15. Verbo: Volunt virtutem esse medium,

...quo aliquod vitium patrent. Herodes licet in

...mandatis sit, ut praecursorem Christi decollaret,

...*Traxit autem caput Joannis in carcere, Nec*

...*ob aliam causam id factum, quam ne audaci pu-*

...*ella contuideret, vel ne contuileret Herodia-*

...*dem, quae odio capitali illo prosequeretur Jo-*

...*annem, qui ejus levitatis resistebat, ejusque*

...*amores impudicos perstringebat. O grande pia-*

...*culum, illum necate, qui honorem Dei, & salu-*

...*tem Regis quaerit. Eius a busto avellere caput,*

...*qui gladio verbi divini: Non licet tibi habere ux-*

...*orem fratris tui, ligulas sensuum, quibus Daemon*

...*eum constitutum habebat, dissolvere conabatur?*

...Vita illum sanctam exuere, qui eum subtrahere

...morti aeternae damnationis studebat? Sed si qua-

...retur ab impio Herode, cur non ablinet à

tam iniusto decreto, aut ad minus illud non re-

...vocet, cum tale illud esse cognoscat, sciens quod

...mutare consilium sapientis est, maxime cum hoc

...revoatio nulli fuisset nociva, sed multis sit utilis,

...respondere possit, se id promississe puella: *Postu-*

...*la à me quod vis, & dabo tibi etiam dimidium regni*

...*mei & sic decernentibus legibus verbis standum;*

...*cum pacta sint servanda. Sed ego replico: Pacta*

...*quae in supernam causam continent servanda non sunt.*

...An res poterat esse peior, & iniquior, quam mor-

...te iniusta afficere iustum? Cur ergo verbum non

...revocat dicens, petitionem exorbitare, & esse in-

...justam? Audite, quid Herodes respondeat. Quo-

...modo vultis ut iustitiam sententiam: cum jura-

...mento illam promissum, quomodo cum execu-

...tioni non mandem? An vultis, ut siam perjurus?

...confitentia obstat, scandalum, & malum exem-

...plum praesentibus, qui audierunt juramentum,

...praebere. *Propter iusjurandum, & propter simul*

...*disjunctibentes, noluit eam contristare, sed missi specu-*

...*latore praecepti auferri caput Joannis in disco.*

...Sed an praeter ea ignoras, quod in malis promi-

...ssis fidem non expedit obsequere, vel quod juramen-

...tum contra bonos mores praestitum nullum est?

...Non vis intelligere? pietatem & zelum obler-

...vandi juramenti volebat sibi esse pallium ad

...actum adeo iniustum, & sacrilegum commit-

...tendum. Audite Caezanum, *monstrat Herodi-*

...*in vitium coactum à Religionis vinculo. Et à rever-*

...*entia concurvarum tanquam etiam ipsi testibus*

...*fieri injuria, si non servasset promissa.*

...Et sanctus Basilus Papa: *Prodigiosam irrago-*

...*diam iurjurandi religionem fingit.*

16. Miraret si inter hos nebulones Judas

...non numerat et r. Salvator in Bethaniam se

...contulit, ubi à Martha & Magdalena humanissi-

...me receptus est, & opipara caena relectus. Maria

...libram unguenti pretiosi, & odoriferi sumpsit,

...pedesque Christi unxit. Maria ergo accepit li-

...bram unguenti nardi pistici pretiosi, & unxit pedes

...ejus. Judas in angulo haerebat, & omnia obser-

...vabat, Videns ergo à Magdalena illo unguento

...plantas Christi ungi valde est indignatus, & il-

...lud in opus magis meritotium, & pius potuisse

...impendi conquebatur: *Poteras unguentum*

...*istud vendidisti multo, & dari pauperibus.*

...N. Qui Judam non novisset, noone ipsum

...profusissimum erga pauperes censuisset? Sine du-

...bio Sed audite sanctum Joannem: *Dixit autem*

...*hoc, non quia de egenis peritinebat ad eum, sed quia*

...*fur erat, & loculos habens, ea qua mittebantur por-*

...*tabat. Ex hoc sanctus Gaudentius infert, Judam*

...*sua*

C. ii. c. l.

ff. de actio.

empt. lex.

empto. l. si

unus. s.

pacta. ff. de

pacti.

Derogatur.

l. s. Mar.

de jur.

amo. pref.

propt. mens.

jur. subst.

S. non. so-

lum. col. 5.

Cajer. in.

c. 6. Matt.

D. Basil.

Seleuc.

orat. 18.

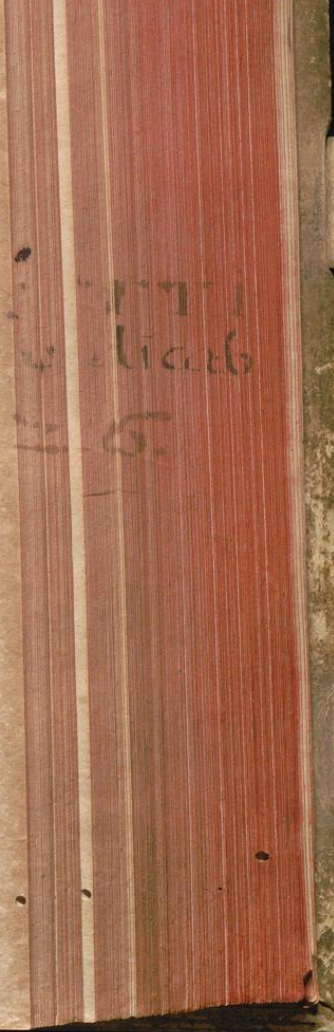
D. Matt.

c. 26.

D. Joan. c.

12.

C. c. 2

sub pretextu charitatis, & elemosynæ partem nummorum illorum ex unguento vendito acquisitorum suffurari voluisse. Charitatem erga pauperes voluit sibi esse medium, quo sua furtiva exequeretur. En verba Sancti. *Ludas enim, licet studio fratris, & odio Salvatoris, sub pretextu pietatis tamen illa ipsa fallacia verba deprompserat: Irreligiosus nimium crimen proprium, sub specie religionis, dum tegere conatur, expressit.*

D. Gaud.
Brix. 17.

17. Quæso vos fas mihi sit vestra venia hoc mane relicti scripturis sacris historias profanas adducere. Nota est historia, quam refert Titus Livius. Romulus post ædificatam à se urbem Romam plures ad Sabinos legatos destinavit, ut puellas Sabinenses Romanis matrimonio jungerent, Sæpè reuertunt Sabinæ, ut Romanorum imperium deficientibus Puellis periret. Male hoc habuit Romulum; Sed audite, quo stratagemate sit usus, Quadam die solemnissimam festam, inuitatis puellis Sabinensibus in honorem Neptunus instituit, Puellæ lobatissimè comparuerunt, verum, dum maxime solemnifarent Romani iubente Romulo virgines Sabinenses raperunt: Ludos ex industria parat Neptuno equestri solemniter. Inuentus Romana ad rapendas virgines discurret. Romulus itaque nullum medium aptius ad rapendas virgines putavit, quam celebrationem religiosam festi Neptuno Deo maris consecrari. O quot carnales, & mundani Ecclesiasticas, in quibus agitur aliquod festum, non ex devotione, non ut in dulgentias lucentur, non ut veniam peccatorum suorum obtineant, sed ut tractare possint de illicitis loco sacro & honori Dei, atque proximis repugnantibus, frequentari? Et revera meo iudicio homines nullum crimen committere possunt, nisi mediante virtute. Hinc dicebat Salustius, de conjuratione Catilinar. *oration. Casaris folio trigesimo septimo. Omnia mala ex bonis initiis orta sunt. Ut pessimos conceptus exquantur, principia optima & præcipua ex armamentario virtutum accipiunt.*

Tit. Liv.
11. fol. 3.
L.A.B.C.

18. Nolo id hic omittere nec præterire, quod de Dionysio Tyranno Syracusano narrat Victorinus Strigelius his verbis: *Dionysius cum pecuniâ in lib. 11. egeret, nec aliter eam comparare posset, sicut hist. iustis. imaginem somni à Cerere oblatum, qua jubebat ornatus solenni die convenire in templo Cereris, ut vota ibi faceret. Cum autem partim religione, partim mandato tyranniper mota in templum convulsissent, dedit mandatum militibus, ut gregem mæronarum & virginum spoliarent ornatum muliebri.*

Vit. Strig.
in lib. 11.
fol. 222.

An stratagemata pejus poterat inveniri? Sed quid dicemus de impiis impostoribus Pharisæis, qui cum Christo Redemptore nostro discursus sanctos formant. *magister quid dicitis mandatum magnum in se, et non alia de causa, nisi ut occasionem habeat Christum culpandi? discipulorum conceptus perierunt, & stratagemata evaserunt, fictiones eorum abierunt in fumos, & ut dicitur in communi proverbio, vel ut proximum diffament. Vitium est pessimum, quod reperitur vel ob proprium interesse, vel ut proximum diffament. Vitium est pessimum, quod reperitur vel inveniri potest, & omnes præsentium hominum Christianum dedecet, qui Deum, & proximum amare & diligere juxta illam sententiam CHRISTI: *Diliges Dominum Deum tuum, & proximum tuum sicut te ipsum.* Christianus debet agere sincere, & non subdole, sic Christianus erunt irreprehensibiles. Scio me loqui cum intelligentibus, hæc dicta sufficiant, & quiesco.*

ALTERA PARS.

DUM impij sub pallio sanctitatis non condequuntur suos malos conceptus, conunguntur, & in vicem coadunantur contra justum, ut ei vel in vita, vel in fama nocent. Magis participat de essentia Diaboli quam hominis, Hujus facies erant Saducei, & Pharisei ideo inter se non, sed Christo adversi. Audiamus Hosteniæ sententiam. *Pharisæi & Saducei perperuo inter se pugnant, ut per se nullo consentientes, præterquam in odiando, & persequendo Christum. Hic enim peculiaris est sectarum genus, ut inter se perperuo discordant, & unum autem similiter adversantur Christo, & unum sponsam oppugnant. Ideo scribit sanctus Mathæus eos convenisse in unum; Convenissent in unum. Omnes contra justum in unum conspirant. Sic Dionysius Carthusianus: *Convenissent in unum inter se conquirentes quid Christo præpararent; & per quem modum procederent, & adversari vererent, ut cum multitudine magna acciderent quatenus Christum timore concenterent. Venissent enim, ut multitudine vincerent, quem ratione superare non poterant.**

19. In Ægypto debebat filii Jacobi, cum plurimis ejus posteris numero ferre septingentis, qui cum Jacobo volente videre Joseph ante mortem suam in Ægyptum profecti sunt, eandem, & videbo illum aut equam moriar, & scilicet facit textus, Hebræos ad Ægyptum valde male fuisse habitos, Oderant filios Israël Ægyptum, sed cur?

ad hoc persecuti sunt Israelitas, quod ad amaritudinem perducant vitam eorum? Israelitae non cessant molesti Aegyptiis, imo in omnibus illis sermone, & erat ad manum: *Omnique famularum in terra operibus premebantur*. Joseph fuerat vixit interegentinae & inculpatae, nullus de eo conque potuit. Ergo potius debuerunt Israelitas amare, & bene habere. Poterit forsitan aliquis respondere. Fratres Josephi, dum hic esset Protex, plures offendit, & laesit putantes prius mundum, quam eorum dominum desitutum. Hinc vel ubi motem Pharaonis, vel Josephi alius Rex creatus est, qui vix notitiam Josephi habuit, & per decessit habuit, *sursum interea Rex novus super Aegyptum, qui ignorabat Joseph*. Omnes apud hanc de fratribus Josephi, ejusque nepotibus congrederentur. Potest dici haec fuisse causam, quod Aegyptii Hebraeos oderint, & male tractant, prout in similibus quorundam experientia docet. Haec responso esse posse admitti, nihilominus id plures pessima inclinationi, & naturae preparatum, ex qua sine causa odierunt, & persequuntur bonos attribuit. Sic opinatur quidam Doctor Parisiensis: Ita impij sunt, ut in eos non possint. *Græco odierunt filios Israel Aegyptii*.

2. Moribundus Patriarcha Jacob, omnes suos filios accersit, utque eventus futuros praedicit, & specialiter sic allocutus est Josephum: *Eum accersens Joseph, & decorus aspectu, sed exasperant eum, iurgati sunt, invidiamque illi invidentes jacula*.

3. Vere vel in causam occurrit odio habuerunt Joseph, eumque telis persecutionum persequuntur. Nulli molestus erat, nec ulli aliquid malum intulit, cur ergo eum non reliquerunt in pace, sed semper ei insidias struxerunt. In causalem. *Erat filius accersens, & decorus aspectu*. Hoc est quotidie de virtute in virtutem proficere. *Joseph Hebraeus adolescens, verba sunt Zenonis, clarus genere, clarior pulchritudine morum, clarissimus probitate*. Secundo erat decorus aspectu, & credo eum potius locutum de decore ingenii quam corporis. Verbo: Sanctitas Josephi fuit magis attrahens perveritatem fratrum, & fuit meta, in quam ejaculati sunt sagittae persecutionum. Hoc sensu credo dixisse sanctum Gregorium: *Statim atque quis virtutem amplectitur ab iniquitate per actionem patitur*.

4. In summa: omnes pravi univertur ut possit nocere. Angeli sub forma peregrinorum circumstant in domo Loth, & omnes illi sceleratissimi usque ad minimum accurrerunt ad

domum Loth, eamque undique cinctur potas diffugerunt, & nisi Deus eorum temeritatem castigasset, Loth aliquid damnium recepisset. *Viri civitatis vallaverunt domum a puero usque ad senem, omnis populus simul*. Ad hoc propositum dicit sanctus Odo: *Quid ergo pravos homines mundi divites dixerim, nisi avitas quasdam humani generis, quidam contra se superbiunt, bonorum vitam unanimitate assignant*.

23. Hi, si credimus Sancto Patri Augustino, sunt instrumenta, quibus utitur Daemon, ut bonos male tractet. *Malos enim homines Diabolus serm. 81. quasi malleus, vel flagella habere consuevit, denique non persequitur bonos, nisi per malos*.

Sed agant, quod lubet, poena decum in eos relabatur. Contingit illis quod stulto, qui sagittis solem petebat, sed in illum recidebant. Praeterea canis saevit in lapidem, quo fuit petrus, sed dentes ejus launant: Huc forsitan alludere volebat ille doctus Poëta sic gratioso canens:

Et canis in lapidem dentes tibi fregeris ipsi

De his mento dici potest illud Davidis: *In laqueo isto, quem absconderunt comprehensus est pes eorum, vel illud decretum legis: Dignum est fradem in suam actorem retorqueri*.

24. Sed agant, quod volunt, justi armati sunt scuto satis forti insula Chalibis, scuto integritatis scilicet, nulli ictus illud laedunt, imo sagittae perfectionum in suos auctores resiliunt. Struant ergo insidias instat Perilli, impietas erga illos erit Phalaas. Si mihi non credant, audiant Basilium: *Consilia ad versus justos inira, in caput maligni consultantium retorquentur. quem admodum et tela qua si semel incidunt in corpus iohannem, in suos jaculatoris resiliunt*.

25. Origenes loquens de Aarone & Maria ejus sorore, concordibus ad injuste perendum servum Dei Moysen lectum, quod ex hoc retulerunt, parat: *Videbis quid sibi poena contulerint obreclatores: quid vero illi cui obreclarentur que fuerint laudis Sibi turpitudinem illi splendorem, sibi spem illi gloriam, sibi opprobrium, illi magnificentiam quis invenit*.

Si velis irritare ignem arundinibus illum percutiendo, haec consumuntur, & igois magis augeatur. Hinc Chrysostomus: *Vide ubique temerarios magna parere bona. In malitia ilem eventus, ut si qui calamum habens praeterit contra ignem, & videtur quidem verberare ignem, ignis autem clarior fit, & calamum consumitur. Alimenti enim, & fontes claritudinis, est malicia virtutis*.

Gen. c.19.

D. Odo. in c.24. Job.

D. P. Aug. serm. 81.

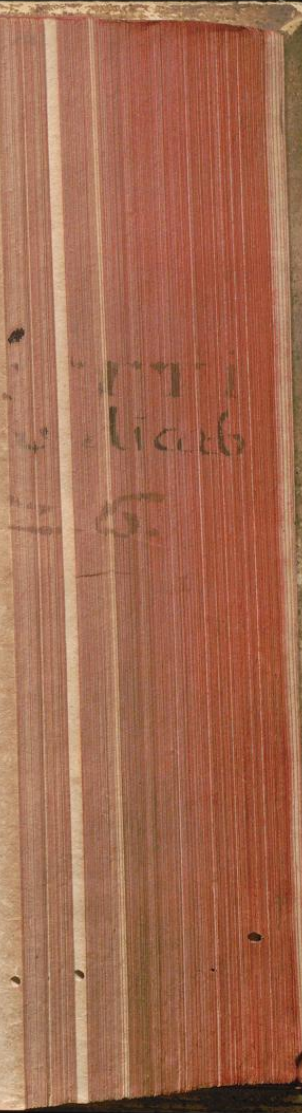
Basil. Bonifac.

Psal. 9.

Basil. in c.3. Isa.

Orig. ho.7. in Numer.

D. Iou. Chrys. ho. 54. in Act.

Talia sunt nocumenta, quae mali iustis referunt; venti turbant mare, sed undas usque ad coelum extollunt. Nudus agricola, grana ex paleis excutit, dum baculo indicat illas percutit. Ferrum quae in vis informis, & obdusum rubigine, a malleo politur, & formam recipit, Dani illius formam. Aurum in fornace ab igne mundatur. Quo magis credebant aquae diluvii, eo altius arca Noe exaltabatur. Themitocles sapienter est fallus,

persecutionibus suorum concivium vitam servatam, Periculis non perissem. Nam vera doctrina Didaci Beza: Sic universi per seculum vobis iustis cumulationem parvum gloriam; Naquam enim non augetur gloria ex eo quod vobis iustis afflictionem. Calumnia: res ergo confutiduntur, ut contingit Pharisaeis, quorum nemo augetur, quiquam ex illa die eum amplius interrogat. Et ite in pace.

DOMINICA XVIII. POST PENTECOSTEN.

Confide fili remittuntur tibi peccata tua.

ARGUMENTUM.

Ostenditur eum, qui vult curare animam ab infirmitate peccati, debere tollere radicem occasionis.

Non sufficit quod doctus & peritus medicus solum bene curet corpus infirmum, & morbum pellat, sed debet applicare media efficacissima, ut causam tollat, ne infirmitas redeat; *Causa morbum fovens omnino dirimi debet, ut morbus ipse solvatur.* Dicebat ille expertus medicus corporum humanorum, nam velut doctus Philosophus cognoscebat, quod remota causa removeatur effectus; huc videret mihi alludere voluisse Eusebius Emisenus, dum non scio an loquatur de medio spiritali, vel corporali. *Dixit bonus medicus ad morbi venam, Et radicem spectat, postquam amputaverit haec, caetera ad facilius ducit.* Quid prodest hortulano plantam cultio abscindere, si radices ex terra non evellat? nova gemina producet, quae cum foliis prodeuntibus, quasi tot linguis dicere videntur, improvidus & imprudens fuisti, dum radice intacta plantam excidisti. En dum unam abscidisti, decem vel viginti in tuum damnum pullulant, idcirco dixit S. Nilo: *Quocirca nobis faciendum est, ut malorum radices evellamus, haec enim manente, rami quoque pullulabunt.*

Galenus.

Euseb. Emis.

Lib. 8.

ferto contitionis, infelicem illam plantam abscidit, si similiter radices occasionum non extirpet; Tunc enim verba sunt Cardinalis Tolletino malo perfecte subvertitur, quando occasio peccati amputatur. Sauctum consilium & salutare monitur in hodierno Evangelio a nostro Salvatore traditum: Paralyticum corporalis infirmitatis prime animam a peccatis curavit, haec enim causa indispositionis corporalis erat, ut docet Strabo Fulgentis, *Eccc modus curandi, prius dimittet causam morbi, nempc tollit peccata, postea vero corpus sanat & ut occasionem habeamus proficiendi, haec doctissima evangelicam allomemus, ocmpe volentem curare animam ab infirmitate peccati, debere simul radicem occasionis tollere.* Sic monet Gloriosa Maria, *Oportet ut deponas vitam, Et peccata praeterita, Et peccati occasionem caueat.* Hanc materiam huiusmodi tractabimus, inretim spondo, quod quo magis mihi fuerit silentio, eo minus molestum prolixitate me vobis futurum, & cedamur.

PARS PRIMA.

Confide fili, remittuntur tibi peccata tua.

UT effectus aliquis impediat, necesse est impedire causam, ut enim docet Cassianus

Similimodo subjungo, idem peccatori contingit, qui remedii efficacissimis sacramentorum tollit infirmitatem peccati ab anima, vel

Collata causa, cessat affectus. Et Hippocrates lo-
 quens de infirmitate corporali dicit: Siquis hu-
 manis peccatis teneatur in infirmo, cum non esse
 perfecte curatur, sed brevi relaxatur: Quia re-
 laxatur in morbis post iudicationem, recidit saepe
 curare conatur. Inflammationes vulnerum a
 languine oriuntur, in quo silit calor corporis hu-
 manus, hinc Hippocrates: In vulneribus sapie sunt
 Albugines etiam materies. Hoc confirmat ille do-
 ctus ad cuius praesentiam infirmitates fugiebant,
 dum in confusis scribit: Satis clare constat in-
 flammationem qua laborat patiens de sanguine cali-
 diori quoniam ducit, et effectum non frigidum, sed
 calidum. Hic est vetus modus inflammationes
 vulnerum sopiendi, temperate calorem sangui-
 nis, qui ad partes lasas humores peccantes trans-
 mittit, sicut contra hydrops secundum eum a
 peccato frigido, vel a sanguine, qui est eiusdem
 qualitatis provenit. Aliquando vera scientia est as-
 sumendum, hydropem fieri ab hepate nimis refrigerata,
 vel a sanguine refrigerato in hepate: Quod cum-
 que vultis in modum applicare, nil efficit, nisi frigi-
 dam remigens, a quo hydrops oritur, Hypocra-
 tes in morbis, ac causis pendens primo causa
 progredientium est, deinde ipsi morbo incumbendum.
 Hinc David affectus inordinatos sensuali-
 tatis et metus irascibilis prodire a calore sangui-
 nis dicit, quoties Dominum sollicitabat, ut ma-
 gnus excederet, aqua gratiae bullientem sangui-
 nem extinguere dignaretur. Libera me de sangui-
 ne tuo Deus meus. Scio nonnullos alios id intelli-
 gere de sanguine Ulix innoceat a Joab fuso, ob
 commisionem Davidis.
 Hinc medicus caelestis non solum hydropy-
 sis corporalem curavit, sed & peccata, eius causas
 ab anima sustulit, est observatio Lindoip. Carth.
 Quibus hinc quod Dominus curando paralyti-
 cum in cepit a morbo spirituali qui erat causa et ra-
 dia morbi corporali. Primo remittit peccata eius,
 quae fuerunt causa mali, et ad modum boni medici,
 qui primo remouet causam morbi, et tunc postmo-
 dum intendit curationem. Infirmitas autem hoc fuit
 infirmitas paralytica propter peccata sua. Et ideo Do-
 minus prius remouet causam, qua cessante cesset ef-
 fectus retroductus ob illam causam.
 De Heroe quodam refert Plutarchus, quod
 uxorem Darii velut venustissima apud ipsum
 celebraret, nunquam tanquam sub conspe-
 ctum eam admittit voluit, timeans, ne forsitan
 eius forma esset magis, qui ferrum suae confian-
 tiae ardebat: hinc omnem occasionem eam vi-
 deam tollere voluit: Nec Alexander venit in con-

spetum uxoris Darii, cum praeclarior esse decen-
 tissima specie, sed huius matrem conueniens amum,
 puellam videre non sustinuit.
 Actionem nec motum ab hac diffimilem
 eiecit Cyrus, apud hunc cum ab Araspo lauda-
 retur forma, quae in metropoli vultus Panteaz
 uxoris Abiadate Sutorum regis refidebat, eam
 videre noluit, ne mens aliqua cogitatione sensua-
 li contaminaretur; & eam nolens videre omnem
 occasionem periculi sustulit: At Cyrus nolebat
 aspicere Panteam, verum cum Araspus diceret, ibi. A.
 mulieris formam dignam esse quam contemplantur;
 ob hoc igitur inquit magis abstinendum est ab
 ea. Similiter Trojanum prudentem laucille tale
 edictum, his verbis refert Ambrosius Coriolanus:
 Sane igitur et prudenter Troja instituerunt senten-
 tiam, edicti praecato, ut a facie fugerent Helena, cum
 publica adirent spectacula, ne scilicet sua ille pul-
 chritudine ad libidinem concitarentur, quod si pro-
 ciuili honestate seruanda, infidelis ille populus tan-
 tum adhibuit cautela, ut iuniores mouerentur Hele-
 nae figura aspectum fugere, quanto magis nos, qui
 Christicola sumus.
 Caelius Rhodiginus de Cotii Rege Thraciae
 ad iram inclinatissimo, & severo in castigandis
 iis, qui in officio peragendo eratum quoddam
 commiserant, hoc quod sequitur narrat, Vasa
 quaedam terrea, sed miro artificio elaborata &
 subtilibus incisuris fabricata, quadam vice ei ob-
 lata fuere, pond ut ostenderet, illa sibi accepta
 fuisse, donantem ingenti auro donavit, verum
 paulo post non sine stupore altantium vasa dif-
 fregit, &, ne hoc levitari attribueretur, dixit:
 Vos bilem mihi dominari scitis & a me rigide
 animadveriti in eos, qui officii male admouissent.
 Haec vasa mihi chara sunt, & ideo succentem
 leui negotio ei, qui illa frangeret, & cum iram ne-
 queam cohibere, severissime eum puniret, ut hac
 ergo occasionem tolletem, vasa frangeret voluit.
 Democritum nonnulli quamvis id non probet
 Plutarchus) oculos sibi eruisse asserunt, ne ab aliis
 aliunde distrahatur sed speculationibus philo-
 sophicis tantum occuparetur.
 6. Sed historis profanis omissis ad sacram
 Scripturam eamus: Lis inter pastores Loth &
 Abraham exorta erat, hinc pastores Dominos ad-
 euntes causam litis exposuerunt. Facta est rixa inter
 pastores gregum Abraham et Loth. Loth & Abia-
 ham conueniunt, & litem sopiunt. Ne quis di-
 cebat Abraham si iurgium inter me et te, et inter
 pastores meos, et pastores tuos. Nescio an Abraham
 laude, velut persona publica, an veto ritupe-

Plutarch.
 ibi. A.
 Amb. Co-
 res, edicti praecato, ut a facie fugerent Helena, cum publica adirent spectacula, ne scilicet sua ille pulchritudine ad libidinem concitarentur, quod si prociuili honestate seruanda, infidelis ille populus tantum adhibuit cautela, ut iuniores mouerentur Helenae figura aspectum fugere, quanto magis nos, qui Christicola sumus.
 Cael. Rhod.
 lib. 13. c.
 20. apud
 Laban. 1.
 2. verb. ac-
 cas. prop. 1.
 Gen. 13.

8

107

110

rio tanquam meticolosus, cui non sit animus
 Loth in faciem loqui, & factis occurrere dum ne-
 cesse est, dignus sit; quid Abrahamo intererat esse
 discordem cum suo consanguineo Loth: teste
 Abulense bonus Abraham ex illis rixis pejora e-
 ventura prae videbat, dicere etiam voluit, ne ignem
 majorem accendamus, hunc ignem rixarum, qui
 illorum est causa, sopiamus. Ne quis loquitur
 inter me & te. Audite Abulensem. Hoc ponitur ad
 denotandam prudentiam Abrahae. Et virtutem:
 pertinet nempe ad vitam justam & prudentem, ut
 visis occasione mali statim provident, & non dissi-
 mulet, quia in exordio potest praevideri contra mala,
 ne fiant, in progressu autem eorum, non potest prae-
 videri. Ideo sicut Abraham, cum esset vir sanctus ac
 que prudens cognito quod pastores jurati essent. Et
 subito, quod ex hoc sequi posset, statim locus est ad
 Loth, ut tolleretur occasio futurorum malorum. Si
 principia discordiarum sopirentur, tot mala quo-
 tidie non fierent, non tot occiderentur familiae,
 & domus tot non perderentur.

Test. ibid.

Gen. 19.

7. Loquens Scriptura sacra de Josepho a fra-
 tribus invidis vendito, & a viatoribus in Aegyptum
 ducto, sic ait, *Accidit autem quadam die, ut intraret Joseph domum.* Hanc esse domum
 quam incolerat assidue, cuique a Putiphario prae-
 factus fuit non dubito, si ergo quotidie exibat, &
 intrabat, cur dicitur, *Accidit autem quadam die ut
 intraret Joseph domum?* An fuit extraneus, qui
 nunquam in illa fuit: quidam modernus in illa
 domo duo fuisse cubicula, unum Domini, alter-
 rum Dominae opinatur: se a Domina oleculo lac-
 tivo notari, eamque saepius verbis & gestibus af-
 fectus illos demonstrasse, quae tantam Dominae
 dedecent, sciebat, ut ergo occasionem evitaret ali-
 cujus infortunii & finistri casus, S. Joseph omni-
 no cavebat, ne vel pedem illi cubiculo inferret.
 Hinc dicit facit textus. *Accidit quadam die, &c.*
 Demonstrare voluit, Josephum, ut occasio nem
 alicujus lapsus fugeret, summo conata cubicu-
 lum illius impudice vitasse. Sic observat Olea-
 ster, *Vitabat enim in quantum poterat esse in loco, in
 quo illa erat, ut illi auferret occasionem peccandi.*
 O quot essent continentiores, & minus offende-
 rent Deum, si Josephum imitatores cavebant illas
 domos, in quibus sunt objecta, quae Daemon u-
 surpat, ut illos trahat in peccatum aliquod, quae
 ita graviter Deum offendunt? hinc Ovidius:

Gen. 19.

Oleasti it.

Ovid. de remed. amoris.

Et loca saepe nocent, fugio loca conscia vestri.
 8. Cardinalis Vitalis alia ponderatione idem
 factum trutinans, miratur pallium illi impudi-

caz reliquisse; *Qui relicto in manu eius pallio, &c.*
 An non fuisset melius, si illud servasset in cubi-
 qua non habuisset anam, nec testimonium em-
 fallo deingrandi. Taitatus modestia, & re-
 rentia, qua observabat Dominam, non accidit
 Quia Domina sua erat, noluit in eam manus suas
 re ne agendo involveret ad extorquendum ibi
 dem de manu eius. Et in hoc fuit urbanitas
 & devotus servus Joseph, quia dato quod domi-
 na sua impudica, & turpiter existeret, nunquam
 tamen erga eam irreverenter se gessit, quicquid
 dure responderet, aut dure agerent.

Nihilominus Cardinalis Vitalis Josephum
 non corasse num pallium retinere, aut manum
 ob relictentiam dominae aliquatenus ibi haurire
 debuisset, nec illud dominae eumpe porulles illi
 illi approximasset, hinc poterat eum manibus pre-
 prehendere, & tenere, ne Joseph ita facillime re-
 flet fugere; Non, non ait Josephi Sireceptio illi
 polle mihi esse ausa peccandi, perdat, & ego
 captiatur. Relicto concludit dicitur Cardinalis in
 manibus eius pallio fugit, quoniam viribus autem
 non praeter carnali concupiscentia consensum sed fu-
 git omnes opportunitates, & occasione peccandi non
 Hinc prudens & sanctus juvenis non solum in-
 veas cubiculum, sed & vilipendens pallium.
 Poetae monenti te obsecramus demulcatur.

Si Venerem vitare velle, loca, tempora cura
 Et locus, & tempus pabula donat ei.

12. Deus Jeremiam in Prophetam instigans
 haec dixit: *Ecce dedi verba mea in vinea tua.*
 Ecce constituisti te hodie super gentes, & tu eris
 ut evellas, & destruas, & respondas, & tu eris
 supremus Monarcha dicere voluisses, & Jeremias
 ma! ut sis facundus, verba mea non sustulisti, sed
 non solum volo, ut vira detruas, & destruas
 sed fundamenta evertas ne possint crescere, &
 germinare, & hac infero chone, si ex illis
 Orogeni, Deus nollet docere voluit, non suffice-
 te, ut detruamus, & dillipimus peccata gentium
 rum nostrorum, sed & radices eo casum in exte-
 lendas esse: Sier dicitur aliquis, & eradicationem
 non dispergitur, adhuc permanset, quod ex illis
 Si subruat domus, & lapides in ruinam sua intente,
 dissipata est domus, non tamen per ista, & per ista
 tur benignitate Dei, ut eradicationem & per ista
 tota dispercat.

10. Rex, & Propheta David contra mo-
 dum id sibi praeripuit: *Viam iniquitatis non
 move a me, cur potius ablojare non rogar, ut
 piam*

ipsum iniquitatem ab ipso amoveat: valde prudenter loquitur: via que ducit ad iniquitatem est carnis: dicit ergo volebat: O mi creator, amove a me occasionem, & securus a peccato: et sic per hanc viam ambulem, difficile erit non venire ad terminum ad quem, qui est consummatio peccati. David ad omni occasione in peccatum tendente petit a Deo liberari: tanquam ab eo, quod ad rem desiderabilem carnem ducit. Plus dixit sanctus Bernardus: in miraculum est inter peccatores: castitas non cadere, quam mortuos suscitare.

11. Inter alios iustiones, quas Salvator pro salute anime nostrae debet, hac una fuit: Ego dico vobis, quia omnis qui videt mulierem ad concupiscendam eam, sicut macchabaeus est, eam in corde suo. Si adeo Christo displicet hoc peccatum, cur simpliciter non prohibet a sum voluntatis, quo voluntas abjecta peccaminosa sed solum interdicit visum? Qui videt mulierem? quid fecerant oculi ipsius visus interdicitur, omnis venustas motus est, nisi conspiceretur ab oculis: potius ergo dicitur debet: qui concupiscit mulierem ad macchabaeum. Sanctus Joannes Chrysostomus ad macchabaeum. Sanctus Joannes Chrysostomus ad macchabaeum. Sanctus Joannes Chrysostomus ad macchabaeum. Sanctus Joannes Chrysostomus ad macchabaeum.

sum, & omnem auferes occasionem a qua aliquis affectus inhonestus oriri posset; audite Dionysium Carthusianum: Si ex o isto scandalizat te, id est occasionem peccandi ingerit, ex ad concupiscendum induit, eruo eum, non essentialiter, sed quantum ad usum, id est, reprime eum, ne intueatur illicita. Et Glossa id confirmat: Quia non solum peccata vitanda sunt, sed & occasiones tollende peccatorum postquam abicit vitare macchia peccatorum non solum in opere, sed etiam in corde, consequenter docet occasiones peccatorum abscindere, dicens: si oculus tuus dexter scandalizat te.

12. Hujus sancti praeccepti quendam religiosum exactissimum fuisse observatorem narrat Thomas Tragus: cum esset caecus, oculorum usum sibi a Deo reddi postulavit, gratiam obtinuit, sed dum mentem ejus foveret, oculos posse esse ipsi occasionem scandali, eis de novo privati perit, quod & factum: Vbi postea videndi periculum experiri esset, saluti magis animae quam corporis, ex interno magis lumine quam externo proficiens, ab eodem pristina caecitate remedium petiit. Ex impetravit. Voluntas secure dormire, si non excitaretur ab oculis: concupiscentia non ingrederetur cor, si oculi non aperiret ostium: nam verum est adagium: quod oculus non videt, cor non desiderat: invidiosus sunt favilla, quae ignem nostrorum sensuum accendunt.

13. Sed quid specialiter loquimur de oculis, voluit videamus quanta cautela debeant custodiri; ne nobis sint occasio offendendi Deum. Spolia opulentiissima quae post mortem Holofernis in tentonibus reperta, militibus Bethuliae celeriter, generose Judith velut trophaeum ejus victoriae a Duce generali Assyriorum repositata debuerunt, & in signum gratitudinis praesentata fuere: Universa quae Holofernis pecuniaria fuisse probata sunt, dederunt Judith in auro, & argento, & vestibus, & gemmis & omni suppellectili. Ex erant illi omnia a populo. Sed sapiens femina nihil admisit: Porro Judith universa vasa bellica Holofernis, quae dedit illi populus, & conopaeum, quod ipsa susculerat de cubili ipsius, obtulit in anaethema oblationis. Sed cur? haec munera in signum amoris, & demonstrationem obligationis a patria tibi oblata recusata: est inurbanitas, hoc non admittit, quod a gratiosa donationis manu venit. Tibi & nulli alteri haec spolia velut trophaeum tuarum gloriarum, & testes tui incomparabilis virtutis debentur, & Chrysostomus hunc fuisse actum prudenter, &

Glossa in Caten. D. Thom. fol. 211.

Trugil. in thesaur. Conc. in festo S. Andree.

Judith. 5.

11. Hoc fecerat his verbis: Si oculus tuus dexter scandalizat te, eruo eum; & projice ab se, nihil consistimale videtur. Cur magister pietatis fecerat mandatum adeo rigidum, non sciat, & sane non esset irregularis, qui oculum erueret? sine dubio ait Toletus. Quantum ad irregularitatem contra ab eadem parem fecerunt jura mutilationem homicidii, qui enim occidit aut mutilat, sive licite fecerit, sive illicite irregularis est. Scio per hunc oculum a sancto Patre Augustino amicum charissimum intelligi. Per oculum intelligimus dilectissimi nostri amicum: solum enim ab eis qui vehementer nos amant exprimitur dilectionem suam. Ita dicit, dilige me ut oculum meum. Dionysius Carthusius ad hunc finem intelligit hunc locum. Oculus dexter intelligi potest, ipse locus corporalis, non quoad substantiam, sed usum: ac si diceret: si visus foret tibi occasio peccandi, reprime oculos, refrena vi-

Falsitas Dominicalis.

D d non

non incivilitatis, responder: *Reliquit omnia vestimenta ne succumberet.* Quid ne succumberet? Illa femina bellicosa, quae instat invictae Amazoniae Holofernis crudelitates non timuit, metacet spolia? si tunc se exhibuit intrepidam, instat solidae quercus, an post mortem ipsius se monstrabit timidam instat fragilissimae arundinis? ah, haec vidua sancta significare voluit, quis scit, an non ad conspectum horum spoliatorum mentem invaderet quaedam vana gloria, dum heroica gesta a me partata confidero; possent mihi esse occasio incutendi in sublimem aliquam aestimationem de me ipsa, dum memoriae meae quanta gesserim, cum quanto valore, & iudicio, obijceretur. Haec spolia possent esse vela, quae autem mearum ambitionum rurgida in mare divinae irae me submergerent; apage ergo, abeat ex oculis meis, nolo ea videre, vel retinere, obtulit in anathema oblivioni, & reliquit omnia vestimenta ne succumberet.

11. Quam prudens fuit Iudith, tam providus fuit Mardocheus in vitanda occasione. In palatio regis Assueti, nemo magis, quam Aman proferebatur, ad libitum imperabat, & quia a Domino dominum totius regni illi consignatum erat, quislibet eum reverebatur, & quasi idolum adorabat; iis qui ei reverentiam exhibebant, magnos favores praestabat. solus Mardocheus inter omnes aulicos nec depositione pilei eum salutare, multo minus respicere decrevit; imo dum eum obviam habuit, regem vertit, ne illum aspiceret. Res, quae omnibus aulicis stuporem ingessit, & ipsum Aman adeo afflixit, & mortificavit, ut saepius id deploraret, dicens: *Cum hac omnia habeam, nil me habere puto.* Veni huc o Mardochee, dic quae vis, quoniam spiritus tuum caput invasere: an nescis Aman esse secundum a Rege? cave ergo ne adeo sis insolens, poteris ex hoc forsitan reportare aliquam vindictam fatalem; faciat quidquid velit, si ille est Dominus meae vitae, ego sum Dominus mei liberi arbitrii, nec unquam fiet, ut illi reverentiam exhibeam, imo potius amifero vitam quam hoc fecero.

16. N. Netaxetis Mardocheum tanquam hominem fatuum, & inurbatum. Abbas Ioachim dicit Aman esse natione Macedonem: *Aman natione Macedo.* Hinc teste Dionysio Carthulano, idolum aureum, cui reverentiam exhibebat ante pectus gestabat. id enim Medis familiare erat. Quis scit, dicebat Mardocheus, an reverentiam exhibendo Amiano non videat ado-

rate idolum, quod ante pectus gestat, & licet illud non faciam actu interno, ad minus exterius illud revereri videbor, Absit, ut talem committam errorem. Et ut omnes huiusmodi evadant, dum ei obvius ero, aut famulo me cura non videre, vel regem ei videram. *Libenter,* inquit Dionysius Carthulianus, *pro salute Israel vestigia pedum eius despicere essent, sed timui ne honorem Dei mei transferrem ad idolum, & ne quomquam ad idem excepto Deo meo.*

17. In convivio, quod ad honorem natalis Herodis institutum fuit, hic impius, & facilius Rex injulio decreto praetorem Domini decollari iussit: *Missi Herodo stipulatores praecipit amputari caput Joannis in carcere.* Subito sententia Tyranni executioni data est. Carisus venerandum caput accepit, & in patria impudice & audaci saltatrici illud praefertur. Hic subintrat sanctus Pater Ambrosius, & solida facundia discurrens dicit: *Classis Propriae lumina non tam mortis necessitate, quam horrore libidinis.* Super haec doctrinam magis Doctoris Ecclesiae quoddam doctissimum ingenium speculatur dicens: caput Joannis a corpore recisum oculos clausisset, ne quellam a qua disco ferebatur, videret. Ne hoc factum putaret ex odio, vel vindicta, quia columba innocentiae felle vindicta carebat. An solam mercedem, ne ad visum illius profanae spectet cor communiaretur? nequaquam; nam quia haramaco munitus, & balsamo virginitatis unctus erat. Magis erat Angelus, quam homo. Sed quid dico? an non erat metuit Joannes? an non ejus corpus erat cadaver? & quomodo potuit videre sine potentia visiva? quomodo ergo ait sanctus Ambrosius, quod oculos seravit. Non mortis necessitate, sed horrore libidinis? difficultatem hanc subtiliter movit P. Didac. Celad. *Impudicus timebat ejusmodi conspectum sancti Joannis Prophetae virginitatis decus, castitatis honoris, puritatis Angelus mortuus est, & ad idem venit: cadaver est, & cadaverentes claudis oculos, & invisibilem ad visionem, inopros ad lapsum, quod iam defunctus horret pericula, qui dum ad huc vivens, frustra timeret?*

Et respondet id ad nostram instructionem factam, ut ostenderet, quod esto finis facti sicut Joannes, nihilominus nos valde sollicitos esse debere in claudendis oculis ne iocundemur illa objecta, quae nos possunt inducere ad peccatum mortale. *Ille enim non sibi carere, sed nobis vitam dicit.*

Esai. 3.

Ioachim. Abbas. cap. 1.

præcæ. Claudii lumina, ut sic nobis exemplar ad cauterium.

18. Non tantum oculi, sed & verba postulat esse occasio nostræ ruinæ spiritualis. Ideoque non minus ab aspectibus, quam à verbis cavere debemus. Quid prodest bene cunctare oculos, & non esse circumspectum in verbis? & quia habemus doctrinam sancti Iohannis illam profiteri certus, quod exemplares a finibus à tam sancto præceptore recipere non deprecabimur. Arguens Herodidem dixisse legitur: Non licet tibi habere uxorem fratris tui. Nec invenio, quod Herodidem eodem iure permissam permissam sit. Cur ergo illum reprehendit, & hujus criminis coarctat: an forsitan hujus indignationem in eum timere, hoc non credo, quia nimium zelabat honorem Dei, & animæ illius salutem. Audite quid respondeat Doctore citatus: Non timet esse reus mortis propter asperum colloquium, sed forte reatum feminam colloqui. Omne enim feminarum colloquium in periculum Iohanni est. Voluit docere omnem occasionem peccandi mortaliter, & Deum offendit esse fugendam.

19. Quam provida fuit Deipara, esto nullum timeret periculum, vel damnium in occasionibus vitandis? Elisabetham gravidam in vita, apud eam habere usque ad ortum Joannis, sed illo nato statim domum rediit: Mansit autem Maria cum illa quasi mensibus tribus, & reversa est in domum suam. Cur ita celerem acceleravit: an forsitan non fuit grata forsitan aliquo fuit læta? quodnam quæ est negotium eam redire fecit: nihil horum, subsistit. Possent quidem multæ rationes adferri, sed dicam eam quodam modo: Mansit quam diu potuit, & abiit quando debuit. Sed cur hoc? conlanguine, amici, & plures alii ob filium natum. Zachariæ, & Elisabethæ congratulatum illuc venturi erant, idcirco abiit, quia ubi est concursus populi, etiam est occasio peccati. Scio Deiparam ob plenitudinem gratiæ ab his periculis securam fuisse. Discessit itaque, ut nos fugere occasiones disceremus allicientes nos ad peccatum. Hanc opinionem approbat dictus scriptor: MARIA Virginum omnium regina, & imperatrix, fugiebat multitudinem hominum qui ad eam concurrerant. Et Theodoretus idem confirmat: Et reversa est in domum suam, scilicet propter multitudinem, quæ ad partum congregata erat. Ex hoc discimus, quod si nobis postquam imaginari, affuturam aliquam occasio-

nem peccandi, si præsentem finis nos debere abire, si absentes illuc non recedere.

20. Ultimo volo, ut hanc politiam celestem à Filio DEI discamus. Apud hunc firmata a cœlata fuit, quod thori fidem violaverit. Hæc mulier modo deprehensa fuit in adulterio, Christus illam abolvit, dicens: Nemo te condemnavit mulier, nec ego, te condemnabo. Maximo opere hæc de te miratur sanctus Pater Augustinus. Domine quid facis? si peccavit juxta legem, lapidetur, secus inferri poterit, te adversari justitiæ, & favore is, qui merito sunt castigandi. Quid est Domine favore ergo peccatis. Nequaquam, ait meus sanctus Pater, observare quid eveniret; omnes etiam ipsi accusatores se subduxerunt, & remansit solus IESVS, & mulier, & quamvis Christus esset impeccabilis, ut ab illa se expediret, necansam eum ea solus habere haberet, eandem liberam pronuntiavit. Ideo dixit, vade, & jam amplius noli peccare. Per hoc docere voluit, quam soletet cavende sint occasiones peccandi. Hanc fuisse Christi intentionem testatur Celada: Cum remansit solus cum muliere, non eam moratur ut causam disceret, & sententiam dicat, sed statim dimittit eam. Non timet Christus periculum sibi, sed nobis offert cautelam periculi.

21. Quomodo ergo sit secutus Christianus, si occasiones vitare non studeat? si infirmitates corporis originem ducant ab in dispositionibus animæ, quomodo illæ possint curari, si his non applicetur medela? laudetur ergo prudentia Christi? qui curans paraliticum, primo sustulit peccata: Remittuntur tibi peccata tua, dein curavit paralyticum: Surge, tolle lectulum tuum, & vade in domum tuam. Hinc Doctor Angelicus: Quid est, quod iste petebat sanitatem corporis, & Dominus dat sanitatem animæ? ratio est, quia peccatum erat causa aegritudinis. Vnde fecit Dominus sicut bonus medicus, qui causam curat.

22. Cui chara est vita, non solum sibi cavet à morte, sed & ab infirmitatibus, nec dolorem capitis sentire vellet. Si ergo velis evadere mortem æternam, cur non tollis omnem occasionem? Qui vitam diligit, non solum mortem, sed morbos etiam studiose fugit, qui vitam ad mortem manunt. Sic Christophorus Burgensis. Sed unde venit, quod homo occasiones malas querat? an forte confidit in suis viribus? occasio est velut ignis, homo sicut palea, vel fenum; Omnis caro fenum. Applica paleam igni, & videbis quid

D. P. Aug. Tract. 33. n. cap. 8.

D. Ioh. c. 8.

Didac. Celad. com. in Iud. c. 8. v. 31. & 36. n. 107.

D. Thom. in cap. 9. D. Matth.

Christ. Burg. in Matth. c. 5. fol.

D d 2

Handwritten notes in the right margin, including the word "licet" and other illegible characters.

474. col. 1. & 2. lit. A. & B. Iſai. c. 40.

Chryſoſt. in Pf. 50.

Idem ibid.

To. Hering. in tract. de Molend. q. 52 n. 8. Bald. in c. 1. col. 2. de eluſ.

quid ſequatur. Debemus conſiderare nos non eſſe lapideos, vel ferreos, ſed fragiles, & inclinatos ad malum. Sic Sanctus Chryſoſtomus. Num tu ſaxum es? num ferrum? homo es communis natura imbecillitati obnoxius, ignem cervinis nec ureris? Interrogate à Propheta Davide, quam nociva illi fuerit occaſio. Fuit eſca, quæ ſtatim in corde ejus accendit ignem concupiſcentiæ: Vidit mulierem lavantem, pulchritudine captus eſt, telam excepit, vulnere aſfectus eſt, Miſit duntaxat ad illam, venit illa. Et quid evenit? Flagitium perpetratum eſt, ſic ait Chryſoſtomus.

Abſolutus es à peccato, & manes in ejus occaſione? nihil profeciſti, es in periculo proxime relabendi. Si peccatum expellas, Dæmon perdit poſſeſſionem tuæ animæ, ſed niſi tollas occaſiones, illius dominium retines. Hinc lex: Remanentibus reliquis non dicuntur amiſſa jura, & quando non cogitas tunc ſe offert occaſio. Avis dum audit ſiſtilam, ſtatim ſe dimittit, & homo ſi repetit occaſionem, ſtatim cadit. Poſſem dicere, ut hiſtorias ſacras & profanas legeres, nam invenirentur innumera exempla. Appello ad ſolam experientiam, quam nemo noſtrum evaſit. Vos illam conſiderate, dum ego quieſco.

ALTERA PARS.

22. Mundus eſt plenus occaſionibus, non movemus pedem, quin ſeſe offerant, ſi oculos attollas, ſtatim ſe exhibent objecta ſenſualia. Si diſcurras cum amicis, lingua te allicit ad murmuraciones. Si videris nonnullos diſcurrere in ſecreto, aures te incitant ad curioſitatem, ut auſcultes quæ ad te non pertinent. Si tibi res aliterius committantur, voluntas tibi ſuggerit furtum, & manus vult partem ſuam. Si vadas ad Eccleſiam, vel domum venis, mille reperis impedimenta, quæ te impediunt à bono, & invitant ad tabernas ac ludos; Verbo; nunquam deſunt occaſiones inducentes ad ruinam, & illas invenis, eſto non quæras. Ita ad populum Antiochenum perorabat Chryſoſtomus. In bello ſumus, in mundo, in cirenſu noſtro impij ambulantes, Peccatores intendunt arcum, hic quidem aures ſequitur, ut jucundas detractiones audiamus: hic oculos excitat in laſciviam, ille vero linguam, ut fratribus inferat convitia, hic autem ventrem in ingluviem irritat ille vero manum in avaritiam, & rapinam, alius vere pedes movere in malitiam hortatur.

23. Obſtupeſceretis N. ſi occaſiones audieritis, quæ Iſraelitis in Babilonica captivitate ſeſe offererunt, & quid egerint, ne offenderent Deum. Simul cum illis Hieroſolyma ruſſa ſunt, & in Babiloniam abduçti Levitæ, quiſtumenta muſicalia contulerunt, quibus ut ſunt in templo Salomonis dum hymni ad gloriam Dei cantarentur. Quadam die Babiloniſis in mentum venit, ut Levitæ ſacras litteras in templo Salomonis decantari ſolitas canerent: Hymnum cantate nobis ac canticum Sion. Excitantur ſe dicendo, id lege eorum eſſe veritatem, præ abſque periculo hymnos ſacros poſſent in terra gentilitium cantari, Quomodo cantabimus canticum Domini in terra aliena? Bellaminus nonnullos Interpretes ſe legere caſſicit: In terra aliena, id eſt in terra Dei alieni, atque ideo noluiſſe Iudeos canere honorem Dei veritatem falſi Dei Babiloniſis ergo hac petitione Levitæ præbuerunt occaſionem graviter peccandi, & abſolute inſtumenta voluerunt concitari, & ſequenti die, ſi id libenter, ſive illibenter facerent, illa tangi, & ut teſtatur quidam gravis ſcriptor, id id eorum fecerunt, ut ſacris hymnis illuderent ſed, in his periculis ſe expedirent, audite, quid Levitæ hoc re decreverint: Ut ambabiles redderentur ad palanda inſtumenta, deoribus pollices ſibi præmorderunt, Ita teſtatur Labara. Sic Anaxarchus à Nicocreonte Tyranno Cypri tormentis aggratus, ne occaſionem haberet ſecretum recitandi, linguam in fruſta diſcepiſit.

24. Ipſemet Deus appetit ſciens occaſiones ad malum pettrahere, audite quid non fecerit, ut illas extirparet. In monte Oreb creator noſter in Rubro Moyſi apparuit. Apparuit ei Dominus in flamma ignis in medio Rubi, quæ eſt hoc paradoxon apparere in dumero. An Deus melius non offendiſſet ſuam magnificentiam, aut pompam, ſi apparuiſſet in cypreſo altiffimâ, Olivâ pacificâ, Palmâ victoriosâ, cedro incorruptibili, vel in alia planta nobiliori? aquilæ generoſæ indifficite delignantur in ſepibus, & dumetis, & Deus pro ſuo pompoſo eligit viliffimas ſpinas: Expolitorum ceteri in hunc locum mille reſponſa adierunt, verum ad meum propoſitum quadam doctrina ſancti Athanaſii, & Theodoretii. Hi aſſerunt Hebræos ab Ægyptiſis didiciſſe conſtrictionem dolorum lignecorum, eorum demque, tanquam verorum numinum adorationem; voluit ergo Deus apparere in cedro, palma, olivâ, vel cypreſo, quia Hebræi ad imitationem Ægyptiorum er

illis statuas fabrica fierent, easque adorassent. Ut ergo tolleretur haec occasio, elegit spinas ex quibus idola, vel statuae fieri non possunt. Vidit Dominus Hebraeos ex pessimo exemplo Aegyptiorum ad idolatriam propensos unde si Deus in cedro appareret, propeterentur ipsi inde consecrare aliquid, quod adorarent idolum: quare ut omnem ab eis occasionem amoveret, in rubo apparere voluit, ex quo neque parvillum consecrari possent.

25. Si nos ipsos considerarem, profecto videremus quam necessarium quoque sit, ut respectu nostri occasiones etiam tollat. Cognoscit Deus divitias tibi posse causare damnationem aeternam, & quod illas magis quam Deum adorares, & pro idolis haberes, juxta illud, Dives effectus sum, inveni idolum mihi: sed quia desiderat tuam salutem, sustulit haec occasionem, & te ad incertam redegit. Multi lamentantur se debiles esse complexionis, semper male habent, nunc laborant febri, nunc podagra, murmurant contra Deum, & verbis indignabundis eum admonentur, & nonnunquam patientia amissa in blasphemias erumpunt. Verum Deus sanitatem eis nocivorem moribus praevidet, quia sanitas illis foret occasio plurimum peccatorum, illam auferret & infirmitatem immitteret. Quod sunt, qui aspirant ad honores, & dignitates, ut coram mundo sint celebres: sed quia Deus id saluti valde noxium, & animae bonis maxime damnosum videt, tollit occasionem, & conceptus, ac extra in fumos abire facit. Bonus Dominus, nos inquit idem Theodoretus, cernens homines ad divitias, delicias, & honores ita propensos, ut ex his idola sapere faciant quae adorant, avarus enim aurum adorat, est enim avaritia simulacrorum servitius, ab his mundi occasioibus liberos cupiens,

divitias vobis, & cetera mundi bona misericorditer negat, & tollit.

26. Et tamen sunt non pauci, qui non tantum non fugiunt occasiones, inducentes ad malum, sed illas quaerunt, nec illas reperire timeant, etsi sciant, per easdem multos petire; sed tales cerebro vacui sunt, & peiores bestis, quae gressus siliunt, dum fovea, vel aliud incommodum iis obicitur. Et tamen homo videns plures per occasiones ruere, nihilominus iis inventis se non subtrahit, vel non inventas quaerit. Hoc demitur S. P. Augustinus dicens: Praeceptum est qui transire contendit, ubi conspexerit alium cecidisse, vehementer effrenis est, cui non incutitur timor a clerico.

D. August. ib. de sing. cleric.

27. Verum nos, qui sumus rationales, & Christiani, ne deteriores habeamur bestis, non solum occasiones, sed & umbras earum fugere debemus. Astrologus quidam nobili cuidam sibi caveret ab aquis, utpote periculum esse ne illis periret, praedixit. Ita hic illas fugit, ut nec vinum illis dilueret. Bene nobis elcet, si haec regulam in moralibus observaremus.

Sanctus Gregorius de Ursicino sanctitate & annis grandaevo presbytero refert, quod foemina quaedam aetate etiam matura exploratura accederet, dum vita defunctus esset, illum vixit resumptis spiritibus vitalibus (agebat enim animam) his verbis memorandis eam compellasse: Recede a me, adhuc igniculus viruit, paleam tolle, & tamen hic sacerdos erat factus ad mortus, & illa foemina rugosa, & annosa. Monitum ergo Seraphici Patriarchae sancti Francisci admittite: fugite occasiones illas, quae possunt aut edomitae carnis resuscitare igniculum, aut pudicae mestus maculare nitorem, & ite in pace.

D. Gregor. 4. Dialog. cap. 2.

DOMINICA DECIMA NONA POST PENTECOSTEN.

Simile est regnum caelorum homini Regi, qui fecit nuptias filio suo.
Matth. 22.

ARGUMENTUM.

Homines aded caci sunt, ut pejora eligant, meliora negligant, temporalia aeternis praeferrant.

Aded caci sunt homines in eligendo, ut quilibet experientia teste meliora videat, & pejora amplectatur, idcirco morem pravam Poeta deplorans cecinit.

ritò Philosophus stultum vocat: Qui omnia per omnes melioribus deteriora sectatur, finibus suis est. Talis fuit Esau, qui unico edulo, pro Esau mutavit jus primogenitum. Ob pugnam oleum dicitur fratri suo Jacob primogenituram vendidisse. Sic Brasivus Roterdamus, & Eucherius Episcopus Lugdun. Iste Esau primogenitum suum pro potiore copus Esau primogenitum suum pro potiore escam fratri suo juniori vendidit, ac postea modum poternas benedictione privatus est. Et quis delectat populum Isaaciticum nauseasse canit manna, dicendo: Nauseat anima nostra super Esau cibo isto levissimo, & postea appetitit alia, & cepe, cibos adeo viles, & gustus distosiores ipsa verum est, hominem semper eligere pejora. Nec desunt Scripturae tam sacrae, quam profanae, quibus ob veritatem omnibus parabola hodierni Evangelii pra omnibus eligo.

Ovid. lib. 7. Metam. D. Gregor. Nazianzenus. Pempt. de virt. hum. Eu. seb. Gall. hom. in die pen. in bib. vet. P. t. 5. f. 672. col. 1. Thadde. Perusi. in 8. co. 1. l. B. Hippoc. in Epic. de l. 10. mo. Nicomac.

Vide meliora probos, Deteriora sequor. Et Gregorius Nazianzenus. *Id facio quod minus mea damnat, & odit, Oblivisque malis.* Hunc defectum aded notabilem etiam agnovit Euseb. Gallic. ideo nobis instruendis scripsit *Quid autem suadet (charissimi sapientia PP. t. 5. f. hujus acuti) nisi nocitura quare, amare peritura, negligere salutaria, & pro nihilo putare peritura.* Hoc etiam notavit doctus interpres Isaie dicens: *Nostri cupiditatibus allecti, ac seducti quae nobis proficua sunt negligimus, & noxia quae cum-plectimur.* Imitamur infirmos, quae nociva appetunt, & proficua nolunt. Porro causam hujus assignat Hippocrates, quia *statura morbo corrupta appetit sibi nociva.* Tales se ostendunt similes iumento, quod teste experientia *maruli stramenta quam aurum.* O insanium nimis stultitiam, O stultitiam nimis insanam! o calamitatem deplorandam lachrymis sanguineis. Ferrum auro, luteum gemmis, lilia urvicis, rosas spinis, granum paleis, luci tenebras, terrae caelum praefert, idcirco hominem aded cacum me-

2. Homo quidam fecit nuptias filio suo & misit servos suos, vocare invitatos. & noluerunt venire, & neglexerunt. Sub praetextu enim potius ad villam, & negotia. Alius in villam suam, alius vero ad negotiationem suam. Apud scriptores factos certum est, sub metaphorâ haturum nuptiarum bona caelestia ad animam pertinetia denotari. Sic Ludolphus Cathustianus, *Preparavit futuram gloriae, & vite aeternae refectorem, & caelestem, seu aeternam beatitudinem, quam sanctis animabus ab aeterno preparavit Dominus.* Sub figuris vero villae, & negotiorum bona temporalia corpori convenientia significat. *Quid per villam, ait Gregorius, nisi terrena sub-*

flantia designantur: & Jordanus à Saxonia, per la-
 teron velle intelligitur: omni occupatio corpora-
 li circa terrena, impediens aivina. Per negotia-
 tionem vero occupatio movetatis circa taba.
 Homo guttam adeo habet pravum, ut magis
 appetat bona temporalia ad corpus, quam cœ-
 lestia ad animam spectantia: Sic beatus citatus,
 Solent homines mundani plus sollicitari de tempo-
 raliis, & transitoriiis quam de spiritualibus, &
 aternis. Conloquitur doctrina S. Gregorii, Plus
 diligimus terrena, quam spiritualibus occupamur,
 id videlicet hoc dicitur, si ut spero mihi silen-
 tio, & attentione favoreat.

PARS PRIMA.

P Est certissima non solum apud doctos,
 sed & experientia practicata ab indoctis
 voluntatem humanam non solum ferri in bo-
 nam veram, vel apparens, sed & tendere in il-
 lud, quod majorem rationem boni continet.
 Natura hanc ordinem nostræ voluntati indidit,
 quem tamen nos directè violamus. Bona cœ-
 lestia sine comparatione esse meliora terrenis
 lapidibus probem, nihilominus homo adeo est
 cæcus in eligendo, ut abhorreat cœlestia, & avi-
 ditate raris terrena appetat. Res, quæ venerabi-
 len Bedam suspirare fecit. *Heu nos serventissi-
 mus in terrenis, & frigidissimi in cœlestibus,
 & saniam in rebus parvis exhibemus alacritate-
 rem, ad majora tepidissimi, terrena sine fine qua-
 rantur, cœlestes divitias, & immortales honores
 ipsa quadam dissimulatione negligimus.*

Hic etiam volens alludere S. Athetius Episc.
 Anaxiz dixit: *Vbi impensa lucrum inastabile,
 silicetque aternam adjfert, compressa manu pe-
 cunia colubenas, ut nec pauci quidem oboli exci-
 diam, ubi vero de sumptibus agitur, quos & pec-
 cata committunt, & poena infusa, ac vel ipsum i-
 gnis supplicium consequuntur, ultra opes effundunt.*

Et si ad probandum paradoxon tam verum,
 quam incredibile non judicetis, sufficere doctri-
 nes citatos, en auctoritatem Pontificis, cujus
 doctrinam Spiritus Sanctus dictavit. Omnes
 homines facti delictores in terrenis rebus fortes sunt,
 in cœlestibus vero debiles: nam pro temporali glo-
 ria, quæ ad mortem dejudare appetunt & pro
 speperata nec parvum laborem subeunt: pro
 terrenis lacris, quasi libet injurias tolerant, & pro
 cœlesti mercede, vel tenuissimi verbi contumeliæ,

ferre recusant. Terreno judici toto etiam die
 assistere fortes sunt, in oratione vero coram Deo,
 vel unius hora momento laxantur.

4. David de promissione à Deo Israelitis fa-
 cta, nempe quod eos introducturus sit in ter-
 ram promissam, locum felicissimum, &
 maxime delictiosum, sub metaphora lactis,
 & mellis, cum exhibet: *Descendit ut liberem
 eum manibus Agyptiorum, & educam de terrâ
 illâ in terram bonam, & spatiosam in terram
 quæ fluit lacte & melle, terra fuit omnibus abun-
 dantissima & amœnissima, habens quidquid
 desiderari potest, & nihilominus dicit Psa-
 lmita, Pro nihilo habuerunt terram deside-
 rabilem. Et illo in Agypto degerunt sub durâ
 servitute, & non nisi fici, & fime torque-
 rentur, tamen magis affici Agypto videbantur.*

Exod. c. 3.

Psal. 105.

Ab his forsitan homines didicerunt, ut potius eli-
 gent hanc terram Babiloniam, quam cœlestem
 Jerusalem, locum revera promissionis, ubi Deus
 expectat, ut nos immarcescibilibus bonis æ-
 ternæ beatitudinis glorificet, & tamen optime
 dici potest, *Pro nihilo habuerunt terram deside-
 rabilem, & ut declarat Incognitus, David in-
 tendit reprehendere eos, qui pro nihilo reputant
 terram viventium, per ipsam terram promissio-
 nis figuram.*

Incognit. in Ps. 109

O malam politiam mundanorum, qui lutum
 gemmas, & gemmas lutum aestimant. Huic
 cum sit terrefactus, toto affectu adherent, has, quia
 sunt bona cœlestia, nec oculo dignantur.

5. Gratiôsâ metaphora id confirmavit Vates
 regius, *Super flumina Babilonis illic sedimus, &
 flevimus dum recordaremur tui Sion. Per has
 aquas fluminis Babilonici intelligi bona tempo-
 ralia affirmat Cardinal. Bellarm. Flumina
 Babilonis sicut bona temporalia hujus mundi, qui-
 bus qui affixi sunt per desiderium, cum istis aquis
 volvantur in præceps, donec ad abyssum magni
 maris aternam puniendi præcipitentur. Et S. P.
 Augustinus; Flumina Babilonis sunt omnia,
 quæ hic amantur, & transeunt.*

Psal. 136.

Bellar. in Psal. 136.

D.P. Aug. ib. f. 518. col. 3. R.

Et alibi loquens de affectu nostro erga bona
 cœlestia dicebat: *Stantes erant pedes nostri in
 atris tuis Hierusalem, id est, interpretatur Re-
 migius Antiochodensis. in amplitudine gloria
 cœlestis, ubi nullus possessioni alterius angustabi-
 tur, sed omnes spaciôsè, & copiosè regnum posside-
 bunt.*

Psal. 121. Remigius Antioch. in Bibl. v. P. P. 1. 9. p. 2.

Hic unum dubium moveo, cur David ait ho-
 minem bonis terrenis invidere: *Illic sedimus,*
 & sic

Handwritten marginal notes in a cursive script, including the word "licet" and other illegible characters.

& super caelestia stare stantes erant pedes nostri? demonstrare voluit, flocci nos ducere caelestia, ac per transennam illa rantum aspicere, terrena vero nos magni aestimare, & fixe intueri. Huc videtur alludisse Incognitus dicens, *Habet Babylon suos sectatores consulesque paci temporalis, & nihil ultra spectantes.*

In cog. in Psal. 136.

D. Luc. c. 16. Vgo Chavens.

Dionys. Carv. in c. 16. D. Luc. art. 30 f. 118. Idem vidiam.

6. Chillus mundanos filios caeli comparans dicebat, *Filii huius saeculi prudentiores sunt filii lucis.* Non est verbum, quod mystico, & difficultate careat. Hugo a sancto Choro, & Dionysius Cathusianus per filios huius saeculi mundanos, per filios vero lucis iustos intelligunt. *Id est dilectores mundi: qui mundum istum pro patria amant, in terrenis hereditatem excipiant, saeculo se conformant, temporalibusque potius, quam divinis intenti sunt.*

Sed quomodo possit esse, ut mundani servis Dei sint prudentiores? Ab Aristotele probari scio, prudentiam reperiri tantum in bonis, & non in malis, ergo maior prudentia in iustis dari deberet, quam in iustis. Idem Cathusianus hac

Dion. ibid.

verba explanat, *Prudentiores hoc est astutiores & diligenter in acquirendis temporalibus.* Salva-rot ergo mundanos esse sollicitiores in contradicendis terrenis, quam iustos in caelestibus bonis dicere voluit. Sed quid non agunt iusti, ut acquirant gloriam? Eremos incolunt, fonte, & cetera vescuntur, vitam ducunt austeram, cilicia portant, ad sanguinem usque se cedunt, nunc sitim, nunc famem, nunc calorem, nunc frigus libenter tolerant, noctes vigiliis, & precibus salunt, & si opus sit vitam, sanguinem profunde re sunt parati. Et adhuc possibile sit mundanos esse magis industrios, & laboriosiores, hanc terrena acquirant, quin imo: audite Ludolphum a Saxonia, aut Eusebium Emisencum. *Prudentiores sunt illi in malo, quam isti in bono. Vix enim inveniuntur aliqui sancti, qui tantam prudentiam, & curam habeant in acquirendis aeternis, & permanentibus, quantum aspiciuntatem, & calliditatem isti habent in acquirendis bonis temporalibus, & fugitivis, pro his enim die nocteque vigilant, angustiantur, laborant, & per fraudes, rapinas, furta, proditorum, perjuriam, homicidia & his similia: has tales divitias coacerare non cessant. Sane hoc non facerent, nisi terrena caelestibus praepone-rent.*

Ludol. de Sax. p. 2. c. 15. Euseb. Emis. ibi quid Al. cum in Dom. 10. post Pent. f. 230 co 3

7. Cainum primum auctorem huius pessimae politiae, hocque semen infernale ab eo in cordibus nostris fuisse latum credo: audite. Impius ille fratriqida, dum a Deo interrogatus, num ali-

quid sciret de fratre, respondit: *Nunquid esus, Gen. 4. fratris mei sum ego? crimen Deo occultare putavit.* Hinc sententiam maledictionis pronovit, *Maledictus eris super terram.* Et cum omnibus fructibus & bonis, quae terra producit, privavit. *Cum operatus fueris eam, non dabit tibi fructus suos.* Quod diras in se fulminatas patenter tulenti credo, sed dum fructibus ab agris sibi produendis est orbatus, subito bile est inflammatus, & cum Deo altercans rous succentus velut alpis venenosa recalcitrans, temere ei replevit. *Si ejicus me a facie terra, & a facie tua abscondar, quia frugibus terre ne privalli in vindictam, coram te hand comparebo, deinceps oculos meos nec unico tui intuitu donabo, fructi occurrereto, teipsum vetaam ne te videam, sic patet erimus. A facie tua abscondar.* Videbo N. An hunc nebuloneam, qui tam temere & inconsiderate, cum Deo contendit, placare possim. O Cain, cur ita vociferaris? ne sis ita impatiens, comprime motus, animum que compone. An forsitan tibi supplicium nimis grave videtur? an forsitan divinam iustitiam nimis rigidam obque-rectis? quin potius gravitas criminis teincedere deberet, ut hanc poenam patienter acceptares, speratque in Deum, qui dum bonis mundanis, & frugibus te privavit, calum, & gloriam paradysi tibi sic daturus. Hic subintrat Philo. Hebraeus, & impium Cain audaciter respondisse dicit. *Si me privas bonitate, ago tibi gratias pro caelestibus, non hanc, sed illa volo, illi astimo: Quasi dicat, si non praebeas mihi bonitatem, nec caelestia quidem accipio, si non datur fructus paradisi, nec virtutem quidem desidero, si non datur portuaria humana bona, divina tibi quoque habeto.*

8. Duo genera bonorum proponit Deus. Primi generis sunt caelestia: *Beati pauperes spiritus, quoniam ipsorum est regnum caelorum.* Hanc bona sunt maxima, sunt regnum paradysi & quid plus dici potest: *Regnum caelorum.* Facillimo negotio, sine ullo labore obtineri poterit, idque per unicuique actum voluntatis. Tantum his pauper mente & ditissimus eris. Sed quando tibi haec bona caelestia donabit? an post plurimos lapsos annos? an tempus in tempus differet, ut illa tibi largiatur? non: sed statim, tunc hoc momento. *Quoniam ipsorum est regnum caelorum.* Aliud genus bonorum, nempe terrena, sunt: *Beati mites, quoniam ipsi possidebunt terram.* Quid vilius terra? & ad illam consequendam, quid factu est opus? poterit esse mi-

tem, & manufactum. Si quis in re jaciatur convitia, referat illi gratias. Si quis tibi impingat alapam, e-
jus manus bene precare, alteram ei genam por-
rige. An tibi est animus actiones has naturæ re-
pugantes faciendi? *Beati mites.* Et dato quod
hic unus, qui animum habeat has difficulta-
tes manifeste superandi, quando tandem ob-
tinebit hæc bona, quæ nomine tenus tan-
tum bona sunt, id nescitur. *Possederunt,* de fu-
turo Deus id scit, forsitan post mille annos vel in
fine mundi. Et nihilominus homo habet ju-
stum in male affectum, ut meliora appetat, & de-
teriora amplectatur, potius elegit magnos labo-
res ad acquisitionem nihil quantumvis terreni.
Potius vult aliud fructum, quam sine diffi-
cultate statim in possessionem regni caelestis in-
tromitti. Audivisti Iulianum majorem? & ta-
men id est verum. Nec putas me id somniare,
nam quidam interpretes moderati, sed fide digni
id tibi dicent. *Mavult homo mundum alium verum
de futuro, quam regni caelestis possessionem de præ-
senti.* Hi agunt velut canis Ælopi, qui carne re-
lecta in umbra involavit. Veritatem rei relin-
quunt, apparentia amplectuntur. O magna de-
mentia hominum exclamabat, Ambrosius Epif-
copus Lamocensis. *Quid enim stultius, quàm ve-
cordius cogitari potest, quam umbris insipientem
suam veram amittere?* O magnam Iulianum ad nu-
ptias invitatorum, dum nuptiis negotia præpo-
nunt. *Neglexerunt, & noluerunt venire. Et
abierunt alius in villam suam, alius ad negotia-
tiones suas.*
9. Vehementer caustum, unde hæc mala af-
fectio, & disordo gustus humani provenit sci
recepto. An reperiri possint meliora bona,
quam caelestia? Divus Gregorius id dicat. *Qua
mentem lingua dicere, vel quis intellectus capere,
possit illi superne civitatis, quanta sint gaudia?
Anglorum. choros interesse cum beatissimis spiriti-
bus gloria. Conditoris assistere, præsentem virtutum
coram deo in scriptis unum lumē videre, nullo mor-
tu metu affici, incorruptam perpetuam munere la-
tari eorum ad dentur bona magis vilia, & mi-
nus substantiosa, quam terrena? hinc Divus
Bernardus in os is loquens, qui talia bona ap-
petunt a jehar, filio Adam, genus arvarum, & am-
brusiam, quid vobis cum terrenis divitiis, & glo-
ria mundi, que nec vera, nec vestra sunt? aurum,
& argentum nonne est terra rubra, & alba, quam
plures hominum error fecit, aut magis reputat præ-
senti? Nunc videte an etiam, dum dico: nu-
ptia Evangelicæ, & caelestis pertinet ad ani-
mæ beatitudinem.*

mam, villam veni, & negotia spectare ad cor-
pus, hæc eligi, illa contemni, quia magis æsti-
mantur bona corporis, quam animæ. Hæc non
est mea opinio, sed veritas certissima Scripturis
probata
10. Hæc defectus Hebræis inseparabiliter ve-
lut proprium quarto modo ad hæc. Cunctipoten-
s manus hunc populum, a dura servitute Æ-
gypti liberavit, & pedibus sicis per mare rubrum
duxit, exercitum Pharaonis submersit, aquas so-
landæ eorum siccavit, & lapide eduxit, Regem Cha-
naanæ unum, Adrat ei subiecit, & tamen contra De-
um & Moysen murmuravit. *Locutus contra De-
um & Moysen, ait: Cur eduxisti nos de Ægypto ut
moreremur in solitudine: deest panis, non sunt aquæ,
anima nostra naufragat super teibo isto levissimo.*
Res, quæ Deo valde displicuit, & facti textus
ait. Dum ut eos puniret, certos serpentes immi-
sisse, qui e terra profluentes vulsum, & vitam
corum petebant, eosque morsu inficientes occi-
debant. *Misit Dominus in populum ingentes ser-
pentes. sed ille Deus, qui est magis misericors
quam justus, intuitu Moysis, hoc remedium li-
berando populo suggessit. Fac serpentem æneum,
& pone eum pro signo, qui percussus aspexit eum,
vivet.* Moyses crucem formavit, eam in terram
plantavit, & serpentem æneum in eâ suspexit,
Quem eum percussus aspicerent sanabantur. Ea fi-
gurata: veniamus ad figuratum.
Hebræos serpens venenosus peccati infide-
litaris momordit, & virus oblationis supra
eorum viscera sparsit. Deus is remedium pro-
vidit, non serpentem venenosum, sed Christum
gatosum in monte Calvarie in ligno crucis sus-
pensum, ut eum oculis fidei conspiciant, & filium
esse Dei credant. Sed illi eum inruerunt, & que cre-
dere nolunt. Nec aliam causam assignare pos-
sunt, nisi quia serpens æneus pro salute cor-
poris, Christus verò pro animæ bono ordinatus
fuit. Illum reverentur, Christo verò oblectantur,
quia bonum corporis bono animæ præfer-
runt. *O impietatem Iudaorum, exclamabat San-
ctus Ephraim Syrus quoniam serpentem adorant,
& Christum averfantur: & temulentiam temporum!
quoniam propter serpentem crucem colunt, & cruci-
fixum Christum non adorant.* Et Cardinalis
Marcus Viguierus subjunxit *Homines qui à De-
monibus in hac solitudine & silva condempna huma-
norum affectuum per varias suggestiones peccato-
rum venenati sunt, Christi crucifixione, morteque
absolvuntur à culpa, liberantur à pena, præfer-
vantur in gratia, si modo illum intueantur per fi-
dem,*

Nam. c. ai

licab

D. Eph.

Card.

Marcus Viguierus
Christi l. l.
sol. 197.

Ec

dem,

dem reſtam Sed Hebræus velut infidelis non vult eum aſpicere, & Chriſtianus, tanquam ingratus non vult eum agnoscere. Hinc ſe non potuit continere Moyses, quin eos gentem abſque iudicio, & prudentia vocaret: *Gens abſque conſilio eſt, & ſine prudentia, utinam ſaperent, & intelligerent, ac noſſiſſima præviderent.* Juxta opinionem Titelmanni dicere voluit: *Gens ſtilia eſt populus iſte meus, abſque conſilio, & abſque prudentia, non ſecundum recta rationis iudicium vitans inſtitutus, neque cum prudentia debita quid agat conſiderans. populus abſque ſano iudicio eſt, non attendunt quid æquum, ac reſtam, quid decens, atque con veniens, utinam quid ſit utile, atque expediat, ſed inconſulte, & imprudenter nimis ea eligunt, & agunt quæ ſibi ſummè inuſita ſunt, & maxime nociua.*

11. Dum Saluator ad civitatem Nazareth perveniſſet, occaſionem parandi miraculum invenit. Quidam Paralyſi graviter afflictuſ miſere in lecto, quem illi paupertas reliquerat, jacebat. Ductus fuit ad Medicum ex lecto, & ut ab illo curaretur. Videt illum Saluator, greſſus figit, oculis eum intuetur, & elevans manum miraculoſam illi ex viſu, conſideret ſuæ virtuti quantoctius peccata ſibi condonanda, *Conſide fili, remittuntur tibi peccata tua.* Mira res, quod nemo ob tantum beneficium ei gratias agat, imò factis eum malè habeant, & verbis tanquam blaſphemum perſtringant. *Hæc blaſphemus.* Deinde manibus eum complectitur, illum erigit, pedes conſolidat, & membra & nervos ſtabilit, ac à Paralyſi ſanato jubet ut lectum ſumas, ac domum pergas, *Surge, tolle lectum tuum, & vade in domum tuam.* Aſtantes ad hoc ſecundum miraculum Deum laudaverunt, & Chriſto debitas gratias ob hoc beneficium reddiderunt: *Glorificaverunt Deum, qui dedit poteſtatem ſalem hominibus.* Hæc cor illi gratias agat ſolum ob ſecundam gratiam, & non ob primam, maxime cum dicat Dionyſius Carthufianus. *Majus eſt unquam à languore peccati curare, quàm corporalem infirmitatem ſanare.* Reſpondet Joannes Epifcopus apud Divum Thomam in Catena aurea: floccipendunt remiſſionem culparum in bonum animæ reduſionem, & ideo ſe non exhibent gratias, ac ſanationem à paralyſi magis faciunt, quia corpori proficua eſt. *Glorificaverunt eum & debitas gratias reddiderunt. Audi veniam, & taces paralyticus, nec ullam rependis gratiam, quia plus corporis quàm animæ tendebat ad curam.*

12. Qui vult actiones virtuoſas, vult ad Apoſtolos, ſed qui deſiderat defectus deſiderat à Juda, quia ſi illi fuerint ſpectulum bonitatis, hic fuit ſententia vitiorum: audimus eum circa materiã noſtri diſcuſus; Saluator à Simone leproſo invitato, in ejuſque domo prædicante, illic à Magdalena vas alabaſtrum unguentis pretioſis plenum unguentis ejus capillam ponant ſe unguentiſſe, *Et fraſto alabaſtro effudit ſuper caput ejus.* Obſervavit hanc actionem Judas, & ad Apoſtolos converſus dixit. *Potuit unguentum iſtud vendiſſe plus quàm trecentis denariis.* Tanti æſtimavit hoc unguentum. Sed N. quid egerit hic Apoſtolus, dum factis Magdalena intendit, notemus. Ex cena diſcedit, ſynagoga adit, magiſtrum venditorum, Scribas intercipit, *Quid vultis mihi dare, & ego vobis eum tradam at illi conſtituerunt illi triginta argenteis.* Traditor hanc ſummam accepit, & ſanguinem Chriſti triginta, unguentum vero plus quàm trecentis æſtimat. Ah unguentum diſſundebatur ob bonum coporis, ideo illud tanti fecit. *Effudit ſuper caput, unguento ungebat pedes ejus.* Sargua Chriſti pro animabus ſpargebat, & ſanguinem Chriſti quod flocci pendatur. *Triginta argenteis.* Id docet S. Paulus Epifcopus Nolanus, ſua epistoſa damnandus iudicio, quo triginta aureis vendidit eum, quem mulier, ut ipſe ſaxaverat, accepit centis. *Sed in hoc perverſus, quod ſi ſum totum æſtimans Dominum, unguentum illud cara ſumam.* O bona ſpiritualia, & cupit & zelotes quoniam in vili eſtis apud homines mundanos! ebona reputantur? & commoda temporalia in quibus eſtis reputati, non ob rationem boni quod indubitis, ſed quia guſtus hominum ſunt depravati. *Et neglexerunt, & abierunt, alius in vilam ſum, alius ad negotiationes ſuas.*

13. Duo ſomnia myſterioſa Scipionis facta præſci teſtamentum referunt. Unum Nabuchodonoforis, quod recenſit Daniel, aliud Pharaonis à Moſe conſcriptum. Verum in multis hæc duo ſomnia differunt, ali ego unam diſſentientiam, quæ ad propoſitum meum quædam adducam. Nabuchodonofor ſtatim ſomnia vidit eſt. *Somnia ſugi ab eo.* Verum Pharaon factus adeo tenax in menti impreſſiſ, ut illud expellere cupiens fideliter Joſeph retulerit. *Narraſſerat Pharaon, quod viderat.* Rupertus Abbas ſomnia de illa itaque gradus, cujus caput erat aureum pectus, & manus argenteæ reparaverunt ſe regnum cælorum aſſerit, *Præſequam ſomnia regni Dei.* Idcirco Nabuchodonofor

Frane. Tithelm. in Cant. Moyſ. v. 41.

D. Mart. cap. 9.

Dionys. Carth. ibid. art. 18.

In Epist. ap. D. Th. in Cat. ibi. f. 16. col. 2. lib. C.

habet obliuioni tradidit. Rerum caelestium nec memoriam habere volumus. Sed Pharaos somnias de bellis, fugibus, rebus terrenis, somniam indelibiliter menti impressit, & veluti res fixas in animo sicut in memoriae inclusit. Nonne Manabechus somnium erat de regno Dei, quod omnia alia regna contritum erat. Pharaos in uero de temporalis regni prosperitate? quid mirum igitur si Nabuchodonosor omnino sui somniam memor, Pharaos autem suum tenaciter tenet, & exasperatus nauat? In mente enim peccatorum, terrenis opimitas copia, alia mente reposita, calidum autem memoria facile elabitur. Josephus ualeat diuini parentis intellecta eum uincit eam morem relouit. Duos igitur fecerat filios Ephraim, & Manasse duxit. Pertinens ad domum patris, cubiculum intrat ut bonum senem soletur, & adducens coram eo duos filios suos mandauit ut lectum adiret, & genuerent eum reuerentur. Sed ordinem, & modum obleremus, Posuit Ephraim ad sinistram manam, Manasse uero ad dexteram. Ex significatio horum nominum, & ordine genuerentur horum adolecentium insignitum mysterium colligimus. Cardinalis Vitalis id illustrat dicens, quod Ephraim sit idem, ac affectus, & Manasse idem quod obliuio. Et Diuus Gregorius id confirmat, dicens: Quid namque per sinistram nisi uoluntas, quid uero per dexteram nisi perpetua caritas designatur: nunc uideat, quid Spiritus Sanctus dicere uoluerit. Ephraim ad sinistram, hoc est affectus humanus totus est immeritus rebus terrenis. Manasse ad dexteram, hoc est homo caelestium, & spiritualium obliuiscitur. Sinistram significat temporalia, dexteram aeterna: Duo filii in propheta duo affectus anime: uult ergo affectus humanus quod ad Manasse obliuio ponatur ad dexteram, id est ad aeterna: Ephraim id est affectus ponatur ad sinistram, id est temporalia.

14. Qui in uandauo uellet acquisitionem spiritualium persuadere, idem quod Demostheni conuenit euenire. Hic Philosophus in senatu de letis ad bonum reipublice spectantibus perorabat, sed surdis canebat. Quid fecit fabulam de illo, qui asinum emit, adduxit. Emptor, & uenditor in xitate simul iter agebant, & uterque quae, ut flammam Solis tererent, dominium amittere praetendebat, uenditor se solum asinum, & uero uenditorem uendisse dicebat, emptor etiam uenditorem esse emptam allegabat, per aliquod tempus litigant, neutro uolente cedere, tandem conueniunt, ut licet ad arbitrium deser-

rent. Demosthenes hic discursum abruptis, & seria tracta resumpit. Plures e senatoribus surrexerunt, eumque rogant, ut discursum de umbra ad finem produceret, se libentissime audire uelle de hunc Tunc Demosthenes subiunxit. De umbra asini audire cupitis, de Graecia salute non uultis.

16. Quot discursus de bonis temporalibus, quae non sunt aliud nisi umbra attentissime, & uisibiliter audiunt. Au fruges in agris flectunt bene, an mellis sit futura copia, an pretium frugum sit augendum, quomodo absque periculo amissionis, & damni ex pecuniis possit lucrum haberi, quam sit nocivum ipsas sepelire in cistis. An sit melius illas exponere ad census uel in montibus, aut alio modo ex illa lucrari. Hi discursus attentionem obtineant, & grati auditoribus sunt. Sed si fiat discursus spiritualis pro bono animae, quomodo possit accretione meritum, quodnam opus sit gratias Deo, nobis esse uiuendum Christiane, rationem esse Deo reddendam, paradysum a nobis obtinendum si operemur bene, perendum si male, quam sit deformis anima sine gratia, quam in misero statu sit peccator, si tractetur materia seria in quo consistat salus animae, parum haec curas, fugite non audire, distraheris, Auditores uultum amouent, terga uertunt, & tacite dicunt. Audiemus se de hoc iterum. O miseriam maximam. De umbra asini audire cupitis, de anima salute non uultis.

17. Oblucrum temporale nulla est difficultas quae non superetur, sed pro acquirendis bonis spiritibus quaelibet actio facillima putatur impossibilis. Quanta energia hunc pessimum motem Chrysostomus perstringit? Quando proponitur lacrum temporale, omnia alacriter sustinere volumus, etiam si quid laboris sum sit. Et ualde arum nossum est foridum, & poenam in presenti, & futuro praebens: propter autem nostram salutem remissi, & superi, & dissoluti uidentur. Conuadi, & robore iugis debet uultus Christiani, dum considerat gentiles bona tetena contempisse, & spiritualia magni aestimasse. Phocionem summam auri ab Alexandro per Mehillam sibi oblatam recusauit. Crates Philosophus Thebanus studium Philosophiae diuitis praeposuit, & octo talenta uoluit. Idem fecit Philosophus Meloprus tette Plutarcho vitam ad deum epule uisissimam in Colonia scula haretitate natus, cum delicias, voluptates, ac indigentiam considerasset inoleganciam. Per Deos inquit idem ibid.

D. Iosab.
Chryso.
hem. 55.

Plut. l. 1.
Apop. fol.
320. num.
321. l. B.
Idem t. 3.
de uiuand.
117. l. B.

Ec s
bona

liber
6

bona hac haud me perdent. sed ego illa, aliisque hereditate relicta, enavigavi.

Aug. Mas. Plotinus depingi noluit, indecolum æstimans imaginem corporis perpetuari. De ornatu vero animæ nil cogitari. Postquam legerat doctrinam

Senecæ: Cogita in te præter animam nihil esse miserabile. Et tamen homines nihil vilius æstimant quam animam, & bona spiritualia ad ipsam pertinentia.

18. Vide illius nobilis palatium, quam concinnè est intus, & extra positum. Statuæ sunt marmoreæ artificiosissimè factæ. Picturæ excellentissimæ ligneis calcatis insitæ. Conclavia aulaeis tericis, & acupictis ornata, tot sunt ibi specula, tot figuræ, tot arcæ, inaurata laquearea, solum stratum tapetibus, & quomodo constituta est anima? omni ornatu spirituali privata est in pejora statu, quam murus non calcinatus. Intra hortum, & videbis in illo tapetas cedrianas, loca, buxotam, vel aliarum arborum, ramis obducta, innumera vasa cum plantis pomorum aureorum, ibi cernes specum quandam maximo artificio ex lapidibus marinis, & conchyliis fabricatam, Pavimentum est encausto pictum, odor ingeleq; plantæ in curvantur fructibus, in medio conspicies fontem ex candido alabastro, satyri, lapideis ornatos, tot cernis ibi aquarum ductus per tubos, & canales, ut omnes spectatores delectentur; sed dicite quæso, quid agitur cum anima illius nobilis? in quo statu est? ð Deus! est desertum sterile, vinea desolata, Dæmon illius curam gerit, non sunt ibi nisi urtica vitiorum, spinæ criminum, plantæ peccatorum. nullus ibi cernitur flos prode virtutum, nullus fructus bonorum operum, nulla est ibi aqua divinæ gratiæ.

19. Nobilis ille habet equum vulgo *Stando* *ysere* / duobus eum committit si quoslibet omni sollicitudine possibili curandum. Omni die, mane & vespere eum strigili purgant, majorei ei servantur curæ, quam servantur tui Christiano, cincinni culpanur & capilli illigantur hulis seticis, frontem ornant tidimiculâ in modum rosæ factâ, cuius limbis, & laciniis aurum, & argentum intertexta sunt; frenum, & sella pretiosissimè bombyce, & holoserico sunt picta, ita ut ingeniosa manus acupingens stupores artis, & patientiæ illis imprescent, sed anima, quam gubernat, quomodo se habet. O si Deus tibi illam videndam objiceret, quam videres eam miserram, & desortnem. Estne possibile quod magis ætatem parietes domus, terram horti, pellem bestiæ quam propriam animam. Audi Archi E-

piscopum Valentium: *Ecce curam habere de illius homo, de hereditate, de negotio, de familia, de iure quo in stabulo, & te ipsum solum negligo i tempore tam vilem æstimas, & sic parvipendas, ut non diu generis de te curam habere? O anima misera, quid dicitur extra te vagaris effusa, & divisa per mundum, à te alienata. Recollege te, redi ad te, habita tecum, non si sicut oculus, qui cum omnia videt, seipsum non videt.*

Alexander Cardinalis Oliva opes vilipendens terrenas, sapius replicabat: *Alexander quid possi hac? continuo bona cælestia summasbat. O Christiane, ad te ipsum revertete, & si baculos fuisti ex illis, qui neglexerunt & abierunt alius in villam suam, alius ad negotiationes suas. Nunc tempus est referendi gressus, & acceptandi invitationem, quam ego indignus servus Regis cælestis te invito: Venis ad nuptias, quas parati sunt omnia. Nuptias bonorum cælestium, quæ sunt veræ delinæ animæ condempnatis. Quædamus.*

ALTERA PARS.

20. **I**N pluribus locis sacre Scripture Deum suis operibus docuisse, ut cælestia teneret, spiritualia temporalibus præferamus invenio. An unquam observatis ordinem, quo Chronista Moyses insignem fabricam universi describit? *In principio creavit Deus calum & terram.* Ego hunc ordinem creationis consueti modo factum credo. In aliqua fabrica prius partes inferiores, dein altiores struantur. Prius fundamenta, dein muros, prius pavimentum, dein fornices. Moyses ergo dicere debuit. *In principio creavit DEUS terram, & calum,* quia terra est pars inferior, calum pars superior hujus palatæ molis. Est rectum, vel forma hujus Palatæ. Uicerealisquis possit Moysen observatis ordinem doctrinæ, quæ a dignioribus incipit.

Os aureum doctè respondet, calum pro anima, terram pro corpore creatam; dicere ergo voluit commoda animæ commodis corpore præferenda. Deus præter humanum morem suam *Deum* *perspicuus adificium, prius calum excedens, postea Cælestem* *terram, subternit, prius culmen, & postea fundam. Cælestem* *mentium quis tal. quid videt? in hominum sandi* *operibus, nil tale unquam sui.*

Sic etiam Theophylactus Antiochenus *pro* *pheta restatur creationem cælestium esse primam, ut* *non hominum more sit. sed in modum sapientis. & sic ad* *sic enim in principio, creavit Deus calum, & terram.*

terram, dicens: intendit fundamentum, & quasi fundamentum.

11. Postquam Deus diluio uniuersali orbem purgasset, & Noe cum familia ex arca exiisset, quos actus clementiae ei exhibuit. Primò ipsi benedicti precibus, secundò propagationem ei praeparauit: Benedixit Deus Noe & filiis eius, & dixit ad eos, crescite & multiplicamini super terram. Si primò intendebat Deus reuocationem orbis per multiplicationem hominum, prius hanc multiplicationem mandare, deia ei benedicere debuisset. Quodam modernus hunc locum sic explicat: Per benedictionem dona spiritualia intelliguntur per sequentia uerba dona temporalia. Pius ergo benedicere, deia propagationem imposuit, ut praefata dona spiritualia temporalibus doceret. Sic Lyranus: Primò beneficium describitur ipsius Dei in spiritualibus, cum dicitur: Benedixit Deus Noe, & filiis ipsius gratiam suam in eis arguendo, secundò tangitur Dei beneficium quantum ad temporalia.

Saluator hunc modum orandi, & gratias rogandi praefecit. Sic orabit: Pater noster, qui est in caelo, sancti spiritus nomen tuum, ad ueniat regnum tuum, fiat uoluntas tua, sicut in caelo, & in terra. Et statim subdit: Panem nostrum quotidianum, &c. Ante panem, sustentando corpori, prius necessitati per ad conseruandum animam in via spirituali, & gratia est obseruandum. Sic Jordanus à Saxonia: Postquam petri uisus illa qua respicitur uiam praefertentem, seu necessitatem uitae, & aeternitatis. Et Cardinalis Egidius Colanata: In qua unica petitur, postquam in tribus praecedentibus quaesitum omnia spiritualia petit orans panem omnium necessitatem temporalium in pane enim quotidianum intelligitur omne necessarium ad quotidianum uitam, siue cibum siue potus, siue uelut siue domus, siue sumptus siue corporis ualendo.

12. Filius Dei, ut Hebraeos ad fidem pulsare eorum cecitate conuertet, dum praedicaret, & in feruore discursus esset. Turba copiosa intrat, & interueniens attentionem populi, uoce Christi compellat, dicens: Ecce mater tua, & fratres tui, & fratres tui. Sed Christus bile inflammatus ad uos sic uertens, sic respondit: Quis est mater mea, & qui sunt fratres mei? haec uerba sic explanat Dionysius Cartusianus. Haec dicit non asperuando, uel negando matrem carnalem atque cognatos, quasi per benedictionem corpus habens ut Marcon, & Manthianus uerba sunt sed ad ostendendum, quod non solum habeat matrem, & fratres carnales, sed etiam spirituales.

Sed sanctus Antoninus Archi-Episcopus Florentinus asserit, sapientiam Incarnatam uoluisse docere, nos debere praepone spiritum carni, bona animae (ueluti est praedicatio) affectui sanguinis erga matrem & fratres. In hac parte Euangelii docet Christus spiritualia praepone carnalibus, & caelestia temporalibus, & terrenis fore praeponenda.

23. Sed quantum displiceat Deo homo, si faciat contrarium, & affectibus inhaereat terrae, ex sacra Genesi deducere possumus. Postquam terra Deo obediens produxisset plantas, herbas, & flores, non lego quod ei benedixit, ut uidere est in operibus tertiae diei, sed subito ut aer generavit aues, dicit facit textus: Benedixit quoque ei, dicens: Crescite & multiplicamini. Cur haec dispensatio, imò dixerim partialitas? respondet sanctus Pater Augustinus. Plantas semper habere fixas radices in terra, siue qua non possunt uivere, sed aues semper uolant per aera, hinc uocantur à David uolucres caeli. In sanctum Augustinum. Quia per fibras, & radices lateribus terra inhaerent.

24. Hinc iusti cognoscentes diuinam uoluntatem tanti zelantur bona animi, & caeli, quantum contemnunt bona terrae. Audite Davidem: Pro uidebam Dominum in conspectu meo semper, quoniam à dextris est mihi, ne commouear. Deum habeo à dextris ideo nil timeo. Dimicans non tantum sollicitus est pro latere dextro, sed & sinistro, quia in quocunque latet, moti potest. Juxta ergo interpretationem diu Bernardi, qui per dextram spiritualia, per sinistram bona temporalia intelligit, dicere uoluit. Dummodo Deus dextram, hoc est spiritualia conseruet, parum curo temporalia. Spiritualia quidem bona attribui-mus dextrae, sinistra uero carnalia. Haec gratia, & misericordia Dei in seruos eius, & respectus in electos illius, ut in eorum sinistram uelut dissimulans dextra semper studiosus protektor assistat. Imò ut acquireret eorum omnem affectum erga terram deposuit. Haec recordatus sum, & effudi in me animam meam, quoniam transibo in locum tabernaculi iugue ad Domum Dei. Quae sic illustrat Bellarminus. Ut sensus sit: effudi in me animam meam, id est, euacuavi apud me animam meam omni terrenae delectatione, ut intraturus tabernaculum admirabile, & ipsam domum Dei implerem eam delectationibus Domini mei.

Hoc fecit qui terrenis uenditis uoluit obtinere thesaurum caelestem. Simile est regnum caelorum thesauro abscondito in agro. Quem qui uendit homo, uendit uniuersa qua habet, & emit agrum illum.

Psal. 8.
D. P. Aug.
ad lit. lib.
ad Gen.

Psal. 15.

D. Bern.
serm. 7. in
Psal. 90.

Psal. 41.

Cardin.
Bellarm.
ibid. fol.
242. v. 4.

D. Martib.
cap. 13.

*U. Ioan.
Chryſoſt.
hom 18. in
Matth.*

DOMINICA XX. POST PENTECOSTEN.

Vade, filius tuus vivit, credit ipſe, & domus eius tota. Joan. 4.

ARGUMENTUM.

Oſtenditur quam ſit potens exemplum bonum & malum.

ORdo, quo Deus Anchor univerſi crea-
turas univerſi diſpoſuit, ad eodẽ eſt ſtatus,
ut ſuporem excedat, terminos admi-
rationis tranſgrediatur, & capacitatem
intellectus humani tranſcendat. Ordinavit ut
inferiora moverentur, & regerentur a ſuperio-
ribus. Hinc Philoſophus hoc axioma forma-
re didicit: *In unoquoque genere datur unum, quod
eſt primum, cauſa, & meſura cæterorum.* Et ali-
bi addidit: *Oportet inferiora hæc contigua eſſe la-
tioribus ſuperioribus, ut inde regantur, & guber-
nentur.* Velut ad motum rotæ principalis horo-
logii reliquæ omnes moventur, ſi cæli moventur
ad motum primi mobilis, Angeli inferiores il-
luminantur à ſuperioribus. Motus creatura-
rum inferiorum (ſi excipiatur liberum arbitri-
um) regulantur, & reguntur à motibus corpo-
rum ſuperiorum.

*Ariſt.
idem.*

Claudianus.

*Quint.
Curt. lib. 5.
Plutarch.*

*Componitur orbiſ
Regis ad exemplum, nec ſic inſectore ſenſus
Humanos quædam valent, quam viſa regentium.*

1. Exercitus magni Alexandri, in Perſiam
proficiſcens nunquam didiciſſet tolerare ſitim,
niſi Alexandri primò illa aſſuetus fuiſſet. Et in

hyme animandis militibus nives, & glacies dif-
ſiegit. Ageſilaus Rex Lacedæmonum, ut mil-
ites urgeret, ad ea, quæ nullam patiebantur mo-
tam; primus manum applicuit. Rudolphus Im-
perator in bello contra Regem Bohemæ ſibi
aqua à ruſtico oblatum recuſavit, dicens: *Hæc
tibi vaſculum, nam ego exercitus, non miſer ſine
ham.* Et hoc modo milites ad patienter ferendam
ſitim incitavit: Hinc Silius omnes belli duces eſt
hortatus, ut in omnibus bellicis potiùs exemplis
quàm verbis milites animarent.

Hortandi genus acer habet præcedere ductor.

Julius Cæſar nunquam aſcendiſſet ad ſolum
niſi inſtar generoſæ aquilæ radios ſolares ſuorum
illuſtrum Magni Alexandri ſibi fuiſſet im-
itutus. Lacedæmones in conviviiſus betonicis
dones antecellorum proclamabant, ut iunioribus
ad eorum imitationem excitarentur, juxta le-
gem imperialem: *Mos majorum eſt obſervandum.*
Ultimum N. monitum Senecæ admittite: *Malum
eſt ſubditorum conſuetudo, ut principes ſuos tam in
bono, quàm in malo, imitentur: idcirco qui alicui
perant, plurimum cavere debent, ne eos ſuo depre-
vent exemplo.*

Verbo: ſubditus ſpeculum actionum ſuperio-
ris conſulit. Filius patris indolem obſervat, & ad Tra-
num: *Qualis Rex, talis grex, qualis berus, talis pater
ſervus.* Regulus Evangelicus miraculis Chriſti
credens tam bono prævit exemplat omnes ad quibus

...sequela attraheret: Credidit ipse, & domus
... Scilicet, inquit Angelicus Doctor, servi
... quia secundum conditionem Domini
... bene bonam, sive malam, servi disponuntur.
... Salomonis: Secundum iudicium
... quam potens sit exem-
... bonum & malum hoc discursu videbimus.
... exemplo attendendo,
... cum silentio attendant.

PARS PRIMA.

Credidit ipse, & domus eius tota.

V Apotes terrestres attrahi se sicut a radiis
... Solis. Papiiones, seu Pyraulæ
... ab amore magnetis, pa-
... non aliter subditus movetur
... Solon Atheniensis refe-
... subditos um-
... ad
... Si cor-
... ad dextram virtu-
... eodem modo &
... Vi enim umbra figuræ cor-
... motes imitã-
... ut confort-
... vultus ve-
... ut pari modo po-
... deformitatẽ.
... tollere, & inde illum ritum toti
... illi regioni

4. Fugitivus Israeliticus populus per mare
... non læ-
... intulit,
... Deo grates refer-
... Pharaonis manibus
... non
... sed populus
... in-
... Cur er-
... do-
... & tuti
... ut
... re-
... in
... cun-
... in-
... nonnullam
... sed

divino spiritu cantorum peñora, & oranspiran-
... Domini, qui paulo ante in profundo coram
... in tali cantico, lin-
... gubernabat. Sed hæc doctrina un-
... quomodo scilicet fieri poterit,
... non præ-
... & cecinerit,
... idcirco dixit: Dominus linguam, &
... gubernabat. Sed inquit, cur populus ille
... necdum extra pericu-
... credabant,
... habetur pro accincto.
... initebantur,
... timent, sed omne se periculum
... hæc
... Philonem,
... Mox ut dux generalis Moy-
... extra litus cum are-
... incepit, tunc
... Idcirco populus audiens cantan-
... concinere ince-
... cantem ducem, unanimitè omnes concinere ince-
... Perierunt. Et cecinerunt filii Israel carmen hoc Domi-
... Cantemus Domino gloriose cantemus: Prophe-
... ta gaudens una cum gaudente populo. & latitiam
... infra se non continent exorsus est Canticum; id ve-
... in duos choros secessit, & can-
... Quamvis adhuc timent,
... cantate, se
... non poterunt.

5. Deus impias urbes Penpacoli igne hautire
... Angeli monuerunt Loth quatenus
... exeat, & ad mon-
... conferat, hac tamen lege ne ullus
... Noli respicere post tergum. Sole nec-
... Loth familiam anteit, &
... non
... ex-
... hibeat. Sed his poteris obicere, quomodo er-
... Re-
... statum salis. Er-
... Loth paup-
... valuisse
... gressus
... ad montem
... non amplius
... & retrospexit.
... Sic doctissimus noster Joannes de la Hay. Post-
... quam Loth ingressus est Segor, & ex ipsius oculis
... quem imita-
... retur, retrospexit.

Philon. lib. 2. de vita Moyse

Gen. 19.

Io. Hoyer in Gen. 19. f. 36. num. 242. Tom. 2.

6. Cum

6. Cum eodem Authore alium hic conceptum formare possimus. Dixerunt Angeli: *Respicias post tergum* Si omnes hæc lex concernebat, quomodo dirigitur ad solum Loth: cui non dixit: *Respicias post tergum*: ad solum Loth hæc verba tanquam ad caput dicta fuerunt: nam sufficiebat si ipse non retrospectaret: sic enim nullus retrospectaret, sicut factum fuisset, si supra dictum accedens non contigisset. Hinc Cajetanus in illum textum substituit ex Hebræo: *Non facias respicere post te*: ac si diceret, si tu legem observaveris, omnes tuo exemplo moti idem facient. Sic idem Doctor. de la Hay: *Deus non præcepit, ut non facias respicere post te, sed solum, ut non respicias, cur ergo non facias respicere post te optima veritas, quia alius suo exemplo superior inducit ad bene, vel male operandum, unde fit, quod non terga vertens alii nec etiam vertens.*

Mem. ibid.

7. Dilecta sponsa caelesti sponso convivere, et quæ sancta conversione sui summo petere desiderabat, demum casta desideria amplius cohibere non potens cupidines suas amorosas aperuit. *Trabe me post te, curremus in odorem unguentorum tuorum.* Hic scire desidero, num sponsa hæc loquens fuerit sola; si non erat sola debebat dicere, *Trabe nos, et curremus*. Si sola, dicere debuit, *trabe me, et curremus*; Hæc locutio in singulari Phrafin singularem denotat, ut observat Cardinalis Egidius Columna: *Notandum, quod sponsa cum postulat se trahi, nominat se in singulari, dicens, trabe me post te. Cum dicit hæc in plurali tractui se obedire, nominat in plurali, curremus.*

Cap. 1.

8. Sex diebus ante Pascha Christus petrexit in Bethaniam, & in domo Lazari maximo cum affectu receptus fuit. Hora autem imminente

Agid. Co.

lum. in e. 1. Cant. Lectio. 2.

Orig.

Origenes dicit conchas marinas inter se eligere Regiam, uti apes eligunt Regem, eaque ad motum Regine moveri. Si Regina hæret immobilis, & ipsæ sic hærent. Si Regina movetur, ipsæ eam venerationis ergo comitantur. Sponsa caelestis velut Regina plures domicellas in suo comitatu habebat. Dicebat sponso, *Trabe me post te, id est, sic*

B. Thom. à villa nova in cap. 1. Cant. fol. 286. col. 2.

Hugo Card. in cap. 1. Cant.

explanat beatus Thomas à Villa Nova, non ipsa venire possum per me, sed tu trabe, sequar te, si trabis me. Quod ad domicellas attinet, ipsæ ad motum meum movebuntur. O mi caelestis sponse, sufficit ut me juves quatenus ad te venire possim: *Trabe me post te, statim enim meæ domicellæ me sequentur: Curremus in odorem unguentorum tuorum.* Dicit id Hugo Cardinalis: *Ne currem ego sola, licet sola trahi petierim, curremus ergo simul, et adolecentule mecum meo exemplo excitatæ.*

9. Si dixerim creaturas etiam infensibiles bono moveri exemplo, ne Nid paradoxon poterit. Elias sub umbra fuisse Juniperi, inter multas hujus mundi desperas emedio tolli: Deo peccabat Petrus anima suam non reterit, sufficit enim Dominus tolle animam meam à me. Cuius, quod Deus eum exaudire voluit, dum cum Discipulis Eliaz circa Jordanum obambulavit, et libidam submisit, ut commodius caelum lubere posset. Turbo igneus contra naturam e celo ruat, & in terram precipitatur, atque coram suo Deo prolabitur, dum tigna flammæ, ante duos generosos antecessores equos le distabant, & plures favillæ ex parte teræ illidentes, & infra forme sphericæ se circumtotantes figuram rotarum formantur. Alia ex parte ima se dilatantes, & ex parte superiori se deprimentes, tegumentum rhedæ exhibere videbantur. Antecessores eum adierunt, & Eliaz rapuerunt: *Cumque viderentur a B. Thom. in cap. 1. Cant. fol. 286. col. 2.*

sermo: inarantur, ecce currens igneus, & equi ignei diviserunt utrumque. Video Eliaz rapsum à favillis ignis, sed me ipsum à stupore tolli video. Elias vehitur curru igneo, nec tamen cocumitur; est inter flammam, nec tamen laeditur: ignis vorax, & infatigabilis, & qui omnia in cineres redigit, ut nulla sit vis, & durities ei resistere possens, quin durissima meralla, ferrum & es consumat, nec tamen Vatem offendit: scio vos respouderis, Deum miraculosè concursum suum igni subtraxit, ne Vatem adneret. Sed recurreti ad potentiam absolutam, cum naturaliter fieri poterit, ne voraretur ab igne? sanctus Patet Ambrosius

hunc totum bono exemplo ab Elia igni dato attri-
buit. Elia se iunxit, & ab eodem ignis abstine-
re didicit. Propheta sibi temperat a combusti-
bilibus, & ignis abstinere a combustilibus. Elia
non obicit, & ignis non pascitur. Quis un-
quam bonum exemplum tantum valuisse puta-
ret? conceptus in sancti Ambrosii explanat do-
ctissimus Beza: Cur flamma praesens pabulo je-
junavit unde tibi jejunium impressum est? equidem
non est, quod facta curus deus habens Elia, &
non est jejunatorum videtur. Et demum conclu-
dit. Scimus ignis manere jejunius.

10. Sed quid dicemus de exemplo pravo,
quod superiores praebent subditis? an non cre-
dendum David aded audentem, ut Deum existeret
dicere? O magnam scelus, dixit, insipientes in
corda suo non est Deus. Hinc Bellaminius: Ad
tantam insipientiam devenit humana natura in
primis homines corrupta, ut inventus sit aliquis,
quasi in se voce non sic ausus negare Deum esse,
tamen in corde suo dixit, non est Deus. Et san-
ctus Patet Augustinus: Nec ipsi enim sacrilegi, &
dixit quidam Philo sophi, qui per versa & fal-
sata Deo sunt, nisi sunt dicere, non est Deus,
tunc ergo dixit in corde suo, quia hoc nemo audeat
dicere, etiam si ausus fuerit cogitare.

Sed quia non est mei animi hanc impiam re-
futatione opinionem, cum certus sit Deum existeret
quam non vivere, quam Solem lucere, ignem
caliditate, ego ad difficultatem ejusdem Psalmi
a Genebrardo metam transeo. Postquam Da-
vid dixerat a quodam singulari negari existen-
tiam Dei, statim subiunxit in plurali: Corrupti
sunt & abominabiles facti sunt in studiis suis, non
est qui faciat bonum, non est usque ad unum. Quo-
modo veritatem possunt singulare: Dixit insipientes,
cum plurali, Corrupti sunt, &c. debet dicere
corruptus est. Sed unde oritur hos Atheistas aded
multiplicari, ut nullus crederet Deum dari unius
malum exemplum, qui cepit dicere, Non est
Deus, id potuit, ut omnes alios eodem vitio solli-
ceret, ut dici possit, corrupti sunt. Conceptus est
doctissimi interpretis huiusmodi Judith. Singula-
ris enim hominis malitia sic brevi imitatione pro-
pagatur, ut mox iam non in singulari numero ex-
plicari possit, sed plurali ut per unum in unum scipos
modo exemplo depravantes sese mutuo corrumpunt
sunt & abominabiles faciunt, usque relinquatur
omnis & malitia immunitas. Ita, qui ab imitatio-
ne, & anem bono exemplo delinquit, pejus delin-
quit.

Parvelli Dominicale.

11. Postquam iavidus Caini neci dedisset
suum fratrem Abel, enormitatem sceleris pariter
agnovit, & dum omnes creaturas a se offensas
putaret, tremens, ac frustra ponitens dixit. Om-
nis, qui invenit me occidet me. Plures facti
Scriptores, cujus animi fuerit Cain, & quid in-
ferre voluerit interrogant. Non erat in mun-
do, nisi eius parentes Adam, & Eva. Hi sane
cum non occidissent, nec aded erga proprium
filium crudeliter fuissent, quam vis ille se fratri ita
atrocem adhibuerit, & profecto magna foret
imprudencia, amisso uno oculo erueret alterum.

An forsitan metuebat fetas? minime, quia non
erat confusus delicti, nec adhuc didicerat un-
guis, & deutes sanguine humano tingere. Quid
ergo timebat? plures responsiones affert in-
terpretes. Thomas Angelicus: Lex naturalis ei
dicebat, quod per qua quis peccat, etiam torquetur.
Et nollet Hay: Interfici, times iure merito etiam
interfici. Idem confirmat Abulenensis cum Glossa,
qua legit, occidat me, ac si ipsemet sibi mortem
operaret: Cain peti sibi cito mortem venire, quia
videtur se a Deo derelictum, & in magna miseria
constitutum desideravit cito mori, ut diuturna
angustia brevi temporis mora consumeretur.

Sauctus Joannes Chrysostomus: Quisquis
in me, vel fortuito ceciderit, nudatum tua gratia
interficiens facile me invadere poterit, si quis inter-
ficere volet, neque enim ipse oblitari potero tam
dissoluta, imbecillaque membra circumferens, &
undique tremescens: insuper hoc quod scient om-
nes tua me gratia destitutum, si quis vult occide-
re, ut ad eadem meam profiliat, armabit.

Sed sanctus Ambrosius mihi mentem penet-
rare Cain, & difficultatem solvere videtur. Di-
cebat fratricida, verum est, a nulla creatura sciti
quid sit occisio, sed dum illud a meo exemplo
didicerunt: Omnis, qui invenit me, occidet
me. Quod illas docuit id in me exercebatur. Sic
interrogat Praeful Mediolanensium. Sed a quo
timebat occidi, qui solos parentes habebat in terris
potuit timere incursum bestiarum, qui hominem
docuerat occidi, potuit, & parentes timere, qui
fratricidium docuerat, posse committi, potuerunt
parentes de filio dicere, quod didicerunt postero-
res de parente.

11. Deus Davidi adulterium condonavit:
Dominus transiit peccatum tuum, non morieris,
sed statim subdit. Veruntamen filius, qui natus
est tibi, morte morietur. Si Deus noluit plede-
re Davidem reum, cur morte punivit innocuam
prolem? ergone iustus solvat pro peccatore? cur

Et ergo

Thom. Angel. ibid. Ioan. Hays ib n. 427.

D. Ambr. lib 2 de Caino, & Abele c. 9.

2. Reg. cap. 12.

ergo non parit proli respondet doctē Theodorētus. David erat Rex, nec dicebat filium hunc ei relinqui, nam subditi intulissent; cur nobis non liceat, quod licuit Regi? si ille commisit adulterium cum Bethsabee, cur si idem faciamus nos poterit punire? ait ergo Deus: hic filius poterit alius malo exemplo esse, idē melius est ut occidatur, & ita exemplo subditis subtracto, non habebunt occasionem idem faciendi. Hinc Theodorētus: Ideo Deus occidit filium David, ut pariter extinguatur malum exemplum, quod per adulterium exhibuerat David populo Dei. Moriatur filius adulterinus, ut meriatur cum eo adulterii exemplum malum; sapē enim videntes filium illum, recordarentur homines criminis David. Et adulterii dicerent: quid mirum si nos adulterii simus, cum Rex noster huiusmodi crimen commisit? tollatur igitur, ait Dominus, hoc malum exemplum, licet pariter cum eo filius David tollatur.

13. Et quomodo fieri possit, ut principe lascivo subditi sint casti? quis credat parente dissoluto filios esse moneratos? quod caput sit inficium & reliqua membra sana, reputo impossibile. Apud sanctum Lucam dicit Redemptor ad Apostolos. Video dzemone ad vos tendere, ut omnes cribro, quod humeris gestat, injiciat, & si res succedat, epulas ex vobis insthere vult, Ecce Sathan expetivit, ut cribraret vos sicut triticum. Sanctus Cyriacus legit, vexaret Sanctus Ambrosius, cerneret. Tertullianus, discerneret, Dionysius Cathufianus. Ventilationis sua impulsu agitaret, concuteret, & turbaret, sicut triticum in cribro. Demum concludit Iansenius. Sensus ergo est, quod quem admodum Sathanas olim ad tentationes deposcit Iob, & impetravit, ita etiam nunc flagitavit tentare, & tentationibus suis concutere, & agitare Apostolos.

Sed sitis bono animo, nec timeatis: Ego autem rogavi pro te Petro, ut non deficiat fides tua. Quid? num oras pro solo Petro? an non alii Apostoli etiam tibi cordi? ergo cum in aequali sint periculo pro omnibus orare debebas. Nec dicatis eum pro reliquis simpliciter orasse, quia cum lege respondebo, qui de uno dicit, de reliquo negare videtur.

Textus sancti Marci spero difficultatem solvet. Impia illa Herodiades, omni munere ab Herode, etiam medietate regni sibi oblato recusato hoc solum flagitavit, da mihi in discipulo caput Iohannis Baptistae. Sed cur non potius petere etiam oculi, quibus sursum actiones im-

puccas vidit, vel praefundantur aures, quibus verba inhonesta percipit, vel impetretur lingua, quae luxuriam perficitur, aut abstergeatur delecta, quae ausa est minas interare? Non sicut. O puellam sponsum altum, quam Iherosolyma mala. Petiit caput; nam illo deficiente, o Cassia, membra cadunt. Audite beatum Hieronymum, qui in epistola ad Cassiam, dicit: Siderat in insani leana crudelis, dicitur. Et apud sibi tempore progrevis in praedam, caput Christi expectans, ne lingua veridica suis plebs annu- plus adversaria loqueretur. Et Chrysologus: Contempta corporis praeda, caput ejus in caena pervadit.

Collegium Apostolicum erat corpus mysticum, caput erat Petrus, & alii erant membra. Rogat ergo pro solo capite, hoc salvo, membra in fide illa erunt: si d si caput petat, & membra jacebunt. Et si Petrus amississet, & membra ejus ad exemplum illam perdidissent. Hinc sanctus Chrysostomus: Per rō qui pastorem ipsum de motu vulvis, non solum gregem dissipabit: Clarus sanctus Leo: Commune erat Apostolis omnibus periculum de zelo pariter indigebant, quoniam diaboli omnes periculis exagitare, omnes cupiebant elidare, & tantum specialis à Domino cura Petri suscipitur. Et pro salute Petri praecipue supplicatur, tanquam altissimum status certior sit futurus, si non principis vita non fuerit.

14. Propterea dicebat Divus Bernardus: Membrum caput sequitur, quo laborant omnes corporis partes laborare necesse est. Hinc gladius praefator ex zelo honoris Dei & salus animarum. tum crimina Herodes arguens dicebat: Non licet tibi habere uxorem fratris sui. Si hoc omnibus sic cautum, simpliciter dicere debebat: Non licet habere uxorem fratris sui. Cur ergo hoc retulit ad solum Herodem, non licet tibi? hic dicitur Junilia: Qui de uno negat de alio concedere. L. Simon datus, Nos est dubium, quomodo enim in miora sit licitum, sed specialiter hoc est ventum super prioris, qualis erat Herodes, Non licet tibi tibi quae res caput tibi, qui es superior. Omnes hoc crimine dedecet, sed particulatiter, qui es Rex. Dabit malum exemplum, & verificabitur: qualis rex. Iam salo grex. Non licet tibi, ait Joannes Hoffmā: si Petrus, quo Rex es, & omnino oculi in te conuertant, si quod tu feceris, & alii sibi licere putant, siquē malo tuo exemplo, alios ad impietatem provocas.

15. Sanctus Joannes Evangelista hoc aliter ostendit esse visum aiat: Ecce draco magnum Apoc.

S. Theodorētus apud Labat. Tom. 2. prop. 3. de exemp.

D. Luc. cap. 22. D. Cyprianus. D. Ambrosius. D. Tertullianus. D. Dionysius. D. Carthusianus. art. 48. Iansenius. cap. 135.

L. cum. prator ff. de 316.

habere capita septem, & cornua decem, & in capi-
tibus suis diademata septem, & cauda illius tra-
hebatur tertio partem stellarum calis, & misit eas
in terram. Qui litteraliter vellet percipere haec
visionem contra Antiochum caelum esse altera-
bile, & corruptibile affirmare deberet, quod est
improbabile cum stella a firmamento amoveri
nequeat. Ambrosius Anserbertus adventum An-
ti-Christi, in hoc ostento exhibitum ait: Quia
viri cauda est sine corpore, potest per eam speciali-
ter remnatus ille homo, id est Anti-Christus, ejus-
que praedictores designari. Tunc enim manifesti-
ter stellarum deitio, tunc apertior obcurtus erit,
cum haec blandimentis, illuc tormentis, hinc ora
dicamentis, illuc deceptur falsis miraculū signis.
Dionysius Carthusianus per hanc draconem
Luciferum intelligit. Potest per caudam
diaboli eius dolositas accipi, per quem innume-
rosos multitudinem Angelorum, hominumque
efficit.

Epulenta opinio est Andreas Episcopus
Cappadocum: Per hoc significari opinor Luciferi
et alio casum, quo Angelos, qui per extremum in-
mortalis motum una cum ipso a Deo dejecti sunt,
horum traxit, primus cum omnium motus
manus erat elatio.

Verbo: Lucifer suo malo exemplo superbiae,
innumeros Angelos rebelles, quibus praeerat se-
cum in ortum traxit, & Luciferi lapso Lucife-
ratione ceciderunt.

16. Christo in Bethleem nato fama ejus
gloriosam nativitatem Hierosolymam usque
deportavit, & omnium civium corda turbavit.
Sed quam causam habent ut turbentur? potius
jubilate debebant, quia Rex eorum erat tyran-
nus, superare poterant per hanc novum Regem
a tyrannide illius nebulonis liberandos. Hero-
des erat Idumaeus, novus vero Rex Judaeus, cum
egredisset ex eorum stirpe non turbati, sed lara-
ni debebant, quod regnum ad nativum Regem
rediret. Quod timebant Herodes nil moror,
cum dicat Glossa: Non solum propter se timuit, sed
propter iram Romanorum, decreverant enim Ro-
mani, ne quis Rex, vel Deus sine eorum consilio di-
ceretur.

Et sanctus Gregorius, celsiterra nato Rex ter-
rarum datus est; quia nimirum terrena altitudo
confunditur, cum celsitudo caelestis aperitur.

Sed quod etiam conturbetur Hierosolyma,
quae juxta Chrysolomum potius letari dede-
bat, non parum miror. Magis de auditu illo gau-
dere deberat, quia Rex Judaeus surgere dicebatur.

Plures causas hujus rei Scriptores facti afferunt.
Idem sanctus. Turbabantur, quia de adventu
justi non poterant gaudere iniqui. Glossa. vo. Gloss. ib.
Iens illi favore, quem timebat, populus enim plus
justis fovet, qui crudelis sustinet. Sanctus D. Thom.
Thomas, Timebant ne Herodes hoc auditu amplius in c. 2.
deserviret in gentem Judaeorum. Sed reliquis om-
missis solam expositionem Carthusiani maxime
et rema facientem adduco, qui turbationem
tribuit malo exemplo. Turbatus Herodes, &
consequenter omnis Hierosolyma cum illo: multi
quoque turbantur, quoniam Herodi applaudere, at-
que facere dolabant, conformantes se Domino suo,
quia ut dicitur in Ecclesiastico suo, secundum ju-
dicem papam, sic & ministri ejus, & qualis est re-
tor civitatis, tales & inhabitantes in ea. Ex quo
innascitur quam periculosius, necivis quoque sit timi-
gnus, utipaque praelatus.

17. Nabuchodonosor statuam maximam
ex auro purissimo erigendavit, & dein edicto
publico omnes Nobiles, Principes, titulos,
satrapas convocavit, ut statuam adorarent: Mis-
sit ad congregandos satrapas, magistratus, iudices,
duces, Praefectos, omnesque Principes regionum.
Verbo: dempta plebe, omnes honeste condi-
tionis citavit. Si ab omnibus voluit statuam
adorari, cur etiam nos invitavit plebem? re-
spondet sanctus Hieronymus: Principes, & Ma-
jores congregati sunt, ut per eos seducantur mino-
res, & sanctis magistratibus, subditi perirent
exemplo majorum. Nisi Saul prius lecto
tranxisset, ejus armiger in montibus Gelboe se
etiam non occidisset: Quod cum fecisset, armiger
ejus fecit similiter. Et ut testatur Carthusianus:
Occidit utaque se, ut se suo Regi conformaret.

18. Ideo Praelati, specialiter parentes
valde cauti esse deberent, ne filius malum ex-
emplum praebent, quia potius imitentur re-
gulum Evangelicum, qui credens Christo, suo
exemplo totam familiam convertit. Creditus Thom. de
ipse, & domus ejus tota. Qua in re videtur licet, Trugilla.
quantum parentum exempla apud filios valeant, ibid.
ita enim natura comparatum est, ut pro lege acci-
piat liberi quicquid in moribus parentum animad-
verterint.

Plutarchus hoc monitum parentibus dedit.
Ante omnia debent parentes: nihil peccando, om-
niaque pro officii rationibus agendo, evidens se se
liberis exemplum praebere. ut in istorum vitam
tanquam in speculum intuentes, a turpibus dictis,
factisque avertantur.

Plus in
opus r.x.
fol. 22. A. A.

Hierosolyma
Hierosolyma
Hierosolyma

Erras d pater familias, si filium tuum credas Plaut. in virtuosum, cum tu sis perverfus; Probum esse patrem oportet, qui natum suum esse probiorem, quam ipse est postulat.

19. Communiter ex malo exemplo parentum oritur ruina prolium. Vate Eliseo ad montem Bethel pergere, magna caterva puorum urbe egressa est, & Eliseum iriserunt, & cacinis exceperunt dicendo: *Ascende calvus, ascende calve*. Bile est inflammatus, non quod agre ferret illam derisionem, sed quod pueros vix verba, & gressus formare valentes tantam malitiam imbutos videret. Frangere se non potuit, quin eos ditis devoveret: *Qui cum respexisset, vidit eos, & malodixit eis in nomine Domini*. Sed quid evenit? *Egressi sunt duo ursi de jaltu, & lacera verunt eis vis, quadraginta duos pueros*. Revera res mira, quod pueri vix potentes loqui ita profecerunt in malitia, ut verbis, & factis injurias conjiciendo in vatem magistri sint. Sanctus Justinus martyre id pueros didicisse a parentibus asserit. Hinc permittit Deus ut parentes imitentur, & sic a fetis occiderentur, & parentes ob eorum necem torquerentur: *Cum ea verba pueri a parentibus suis, qui semper in prophetam infesto animo erant, didicissent: idcirco Helisus eade liberorum, parentes castigavit.*

20. Doles te habere filium, qui est sentina vitorum, ex cujus ore non audis, nisi maledictiones, verba inhonesta, blasphemias, qui est lufor, dissolutus, & datus in reprobum sensum. Intra cortuam, & te ipsam accusa, quod tuo exemplo eum docueris. Deus permittit ad tuam castigationem, ut malum finem habeat, nempe quod occidatur, vel a magistratu castigetur. An forsitan vis oburgationibus, & verbis proles emendare? an non tibi respondebunt, se a te esse instructos, & pro emendatione tibi obpicient, te magis esse reprehensione, & *Plur. ubi verbenbus dignum? Etenim, ait Plutarchus, qui peccata filiorum increpantes in sin eadem prolebumur vitia, si se non sentirent sub illorum nomine semetipfos accusare. Quorum verba tota vitia turpis est, ut ne servos quidem oburgandi libertatem sibi relinquunt, neque filios. Quod dixi de patribus, de matribus etiam intelligi volo. Hinc si hactenus malum exemplum dedistis, emendate vos, & quieto.*

Infin. mar. l. 80. ad orib. doxes.

Plur. ubi supra.

21. Considerantes legitur, quam nocivum sit pravum exemplum, hanc legem habent: *Quamvis aliquid de se non sit malum, si tamen res sit malae exempli, ferimus debet. Exemplum est facundissimum in peccatis deo, necesse est eloquentia illi par, ejus virtus cedat facundia. Tullii, & Demosthenis, & plus valet in caetera empla ad movenda corda, quam flumina verborum. Magis movent exempla quam verba, dicebat Aristoteles. Et id expresse docuit Poeta Pontico scribens:*

Tolle tuas monitus, & verba diserta; moventur Exemplis multum, Pontice, voce parum. Namque loqui facile est, summi ar fesse laboris. Si cupis audire, quae loquor, facito.

Et inter Scriptores factos primas fect sanctus Bernardus: *Sermo quidem curus, & efficitur. Dicitur exemplum operis est: Plurimum faciens iustitiam, tunc quam intendimus, quod dicitur, dum monstratur sibile, quod suadetur.*

Huc opinioni consentit Guilielmus in illud Cantici: *Manus mea distilla verum myrrham. Quid est? Ubi sic ait: Plus enim exemplum loquor, quam admittiones verborum movere solvi. Sine com- paratione exempla sive bona sive prava efficiunt. Ora sunt ipsis orationibus, quantumvis eloquentissimis. Diserte id testatur sanctus Papa Leo: *Valdiora sunt exempla, quam verba, & de plenius opere docetur, quam voce.**

22. Hanc veritatem docere voluit doctus vator his verbis a sancto Mattheo conscriptis: *Qui autem fecerit, & docerit, hic magnus erit in regno caelorum. Observevnt modum loquendi. Primo dicit, qui fecerit, secundo qui docerit. Voluit ostendere, duplici modo trahi homines. Faciendo, & docendo. Antepone exemplum velut efficacius in persuadendo, quam sit Rhetorica totius mundi. Hinc Chrysostomus: *Vide quod opus praeparatur, & postea doctrinam. Errat o est, quia voluit in regis appetit illud, quod et monstratur ab oculo, quam ab auro. Id dicitur a Chrysostomo: *Necrum considerantur ea, qua de nobis dicuntur, quod a nobis aguntur. Et ut scias rem se in a habere, licet in finibus tantum philosophemur verba, sic in tempus fuerit operibus non demon frons sua tan-***

nam videretur verba, quantum nocent opera. Non nego verba, & doctrinam multum posse, nuca terrenae velot tuitu, nunc consistant velut fulmina, nunc movent ad indignationem, nuca hinc ad pietatem, nunc animos pacant, & recreant Sed quid fuit respectu exempli boni, & mali? Caterum si hanc verborum vim cum ratione exemplorum componas, nihil omnino esse repugnans. Verba sunt cuiusdam interpretis in Ecclesiasticum.

21. Hoc contorbo una scriptura. Damon intrat paradysum terrenum, & ut Evam seducat, inquam instrumento utitur in sexuoso serpente omni animalium altitissimum, & pravissimo. Intra plantam mille anfractibus se girat, & intet fiondes, caput exertens, quid non dixit, ut Eva comederet ex illo fructu vitrosi quibus verbis Rhetoricis non est usus? quam faevudiam non adhibuit? quae promissa non fecit? suavitatem divinitatis illi proposuit. Nihilominus memoria praecipit divini, & timoris mortis erant duo fixa, quae coerebant appetitum sensitivum, ne transiret fines a Deo illatus. Praecipit nobis Deus ne tangamus ne forte moriamur? iuvenis ergo infernalis bis a feminâ fuit repulsus, & caro illi conlucit, quoque illam ad dedicationem cogeret. Demum post divinum huc tam fructum decerpit, comedit, & peccavit. Tulin de fructu illius, & comedit. Patem pomit referavit, maritum quae fuit, carnemque illi dedit, quam etiam sumpfit. Dedit viro suo, & comedit. Hic vos cupio attentos auditores. In nota sacra scriptura nec verbum lego, quo Eva suscipit marito ut comederet, nec similiter invenio, quod Adam resistit. Cur Eva ejus dulcedinem non extulit, vel dicit, ego comedi, & tamen adhuc vivo, nec tu mortis, sed aeternaliter vives, & io Deum murabaris? nihil dixit, sed absque ullo verbo illud ei dedit. Dedit viro suo, & comedit. Ad minus Adam aliquatenus obavit debebat, & allegare, vel prohibitionem Dei, vel gravitatem cultu, & vel rigorem poenae. Estne possibile quod ita resistit Eva? penit, nec Adam ullo modo uxori?

24. Ut verum fatear, nec per capillum miros. Ut femina moveatur, & ad peccatum inducatur, sola verba adhibentur. Sed Eva manus fructibus plenas habebat, in sinistra manducabat, dextra vero offendeat illos marito. Ubi adest exemplum, innotuit sunt verba, ideo non dixit accipe, manduca, dulcis est fructus, &c. sed dedit viro suo, & illa sine replica comedit. Si serpens etiam com-

didit, sine verbis pellexisset facillime foeminam. Ut enim ait Cyprianus: Efficiatius est vita, quam lingua testimonium, habent. & opera suam linguam habent suam facundiam. Et doctissimus interpret librorum Regum hanc scripturam observans ait: Vehementior est tentatio per malum exemplum, quâ per verbum sua forium: unde, quod Diabolus vix per iustis, subtiliter argumentando persuasit Eva perperam operando.

21. Sed si ad hoc nocivum sit animabus nostris exemplum peccati, ratio utilis erit exemplum poenae, ut a peccatis abstinemus. Cur Deus neci juxta meritum peccati non destinavit Cain, sed ei vitam concessit, & minatus est, quod omnis qui occiderit Cain, punietur septuplum: varia responsa adducere possem. Sanctus Ambrosius. Differunt interim severior poena, ut tauri facinorosi auctorem divinus tractaret lenta sententia, & fieret poena divinitate longinquior.

Thomas Angelicus. Deus per suam misericordiam peccatores exspectat ad veniam, vel poenitentiam, unde ipsum Cain non ita cito voluit mori, ut hoc tempus haberet poenitendi.

Sanctus Philastrius Episcopus Brecienfis. Per patientiam Dominus tribuebat bonitati suae indulgentiam copiosam, ut iam desinente sceleris honorum operum fructuositatem sequeretur. Oleatlet. Deceatur hic non addere afflictionem afflictio, neque esse molestandum, quem videmus a Deo, aut ab alio puniri.

Sed praeter omnibus placet responsio Divi Joannis Chrysi stomi, Deus voluit ipsi vitam donare, ut reliquis esset exemplum, ne simile peccatum committerent. Et sane, qui eum vidisset semper profugum, & tremementem. An non dixisset, eavendum est mihi a simili delictis, ne iudea miseris, & supplicis involvi velim? sic os aureum: Nequam ita fiet, relinquam te posteritati magistrum, ut tui spectaculum illi sit admonitio, & castigatio nullius, exemplum tuum sequebatur. Ipsi in toto vita sua de curia resolutio nervorum posteritati utilis erit, & id quod solus nullo praesente operatus es hoc dicant omnes, qui gementem & tremementem videbunt, & quasi per corpus tremorem clamantem, & omnibus clamantem, & omnibus dicentem, nullus talis gaudens, quali ego, ne in eandem poenam incidat.

Ergo fugite exempla pravorum, & imitamine actiones bonorum, sic non eritis exemplo, ut alii castigentur.

Incipit pace.

D. Cypria. lib. de du-

pl. c. Mari-

Franc. Mend. de exemp-

Gen. c. 4.

D. Amb. l. de poen. c. 4

Thom. Angli. b.

D. Philast. lib. de her. cap. 51.

Oleari. ib.

D. Ioan. Chry. hom. 29.

Handwritten notes in the right margin, including the word "licab" and other illegible characters.

DOMINICA XXI.

POST PENTECOSTEN.

*Serve nequam, omne debitum dimisi tibi, quoniam rogasti me: & tradidi eum tor-
tibus, quoadusque redderet universum debitum.*
D. Matth. cap. 18.

ARGUMENTUM.

*Ex ista culpa Deus flagellum pœnæ format, ex originali copia peccati vindicta imitatur
figuram, & iuxta gravitatem culpæ, percussit qualitas flagelli.*

Adagium habet: *A. Chi mal fa, mal
ha, qui male agit, malum habebit. O-*
mnis nodus reducitur ad peccatum.
Crebro gabella, ac fraus circa il-
lam commissa percolitur, dies erroris est
dies pœnæ: qui agit quod non debet, illi
obvenit, quod non credit: quò magis in-
veteratur peccatum, eò magis instauratur pœni-
tentia, juxta illud: peccatum vetus, pœnitentia
nova. Quor noxas patrat homo, tot hostes
in se armat. Et via, quæ ipsi referat media ad
culpam, eadem pandit præcipitia ad pœnam.
Quidem verum est, quod Deus non solvat quo-
libet sabbatho, sed dein simul omnia diluit: ea-
dem monet rationem solvit, è panno culpæ, ve-
stem pœnæ parat, & ex instrumentis nostrarum
culparum virgas flagellorum aptat. *Vnde est
fons peccati, illinc est plaga supplicii. Os autem
autem: quæ sunt oblectamenta hominis peccantis,
sunt instrumenta Dei pœnitentiæ, vel pro modo per-
versitatis sua uniuscujusque erroris pertinacia pu-
niatur.* allerunt Divus Patet Augustinus. Pleram-
que perverse menti ipsa sua culpa sit pœna, affirmavit
Divus Gregorius: *Fuunt instrumenta pœna-
rum, quæ erant oblectamenta culparum; scripsit
Dionysius Carthusianus Per ea quæ quis peccat,
per ea & punitur.* conclusit Sapiens. Oculi for-
mæ Dalilæ cœdi Sampsonis eum amorem sibi
non esse proficuum nuntii erant. *Hanc mi-
hi accipe, quia placuit oculis meis.* Sed &
primi, dum Philisthæi: *Eruerunt oculos meos,*

D. P. Aug.

D. Greg.

D. Dionys.

Carth. de

med. sent.

av. a. 19.

1ud. c. 14.

1ud. c. 16.

Pœnam in eum derivant. Adonitides
septuaginta lictatis regibus, quos prælio ecy-
rat, manus & pedes præcidit, & postea eadem
moneta sibi repentum esse confessus est: *Sicut
ego feci, ita reddidi mihi Deus.* Comam,
quam ambitiosus Absolon contra omne fasti-
dum patri suo redimere volebat, instrumenta
& carniſices suæ infelicitis necis facta est, dum à
vento agitata ramis quæcus impere fuit, ac non
fugientem alligans, in acrem pensulum egre-
maque apprehensum, quousque capitaneis Job
accurreret, qui tribus ictibus haste eum transsi-
it, detinuit. *Coma arboris ait Chrysolomus, tene-
bat coma tyrannum, ibi enim contumens ubi diu-
ma paterum gestare contendebat.* Sed quid ex-
empla emendicamus, dum opportuna in hodi-
no Evangelio ab Ecclesia præsentantur. Servus
ille iniquus se crudeliter exhibendo, dum cooler-
vum tantum decem talentorum debitor, vinctis
constringeret deliquit: *Tradidit eum tormentis,
donec redderet debitum.* Sed eadem pœna à Do-
mino involutus fuit: *Tradidit eum tormentis,
donec redderet universum debitum.* Tantum re-
quirebatur, ut divine justitiæ satisficeret. *Prout
quis delinquit, ita debet puniri.* Ac alibi decretum:
*Vnusquisque pro crimine quo fuerit depridendus, mar-
tum congrua severitati excipit.* Quod etiam in
cui canones stabilierunt? *Sicut premium debet
correspondere merito, ita pœna delicto.* Hinc dicitur de
Alicumus hujus setivi calligacionem oblat-
vans ait. *Fortasse ipse non audivit, nisi si audivit.*

qui, non intellexit & parvipendendo neglecti, quod abbi Dominus ait, eadem quippe mensura qua mensuraveritis, remittetur vobis; estote ergo misericordes sicut & pater vester misericors est. Nihil condelemnare, & non condemnabimini, dimittite & dimittetur vobis. Quicumque misericordiam non habuerint, ipsi quoque sine misericordia cruciantur. Similiter Sanctus Anselmus: Magna quippe arie magisterii traditus est in pacem cui sponte subiectus est in disciplinam, ut qui auferat ad vitium, ipse flagellum feret disciplina. Ego in praesenti discuta a Deo ex idæa culpa facti flagellum pœnæ, & ex originali copia erroris formam castigationis imaginem, ac juxta gravitatem peccati esse qualitatem flagelli videbimus. Misit enim in carcerem; tradidit eum servibus; Vos interim per spatium horæ silentium attentionis carere concludite, ac incipio.

PARS PRIMA.

Tradidit eum tortoribus, quoadusque red-deret, &c.

2. Nter alia decreta in tribunali justitiæ puni-turæ stabilita unum est, quod culpæ pœna contempnenda, Alexander Severus aulicum, qui omnia repta acceptabat, sed pro futuro cuncta promittabat, sic tamen, ut promissa in fumos abiret, nec ullus voti compos fieret, fumo enecavit, hac epigraphæ verticibus inscripta, Fumo peccat, qui suam vendidit. Brabides castrensium ferro, quo vulneratus fuit, vulnerantem occidit: sic refert Phocarchus: Educho à corpore suo telo eodem confodit eum, qui miserat. Cambilen nimis severum cen-sens, quod judicem quandam ob justitiam non recte admittit, & ob accusatos, qui reinventi erant, non punitos, excoriati justitiam. Sed cor non potius eum, capite autem trabem agi voluit? dicunt officium agens judicis, multos inopes excoriat, dum opibus omnibus eos expilavit, hinc hic Judex Sifames vocatus excoriati meruit. Cambyses Perlarum Rex ex idæa culparum, pœ-næ fabricandum esse opus docere voluit. Hinc de hoc Rege, qui tam justam, ac providam tulit sententiam, quidam vates Hispanus sic cecinit:

El qual mandó qui unívez se desolasse
Fron por que á los vívos desollará,
I su put en estrados se clavasse.

Constantinus Imperator, filius Irenæ Augustæ, se-vitiose contra nobiles, his oculos erucendo dele-ctabatur, sed mater in eum concitata, vicem ra-tionis ei reddidit. Leo quartus Imperator pur-puro genitus, hoc est in purpura natus cognomi-natus, gemmis mire afficiebatur, ita ut anno qua-to suæ tyrannidis Constantinopoli templum Sanctæ Sophiæ invaderet, ac imagini cuidam diademata suppetet, sed paulo post infirmatus ver-ticem apostematam carbunculorum cioxerunt. Hic in memoriam mihi redit, quod de quodam caudifico Carpautio Verio quidam eruditissi-mus poeta scripsit.

Est ven adulterii conjux à conjuge facta
inq; Tholojano casu dirempta foro
Causidicus Macha partes Carpautius egit.
Astor (si memini) Boderianus erat.
Iudice certatum est Vltimo quo casu mariti
Iusta licet peior lege reperta fuit.
Dicta lite domum pergit Carpautius, ut rem
Vxori narret prosinus ille sua
In simili uxore, sed crimine re perit; ô tunc
O clamat lingua, jam fero damna mea.

Episcopus ille Arrianorum Olimpius impie-tate nequior, in publico foro tres personas facti-lege blasphemis petiit, & tribus sagittis percuti-tur. Cui scribit Paulus Diaconus Trinitatem publicè blasphemaret, viribus justis jaculis, tanquam fulminibus consumptus est anno Christi 510. Joannes Zvinglius catholici fidei hostis, dum vi bel-licâ arcem non procul à Bruxellis sitam, ubi erat imago refugii Dei paræ, occupat, elatus severè di-xit, Ego meus manibus Hallensium muliercula, sic ima-ginem Mariæ vocabat, majum abicindam, sed re-meritatis pœnam luit; nam intranti, glans plum-bea nasum absumpsit. Reverta certissimum est a-pud justitiam, quod Pœna est mensura delicti. Vel ut scire Heliodus scripsit.

Qualis vir parat, talis manet exitus illum.

3. Hunc modum castigandi à principio mundi Deum cum ipsis creaturis irrationabilibus exercuisse puto: Postquam serpens Evam tenta-ret, Deus illud scelus hoc supplicio punivit: Terram comeditis cunctis diebus vitæ tuæ; sed cur non vult Deus, ut velcatur canibus, herbis, vel frugibus terræ: Moyses Barcepha hanc cau-sâ dat, quod homo ob peccatum in pulverem sit trans-formatus: In pulverem revertetur, meitò ergo

Apud
Torise lib.
6 f. 258.
Io. Vulrei.
Rhem. de
Carpautio
causidico.

Paulus
Diac. lib.
16. in Ana

Cornel à
Lap. c. 24.
in Lev. v.
14 f. 144.
col. 2. l.
sancimus.
ff. de pecen.
Heliodus.

Gen. 3.

omn

Barcepha
p. 1. de pa-
rad.

omnialio victu privatus, pulvere: & terra susten-
tatur, In pulvere re-egressi primos parentes, pul-
vere regitur vesceris tota vita. Sed meus sanctus
Pater Augustinus subtilius hanc rem observat,
ego eius doctrinam innoxius hanc questionem in-
fruens occasione fumo. An scitis animal esse
in orbe, quod verbis capituraves visco, ac rebus,
animalia glandibus, quae e tormentis metallis
profunduntur, pulces hamo, esca, nassis capi non
nescio. Sed serpens non nisi energia vocis capitur.
Incantator ad campum se confert, ac in plantis
prati consistens, virga multos circulos in terra for-
mat: verbis incantantibus intra se mullat, &
serpentes, ut virge iussionibus parant, vocat, &
illo e cavernis subilando, spumando, ac siltulan-
do prorumpunt, vane ad terram se quatiunt, nunc
caput erigunt, nunc circis illis, quos incantator
sua virga formavit, se ingerunt. Ad hoc propo-
situm regalem vatem dum dixit Sicut aspidus sur-
de obturantis aures suas, allusile credo. Atque
ut interpretatur Remigius Antiodorensis: as-
pidus enim ab incantatore de tenebrosa caverna in lu-
cem evocatur, retusans audire voces, quibus se co-
gissent, alludu unam aurem terre, & cauda ob-
turat alteram. Hinc clare serpentem verbis capi,
& incantari deduco. Sed cur hoc animal pie ab his
huic infortunio subiectu sit: caula in promptu est.
In principio mundi incantationib. verbo: u a ser-
pente mulierem circumventam, & captam, dam-
esu fructus ei detratem pollicitus est, recordemini.
Dixit ad mulierem, eris sicut Dii scientes bonu
& malum. Juxta legem talio supplicii in eum de-
cerni debuit. Dignum est fraudem in suam aucto-
rem retorqueri. Lex enim sic statuit: Dolus cum do-
lo componatur. Ne ergo & serpens miseram tuam
fortem deploret si verbis formidam incantati,
iisdem ab homine incautaberis. Et quia a princi-
pio adduxi meam Patrem sanctum Augustinum,
credo quod curiositate ejus doctrinam audiendi
moveamini. Audite ergo eam: Divina consilio sit,
serpentes magis moveri carminibus hominum qua
ullum aliud genus animalium: etenim non parva
res significatio est, naturam primitus hominum, serpentis
seductam esse colloquio.

Pf. 57.

Remig.
Antif in
ps. 57. r. 9.
Bibl. vet.

L. 1. in sp. C
de his qui
ante aper-
ta hered.
trau. L. de
uno ff. sol.
ma. ff. l. si
ambo. ff. de
comp. ff. l.
si duo ff. de
dolo. D. P.
Aug. lib.
11. in Gen
ad lit. c. 18

Gen. c. 3.

4. Si ergo divina iustitia haec polittiam usur-
pet cum creaturis irrationabilibus, ut a culpa idem
pocnae former, quomodo a poriori id non ag-
git cum homine ratione pradioa sup. l. cio ser-
pentis ad vindictam in protoparentes latam tranf-
camus: Multiplicabo erummas tuas, & conceptus
tuos in dolore paries filios, sub viri potestate eris, &
ipse dominabitur tui. Haec pocna foemina: quam

triplicem esse obfero. Prima consistit multi-
plicatione miseriarum, & calamitatum, altera in
parrutione prolium cum dolore. Tertia quod
viro subit, ac subijciatur. Recur miseriam foemina
triplici flagello involvitur non nom, quod pav-
itate sua intensiva, & extensiva illa tria aequat,
repetere poruit: scelus adeo fuit grande, & ex-
cessivum, ut supplicia multiplicata, ac triplicata
numero tantum costringi debuerit: quococas
Eva commiserit videamus, & solutionem habeb-
imus: Serpenti potius quam Deo hunc altissimam
fallacem, illum vtracem, credidit: Morieris ait De-
us. Non morieris replicat serpens. Sit dium vana im-
mortalitatem velut Deus se adeptu sperans. Tu-
lit de ligno & comedit, majorem serpentis quam di-
vinae majestati se adhibere fidem demoustrat. Se-
cundo legem eius fructus a Deo vetiti violavit.
Tertio manit in idem scelus traxit. Numerum
ergo culpa: Deus numero poae venietri voluit.
Sic Rupert. Abb. Mulier triplicem toram habuit,
quia peccati quantitas triplicem quatuor vultus. De
de triplici peccato, triplex quoc, vultus, prae
communem sibi cum viro mortem redidit est.

5. Nunc qualiterem supplicii, quo plexus est
Adamus ponderemus. In sudore vultus tui vivis
ris pane tuo. Tu & Adame moneta locorum pa-
nem comparabis, cibi cui condimento laborum a-
marefcent. Cur hanc potius quam aliam in eum
fulminavit poenam scire cupio. Inadat quidam
moderans. Cur hanc potius poenam, quam aliam
impofuit? Nam in impositione poenarum est adpo-
ratio, cur potius haec, quam illa imponatur: Cum
Deus non agat fortuito, sed consilio, id huc iud-
damento non contigisse dicendum. Ejuudem rei-
iam est animi Divus Pater Augustinus: Nupre
nim nos frustra in primo peccato nostro poenam ne-
cepimus, ut in sudore vultus nostri panem man-
cemus. Divus Eucherius Episcopus Lugdunensis
per hunc panem sanctissimum facramentum al-
taris a Christo sub speciebus panis institutum
intelligit: illum intulisse voluit poenam, quia de
caelo descendisse testatus est, qui deo vultu man-
dit. Hunc ergo panem cum maximo iudore, & poena
sententia satisfactione accipiunt poenitentem. Actum in
confirmat Divus Justus Origenianus: Non enim
qui vitio quodam, vel opere meritis reprobatur, Deo
sed illius panis qui de caelo descendit, cum cito per-
veniant, sed qui sanctis laboribus torquatur, ex-
vint. Responda horum gravium Doctorum
venetor, sed doctrinae Divi Thomae Angelici ad-
herco. Nam e nostro proposito ad solvendum
difficultatem dictam audite. Ista poena sibi poena
com.

compta quia de ligno venio gustavit delictiose, ideo debet revivere laboriose quia cum peccata si medicina munda contra culpam, & remedium si in culpa sua libenter delectatio in peccato debet esse laborio-

6 Sed ad supplicium precipuum mortis, quod Erum, & Adamum noque omnes ab his descendentes involvi venimus. n. quacunque hora commorari ex eo morte morietur. Quid supplicio mortis, cum qualitate culpae: au locum in armamentario justitiae divinae poenae morte leniores, vel graviores decernant? veritas Theologica est peccatum consistere in aversione a Deo, qui est bonum omnium mutabile, & in aversione ad creaturam, qua est bonum commutabile. Ac ita doctor Angelicus, & omnes alii docent. Et in quo consistit mors? In aversione, & conversione, avertitur anima a corpore, & convertitur corpus in cinerem.

7 Deus ira ex altissimis orbem clivione universali mergere decrevit: Repleta est terra iniquitate, omnia caro corruerunt viam suam. Ecce ad ducam aquas diluisti, ut interficiam omnem carnem. Executus voluntatem suam se accingit, cataractas imminensas coeli aperit, & orbem totum aquis haurit. Hanc poenam sacra historia quaedam agitatalem fuisse affirmat. Factumque est illa die quadraginta diebus super terram. Sed cur non duravit minus, vel plus? Deum unico in illam totum orbem aquis ablatare potuisset si ita libenter jam scimus, & si in tempore illud fieri voluisset, poterat pauciores dies adhibere, ac undecim terram mergere. Cur ergo praecise quadraginta diebus supplicium voluit? factis faceret divitiae justitiae tot dies adhiberi debuisset, sanctus Aldo Viennensis respondet. Numerus quadraginta ex quatuor, & decem constat: nam decem quater repetita constituunt quadraginta. Mandata in quatuor partes secatur, Asiam, Aethi- cam, Americam, Europam, ac quatuor haec partes decem praeccepta violaverant. Ergo ut poena commensuraretur culpe: Factum est diluivium quadraginta diebus. Haec sunt verba sancti: Quod quadraginta diebus, & quadraginta noctibus plu- via aqua imensis ventus peccatorum in decem praec- cepta legis admittitur per universum orbem terra- rum, qui quatuor partibus continetur.

8 Severum, & atrox fuit alterum supplicium, quo Deus impias urbes Pentapoli non clu- sione aquarum, sed ignis, ac sulphuris absumpsit. Pentapoli dicitur, & ignem de caelo. Ignem sulphure mixtum? quodnam est hoc insolitum? si Deus ad cinerem usque illas urbes, ac cives

annihilare voluit, solus ignis sufficiebat: Cur ergo & addendum sulphur? hic Cardinalis Cajetanus responderet, quod praeter naturalem rerum cursum miraculum operatus est Deus in puniendo iniquos, ad differentiam naturalium cau- sarum naturali ordine concurrentium ad generan- dam ignem, & sulphur oppositum a lehorva. Et Salvian. Salvianus in gehennam, qua in futuro datur iudi- cio, etiam in hoc saeculo sustinetur. Bona respon- pro vid. sa, sed omnium optime satisfacit responsum Abulen- sis, cui etiam Albinus ac Rupertus ad- haerent: Sulphur, ait Abulensis, facit cum ardet, quia tale vitium scitidumimo omni fectore fectidi- us, quod natura humana exhorreere debet; vel sulphureo igne puniuntur, ut putidissimus libidinis ardor putidissimo flammamarum ardore puniretur. Et demum Rupertus Abbas concludit: Qui car- nis fectorem suscipiant ad caelum, recte de caelo fectorem, vel ignem fectidum receperant. Ad idem sub- jectum, & idem propositum Rhetor autem alium conceptum format; Cum ignis velut thús naturaliter ascendat, demitatur, cur Deus e caelo in terram illum depluat? quomodo ergo contra naturam suam descendit peccato poenam correspondere Deus voluit: Erat iusta retribu- tio his, qui naturae subvertent leges, feminas in masculis quarentas, ut invertatur in eis ordo naturae. & fuit naufragium ex igne quasi ex aqua.

9. Justus Loth cum uxore, ac tota familia jubentibus sic Angelis e civitate ad montem Se- gor, velut ad asylum se contulit, insuper ne ullo modo hoc in itinere constituti oculos in ur- bem retrojicerent, Angeli praeciperunt, Ne respicias post te regum. Subito atra caligine caelum obfuscari, inter horrores fulgura micare, inter te- nebras splendescere fulmina viderunt, per aerem tonitrua strepitantia reboare, sagittas fulminantes pertrepere, ac horribili fragore, sulphure mixtam grandinem decideret, ac flammis agminatim, & densatim velut phalanges irruere audierunt. Tur- res deiecebant, muros quassabant, superbissima aedificia funditus everterunt, machinas prostra- verunt, pyramides solo aequarunt, flumina absor- bebant, homines devorant, animalia in cineres se degenerunt, ac in carbones duriores petris, ac firmiores acervis reduxerunt. In se evaginato domi- nabatur justitiae, & victorias vindicta sumebat. Nihil curiosa uxor Loth oculos in hos sumptos succellus coniecit, & subito immobiles haeruerunt ejus plantae, juncturae fuerunt induratae, carnes un- t congelatae, membra induruerunt, obriue-

Card. Ca- jet.

Rup. Abb. lib. 6. c. 11.

D Chry- sto in his, qui naturae subvertent leges, feminas in masculis quarentas, ut invertatur in eis ordo naturae. & fuit naufragium ex igne quasi ex aqua.

Gen. c. 19.

Gg runt

Handwritten notes in the right margin, including the word 'licab' and other illegible characters.

runt ossa, in amaram falsedinem mutatus est sanguis, unico momento à capite ad calcem usque tota impalluit, labra ac liogquam ad profundos accensus, & mariti auxilium in clamandum movit, sed lingua, & labra induruerunt, verba detrancabantur & en femina *versa est in statuam salis*. Quod peccatum hujus feminae supplicium promeruerit non dubito. Sed cur à divina justitia mutata est in statuam salis? cur non mutatur in linguam, petram, aut terram, vel aliam materiam magis communem? varia responsa ab exponentibus hujus loci adferuntur. Stephanus Porrecta ait: Ex hoc quod veritur in statuam salis datur intelligi quod poena aliorum sunt ad nos de sapientia instruendos apte. Sanctus Prosper: *Vx* lib. 10. de *pradi.* *sancto, quo tendunt proficientes, noxia curiositate* *Caelus se, vtro non debere respicere. Sedulius,*

Stephan.
à Porrecta
D. Prosp.
lib. 10. de
pradi.
Caelus se,
duo lib. 1.
in Bibl.
vet. PP.
Tom. 5.
part. 3. fol.
405. col. 1.
lit. 4.

Opratus

Nicol. de

Egra. ibid.

Abulensi.

ibid. fol.

Loth Sodoma fugiente chaos, dum respicit uxorem suam, in statuam salis transfusa remansit.
Ad poenam conversa suam, quia nemo retrorsum.
Noxia contempti vitans, discrimina mundi respiciens sal vultus erit, nec debet arator. Dignum opus exercens vultum in sua tergare ferro.

Opratus Millevitanus, & divus Pater Augustinus: *In saltem conversa hominibus fidelibus quoddam presbitu condimentum, quo sapant aliquid, unde illud cavetur exemplum.* Nonnulli Hebraei à Lyrano ac Abulensi creati asserunt, uxorem Loth, dum Angelos, quos peregrinos censebat, ad se divertere vidisset, non velut maritus, qui paratissimo animo hospites recipiebat, sed illibenti animo eos admisisse, cum nil molestius ei, quam hospites recto recipere accidere posset. Interim Loth, mensam intruente, fetu-la parante, ipsa sal subduxit, ut hospites ex misibus, dapidus inconditis & insipidis, quam ingrati hospites essent, colligerent nec denuo redirent. O quam exiguam charitatem monstrat hæc femina; nulli rei non solum applicare manum voluit, sed & sal ne cibi condirentur abscondit. Agendum, ait Deus, *sale peccasti, sale te plecto.* *Verja est in statuam salis* Hæc verba Hebraicè sunt: *Loth pite si salin condimentum ciborum dare noluit, scilicet gentilitio hospitibus, odiosè notato, saltu est responso scilicet verjam esse in statuam salis, ut in quo essendu puniatur. Idem confirmat Abulensis. Quare autem versa sit in statuam salis,*

dicunt iudæi causam esse, quia peccasti, nisi in 10. salis peccaverat: quia Loth pite, sal ad condimentum epulas hospitum, non dedit: ipsa enim, sicut dicitur, de rationem Sodomorum inter quos habitaverat, ipsa pitaltem non diligebat. Et hoc modo dicitur de dedit, esse vigiliam ponere est experta.

10. Auditores & Scripturæ fastidium il- lum successum, qui duobus filiis Aaronis Nadab & Abiu evenit reco demini. Hi thuribula gestantes ante sanctuarium divina majestati inceduntur consilitebant, sed statim ignis accenditur, eosque invadit, ac perimit. *Arripit Nadab, & Abiu filii Aaron thuribula posuerunt ignem, & incensum, desuper offerentes coram Domino, ignem autem, quod eis præceptum non erat. Egressi sunt à Domino, de voravit eos, & mortui sunt coram Domino.* Deliquisse hos sacerdotes in hoc, quod alienam ignem offerrent, Scriptura recenset, sic etiam Iulianus. Hic exprimitur causa specialis, propter quam puniti sunt, scilicet quia ignem alienum obtulerunt, non igitur potest stare, quod fuerunt combusti, nisi quia obtulerunt ignem alienum. *Et ipsa positio communis, & necessaria secundum litteram. Igne itaque peccant, igne etiam cæci geatur. Est autem, verba sunt à Abulensi, *ius factum ut ipsi cremati essent igne, qui erant in Altari, nam per quos peccati sunt, torquari debet; hi autem peccaverunt in igne Altaris, ad cremandum incensum coram Domino, & acceperunt de igne alieno, id est, dedit ignis Altaris eos punire.* Et divus Joannes Chrysostomus lib. 1. *Acti. 17.* *Dum contamine extremo igne alieno præsumunt, ipsius Altaris consuetudinem invidiam sumerent de sacrificio panem, qui fecerat de preparatione peccatum.**

11. Deus Pharaonem obstinatum in non dimittendo populo videns, Moyse ac Aaroni cineres è fornace acciperent, eosque per arenam spargerent, qui plagas, & ulcera producerent, quibus non solum homines, sed & animalia affigerentur præcepit. *Et dixit Dominus ad Moysen, & Aaron, tolle plenas manus cineres de fornace, & spargas illas in calorem coram Pharaone.* Cur hi cineres debeantur sumi de camino. Lyranus inquit. Hos cineres ex se non habuisse, hæc virtutem certum est; Deus is velut instrumentum uti voluit; sed annon erat alius modus? an media divina justitiae deceret? non. Sed quia Hebraei ab Ægyptis absque quiete, laboribus in fornace ignem fervendo, jactes pro adificis con- quendo dire habebantur. Ideo Deus torquendos Ægyptis medium nullam congruentius, quam cineres illarum fornacum, in quibus miseri

illudire fatigabantur, & angebantur judicavit. *Contra autem Lyranus, accipi sunt de camino ardenti, & correptionis plagas ista culpa. Aegyptiorum qui affecerunt Hebraeos in decoctione laterum ignis ardentis eandem rationem affert: Oleaster: Laborare fecerunt Aegyptii filios Israel in decoquendis lateribus in furnis, nunc vero furni illa fornax discernantur.*

12. Quae lo vos, haec eandem Scripturam alia ponderatione observemus. Effectus horum circumstantiarum lacere ac facere membra Aegyptiorum erat, & quaecumque suo tactu intolrabili dolore torquebat. Nec alia causa hujus afflictionis, quam justum Dei judicium assignari potest. Nam velut cruciabantur Israhelitas, eoque indifferenter neque incessanter, absque ulla pietate, plagas, voluta insingendo, carneque discerpendo torquebant, sic divina majestas eosdem effectus, quos habuerunt virga in membris Hebraeorum, etiam in canibus Aegyptiorum producerent, voluit. Ergo pro vitiis pustulas, & disruptionem carnis pro acris, & concussa carne apostemata, & vitia in carne, & qui Hebraeos gravi verberare atrociter nunc praevulere, & furunculosum acerbiter non laborare, non ambulare, non stare, non jacere quidem sine dolore gravi, aut requiescere permittantur.

13. Gravi supplicio Deus in Aegyptio delatavit, quando Aaoni, ut percutiendo virga aquas Nili in vi, eandem in sanguinem mutaret, commisit. Tolle virgam tuam, & extende manum super aquas Aegypti, & super fluxus eorum, ut vertantur eis sanguinem. Sed si vindictam meruerunt, cur eos nec subita non amplius? cur in eos non miseretur? Qui Pharaonem solio excuteret, & subditos inimicis manipes redderet: ad imperium Pharaonis Aegypti Nilo omnes primogenitos Hebraeorum submergerent. A qua, quae ad tyrannam crudelitatem deservit, ea eos private voluit, ac eorum defectu eos castigavit. *Adverte, aut Oleaster, etiam quomodo per ea, quae quis peccat, reprobatur: peccaverunt Aegyptii, aquas fluminis inquinavit, & submergenda sunt eorum, & i illo voluit. Dominus quod ab aquis punirentur, bibendo sanguinem pro aqua.*

14. Illius supplicii, quo propter David in Israhel Deus animadverit peccitatis scilicet, quae circumstantia sustulit recordemini, Sacet textus occidit ad numerum redigens ait: *Ceciderunt de Israhel septuaginta milia virorum.* Estne possibile nec plures, nec pauciores fuisse interemptos? Circa, & Hebraeorum Rabbini rem singularem observant, & aiunt: De omni populo sex milia universalia Hebraei affirmant, quot milibus

numerus in Paralipomenon scriptus est. Quae verba quidam gravis Author sic Hispanice commentatur, quae Latine sic reddo. Divinum supplicium mediocritatem servavit, dum non plures occidit, quam imprudens curiositas principis numeravit, ut mysteriosa proportio & congruentia haberetur inter correctionem & culpam, & Deus eadem via qua offensus erat, eos puniret.

15. David hostis sui capitalissimi Sauli perfectionem declinans, in specu quadam, quae & Saulem ingredi conripit delitescerebat, David tacite, ac paulatim adserpit, & inadvertenter oram chlamidis abscondit: *Surrexit ergo David, & praecidit oram chlamidis Sauli sicut.* Hac ratione, quod qua opera vestimenti limbam praecidit, eodem & cum jugulare potuisse demonstrare voluit. Nihilominus expostores Davidem hoc factum peccasse affirmant, & ipse remorsum conscientiae sentiens errorem agnovit. *Posthaec percussit cor suum David, eo quod percussisset chlamidis oram Saul.* Nunc quae pena ab ipso repetita audiamus. Aetatem ut atrigir provexam, nullo tegumento cum calcetri potuisse legimus. Me hercle res, quae de nullo alio legitur, & experientia docet quemlibet senem Davidem annosorem vestibus laneis calerem recipere. Cur ergo & eandem virtutem non ostendat in Davide? *Cumq; aperiretur vestibus non calefuit?* defectus non fuit vestium, sed divinae justitiae, quae adolescens praecidendo vestes peccarat, senem castigare voluit. Hanc opinionem G ossa ordinata adducit: *Dicunt Hebraei quod David circa mortem suis percussit in simili scilicet in vestibus, quibus operiunt non calefuit.*

16. Quot parentes an nosi lamentantur, & deplorent filios pravos, dissolutos, solui deditos, immorigeratos, pessimos, a quibus maximis injuriis afficiuntur, a quibus pane doloris sustentantur, quique in nullo eorum voluntati obsequuntur, & sunt tam impii, ut minas iis intentare audeant, & parentes sibi obsequantur, volunt? sed vos ipsos desistere potestis, tales olim vos ipsos percussit exhibuistis, simili ergo moneta vocis Deus rependere vult.

17. Domo illa quidam morbo certo decumbit exomologest, ac viatico se munire vult, Servus Religiosum vocat, ut auxilia spiritalia praestet, ac charitatem exhibeat: sed sacerdos nullus reperitur, religiosus nullus comparat, vix ab Ecclesia, ac domo absunt, & in hac necessitate urgenti nullus reperitur? id Deo sic permittente fieri creditote. Sanus plures annos absq; confessione, & sicut

1. Reg. c. 14

1. Reg. c. 1.

Gl. ord. ib.

G g 2 & s.

Handwritten notes in the right margin, including the word "licub" and some numbers.

& sacramentis transmittentibus; religioforum iustis-
 timus hostis erat, eos publice traducebat, ac
 lacerabat. Nunc cum eorum opera egeat, nullus
 invenitur, qui sacramenta admittat, sine qui-
 bus dum defungitur, Deus scit, ubi anima degat.
 18. Divitem quendam adeo immitem erga
 pauperes fuisse Pratum Floridum narrat, ut aures,
 ne stipem postulantem perciperent, obruraret. Natura
 debitum solvit, ac corpore humato, dum
 religiosi iusta perfolventes: *Requiem aeternam,*
 &c. intonat, crucifixus tumbæ proximus manus
 dissolvit, ac aures ne orationes, & preces reli-
 giosorum penetrant, obfirmat: & sic Deus ean-
 dem monetam rependit. Sane illud Prover-
 biorum verificatur: *Qui obrurat aurem suam à
 clamore pauperis, & sic clamabit, & non exaudietur.*
 Si eadem mensura tibi Deus non vis remetiatur,
 oculos ad tuas preces ocludendo, dum morti vi-
 cinius ignoscenciam culpæ petes, nunc pauperi-
 bus Christi subsidium elemosinæ rogantibus
 non solum aures, sed & viscera pietatis pande
 & quiesco.

Part. 2. c. 3

ALTERA PARS.

9. Nunc verum est, serveritatem cœli in flem
 mediis pueri, quibus ejus potentiam of-
 fendimus. Instrumentum nostrorum scelerum sit
 virga suppliciorum. Lucif rē cœlo decuratur,
 ac æternis pœnis addicitur. Iustus siquē Deus dis-
 ponit, ut flagella vindictæ cum eis ordinem natu-
 ræ non observent, qui eundem sunt transgressi,
 sic ut æternitas eos ibi jugulet, ac mors conservet,
 nec mors finem timori, nec æternitas spei prin-
 cipium det. Et quia cogitatione in imo ratari
 veriamur, supplicia damnatorum confidete-
 mus, quod ibi *fletus & stridor dentium* à Salvato-
 re habemus; continuo plorabunt, ac præ frigore
 dentibus stridebunt. Ludolphus à Saxonia or-
 tum harum qualitarum assignans ait: *Fletus ex
 calore dissolvente, & stridor dentium ex frigore con-
 stringente.* O quam bene Deus vicem rationis red-
 dit? in amore Dei figurerunt, & stridore den-
 tium pœnam à frigore causatam produunt. *Stri-
 dor dentium ex frigore constringente.* Fuerunt ser-
 ventes in concupiscentiis, & ideo: *Erit fletus ex
 calore dissolvente.* Et Dionysius Carthusianus ait:
 in c. 8. D. *Certum est quod fletus & stridor dentium non sint
 corporales in substantiis spiritualibus sicut ani-
 mabus separatis, neque de moribus, sed ante diem ju-
 dicis est in eis fletus interior, id est summa tristitia,*

Matt. 5. 8.

Lud. Carr. p. 1. c. 64.

Dion. Carr. in c. 8. D. Matt. art. 16 fol. 31.

quæ actus est interna voluntatis. Et demum stridor, id est interior viscerum horrenda concussio qui est actus Phisicus, & externus, quo Dei offenserunt. Post diem vero judicii erit in hominibus eodemmodi stridor dentium corporalis ex frigore infernali, quoniam ibi unus calor nixio ad aqua nixium.

20. Hæc omnia tormenta pœnæ exteriores vocantur, Projiciuntur in tenebras ex terrenis. Et hoc forsitan, ut dicit Angelicus Quatuor inveniuntur taliter alienati à Deo, qui est lux vera, Sed doctus magister Celada ait, maximam partem criminum in tenebris noctis committi, ut ergo pœna correspondeat culpæ: *Ejiciuntur in tenebras exteriores, qui in tenebris sumserunt gaudia, tenebras inveniant, qui in tenebris acerbissimos cruciatus accipiunt: illi tenebre, quæ tibi modo solatia ministrant, aterituum vitæ, vitæ materiam ministrabunt.* Et ibi erit *fletus & stridor dentium*, ait D. Gregorius, ut ille dicitur strideant, qui de edacitate gauderant, illic oculi defleant, qui hic per illicitas concupiscentias verberantur, quatenus singula membra septuaginta quæ hic singulis quibusque viciis subjacta stridebant.

21. Nunc è tenebris æternæ noctis ad claritatem lucem diei emergamus. Saeculo sacerdoti Zachariæ in templo Altari incensanti Archangelus Gabriel apparuit, ac ei ortum Johannis nuntiavit. *Elisabeth uxor tua pariet tibi filium.* Sed sanctus vates se & uxorem suam ætate jam provecctos esse sciens, à tunc se sterili fierem tam insignem non posse produci credidit. Hinc replicavit: *unde hoc sciam ego enim sum senex, & uxor mea processit in diabus suis.* Et D. Dionysius Carthusianus dicit: *Hæc locutus est Zacharias dubitans, quia non ad Dei omnipotentiam, sed ad naturæ cursum, naturalemque ordinem, & consuetudinem respexit.* Angelus incredulitatem privatione loquelæ castigavit. *Eris tacens, & non poteris loqui.* Sed cur non potius æcitate, vel simplicitate compunivisset, ut eum edemittit lingua? lingua sola verbis Archangelus refectus fuit, illa sola contradixisse videtur, ergo illa plestat. Ecce in Chrysostromo inquit Gabriel Zachariæ, erit tacens, & non poteris loqui linguam tuam, quæ ad verbosum mesuram distulit, utam suam præstitit effectum, sed nam sua microdinitatis: Et ideo erit tacens, ut quod dicitur quo hæc fuerit, & non poteris loqui.

22. Unquamne audivitis, vel legitis, quæ in regno occubuerit illa puella saltatrix, quæ in reggia, dum ob natalem Herodis convivium mullaretur, saltavit ad Nicæphorus Callistus recubuit.

Tempore hiemali, dum rigor anni campos duré habet, dum floribus terram, frondibus arbores erant, dum lacus, stagna, fluvii congelantur, ac lubricos passus siliant, dum agros nives operiant, puella illa ad agros venatione se oblectatur, nepergere de crevit, sine dubio feras ex vestigiis avi impressis deprehensa sperans. Ope se accingit, lacum congelatum, ac nive operante vult transire, credens esse plantitum, & dum in medio lacus esset, glacies pedibus subtrahitur, submergitur, & dum collatenus voragini illi immergeretur, duæ partes collum strangunt, & ac se essent duo riores illud præciderunt; corpus fundo lacus demergitur, & collum in summam te glaciæ hæsit. Sed quodnam est hoc infortunium huius infelicis puellæ: non infortunium, imò potius iustitia divina fuit. Innoxio præcursori verticem avelli procuravit, idèd alia morte occumbere, vel alio supplicio quàm decapitatione è medio tolli non debuit. Nicephorum addico: *Etia saltatrix raris facti obitus; eundem equo quomam brumali tempore erat, & fluvius trajiciendus, qui cum glaciæ consuetus coagmentatusque esset, pedibus eum transibat, glaciæ autem ruptæ, idque sine Dei numine, demergitur illa statim capite tenus; & inferioribus partibus corporis laesivis, mollisque se movens saltat non in terra, sed in undis: caput verò sceleratum sibi ere, & glaciæ concretum deinde etiam convulsum, & à reliquo corpore, non ferro sed glaciæ crassius refectum, in glaciæ ipsa saltationem leihabens exhibens, quæ spectaculo omnibus præbito, in memoriam ea, quæ fuerat peccatrix, revocatur. Quotquot adertant, concluderunt, benè ei sit, alia mors conferenda non fuit, aliam vindictam à caelo expectare non debuit, cum millies compertum sit illud, quod Lex ait: Qui mortem facit, mortem delicti pati. Non solum quoad substantiam, sed etiam quo ad modum, ut in hac puella videtur est.*

17. Plures peccantes à Deo non solum eodem modo, eodem instrumento, sed etiam tempore quo deliquerunt, poeniti observant. Genadius Constantinopolitanus Patriarcha narrat, Græcos factis Pentecostes die Spiritui Sancto dedicato à Saracenis esse subjugatos. Nec sine mystico, quia forsitan processionem Spiritus S. à Parte, Filioque negabant. Sic scribit Genadius: *Hinc in die Pentecostes, scilicet in festo Spiritus Sancti conveniunt in possessionem.*

Hebræos, sic credimus Tertulliano, Romani die Paschatis sibi subjecerunt, quia illo die filium Dei innocuè morti tradiderunt: *Indei, qui per sacrum Paschatis diem Christi Domini sanguine crudeliter effuso profanarunt: hinc pauci annis recurrentibus eam poenam subierunt, ut eandem Pascha celebrationem proprio sanguine cruciarent capiti à Romanis.* In occupatione urbis Hierosolymitanæ id quod Josephus, sanctus Antonius à Padua posteritati tradiderunt, omittere nolo. Inter alias miseras, quibus Hebræi obfidentibus dictam urbem Tito & Vespasiano confecti fuere, hæc fuit, quod tanta copia Hebræi servituti subacti fuere, ut triginta denario vanerint, nec hoc in admirationem vos rapiat, ex panno culpæ vestis poena extisa fuit, & monetâ eadem debitum dilutum est. Unum filium scilicet Dei triginta denariis emerunt, & triginta uno denario vanerunt: *Triginta verba do Josephi, Indei pro mo nummimato dabatur, ut poena correspondere delicto.*

24. Quis genus humanum ob peccatum commissum mortem promeruisse ignorat: nosset Redemptor huic poenæ etiam se subicere voluit. Sancti Ephrem, Irenæus, Cyrillus, Epiphanius (sicut etiam traditione Scripturarum habemus) eum vigesima quinta die Martii, qui in diem Veneris incidit, in crucem actum affirmant. Causam audite, eodem die, ac tempore ab Adamo scelus patratum testantur: *Nam eodem tempore, quo homo extendit manus ad arborem prohibitam peccans, eodem tempore extendit Christus manus in arbore crucis pro homine patiens; & eodem tempore quo homo gustavit pomum vetitum, gustavit Christus in eius poenam sel & acetum.*

Ergò nil aliud, quàm quando Deus ob peccata nostra nos punit solum in nos ipsos nos debere querelas, & lamenta effundere, cum è gravitate, ac qualitate demeritorum ipse idæm efformaret concludere quo. Sed si è contario actiones virtuosas, & laudabiles faciamus, pro flagellis ac suppliciis præmia juxta merita donabunt. Idèd in bono crescere studeamus, ut coronam gloriæ, quàm nobis per suam misericordiam præstare dignetur, obtinere valeamus.

Tertull.
lib. adv.
Iud. c. 10.
& lib. de
Orat. c. 14
& lib. 4.
conc.
Mar. c. 40
D. Anton.
de Padua.
Dom. 20.
post Pent.

Ioseph.
Hebr.
de bello.
Iudaico.

D. Ephrem
in Gen. D.
Iren. lib. 5.
adv. hares.
D. Epiph.
Fr. Laban
10. 3. de pec.
prop. 18. f.
1016. col. 1.

DOMINICA XXII.

POST PENTECOSTEN.

Magister. Scimus, quia verax es, & viam Dei in veritate doces, non est tibi cura de aliquo, non respicis personam hominum. Dic ergo nobis: Licet censum dare Cafari, an non? Matth. 22.

ARGUMENTUM.

Ostenditur Judices, Advocatos, Procuratores non debere esse injustos, nec parciales, neque debere aliquem in faciem respicere.

Diodor. Siculus lib. 2. de an. sig. c. 1.

SI credimus Diodoro Siculo, qualitates, & conditiones requisitas in Judice, Procuratore, & Advocato, ingenioso Hieroglyphico Aegyptii clarè exprellerunt. Depinxerunt hominem multis libris cinctum pectus habentem, & saphiris collo habentem medalliam, cui insculpta erat veritas, tenentemque oculos obfirmatos. Volebant inferre, & similibus officiis constitutos docere, tales debere esse maturos non ætate, sed sensu & prudentia. Libri docebant, illos debuisse esse litteratos, & virtuosos, saphirus in pectore, qui est coloris caelestis, demonstrabat, illos debere esse temperici incorruptibiles: Quia saphirus non incipit impressiones peregrinas. Sic neque iudex in ferendis Sententiis dimoveri ab affectu consanguineorum, munerum, vel amicorum. Medallia, cui insculpta erat veritas, volebant ostendere, illos decidendis litibus, præ oculis puram, & simplicem veritatem debere habere juxta legem. *Iudex debet omnino inquirere veritatem: ultimo habebat oculos velatos, ut in administratione iustitiæ neminem respiceret: & cum qui his qualitatibus dotatus erat, iudicem rectum, & integrum proclamabant.*

D. Hieron. in Cat. D.

2. Inter Herodianos, & Cæsarem controvertia agebatur. Hic sensus, & tributa exigebat, illi se exemptos allegabant. Hinc sanctus Hieronymus: *Nuper quadam sub Cæsare Augusto, Iudæa subiecta Romanis, quando*

in toto orbe est celebrata de scriptis, stipendiaria facta fuerat. Et erat in populo magna sedulo dicentibus alius pro securitate, & quiete, qui Romani pro omnibus militarent. debere tunc persolvi. Pharisei vero, qui sibi applausum in iustitia, & contraria nuntiabant, non debere populum Dei, qui decimas solveret, & primicias daret, & cætera quæ in lege scripta sunt humanis legibus subjacere.

Ut hæc tributa excuterent, Herodes filius Antipatri, qui illo tempore erat Rex in Iudæa, Christum Salvatorem nostrum, qui omnibus conditionibus supradictis præditus erat, in hac causa Advocatum, & Judicem elegit. Erat Christus magna prudentia, iudicium tamen vocabatur ab iis magister, & sic non deerat ipsi scientia, vel literatura. E collogebatur veritatem: *Scimus, quia verax es, & viam Dei in veritate doces.* In ejus pectore erat saphirus coloris caelestis, qui non recipit impressiones affectuum, magis circa hanc, quam illam personam, *Non est tibi cura de aliquo.* Oculos habet velatos in iudicando, nullam partem attendens. *Non enim respicis personam hominum.* Ut his imitatores hujus hieroglyphici, sed ipsius Filii Dei, hoc mane Judices, Procuratores, & Advocatos (cum in hodierno Evangelio sit sermo de litibus, tributis, censibus, & vectigalibus) exhortabor, ne sint injulti: *Scimus quis verax es, & viam Dei in veritate doces, ne sint parciales. Non est tibi cura de aliquo, & ne ullum*

attendant, sive sit dives, sive pauper. Confan-
guineus, vel extraneus, amicus, vel inimicus:
Non enim respicit personam hominum. Et sine du-
bio erit Iudex integerrimus.

PARS PRIMA.

Magister, scimus, quia verax es, & viam DEI
in veritate doces.

¶ Inter omnes defectus, quos potest habere
ille qui administrat justitiam, genus gene-
ralissimum est, injustum, nec aequa lance admi-
nistrare omnibus justitiam. Et quid non ege-
nat Gentiles, ut hanc maculam effugerent.
Plutarchus de Rege Attaxere refert, quod cu-
biculatio, cui magna summa aut, si certam gra-
tiam, aequo, an pro se, vel alio contra justitiam
obtemperet, promissam pecuniam numerari fecit:
Qua fori araria sui mandavit, ut triginta milia
aureorum ad se deferret, & allata dedit cubicula-
rio. Accipere nam hoc tibi cum adoro, non e-
re pauperior; iniustus autem futurus, si ea qua
petitis, dedissem. Saevius melius si illam calti-
giller, docendo omnes, ne peterent gratias illi-
citas, & ne provocarent superiorem ad id quod
non decet, & ad justitiam laedendam, sed voluit
hoc facto clementiam praevalece.

4. Publius Rutilius dum Romae gubernare,
curiam e fervis, & amicis favorem oppo-
sitionem directe justitiae denegavit. Indignatus
est iller, & dixit: Quid mihi prodest tua
amicitia, si mihi gratiam quam peto, negas? cui
prudenter occurrit Rutilius dicens: Quid mihi
prodest tua amicitia, si me urgere cupis, ut in leges
justitiae tua causa peccem? responsum revera
non gentilis, sed Christiani.

Quid dicemus de justitia Alexandri, nun-
quam potuit induci ab Olympia sua matre, ut
vram innocenti admittet, quam vis illa novem
menses, quibus eum utero gestavit, interpone-
ret. Sed humanissime respondit, sicut patris
optima de me, quamvis mercedem justam posces,
hominis enim vita nullo beneficio compensatur.
Rex Alchamenes quaedam munera, a Millesio
librolata cum recusalset, causam rogatus tra-
nantante Plutarcho dixit: Si recipissem, pacem
cum legibus habere non poteram? O mentem, in-
quit Plutarcho Rege dignam, qua magno, & ob-
vio sacro legum auctoritatem anteposuit.

Simonides Poeta a Themistocle favorem ju-
stitiae contrarium pro quodam amico postula-
bat, cui Rex prudenter respondit: Nec tu Simo-
nides bonus eris Poeta, nisi mensuram, & modum
in canendis carminibus, qua scribis, cura veris, ne-
que ego bonus prator, si legibus & justitia alienius
proposuero gratiam.

Bias unus e septem sapientibus Graeciae dum
(Iudex erat) in quendam mortis sententiam
ferre deberet, ejus infelicem sortem deplorare
caepit. Er replicantibus quod liberare eum pos-
set, respondit: Necessarium quidem esse naturae
condolere, a lege autem, & justitia regula discede-
re permissum esse.

Aristides Atheniensis cognomine justus ele-
ctus in iudicem, nec amicos, nec confodales am-
plius curavit, & hoc non ex gravitate vel super-
bia, sed ne sub preterito amicitiae justitiam lae-
dere cogere, abhorruit ab omni factione, & a-
micitia, ne adigeretur ad aliquid faciendum, quod
justum non esset, aut cogere abstinere ab eo,
quod reipublica iudicasset convenire.

Similiter quid fecit Claus vir prudentissimus,
& sapientissimus, creatus enim Iudex omni-
bus amicis convocatis declaravit cum omni hu-
manitate, nodum amicitiae ab hinc dissolven-
dum, & eos velut incognitos, & nunquam vi-
so a se tractandos. Timebat forte actum in-
justitiae a se eorum gratia committendum. A-
micis in unum convocatis locum, eam, quam cum
illa inerat amicitiam dissolvit, tanquam qua ad-
ministrations civitatis, rectum, ac justum in statu-
tum molliat.

Salomon a Deo sapientiam & intelle-
ctum postulabat: Da mihi Domine sapientiam,
& intellectum. Sed cur? sciebat, si haec duo
adessent in admiratione justitiae, reliqua in re-
gno bene se habere. Hujus petitionis causam
assignat sanctus Fulgentius dicens: Ut sciam
inter justum, & injustum iudicio scante a vide-
re, ne mea sententia tibi incipiat displicere, & in-
cipiat populus tuus sub meo tam parvo, & minus
instruulo examine laborare.

Postquam omnipotentia divina Adamum
creasset in campo Damasceno, introduxit eum
in paradisum terrestrem, ut Dominus esset
omnium deliciarum paradisi. Revera hic actus
summae benignitatis fuit, sed mox ut est tran-
gressus praecceptum divinum, ejecit eum de para-
diso voluptatis: Deus hic videtur mutabilis, dum
ei primo paradisum donat, eumque ipsi postea
negat. An non Adamus erat imago divinae
ma-

Fulgos. lib.
6.

Stobaeus
serm. 44.

Plutarch.
in Apoph.
Gracorum

Anton.
Mels. p. 2.
serm. 1.

D. Fulgen.
hom. 10. de
Salo. Iud.

majestatis? an non erat ita charus, & amicus Deo? cur ergo eum proferibit paradiso? si commisit errorem, Deus illius debet oblivisci, vel saltem illum dissimulare. Oblivisci? dissimulare? & quid dicitur iustitia? juxta meritum puniatur, castigetur si hoc promeritus sit, nec attendatur quod habeat meam imaginem, quod sit mihi obatus, & amicus. Gratia fuit, inquit Rupertus, quod hominem foris plasmatum in paradiso Deus posuit. Iustitia vero, quod datum peccanti ursus abstulit.

Rupertus
Abb. lib. 1.
c. 23 in G.

6. Job iustitiam a se administratam his terminis describit, iustitia inducus sum, & vestivi me sicut vestimento, & diademate iudicio meo. Qualis est haec metaphora, quod iustitia ita vestiatur? vult dicere iustitiam ita a se administratam, sicut homines uti solent vestimentis. Maxima industria adhibetur, dum homines se vestiunt, ac in vestitu sit aliqua deformitas, vel macula, quae spectantes offendere possit. volebat ergo dicere Job, Ita accuratè administravi iustitiam, ut abique fastu gloriarì possim. Nullus vel capillum laesi, cuiuslibet suum tribui, nemo meam iustitiam sive commutativam, sive distributivam, aut vindicativam aculeare potest. Sic divus Chrysostomus intelligit verba Job: Non fuit ex hominum genere, quae ceteris praesunt: verum ipsorum vitaturus est. Et in gloria non ita hic noster. Sed quid ille vestitus sum, inquit iudicio, hoc ergo vestitus genere exornabas.

D. Ioh.
Chryso.
in Catena
Graca.

7. Rex David qualitates Messiae venditori oculo prophetico praevideus deo sic dixit. Reges eos in virga ferrea. Sed si Messias Christus noster fuit mansuetus & benignus, & omnes ejus actiones fuerint rectae, & a clementia gubernata, quomodo potuit dicere David, quod administratus sit iustitiam per virgam ferream, quae significat rigorem? quod per virgam significetur iustitia, expellere affirmat Cajetanus. Iudicium per virgam ferream aptissime significatur. Per ferrum denotatur rectitudo inflexibilis. Sic sanctus Remigius Antiodorensis: Tu reges eos in virga ferrea, id est, inflexibili iustitia, ut. PP. non in humana iustitia, quae facile mutatur: quia par. 2 fol. quod semel est iustum apud eum, nunquam erit iniustum, vel quod iniustum, nunquam erit iustum. Et sanctus Pater Augustinus: In virga ferrea, hoc est, inflexibili iustitia. Propheta ergo dicere voluit, Messiam ad id futurum inflexibilem in iustitia, ut abique ullo respectu amicitiae, vel consanguinitatis praemia bonis, supple-

Remig.
Antiod.
in Bibl.
vet. PP.
D. P. Aug.
ibida.

8. Sed quomodo poterunt effectuales si fecerint partiales, & non sit in cura de aliquo sic observat Philo: Ideo docet bonum iudicem personas, quae iudicantur non animadvertere, sed solum negotium negotiorum sic utam nuntiam, nundamque considerare. Ego credo quod noster Salvator historiam Epulonis, & Lazari proposuerit, ut iudices, ne sint partiales doceret. Dives Epulo, naturae debitorum solvit, & sententiam fecit ut sepeliatur in inferno, & iuxta gravitatem culpae corqueatur: Mortuus est dicitur sepultus in inferno. Similiter defungitur medicus Lazarus, & gratiosam accepit sententiam ut ab Angelis ad sinum Abrahae deportetur. Factum est ut moreretur mendicus, & portaretur ab Angelis in sinu Abrahae. Ille est dives, & contrariam accipit sententiam, hic est pauper, & miserabilis, & obtinet decretum favorabile, & tamen ille nummis, & amicis praevalluit, hic omni auxilio destitutus fuit. Deus hoc ad iustitiam iudices docere voluit, ne magis divites, quam pauperes respiciant, sed iustitiam, & equitatem ament: debent conformari iudicio Dei, de quo ait Chrysostomus, Quam sit dives, D. Ioh. quoniam potens, quare sit alteri nocens, & famulus. Cyprianus, haec omnia sunt illic munita. Ille non iugum habuit, & factus punitur, & coronatur. Sed si hi duo ambulant in ius humanum, videlicet Lazarum ut pauperem, tumulatum fuisse in inferno, epulonem vero tanquam divitem, ad sinum Abrahae ablegatum, ut delictis frueretur.

9. Magnus vates Israhel loquens de Deo sic dixit: Deus stetit in Synagoga Dierum in me. Psal. 82. dicitur autem Deus dicitur. Textum difficultiorem in omnibus Psalmis non roveni. Videmus ad sacri expolitores eum intelligere potuerunt. Deus stetit, in Hebraeo legitur Esheten quod

cia malis delectatus sit. Hinc Cardinalis Bellarminus: Hic significatur potestas Christi in ecclesia, & in homines sita, & iustitia, ut possit tam facile bonos remunerare, & impis supplicium afficere. Sed audite quid subdit: Evidentia, qui iudicatis terram. hoc est, dicitur iudices iudicare in virga ferrea, sicut inflexibilis, ne hanc vos moveri passionibus, affectibus, amicitia, multo minus consanguinitate, sicut iudices iusti, & inculpabiles, oam iudex, inquit Lex, non dicitur nisi sit iustus, & cum iustitia iudicet. Horatur eos, inquit Cardinalis Bellarminus, ut corrigant iudicium, intelligant veritatem, & ruditionem suscipiant, deinde hortatur ut corrigant pravum affectum.

8. Sed quomodo poterunt effectuales si fecerint partiales, & non sit in cura de aliquo sic observat Philo: Ideo docet bonum iudicem personas, quae iudicantur non animadvertere, sed solum negotium negotiorum sic utam nuntiam, nundamque considerare. Ego credo quod noster Salvator historiam Epulonis, & Lazari proposuerit, ut iudices, ne sint partiales doceret. Dives Epulo, naturae debitorum solvit, & sententiam fecit ut sepeliatur in inferno, & iuxta gravitatem culpae corqueatur: Mortuus est dicitur sepultus in inferno. Similiter defungitur medicus Lazarus, & gratiosam accepit sententiam ut ab Angelis ad sinum Abrahae deportetur. Factum est ut moreretur mendicus, & portaretur ab Angelis in sinu Abrahae. Ille est dives, & contrariam accipit sententiam, hic est pauper, & miserabilis, & obtinet decretum favorabile, & tamen ille nummis, & amicis praevalluit, hic omni auxilio destitutus fuit. Deus hoc ad iustitiam iudices docere voluit, ne magis divites, quam pauperes respiciant, sed iustitiam, & equitatem ament: debent conformari iudicio Dei, de quo ait Chrysostomus, Quam sit dives, D. Ioh. quoniam potens, quare sit alteri nocens, & famulus. Cyprianus, haec omnia sunt illic munita. Ille non iugum habuit, & factus punitur, & coronatur. Sed si hi duo ambulant in ius humanum, videlicet Lazarum ut pauperem, tumulatum fuisse in inferno, epulonem vero tanquam divitem, ad sinum Abrahae ablegatum, ut delictis frueretur.

9. Magnus vates Israhel loquens de Deo sic dixit: Deus stetit in Synagoga Dierum in me. Psal. 82. dicitur autem Deus dicitur. Textum difficultiorem in omnibus Psalmis non roveni. Videmus ad sacri expolitores eum intelligere potuerunt. Deus stetit, in Hebraeo legitur Esheten quod

proprie significat Deum iudicem. Per rō Deos
 in plurali. Cajetanus intelligit iudices. Idem af-
 fectus Bellarminus. In synagoga Deorum; synago-
 ga Dei nihil est aliud nisi conventus iudicum à Deo
 constitutorum, quibus etiam nomen suum imperi-
 tur; quia communicavit cum illis auctoritatem
 iudicandi.

Sed cur Deus velut iudex est in medio iudi-
 cium? posse respondere, cum eodem ut iudi-
 ces in ferendis sententiis Deum in medio eorum
 esse qui illos iudicabit, confiderent: Quod cer-
 tum multum prodest iudicibus, si serio cogitent in
 conspectu summi iudicis omnes causas iudicari:
 Deum inquit scitit id est semper assistit præsen-
 tiis iudicis, in synagoga Deorum, id est in
 conventu. Et confessus iudicium, dum causas populi
 iudicant. Sed Remigius Antiochensis aliam dat
 explicationem super illa verba in medio. Qui est in
 medio aequaliter à circumstantibus videtur, Et
 quia Deus communis est omnibus, recte in medio
 positus dicitur; nam certissimum est apud Ma-
 thematicos, quod medium aequaliter distat à qua-
 libet parte circumferentia. Ergo ex eo, quod
 Deus sitet velut iudex in medio synagoga, cir-
 cundatus à iudicibus, inferitur, eum docere vo-
 llisse, ut iudices semper sint in medio, nec magis
 in hanc, quam in illam partem, magis in di-
 vitem, quam in pauperem, magis in nobilem,
 quam in ignobilem propendunt. Hoc credo voluit
 sanctum Basilium: Adjunt tibi ob oculos fra-
 trum differentia, hic pauper, ille dives, hic hospes,
 alius divitem, hic iudicaveris, ne iniqua vi-
 dia deivem, sublimem, pauperem, Et humilem.

10. Caput quintum Mattha: nil aliud tra-
 ctat quam de legibus: Non veni solvere legem
 sed adimplere: ista unum, aut unum apex non præ-
 terbit à lege. Et cum postea tractet de iustitia,
 qua leges conservantur: Nisi abundaverit iusti-
 tia vestra plus quam scribarum, Et Pharisæorum,
 hanc necessarii ministris. Quin imo ait Christus
 ha sunt Apostoli, qui ibunt per mundum, hi de-
 fendent, iudicabunt, ferent sententias, & ut be-
 ne hoc officium præstent, Erunt sicut sol, & sal:
 Vos estis lux mundi, vos estis sal terra. Cur sicut
 sal? Forlan, quod sicut hic planeta nunquam
 quiescit, sed continuo movetur, sic iudex, & ad-
 vocatus debet continuo studere, & revidere sta-
 tum causa? sententiam affirmativam, vel nega-
 tivam absque dilatione de die in diem debet pro-
 ferre, scilicet sitibus sopitis lucra cessare. Omnia
 bene: sed quis a se ipsis solem non esse acceptorem
 periculis, locorum, & regionum: omnes illu-
 strati Dominicali.

minat, sive princeps sit, sive servus, sive nobilis,
 sive plebejus, sive dives sive pauper. Sol omnibus
 lucet, Et calorem & saltem imperitur, nec pauperi
 minus, nec diviti magis concedit, sed omnibus & quo
 lucet, Et calorem exhibet. Tales debent esse ju-
 dices. Vos estis lux mundi.

11. Quoad sal observandum est, illud com-
 poni ex duobus elementis contrariis, quae sem-
 per litigant, igne scilicet, & aqua. Sal inquit, san-
 ctus Hilarius, est in se uno continens aqua, & ignis D. Hilari.
 elementum. Et esto aqua, & ignis sibi contrarien-
 tur, tamen in sale uniuertur, & hoc ideo, quia sal c. 4.
 non est magis partiale, erga aquam, quam ig-
 nem. Facite ut sit partiale erga ignem, dum eum
 sal inicitis, statim videbitis, quod aqua se
 opponat, strideat, & strepiter; sic si eum facia-
 tis partialem erga aquam, ignis indignabundus
 abit, sal liquefit, & in aquam resolvitur. Sunt
 duo elementa contraria, duæ partes quæ litigant,
 iudex debet esse sal. Vos estis sal terra. Nulli parti
 magis quam alteri favere debet. Si uni magis fa-
 veat quam alteri, si sit ei cura de aliquo, altera
 pars obstrepet, re proclamabit partialem, & pas-
 sionatum, & suspectum te habebit. Potrō si ad-
 hæreas alteri parti, desinis esse sal, argueris, vel de-
 structor iustitiae, præiudicabis tuæ famæ & ani-
 matua malum habebit. Si autem c. contrari-
 o non sit tibi cura de aliquo, sed bilancem ius-
 titiæ aequaliter libes, litigantes erunt quieti,
 non murmurabunt, sed sal conservabitur in repu-
 tatione sui esse. Mirum iudicis symbolum, quando
 enim duo litigant inter se, iudex eos quantumvis
 oppositos sicut salignem, Et aquam debet continere
 pacifice non astringe potius, quam ad illum propen-
 dens Quod si ad se aliquis eorum trahere contendat,
 debet sicut ab igne sal statim, velocissimo restitire:
 quod si remanserit, aut in igne comburi, aut in aqua
 resolvi, Et perire illum oportet: unde merito Chri-
 stus ad divinos iudices illos: vos estis inquit sal
 terra.

12. Cardinalis Egidius, principibus docu-
 mentum tradit, non quod concertis dignitatem,
 sed officium de iustitia administranda, ne sit in-
 quit specularis, sed opacis princeps. Non sit instar
 speculi, cuius proprietates est representate species
 colorum. Sed si quærat qualia objecta repre-
 sentent respondeo vicina, & non remota. Turpe
 est quod iudex respiciat vicinos vel per affe-
 ctum, vel per cognitionem, ne sit specularis, sed
 opacis princeps. Non se ostendat partialem nec ra-
 tiones unius magis, quam alterius prævalere sibi
 fingat. Opaci existant, nec vicinos agnoscant, nec Daxa t. 3.
 facile

Er Labat.
 i. verbo
 iudex.

Fran. Lab.
 ap. par.
 conc. t. 1.
 verbo ju-
 dex pr. 2.

Egidius
 de Reg.
 Principis.

Didac de
 Daxa t. 3.

Handwritten notes in red ink, including the word "licet" and other illegible characters.

facile contra veritatem frangantur: quippe speculares illi, ut habent inftar speculi adjunctis & vicioribus praecipari.

Proprietatem contrariam speculo habuit Verbum incarnatum, de quo sic scripsit sanctus Evangelista Joannes: Verbum caro factum est. Si sit factum, homo debet potius dicere, Verbum homo factum est, vel cum anima sit nobilior, & propinquior Deo, quam corpus, ob spiritualitatem debet dicere, verbum anima factum est, quia denominatio debet fieri à nobiliori. Voluit demonstrare se non habere conditionem speculi, quia idcirco denominati à carne voluit. Et Verbum caro factum est. Hinc Theodoretus anima enim nullo modo communicat cum Deo.

12. Dum sufficiens aliquis esset in Apostolatum loco Judæ, duo presentati fuerunt, Matthias scilicet, & Joseph cognominatus Barnabas. Apostoli ad orationem confugerunt, ut Deus ostenderet quifam sibi placeret: ostendit quem elegerit ex his duobus. Sortes miserunt, & Deo volente fors Matthias tetigit: Et cecidit fors super Matthiam, & annumeratus est undecim Apostolis. Ego scite vellem, cur Deus non inspiraverit, ut potius elegeretur Joseph? An forte non aptus officio Apostolico? an forsitan non fuit illo officio dignus? quin imo: fuit enim sanctus, & ad illud aptissimus. Ut ergo veritas sciat, in memoriam est revocandum, Joseph fuisse fratrem Jacobi minoris, & consequenter consanguineum, & cognatum Christi. Dicere ergo Servator voluit, ne dicar in hac electione fuisse partialis cum meo cognato, & me esse speculum, quod representat objecta vicina, negligam Joseph, & elegerit Matthias, qui mihi non est conjunctus. Sic Dionysius Carthusianus. Joseph, id est Barnabas fuit frater Jacobi minoris, & consanguineus Christi, sed per hoc quod Christus huic Joseph Matthiam in Apostolatum proposuit, docuit quod ex consanguinitate, aut carnali affectu non sunt homines ad Ecclesiasticam beneficia, aut officia promovenda.

Judices ex hoc poterunt discere ut sint erga omnes indifferentes, nec se permittant moveri affectibus, amicitia vel consanguinitate. Sic imitabuntur Christum cui fuit dictum à Pharisæis, non est tibi cura de aliquo.

13. Alphonsus Aragonum Rex iudicibus expressè mandavit, ut dum pro tribunali sederent, omnes passiones mitterent: Dicebat sapiens Rex, ut in iudicio, & Synodo, in sententiis, & in conven-

tibus, in quibus de rebus publicis censuatur, privatos affectus poverent, hinc sunt qui omnia suspiciant. Non erunt passionati, nec partialis si aurem actori, & reo prebent. Id fecit Pellexus iudex ætate juvenis, sed iudicio maritus, hinc quidam Poëta sic canens laudavit.

Olim Pellexus juvenis cum forte sederet iudex, & actori alteram interea digito prudens occluderet aurem? Interrogatus à suo Cur nam sic faceret? sicut actori est, ait, non, Servo alteram integram reo.

Et quis non scit etiam diabolum in iudicio esse audiendum, alias sententia erit nulla & invalida, & esto foret iusta adhuc, tamen iudex proclamaretur ut iniquus. Hinc dixit ille Poëta.

Siquis in auditis ambabus paribus nullum iudicium profert, iustum lites; exacta ita quo.

Et inter scriptores factos sanctus Athanasius dixit. Ea qua inaudita altera parte sunt, nihil habere robore, nemo mortalium ignoravit. Non propterea Romani gratia adversarios domare voluminem veni, qui nondum accusatores ante oculos suos habuit, aut respondentem de locum de crimine aliquo.

Et Sanctus Clemens Romanus dixit non esse æquum altera tantum parte audiri, iudicare: Etenim si alterum audiat, cum alter absit, & cum nihil ad illorum crimen responderet, iustitiam de damnatione ejus tulerit, apud Deum iustum iudicem reprehendantur.

Salvator noster, postquam audivisset patrem Pharisæorum qui volebant eum galia solvere, voluit à Cæsaribus sibi ostendi monetam: Ostendite mihi numisma eorum. Cuius est imago ista, & superscriptio: & postea tulit sententiam: Reddite ergo, qua sunt Cæsari Cæsari, & qua sunt Deo Deo. Et videntes iudicem iudiciale sine passione, acquirerunt, nec sciverunt quid responderent, sed obmutuerunt: Et audientes mirati sunt, nec replicarunt, vel ad aliud tribunal appellarunt, sed relicto eo abierunt. O iudicium integerrimum, & iudicem inemendabilem.

14. Nonnulli censuerunt, iudicem debere cetero manibus & oculis, hoc est nullum debere spectare, ita ut de illo possit dici, non respicit personam hominis, nec admittit munera. Ut inquit ait Poëta, qui coloribus & vestibus effugiem calamo expredit.

Dignitas natura facit portenta: sed iustum. Duplex deficiens perficit illa modo. Quis manibus caret, atque oculis, perfectus habetur. Ni carat, merito mancus habendus erit.

Et alter non minus doctè subiunxit.

Si manibus truncus iudex, si lumine captus, Quis vult in nostro dicere iura foro.

Sine oculis, hoc est, Non respicias personam hominis. Hunc in finem iudices Athenienses Areopagi nocte pro tribunali sederunt, & advocatos eorum audierunt, ut non attendent loquentes, sed ea que dicerentur. Et hinc mos apud illos insolens, ut coram absconditi sententiam dicerent.

15. Christus parabolam decem virginum, quarum quinque erant prudentes, quinque fatuæ, iustodit: Simile est regnum caelorum decem virginibus que accipientes lampades suas, &c. Omnes ad nuptias admitti præcedebant; sed sapientes sententiam habuerunt favorabilem, & fatuæ admitti: Venit sponsus, & que parate erant intraverunt cum eo ad nuptias, & clausa est janua. Accedunt postea quinque fatuæ, & invenientes ostium clausum intromitti postulant; Domine, Domine aperi nobis, Sponsus acclinat se ad fenestram, atque illas repellit, sed audite quibus verbis? Amen dico vobis, nescio vos, scire velim cur illas non repellat aliis verbis, exempli causa, ut habeat patientiam, nuptias pro his non esse paratas eas non esse dignas, quæ admittantur, ideo abeat. Verum his omnibus panis se in expedit dicens, Nescio vos, id est non approbo vos, dicit Angelicus. D. Hieronymus sic ait: Novit enim Dominus eos qui sunt eius, & qui ignorat, ignorabitur, & licet virgines sint, vel corporis puritate, vel vera fidei confessione tamen qui oleum non habent, ignorantur à sponso.

Et quidam auctor modestus ad meum propositum respondet: Nescio vos: Ac si diceret oculos habeo obvelatos, nec vultus vestros observo, an satis revolvit; juvenes, senes, nobiles, ignobiles, divites, vel pauperes, solum attendo merita causa: Nescio an venusta sitis, & gratiarum merito in vobis facta puella: Nescio an sitis venusta, nobilitate, & in tenera aetate. Nescio an opulenti à periculo non bona causa. Personam, & earum qualitates quasi nescio, & causa merita tantum ad iudicium sit.

Sed maxima pars iudicum huius temporis respicit personam hominum, attendit an aliquis sit dives, nobilis.

16. Antequam suam primam partem, aliam scripturam adducere volo. In Hebræos incidit mulier adultera, quam juxta legem Moyses lapidibus obruendam allegabant. Sed voluerunt ei porrigere aurem, ejusque rationes audire. Dederunt ei locum ut se defenderet, & nostrum Salvatore advocatum ejus constituerunt: Magister hac mulier modo deprehensa est in adultario, in lege mandavit nobis Moyses lapidare. Tu ergo quid dicis? Christus se inclinat, vultum deprimi, oculos dejicit, & extendens dexteram scripsit in terra: Inclinans se digito scribebat in terra. Cur non erigit vultum uti debet iudex facere, dum fert sententiam. Forsan se inclinat ut legem observet, quæ sic habet: Iudex debet ferre sententiam in scriptis. Etro si non id fecit ad docendum iudices, ne accusatam accusatores in faciem respiciant. Hoc fecit Jesus cum ferre sententiam contra Ioan. P. adulteram rogatur: Duo hoc facto innuit, quod non in Eccl. imitari debent iudices; imprimi inclinavit se deo, ut terram tantummodo respiceret, & à reo & accusatoribus vultum averteret.

Ut sciretur se velut iudicem partialem nullius faciem attendere: Non respicit personam hominum, hoc imitentur iudices, & neque accusatores personam suscipiant.

17. O quot sunt iudices, qui non faciem, sed bustam spectant, apud hos dives prævalet, & omnibus aliis antefertur: Pro his non habent portarium, nec unquam est incommoditas illos audiendi. Sacri Evangelistæ de Josepho ab Arimathia sic loquuntur. Introvit audacter ad Pilatum, & petit corpus Iesu. Duo hic admittit. Primo cur ita audacter Pilatum accesserit, & sine aliqua repulsa voti compos factus fuit: Tunc Pilatus iussit reddi corpus. Et si causam scire vultis, eam assignat Dionysius Carthusianus, erat nobilis decurio, id est unus de curialibus. Ergo pro illo nullus sit portarius, intret quando placet, detur illi quod placet, & intret quando lubet. Sic observat Pasch. D. Pasch. chasius Ratbertus: Dives dicitur, ut ostenderet Ratbertus in causam quare à Pilato potuerit impetrare corpus D. Matth. Iesu, vel unde accessum ad eum habuerit, si fuisset in Bibl. pauper, mensis effluxisset, antequam haberet ver. Patr. audientiam, & dein negativum responsum habuisset cum optimis verbis: Pauperis, & ignoti non erat facultas ad Pilatum præsidem Romane potestatis accedere. Illud Homeri ejus curiæ inscribi potuit?

Io. Saresb. Ipse licet venias musis comitatus Homere lib. 3. c. 10. Si nihil attuleris, tibi Homere foras. fol. 247.

18. O quam verbis acerbis perstringit tales Innoc. III. summus Pontifex Innocentius Tertius, & vobis de contēptu qui corrupti prece, vel precio, qui tracti amore vel mundi. odio, dicitur bonum malum, & malum bonum. Vos lib. 2. c. 4. enim non attenditis merita causarum, sed merita personarum; non jura, sed munera, non justitiam sed pecuniam, non quod ratio dicit, sed quod volup- tas affert: non quod lex sanciat, sed quod mens cupit. Non inclinatis animum ad justitiam, sed justitiam inclinatis ad animum, non ut quod licet hoc li- beat, sed ut liceat, quod hoc libet. Hi non habent aliam legem, quam propriam voluntatem.

Not. Gl. isti Sic volo sic jubeo, stat pro ratione voluntas, de usurap.

§. Luriv. Vobis, qui respicitis personam hominis, Dama- nati celis, & celo exclusi, Divus Joannes ca- lum apertum, & omnes beatos circumspexit:

Apoc. c. 7. Vidit turbam magnam, quam dinumerare nemo poterat. Et ex qualibet tribu Israel erant duode- cim millia: Ex tribu Juda duodecim millia signati.

Gen. c. 49. Sola tribus Dan fuit exclusa. Sed cur? Dan inter- pretatur judicans, vel judicium. Sic prædixit mor- ribundus Jacob, Hoc celo excluditur. Audite Hugonem: Tribus Dan, id est Advocati non nu- merantur in catalogo Sanctorum. Dan interpreta- tur causa, vel judicium, & significat Advocatus, & contentiosus, qui tuis timendum est, ne à numero servorum Dei excludantur. Scio quod tibi displi- ceant mea verba, sed Deus odit tuas actiones, & tamen te non emendas, sed omni die sis pejor.

B Thom. à Responde ad interrogationem, quam tibi pro- Villa Nov. ponit meus beatus Thomas, ut quis es, responde- Dom. 3. bis, ego sum iudex, prator, & decurie, præfectus, Adv. magister, censor. Et nunquid servas rectam re- gulam? non possum omnino, sed necesse est aliquando aliquantulum flectere precibus, & rogari aliquo- rum procerum, & præcipue eorum, qui apud Re- gem gratia, & favore præstant. Intercedit amicus, cui si nego cum vi superio rejiciatur ab officio. Et nunc quid accipis munera? aliquando; nam non possum sustentare domum meam, salarium est modicum, sumptus immodicus, non equidem agros fodere, aut arare quos, ex meo officio alendus sum. Et utinam agros arares, vel foderes, melius enim fuisset esse aratorem quam iudicem.

Quam melius esset tuæ animæ ut esses Aga- so, quam Advocatus, dum es injustus, & regis in

virga arundinea, & non ferrea. Deus vos liberet à medico, & advocato. Ille vitam, hic opes vobis auferet, & quiesco.

ALTERA PARS.

19. Diximus superius iudices debere cetero o- culis, & tamen sunt Argi. Et quod pejus est; cum non debeant habere manus, sunt tamen Btari, apud quos plus valent manus, sunt tamen quam rationes. Thamar uterumque debet in- fante autem partu apparuerunt gemini in utero. Hi duo certarunt quinam primus egrederetur: utrius- que debent fore, hinc primogenitum & hereditatem debent. Zara nianom extendit, quæ ab obli- trice fuit signata, & cum retraheretur Pharisimò est egressus. Cui putatis assignatam primo- genituram? sine dubio dicitis Phares, qui primò natus est: etatis, sed illam obtinuit Zara, nec aliam ob causam nisi quod prior extendit manus. Si inter duos agatur lis de hereditate, vel gravi summa pecunia, quem putatis obtenturum sententiam? ille, qui majora munera manu ex- tendit. Zara vincit.

20. Plutarchus Stratoclem, & Democleus Plu- duos iudices dum ad tribunal irent, hinc verba dixisse scribit: Eamus ad iudicium autem, sic enim tribunal, & curiam appellare consueverunt. Id eos dixisse credo, quia non intenderunt veritati, sed lucro proprio. Audite Angelicum: Hodiè in ha- lis iudices facti sunt mercenarii, sicut & Domini, unde agunt non ad utilitatem subditorum, sicut & Domini: sed ad lucrum præstiturum in mercato finem. Porro litigantes patiuntur instar pomæ madidi, qui comprimitur, sic unus iudicium, vel advocatorum ex una parte exprimit negan- do, & alter ex altera parte affirmando, sic am- bo eliquant aquam, imò sanguinem, & sub- stantiam miserorum hominum. Et demum li- tem magis profuisse advocatis, quam clientibus videmus.

21. Recordor me legisse apud divum Chry. D. de som- nostomum litem, quæ mirabilem finem ha- bit. Quidam Dominus agrum in quo thesaurus latebat communi pretio vendidit, cap- tot dum foderet, ut arbores plantaret, thesau- rum invenit, & quis erat homo confectus: colas venditorum adit, dixitque (quis id crederet) ut thesaurum acciperet, se emisse agrum, & oon thesaurum, negavit id venditor, dicens se agrum cum omnibus contentis vendidisse. Id ego

non crederem, nisi os aureum tantæ authoritatis
id ostenderetur. Judicem adierunt. Qui ne ulli
pari injuriam fieret, & ne ullam haberent an-
xim consequendi, sibi thesaurum applicuit. Dixit
autem sequentem solvituram, & se possessorem
facuram. Observavit regulam: Tertius gas de-

21. Deduobus sufficit idiotis narratur, quod
in filia suam innotentibus hincina quædam
canillare inceperit. Incepit unus affirmare illam
avem sibi cantasse. Miror replicavit alter factum
nam, nam mihi cecinit ligare inceperunt, &
neutrum a bitum detulerunt, & ut uterque ejus
gratiam venaretur, certantur quis in unibus al-
terum superaret. citavit illos quædam die ut sen-
tentiam audirent, quam hujus tenoris tulit.
Scitis avem mihi solum cantasse, & nulli ve-
strorum, ideo ego vici. An hæc sit fabula ignoro,
hoc verissimum esse scio, in litibus neminem
preter advocatum lucrari

Et quod pejus est, nunquam contentantur,
sed omnia ad bonam solutionem admittunt.
Aulivi aut horum, nonnullos fructus in scutella
belli sacrificio sultima fuisse missos, cum mandato,
non solum omnia illi daret, sed ut judici scutella
in manibus est configurata, ex ejus manibus ceci-
dit, & fracta est, verum hæc verba subjungit, si
fracta esset, nequaquam esset fracta. O a-
quilam rapacem, ô harpyam cupidam, ô lupum
rapacem. Hos deploravit Vates regius. Usque quo
judicis iniquitatem, & facies peccatorum sumitis?

Quæque ob vestrum lucrum iustitiam, & leges
violabitis? Quando a vestris peccatis, & injustis
sententiis delistis. Si iudex nil aliud significet,
quam secundum leges judicans, vos nomen tan-
tum judicis habetis. Et facies peccatorum sumitis,
ad eum dicitis, non secundum iustitiam, sed in
favorem amici, divitis, vel benefactoris. Sic Bel-
lertimus, porro sumere faciem peccatorum in judi-
cio, nil est aliud, nisi talem sententiam ferre, non
qualem iustitia exigit, sed qualem requirit amicus,
vel benefactor, vel cognatus. Et hoc idem est respi-
cere in faciem hominis, non in regulam iustitiæ.

Vel etiam ferre sententiam in favorem sui juxta
Hieronimum: Quando veneris ad vos iudicium,
non consideratis causam, non consideratis iudicium,
sed personam eorum, qui causas habent; ac si dicat,
si videris pauper habens negotium iustum, & ve-
neris habens negotium nequam, vos personam acci-
peris, non negotium.

24. Si pauper homo in ejus manus incidat,
qui non potest ungere manus, rem habet planè

injustam, leges contra eum sunt claræ, dicit se
non velle agere contra conscientiam, nec Deo
pro covariatione reddere. Sed si veniat ad eum
dives, quam vis non habeat umbram rationis, tam-
en dicit omnes leges stare ab eo, se ejus causam
bene acturum. Hinc bene Solon & Anaxaxxes
dixerunt: Leges araneorum telis similes esse, in qui-
bus infirmiora animalia hærent, validiora prærum-
pant; ita leges, cum miles ac tenues infringunt, a
potentioribus autem impune violantur.

Et hic defectus non oritur a legibus, sed a ju-
dicibus. Et hoc sentio intelligo adagium, quod
dicit leges esse latas pro pauperibus & egenis, qui
carent emplastro, quod his imponant. Pro pau-
peribus non voluit quod possuat, sed pro diviti-
bus voluit, quod non possunt, & possunt quod
volunt.

25. Eterna memoria dignum est, quod nar-
ratur de Joanne secundo Rege Lusitanie. Judi-
cem officio privavit, & causam rogatus dixit:
Quia ad recipiendum manus suas aperias habebat,
ad audiendum vero pauperes, qui ad negotiorum
expeditionem ad eum accedebant, ita januas clau-
debat.

Alexander Severus ut aliàs memini, iudicem
injustum excoriari fecit, & pellem ad terrorem
aliorum tribunali induit. Si hodie omnibus lu-
cram suam querentibus id fieret, quot maerent
sine pelle! Nil melius quam tales vitare. Et si an-
quam habeas litigandi, melius est quod credas
omni præsentioni, quam quod licem incipias
cum spe vincendi. Hoc consilium Christus, Et ab
eo qui auferit tibi vestimentum, etiam tunicam noli
prohibere. Hugo Cardinalis etiam nos monet.
Ne litigemus: satius est iacturam facere, quam in
iudicio rem reperere. Cur vos tandem ô iudices, ô
Argi, ô Briarei, ô Harpyæ non emendatis? An
velletis tractari sicut tractatis clientes?

Iustitia radice fundamentumque illud.
Ne facias ulli, quæ tu tolerare nequives.

Si vis esse iustus iudex infallibiliter observa-
ut sit sine oculis, sine manibus, nullius faciem
respicias, nec acceptes munera.

Cæca sed audire præpollens talpa facit,
Iudicis esse tibi vera tabella potest:
Iudicis esse, inquam: iusti auscultator, & equi
Si quis amicitia, hanc respicias, ac opibus.

Val. Max.
lib. 7 c. 2.
Laer. lib. 1.
cap. 3.

Franc. Lab.
tom. 3. ju-
dex prop.
6 fol. 727.
Alius
Lamprid.

D. Luc.
cap. 6.
Hugo Car-
in ap. lo. Pin-
2, 3 c. 21.

Ant. Mar.
Cinellius
del. Ital.
p. 2. fol. 9.

Corn. Lep.
in delit.
p. 2. f. 412.

DOMINICA XXIII POST PENTECOSTEN.

Loquente Iesu ad turbas, ecce unus princeps accessit, & adorabat eum
dicens: Domine filia mea modo defuncta est.
Matth. cap. 9.

ARGUMENTUM.

Ostenditur quàm sit efficax oratio, ac Deo grata, & quod spem nostram
in Deo collocare debeamus.

1. **D**Uæ personæ, videlicet unus Prin-
ceps, & una matrona, in hodierno
Evangelio exhibentur, quibus meri-
tò compari debemus Ille ob mortem
unicæ filia: dolebat, & affligebatur, hæc ob sani-
tatem amissam, quam valde amabat, cruciabatur:
ambæ à Salvatore succursum flagitant, ille dile-
ctam filiam vitæ petiti restitui, hæc à morbo in-
curabili rogat sanari. Ille ut voti fiat compos, adhi-
bet preces: *Domine filia mea modo defuncta est, sed*
veni, impone manum tuam super eam, & curabitur.
hæc ad impetrandam sanitatem tactu vestimenti
Christi curandam se sperat: *Si tetigero tantum*
sinubriam vestimenti tui, salva ero. Potèd preces
principis fuerunt exaudita: *Tenuit manum eius,*
& surrexit puella; & fiducia matronæ non fue-
rut irrita: *Confide filia, fides tua te salvam fecit.*
Ille per preces, hæc per spem allequitur, quod pe-
tit. Hinc sanctus Marcus Eremita preces, quas ad
Deum fundimus, sic laudat dicens: *Ad parandum*
*Dei obsequium nihil est precatione efficacius, aut po-
tentius, atque ad eiusdem beneplacitum nihil est ac-
tius.* Et de fiducia hoc scriptum reliquit sanctus
Pater Augustinus: *Qui gaudet in spe, tenebit rem,*
*qui autem spem non habet, ad rem non poterit per-
venire.*

PARS PRIMA.

Domine filia mea modo defuncta est, &c.

2. **A**Ntequam demonstrem quàm efficax sit
oratio, difficultatem, quam movet Doctus
Angelicus, & quam quilibet Professor Theolo-
giæ mihi objicere poterit, vobis proponere libet.
Vel Deus ab æterno decrevit independentè à
nostra oratione illam gratiam nobis præstare
quam petimus, vel id non decrevit, imò potius
resolvit nostras preces non exaudire. Quid-
quid dicatur, cum decretum divinum sit stabili-
le, & efficax, aut obtinebimus quod petimus,
aut non obtinebimus, & consequenter frustra
precibus majestatem divinam pullamus. Verum
respondeo à divina providentia non tantum
præordinari effectus, sed & modum, ordinem,
causas per quas debent produci. Explico: Deus
tibi talem gratiam concedere decrevit, sed cum
hac conditione, ut illam prius à Deo petas. Ex
divina providentia non solum deponitur qui effectus
fiant, sed etiam ex quibus causis, & quo ordine pro-
veniant. Unde oportet homines agere aliqua, non
ut per suos actus divinam dispositionem immutent, nisi
sed ut per actus suos implent quosdam effectus
condium ordinem dispositum à Deo. Non enim ora-
mus ut divinam dispositionem immutemus, sed ut
imperemus, quod Deus dispositus, per orationem
implendum.

*D. Marc.
Eremit. de
leg. spir.
cap. 88.*

*D. P. Aug.
in Psal.
104.*

Idcirco ego ex factò primo principis discursum
institui sumo ansam, quam sint efficaces
preces apud Deum, ex secundo verò factò matro-
næ, occasionem dicendi accipio, a nobis fiduciam
in Deo collocandam esse, ut id obsecramus
quod speramus. Ego interim confido cum ma-
trona evangelica, quod mihi favorebit silentio, &

impulsum, ut scilicet orando mereantur accipere, quod tu Deus ante facula donare disposuit.

Item confirmat sanctus Pontifex Gregorius: Obstinere quatuor possunt, que predestinata non fuerunt, sed ea, que sancti viri orando efficiunt, ut predestinata sunt à Deo, ut precibus obtineantur. Et quo consequitur, preces nostras non esse inanes, sed maxime necessarias. Ab eterno decreto sunt, hanc filiam per Christum resuscitantem, sed hac lege, ut prius à principio hoc petere: Domine filia mea modo defuncta est, sed veni componere manum tuam, &c.

3. Mira est proprietates cuiusdam certi lacus, qui reperitur in provincia Alesia, ut refert Solinus. Et hoc lacus scaturit fons, cuius aqua non diffunditur per terram, nec agros vicinos, aut tellurem adiacentem irrigant, sed in ipso fonte concluduntur: Incolae ergo dum volumus aqua effluat, atque hortos, & agros inundet, quaedam instrumenta musica pulstant quorum sonum statim aqua effluit, terminos transgreditur, & necesse est dulcedine harmoniae incantata, an ut gratia bene instrumenta pulstant, terram irrigant. In regione Alesia lacus quidam est ingens, in quo fons quidam emanat semper, sed tamen hoc mirum, quod tunc, quae ex illo fonte oritur aqua, intra illius lacus terminos remanet, nec extra derivatur: Vt autem homines regionis illius rura, & hortos irrigare aqua illa valeant, instrumenta quaedam musica pulstant, quae facit lacus ille magnas aquas suas extendit, & proficit, quibus irrigare campos suos possint.

In Deo est fons omnium bonorum, quae in illo coarctantur, sed cum omne bonum sit sui ipsius diffusivum, ut illa in nos effundantur, Deus instrumenta sonora nostrorum precum, & musicam suavisimam nostrorum orationum instruit.

4. Fons omnium bonorum in Deo ipso sita est, & omne bonum continet intra seipsum, ut pelagus illud gratiarum immensum ad nos derivatur, musica maxime praestat, musica (inquam) orationis, nunquam enim dulcius auribus nostris insonat sonus, quam oratio nostra in auribus Dei: quae sit, ut bonorum omnium fons ille ad nos, & nostra profluens, nos omnibus replet bonis.

4. O quam multi hac musica à caelo aquas divinae gratiae impetraverunt? Judith Holoforni capite praecidit: Sicut Iudith ante lectum orans cum lacrymis, & labiorum motu in silentio dicens: Confirma me Domine Deus Israel. Jonas liberatus est à sauribus, & à carcere: Oravit Iona in ventre piscis ad Dominum Deum suum. Ezechias evasit mortem, quam divina iustitia propter peccata

illi iminitata fuerat: Convertus ad parietem oravit ad Dominum. Ties pueri, Sidrach, Misach, Abdenago à flammis fornacis Babylonicae non sunt laici: Ecce Deus noster, quem colimus, potest nos eripere de camino ignis ardentis, & de manibus tuis. Elias obtulit ignem à caelo, quo sacrificia cremantur: Exaudi me Domine, ut dicas populus iste, qui tuus es Domine Deus Pharae precibus Moysis, & Aaronis iudicavit supplicia divina impediri posse: Orate Dominum, ut auferat ranas, à me & populo meo. Ad preces Angelus à caelo descendit, atque afflicta & desolata Aegaei fontem monstravit, ut sicim Imaelis solaretur. Exaudivit DEUS vocem pueri. Surge tolle puerum, quae videns puteum aqua, abuit, & implevit utrem, deditque puero bibere. Hac suavi musica Moyses manus Deo ligavit, ne populum flagellare posset. Noli orare pro populo isto: Dimitte me ut transcurat furor meus. Rachel ex sterili facta est fecunda: Exaudivit Dominus Rachel clamorem, & aperuit vulvam eius. Rex David afflictionibus suis liberatus: Ad Dominum cum tribularer clamavi, & exaudivit me. Ille servus Evangelicus dum Deum placavit musica precum, se ostendit alium Tercandium, qui fidibus furores Alexandri sedavit. Rogabat eum dicens, patientiam habere me, & omnia reddidit tibi, & misertus est. Oratio fidelium obtinuit à Deo Angelum mitti, qui Petrum à carcere liberaret. Oratio autem stabat sine intermissione ab Ecclesia ad Deum pro eo. Tandem nescio quid dicam de illo portento, quod narrat sanctus Damascenus de anima Trajani Imperatoris, quae per orationem sancti Gregorii liberata fuit ex inferno: Quis non rem adeo unquam, & usquam exauditam non mirretur, & stupescat maxime si quis Trajanus fuerit attendat: quam vis enim mores eius compositi fuerint, erit tamen ille infidelis, & idololatra, & tyrannus in Christianos, & servus adeo in eos, ut multorum martyrum necem amaram instituisse, quid mirabilius de vi & efficacia orationis iusti dici potest?

O musicam suavem, & melos gratum auribus Dei. Omnia quaecunque orantes petitis, credite quia accipietis, & erunt vobis.

5. Ex hoc antecedenti conditionato, si oraveris, potest inferri hoc consequens in fallibile obitibus. Potest ergo dici quod oratio sit contingens, sed largitio gratiarum absoluta, quia Deus simpliciter preces nostras exaudiet. Filius Dei situbundus sedebat ad puteum Samariae, ad quem cum venisset Samaritana hauritum ab illa petit: Miser, da mihi bibere. Illa indignata, inurbane hauritum à Christo petitum denegavit: Quomodo in Iudaei

Iac. 38.
Dan. 6. 3.
3. Reg. 6. 18
Genes. 21.
Exod. 32.
Gen. 23. 0.
Psal. 119.
Plusarch.
Matth. 28.
Agor. c. 12
D. Ioan.
Damasim
serm. pro
mortuis.
D. Thom.
3. par.
quest. 71.
art. 5.
Lab tom.
1. de orat.
prop. 2.
f. 66.
D. Mare.
c. 11.
D. Ios. 4.

licab

Iudas cum sis, potis à me bibere, quia sum mulier Samaritana? Ad hanc repullam instruit Salvator: *Si scires quis est, qui dicit tibi, da mihi bibere, tu forsitan petisses; Et daret tibi aquam vivam* Reverta hæc verba sunt valde ponderanda, & ut illa bene intelligamus, notare oportet significatum, & locum in quo ponitur hoc adverbium *forsitan*. Significatum ejus est contingens, nam significat contingentiam, quo ad locum, is illi daret juxta petisses, & significat petitionem esse contingentem, ac idem significat ac si diceretur, *si forsitan peteris*. Hic scire cupio, cur forsitan non potest ad jungatur daret, cum Deus liberet, & juxta beneplacitum suum det? videtur ergo dicere debuisse, *si tu petisses, forsitan daret tibi*.

Audi quid Christus docere voluerit, si, inquit, forsitan petisses. Oratione tua d. forma est dubia, & contingens, nam idem addit forsitan: ut liberum arbitrium, sunt verba Toleti, hominis significaret, quod ita petit, ut possit non petere. Sed postea loquens de Deo ait, daret tibi: ad expressendam promptitudinem ex parte Dei dantis, remoret dubitationem. Sed si oraveris ex necessitate totali libilitatis tibi dabo quod petis. Sic speculat doctissimus Beza: Non enim ait forsitan daret, sed absolute inquit, daret tibi, quippe dubitari posset, an oratio futura sit, sed minime dubitandum est, quod oratio ex Deo donum impetret.

Huic opinioni accedit Pater Labata: *Observa, non dixit Christus, Et forte dedisset tibi, sed notam illam dubitandi apposuit petitioni, Et non concessioni: tu forsitan petisses, inquit, quia nos ad eum miserimus, ut etiam necessitatibus oppressi, vix ad parvum, Et orandum Deum excusaverit. Deus autem non forte sed indubitanter ait dedisset, quia certius est Deum nos exaudire, quam nos petere.*

6. Quinimò dici potest, quod jam pugnis id habeamus, quod à Deo rogamus. Nam peccatum exemplar istud redemptor præscripsit: Sic orabit, Pater noster qui es in caelis, sanctificetur nomen tuum, & statim subdit, panem nostrum quotidianum da nobis hodie. Per hunc panem intelligitur omne illud, quod ad vitam est necessarium. Sed quomodo in una propositione possint subsistere hic termini panem nostrum, & da nobis, capere non possum; ille panis quem petimus cuius est: si spectet ad Deum tanquam Dominum universorum, quomodo dicimus, panem nostrum? Si sit noster, potius deberemus dicere, reddo nobis, & non, da nobis hodie. Possit aliquis respondere cum sancto Petro Chryologo, quod

7. Sacre Evangelista Joannes recenset aliud miraculum stupendum, quod Christus paravit in multiplicatione panem, dum quinque millia hominum satiavit: *Accipit panem, distribuit discipulis, Et ex his panibus quantum voluit. Tunc panes, & pisces distribuit, quot tunc distribuerant: alii legunt in singulari, quantum voluit, scilicet Christus. Hic sensus multum est, sed a sensu, quem scribit sanctissimus Joannes. Nihilominus Cardinalis Toletus esse eundem modum loquendi, ait, illud (voluit) aliqui textus habent in singulari, ut ad Christum adnotatur, qui pro sua voluntate distribuit. Hæc tamen sensum non mutant.*

Sed quomodo possit esse idem modus loquendi? Egoque voluntas humana sit idem quod voluntas divina? nequaquam secundum se, sed bene in ordine ad petendum, vel concedendum, quia sic suo modo tantum Christus volebat dare, quantum illi accipere. Vel juxta interpretationem patris Didaci Celade: *Tantum ipsi volebant accipere, quantum ipse Christus voluit suum petere.* Ergo si petamus ut Deus det nobis suum panem, possumus dicere panem nostrum, ac si illum jam accepimus, dum inquit orationis est promptissimus ad dandum quod volumus, imò plus, & prius quam possidemus.

8. In aspero ligno crucis pendeat bonus latro spirans, & petens in misericordia divina, vultu pallido, & quasi exanimis hoc à Salvatore petit: *Memento mei Domine, dum venis in regnum tuum.* Clementissimus Salvator itam illi respondit, *hodie mecum eris in paradiso.* Hic substantia, & circumstantia iam petitionis hinc, quam concessionis Christi observari debet. Hic solum petit, ut sui recordetur, memoret, in substantiam facti. Sed quando? dum venis in regnum tuum, quod fieri debet post plures dies à resurrectione: hæc est circumstantia.

Jam

D. Petrus

lib. 1. locus.

in Gen. c.

39. D. Basil.

in reg. Brevis.

ter. 2. 5. 3. Maldon.

ibidem.

ibidem.

ibidem.

ibidem.

ibidem.

ibidem.

ibidem.

ibidem.

ibidem.

ibidem.

ibidem.

ibidem.

ibidem.

ibidem.

ibidem.

ibidem.

ibidem.

ibidem.

ibidem.

ibidem.

ibidem.

ibidem.

ibidem.

ibidem.

ibidem.

ibidem.

ibidem.

ibidem.

ibidem.

tem ergo habemus quid petierit latro, & quo contentari se significavit, si illud obtineret. Sed Elias Dei dum preveniendo tempus praefixum a latrone: Cum veneris in regnum tuum, paradyum, sine comparatione excedentem recordationem quam peccabat, illi confert, magnitudine domi sperat eius petitionem. Hodie memoretis in paradyso: Ac si diceret, tu patrum petras, & de futuro, sed ego multum dono, & de praesenti. Sic sanctus Pater Ambrosius: Dicamus illud admodum in remunerando praeventi nostram precationem: Audi illum ex duobus latronem dicentem, memora mei Domine, dum veneris in regnum tuum, respondit Dominus, Amen dico tibi, hodie mecum eris in paradyso; ille adhuc rogabat ut mitti iussus sit, cum venisset in regnum suum; Et Dominus cum nondum venisset in regnum caeleste, iam mitti iussit, quam velox misericordia! caritatis notum precantis quam remaneat ante est praemium.

Er meus sanctus Pater Augustinus: quod dicitur misericordia: hoc est latro misericordiam suam & indignitatem considerans, distulit gloriam postulare, sed in misericordiam Salvatoris, humilitatem petentis attendens obtulit statim quod post longa tempora accipere multum erat illi.

Decantanti altimat nostras preces, ut maxima beneficia nostrae salutis & redemptionis eam intuitu exequi voluerit. Inter haec maxime eminenti incarnatio, ecce concipis in utero, & parit filium, statim actu profundissimo humiliatam te subiecit: Ecce ancilla Domini, fiat mihi secundum verbum. Et quamvis per haec verba iuxta divinum Iesum, Damascenum, Venerabilem Basilium, Deo praesertim consensum, tamen iuxta etiam Ambrosium, & Maldonatum rogavit, ut regnum suum naturam humanam assumere vellet, nec amplius moras trahere, & hinc statim illud obtulit. Et verbum caro factum est. Secunda ergo persona potius intuitu precum Mariae, quas precedere voluit, quam alterius virtutis beneficium tam ratum hominibus praestare voluit.

Audire sanctum Ambrosium: Ecce ancilla Domini, ut per me secundum verbum tuum. Habes obsequium, vides votum. Ecce enim ancilla Domini, appropinquas, ostendit est. Fiat mihi secundum verbum tuum, conceptus est voti.

Pro. Praeterea morti preces praemitti voluit, Quot non mediis, & falsis inventionibus Hebraei inducere Pilatum tentarunt, ut eum morti adjuicaret? Tolle, tolle, crucifige eum, sed ille sen-

tentiam injustam ferre noluit, imo persuadere conatus est, Salvatorem esse sanctum & innocentem; Sed enim mali fecit non invento causam. D. Matt. in hoc homine. Allegabant, quod se faceret regem Judaeorum, quod blasphemaret se filium Dei iactando, quod populum subverteret. Sed haec omnia Pilatum sceleris non potuerunt. Innocens D. Matt. ego sum & sanguine iusti huius. Demum confugerunt ad preces: At illi instabant vocibus magis. Luc. e. 23. Sultantes in crucifigetur: Haec verba teste Beda, obsecratoria fuerunt. Quia vero totam accusationem quam adversus Dominum detulerunt sollicita Pilati interrogatione videbant evacuata, tandem ad solas preces convertunt.

Et statim sanctus Lucas subdit: Pilatus ad iudicavit fieri petitionem eorum. Permissit itaque Christus non ut eorum accusationes, sed preces essent in petitoribus, quo facto demonstrare voluit, tantum beneficium vi precum fuisse concedendum, et non causa mala, scilicet odio & perfidia Phariseorum processissent. Quidam modernus clave suae doctrinae haec tenus dicta refert. Vides precationis (etiam non bonae) ministerio, Christum Deum, qui vitam inchoavit oratione, etiam ab oratione finire. Vt qui vitam quodammodo orationi debeat, debeat et mortem, ne quid sit in Christo, quod ab omni oratione non sit.

10. Uterius videtur, quod non velit nec possit nostras preces repellere. Dum Elias degeret in deserto, quotidie corvum misit, qui illi vitum adferret. Attamen quadam die Eliam Deus vocavit, eique sic praecipit. Vade in Sarepta Sidoniorum, praecipi mulieri viduae ut pascat te. Sed cur Deus vult ab eo hoc iter peragi, an forsitan deest illi panis? an forsitan corvus est mortuus? hinc meus beatus Thomas Valentini Archiepiscopus Eliam admirantem haec novitat & sic loqui introducit: O Domine satis opulente pascor a corvis, vira ministerio non indigeo, ut quid in Sarepta ibo? Er respondet idem beatus, Deum ad preces Eliae prohibuisse rori, & aquis ne terram irrigarent. Prout Dominus Deus Israel in cuius conspectu esto, si erit annis his ros, & pluvia nisi iuxta oris mei verba.

Nihilominus Deus videns campos aridos, & infructuosos, & videns homines ex aquae defectu perire, pluviam mandasset, nisi Elias contrarium petisset. Quid agam dicit Deus, pluviam si prohibuero, terra praesecitate erit sterilis, si pluvias misero, contraibo precibus mei servi. Quid factu opus, Elias exeat ex deserto, & pergat in Sarepta, in hoc itinere videbit campos

Didacus Monteladun in Iudith. e. 9. v. 17. s. 37.

3. Reg. cap.

D. Thom. 2. Villa. Nova. ser. 1. Dom. 1. Quad.

Pauletii Dominicali.

11
12
13

aridos & languentes, terram ubique incultam, homines desolatos ob aquarum penuriam, sic spero quod movebitur ad compassionem & pluviam permittet. Sed Domine, an non es Dominus omnium? Si vides necessitatem esse maximam, cur quaeris tot Ambages? An forsitan tua voluntas subditur Prophetae? Ah inquit Deus ego aquas darem, sed preces Eliae me impediunt, illas repellere nequeo, nec aliam causam dare possum. Sic dicitur beatus *Ovisera pietatis Dei mei, ut videret Propheta populi afflictionem, & miseria condoleret, misertusque eorum interdictionem aquae tolleret, missus est in Sareptam. Noluisti enim Dominus ob interdictionem aquae pluviam populo concedere, nisi ejusdem qui interdixerat beneplacito. Deus nil aliud, quam Elias rogavit facere potuit.*

Idem ibid.

Matth.

Varro.

D. Matth.

cap. 3.

Gen. c. 25.

confuleret Dominum, & ab hoc responsum accepit, quod senior scilicet Elau Jacobi junioris fit futurus servus, Major serviet minori, hoc est Jacob benedictionem, & paternam hereditatem habebit. Nunc audite quantum haec mulier diffidentiam, & incredulitatem promissis divinis praestiterit. Ilaec ejus maritum charissimum morbus fatalis postmodum invasit, Hic ergo Elau benedicere, eumque heredem instituere promisit, sed primo voluit, ut exiret venatum, & postquam attulisset feras captas, se promissis executurum. Sed vix Elau domo abscesserat, & ecce Rebecca maxima affecta Jacobo vestibus primogeniti eum induit, manus pelle caprina involvit, ut caecus Ilaec eum crederet esse Elau, carnem domesticam accepit, & his stratagematibus Jacobo benedictionem obtinuit, sed tot cur astus & diligentias adhibuit, an forsitan Deum promissis non statutum putavit: sed quomodo, cum ejus promissiones sint infallibiles, nam caelum & terra transibunt, verba autem mea non transibunt? & ut alius interpretatur, Dei verba sunt, verba regis, si caelum suum incorruptibilitate & terra sua soliditate eum certitudine, & firmitate verbi Dei certare vellet, primo caelum,

D. Luce. c.

21. Lab. t.

3. verbo.

oratio.

prop. 6.

terra, quam verbum Dei dixerat. Cur ergo tam inutiliter anxietur Rebecca? An forsitan promissionem Ilaec aestimat validiorem, quam promissionem Dei respondet Genadius, scilicet affectum, quo maritus ferebatur erga Elau, tunc ergo eum rogatum Deum, ne impediret benedictionem, quam Elau impatire volebat pro dicens femina, si hic bonus fenez caelum precibus pulsavit, meus Jacob benedictione fructuabatur, Deus facit quod vult, Ilaec non sequitur quod mihi promisit. Si, interrogatio est Genadius, scilicet quod a Deo acceptat pro certo habebat, cum dicitur Iam sedulo in patris benedictione laboravit? Fortis nam promissiones Dei quam Ilaec frustandam credebatur, Cuius preces, proposita Dei rejectione possunt.

13. Magnum quid proficit Clemens Alex. dicitur in favorem orationis, dum cum vocat deum oratio dominans, & Tertullianus dixit omnipotens oratio, cum sit una, omnia potest. Dicere vult, quod esto omnipotentia conveniat tantum Deo, per essentiam, tamen illam communicare voluit oranti, ut Deum inducat in omne illud quod vult. Sponsam quae serventissimè orabat: *Quid mihi det te fratrem meum fugentem ultra maria mea, ut inveniam te fatis, & descalcat? Sponsa caelestis promptissime e paradiso descendit, ut eum in terra quaereret, & pro eo, quod ipsi concederet gratiam, quam postulabat, respondit: Prae me ut signaculum super brachium tuum, ut signaculum super cor tuum. Philo Carpatus sic legit, signaculum super cor, & brachium sigillo Dei signatur? Quis nescit, sigillum esse symbolum auctoritatis, domini & potentiae? Hinc eodem Afluens dedit Aman suum sigillum, ei concessit suam auctoritatem de populo fac quod visitaverit. Simile quid praestitit Pharaon Josepho. Erre scripsit super universam terram, & dedit annulum in manu sua. Nunquam litterae sunt efficaces nisi muniantur sigillo principis. Sigillum ergo potentiam, & jurisdictionem denotat: sed cum vult illud imprimi cordi & brachio: Respondit sanctus Gregorius: *In corde sunt cogitationes, & in brachio operationes, ergo volebat sponsa animam roganti dicere: Quisquid desideraveris corde, & quidquid volueris operari manibus, fiet, & si forsitan desideraveris manu tentare operum, quae excedunt humanam possibilitatem, sigillum meae omnipotentiae uti poteris. Quid ultra concedere possum? mea Deitas me facit omnipotentem per essentiam, preces tuae me movent, ut illi illam participem, hinc fac quod vis, poteris mihi**

mandare: si vis aperire cœlum, claudere, imperare naturæ, mutare tempus, solium dillere, movere terram, facere ignem frigidum, nivem calidam, domare feras, morbos pellere, mortem fugare, demones terrere, Angelos a servitio tuo habere, si vis ut omnia difflantur, & renoventur; fiat novus mundus de novum cœlum, corde desiderare potes, & manu operari: *Pone me ut signaculum super cor tuum, ut signaculum super brachium tuum, id est ut memorem meum signaculum accipe, penes te sit annulus patenti mea in corde, & in genere. Quicquid vis de cogitabis, quicquid volēs, sigillo meo imprime, visus, constitutus, fiet omnino, & ubicunque manus eduxerit, tibi omnipotentia mea prestatio sit.* Sic Bernardus.

Idem dicit Divus Chrysostomus. *Hec omnes heretici non minus opus habent, quam arbores apparatus haurire. Neque enim valent illa fructus producere, nisi bibant humorem radicibus; neque non preciosa putatis fructibus poterimus esse gravari, nisi precibus irrigemur.*

Joaquim, & Anna erant terra sterilis, & precibus impetraverunt fecunditatem, & mundo plantam produxerunt, de qua natus est fructus cœlestis, de quo fuit dictum. *Benedictus fructus ventris tui. Sic sanctus Germanus: Precibus horum compositus dedit sterili sobolem, quam ad Deum fusa profertur in vitam.*

14. In oratione nostram fiduciam collocare debemus ait sanctus Bernardus, nam virtute ejus, vel concedet nobis quod petimus, vel quod est utilitas. *Nemo vestrum fratres parvipendat orationem suam, duo enim vobis, quia ille ad quem oramus non parvipendet eam, priusquam egressa sit ab ore nostro, ipse jubet eam scribi in libro suo, & indubitanter animam & duobus possimus sperare, quoniam aut dabit quod petimus, aut quod nobis nocere non potest. Oratione tamen instructio non erit.*

Et de sequentibus nos reddit certos Laurentius Justinianus: *Magna profus est orationis virtus de cœlo confectus oblata per Angelos. hac placat Deum, laetit Angelos, reseruet sanctus penetrat cœli, terret Demones, adversarios superat, immutat homines, vires reparat, roborat mentem, cor illuminat, prosequam Deo animam reddit, devotum parvi, & precantem complet dulcedine postulata reportat.*

15. Novane sanctus Pharao Episcopus vi orationis traxit navem ad litus, quam homines trahere non poterant? an non sanctus Gregorius Thamarum montem alio transtulit? an non

Josue per preces ordinem naturæ invertit; nara Sol quem Poeta dixerunt oculum cœli, in autem migravit, & audivit jussa Josue, ac illa statim executioni mandavit: *Sol contra Gabaa non movearis.* Hinc Poeta.

*Jose 10.
10. Eff. A.
str. d. f.
139. Eleg.
23. in fin.*

Mundi oculus sol est. Oculum vidisse vestrum est.

Ab, audisse oculum bellica jussa, novum.

Scit Deus preces nostras tanti apud se valere, ut dum videt nos velle petere gratiam cujus sumus incapaces, vel indigni, impedit ne oremus, ac si diceret: si homini tempus indulgere orandi, cogat ejus annuere votis. Hinc dicit Jeremia, *tu noli orare pro populo hoc, & non obstitam tibi, quia non exaudiam te. Sed Domine quid tua interit, si ve oret live non: tuum est vel ejus preces admittere, vel repellere. Audite quid respondeat sanctus Hieronymus. No videatur Propheeta rogans non D. Hieron. in petrare quod postulat, praecepit Dominus, ne oret in cap. 7. pro populo peccatore. & nullam poenitentiam agente. Jerem.*

Vel ut scribit doctissimus Labata; *Tam potens, & efficax est oratio apud Deum, & tam illibenter Deus preces repellit, us impediatur illas si repellenda orat prop. sint.*

16. Fateor vos replere posse quod scæpe oraveritis, & tamen non fueritis auditi. Audite Palladium Episcopum hujus causam dantem *Orationes spirituales, qua non habent vitam honestam, Episc. in & temperantem, sunt spica qua vento intereunt; huj Lau- qua habent quandam spicarum formam, sed ab eis sita de vi- creptum est alimentum. Secundo possum dicere cum Divo Gregorio, quod tepor, & distractio vestra hujus causæ sint. Ideo monet: Quando stamus ad orationem, claudatur contra adversarium peccus. & patens solum Deo, obrepit enim frequenter, & penetrat subtiliter fallens Diabolus preces nostras ne Deo avocet, & aliud habemus in corde, & aliud nica in voce.*

*3.
Pallad.
lib. 8. tit. de
Step. Lap.
D. Cyr.
de oratio-
ne omni-
ca.*

Et Smaragdus Abbas dicit, *cordis est non labiorum, neque enim verba deprecantis Deus intendit, sed orantis cor aspicit: quod si cor tacite oret, & vox silens, quam vis homines latent, Deum latere non potest: Melius & cum silentio orare corde sine vocis sono, quam solum verbis sine intenu mentis.*

*Smaragd.
Abb in
ad dem.
Monach.
cap. 10.*

Hinc sanctus Pater Augustinus ait, *Deum si nos non exaudiat, id fieri pro nostro bono: Deus bonus si det quod vis, quid si male vis: non erit tibi non dando melioris magis quid enim petebas? forte mortem inimici? tristis es, quia non es exauditus contra illum: gaude quia non es exauditus contra te.*

*D. P. Aug.
in psal. 8.*

Princeps Evangelicus qui rogavit Christum ut filiam vitæ restitueret: *Domine filia mea, &c.* Et auditus est pro suo bono: *Tenuit manum eius, & surrexit puella.* Sed ut habeamus tempus discutendi de fiducia foeminae quiesco.

ALTERA PARS.

17. *Si tetigero, &c.* Nullus est fidelior socius hominis in periculoso itinere hujus vitæ infelicis quam spes, illa nos excitat ad negotia ardua, & difficilia. Sic sanctus Zeno. *Prima omnium spes nobis proponenda est futurorum, sine qua nec presentia quidem ipsa stare posse perspicimus.* Tolle spem, sorpet humanitas tota, tolle spem, artes, virtutesque universa cessabunt; tolle spem, & interempta sunt omnia.

D. Zeno. ferm. de spe, & f. 28.

Qui agitur a ventis, & jactatur à procellis periculosis fluctuum maris, adhuc innoxius anchora spei ad portum pervenire sperat. Alius detrusus est in obscurum carcerem vinculis, & compedibus cinctus, & seip per solam mortem inde liberari posse, nihilominus adhuc consolatione perfunditur, & revidere sperat amicam lucem, & ad lares paternos redire. Natus es pauper, vel ad incitas redactus, ab amicis desertus, necessitate pressus, miseris afflictus, fame molestatus, ærumnis confectus, panis spei, quo speras fortunam, vel statum mutandum, te alit, & sustentat. Infirmus desperatus à medicis, à patria vitæ pulsus, & jurisdictioni mortis destinatus, ita ut jam animam agat, esto videat de se esse actum, tamen velut alter Anthon vicloriam à febris reportare sperat. & spiritum ferme exanimem ex labiis extremis retortrahens dicere videtur, dum spiro spero; hinc Poëta quidam cecinit.

Gabriel. Tuernia delit Ital. p. f. 939.

*Bona universa Jupiter coegerat
In dolum; idque sane opertum sedulo,
Mortali amico deinde commendaverat.
Is gestiens quid intus esset visere,
Cum operculum amorisset, in calum illico
Cuncta evolarunt; spes modo hæsit in labro.
Hinc in bonorum sola defictu omnium,
Mortalibus, spes alma nunquam deficit.*

18. Foemina hodierni Evangelii morbo laborabat incutabili, & dum nulla sufficienter remedia, ad spem confugit, *si tetigero tantum simbriam vestimenti ejus, salva ero, nec ejus fiducia fuerunt in te quia dixit ei filius Dei: Confide filia fides tua te salvam fecit.*

Si tetigero saram simbriam vestimenti ejus, ac filius Dei dixit ei cum rege David: Misit autem ad eum Deo bonum est, & ponere in Dominis Deo spem meam. Sic explicat Bellarminus: Id est videtur alia quædam bonum sit, nihil certe bonum est, nisi & jactantur, nec honorificum adhasere Deo; & quoniam ad eum non est amplexum in hoc vita non datur bonum multo magis, & est ponere in Domino Deo spem meam, id est, habere in seip per spem, & in seip per se ad has simbriam quædam.

Et sanctus Bernardus docuit, non nisi in auxilio Dei esse sperandum. *Sperant in alio alii sperare in scientia litterarum, hic in astituta seculi, ille in nobilitate, ille in dignitate, ille in alia quibuslibet dignitate consistant, propter te Domine detrimenta omnia spero. & arbitror ut spercora, quoniam tu es Dominus, spes mea. Spero qui vult in incerto divitiarum ego vult nec ipsa quidem vultis necessaria nisi à te spero.*

19. Fiducia, quæ collocatur in Deo, nunquam sine vana, esto videatur impossibile, quod possint reduci ad effectum, postquam Abraham pervenisset ad radicem montis Moris in quo Iliac sacrificare decrevit, sic locutus est ad servos: *Manete hic cum asinis, ego & puer meus adoraverimus, revertemur ad vos.* Sed quoniam vobis poterat redire Iliac, si debebat immolari? quid Abraham fingit dicit verba famulis, quæ modo cum puero revertetur, si puerum sacrificaturus esset, sic responderet Abraham scio quid agam. Spero ut quod non immolabitur Iliac, quia Deus de sacrificio providebit, vel ad minus quod immolabitur redibit ad vitam. Tantam fiduciam collocavit in Deo. Hinc absoluit dicit, *Revertemur ad vos.* Non fingit inquit Abraham, sed per seip servos suos in Dei promissis, omnino ac infallibiliter cum puero revertetur in spe contra spem, arbitror, quia & à mortuis suscitare potens est Deus.

Et ita contingit, nam Angelus gladium detulit. *Non extendas manum tuam super puerum.*

20. E contra in aliis sperare est periculoso officium. Exercitus Israelis castra movit & reges Philistorum, tim panæ sonant ad animandos pedites, tubæ reboant ad excitandos equites, & acci infirmitur, vexilla explicantur, ventus ad pavilium, & certamen, Iliacite caduntur, & non datur in fugam, & plures occiduntur. *Tota virtus Israel, & castra sunt in illo ceramica passim per agros quatuor milia.* Exitum hujus pugne immo, & potius expulsum vitam, quam crediturum Iliacitas ead, eum haberent militem copiosum, & duces generosos. Nunc video quod vultus est eventus belli. Deus immortalis, & unde tanta hujus exercitus? audite scripturam, & certamen.

mentus est iuxta lapidem adjutorii. Retiò quædam lora se vallarunt, ut is servient tanquam quidam aggeres, & munitiones, & in his confidebat, & non in adjutorio Dei, in his plantarunt vexilla fiduciatum, nil ergo miri si cædantur: O quam verba sine Pontificatidienfis, insanos incantant certamen, dum sub hoc auxilio creaturæ castra metantur, miserè intremant, sic peritura qui auxilium creaturarum auspicantur.

21. E contrario qui credidisset pallotolum, qui nil sciebat nisi in vigilate gregi, tangere litam, qui nunquam vidit explicare vexilla vel volucres castidum, nec audivit reboare timpana, postea expertam duce, qui fuit terror exereitibus, in meculum dico gigantem devicerit? antequam latet certamen, jam victoriam in manu habebat: Dabit te Dominus in manu mea. Sed quid miramur, erat armatus spe, pugnabat armis confidentiæ: Ego veni ad te in nomine Domini. Hinc citatus Doctor: David in lymne arena jam victoria palmam prædicat: Et quidem tanta fiducia vox non poterat non sonare, vel ante pugnam vulturiam. Sic nec in nobis debemus confidere, nec in nostris visibus, quia decipiemur, nam contrarium eveniet quod patamur.

22. Cur Apostoli deseruerunt Christum? Responsum est omnes fugerunt. Respondet Victor Antiochenus, eos cum magister eorum diceret: Percutiam pasorem & dispergentur oves, in seipis conculcavit, quod particulariter fecit sanctus Petrus: Etiam si oportuerit me mori recuso, non te negabo, cum Petrus ceteros, omnes precari, ego dicere oportuerit. Adjuravit nos Dominus, nec à te avelli, sibi seipsum vultu confissi, ea temerè præmisere, qua non præstare: Equidem Dominus animam illam, qua præ se ferbat audaciam, animiq; fiduciam assequere volens: Petrus quidem in traxam negationem prolabi, ceteros vero omnes per fugam dissergi passus est.

23. Saepius consideravi, cur Diabolus rem sibi nocivam, ne præ ut amici Jobum visitarent, persuaferit. Si volebat pugnare cum Job, poterat ei succutere. Potiò si volebat eum agere in desperationem, poterat id impedire exhor-

tando eum ad patientiam, & consolando. Videretur mihi Dæmon carere judicio, nam debebat eos impedire, si sponte voluissent eum visitare, & consolari. Optime sciebat astutus, quid ageret Job, sperabat & confidebat in Deo. Hinc erat inexpugnabilis: Dominus dedit, Dominus abstulit. Sicut Domino placuit, sic factum est, sicut nomen Domini benedictum. Sed si forte se recomendet suis amicis, si confidat in eorum auxilio, ego equum ascendo, & de illo est factum. Sed patiens percepit stratagemata hostis, & spernet auxilia humana, firmiter speravit in Deo, & virtute spei hostem infernalem superavit, & omnia feliciter sibi successerunt. Quis agis Satana? hostis es, & amicos tibi convocat? si ipsi veniant, amicum suum jurabunt. Te amicum curba munus facili negotio lobus superabit. O quam vaser, quam astutus est Diabolus: Jobi amicos auxiliatores convocat, sciens nihil magis detrimentosum esse hominibus, quam auxilium, & juramentum.

24. Verum Joseph suo infortunio dum esset incarceratus in Ægypto ob falsam accusationem suæ Dominae didicit, quid esset sperare in favore filii Pharaonis: Memento mei ut suggeras Pharaoni, &c. Res hac ita displicuit Deo, ut permiserit pincernam ejus oblivisci, & illum adhuc manere duobus annis in illo carcere. Sic meus sanctus Pater Augustinus, Merito hæc passum dicitur, ut in carcere discas, non in hominibus, sed in Deo debere esse confidentiam. Ergo in veltis necessitatibus & adversitatibus imitemini mulierem Evangelicam, & dicite cum Davide, spes mea in Deo est, & ite in pace.

Job c. 2.

Baerz. 1. lib. 3. c. 2. §. 1.

Gen. c. 40.

D. P. Aug. serm. 81.

Psal. 61.

Job
liab
61

DOMINICA XXIV POST PENTECOSTEN.

Cum videritis abominationem desolationis, quae dicta est à Daniele Propheta, stantem in loco sancto, qui legit intelligat. D. Matth. cap. 24.

ARGUMENTUM.

Deus antequam castiget, primò nos monet per signa, vel ne habeamus causam nos excusandi, vel ut per fugam supplicia evadamus.

TAmbrulanus Scytarum Imperator, dum exercitum ad obsidendam, & invadendam civitatem disponeret, antequam urbem aggrediretur, & viatorum illam debellaret, primo niveum vexillum explicari iussit, ut oblectis significaret, si de ditionem cogitarent, & sese subicerent, se suis favore, & gratiam facturum. Sed si oblectarentur, explicabat rubeum Syria, & si adhuc oblectarent, nigrum exponebat velabrum, usque certissimam mortem fulminabat, & ruinam civitatis.

ignatur fiammas, fulgura, & supplicia. Stant post tribulationem dierum illorum, &c. En tandem ruinam, & exterminium, nec aliud restat medium quam fugere. Tunc qui in iudicio sunt fugientes ad montes, hoc est optimum remedium quod inveniri potest. Sic testatur prouidenter doctus Labartus: Ideo in sole, luna, & stellis, signa iudicii apponit, ut in luce harum sagittarum, & in fulgore huius Dei periculum suum videant peccatores. Et fugiant à facie arcus, & liberentur facti dilecti eius.

Petr. Christi lib. 1. de honesta disciplina.
Iac. Philipp. Bergom. lib. 14. Cronis. Anno Christi 1400. f. 231. col. 2.
Sic Petrus Trinitus: Albo colore clementiam promittebat, rubeo sanguinis effusionem minitabatur, & nigro mortem iam iam praesens esse demonstrabat.
Sic etiam refert Jacobus Philippus Bergomensis: In obsidionibus quidem urbium, prima die albo utebatur tentorio: secunda rubeo. tertia nigro, & si sedabant in albo sedenti, salutem consequebatur. Rubens autem color, moriendum patribus famulatus indicabat: Niger vero civitatis excidium, & omnia in cinerem convertenda. Solebat ergo hic dux praemonere cives, ut si postea deveniretur ad exterminium, non haberent animum conquirendi.

Ex hoc facto deducitur, expressè Deum nostrum priusquam castiget praemittere signa, vel ne habeamus occasionem nos excusandi, vel ut fugà supplicia evadamus. Et ecce discursum divinum in tres partes. Cum videritis abominationem, &c.

PARS PRIMA.

Si attendamus successus hodierni Evangelii, & signa, quae videbuntur dum instabit iudicii dies, inveniemus Deum procedere eodem modo cum mundo, & maxime dum peccatores punire decernit: Cum videritis abominationem desolationis, quae dicta est à Daniele Propheta. En primum vexillum, quod servit pro admonitione. Sicut fulgur exiit ab oriente, &c. En secundum, quod

2. Proprietas est caeli, non deicere fulmina, nec in nos detivare tonitrua, nisi nos prius fulgore praemoneat. Praeterea est mos nostrum Deo antequam flagellet, in antecessum mittere mitorum hortationes. Audite Olearum: Non solum Deus aliquem punire nisi prius per Prophetas peccatorum admonere, & deterreat. Iosephus Hierosolymitanus opinatur, quod protopares Adamus per secessum Astronomicam duo supplicia aequè scelerum mereretur, & ignis, quae suprema iustitia in homines destinata erat, praevident, & nepotibus servaverit; hoc cum intellexisset Seth, fabricavit duas columnas, unam è terra cocta, cui insculpsit ignem, altitatem è lapide vitro, cui insculpsit

scilicet diluuium, & dein in fummitate columbarum depinxit montem, qui posteros moneret, ut se emendarent.

3. Propheta Habacuc dum oculos in caelum conieceret, vidit Deum ita ex candelcentem, per concelsa impire obambulantem, & interim caustia curiositate ductus tanta indignationis caulam scire cupiebat: edic amabo o Domine, quis tui fuit temerarius; ut audens sic peccati peccarete petram tue clementiae, flammis futuris exculleret: an forsitan flumina, vel potius mare, quod dum intumescit, undatum mores usque ad stellas eiecat? *Namquid in fluminibus furor tuus, vel in mari indignatio tua?* credo ego, quod furor tuus, dum velut ventus furibundus, ex antro peccatoris tui egreditur, velit non solum conterere, sed & creaturas viventes consumere: *In frenis conculeabis terram, & in furore obfuscas gentes.* Vesta majestas mille causas habet genem extirpandi, & annihilandi. Id Deus moere concepit, sed audite quem modum adhibeat: *Ascendens super equos tuos, & quadriga tua salvatio.* Quis est hic modus loquendi obicurus, & confusus? ut verum fatear hoc non capio. Septuaginta legunt: *Ascendens super curram furoris tui, & rota tua peccatorum salvatio.* Velim scire qualem habeat efficaciam & virtutem rote curus furoris divini, ut peccatores liberent a flagellis Dei. Videamus si per historiam id intelligere possimus.

4. Si credimus Alexandro ab Alexandria, olim Romani quosdam apparitores, & ministros instituebant, qui urbem a nebulonibus purgarent. Hi aarequam officii sui partes agerent, quosdam ministrum, qui vocabatur Lictor praeterebant. Hic scilicet virgaram, vel flagrorum colligatorem cum certis instrumentis ferreis gestabat, sic videre est apud multos Scriptores, & specialiter apud Plutarchum, qui hunc ritum explicat: *Cur pratorum fasces colligati feruntur, apponit securibus an id signum, iram magistratus non debere esse inprobiti, & soluta an? an solutio fasces, que paulatim fit, moerem aliquam iram inest, & cunctationem, & nonnunquam fecit, ut potentia de supplicio exigendo mutaretur: iam cum vitium alia sint sanabilia, alia insanabilia: virga corrigebantur immedicabiles. Hinc rei videntes lictores fugebant, & se abscondendo eorum manum evadebant.*

Hec historia nobis declarat sensum verborum Prophetae: *qui ascendens super curram fu-*

roris tui, & rota que peccatorum salvatio. Antequam Deus puniat peccatores, praemittit thedas (loquor metaphorice) ut audientes supplicium rotarum emendatione supplicia evadant: *Et rota tua peccatorum salvatio.* Id confirmat Origenes: *Signa hac benignitatis, & Dei nostri misericordia sunt; nam tali strepitu excitantur fideles, ut praemontis, venientes lictores, effugiant.*

5. Insuper Rex serenissimus David hanc politionem, & modum quo Deus solet punire intellexit, ideo dicere solebat: *Dedisti metuentibus te significacionem, ut fugiant a facie arcus.* Domine, vel tua majestas vult punire peccatores vel non, si non velit punire ob tot offensas tibi illatas, cur ergo ejacularis arcum iustitiae? quod si velis vindictam repetere, & gravibus suppliciis eos afficere, cur eos praemones? *dedisti metuentibus te significacionem.* Quinimo ut contenti in fugam se deat, sagittas ostendis: *Ut fugiant a facie arcus,* responder Titelmannus, *Dedisti tuis te metuentibus veluti signum quoddam, & indicium venturae ultionis tuae, ut effugiant arcum illum, quem iam retendit fortissimus iudex, ut ultionis illius ventura sagittas evadant.* Hoc sensu dicit Jacobus a Valentia de venatore, quod si videat avem in arbore considere, cum arcum instituere, & diligentissime cavere, ne vel ab ave audiat, vel videatur nam si vel voce, vel pedibus ederet strepitum, aut sese ostenderet, praemoneret avem ut fugeret. Dum Deus armavit arcum iustitiae sagittis flagellorum, inuit peccatori, ut emendatione se salvet, & arcum ostendit, ut perterritus fugiat: *Nam sicut aves audientes sonitus arcus, aut ballistae, si videant alios aves cadentes, videntur, tunc fugiunt a facie arcus venatoris (nam ille sonitus arcus est signum, ut fugiant.)* Ea confirmacionem Pontificiam S. Gregorii: *Monet ergo mundum, cum eum destruere vult, & monet homines, ad quos iudicandos properat, ne condemnet. Sancte Deus, & ubi reperire est eum, qui vult ferire inimicum, quod prius eum moneat, nisi nostrum Deum: & hoc exinde oritur, quia non potest punire juxta nostra demerita. Huic subiungit Archi-Episcopus Valentinus: *Dat Deus metuentibus se significacionem, & veluti annuit oculo electis suis, cum eos hic corripit, ne illos illa crudelis sagitta perfodiat.**

6. Mandat Deus Josue, ut exercitum in aciem disponat, & civitatem Jericho in vadat, sed ipsi praecipit, ut per sex dies continuos milites moenia circumneant, & tertio die exercitum iungantur

Orig. cap. 24. D. Lxxv.

Psal. 59.

Titelmannus

Jacobus de Valentia

B. Thom. Vill. serm. 1. Dom. 1. Quadrage.

Titelmannus

sacerdotēs, qui septem tubis civibus insonent. & octavo die totus exercitus in clamores erumpat: *Clamate, & vociferamini*: Deus immortalis, & cur tot titus? nonne melius foret adhibere castus militares, instrumenta bellica, & impetus martiales? cur ex concavis metallorum vi ignis non emittuntur globi, vel ignes missiles, ut portas civitatis quantant? cur non parantur cuniculi, ut flammis hauriatur? si Deus illam possit destrucere unico die, vel momento, cur vult iasum septem? sex diebus fabricavit universum, & ut res vilis destruat, vult impendi septem; praeterea vult ut sacerdotēs se; rem tubis clangant, & ceteras urbem circumveant. *Septimo autem die sacerdotēs tollent septem buccinas, quarum unus erat in Iubileo: septies circumibitis civitatem, & sacerdotes clangent buccinis*. Cur tot titus? sic interrogat Chrysostomus: *mundum universum sex diebus coeclit, & urbem unam septem in aëbus solvit? quid tua potentia accidit impedimentis? quare non repens destruis? montes transferre in mare potes, & urbem unam repugnantem non vis destruire, nisi diebus septem?* & respondet ad meum propositum, quod in quolibet ex his sex diebus Deus illos monere voluerit, quatenus se emendarent civēs, & desolationem effugerent. Hinc per sex dies continuis voluit, ut milites circumirent civitatem, ut excuratores & vigilantes illos viderent, & incolas periculis imminuentis admonerent. Septimo die sacerdotes tubas insonabant, ut earum clangor aures civium penetraret, & consternati se dederent, ac vitam emendando ad Deum recurrerent; sic subdit Chrysostomus: *Clementia divinitus tolerat, septem hinc additales, si forte penitentie susciperent praedicationem, & salvarentur*. An plures praemonesiones desiderari potuerunt.

D. Ioh. Chrysost. apud Latinos. Tom. X. de misericordia Dei. pop. 2.

Gen. 5.

tis mei conterant: Deus ad nostra peccata diluivum mittere vult; ego his leges altum mihi fabricare volo. Dum haec diceret, abibat, & cachinnis cum exipendo ut bellum cum deindebat, & credidit a patre eum fuisse sibilis exceptum, & manibus complotis ei acclamatum. Quis illic, & thibit, idque ad finem usque arca edificatae confirmatum.

Nunc scire velim, quantum temporis implevit Noë in exstruenda arca. Scio quod mihi respondebitis, centum annos, centum annos estae possibile quod tantum temporis sit implevit? templum Salomonis adeo pompulosum, sumptuosum, preciosum, spatio septem annorum edificatum fuit. Pyramides Aegypti, quarum numerantur inter miracula orbis, viginti annorum spatio fuerunt completae. quomodo ergo centum annos impendit Noë? dicit Joannes Chrysostomus solvit difficultatem de coos, Deum voluisse, ut videntes fabricam arcam, se emendarent, & id constanter praedicatione Noë, ut portas effugerent. Adhuc Chrysostomus: *Volebat Deus illos qui tam graviter peccaverant, fabricatione Arcae admoneri, ut secum cogitarent, qua secesserant, quae non experirentur indignationem*.

8. Deo, ne ansem habeat repentiendi, quod non praemittit monitiones? videt te esse oblitatum in malo, quod cum continuo tuis festinatione offendas, iam tot anni elapsi sunt, quibus dehis in peccato mortali, non coheres, non communicas, vivis instat bestia, & ac si non haberes corpus, & animam, & nonquam esse mortiturus. Te monet, nunc per praedicationem, quae te defendit, nunc per patrem spiritalem, quae te dehortatur a malo, & excitat ad bonum. Sed non curas ejus admonitiones, agitas caput, & pedes, nec ob hoc bonus Deus denovo te monere cessat, nunc per gravem morbum, nunc per mortem filii magis chari, nunc per carcerem, nunc per oppum ablationem, non aliam ob causam nisi ut te emendes.

Sed si te pertinacem videat, accipit alterum vexillum suppliciorum, & dum corpus mortuaturus ad paenas aeternas, nec aliquid habes quo te possis excusare, vel defendere: quomodo poterit ille se excusare, qui vicinis mundi temporibus se seduci permittit ab Anti-Christo, cum Christus id diu ante praemonesiones dicitur.

Et non surgens pseudo-Christi, & pseudo-Propheta, ut in errore inducatur si fieri potest etiam electi: sed audite quid filius Dei subdat: Ecce praeceps vobis, non cessavi vos monere, nunc cogitate ad ignorantiam vos excuset.

Indignant plures Scriptores facientur Deus permissum, ut demon tentaretur si vana, assumptum potius figuram tortuosi serpentis, quam alterius animalis puta candidae columbae, vel mansuetae ovis. Cum serpens sit deformis, venenosus, juratus hostis hominis, debebat cogitari, quod solo aspectu terreret & fugaret famam, sed columbae sunt domesticae, absque felle, & oves mansuetae, & humanae. Audite subtilitatem cuiusdam moderni. Si assumptum foret formam columbae, vel ovis, potuisset excusate, dicendo: Quis unquam potuisset cogitare, quod columba adeo candida fuerit tam mala, ut deciperet forminam? nunquam credidisset, quod ovis ita mansuetus adeo fuerit altus, & piava, ut me pelliceret ad peccatum, & errorem. Deus ergo voluit cum inducere formam serpentis, ut Eva sciens quod erat callidus cunctis animalibus terra, non potest allegare, quod peccaverit per ignorantiam: Non sub alia forma, quam sub serpentina permissum straxerit cum hominibus concertare. Sanè id sub columbae, aut ovina forma ad hominem permissum diabolus habuisset, posset aliquam de peccatis suis ostendere excusationem dicendo: quis enim crederet sub tam simplici forma fraudes delictorum?

10. Sanctus vates Elias cum sacerdotibus falsis acriter certabat, cui deberetur honor veteri Dei, dissolvebat rationes eorum, qui eum debent asserebant Baal, & in eodem tempore argumentis efficacissimis demonstrabat honorem suo Deo, quem adorabat, debet. Demum hoc pactum inierunt, nempe ut in monte Carmeli duo Altaria erigerentur, & in uno quoque ligna supponerentur, ita ut cuius victima raderetur, ille verus Deus haberetur: Denique nobis duo boves, & illi alligant sibi bovem unum, & infrastru cadentes, ponant super ligna, ignem autem non supponant: & ego faciam bovem alterum, & imponam super ligna, ignem autem non supponam. & Deus qui exaudierit per ignem, & sic Deus Nemo non putavit hoc pactum minime rejici posse, & omnes illud admiserunt, dicendo. Optima propositio. Agendum, ait bonus Elias, vos primo sacrificare, & honorate veltrum Baal, ego vobis praecedentiam concedo: Facite

Paulus Dominicus.

vos primi, & invocate nomina Deorum vestrorum. Hic mihi videtur Elias parum practicus, & natum in aere. Agitur de puncto honoris, & falsus Deus Baal primas ferat, locus primus, qui est dignior, debebat Deo Israelis, ergo non debebat permittere Elias tale praedictum.

Vere, inquit sanctus Theodoretus, Elias hic se prudentissimum exhibuit, nec vituperio, sed laude dignus est. Si sacerdotum falsi non tulisset primas, dum postea ignis caelestis non descendisset super ipsorum victimas, quem a Deo petebant, potuissent se excusate dicendo, non est mirum quod a nostro Baal non simus exauditi, indignatus est, quod Deo Israelis dedimus primas, & agrè tulit praedictum tam notabile illatum suo honori. Agendum, ait sanctus Vates, hanc excusationem praedictam: Facite vos primi, &c. Id confitemar Theodoretus: Primum voluit ipsas nomina Baal invocare, ne pudore affecti mendacii dicerent, agrè ferre Baalim, quod non imprimis minus acceperit.

11. Dum Rex Balthasar in convivio epularetur, audaciter sacra vasa, quae ipsius pater Nabuchodonosor in occupatione urbis Jerusalem e templo surripuit, & inter thesauros reposuit, mensae infertur jusit, & non solum profanavit illa ex iis bibendo, sed & permitiendo, quod omnes convivae ex iis biberent, etiam infames concubinae. Deus scelus hujus Regis agrè ferens manum misit, quae in pariete vicino haec verba exaravit: mane, Thecel, Phares, quae sic explanat Daniel: Mane numeravit Deus regnum tuum, & complevit illud, Thecel. Appensus es in scatera, & inventus es minus habens. Phares, divitium est regnum tuum, & datum est Medis, & Persis.

Sed in hoc facto debemus observare quandam diligentiam Scripturae, nempe quod dicat, manum scripsisse: In pariete contra candelabrum. Quid refert dicere quod litterae fuerint exaratae e regione candelabri. Multum interest, nam potuisset se excusate dicendo, conclave esse amplum, muros altos, litteras scriptas in loco obscuro, & se non potuisse videre. Sed haec excusatio tibi non prodest. O Balthasar, nam Deus sententiam tuam clarè voluit exprimi, ne posses te excusate, quod eam non videris. Conceptus sancti Patris Hieronymi. Videntur digiti in pariete scribere contra candelabrum, ne manus id quod scribat, longius à lumine appareret.

D. Theod. ibid.

Daniel. cap. 5.

D. Hieron.

K k

12 Val.

Handwritten notes in the right margin, including the word 'licet' and other illegible characters.

Ioan. cap. 75.

12. Valde difficilia intellectu videntur hæc verba Salvatoris: Si non venissem, & locutus is fuisset peccatum non haberent, nunc autem excusationem non habent de peccato suo. Sanctus Augustinus valde admiratur hunc modum loquendi. Ergone si Christus non venisset, Hebræi nullius criminis essent rei? nonne ante Adventum Filii Dei gravia in Hebræismo committebantur peccata? dicere voluit Dominus, si non venissem, & is prædicassem, essent aliquo modo compassione, & excusatione digni, voluit significare per illa verba peccatum non haberent, sed modo eorum peccatum est inexcusable.

Cajetan. in c. 15. Ioan.

Hinc Cajetanus: Significatur quod non habent colorem, seu apparentiam excusandi peccatum suum post manifestam mens prædicationem.

D. Marc. cap. 4.

13. Nemo est, qui culpas pallio excusationis involvere non conetur, res quæ summè displicet Deo, prout ex sancto Marco eruitur. Mare conturbabatur, undæ lusque deque volebantur. Discipuli qui erant in navi conterriti ad magistrum fugerunt, & eum excitant, dicendo: Magister ad te non pervenisti, quia perimus. Ille subito ventis ut quietescent, mandavit: Et exurgens minatus est ventos, & dein conversus ad mare illi præcepit ut taceret, & obmutesceret: & dixit mari, tace, & obmutescet. Sed quomodo hoc mandat mari si sit elinguis, nec possit formare voces? an fortisan loquebatur? an proferebat verba? & quid dicebat? videbatur, respondet Celada, quod mare se voluerit excusare, dicendo se non esse causam illius tempestatis, sed ventos à quibus infestabatur. Christus ergo qui non vult excusationes, jubet ei ut taceat: Vix mare reprehendit Christus cum illi silentium indixit, Epiterum mutum fecit, ne verba conatur, & erumpere in vocem quæ se excusaret.

Dida. Celad. in Iudæ. cap. 6. v. 1. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14.

14. Quot sunt, qui se excusant, dicendo, non potui non patiare illud peccatum, demon me tentavit, & instigavit, occasio facit licentiam, societas amicorum me præcipitem dedit, necessitas me coegit, restitui quantum potui, non debebam nasci sub tali constellatione. Audite Davidem: Confitebor adversum me iniquitatem meam Domine. Domine, peccata mea mea depravata voluntati tantum ascribo. Sic quidam devotus Scriptor. Confitebor adversum me. Non equidem in te Deum creatorem meum peccati mei culpam convertam, non demonem accusaturus es. Confundetur, & infamia boni boni, illa quæ ab eis erit.

Basilus. Carta. So. nen. in Psalm. 31.

ho omnia impieratis, & iniustitia, impulerem, qui non nisi volentem revincit. Non informati me, sed accusabo naturam, quam ipsi macularunt, quoniam a deo ipsi nobis fecimus impiam gravem, sciam quod non nocere in sono flagitium facile præsum, sed peccati mei in te coram deo, & flamme tua me ipsum accusabo. Quomiam peccavi, non scela, non scela, quod non fatum, non diabolus, non demigra homo me ad malum coegit, traxit, illece: Verum in peccata vi, quia voluit ipse me illa, impuler, & iugum sui Domine, miserere.

non nisi volentem revincit. Non informati me, sed accusabo naturam, quam ipsi macularunt, quoniam a deo ipsi nobis fecimus impiam gravem, sciam quod non nocere in sono flagitium facile præsum, sed peccati mei in te coram deo, & flamme tua me ipsum accusabo. Quomiam peccavi, non scela, non scela, quod non fatum, non diabolus, non demigra homo me ad malum coegit, traxit, illece: Verum in peccata vi, quia voluit ipse me illa, impuler, & iugum sui Domine, miserere.

15. Alii non tantum excusant peccatum, sed & bona opera amissa dicendo, futuris impediti, non habuimus commoditatem, parvum omne opus bonum difficile, & minus similes pre extis adferunt. Sed non sunt fundati nisi in malitia humana, prout ex his verbis Christi deduci potest! Si qui dixerit potum aqua frigida: Amen dico vobis non potum mercedem suam. Hoc mandato voluit tollere Christum rem esse facillimam bene operari, & nullam suffragari excusationem. Ideo dicit de Alberto Patavinus: Aqua frigida non calida, ne potum quam se excuset de penuria ignis. Et Dionysius Catholicus: nullus ergo adeo pauper est, ut possit se de omissione operum misericordie excusare. Et demum sanctus Thomas concludit: Inquit, non calida, ne in calida paupertatis, penuria lignorum excusatio quaeratur. Idem opinatur Cajetanus, dicens: Qui potum non vult, aqua frigida, ut nullam laborem sui pauperum se excuset, calcificando, non perdat mercedem suam. Ergo ad operandum bene nulla sit difficultas, & incommoditas iuxta monitum Lucæ. Tolle malum. Tolle malum ergo de meo excusationi vanam. Et malis. Idem monet Chittus, dicens: Excusa dicit vobis, nolite credere.

16. Et si aliquis sit inexcusabilis, sine ulla Chittianus, sic ait meus Valentinus Archiepiscopi Episcopus: Dicit Gentilis, Iudæus non excusabitur, Paganus non excusabitur, sed tu, o Christiane, qui vixisti ut bestia, a bestia te excusare poteris, quod non licens modum bene operandi, quod ilium non sis edoctus, & quod cum non intellexeris: Tu vero miser, quod dicitur es Confundetur, & infamia boni boni, illa quæ ab eis erit.

Ipsa creatura in quarum præsentia peccatis te accusabunt. Cyrillus Hierosolymitanus vestigia Judæ, quibus magistram tradidit perierit, adhuc hinc Olyvarum perpetua servavit tradit, mirum est, nec ullum reperiri signum antiquæ Hierosolymitanæ, & in hunc

homo Gerisemani nullam vii idem plantam vel herbam esse, & tamen ad hanc servari illa vestigia Juda: Porro Gerisemani amisti horum (ut vix cognoscit) pollicem & tamen non amisti vestigia Indes illa hodie quasi re vera in paucis Arabum locis de Christo testimonium testatur Pater de celo, qui Spiritus Sanctus horum testatur Gerisemani non monstrans Iuda vestigia ad hunc confidit nomen. Ne ille nequam crimen negare vel excusare audeat, terra per ejus vestigia cum accu-

17. Dum Zacharias iussu Josie Regis Israel, quaregerat eum de idololatia lapidatus fuisset, angeli ejus verba sunt D. Hieronymi, in fax in quibus parvum ad se fuit impressum, ut nonquam deleri potuerit. Idem affirmat Tertullianus: Zacharias inter Altare, & dei cruciatur, pariter cruciatur, ut in aculis silicibus assignans. Idem Zacharias foras ut vellet Josias se excusare, ipsi lapides purpurei ejus injuliam, & homicidium prodeunt.

Idem testatur magus Basilus de Seleucia de Saul, qui in exaltatus innocentiem David habita transire voluit, sed dum David declinat, illam furor dextere Regis pariter petiit, & in eo figum impressit. Tenebat Saul lanceam, & in eam, sicut aqua in siccitate, sic in pariete, sic lancea in ipso pariete visus est. An forsitan casu accidit, ut paries in deretur nequaquam, sed Deus id permittit ut casu quo auderet excusate scitaretur, si esset certis eum accusans. B. Basilium: Hanc paries accepit omnibus que facinus indicat, & David peritio exemptus est. & paries sine festo manus monumentum tali sustinet impressione.

Quis ergo audebit se excusare apud illum Deum coram quo responsa evanescunt, & abeunt in interitum? Audi Procopium. Ut enim Deus misericors, cum ad supplicium peccatorum descendere cogitur, primis obsequium illorum imprudenciam committit, ut faceret ut sua justitia qualis est incorrupta demonstraretur, nullaque peccatoribus excusatione aut justitia quarumvis super sit ratio, sed suo in seculo deprahens, ac se ipsos, ulro damnaantes obmittens, & cooperi sunt dupliis confusione sua. Quicquam.

SECUNDA PARS.

18. Dum venerit Anri Christus suas perfidias operaturus Servator suadet fugam: Fugite in montem, fugere non est semper meticolosi, sed aliquando generosi. Fuga non est semper infa-

mis, sed saepe generosa, ergo tu adversario tuo audacter occurras, ego ero ex illis qui fugiendo terga vertunt, nam, ut ait magnus Doctor Hieronymus: Fuge & viciisti: prodeus namque reputabitur qui fugit, & adversarium declinat, & impudens qui eum quatit, vel ei occurrenti occationem indagar. Sic Salomon testatur: Sapiens timet, & declinat a malo stultus transiit & conat. Huic ad-

jungit Tertullianus: Qui praesertim, minus veretur, ut ille ergo si, sperantes nos posse delinquere, sperando enim timebimus, timendo cavetimus, cavendo salvi erimus. Hanc veritatem agnovit, & denuo roboravit sanctus Hieronymus, dum dixit: Confiteor tu fame. 2. imbecillitatem meam, pergo ad eremum ut bella non patiar, nolo spe pugnae victoria, ne per domum aliquando victoriam. Qui pertinaciter vult pugnare, impletur vincitur, qui hostem non declinat, non obtinebit victoriam. Joseph cecidit in pugna, & oblata ab impudica uxore Putiphatis, nisi fugam non minus generosam, qua gloriosam arripisset: Relicta in manu ejus pallio fugit, & regressus est foras. Haec fugam Dux caelestis militibus Apostolis suavit. Tunc quoniam iudaea sunt, fugiam ad montem. O insigne stratagemata, quo ad vincendum inimicum, capitur fuga. Hirundo dum hyeme fugit, salvat vitam, de qua quidam hoc formavit symbolum, alio hinc mandum.

19. Veniamus ad Scripturas. David hanc verba protulit: Rex virtuti dilecti, dilecti Hebraeus legit: Reges virtuti si fugerunt, fugerunt. S. Hieronymus: Reges virtuti si fugerunt, fugerunt. Felix Praetensis: Reges virtutum fugiunt fugiunt. Quid significat: Reges virtuti si. Respondet Mendoz: Reges fortissimi, & robustissimi. Sed si erant fortissimi, quomodo capellerant fugam. Quomodo simul itent fortissimi, & fugerunt? voluit dicere quod fugendo demonstrant suum valorem. Hinc iste Psalmus intitulatur Vincenti David Psalmus cantia Psalmus ergo ille compositus est a Vate, & Rege David ad honorem fugientium. Sic observat quidam modernus scriptor: Viri omnibus virtutibus munitissimi a minimis etiam tentationibus carverunt, & fugerunt; nam in hoc certamine, fuga est victoria, pugna vero aliquando est ruina.

20. Dum David fuga evaderet mortem, quam illi moliebatur Rex Saul, in gratiarum actum nem quendam Psalmum composuit, & ut Deo ageret gratiam ob victoriam ab inimico Saul reportatam, cum sic intulavit: Psalmus David dum fugeret a facie Saul in speluncam. Sed si fugiebat, quomodo obtinuit victoriam? forsitan, quia dicere solebat Achilochus Poeta Graecus: Sa-

D. Hieron.
Proverb.
cap. 12.
Tertull.
lib. de cult.
tu fame. 2.
D. Hiero-
nymus.

Gen. 39.

Psal. 67.
D. Hieron.
Felic Prae-
tens. apud
Felic. Prat.

Psal. 67.
Franc.
Mendoza
lib. 1. Reg.
cap. 4.
scilicet 3.

Psal. 67.
Kk 2
tius

lib. 1. Reg.
cap. 4.

Achil-
chus Poeta.

tius est, quam abjicere, quam interire. Verum quidem est quod David fugerit, nihilominus victoriam cecinit: *Exurge gloria mea, exurge psalterium & cythara, exurgam dilectulo.* Ne mitemini, ait lupi adictus Auctor, *Davidis fuga, non indecora fuit, sed gloriosa.* A Davide, qui Mars victoriarum fuit, & bellorum ne abeamus, ob has Deo gratias agens, sic cantabat. *Qui fecit pedes meos tanquam cervorum.* Idem cecinit Propheta Habacuc: *Deus Dominus fortitudo mea, & ponet pedes meos quasi cervorum.* Et *super excelsa mea deducet me victor in Palmis canentem.* Rex David, & Propheta Habacuc agunt Deo gratias, quod illis dederit pedes cervorum. Sed cur potius non referunt gratias Deo quod illis dederit animum intrepidum, & generosum? Plinius refert cervos fugere audito latratu canum, canibus ergo auditis fugiunt, & vitam salvant: nam si vellent cum iis certare, absque dubio interirentur. Habet ergo mentem Davidis, & Habacuc. Deo agunt gratias ob sibi collatos pedes cervorum, hoc est, velocitatem in fugiendo, per quam sperabant victoriam. Sic supradictus Auctor: *Vi facile quis intelligat etiam in fuga à tentationibus fortitudinem divinam collorari.*

Frano.
Mendez
ibid.

Hoc sensu dicere solebat Salomon: *Frustra jacitur rete ante oculos pennatorum.* Si avis audax, & temeraria certe cum venatore, & se ejus insidiis opponat, facillimè teri concluditur, sed si alis expansis avoler, & velociter se in fugam det, effugit insidias, & fraudibus se subtrahit. Sic Beatus Solonius: *Pennati isti sunt sancti viri, qui habent spirituales oculos, quibus & insidias hostis prævident, & parata fugiendo, præcavendo præcavent.*

S. Solonius.

21. Finire volo cum eo quod evenit Apосто-

lo. Corinthiis suas hereticas actiones scilicet de divitiis se sapius pugasse, sed tempore succubuisse. *Virgis caesus sum, semel lapidatus sum, ter naufragum pertuli pro Christi nomine.* Sed postea se laudat pugasse gloriatur, & victoriam obtinisse: *per fenestram in sporta dimissus super murum, & sic fugi manus ejus in nomine Domini.* Meliori modo quo potuit corbi se includi fecit, ac e fenestra demitti, & sic vitam salvavit. Hunc actum generosum, & heroicum putavit, & de eo Corinthiis per litteras certiores reddidit, ac si victoriam obtinisset. Sed si fugis, quomodo victoriam & palmam reportavit? obterrate, quod per sportam ingerit, sed cur non per faciem? jurarem in hac sporta quoddam mysterium latere. Videamus, si firmiter animus illud inveniendi. Auctor quidam nominis, & ingenio peregrinus tellatur illo avo sportæ palmis victoriæ symbolis confici solitas. Optime, Paulus ergo in tali sporta fugit, ut ostenderet de fugiendo vicisse, & palmam victoriæ obtinisse. *Animadverte diligenter hanc rem, & memento fieri sporta: crediderim ut intelligatur, quam firmam sit fuga bellatorum Christi, sporta enim palmam conficiebantur, palmam vero victoriam honorantem semper fuisse decantatur in scripturis.* Sic etiam Beda & Glossa: *Sporta parumque à palmis certatur, in sporta igitur Paulus fugit, quia ejus fuga non timor, aut inbecillitas, sed fortitudo, & palma certum sequitur.* Hinc Saluator suadet fugam. *Tunc quia Iudæa sunt fugient ad montem.* Non alia de causa nisi quia juxta divum Thomam à Villa Nova: *si fugerit in illo, fugit ergo, & vincit, & ite in pace.*

FINIS.

Ad honorem immaculatæ Conceptæ Virginis, cui nuper Alexander Septimus favit.

INDEX

INDEX LOCORUM
 SACRÆ SCRIPTURÆ,
 QUÆ EXPLICANTUR à DOMINICA IN
 Albis, usque ad Dominicam Pentecostes.

EX GENESI
 CAPUT PRIMUM.
 V. 1. Actumus hominem ad imaginem, &c. Dom. 6. n. 5.
 CAPUT 3.
 V. 12. Ecce Adam factus est quasi unus ex nobis. ibid.
 CAP. 15.
 V. 1. Domine Deus, quid dabis mihi ego vadam, &c. Dom. in Albis, num. 3.
 V. 2. Tu autem ibis ad patres tuos, Dom. 4. num. 13.
 CAP. 17.
 V. 1. Et statum pacem fœdere sempiterno, Dom. 6.
 CAP. 24.
 V. 10. Tullitq; decem camelos de grege, &c. Dom. 3. n. 17.
 V. 16. Nolite me retinere quia Dominicus direxit viam
 CAP. 25.
 V. 1. Beatum mihi fecit Dominus, Dom. in Albis, n. 3.
 V. 1. Deprecatus est Isaac Dominum pro uxore sua,
 Dom. 5. num. 12.
 CAP. 27.
 V. 1. Accede huc, ut tangam te filium, Dom. in Albis,
 num. 15.
 V. 1. Vox quidem vox Jacob, &c. ibid.
 CAP. 29.
 V. 1. Oculatus est eam, & elevata voce floruit, &c.
 Dom. 2. n. 24.
 V. 17. Imple hebdomadam dierum, & hanc quoque da-
 bo tibi, Dom. 6. n. 9.
 CAP. 40.
 V. 14. Memento mei ut suggeras Pharaoni, &c. Dom.
 5. num. 3.
 CAP. 41.
 V. 17. Omnes Provincia veniebant in Egyptum,
 Dom. 6. n. 13.
 CAP. 49.
 V. 2. Congregamini, & annuntiabo vobis quod even-
 tum est, ibid.
 V. 12. Non auferetur sceptrum de Iuda, &c. ibid.
 num. 21.

EX EXODO.
 CAP. 2.
 V. 10. Quem illa adoptavit in locum filii, Dom. 3. n. 4.
 CAP. 3.
 V. 9. Clamor ergo filiorum Israel venit ad me, &c.
 Dom. in Albis, n. 4.
 V. 14. Ego sum, qui sum, ibid.
 V. 16. Dominus Deus Patrum vestrorum, &c. n. 4.
 V. 18. Ingredierisq; tu, & seniores Israel, ibid.
 CAP. 5.
 V. 2. Quis est Dominus, ut audiam vocem ejus? ibid.
 CAP. 8.
 V. 9. Constitu mihi quando deprecor pro te, Dom. 5. n. 6.
 CAP. 12.
 V. 11. Venes vestros accingetis, & comedetis festinan-
 ter, Dom. 3. n. 5.
 V. 14. Celebrabitis eum cultu sempiterno, Dom. 6. n. 16.
 CAP. 24.
 V. 7. Omnia que locutus est Dominus faciemus, & e-
 rimus obedientes, Dom. 3. n. 14.

EX LEVITICO.
 CAP. 1.
 V. 8. Masculem immaculatum offeret, &c. Festo Af-
 censionis, n. 16.
 CAP. 25.
 V. 8. Numerabis septem hebdomadas annorum, Dom. 6.
 num. 9.

EX LIBRO NUMERORUM.
 CAP. 6.
 V. 24. Benedicat tibi Dominus, & custodiat te, &c.
 Dom. 6. n. 15.
 CAP. 21.
 V. 5. Desest panis, non sunt aquæ, &c.
 CAP. 25.
 V. 11. Phinees avertit iram meam, &c. Dom. 6. n. 12.
 V. 13. Ecce do tibi pacem fœderis mei, ibid. Dom. in Al-
 bis, n. 5.

EX DEUTERONOMIO.
 CAP. 6.
 V. 4. Audi Israel Dominus Deus noster unus est, Dom.
 6. num. 2.

XX 3 CAP.

111
 licab
 5

CAP. 30.

V. 3. Reducet Dominus Deus tuus captivitatem tuam, Ibid. n. 11.

EX LIBRO JOSUE.

CAP. 10.

V. 12. Sol contra Gabaon ne movearis, Dom. 5. n. 11.

EX LIBRO PRIMO REGUM.

CAP. 1.

V. 5. Dominus autem conclusit foras vultum ejus, Dom. in Albis, n. 15.

CAP. 2.

V. 1. Exultavit cor meum in Domino, Ibid.

CAP. 12.

V. 24. Time Domini, & servite ei in veritate, Dom. 6. n. 3.

CAP. 17.

V. 25. Virum, qui percussit eum, dabit eum Rex, Dom. 4. n. 6.

EX LIBRO II. REGUM.

CAP. 5.

V. 6. Non intrabis huc nisi abstuleris cacao, &c. Dom. 4. num. 10.

CAP. 7.

V. 13. Stabilitatem thronum regni ejus usque in sempiternum, Dom. 6. n. 16.

CAP. 9.

V. 4. Porro Rex operuit caput suum, &c. Dom. in Albis, n. 5.

CAP. 24.

V. 6. Misertus est Dominus super afflictione, & sic Angelo, Dom. 5. n. 7.

EX LIBRO III. REGUM.

CAP. 21.

V. 4. Projiciens se in lectulum avertit faciem, Dom. 2. num. 11.

EX LIBRO IV.

V. 12. Pater mi, pater mi, currus Israel, &c. Dom. 4. num. 9.

EX LIBRO PRIMO PARALIPOMENON.

CAP. 1.

V. 6. Omnis qui percussit levi, ipsum ipse erit princeps, Dom. 4. n. 11.

EX LIBRO ESTER.

CAPUT 6.

V. 11. Amon festinavit me in domum suam, &c. Dom. in Albis, n. 5.

EX LIBRO JOB.

CAP. 1.

V. 12. Ecce universa, quae habet in manu tua, Dom. 5. n. 16.

V. 16. Ignis Dei cecidit de caelo, & calcavit, &c. Dom. 4. n. 19.

EX PSALMIS.

PSAL. 2.

V. 7. Dominus meus dixit ad me filius meus, &c. Dom. 6. n. 7.

PSAL. 13.

V. 3. Veloces pedes eorum ad effundendum sanguinem, Dom. 3. n. 13.

PSAL. 14.

V. 1. & seq. Dominus quis habuisti, &c. Felicitationis, n. 13.

PSAL. 16.

V. 4. Propter verba laborum tuorum ego captus sum, Dom. 4. n. 7.

PSAL. 23.

V. 7. Attollite portas principes vestras, &c. Felicitationis, n. 7.

PSAL. 35.

V. 8. Homines, & jumenta salvabit Dominus, Dom. 2. n. 16.

PSAL. 36.

V. 24. Iustus cum ceciderit non collidetur, Dom. 2. n. 16.

PSAL. 50.

V. 10. Auditus meo dabo gaudium, &c. Dom. in Albis, n. 7.

PSAL. 18.

V. 18. Vespere mansit, & meridie, &c. Felicitationis, n. 15.

PSAL. 67.

V. 19. Ascendisti in altum, &c. Ibid. n. 10.

PSAL. 101.

V. 12. Cinerem tanquam panem manducabam, Dom. in Albis, n. 7.

PSAL. 109.

V. 25. Hoc mare magnum, & spatium manuum, &c. Ibid. n. 24.

PSAL. 109.

V. 25. Dixit Dominus Domus tua, &c. Felicitationis, n. 11.

PSAL. 115.

V. 3. Exivit ante Luciferum genuit, Dom. 4. n. 7.

V. 15. Pretiosa in conspectu Domini, &c. Dom. in Albis, n. 12.

SACRÆ SCRIPTURÆ.

PSAL. 118.

Declaravi cor meum, &c. Dom. 4. n. 8.

Latam mandatorum tuorum nimis, Dom. 4. n. 7.

EX PROVERBIIS.

CAP. 30.

Quid nomen eius, &c. Dom. 6. n. 7.

EX CANTICIS.

CAP. 1.

Quia meliora sunt uera tua vino, Dom. 3. n. 6.

CAP. 4.

Uini de Libano sponsum meum, &c. Dom. in Alb. n. 6.

CAP. 5.

Ego dormio, & cor meum uigilat, Festo Ascensionis, n. 16.

EX ISAIA.

CAP. 1.

Quia extenderitis manus uestras, &c. Do. 5. n. 15.

CAP. 2.

Et erit in uenissimis diebus preparatus mons, &c. Dom. 6. n. 13.

CAP. 71.

Ecce uirgo concipiet, &c. Dom. 6. n. 9.

CAP. 48.

Et nunc Dominus Deus meus misit me, &c. Dom. 6. n. 7.

CAP. 53.

Et ueniat aspectus, Festo Ascensionis, n. 16.

CAP. 66.

Quia quid ego qui alios parere facio, &c. Do. 6. n. 7.

EX JEREMIA.

CAP. 11.

Et dicit quia eduxi eos de fornace ferrea, Dom. 3. n. 5.

CAP. 49.

Et erit in uenissimis diebus reuerit faciam captiuitatem Aiam, Dom. 6. n. 13.

EX EZECHIELE.

CAP. 1.

Similitudo aurium uultus eorum, &c. Festo Ascensionis, n. 16.

CAP. 34.

Et ueniet super montem Israel, &c. Dom. 2. n. 11.

CAP. 39.

Nonne reducam captiuitatem Iacob, &c. Festo Ascensionis, n. 15.

EX DANIELE.

CAP. 3.

Et ignis eorum conuulsa uis, Dom. in Albis, Dom. 31.

Et ambulauit in medio flamma, &c. Dom. 4. Dom. 4.

CAP. 9.

V. 21. Tu ergo anima digne sermonem, & intellige uerbum, &c. Dom. 6. n. 9.

EX MICHAËA.

CAP. 4.

V. 1. Et fluent ad eum populi, Dom. 6. n. 13.

EX ZACHARIA.

CAP. 6.

V. 12. Ecce uir oriens adificabit templum Domini, Dom. 6. n. 15.

CAP. 13.

V. 6. Etis plagatus sum in domo eorum, &c. Dom. 2. 7.

EX MALACHIA.

CAP. 4.

V. 2. Orietur uobis timentibus sol iustitia. Festo Ascensionis, n. 9.

EX LIBRO SECUNDO MACHAB.

V. 28. Peto nate ut caelum aspicias, &c. Dom. 4. n. 17.

EX NOVO TESTAMENTO.

EX MATTHÆO.

CAP. 2.

V. 21. Vbi est qui natus est, &c. Dom. 4. n. 12.

V. 4. Et congregans omnes principes sacerdotum, &c. Dom. in Albis.

CAP. 5.

V. 3. Beati pauperes spiritus, quoniam, &c. Dom. 4. n. 15.

CAP. 7.

V. 13. Angusta est porta, & arcta est uia, qua ducit ad uitam, Dom. 4. n. 7.

CAP. 8.

V. 7. Ego ueniam & curabo eum, Dom. 3. n. 10.

V. 31. Demones autem rogabant eum, &c. Dom. 5. n. 16.

CAP. 11.

V. 30. Iugum enim meum suauis est, &c. Dom. 4. n. 7.

CAP. 17.

V. 4. Faciamus hic tria tabernacula, Dom. 4. n. 14.

CAP. 18.

V. 27. Orabat eum dicens, &c. Dom. 5. n. 7.

CAP. 25.

V. 12. Nescio uos, Dom. 2. n. 14.

CAP. 26.

V. 39. Pater mihi si possibile est, &c. Dom. 1. n. 10.

V. 25. An putas quia non possum rogare, &c. Do. 3. n. 10.

CAP. 27.

V. 37. Posuerunt super caput eius causam ipsius, &c. Dom. 2. n. 8.

V. 45. Tenebrae facte sunt super uniuersam terram, &c. Festo Aiccul. n. 14.

EX MARCO.

CAP. 14.

V. 36. Abba pater si possibile est, &c. Dom. 2. n. 9.

CAP.

117
Jacob

- CAP. 15.
V. 26. *Et erat titulus causa ipsius scriptus.* Dom. 2. n. 8.
CAP. 16.
V. 2. *Et valde mane.* Eccl. Felto Ascensionis, num. 15.
V. 19. *Dominus quidem Iesus postquam locutus est eis assumptus est.* Eccl. Felto Ascensionis, n. 1. 6. & 111.
EX LUCA,
CAP. 1.
V. 28. *Dominus tecum.* Dom. 3. n. 8.
V. 49. *Et intravit in domum Zacharie.* Eccl. Dom. in Albis, num. 8.
V. 44. *Exultavit in fani in utero meo.* Eccl. Ibid.
CAP. 2.
V. 10. *Evangelico vobis gaudium magnum.* quia, Eccl. Dom. in Albis, n. 16.
V. 29. *Nunc dimittis seruum tuum.* Eccl. Ibid. n. 13.
CAP. 15.
V. 22. *Cito proferte stolam primam.* Eccl. Dom. 3. n. 7.
CAP. 18.
V. 43. *Confestim vidit.* Dom. 3. n. 9.
CAP. 23.
V. 14. *Non in venio causam in homine isto.* Dom. 1. n. 8.
V. 42. *Domine memento mei dum veneris.* Eccl. Dom. 4. n. 15.
V. 43. *Hodie mecum eris in paralyso.* Dom. 3. n. 12.
CAP. 24.
V. 51. *Ferebatur in caelum.* Felto Ascensionis, n. 6.
EX JOANNE.
CAP. 1.
V. 1. *In principio erat verbum.* Eccl. Dom. in Albis, n. 21.
V. 14. *Et vidimus gloriam eius.* Eccl. Ibid.
CAP. 6.
V. 83. *Descendi non ut faciam voluntatem meam.* Felto Ascensionis, n. 6.
CAP. 10.
V. 11. *Ego sum pastor bonus.* Dom. 2.
CAP. 11.
V. 44. *Statim prodit qui fuerat mortuus.* Eccl. Felto Ascensionis, n. 13.
V. 22. *Scio quacunque poposceris à Deo.* Eccl. Dom. 5. n. 9.
CAP. 13.
V. 2. *In finem dilexit eos.* Felto Ascensionis, n. 4.
V. 23. *Erat ergo unus recumbens ex discipulis eius.* Eccl. Dom. 5. n. 3.
CAP. 14.
V. 2. *In domo patris mee mansiones multe sunt.* Dom. 4. n. 15.
CAP. 15.
V. 27. *Cum autem veneris paractitus.* Eccl. Dom. 6.
CAP. 16.
V. 5. *Vado ad eum qui misit me.* Eccl. Dom. 4.
V. 16. *Modicum & jam videbitis me.* Dom. 3.
V. 21. *Mulier cum parit tristitia labor.* Dom. in Albis.
V. 24. *Videte quomodo non peris quidem.* Dom. 1.
CAP. 20.
V. 20. *Garisti sunt discipuli cum Domino.* Dom. in Albis.
EX ACTIBUS,
CAP. 1.
V. 9. *Videntibus illis elevatus est.* Dom. 4. n. 9. Felto Ascensionis n. 6.
V. 11. *Et Iesus qui assumptus est.* Ibid.
EX EPIST. I. AD CORINTH.
CAP. 15.
V. 17. *Si Christus non resurrexerit.* vana est fides. Dom. 3. n. 12.
EX EPIST. II.
CAP. 1.
V. 8. *Sopra modum gravatis sumus.* Eccl. Dom. 2. n. 1.
CAP. 4.
V. 17. *Mortificati sumus.* Eccl. Dom. 2. n. 1.
CAP. 11.
V. 23. *In lacrimis plurimum carceribus.* Eccl. Ibid.
CAP. 12.
V. 8. *Propter quod ter Dominum regavi.* Eccl. Dom. 2. n. 4.
EX EPIST. AD GALATAS.
CAP. 3.
V. 16. *Abraha diem sunt promissio.* Eccl. Dom. 2. n. 4.
CAP. 6.
V. 9. *Bonum autem facientes non desinamus.* Dom. 2. n. 1.
EX EPIST. AD EPHESIOS.
CAP. 2.
V. 5. *Cum essemus mortui peccatis.* Felto Ascensionis, n. 11.
EX EPIST. AD PHILIPPENSES.
CAP. 2.
V. 7. *In similitudinem hominum factus.* Eccl. Felto Ascensionis, n. 16.
EX EPIST. AD COLOSENSES.
CAP. 3.
V. 1. *Si con-surrexistis cum Christo.* qua. Felto Ascensionis, n. 11.
EX EPIST. AD HEBRÆOS.
CAP. 1.
V. 5. *Cui enim dixit aliquando Angelum.* Felto Ascensionis, n. 11.
CAP. 8.
V. 1. *Talem enim habemus Pontificem.* Felto Ascensionis, n. 12.
CAP. 11.
V. 26. *Aspicite ad enim in remembrance.* Eccl. Felto Ascensionis, n. 11.
EX APOCALYPSI.
CAP. 21.
V. 12. *Nomina scripta.* qua. Felto Ascensionis, n. 12.
tribuum filiorum Israel Dom. 2.

INDEX LOCORUM
SCRIPTURÆ,

Quæ explicantur
DOMINICA PENTECOSTES
usque ad Dominicam Adventus.

EX GENESI.

CAPUT I.

... Deus calum & terram, Dom.
... Trinit. num. 6. Dom. 19.
... & vacua, Dom. 8.
... Et vidit Deus lucem quod ef-
... Dom. Pent. n. 12. & Dom. 5. n. 13.
... Dom. 8. num. 20. & 13.
... Dom. 3. n. 20.
... in locum unum,
... Dom. 16. n. 6.
... & similitudinem su-
... Dom. Pent.
... Dom. Trinit. n. 6.
... Dom. 3.
... super
... Dom. 10. n. 20.
... Dom. 6.
... Dom. 16. n. 10.
... Dom.
... Dom. 15. n. 5.
... Dom. 2. n. 9.
... Dom. 20. n. 23.
... Dom. 2. n. 16.
... Dom. 19. n. 21.

Consuerunt folia ficus, & fecerunt sibi perizonata,
Dom. 8. n. 9.
Terram comedes cunctis diebus vite tue, Dom. 21. n. 3.
Multiplicabo erummas tuas, & conceptus tuos, in dolore
paries filios, sub viri potestate eris, & ipse domnabi-
tur tui, Dom. 20. n. 4.
Maledicta terra in opere tuo, Dom. 8. n. 6. Dom. 13. n. 5.
Ejecit eum de paradiso voluptatis, Dom. 6. n. 11.
Cap. 4. Respexit Dominus ad munera Abel, ad munera
Cain non respexit, Dom. 5. n. 1.
Non respexit Dominus ad munera Cain, Dom. 9. n. 11.
Egrediamur in agrum: consurrexit aduersus fratrem
suum, & interfecit eum, Dom. 14. n. 9. Dom. 17.
num. 5.
Nunquid custos fratris mei ego sum, Dom. 19. n. 7.
Vox sanguinis fratris tui clamat ad me de terra, Dom. 13.
num. 6.
Cum operatus fueris terra non dabit fructus suos, Dom.
9. n. 9.
Omnis qui occiderit Cain, punietur septenplum, Dom.
20. n. 11. & 21.
Cap. 6. Non permanebit spiritus meus in homine, quia
caro est, erunt que dies illius centum viginti annorum,
Dom. 6. n. 7.
Repleta est terra iniquitate: omnis caro corruperat viam
suam, ecce adducam aquas diluuii, ut interficiam
omnem carnem, Dom. 21. n. 7.
Fac tibi arcam de lignis leuigatis, Dom. 16. n. 7.
Mansumulus in en facies, Dom. 16. n. 7.
Cap. 7. Factusque est diluuium quadraginta diebus
super terram, Dom. 21. num. 7.
Et clausit de foris ostium Domus, Dom. 12. n. 12.
Cap. 8. Aperuit Noe fenestram Arce, & dimisit coruum,
qui egrediebatur, & non reuertebatur, Dom. 11. n. 12.
Et misit columbam, ut videret si iam cessassent aquae,
Dom. 11. n. 3.
Cap. 9. Benedictus Dominus Noe, & filii eius, & dixit
ad eos: crescite & multiplicabimini super terram,
Dom. 19. n. 21.

...
licab
6

- Tanquam olera virentia tradidi vobis cuncta, prater hoc, quod carnem cum sanguine non comedatis, Dom. 17. n. 9.
- Operuerunt verenda Patris sui, dom. 8. n. 9.
- Cap. 11. Egredere de terra tua, & de cognatione tua, & veni in terram, quam monstravero tibi, dom. 13. num. 20.
- Et sublata est mulier in domum Pharaonis, dom. 8. num. 7.
- Cap. 13. Ne quaso sit iurgium inter me & te, dom. 18. num. 6.
- Sic ut Paradisus Domini, dom. 9. n. 20.
- Erant enim pessimi & peccatores, dom. 4. n. 8.
- Omniem terram quam conficis, tibi dabo, dom. 10. num. 5.
- Aedificavit ibi altare Domino, dom. 11. n. 12.
- Cap. 15. Revertere ad domum tuam, & humiliare sub manu illius, multiplicans multiplicabo semen tuum, dom. 20. n. 6.
- Cap. 18. Apparuerunt ei tres viri, tres vidit, unum, adoravit, dom. Pent. n. 11. dom. Trinit. num. 7. dom. 6. n. 0.
- Domine si inveni gratiam in oculis tuis, ne transcas eruum tuum, dom. 10. n. 4.
- Confortetur cor vestrum, postea transibitis: id vero enim declinatis ad servum vestrum, dom. 15. num. 9.
- Sara uxor tua habebit filium, dom. Pent. n. 11.
- Erant autem ambo senes provecitae aetatis, Dom. 15. num. 9.
- Cap. 19. Venerunt duo Angeli Sodomam, Dom. Pent. n. 11. Dom. 6. n. 10. & Dom. 12. n. 13.
- Minime sed in platea manebimus, Dom. 3. n. 13.
- Viri civitatis vallaverunt domum a puero, usque ad senem omnis populus simul, Dom. 17. n. 21.
- Noli respicere post tergum, Dom. 3. n. 16. & Dom. 20. num. 11.
- Pluit sulphur & ignem de caelo, Dom. 20. n. 8.
- Cap. 20. Misit ergo Abimelech Rex Gerarsa, & tulit eam, Dom. 8. n. 6.
- Cap. 21. Epice ancillam hanc, & filium ejus, Dom. 13. num. 14.
- Vocavitque Angelus Dei Agar dicens quid ais: Noli timere, surge, tolle puerum, & tene manum illius: quae videns puteum aqua, abijt, & implevit utrem deditque puero bibere, Dom. 12. n. 17.
- Exsultavit enim Deus vocem pueri, surge tolle puerum, Dom. 23. n. 4.
- Cap. 22. Tentavit Deus Abraham, & dixit ad eum: Tolle filium tuum quem diligis Isaac, Dom. Trinit. n. 19. & Dom. 3. n. 6.
- Expectate hoc cum asino, ego autem, & puer illos usque prope arces postquam adoraverunt reverteremur ad vos, Dom. 2. n. 13.
- Cap. 24. Iste est Dominus meus, ut illa videns pallium operuit se, Dom. vigilia. n. 1.
- Cap. 25. Si sic mihi futurum erit, quid visis? quid speras? Dominica quinta, n. 24.
- Perrexitque ut conjulere Dominum, Dom. 2. n. 13.
- Major serviet minori, Dom. 10. n. 7. & 2. n. 11.
- Cap. 26. Si juramentum inter nos, & inter vos, & inter vos, & inter vos, Dom. 2. n. 11.
- Cap. 28. Vidit lucem in seminis suam, & dicitur terram, Angeli quoque ascendentes & descendentes per eam, Dom. 3. n. 4. & Dom. 1. n. 1.
- Si fuerit Deus mecum, & custodierit me, nequam ego ambulo, & dederit mihi panem & escendum, Dominica quarta, n. 16.
- Cap. 29. Quoniam audivit me Dominus in tempore, dedit etiam istam mihi, & dicitur tempore, & dicitur tempore, Dom. 1. n. 16.
- Cap. 30. Ego inveni gratiam in conspectu Domini, dedit etiam istam mihi, & dicitur tempore, & dicitur tempore, Dom. 1. n. 16.
- Cap. 31. Imolavitque victimas in monte, & dicitur tres suos, ut ederent panes, Dom. 1. n. 16.
- Cap. 32. Fuerunt ei obviam Angeli Dei, & dicitur discessit aut: castra Dei sunt hic, ibid. n. 15.
- Cap. 33. Vidi faciem tuam quasi viderem vultum Domini, Dom. 5. n. 23.
- Cap. 34. Audito quod viderant, irati fuerunt, & dicitur quod feceram rem operatus esset in ista, Dom. 6. num. 6.
- Cap. 37. Accusavit fratres apud Patrem, & dicitur mine pessimo, ibid. n. 7.
- Cap. 38. Irritans autem partu apparuit, & dicitur in nitro, Dominica vigesima secunda, n. 5.
- Cap. 39. Dormi mecum, quomodo ergo dormi mecum, & dicitur hunc facere, Dominica undecima, n. 7.
- Accidit autem quadam die, & dicitur miratus, Dom. 18. n. 7.
- Qui relicto in manu ejus pallio, ibid. n. 8.
- Cap. 40. Cur tristior est hodie facies vestra, Dom. 1. num. 1.
- Memento mei ut suggerat Pharaoni, Dom. 1. n. 14.
- Cap. 41. Putabat se stare super fluvium, & dicitur debant septem boves pulchra, & dicitur quaeque septem emigrent de flumine, & dicitur stella que mihi: & dicitur alteram simoniam, & dicitur ipse pullulabant in culmo suo, & dicitur sa, Dom. 6. n. 9.
- Somnium ejus fugit ab eo, Dom. 1. n. 13.
- Etec constitui te super universam terram, & dicitur mulum in manu tua, Dom. 3. n. 13.

Cap. 34. Omne quod aperit vulvam generis masculini meum erit, de cunctis animantibus tam bobus quam de ovibus, meum erit, Exod. 3. n. 15.

EX LEVITICO.

Cap. 2. Omnis oblatio, qua offertur Domino, abique fermento fiat, Dom. 2. n. 6.
 Cap. 3. Et offerent de pacificorum hostia sacrificium Domino adipe, & caudam totam, Dom. 3. n. 14.
 Cap. 10. Arripitque Nadab, & Abiu filii Aaron thuribulis posuerunt ignem, & incensam de super, offerentes coram Domino ignem alienum; quod eis preceptum non erat, egressusque ignis a Domino devoravit eos, & mortui sunt coram Domino, Dom. 21. num. 10.
 Cap. 13. Leprosus omni tempore quo leprosus est, & immundus, solus habitabit extra castra, Dom. 21. num. 1.
 Cap. 24. A vespera usque vesperas celebrabitis Sabata vestra, Dom. 3. n. 10.

EX NUMERIS.

Cap. 21. Ego audivi vos dicere, opus dabit nobis escas carni; Bonè nobis erat in Aegypto, Dominic. 14. num. 11.
 Cap. 12. Et ecce Maria apparuit candens lepra quasi nix, Dom. 9. n. 26.
 Cap. 20. Tolle virgam, & congrega populum tuum, Aaron frater tuus, & loquimini ad petram coram eis, & illa dabit aquas, Dom. 8. n. 1.
 Cap. 21. Nauseat anima nostra super cibo isto levissimo, Dom. 19. n. 1.
 Cap. 22. Locutus contra Deum, & Moysen ait: cur anxiosi nos de Aegypto, ut moremur in solitudine? Desi panis, non sunt aquae; anima nostra nauseat super cibo isto levissimo, Dom. 19. n. 10.

EX DEUTERONOMIO.

Cap. 5. Deus, Deus noster, Deus unus est, Dom. Trinit. n. 8. & n. 22.
 Cap. 32. Videte, quod ego sim solus, & non sit alius Deus praeter me, Dom. Trinit. n. 13.

EX JOSUE.

Cap. 6. Clamate, & vociferamini, Dom. 24.
 Cap. 6. Vos autem cavete, ne de his, qua praecpta sunt, quippiam contingatis, & sitis praeviatores rei: Quicquid auri, & argenti fuerit Domino consecratur, Dom. 16. n. 13.

Cap. 10. Sol contra Gabaon ne moveatur, & luna contra vallem Aijalon. Ibid. & dom. 23. n. 15.

EX LIBRO JUDICUM.

Cap. 1. Sicut ego feci, ita reddidit mihi Deus, Dom. 2. num. 1.
 Cap. 12. Occupaverunt Galaadus vada Iordanis, qua Ephraim reversurus erat, Dom. 7. n. 12.
 Cap. 14. Hanc mihi accipe, quia placuit oculis tuis, Dom. 21. n. 1.
 Dilaceravit leonem quasi hadum in frustra, & nihil omnino habens in manu, Itraus Spiritus Domini in Samson, Dom. Pent. n. 27.
 Cap. 16. Emerunt oculos meos, pag. 238. col. 2.

EX PRIMO REGUM.

Cap. 4. Egressus est Israel obviam Philistinis praedatum, Dom. 13. n. 20.
 Cap. 19. Demolite universa ejus, & non concipiet ex rebus istis aliquid, Dom. 8. n. 12.
 Cap. 26. Exagavit eum spiritus nequam, Dom. 21. num. 21.
 Jubeas Domine nosse: & servi tui qui coram te quaerent hominem scientem fallere civem, & quomodo arripuerit te spiritus Domini malus, & sollicitudo sua, & te visiterat, Dom. 17. n. 11.
 Cap. 17. Dabit te Dominus in manus moab, Dom. 21. num. 2.

Et cecidit in faciem suam super terram, campum autem non haberes in manu David, cunctis, & praecepit super Philistinum, & vultu gladii in ipso, & caput ejus, Dom. 3. n. 11.
 Cap. 18. Tenebat Saul lanceam, & misit eam parietem, quod transigere posset David, cunctis, & in ipso pariete in fixa est, Dom. 24. n. 18.

Cap. 19. Et factus est spiritus Domini malus in Saul, Dom. 11. n. 21.
 Nisus est Saul confingere David lancea, Dom. 17. n. 11.

Cap. 21. Ecce hic gladius Goliath Philistinum, quem percussisti in valle Thebentim, Dom. 3. n. 21.

Cap. 24. Surrexit ergo David, & praecidit omnia idola Mydu Saul filienter, Dom. 6. n. 24. & 21. n. 14.

Cap. 31. Quod cum fecisset, armiger ejus fecit signatum, Dom. 20. n. 17.

EX SECUNDO REGUM.

Cap. 1. Stans super eum occidit illum, Dom. 21. num. 21.

Cap. 34. Magnus furor Domini stillabit super nos, idcirco stillabit furor meus super locum istum, ibid.

EX TOBIA.

Cap. 5 De qua tribus, aut de qua domo es tu? Ego sum Azarias Anania magni filius, dom. 12. n. 20.

EX JUDITH.

Cap. 5. Univerſaque Hiſſernis peculiaria fuiſſe probata dederunt Judith in auro, & argento, & veſtibus & gemmis: & omni ſupelleſtili, & tradita ſunt omnia illi populo, dom. 13. n. 14.

Cap. 13. Stetit iudith ante lectum orans cum lachrymis, & labiorum motu in ſilentio dicens: Confirma me Domine Deus Iſrael, dom. 23. n. 4.

DE ESTHER.

Cap. 3. Cum hæc omnia habeam, nihil habere puto, dom. 18. num. 15.

De populo fac, quod tibi placet. Dominica 23. n. 11.

Cap. 5. Quia eſt petitio tua: etiamſi dimidiam partem regni petieris, dabitur tibi, dom. 4. n. 10.

Cap. 6. Heſtu & inimicus noſter peſſimus iſte eſt Aman, ibid.

EX JOB.

Cap. 1. Venerunt filii Dei, Dominica 11. n. 4.

Cap. 2. Dominus dedit, Dominus abſtulit, ſicut Domino placuit ita factum eſt, ſit nomen Domini benedictum, dom. 13. n. 23.

Cap. 6. Reſpondens Iob dixit: Vitam apprehenderunt peccata mea, quibus iram merui, & calamitas quam patior in ſatera, dom. 9. n. 18.

Cap. 7. Multitia eſt vita hominis, ſuper terram, dom. 7. post Pent. num. 2.

Cap. 19. Inſtitia induſus ſum, & veſtivit me ſicut veſtimento, & diſtadematæ iudicio meo, dom. 2. n. 6.

Cap. 20. Gaudium Hypocritæ ad inſtar puncti: ſi aſcenderi tu ſque in celum ſuperbia eius, & caput eius nubes tetigerit, quaſi ſterquilinum in ſino perdetur, dom. 7. num. 29.

EX LIBRO PSALMORUM:

Pſal. 1. Beatus vir, qui non abiit in conſilio impiorum, & in via peccatorum non ſtetit, dom. 2. n. 1.

Pſal. 1. Reges eos in virga ferrea, dom. 2. n. 7.

Pſal. 7. Incidit in foveam, quam fecit, dom. 9. n. 22.

11. Dominus tranſiit peccatum tuum, non morietur anima tua. dom. 10. num. 12.
12. Quare ſi attenuaris macie fili Regis? cur non dicitur tibi? dom. 15. n. 1.
13. Dilectus mihi ſermones tui boni & honeſti, dom. 17. num. 13.
14. Cæterum de Iſrael ſeptuaginta milia viros, dom. 1. num. 4.15. Dicit Rex ad Iob Principem exercitus ſui per omnes tribus Iſrael à Dan uſque Barſabee, numerum populorum, ſi ſciam numerum eius, dom. 1. num. 13.

EX TERTIO REGUM.

1. Cumque reperiretur veſtitus, non caleſcebat, dom. 1. num. 17.

2. Quæque veſti qua fecerit mihi Iob filius Sathai, factus ergo iuxta ſapientiam tuam, dom. 8. num. 29.

3. Rex & Regina Saba audita fama Salomonis, accitavit eum in enigmacibus, dom. 15. num. 1.

4. Caro pro me, ut veſtitur mihi manus mea, dom. 1. num. 2.

5. Fada Sarepta Sidoniorum, præcepi mulieri, ut præcipiat te, dom. 23. num. 11.

6. Duntaxat duo boves, & illi eligant ſibi bovem, & tu fruſtra cedentes ponant ſuper ſigna, non autem non ſuperpona. Et ego faciam bovem, & imponam ſuper ſigna, ignem autem non ponam. Et Deus, qui exaudivit per ignem, ipſe ſit in te, dom. 24. num. 10.

7. Domine, ut diſcat populus iſte, quia tu es Deus meus, Dominica vigesima sexta n. 4.

8. Quærit anima ſua ut moreretur: ſufficit mihi anima tolle animam meam, dom. 20. num. 9.

9. Cæterum pro Domino Deo exercituum, dom. 1. num. 10.

10. Da mihi vineam tuam, dabo tibi pro ea vineam, aut ſi commoſius tibi putas argenti præcipuo digna eſt, dom. 17. num. 8.

EX QUARTO REGUM.

1. Cumque incedentes fermocinarentur, ecce curruſque, & qui ignei divoſerunt utrumque, dom. 20. num. 9.

2. Calve aſcende calve, dom. 20. num. 19.

EX SECUNDO PARALIPO.
MENON.

1. Dominus stillabit furor meus in ierusalem, dom. 6. num. 8.

INDEX LOCORUM

- Pfal. 8. Minuisti eum paulo minus ab Angelis, dom. 10. n. 17. dom. 12. num. 10.
- Pfal. 9. In laqueo isto, quem absconderunt, comprehensus est pes eorum, dom. 17. n. 12.
- Oculi eius in pauperem respiciunt, insidatur in abscondito quasi leo in spelunca sua; dom. 16. n. 16.
- Pfal. 13. Dixit insipiens in corde suo, non est Deus, dom. 16. n. 17 & 20. n. 10.
- Devoravit plebem meam, ut cibum panis, dom. 16. num. 17.
- Pfal. 14. Domine quis habitabit in tabernaculo tuo, aut quis requiescet in monte sancto tuo? Qui ingreditur sine macula, & operatur iustitiam, dom. 6. num. 16.
- Pfal. 15. Providebam Domini in conspectu meo semper, quoniam à dextris est mihi, ne commovear, dom. 19. num. 24.
- Pfal. 17. Qui perfecit pedes meos tanquam cervorum, dom. 24. n. 2.
- Pfal. 23. Domini est terra, & plenitudo ejus, dom. 10. num. 11.
- Pfal. 33. Virtutes egerunt, & esurierunt, dom. 16. n. 9.
- Declina à malo & fac bonum, dom. 16. n. 9.
- Pfal. 34. Retribuant mihi mala pro bonis, sterilitatem a nina mea, dom. 11. n. 17.
- Pfal. 37. Patruerunt & corrupti sunt cicatrices meae, dom. 6. n. 15.
- Pfal. 39. Ferunt confusum confusorem suam, qui dicunt mihi unge, unge, dom. 17. n. 12.
- Pfal. 41. Nec recordatus sum, & effudi in me animam meam, quoniam transibo in locum tabernaculi, usque ad domum Dei, dom. 9. n. 24.
- Pfal. 43. Exurge quare obdormis Domine? dom. 6. num. 16.
- Pfal. 44. Omnis gloria eius ab intus in simbris aureis circumamicta varietate, dom. 3. n. 9.
- Pfal. 49. Os tuum abundavit malitia, & lingua tua continebat dolos, dom. 4. n. 18.
- Pfal. 50. Miserere mei Deus, dom. 6. n. 12.
- Tibi soli peccavi, & malum coram te feci, dom. 9. num. 14.
- Libera me de sanguinibus Deus, Deus meus, dom. 18. num. 3.
- Pfal. 58. In terra iniustitias manus vestra concinnant, dom. 6. n. 8.
- Sicut Apidis surda obturantis aures suas, dom. 21. num. 3.
- Pfal. 59. Dediti mesuentibus significationem, ut fugiant à facie arcus, dom. 24. n. 5.
- Pfal. 61. Spes mea in Deo est, dom. 23. n. 23.
- Pfal. 64. Benedices corona anni benignitatis tuae, dom. 1. num. 9.
- Pfal. 66. Benedicat nos Deus, Deus noster benedicat Deus, dom. Trinit. n. 8.
- Pfal. 67. David, dum fugeret à facie Philistinorum, dom. 24. n. 10.
- Rex virtutum dilecti dilecti, ibid.
- Pfal. 72. Dejecisti eos, dum alleverantur, quando fuerunt in desolationem, subit desolationem propinquitatem, dom. 10. n. 12.
- Mibi autem adbarere Deo bonum est, & ponere in Domino meo spem meam, dom. 13. n. 18.
- Pfal. 74. Hunc humiliat, & hunc exaltat, Dom. 12. n. 10 & 14.
- Pfal. 77. Panem Angelorum manducavit, dom. 12. n. 10 & 14.
- Excitatus est Dominus tanquam dormiens, dom. 26. num. 26.
- Pfal. 81. Deus stetit in Sinagoga eorum, in medio, dom. 12. n. 9.
- Viguet quo iudicatus iniquitatem Dom. 12. n. 23.
- Pfal. 90. Veruntamen oculis tuis considerasti, Dom. 13. num. 17.
- Pfal. 91. Iustus ut palma florebit, Dom. 3. n. 23.
- Pfal. 88. Deus in propitiis fuisse, dom. 8. n. 11.
- Pfal. 104. Humiliaverunt in compedibus pedes eius, dom. 10. n. 9.
- Pfal. 105. Pro nihilo habuerunt terram, dom. 19. n. 5.
- Pfal. 111. In memoria aeterna erit, dom. 8. n. 11.
- Pfal. 114. Dilixi quoniam exaudiet vocem, dom. 13. n. 15.
- Miserere Domine, & iustus, dom. 16. n. 7.
- Pfal. 118. Viam iniquitatis amove à me, dom. 13. n. 12.
- Pfal. 119. Ad Dominum cum tribulatio, dom. 13. n. 12.
- Pfal. 121. Stantes erant pedes nostri, dom. 19. n. 3.
- Pfal. 130. Domine non est exaltatum cor meum, dom. 11. num. 11.
- Pfal. 132. Ecce quam bonum, & quam iucundum, dom. 13. n. 14.
- Pfal. 139. Super flumina Babylonis illic sedimus, & fleamus, dom. 29. n. 5.
- Hymnum cantate nobis, dom. 18. n. 25.
- Pfal. 41. Anima mea sicut terra, Dom. Pent. n. 4.
- Pfal. 27. Lauda Jerusalem Dominum, Lauda Dominum, Dom. 2. n. 23.
- Pfal. 133. Qui fecit Caelum in intellectu, quoniam in certum, Dom. 6. n. 6.

EX PROVERBIIS SALOMONIS

- Cap. 3. Bonus homo, qui invenit, Dom. 2. n. 1.
- Cap. 10. Secundum iudicem populi, Dom. 20. n. 3.
- Cap. 11. Frustra iacitur rete ante oculos peccatorum, Dom. 14. n. 21.

DE OSEA.

- Cap. 4. Maledictum & mendacium, homicidium, & furtum. Dom. 4. n. 18.
- Cap. 5. Effundam quasi aquam iram meam. Dom. 6. num. 1.

EX JONA.

- Cap. 2. Oravit Ionas in ventre piscis. Dom. 23. n. 4.
- Cap. 3. Surrexit Ionas. & abiit in Niniven iuxta verbum Domini. Dom. 8. n. 4.
- Cap. 4. Maluit est mihi mori quam vivere, & petivit anima sua. Ibid.

EX MICHEA.

- Cap. 6. Non sillabit super istos. Dom. 6. n. 8.

EX HABACUCH.

- Cap. 3. Nunquid in fluminibus iratus es Domine. Dom. 24. n. 3.
- Cap. 3. Deus Dominus fortitudo mea. & ponet pedes meos quasi cervorum. Dom. 24. n. 21.

DE MALACHIA.

- Cap. 3. Ego sum Deus, & non mutor. Dom. 23. num. 11.

EX DIVO MATTHÆO.

- Cap. 1. Quod enim in ea natum est de Spiritu Sancto est. Dom. Pent. n. 16.
- Cap. 2. Vbi est qui natus est Rex Iudaorum. Dom. 24. num. 24.
- Turbatus est Herodes, & omnis Ierosolyma cum illo. Dom. 20. n. 16.
- Surge, & accipe puerum. Dom. 11. n. 10.
- Cap. 3. Venit Iesus à Galilea in Iordanem ad Ioannem. Dom. 13. n. 5.
- Cap. 4. Tunc Iesus ductus est. Dom. Pent. n. 24.
- Mitte te deorsum, quia Angelus suis mandavit de te. Dom. 12. n. 10.
- Cap. 5. Beati pauperes spiritu, quoniam ipsorum est Regnum caelorum. Dom. 19. n. 8.
- Non veni solvere legem, sed adimplere. Dom. 22. n. 10.
- Qui autem fecerit, & docuerit, hic magnus vocabitur in Regno Caelorum. Dom. 22. n. 21.
- Ego dico vobis, quia omnis qui viderit mulierem ad concupiscendum eam. Dom. 18. n. 11.
- Si oculus tuus dexter scandalizat te, erue eum. Ibid.

Sic luceat lux vestra coram hominibus, ut videant opera vestra bona. Dom. 7. n. 16.

Cap. 6. Sic orabitis: Pater noster in caelis, sanctificator nomen tuum, patrem nostrum quiescantem, Dom. 19. n. 21.

Vbi est thesaurus tuus, ibi est cor tuum. Dom. 14. n. 6. Dom. 18. n. 19.

Cap. 7. Attendite à falsis Prophetis, qui veniunt ad vos in vestimentis ovium, intus tamen autem sunt lupi rapaces. Dom. 1. n. 21.

Cap. 8. Accedens unus de Scribis ait illi Magister. Dom. 4. n. 14. Dom. 15. n. 12.

Domine, permitte me primum ire, & sepelire Patrem meum, lesus autem ait illi, sequere me, Dom. 4. n. 13. Dom. 15. n. 13.

Proiciuntur in tenebras exteriores. Dom. 12. n. 19.

Erit stertus, & strider dentium. Ibid.

Quia nobis, & tibi Iesu fili Dei, venisti ante tempus, quere nos. Dom. 14. n. 18.

Cap. 9. Confide filia, revertentur tibi peccata tua. Dom. 9. n. 7. Dom. 10. n. 11.

Remittuntur tibi peccata tua. Dom. 18. n. 11.

Non veni vocare iustos, sed peccatores. Dom. 7. n. 28.

Cap. 10. Nolite portare aurum, neque argentum, nec s. num. 9.

Cap. 11. Regnum caelorum vici patitur, & vincit impium illud. Dom. 1. n. 21.

Cap. 10. Nolite portare aurum, neque argentum, nec s. num. 9.

Cap. 11. Regnum caelorum vici patitur, & vincit impium illud. Dom. 1. n. 21.

Cap. 12. Ecce mater tua, & fratres tui foris sunt. Dom. 19. n. 12.

Cap. 13. Simile est regnum caelorum thesauro abscondito in agro, quem qui invenit homo, cecidit, et abscondit, quae habet, & emittit agrum illum. Dom. 12. n. 24.

Cap. 16. Quem dicitur homines esse filium hominis. Dom. 13. n. 6.

Cap. 17. Assumpsit Iesus Petrum, & Iacobum, & Iohannem fratrem eius, & dixit eis in montem excelsum seorsum, Dom. 5. n. 11. Dom. 8. n. 14. Dom. 1. n. 23.

Cap. 18. Quis putas, maior est in regno caelorum. Dom. 8. n. 15.

Nisi efficiamini sicut parvuli. Dom. 3. n. 11.

Si oculus tuus scandalizat te. Dom. 13. n. 10.

Angeli eorum semper vident faciem Patris mei. Dom. 12. n. 4.

In ore duorum vel trium stas omnis virtus. Dom. 1. n. 25.

Septuagies septies. Dom. 16. n. 11.

Is sit vendidit omnia quae habebat. Dom. 9. n. 17.

Redde quod debes. Dom. 2. n. 2.

Rogabat eum dicens: patientiam habeo in me, & non reddam tibi. Dom. 23. n. 4.

Facilius est camelum per foramen acus tran-
sire quam ducem intrare in regnum calorum,
Dom. 1. n. 10.
Dicitur sedant hi duo filii mei, Dom. 3. n. 1.
Cui fecisti quasi sigillum de funiculis eiecit
me emittes, & vendentes de templo, Dom. 14.
Dicitur autem nonam secus riani, venit ad eam,
sed non erat nisi folia sature, & ait, uom. 7.
Dicitur etiam contritus & sines, Dom. 9. n. 12.
Dicitur quod fecerunt, Dom. 7. n. 29.
Dicitur modo huc intrasti non habens vestem nup-
tiam, Dom. 1. n. 21.
Dicitur si perfonam hominum, & non est tibi
adhibendus, Dom. 5. n. 1.
Dicitur Dom. Pent. n. 15.
Dicitur vobis quando hac erunt? Dom. 15. n. 1.
Dicitur angustia, & refrigerium charitas, Dom. 4.
Dicitur cum partemque eius ponet cum hypocritis,
Dom. 1. n. 17.
Dicitur simile est Regnum Calorum decem Virginibus,
Dom. 1. n. 21.
Dicitur quod ianua est Janua, Dom. 7. n. 12.
Dicitur quod talem a. alii autem duo, alii vero u-
tuntur, & profectus est statim, Dom. 14. num. 12.
Dicitur quod peger, Dom. 3. num. 24.
Dicitur quod dextris suis, hodos autem à sinistris, Dom.
1. n. 21.
Dicitur quod minimis fratribus meis fecistis, mibi fecistis,
Dom. 2. n. 19.
Dicitur quod unguentum istud venditari multo,
Dom. 17. n. 16.
Dicitur quod operata est in me, Dom. 3. num. 13.
Dicitur quod vobis daret, Dom. 9. n. 13.
Dicitur quod me traditurus est, Dom. 8. n. 23.
Dicitur quod statim datus patienti in me in ista nocte,
Dom. 3. n. 8.
Dicitur quod pariter me mortis cum, Dom. 23. n. 21.
Dicitur quod me Calce iste, Dom. 9. n. 4.
Dicitur quod manus fingerunt, uom. 8. nu. 16. Dom. 23.
Dicitur quod tempore a longe, Dom. 15. n. 10.
Dicitur quod manus ceciderunt, Dom. 11. n. 18.
Dicitur quod manus & fluxit amarum, Dom. 1. n. 13.
Dicitur quod manus triginta a gentes, & projecti in Tem-
plum, Dom. 14. n. 8.
Dicitur quod manus fecit, Non invenio causam in hoc ho-
mine, Dom. 23. n. 10.
Dicitur quod manus à sanguine iusti huius, ibid.
Dicitur quod manus cum eo duo Latrones, Dom. 11. n. 9.

Vah qui destruis templum Dei, Dom. 16. n. 11.
A fecta hora uigil ad nonam, Dom. 13. n. 19.
Tenebre facte sunt, Dom. 9. n. 9.
Venit quidam homo ab Arimathæa, Dom. 2. num. 2.
Tunc Pilatus iussit reddi corpus, ibid. & 22. n. 7.
EX DIVO MARCO.
Cap. 1. Et factum est in diebus illis venit à Nazareth
Galilee, & baptizatus est à Ioanne in Iordane, Dom.
10. n. 12.
Statim ductus est in desertum, Dom. Pent. n. 14.
Cap. 4. Magister iustus ad te per venit, Dom. 24. n. 13.
Cap. 5. Quid nobis & tibi estis fili? Et venisti ante tem-
pus torquere nos, Dom. 14. n. 18.
Cap. 6. Non licet tibi habere uxorem fratris tui, Dom.
18. n. 13. & 20. n. 14.
Missus Hierode spicularore precepit amputari caput Ioan-
nis in carcere, Dom. 17. n. 15. Dom. 18. num. 17.
Cap. 8. Tam triduo sustinent me, nec habent quid man-
ducent, miseror super turbam, Dom. 6. n. 2.
Cap. 9. Non enim sciebat quid diceret, Dom. 5. n. 11.
Cap. 10. Magister bone quid faciendo vitam æternam
possidebo? Dom. 14. n. 13.
Cap. 11. Omnia quæcumq; orantes petitis, credite quia
accipietis, & eveniet vobis, Dom. 23. n. 4.
Cap. 14. Et fracto alabastris effudit super caput eius.
Dom. 19. n. 12.
Amen dico vobis, ubicumque predicatum fuerit hoc E-
uangelium, Dom. 3. n. 13. Dom. post Pent. n. 7.
Vt autem homini illi per quem filius hominis tradetur,
Dom. 16. n. 11.
Hic est sanguis meus novi Testamenti, Dom. 1. n. 5.
Percutiam Pastorem, & dispergentur oves, Dom. 23.
num. 22.
Capit. 1. dicitur, & p. vere, Dom. 12. n. 11.
Et caperunt colaphis eum cadere, Dom. 11. n. 17.
Capit. 1. dicitur, & iurare, quia non novi homi-
nem illum, Dom. 13. n. 8. Dom. 15. num. 20.
Cap. 15. Christus Rex Israel descendat nunc de Cruce,
Dom. 3. num. 8.
Filius Dei erat, Dom. 13. n. 15.
Introivit audacter ad Pilatum, & petiit corpus Iesu,
Dom. 21. n. 7.
EX DIVO LUCA.
Cap. 1. Elisabeth uxor tua pariet tibi filium, Dom. 2. n.
13 & 21. n. 15.
Ecce concipies in utero, & paries filium, Dom. 8. n. 3. &
13. num. 9.
Spiritus Sanctus super veniet in te, Dom. Pent. n. 16.
Exurgens Maria abiit in montana cum festinatione,
Dom. 11. & 13. num. 21 & 10.
Benedictus fructus ventris tui.
M m Mansit

Lucas
6

Mansit autem Maria cum illa, Dom. 8. n. 19.
 Reversa est in domum suam, Dom. 18. n. 19.
 Cap. 1. Ego dispono vobis Regnum sicut disposuit Pater
 mihi, Dom. 2. n. 1.
 Cap. 2. Parate viam Domini, Dom. 3. n. 2.2.
 Cap. 3. Conhiberunt piscium multitudinem cepisam,
 rumpebatur rete eorum: & impleverunt ambas
 nauticulas, ita ut pendere mererentur, Dom. 4.
 Ecce vir plenus lepra, & videns Iesum, & proci-
 dens in faciem suam rogavit eum, dicens: Domine, Dom.
 11. n. 9.
 Exi à me Domine, quia homo peccator sum, Dom. 10.
 num. 13.
 Vidit Publicanum nomine Levi, sedentem ad telonium
 & ait, Dom. 8. n. 12.
 Cap. 6. Va vobis divitibus, Dom. 14. num. 11.
 Et ab eo qui auferit tibi vestimentum, etiam tunicam
 nostram prohibere, Dom. 12. n. 25.
 Cap. 7. Et ecce mulier quae erat in civitate peccatrix,
 Dom. 8. n. 12.
 Et stans retro secus pedes Domini, lacrymis caput riga-
 re pedes eius, Dom. 9. n. 7.
 Cap. 8. Quid nobis & tibi Iesu fili Dei, venisti ante tem-
 pus torquere nos, Dom. 4. n. 18.
 Nolite timere crede tantum, & salva eris, Dom. 2. n. 25.
 Cap. 9. Ne sciamus quid diceret, Dom. 5. n. 12.
 Praeterit se, & faciet illos discumbere, Dom. 2. n. 5.
 Cap. 10. Videbunt Satbanam sicut fulgur de caelo ca-
 dentem, Dom. 10. n. 23.
 Cap. 11. Panem nostrum quotidianum da nobis hodie,
 Dom. 4. n. 17.
 Sit in digito Dei ejicio daemonia, Dom. Pent. n. 12.
 Cap. 12. Magister die fratri meo, ut dividat mecum
 hereditatem, Dom. 5. n. 7.
 Quis me constituit iudicem, Dom. 13. n. 14.
 Quid faciam, quia non habeo quo congregem fructus
 meos, destruaui horrea mea, Dom. 4. n. 5.
 Facite vobis sacculos qui non veterascant, thesaurum
 non deficientem in caelis, Dom. 14. n. 10.
 Veniet Dominus servat illius in die qua non sperat, &
 hora qua nescit, & dividet eum, Dom. 7. n. 26.
 Cap. 13. Arborem sci habebat quidam plantatam in
 vinea sua, Dom. 19. n. 12.
 Cap. 14. Homo quiaam fecit cenam magnam, & mi-
 sit servum suum hora carnae, dicere in vicibus, ut ve-
 nirent, Dom. 2. n. 1.
 Cap. 15. Fames pereat, Dom. 2. n. 17.
 Surgam & ibo ad Patrem meum, & dicam ei Pater,
 peccavi in caelum, & coram te, jam non sum dignus
 vocari filius tuus, Dom. 4. n. 10.
 Cui proferte ista stolam primam, & induite illum.
 Adhuc vitulum agonatum, Dom. 1. num. 2.
 Dom. 18. n. 11.
 Cap. 16. Hic diffamatus est apud illum, quia diffama-
 set bona illius, Dom. 7. post Pent. num. 7.
 Redde rationem vocationis tuae, Quid faciam, quia
 Dominus meus auferit à me vocationem, Dom. 2.
 num. 19.
 Filii huius saeculi prudentiores sunt filiis huius, Dom.
 19. num. 6.
 Mortuus est dives, & sepultus est in inferno, Dom. 2.
 num. 8.
 Mitte Lazarum, ut intingat extremum digiti tui
 & refrigeret linguam meam, Dom. Pent. num. 9.
 Cap. 19. Cum feceris omnia, quae praecipia sunt
 dicite, & vultus sumus, Dom. 3. n. 18.
 Memore estote uxoris Loth, Dom. 3. n. 17.
 Cap. 19. Serve nequam, ibid. n. 24.
 Venient dies in te, circumdabunt te inimici tui, &
 coangustabunt te undique, & ad terram proster-
 nent te, & filios tuos, & non relinquent in te
 remanentem, Dom. 9. n. 1.
 Cap. 21. Calum & terra transibunt, verba autem
 non transibunt, Dom. 2. n. 11.
 Cap. 22. Hic est Calix novum Testamentum in sangui-
 ne meo, Dom. 2. n. 5.
 Facta est contentio inter eos, quis eorum videtur
 major, Dom. 8. n. 1. Dom. 10. n. 17. Dom. 16. n. 1.
 Ecce Satanas exivit, ut erubescat vos sicut etiam
 dom. 20. n. 13.
 Tecum paratus sum in carcere, & in mortis, Dom.
 13. n. 8. Dom. 1. n. 10.
 Pater, si vis, transfer à me Calicem istum, Dom. 5.
 num. 4.
 Apparuit autem illi Angelus de caelo confortans eum,
 Dom. 11. n. 11.
 Factus est sudor eius sicut gutta sanguinis, decursum
 super terram, Dom. 9. n. 4. & Dom. 13. n. 7.
 Mulier, non novisti illam, ibid.
 Ave Rabbi, Dom. 7. num. 17.
 Cap. 13. Remisit ad Herodem, quia & ipse Herodes
 erat illis diebus, Dom. 5. n. 8.
 Interrogabat eum multos sermonibus, & ipse
 respondebat, Dom. 3. n. 11.
 Tolle tolle, crucifige eum, Dom. 2. n. 9.
 At illi instabant vocibus magis postulantes, ut
 crucifigeretur, ibid.
 Pater, ignosce illis, Dom. 13. n. 6.
 Memento mei Domine, dum veneris in regnum tuum,
 Dom. 5. n. 2. & Dom. 11. n. 10. Dom. 13. n. 21. Dom.
 16. n. 24. & Dom. 23. n. 8.
 Glorificavit Deum, dicens: ecce hic homo iustus, Dom.
 Dom. 13. n. 5.

INDEX LOCORUM

Cap. 12. Non plus sapere, quam oportet sapere, sed sapere ad sobrietatem, Dom. 4. n. 1.

AD CORINTHIOS.

1. Cap. 3. Omnis sufficientia nostra ex Deo est, Dom. Pent. n. 19.

1. Cap. 11. Accipite, & comedite, hoc est corpus meum, Dom. 2. n. 1.

1. Cap. 15. Cum tradiderit regnum Deo Patri, cum evacuaverit omnem principatum, potestatem & virtutem, Dom. 12. n. 19.

2. Cap. 11. Nam huiusmodi Pseudo Apostoli sunt operarii subdoli, transfigurantes se in Apostolos Christi, Dom. 17. num. 4.

Ter virgis castus sum, semel lapidatus sum, ter naufragium periculi pro Christi nomine, Dom. 24. n. 22.

Periculis in mari, periculis latronum, periculis ex genere periculis ex gentibus, periculis in civitate, periculis in solitudine, periculis in mari, periculis in falsis fratribus, Dom. 12. n. 1.

AD GALATHAS.

Cap. 5. Currebatis bene, quid vos impedit? Dom. 5. num. 18.

Cap. 6. Ergo dum tempus habemus, operamur bonum ad omnes, Dom. 7. n. 16.

AD EPHESIOS.

Cap. 6. In omnibus sumentes, sicutum fidei, Dom. 7. n. 3

AD TIMOTHEUM.

1. Cap. 2. Vult omnes homines salvos fieri, Dom. 2. n. 11.

Cap. 6. Qui volunt divites fieri, incidunt in tentationem, & in laqueum diaboli, Dom. 4. n. 16.

AD TITUM.

Cap. 1. Confitentur se nosse Deum, factis autem negant, cum sint abominati & increduli, & ad omne opus bonum reprobi, Dom. Trinit. n. 16.

AD HEBRÆOS.

Cap. 1. Tanto melior Angelis effectus, quam dignitas praestitit nomen hereditavit, Dom. 11. n. 17.

Cap. 12. Accessistis ad novi Testamenti sacramentum IESU M. & sanguinis aspersum, Dom. 17. num. 7.

DE JACOBI EPISTOLA.

Cap. 4. Agite nunc divites, plorate ululatum, quia adveniet vobis, Dom. 40. n. 10.

DE D. PETRI EPISTOLA.

Cap. 1. Satagite, ut per bona opera omnia vocationem, & electionem faciamus, Dom. num. 16.

Cap. 3. Dominum Christum sanctificetis caritate fratribus, Dom. 7. post Pent. n. 4.

Cap. 5. Circumquarere quem decore, Dom. 11. n. 1.

EX D. JOANNIS EPISTOLA.

Cap. 2. In ipso enim vivimus, movemur, & sumus, Dom. Trinit. n. 7.

Cap. 3. Tres sunt, qui testimonium dant in caelo Verbum, & Spiritus Sanctus, & qui testatur, Dom. Trinit. n. 14.

DE APOCALYPSI.

Cap. 7. Ex Tribu Iuda duodecim milia signati, Dom. 22. n. 8.

Cap. 12. Beata Draco magnae habet caput septem cornu decem, & in capiti boni septem diademata, item, Et cauda illius trahet in terram, periculis caeli, & misit eas in terram, Dom. 22. n. 15.

Cap. 21. Vult civitatem sanctam Ierusalem descendentem de caelo a Deo, paratam, & ornatum viro suo, Dom. 2. n. 18.

Finis Indicis Locorum Sacrae Scripturae.

INDEX
 ERUM NOTABILIVM,
 LAE CONTINENTUR à DOMINICA IN ALBIS US-
 que ad Dominicam Pentecosten.

A.
 prima vox, quam format masculus natus. Dom. in Albis, n. 7.
Aaron.
 pastor, Dom. 2. n. 6.
Abolon.
 Ambrosio.
Abraham.
 solio desolatus, Dom. in Albis, n. 7. Cur dolue-
 rit mortem, Dom. 4. n. 13.
Achab.
 contra Naboth, cur noluerit comedere, Dom.
 1. n. 5.
Adamus.
 ad imaginem Dei, non Angelorū. Do. 6. n. 7.
Aias.
 contineat annos, Dom. 6. n. 16.
Agrippina.
 fecerit ut Nero esset Imperator, Dom. 5. n. 2.
Agnus Paschalis.
 significet, & quomodo fuerit comestus, Dom.
 1. n. 5.
Alisa.
 habet fontem, Dom. 5. n. 4.
Alexander Magnus.
 inter terram inter Macedoniam & Persiam,
 Dom. in Albis, n. 21.
Alms.
 significet, Dom. 6. n. 9.
Alphonse Nonsus Rex Hispanie.
 in Albi, Dom. 2. n. 3.
Alphonse Rex Lusitanie.
 signa cum quinque vulnibus, Dom. in Al-
 bi, n. 20.
Anan.
 Mardocheum caput cooperuit, Do. in Alb. n. 5.
Anor.
 deprogritur, Dom. 10. n. 3. Est sollicitus, &
 negligens, Dom. 3. per totum.
Ambrosio.
 recensatur ambitiosi, Dom. 4. n. 11.
Angelus.
 Christi Ascensionem, Festo Ascensionis,
 desiderat videre ejus vulneta. Dom. in Albis,
 n. 28.

Anariscus.
 Se finxit filium regis Macedoniae, Dom. 4. n. 11.
Anglia.
 Quando defecit ab Ecclesia, Dom. in Albis, num. 2.
Anna Prophetissa.
 Gaudet ob filium natum, Dom. in Albis, num. 15.
Antonius Imperator.
 Quid imposuerit Homali Senatori, Dom. 2. n. 15.
Apelles.
 Arguit pictorem festinum, Dom. 3. n. 1.
Apes.
 Et earum natura, Dom. 1. num. 3.
Ascensio Christi.
 Fuit mirabilis etiam Angelis, de ea vide per totum
 Festum Ascensionis.
Aves.
 Quaedam lapsa in terram, Dom. in Albis, num. 25.
Aulicus.
 Nutritur spe, Dom. 4. n. 1.
B.
Bona.
 Mundana praefertuntur caelestibus, Dom. 4. n. 15.
S. Bernardus.
 Quale monitum dederit Eugenio tertio, Dom. 2. n. 2.
Bogorus Princeps Bogororum.
 Qualiter fuerit conversus, Dom. in Albis, n. 27.
C.
Caaba.
 Rex Persiae Tyrannus, Dom. 4. n. 18.
Cajus Caesar.
 Turonem officio privavit, Dom. in Albis, num. 2.
Calum.
 Est praemium nostrorum laborum, Dom. 4. n. 18.
Caci.
 Custodes arcis Sion, ibid. n. 10.
Camarrus.
 Rex Saracenorum, Dom. 2. n. 1.
Cangus Rex Tartarorum.
 Quomodo oraverit, Dom. 5. n. 5.
Caput.
 Operum, & discooperum quid denoret, Dom. in
 Albis, n. 4.
Cardinalis Palvens.
 Quomodo sit mortuus, ibid. n. 2.
 M. m. 3. Caro-

171
 Albi
 5

Carolus Borbonius.
 Quale habuerit symbolum, Dom. 3. n. 4.
Catharina.
 A quo fuerit martyrizata, Dom. 4. n. 18.
Centurio.
 Statim fuit a Christo auditus, Dom. 4. n. 10.
Cervus.
 Symbolum velocitatis, ibid. n. 4.
CHRISTVS.
 Fuit verus Messias, Dom. 6. n. 9. Similis Soli, Felto Ascensionis, n. 9. Cur portatus, elevatus, & assumptus in caelum, ibid. n. 11. reliquit vestigia in monte Oliveti, ibid. n. 4. Ejus Ascensio, Felto Ascensionis per totum. Cur vulnera retinuerit, iis laetificat, Dom. in Albis, n. 8. Similis piscatori- bus Fussa, ib. n. 2. 4. Elegit Petrum, in Pontificem, Dom. 2. n. 7. mortuus in cruce, ut bonus pastor, ib. n. 8. Fuit impossibile, ut moreretur, ib. n. 10. Desiderat salutem sui gregis, ibid. n. 12. & seq. Quid egerit ut salvaret Judam, ib. n. 17. Quamdiu fuerit in sepulchro, Do. 3. n. 8. & seq. Fuit velox in re- surrectione, ibid. Velox in dandis beneficiis.
Cor.
 Non potest esse sine consolatione aliqua, Dom. in Albis.
D.
Dan.
 Et ejus Tribus habuit appetum paradysum, Dom. 2. n. 18.
David.
 In solo Deo laetabatur, Dom. in Albis, n. 7. Doluit ob mortem Absolon, & operuit caput, ibid. n. 5. Oc- cidit ob spem praemii, Dom. 4. n. 6. Praedixit dam- nationem Hebraeorum, Dom. 6. n. 18.
Demon.
 Ejus astutia contra Job, & cur fecerit ignem cadere ex caelo, Dom. 4. n. 19. Cur exauditus a Christo, Dom. 5.
DEVS.
 Quanto desiderio flagret erga nostram salutem, Dom. 3. n. 8. & seq. Causit omne gaudium in nobis, Dom. in Albis per totum. Dnas habet de- finitiones, Dom. 1. n. 4. Sollicitus est in largen- dis donis, Dom. 3. n. 8. & c. Non est mutabilis, Do. 6. n. 17. Obedit orationi, Dom. 5. n. 1. Ejus ope- ra miranda, Felto Ascenl. n. 1.
Dieta varia.
 Bernardi ad Eugenium, Dom. 2. n. 2. Socratis, Dom. 4. n. 1. Thaletis, Dom. n. 1.
E.
 Prima vox quam format mulier nata, Dom. in Al- bis, n. 7.
Elphas.
 Tardè nascitur & diu vivit, Dom. 3. n. 1.
Elias.
 Ejus preces sunt claves caeli, Dom. 6. n. 1. Et non discedit sicut abivi: Christus ab Apoll. Do. 4. n. 9.
Ebez.
 Manibus portavit omnia dona Abrahami, Dom. 6. n. 13. Sollicitus fuit in obediendo, Dom. 6. n. 13.
Erythrus.
 Se fluxit Nepotem Cai Marti, Dom. 4. n. 11.
F.
Felix Princeps Salernitanus.
 Ejus symbolum, Dom. 1. n. 4.
Foni.
 In Aiefa qualem habeat proprietatem, Dom. 1. n. 4.
G.
Gallus.
 Ejus documentum, Dom. 5. n. 13.
Graci.
 Eorum gaudium, Dom. in Albis, n. 2. Eorum in- iportandis criminibus, Dom. in Albis, n. 1. Eorum Turcis fugerunt Venetas, ibid.
Gregorius Thaumaturgus, Dom. 17. n. 14.
H.
Hebraei.
 Negant mysterium sanctissimae Trinitatis, ibi- tum, Dom. 6. Sunt duri & oblitivi, ibid. Quo- ro tempore peregrinati fuerint in Palaestina, Do. in Albis, n. 4. A Deo fuerunt testes, ibid. Ita- titi fuerunt in oblivencia legis, Dom. 6. n. 14.
Henricus quartus Rex. Dom. in Albis, n. 14.
Henricus quintus.
 Praemium militibus proposuit, Dom. 4. n. 6.
Hirudo.
 Quale sturagema in venere, ut serena Chelone- set natus, Dom. in Albis, n. 10.
I.
Jacob.
 Verus pastor, Dom. 2. n. 5. Quid egerit ob spem praemii, Do. 4. Cur Reverit praesentem, ibid. n. 10.
Isaias.
 Quo nodo se defendit contra David, Dom. 4. n. 11.
Ismael.
 In fornace Babylonis, Dom. 4. n. 16.
Isis.
 Quomodo tentatus, Dom. 4. n. 9.
Iosue.
 Oratione stitit Solem, Dom. 5. n. 11.
Iovanes.
 Ex praesentia Chelonei est garrulus, Dom. in Al- bis, n. 17.
Judas.
 Quot auxilia habuerit ne dum sacerdos, Dom. 4. n. 17.

RERUM MEMORABILIUM.

Judicium univ. versale.
 Inter a quodam fuerit depictum, Dom. in Al-
 bis, n. 27.
Julius Caesar.
 Quodam die, Dom. 3. n. 2.
Lamentum.
 Quodam peccatoris, Dom. 2. n. 17.
L.
Lacedaemones.
 Quodam bonos & puniebant malos, Dom. 4.
Latro.
 Quodam exauditus, Dom. 3. n. 11. Spe praemii fuit
 curatus, Dom. 4. n. 14.
Lex.
 Quodam dicitur, Dom. 6. n. 16. Evangelica fuit promissio
 ad observanda, ibid.
Licitia.
 Quodam prophetiz & pastorum, Dom. in Albis, n. 15.
 Quodam Graecorum, ibid. n. 15. Joannis Baptizae in
 domo, ibid. n. 8. Apostolorum in videndo Christi
 Albi, n. 2.
Libanus.
 Quodam, Dom. in Albis, num. 6.
M.
Magi.
 Quodam interrogatio ad Herodem, Dom. 4. n. 12.
 Quodam conuenit Herodem ob desiderium videntem
 Christum, ibid.
Mater.
 Quodam fuit ad sustinendum martyrium, Dom. 4.
 n. 17.
Maria.
 Quodam Elizabeth, Dom. in Albis, n. 8. quam diu apud
 eam manserit, ibid.
Martiris.
 Quodam credidit possibilem resurrectionem Lazari
 Dom. 5. n. 9.
Martyrium.
 Quodam sustinuit spe praemii, Dom. 4. n. 17.
Messias.
 Quodam ab omnibus nationibus, Dom. 6. n. 13.
Methodius.
 Quodam iudicium, & quid egerit ut converteret
 regem Tarratorum, Dom. in Albis, n. 27.
Mandus.
 Quodam creditur duraturus, Dom. 6. n. 16. Munda-
 tum sunt similes peccatoribus, Do. in Albis, n. 24.
Moxilla.
 Quodam effectus, Dom. in Albis, n. 2.
Moneta.
 Quodam erat incilius pileus, Dom. in Albis, n. 4.

Mons Oliveti.
 In eo Titus disposuit exercitum, Festo Ascensionis
 num. 5.
Moralitates variae.
 Contra amantem vitia & odio prosequentem virtutes,
 Dom. 4. n. 15. Contra malos pastores, Do. 2. n.
 12. Contra desides in bonis operibus, Dom. 3. n. 13.
M. r.
 Quomodo fiat dulcis, Dom. in Albis, n. 13.
Moyse.
 Fuit missus ad Pharaonem, Dom. in Albis, n. 4. Quid
 mandavit Aaroni, Dom. 2. n. 6.
Mulier.
 Ejus prima vox E. Dom. in Albis, n. 7. Post partum
 latatur, Dom. in Albis n. 2.
Mutius Columba.
 Ejus symbolum, Dom. 2. n. 3.
N.
Naboth.
 Negavit vineam Achab, Dom. in Alb. n. 5.
Nautis.
 Gaudet viso portu, Dom. in Albis, n. 7.
Negligentia.
 Laudatur & vituperatur, in seruo non admittitur,
 Dom. 3. n. 1. & seq.
O.
 Orationis vis & efficacia, Dom. 5. n. 3. Quid sit &
 quam efficax, ibid. & seq.
P.
Pallorens Cardinalis.
 Moritur ex inestitia, Dom. in Albis, n. 2.
S. Paulinus.
 Censuit labores faciles, & cur, Dom. 4. n. 14.
Pastor.
 Ejus proprietates, Dom. 2. per rotum.
Pileus.
 In capite quid significet, Dom. in Albis, n. 4. mone-
 tis impressus est signum libertatis, ibid. n. 4.
Philippus secundus.
 Duos nobiles cur ex aula praescripserit, Dom. in Al-
 bis, n. 2.
Piscator.
 Piscatorum & piscium Estia proprietates, Dom. in
 Albis, n. 24.
S. Petrus.
 Fuit bonus Pastor, Dom. 2. n. 7.
Porta.
 Caeli est aperta Tribui Dan Dom. 2. num. 18. amo-
 raz sunt Christo ascendente. Festo Ascensionum-7.
 Portae templi ad ingressum atrox sunt apertae,
 Dom. 3. n. 15.

Pre-

Albi
 6

Premium.

Quantum proficit speranti, Dom. 4. n. 1. & sequentibus. quale promiserit Sempronius maucipis, ibid. n. 7. Henricus Rex militibus, n. 2. Megara, occidendi leoni ibid. & sequentibus, vide spes pramii.

Princeps Volens.

Desolatio ejus, Dom. in Albis, n. 2.

Prophetia.

Variae sunt: impletur circa adventum Messiae, Dom. 6. n. 10. & seq.

Promptitudo videlicet velocitas.

Propitiatorium.

Quid fuerit Festo Ascensionis, n. 4.

R.

Regnum.

Salomonis & Davidis est finitum, Dom. 6. n. 16.

Resurrectio Christi.

Quando contigerit, Dom. 3. n. 8.

Richardus Rex Angliae, Dom. 2. n. 1.

S.

Sacerdotium Phineas jam desinit, Dom. 6. n. 16.

Sava.

Cut vocaverit Isaac Rilum, Dom. in Albis, n. 3.

Semiramides.

Quid fecerit ut regnaret, Dom. 4. n. 11.

Servitus.

Est inimica tarditatis, & negligentiae, Dom. 3. n. 1. & seq.

Septimana.

Quanti temporis fuerit, Dom. 6. n. 9.

Simeon.

Cut desideravit mori, Dom. in Albis, n. 3.

Sion.

Defensa à Jebusæis, Dom. 4. n. 11.

Socrates.

Ejus dictum, Dom. 4. n. 1. Incarceratus, Dom. in Albis, n. 2.

Symbole varia.

Apum, Dom. 2. n. 3. Alphonsi Regis, Dom. in Albis, n. 20. Caroli Borboni, Dom. 3. n. 4.

Felicis, Dom. 3. n. 4. Galli, Dom. 5. n. 13. Mutii Columnæ, Dom. 2. n. 3.

Sol.

Obedivit Josue, Dom. 5. n. 11. recreat dum oritur, Dom. in Albis, n. 1.

Sollicitudo.

Vide Velocitas.

Spes pramii. Vide pramium.

Multa potest & est efficax, Dom. 3. per totum.

Spiritus Sanctus.

Velox in operando, Dom. 4. n. 1. Condemnatus, Dom. 6. n. 8. Ejus procedit, ibid.

Sponja.

Vocata à sponso, Dom. in Albis. Ad hoc solum tractatur, Dom. in Albis, n. 7. Est symbolum misericordiae, ibid. amator à sponso, ibid.

T.

Tarditas.

Laudatur & vituperatur, Dom. 3. n. 1. Non tractatur in sermo, ibid. & seq.

Testudo.

Symbolum principis Salerni, Dom. 3. n. 1.

Theobaldus.

Captus amore Reginae Francie, Dom. 4. n. 1.

Thomas.

Similis Alexandro, Dom. in Albis, n. 21. Amator, ibid.

Tholletus.

Ejus dictum, Dom. 6. n. 1.

Patris Filii, n. 24. Isaac felicitatis, n. 1. significatum, n. 1. & 2. 6.

Thomas Cantuariensis & Willaureus.

Boni pastores, Dom. 2. n. 1.

Trinitas.

Divina representatur, Dom. 6. n. 1. Non potest capi sine lumine fidei, suaderet coarctationem, ibid.

Turanus.

Se fecit sepeliri, Dom. in Albis, n. 1.

V.

Velocitas.

Vide Dom. 3. per totum.

Verbum divinum.

Quomodo procedat.

Est velox in assumptione naturae humanae, Dom. 4. n. 1.

Virgines fatuae.

Non nolluntur à sponso, Dom. 2. n. 14.

Vestigia.

Christi sunt impressa in monte Oliveti, Folio Albi, n. 4. Non possunt deleri, ibid. n. 1.

Volsenus.

Quomodo malè regnavit, Dom. 1. in Albis, n. 1.

Z.

Zauzes.

In pictore quodam non approbavit celestium, Dom. 3. n. 1.

I N D E X
RERUM NOTABILIUM,
CONTINENTUR IN HOC OPERE
 à Dominica Pentecost, usque ad Dominicam
 Adventus.

A.
Abraham.
 Doravit tantum unum Angelum, & cur? Dom. Trinit. n. 7. virtute Trinitatis suspicatur quod reverfus sit cum Isaac, Nam. 19. B. jus humilitas, Dom. 10. n. 5.
Abylon.
 poena talionis, Dom. 21. n. 5.
Adonizabodes.
 eadem poena, n. 1.
Egyptii.
 modo depinxerunt iudices, Dom. 22. n. 1.
Aethiopes.
 mira, Dom. 10. n. 1.
Agar.
 quia humiliata, Dom. 10. n. 6.
Aggilaus.
 exemplum, Dom. 20. n. 1.
Agnus paschalis.
 fuit Eucharistia, Dom. 2. n. 16. Agathocles Rex Sicilia iulio mense inferri, Do. 7. n. 1.
Albertus Magnus.
 mirum caput ligneum, Dom. 10. n. 1.
Alexander Magnus.
 fumo cecavit, Dom. 21. Eius iusticia, Dom. 22. n. 4. Exemplum ejus, Dom. 20. num. 1. Compressit male loquentem, Dom. 8. n. 4.
Angelus.
 accessit à Petro, Dom. 2. n. 10. Non sunt beati sed sunt participes Eucharistia, ibid. Sicut nostri iustitias, Dom. 12. n. 1. Ubi & plura ejus beneficia nos recenserent, per totum.
Annus.
 quinquagesimus fuit privilegiatus, Dom. Pentec. n. 7.
Antigonus.
 curiositas, Dom. 15.
Animalia.
 gratia, Dom. 11. n. 5. & 19.
Aristoteles.
 curiositas, Dom. 15. n. 18.
Palatinus Dominicale.

Arriani.
 Negant essentiam divinam. Dom. Pentec. sanctissimæ Trinit. n. 11.
Archimedes.
 Fecit speculum mirum, Dom. 10. n. 1.
Artaxerxes.
 Eius iusticia, Dom. 22. n. 1.
Athenienses.
 Eorum curiositas, Dom. 5. n. 1.
Avariitia.
 Est vitium insatiabile & incurabile, Dom. 16. per totum. vide & Dom. 14.

B.

Balthasar.
 Punitus ob excessum, Dom. 4. n. 7.
Beatitude.
 Quid sit, Dom. 2. n. 1. Equiparatur suo modo Eucharistia, ibid. Comparatur vino, repræsentatur sub metaphora pecuniarum, & divitiarum, Dom. 14. num. 10.
Beneficia.
 Duas condiciones requirunt, Dom. 11. n. 1.
Bias.
 Eius iusticia, Dom. 22. n. 4.
Bona.
 Duo sunt genera bonorum, Dom. 19. n. 8. Coelestia sunt meliora terrenis, n. 3. Nil suat à mundanis, ibid.
C.
Caci.
 Invitantur ad Eucharistiam, Dom. 2. n. 26.
Carolus Magnus.
 Ante prælium adoravit Eucharistiam, Dom. 2.
Cambises.
 Punire solebat poena talionis, Dom. 21. n. 2.
CHRISTVS.
 Noluit descendere de Cruce ut perseveret, Dom. 3. num. 8. Amat concordiam, Dom. 5. n. 12. Idem puzum reprehendit, ibid. Fert gravius nostras injurias,

N n

TIT
 licab
 6

rias, quam suas, Dom. 9. Christus ut consuleret honori Judæ tres Apostolos tantum duxit ad montem Thabor, Dom. 8. n. 14. Magna caudela ob-
 jurgavit Apostolos, ibid. Eam ob causam ab Apo-
 stolis interrogatus non respondit, ibidem. Cur re-
 prehenderit Mattham, & non Magdalenam, i-
 bid. Ob curiositatem quendam rejicit, Dom. 15.
 n. 13, vide & verbo Deus.

Christianus,
 Multi negant Trinitatem factio, Dom. Trinit. n. 16.
 debet bona opera facere, ut juxta nomen suum
 vivat, Dom. 7. n. 1. & seq. Ejus ingratitudo, Dom.
 11. part. 2.

Claudus.
 Figura reverentum, Dom. 1. n. 16.

Cleopatra.
 Occidit Caesarem, ne ejus honorem augeter, Dom.
 8. num. 1.

Collieratidas.
 Ejus stratagemata, Dom. 17. n. 1.

Concordia.
 Quid sit, Dom. 5. n. 1. Est utilis, & Deo grata, ibid. per
 totum.

Constantinus.
 Imperator fuit punitus poena talionis, Dom. 223. n.
 2. Constantinus voluit ut milites communiarent
 ante Eucharistiam, Dom. 2.

Corvus.
 Symbolum ingratitudinis, Dom. 11.

Curiositas.
 Est nociva & vitium valde commune, Dom. 25. per
 totum, ubi plura de illa habentur.

D.
David.
 Fuit punitus poena talionis, Dom. 21. n. 15.

Demosthenis.
 Ejus astus ut sibi conciliaret Auditores, Do. 19. n. 5.
Detracho vide honor.

D E F S.

Habet duo ubera, Dom. 1. n. 6. Vellet omnes salvare,
 Dom. 1. n. 10. Est misericors, Dom. 6. per totum,
 Cur non exspectavit compleri centum annos
 dum decrevit diluivum, Dom. 6. n. 5. Docet gra-
 titudine, Do. 11. n. 4. proponit gloriam sub moti-
 phora divitiarum, Dom. 14. n. 10. Cur benedixerit
 animalibus, & non plantis, Dom. 19. n. 23. Non
 voluit ut occideretur Cain, Dom. 20. n. 11. Juxta
 qualitatem poenae punit, vide verbo poena, Dom.
 21. per totum. Habet curam nostrae fame, Dom.
 8. n. 5. Egrius fert injurias sibi quam nobis illatas,
 Dom. 9. per totum. Cur apparuerit in rubro spi-
 nice Moyse, Dom. 18. n. 24. Non vult contraveni-
 re voluntati justorum, Dom. 1. n. 11. Mores
 requam castiger, Dom. 14. per totum, vide
 verbo excusatio.

Diti.
 Eorum diversitas, Dom. 3. n. 13. Dies multitudine
 meri ternarii, Dom. Trinit. n. 19.

Divitia.
 Earum conditiones & damna, vide totum con-
 nem decimam quartam, & verbo avitum.

Doctrina.
 Mallei, Dom. 17. n. 2. Fulguris Dom. 17. n. 1.
 rologii, Dom. 10. n. 1. Venetorum in mari
 17. n. 25.

E.

Effectus naturæ & artis sunt miraculosi, Dom.
 num. 1.

Elias.
 Dedit præcedentiam sacerdotibus Bas in desertis
 Dom. 24. n. 10. Elias indignatus Do. Dom. 2.
 Quomodo non assensit in curru igneo, n. 1.
Epaminondas.
 Ejus stratagemata, Dom. 17. n. 1. majorem victo-
 ram sicuti quam vitæ, Dom. 9. n. 1.

Eva.
 Juxta peccatum fuit punita, Dom. 21. n. 3. Con-
 tata a serpente, Dom. 24.

Eudisus.
 Ejus curiositas, Dom. 15. n. 1.

Eucharistia.
 Est vera beatitudo, vide Dom. 2. n. 7. & per totum
 ubi de ejus excellentis agitur.

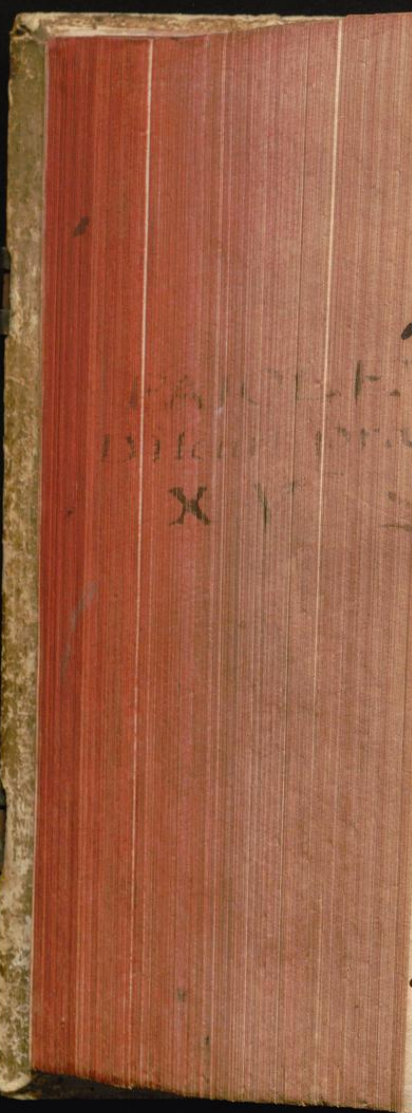
Excusatio, vide abvolutio.
Excusatio.
 Deus non vult ut nos exculemus, Dom. 2. n. 7.
 Ideo Eva renatur a serpente, n. 9. Elias de-
 mas sacerdotibus, n. 10. Balthazar peccatorum
 inexcusabile, num. 11. Excusatores dupliciter Do.
 num. 13. & seq.

Exemplum.
 Exemplum de cane, Dom. 9. n. 15. De sanctitate
 Trinitate, Dom. sanctiss. Trinit. n. 4.
Exemplum bonum & primum.
 De hoc vide totam Dom. 10.

Extremitas.
 Eam desiderat Deus in sacrificiis, Dom. 3. n. 14.

F.

Felicitas.
 Est species beatitudinis tertiorum, Dom. 2. n. 7.
Fama. Vide honor.
Falsitas. Vide opera.
Falsitas.
 De Ulysse, Dom. 15. n. 16. De hoc voce, aqua & vento
 Do. 8. n. 18.

Figura.

Figura representat sanctissimam Trinitatem, Dom. 1. n. 2.
Filius.
Ejus dignus modestus, Dom. 4. n. 20. Filii parvuli, Dom. 3. n. 21.
Ejus profectum, Dom. 3. n. 21.
Ejus prodigus eget victu & vestitu, Dom. 2. n. 19.
Ejus reguli sanatus hora septima, Dom. Trinit. n. 26.

Fimbria.

Curat à Davide, Dom. 3. n. 9.

Flumen.

Curat à Davide, Dom. 3. n. 9.

Fons.

Curat à Davide, Dom. 3. n. 9.

Formatio.

Curat à Davide, Dom. 3. n. 9.

Fortitudo.

Curat à Davide, Dom. 3. n. 9.

Frustratio.

Curat à Davide, Dom. 3. n. 9.

Fuga.

Curat à Davide, Dom. 3. n. 9.

G.

Curat à Davide, Dom. 3. n. 9.

Galatias.

Curat à Davide, Dom. 3. n. 9.

Gloria.

Curat à Davide, Dom. 3. n. 9.

Grati.

Curat à Davide, Dom. 3. n. 9.

Gratitudo.

Curat à Davide, Dom. 3. n. 9.

H.

Curat à Davide, Dom. 3. n. 9.

Hyacinthus.

Curat à Davide, Dom. 3. n. 9.

Heroglyphicum.

Curat à Davide, Dom. 3. n. 9.

Hypocrita.

Curat à Davide, Dom. 3. n. 9.

Honor.

Curat à Davide, Dom. 3. n. 9.

Hora.

Curat à Davide, Dom. 3. n. 9.

Hortus.

Describitur, Dom. 19. n. 18.

Homo.

Est adeo cæcus ut pejora eligat, meliora negligat, ac lucrum corporis lucro animæ præferat, Dom. 19. per totum. Homo communicans est felicior Angelis, Dom. 2. n. 10. Est servus divitiarum, Dom. 14. n. 16. per totum.

Humilitas.

De ea videtur Dominicam. 10.

I.

Iacob.

Cur noluerit sepeliri in Ægypto? Dom. 13. n. 22. Deus illi favores contulit ad pteum juramenti, Do. 3. n. 5. Cur honoratus ab Angelis? Ibid. n. 6. Victus & vestitu contentus fuit, Dom. 4. n. 20. Fuit gratus erga patriam, Dom. 11. n. 7. *Iafon.* Dom. 6. n. 16.

Ejus historia.

Iob.

Confitetur adversitates provenire à peccatis, Dom. 9. n. 18.

Ioseph.

Occasiones vitavit, Dom. 18. n. 6. Ejus gratitudo & castitas, Dom. 11. n. 7. Fuit liberatus ab adversitatibus, & quomodo fuerit exaltatus, Dom. Trinit. n. 26. Ioseph ab Arimathia, cur vocetur dives, Dom. 2. n. 13.

Ioannes.

Baptista ob humilitatem exaltatus, Dom. 8. n. 11.

Joannes Rex Portugallia privavit iudicem officio, Dom. 22. n. 15.

Incantatio.

Magorum Pharonis, Dom. Trinit. n. 21.

Incendium.

Sodomæ describitur, Dom. 9. n. 20.

Ingratitudo.

Malum est virium, & plures sunt ingati, Dom. 11. per totum.

Insegritas.

Viræ est species beatitudinis, Dom. 2. n. 1.

Inventio.

Unius mercatoris, Dom. 15. n. 14.

Iubilium.

Apud Hebræos, Dom. Pent. n. 7.

Iudas.

Plus pecunias quam seipsum fecit, Dom. 14. n. 7.

Sanctitatem obscuravit Apostolorum, Dom. 13. n. 13. Cur fuerit fur & avarus, Dom. 13. n. 13. Luce sua palliabat specie sanctitatis, & charitatis, Dom. 17. plus pœnam quam culpam faciebat, Dom. 8. num. 23.

Handwritten notes in the right margin, including the word "Iacob" and other illegible characters.

Index.
 Quomodo fuerit castigatus, vide totum discursum
 22. de iisdem.

Judicium.
 Non debet iudicari nisi quod videmus oculis, Dom.
 8. n. 20.

Tumentum.
 Ejus proprietates, remotum à sacrificiis, Dom. 3. n. 15.

Iustitia.
 Conqueritur contra Adamum, Dom. 6. n. 11. Iustitia
 divina, vide misericordia.

Iustus.
 Comparatur palma, Dom. 2. n. 12. Duæ species ju-
 storum, Dom. 7. n. 28.

Repræsentat sanctissimam Trinitatem, do. Trin. n. 2

Isaias.
 Cur dicatur habere labia polluta, Dom. 13. n. 3.

Iocantes.
 Ejus lex, Dom. 9. n. 2.

Iter.
 Abrahami ad montem figura trium personarum, I-
 tem iter trium dierum Israhitarum, Dominica
 Trinit. n. 18.

L.
Laban.
 Estimabat sua idola quia erant aurea, Do. 14. n. 16.

Lac.
 Figura sanctissimi Sacramenti, Dom. 2. n. 6.

Lacus.
 Mirus in Alesia, Dom. 23. n. 3.

Latro.
 Cur fuerit salvatus? Dom. 11. n. 11. Fuit adjunctus à mi-
 sericordia, Dom. 6. n. 12. Obtinuit gratiam ante-
 quam illam desideraret, Dom. 23. n. 8.

Leo.
 Bizantius & ejus dictum, ut procuraret concordiam,
 Dom. 5. n. 25. Leonis quarti Imperatoris superbia,
 & supplicium, Dom. 21. n. 2.

Leprosi.
 Cur non accesserint Christum, Dom. 13. n. 1.

Leges.
 Sunt velut tela aranearum, Dom. 12. n. 24.

Lia.
 Se putabat beatam dum esset fecunda, do. 2. n. 1 Per
 preces Angeli est facta fecunda, dom. 12. 16.

Lira.
 Figura concordia, dom. 5. cum 1.

Litigantes.
 Vide iudices.

Lotb.
 Perseverans, dom. 3. n. 10.

Lucifer.

Ejus curiositas, dom. 15. n. 1.

Lucerna.
 Mira, dom. 10. n. 7. dom. 4. n. 6.

Luctus.
 Ad suendum honorem est mortuus, dom. 12. n. 1.

Lux.
 Nimia offendit visum, dom. 4.

M.
Magdalena.
 Defenditur à Christo, dom. 9. n. 7. Christus
 laudat, & celebrat, dom. 7. n. 11. & dom. 7. n. 12.

M.
 Movetur exemplo Marthæ, dom. 20. n. 1.

Mari.
 Cur perdidit stellam, dom. 4. n. 24.

Manna.
 Quia erat nimis bonum naufragabatur, Dom. 13. n. 1.

Mardechus.
 Cur non voluerit reverti Amou, Dom. 18. n. 1.

Maria.
 Sotor Moysis castigatur, Dom. 6. n. 11.

Maria virgo.
 Cur tam exiguo tempore manserit in domo Eli-
 beth, Dom. 13. n. 21. & 18. n. 19.

Martyres.
 Uide eorum constancia processerit, Dom. 1. n. 1.

Mediocritas.
 Vide excessus.

Memo.
 Reprehendit militem loquentem male de mili-
 dro, Dom. 8. n. 9.

Mensa.
 Solis, & Spartanorum, Dom. 1. n. 10.

Misereris Domine.
 Vide Dom. 6. per totum.

Missæ.
 Ejus ritus misteriosi, Dom. 2. n. 12.

Misbridatus.
 Ejus crudelitas, Dom. 6. n. 1.

Moyse.
 Docuit mysterium sanctissimæ Trinitatis, Dom.
 55. Trinitatis, Dom. Trinit. n. 6. Fuit miserabilis
 Pharaonem non obstante quod esset baptizatus,
 Dom. 6. n. 7. Fuit homo gentilissimus, Dom. 2. n.
 8. Quansum æstimaverit honorem, Dom. 11. n. 1.

Moneta.
 Est causa discordiarum, Dom. 5. n. 10. Mone-
 danorum exhibebat duos gallos errantes.

Moralitas.
 De bene incipientibus & non perseverantibus, Do.
 5. n. 17. De plus æstimantibus terras, quam celo
 stia, Do. 19. n. 13. De malo exemplo, Dom. 19. n. 10.
 20. Quod Deus juxta qualitatem culpe puniat.

PERUM NOTABILIUM.

Dom. 11. n. 6. Contra judices & Advocatos in-
 lites, Dom. 22. num. 18. Coarta non vitantes
 dicitur, Dom. 18. n. 21. Contra communicantes
 dicitur, Dom. 2. n. 21. Contra illos qui non sunt ne-
 cessarii contenti, Dom. 4. n. 18. Contra discordes,
 Dom. 2. n. 17. Contra Christianos nomine, & non
 Dom. 7. n. 10. Contra superbos, Dom. 10. n. 24.
 Contra ingratos Dom. 11. n. 20. Contra eos qui
 debent pava confortia, Dom. 13. n. 20. Contra a-
 dversarios dicitur, Dom. 14. & 16. n. 14. Contra cu-
 riosos Dom. 15. n. 15.
Musca.
 In concordia, Dom. 5. n. 20.
Mutius Scævola.
 In temeritate, Dom. 11. n. 2.
Mutus.
 In surditate, Dom. 11. n. 2.
N.
Nadab.
 In igne, Dom. 11. n. 10.
Natura.
 In Dom. 10. n. 1. Sine substantia est imperfecta
 in Dom. 16.
Nero.
 In crudelitate Dom. 6. n. 1.
Necessitas.
 In molestia, Dom. 4. n. 1.
Nilus.
 In sanguine Dom. 21. n. 23.
Nobilitas.
 In virtutibus, Dom. 7. n. 2.
Nomen.
 In scripturis Hebraicis, Dom. Trip. n. 5.
Noe.
 In arcam spatio eorum annorum, Dom. 24.
Notarius.
 In manibus liberatus, Dom. Trin. n. 16.
Numerus.
 In quibus quid significet, Dom. Pent. n. 7.
Nutritivum.
 In periculo, Dom. 4. n. 2.
O.
Occasio.
 In Dom. 18. per totum.
Oculus.
 In danna catus, Vide Dom. 18. n. 2.
Opera.
 In perfecta complentur a Spiritu Sancto, Dom. Pen-
 t. n. 12. Opera creationis divisa sunt bona, unita
 in Dom. 5. n. 13. Opera creationis sunt filia mi-
 racula, Dom. 6. n. 6. Opera bona requiruntur

ad salutem. Vide Dom. 7. per totum.
Olimpius.
 Negans Trinitatem fuit punitus, Dom. Trin. n. 15.
Oratio.
 Vide Dom. 13. per totum.
Ossa.
 Arida mutata in exercitum, Dom. Pent. n. 21.
Ovidius.
 Ejus gratitudo, Dom. 11. n. 2.
P.
Palma.
 Est figura justitiae, Dom. 3. n. 2.
Panis.
 Fermentatus quid significet, Dom. 2. n. 6.
Parabola.
 Misteriosa, Dom. 5. num. 10.
Pardavorum moneta.
Pentapoli.
 Describitur, Dom. 9. num. 10.
Pax vide concordia.
Peccator.
 Solent persequi justos, Dom. 17. n. 19. peccatum excar-
 cat intellectum, confitentur Trinitatem verbis, sed
 non opere Dom. SS. Trinit. n. 1. Quidquid faciunt
 contra justum, hoc redundat in honorem justitiae,
 Dom. 17. n. 25. Sine instrumentum diaboli contra
 bonos, n. 24. Machinationes contra justos in ipsos
 recidunt, Ibid. Peccator plus aestimat poenam qua
 culpam, Dom. 8. n. 23. Sunt causa nostrorum adver-
 sitatum, Dom. 9. part. 2.
Penna.
 Aquilae & earum proprietates, Dom. 13. num. 2.
Perillus.
 Punitus poena talionis, Dom. 9. n. 12.
Penisoles.
 Lidiæ quales habeant proprietates, Dom. 23. n. 11.
Personae divinae.
 Quomodo concurrerint ad incarnationem, Dom.
 Pent. num. 17.
Pessis.
 In Israel quanto tempore duravit, Dom. 6. n. 13. Quo-
 modo cessavit Constantinopoli, Dominica Trinit.
 num. 26.
Perseverantia.
 Vide Dom. 3. per totum.
S. Petrus.
 Ante Pentecosten fuit timidus, sed postea genitosus.
 Dom. Pentecost. n. 25. Et carcere quo ierit, Dom.
 2. n. 9. cur extraxerit dum voluit lavari etiam caput,
 & manus Dom. 4. n. 4. Cur objugatus fuerit in
 monte Thabor, Dom. 1. n. 12. Proprium tantum
 spectavit lucrum, Ibid. n. 12. Cur dormiverit in car-
 cere,

N n 3

111
 Licet
 6

cere, dom. 12. n. 6. Negavit Christum quia fuit inter malos. Dom. 13. n. 8. Exaltatus fuit ob humilitatem, dom. 10. n. 13.

Piramide Egypti.
 Edificata spatio viginti annorum, dom. 24. n. 7.

Pithagoras.
 Quomodo ejus Discipuli adoraverint Deum, dom. Trinit. n. 4. ipse sprexit opes, Dom. 14. n. 5. Amavit solitudinem dom. 13. n. 2.

Plato.
 Ejus leges, dom. 9. n. 2. Quomodo cognoverit Trinitatem, dom. Trinit. n. 4.

Plotinus.
 Mortuus est curiositate, dom. 15. n. 18.

Pomilius.
 Cur noluerit depingi in tela, dom. 19. num. 17.

Pomilius.
 Ingratissimus, dom. 12. n. 16.

Potentia.
 Hominis representant Sanctissimam Trinitatem, dom. 55. Trinit. n. 6.

Princeps.
 Debet esse pius & misericors, vide nom. 6. Non debet quærere propriam utilitatem, dom. 9. per totum.

Preparatio.
 Vide Dom. 2.

Procurator.
 Vide Dom. 12.

Quies.
 Animi est magna felicitas, Dom. 2. n. 1.

R.
Rachel.
 Furata est idola Laban, dom. 14. n. 16.

Ramus.
 Quem portavit columba habuit folia & fructus, dom. 7. n. 11.

Raus.
 Doctor Neapolitanus, dom. 4. n. 21.

Rebecca.
 Grandem amorem monstravit erga Isaac, dom. 2. num. 6.

Relationes.
 Divinæ an dicant perfectionem, Dom. 5. num. 21.

Responso.
 Data curiosis, Dom. 15. n. 7. Alicujus Egyptii, ibid. Antagoræ Poetæ, ibid. Senecæ, dom. 13. Pithi, ibid. Arilippi, dom. 13. n. 2.

Romulus.
 Fuit gratissimus, dom. 11. num. 2. Ejus stratagema, dom. 17. n. 1.

Rudolphus.
 Doluit quod fuerit sevens, dom. 6. n. 1.

Rutilius.
 Homo justissimus, dom. 21. num. 1.

S.
Saba.
 Regina fuit curiosa, dom. 15. num. 1.

Sabelliani.
 Negant Trinitatem, dom. Pent. n. 16.

Sacrificium.
 Cain non f. i. g. tum Deo, dom. 5. n. 2.

Salomon.
 Fuit curiosus, dom. 15. n. 1. Cum esset justus dabat sapientiam, ibid.

Samaritanus.
 Quid significet, dom. 12. n. 1.

Sanson.
 Roboratus à Spiritu Sancto quomodo pugnavit leone, dom. Pent. n. 3. Habet comam dactylam in sedrem crines, ibid.

Sanguis.
 Quomodo & quando debet elici, dom. 4. num. 7.

Sanguis Abelis cur fuerit vindicatus, dom. 10. num. 7.

Santus.
 Fundatur in concordia, dom. 5. Nimia est paritas, dom. 4. n. 3.

Sara.
 Curiosa, dom. 15. n. 9.

Scala.
 Jacob, dom. 12. n. 5.

Scutum.
 Quale dederint Romani militibus, dom. 7. n. 3.

Sepia.
 Africanus ingratitudine solutus fuit, dom. 11. n. 11.

Sedes.
 Cur negata Joanni & Jacobo, dom. 5. num. 11.

Serpens.
 Ejus poena, Dom. 11. num. 3.

Siboleto.
 Quid significet, dom. 7. n. 13.

Sigillum.
 Figura Spiritus Sancti, dom. Pent. n. 20.

Silius.
 Ejus documentum, dom. 20. n. 1.

Simia.
 Ejus curiositas, dom. 15. num. 10.

Simon Magus.
 Ejus poena, dom. 4. n. 23.

Societas pravorum.
 Vide totam, dom. 18.

RERUM NOTABILIUM.

Sol.
 Sanctissima Trinitatis, Dom. Trinit. n. 25.
Sodoma,
 intendendum, Dom. 9. n. 20.
Solon.
 In arboribus umbra, Dom. 1. n. 1.
Somnium.
 Somnia diversum à somno Nabuchodonosor,
 Dom. 9. n. 3. Quid significet, Dom. 6. n. 9. Som-
 nium Abrahæ, somnium Salax, Dom. 14. n. 10.
Speculum.
 Speculum Archimedis, Dom. 10. n. 11.
Spes.
 In aere est prognosticon tempestatis in mari, Dom.
 Pent. n. 2.
Spiritus Sanctus.
 In aere est prognosticon tempestatis in mari, Dom.
 Pent. n. 2.
Sponja perseverans, Dom. 3. n. 7.
Status Nabuchodonosor.
 Status Nabuchodonosor, Dom. 3. n. 7.
Stratagemata.
 Stratagemata, Dom. 17.
Subdit.
 Subditatur umbra, Dom. 20. n. 1.
Superbia.
 Superbia, Dom. 10. per totum.
Susanna.
 Susanna sanctissima Trinitate, Dom. Trinit. n. 26.
T.
 T. Humanam plenam infidiam, Dom. 11. n. 1.
Thales.
 Thales, Dom. 4. n. 13. Fuit curiosus, Dom.
 4. n. 13. Describitur, ibid.
Thamariscus.
 Thamariscus, Dom. 4. n. 3.
Torpeia.
 Torpeia, Dom. 4. n. 3.
Templum.
 Templum fabricatum spatio septem annorum, Dom.
 7.
Tenebra.
 Tenebrae arenebris Hierosolymitanis.
 Dom. 9. n. 10.
Terra.
 Terra comparata anime, Dom. Pent. num. 8.
Terra motus.
 Terra motus, Dom. Pent. n. 21.
Testamentum.
 Testamentum fuit Eucharistia, Dom. 1. n. 4.

Themistocles.
 Themistocles, Dom. 17. n. 11. Eius iustitia, Dom. 12.
 num. 4.
Timon.
 Timon, Nicæus Solitarius, Dom. 13. num. 1.
Tribus.
 Tribus, Dan non reperitur in paradiso, Dom. 21. n. 8.
Trinitas.
 Trinitas, Vide totam Dominicam de eadem.
Turanus.
 Turanus, Eius historia, Dom. 12. num. 19.
V.
 V. In aere est prognosticon tempestatis in mari, Dom.
 Pent. n. 2.
Vapor.
 Vapor, Eius effectus, Dom. Pent. n. 21.
Ventus.
 Ventus, Eius effectus, Dom. Pent. n. 21.
Verbum.
 Verbum, Aeternum voluit denominari à carne, Dom. 22. n. 12.
Victor.
 Victor, Virtute Eucharistiae beatior, quam virtute gloriae,
 Dom. 2. n. 3.
Virgines.
 Virgines, Fatuae cur exclusae à nuptiis, Dom. 7. n. 12.
Virtus.
 Virtus, Est species beatitudinis, Dom. 2. n. 1. Omnis virtus lan-
 guescit sine perseverantia, Dom. 3. p. 2.
Vinum.
 Vinum, Figura gloriae, Dom. 2. n. 4.
Vita.
 Vita, Humana plena infidiam, Dom. 11. n. 1.
Vlisses.
 Vlisses, Reliquit senium Penelope, Dom. Pent. n. 5.
Vipera.
 Vipera, Eius dictum, Dom. 1. n. 2.
Voluntas.
 Voluntas, In ea consistit perfecta beatitudo, Dom. 2. n. 1.
Psycemus.
 Psycemus, Quomodo vitare occasionem, Dom. 18. n. 27.
Z.
Zacharias.
 Zacharias, Eius sanguis indelibilis, Dom. 24. Cur privatus
 lingua, Dom. 21. n. 21.
Zara.
 Zara, Cur fuerit primogenita, Dom. 22. n. 19.
Zwinglius.
 Zwinglius, Eius poena, Dom. 21. n. 2.

I N-

TTI
 Licab
 6.

INDEX PRO FORMANDIS CONCIONIBVS

DOMINICA I. ADVENTUS.

Matth. 21.

Cum venisset ad montem Oliveti.

O Deus cum te occisuri sint, cur fugis ad montem Oliveti, qui symbolum est misericordiae: cur non potius te confers ad vallem Josaphat justitiae symbolum, ut ex illo obrineas à patre plures legiones Angelorum, qui perfidos illos tuae vitae insidiantes puniant ad montem Oliveti se contulit, ut ostendat, quod esto justam causam habeat illos puniendi, tamen misericordiam prevalere, ut ostendit concio. Dom. sextae post Pentecost.

Dominus his opus habet.

Cur, ô Domine, non accipis plura jumenta, ut etiam Apostoli in illesequitate possint: an non es magister humilitatis, qui doces humilitatem, cur ergo tu equites, & Apostoli pedites incedant? docere voluit excessum in quolibet genere esse nocivum, cum eam Apostoli si possent aequè commodè pedites, noluit pro iis jumenta petere. Dominica quarta post Pentecost.

Ece Rex tuus venit tibi mansuetus.

Cum esset Rex, eorum est quod venerit in nostrum commodum, eo namque sine Reges, Praelati, & superiores instituuntur, ut commode subditorum, non suo intendant, & studeant omnes ad Pascha aeternae salutis adducere, Dominica secunda post Pascha.

DOMINICAE II. ADVENTUS.

Lucæ 21.

Erunt signa in Sole & Luna.

Sed cur in Sole ac Luna sint signa? primo ut ejus magna misericordia appareat; nam esto nos justè posset punire absque ulla præmonitione prævia, tamè nos vult minis, & terroribus præmonere, ut nos emendemus, & sic culpas evitemus Dom. 2. post Pentecostem, vide etiam de la Hay, in Indice concionatorio Dominica primæ Adventus, & Engelgrave Tom. 2. in ead. nom. Secundo erunt signa, ne possit videri quod ipse puniat: nam dum punire debet, totus in id est, ne ipse author peccatorum cognoscatur. Dom. 6. post Pentecost. num. 10.

Videte ficulneam & omnes arbores, &c.

Non dixit, videte arbores cum producant flores,

sed fructus; quia qui in judicio sine fructibus bonorum operum comparabit, ille damnabitur, Dom. 7. post Pentecostem.

Cælum & terra transibunt, verba autem non transibunt.

Quomodo verba Dei non transibunt, & manent, si Deus aliquid prædixit aliquando, quod non contingit, ut patet in Ninivitis: potest operatio; nam si Deus posset mutari, oratio ad Deum, ab eodem sepe non facit eventum, quod Deus speravit ab illa præmissi, Dom. 17. post Pentecostem.

DOMINICA III. ADVENTUS.

Matth. 11.

Si Joannes misit discipulos suos ad Christum, quia dubitabant, an ipse esset Messias. & ut sic eorum dubitatio tolleretur, cur hoc non exprimit facit Evangelista: facit Scriba docere nos voluit, quam cavere debemus esse in defectibus propalandis, & quod in celare debeamus, sic in simili non nominat Magellanam, sed eam compellat nomine communi adularis, Dom. 8. post Pentecost. a. 1.

Cum audisset Joannes in vinculis.

Si Joannes Herodi erat: valde gratus, ut non libenter audiret, quomodo nunc ab eo e. 1. post Pentecostem in carcere sine dubio Herodes ut sciam. eorum præliat, aliquem prætextum bonum adhibuit, scilicet quod Joannes esset sediciosus, & turbaret non ut populum: nam familiare est: pravis, propria communi alio quo prætextu virtutis palliare, Dom. 17. post Pentecostem.

Tu es an alium expectamus?

Ac si diceretur es expectatio Gentium, futurum expectamus, in uno enim Deo speramus, Dom. 2. 3. parte 1.

DOMINICA IV. ADVENTUS.

Joan. 1.

Confessus est & non negavit.

Confitetur, & non negat, & sæpe eadem respondendum enim est in virtute nec fluctuandum, sed in virtute perseverandum, ac de virtute in virtute perseverandum, nam nulla opera bona aliquid sunt sine perseverantia, & illi sola corona & gloria debetur. Dom. 9. post Pentecostem.

Non sum Elias.

Quibus dicitur dixerat, cum fore venturum in
Elias, quomodo jam negat se esse Eliam? sed
humilitate, ideo etiam a deo Deo gratus
cum portenta humilitatis sunt valde sublimia, &
humiles exaltat. Concione 10. post Pen-
tecosten.

Propheta es tu: Respondit non.

Domini Propheetam, & plus quam propheetam
cur ipse hoc negat? an quia ad summum
peccatum, cui peccatum inerat, prius sollicitatus
erat salutem malum respicere, sed & occasiones
non possideret, dom 18. post Pentecosten,
quomodo occasio sit vitanda, vide &
Quadragesimali Concione 4. part. 2. &
sermone 11. & 14.

FESTUM SOLEMNE NATIVI-
TATIS.

Quis vobis gaudium magnum, quia natus est
vobis hodie Salvator mundi.

Luce 2.

Quis exprobrat in quo magnitudo hujus gaudii
manifeste in eo, quod illis sit natus Salvator
mundi, sicut Iesus universos iustificare potest,
adhibet peccatum maxime a. 26.

Et Verbum caro factum est. Joan. 1.

Quid est impit humanam naturam, cur non
Verbum homo factum est, vel, Verbum anima facta
anima sit nobilior corpore? voluit Deus o-
mnem se non esse acceptorem personarum; nam si
Verbum factum est anima, ostendit se patia-
tum quod anima quandam communicationem
non habet. Dom. 22. post Pentecosten, præci-
uum 11.

Verbum caro factum est

Quis dicitur Verbum ut fieret caro? preces &
Dei: nam ut illa dixit Fiat mihi secundum
verbum tuum, Verbum factum est caro. Hinc col-
ligitur, tantum & summe preces ut maxima
in interitu donare velit: Vide Dominicam
post Pentecosten, & quintam post Pascha.

FESTUM DIVI STEPHANI.

Math. 13.

Et respiciet vobis domus vestra deserta.
Quis est applicum gravissimum quod Deus no-
nante potest. Si domus nostra sit deserta, hoc est,
si animam fide n. habeat, & careat veris operibus:
anima est, & Deus eam repellit, nec illam
admittit, dom 7. post Pentecosten, ubi ostendi-
tur debet addele opera bona ad hoc ut salvari
possit.

Pauli Dominici. a.

Ierusalem quoties volui congregare filios
tuos, &c.

Magnam compassionem Christus ostendit erga
Hierosolimam, & videtur magnam compassionem
habere cum ejus angustis, miseriis, & calamitatibus,
sed cur non facit mentionem de seipso? an non eum
occurri sunt: hic patet quod nostris miseris magis
compatiatur quam suis, quod injurias nobis factas
gravior ferat, quam sibi illatas, & ideo facit tantum
mentionem de homicidio suorum, dom. 9. post Pe-
tecosten.

Domine, ne statuas illis hoc peccatum.

Actuum 7.

Magna est differentia inter sanguinem Abelis, &
sanguinem divi Stephani: ille clamat vindictam, hic
postulat veniam Unde hæc differentia: sanguis Abe-
lis habuit commercium cum terra, quæ a Deo fuit ma-
ledicta, ideo aliquid de ejus natura participavit. Hinc
vide quam sit nociva societas pravorum, dom. 13.
post Pentecosten.

FESTUM DIVI JOANNIS
EVANGELISTÆ.

Joan. 11.

Dixit Iesus Petro, sequere me.

Spina est ignorantia, si aliquid credat quod Præ-
lati debeant sedere, hoc est, quiescere; nam à Christo
instituti sunt, ut animam pro ovis ponant, &
studeant subditos ad pacem salutis deducere, dom. 1.
post Pascha.

Dixit Iesus Petro, sequere me.

Cur non dicit Petrus, domine, mea negotia nec-
dum expedi, domum mihi prius eundum est; ut cū
fratribus ac parentibus hereditatem dividam, sed Chri-
stus voluit eum statim sequi, quia Spiritus Sancti gra-
tia nescit tarda molimina, & ideo statim exequi opera
bona debemus, dom. 3. post Pascha.

Domine, hic autem quid?

Hic Petrus demonstrat suam curiositatem, dum de
illis interrogat, quæ non pertinent ad se. Multi hodie si-
miles sunt Petro, qui animæ necessaria negligentes
circa inutilia curiosi sunt. Vide dom. 15. post Pen-
tecosten, ubi ostenditur quam nociva sit curiositas.

FESTUM SS. INNOCENTIIUM,

Math. 1.

Angelus Domini apparuit in somnis Joseph.

Sed cur ei apparuit in somnibus non potuisset ei in
vigilia apparere, sicut pluribus apparuit: an forsitan hoc
favore non fuit dignus; non sine mysterio id est factum,
ne scilicet ille defectus Josephi constaret aliis
sensibus, qui in vigilia cognovissent. Hinc cognosce
quanto studio debeas celare defectus proximis, do-
minica 8. post Pentecosten.

Fuge in Aegyptum.

Sed cur fugiat non ipse est dominus vitæ, & mortis, qui facillimo modo se potest saluare ab illo periculo Herodis: Est id potest, tamen ut nos doceret vitare occasiones peccandi, & ut tales rescindi debere doceret, fugit in Aegyptum, dom. 18. post Pentecosten.

Fuge in Aegyptum.

An non fuga est signum timidi, & meticolosi animi? nequaquam, esto enim sepe ita sit, tamen non nunquam fuga herodis animi est in eum, per quam victoria obtinetur, ut constat de Paulo, dom. 14. post Pentecosten, parte secunda.

FESTUM CIRCUMCISIONIS.

Luce 2.

Vocatum est nomen eius IESVS.

Quamprimum impositum est illi hoc nomen, vult jam fundere sanguinem, & sic incipere redemptionem: cum enim esset Saluator, voluit ut responderent opera nominis: hoc conari debes ut opera tua respondeant nomini Christiani; nam vix tibi, si id non facias, Dom. 7. post Pentecosten per totum, maxime aut. 15.

Vocatum est nomen eius IESVS.

Prima littera hujus sancti Nominis, quæ est I. fuit in omnibus nationibus symbolum misericordiae; nam Christus potius ad miserendum, quam ad puniendum inclinatur, Dom. 6. post, Pentecost.

Vocatum nomen est eius IESVS.

Iuste pater nos punire poterat, quia nos peccaveramus, filius autem ejus innocens est, & nihilominus magis comparitur nobis, quam ei; si quidem nostras meritis magis comparitur quam suis, dom. 9. post Pentecosten.

DOMINICA INFRA OCTAVAM NATIVITATIS.

Luce 2.

Eccc hic positus est in vrinam.

Si non delectatur in punire omnibus nostris, ita ut doleat dum punire debeat, quomodo positus est in vrinam multorum? non est ruina nostra sed occasionaliter, & ex parte nostra, quoties enim ipse nos non admonet sanctis inspirationibus, monitionibus per prædicatores, & c. sed dum nos obstinati manemus, eum ad puniendum cogimus, Dominica 24. post Pentecost. n.

Et ut proficerent omnia secundum legem Domini.

Bene dicit profecerunt, quia non quomodocunque mater Christi adimplevit legem, sed eam perfecte observavit, & usque ad perfectionem deduxit; nam si ultra lex sine perseverantia observatur, Dom. 3. post

Pentecosten, & Mornigno Coniunctio est. Quod generalis, parte secunda.

Puer autem crevit, &c.

Ita non sufficit tibi quod per te creveris, sed perseverantia bona sit, tamen quotidie de vitiis in virtutem proficiendum est, nam non lacrimis tantum.

Dominica tertia post Pentecosten, parte secunda.

FESTUM SOLEMNE EPIPHANIE.

Matth. 2.

Vbi est, qui natus est Rex Iudæorum.

Sed ubi manit stella quæ eos duxit? in hoc quod crimen paraturum, quo indigni ejus ducti sunt, tunc ducem reuelantur quæ erant, quæ egebant, nec erant contenti ducere caelestem, perducem caelestem, & alium non invenierunt, & c. tingit is qui non sunt necessarii contenti, Dom. post Pentecosten, parte secunda.

Turbatus est Herodes, & omnis Hierosolyma.

Sed cur eum Herodes turbatus, sed quæ nullam habuit causam turbationis, sed quæ & lætitiæ, quod regnum ad regem nunciatum, & c. tamen, nam qualis est rector civitatis, & c. habitantes in ea, Dom. 10. post Pentecosten, aut. 10.

Et congregavit omnes Principes.

Cur tanta diligeantia indagat Herodes ubi sit Christus? non Orientis diuinitas videtur, sed eorum verbis audietur, & c. Sed propter terat credere, sed rei veritatem à scribis, & scribis erueret volebat, nam si illos vidisset, non esset eum natum, vel brevi nascendum, nam de illa natura est in cæteris repellere, Dom. in Albis, aut. 10.

DOMINICA INFRA OCTAVAM

EPIPHANIE. Luce 2.

Remansit puer IESVS in Hierosolymis.

Ergone, o Christe ad eos contritus tuus pariter, & tu dulcissima presentia eos prevasi, huius lacus, ac superior erat, & quia illi D. dicitur, via erroris, ut illos ad pacem salutis reduceret, & c. in templo manit, nam Epiphania, & c. superiores se & suos negligere debent, ut ora ad pacem caeli adducant, Dom. 2. post pascha.

Delentes quæramus.

Nil ego super hoc miror, quod dolerem, cum solus Deus lætificare, & merorem a cordibus vultu pellere potest, Dom. in Albis.

Et non in venientes regressi sunt in Hierosolymis.

Sed cur eum non invenierunt, quia quædam in comitatu, per quod Deus docere vult, non posse esse perfecte liberam à peccatis, nisi prius radices occasionum tollat, & c. in Beata Virge, de

bona discordia, & mala ejusdem, Dom. 5. post
Pascha.
Ye filii sui Patris vestri.
Quantum tibi premium assignet, si serves
mandatum, hoc faciet, ut illud facile & animo
impleas, ad hoc enim considerando premium
datur, Dom. 4. post Pascha.

DOMINICA PRIMA QUADRA-
GESIMÆ.

Math. 4.
In quantum ante eum demon e suscepit certa-
mentum? An forte fuit debilis, & ipse infe-
liciter illi non fideret? nequaquam, sed ut disca-
mus Spiritu Sancto nobis vires contra hostes ob-
tinere. Pentecosten, part. 2. maxime num. 24.
Dic ut lapides isti panes fiant.
Vires voluntate te eluere, ac fame premi, pa-
nentissimus es, tenetis vitæ tuæ consulete,
ut lapides fiant, quo satis facias tuæ necessi-
tati quomodo proprium commodum & lu-
crum sanctitatis vellet, dum eum volebat in-
venire, & sanè id videntur omnes
in eo didicisse, Dom. 17.
Hæc omnia tibi dabo si cadens, &c.
Hoc tentationem ultimam velut arietem adhi-
bit, in tentationibus nil efficeret, hoc saltem eum de-
mum enim Christus judicaret purum homi-
nem, cum temporalia æternis prælatum.
Dom. 15. & 14.

FERIA SECUNDA DOMINICÆ
PRIMÆ.

Math. 25.
Venite benedicti Patris mei, &c.
Cur non prius puniat impios, & inferno adju-
dicet justos premio afficiat? cur non prius il-
lus in sua abigat, & deinde justos ad gloriam vo-
cat? non prius dicit: *Ita maledicti, &c.* postea, *Ve-
nite benedicti?* voluit Deus misericordiam antepo-
nere, ut scitamus eum esse magis misericor-
diam quam justitiam, Dom. 6. post Pentecosten, par-
t. 2.
Quis autem minimi fratribus meis fecerit, &c.
Quomodo illi sint minimi, & simul ejus fratres?
Quomodo eminentia vilitatis, supremas compare-
tissimatis: idè sanè ejus fratres sunt, quia sunt
omnes nam humilitatis portenta valde mira sunt,
Dom. 10. n. 19.
Domine quando te vidimus esurientem.
In diebus Domine, an non faceretur, quod sis De-
us, ille qui credidit, saluus erit & nequa-

quam: nam sola fides non sufficit: sed præterea bo-
na opera requiruntur, Dom. 7. p. 2.

FERIA TERTIA DOMINICÆ
PRIMÆ.

Math. 21.
Cum fecisset quasi flagellum de funiculis, &c.
Ut oblerat auctor imperfectus ministri Ecce-
siae ad eò moleste huic actum tulerunt, ut tunc pri-
us in ejus necem molirentur, sed cur hoc? nonne
potius ei grates referre debebant, quod reverentiam
loci sacri celaret: proprium ob lucrum id fecerunt,
quia timebant quod privarentur illo lucro, Dom.
14. post Pentecost. n. 17.
Et intravit Iesus in templum.
Hoc erat officium boni medici, ait Chryso-
stomus, ut templum ingreditus, radicem tollerit in-
firmi-tatis, nam qui vult aliquem curare, debet prius
tollere ipsam radicem peccati, quæ est occasio,
Dom. 18.
Videntes Principes sacerdotum indignati sunt.
Illam venditionem in templo palliarunt titulo
sanctitatis, eò, quod illa Deo in sacrificio offerren-
tur, sed quia Christus eorum nequitiam detexit, &
lucro illo privavit, idè unanimiter contra illum in-
surgunt. Hic est mos impiorum ut dum non pos-
sunt, frui intento contra justum coadjuventur, Do-
minica 17. part. 2.

FERIA QUARTA DOMINICÆ
PRIMÆ.

Math. 22.
Magister volumus à te signum videre.
Si bonâ intentione petissent illud signum, cre-
do profectò, quod illud obtinissent, sed petierunt
ex curiositate, curiositas autem prava est, ac in pro-
fundum durabat, idè ait generatio prava, &c. De
curiositate vide Dominica 15. & Joannem dela
Hay in hac Dominica.
Generatio prava & adultera, &c.
Sunt ex prosapia Abraham nobilissimi Patriarchæ,
cur eos ergò vocat adulteram generationem?
Deus habet oculos velatos, nec videt an simus senes,
juvenes, nobiles, vel ignobiles, sed solum quales
simus attendit, Dom. 22. n. 15. tales & debent esse
judices, &c.
Non dabitur nisi signum tonæ.
Vide quam clemens, & misericors sit Deus, esto
enim puniat, tamen in alio adhuc miseretur, in quo
vides, quod misericordia prævaleat justitiæ, Dom-
6. post Pentecosten.

1771
licab
5

FERIA QUINTÆ DOMINICÆ

PRIMÆ.
Matth. 17.

Miserere mei fili David.

Cum esset inter suos non legimus, quod fuerit hac fide prædita, imò nullam in eâ legimus virtutem, hinc vide quam nociva sit pervertitorum societas, Dom. 13.

Qui non respondit ei verbum.

Si dixit petite & accipietis, cur non largitur huic mulieri quod petit? cur filer? ostendit quàm grata sit oratio sibi, & idè adhuc semel voluit ab illa rogari. Vide Dom. 23.

Etiã Domine, nam & castellum edunt.

Videns magnam fiduciam & spem huius mulieris, nam ex providentia quâ animalia sustentat, sperabat & se audientiam; sic & tu in solo Deo tuam fidem collocare debes, Ibid. parte 2.

FERIA SEXTA DOMINICÆ

PRIMÆ.

Joan. 5.

Angelus autem Domini descendebat ad piscinam

Sed cur descendebat? scilicet ut infirmos consolaretur in suis miseris, hoc enim Angelis proprium est. Vide Concionem 12. n. 20.

Tolle grabatum tuum, & ambula.

Nonne sufficiebat grabatum sumere, cur ergo etiam dicit ambula? ut doceret peccati occasiones esse vitandas, illæ enim valde nocivæ sunt, Dom. 18. post Pentecosten.

No quid deterius tibi contingat.

Sed quid deterius poterat illi contingere, quàm morbus 38. annorum, damnatio scilicet æterna, nam Deus antequam nos damnet, prius temporaliter, & si tunc ad hæc non respicimus, punit nos æternaliter, Dom. 24. post Pentecosten.

DOMINICA II. QUADRAGESIMÆ.

Matth. 17.

Faciãmus hic tria tabernacula.

Ut hæc verba protulit Petrus, ait sacer scriba, quod vobis apparuerit, & Apostolos obfuscarit. & instat cortinæ gloriã illam insignem oculis subduxit, quinimò ob illa ut parum sapiens redarguitur, sed cur hoc? quia divisionem fecit, cum Deus concordie amans sit, Dom. 5. post Pentecost. n. 12.

Assumpsit Iesus Petrum, &c.

Si omnes diligebat, cur non affectu omnes hoc favore? An ut excluderetur Judas, qui hoc favore indignus erat? cur ergo non relinquit illum solum?

non noluit facere, ne eum diffiniret. Ubi dicitur quomodo defectus alioquin celare dicitur. Dom. 8. n. 14.

Nesciebat quid diceret.

Sed an nesciebat quid diceret, dum gloriam sibi dari petit? an non dicit ut rogemus ad hunc regnum tuum? quomodo ergo ait, nesciebat quid diceret? revera nesciebat quid diceret, quia dicitur volebat, est autem de virtute in virtutem profectus. Dom. 3. n. 23.

FERIA SECUNDA DOMINICÆ

SECUNDÆ.

Joan. 8.

Ego vado, & qui avertit me.

Sicut Christo abeunte omnia in dicitur non necesse est, sic ipso præcente omnia in dicitur non debet. nam solus Deus justificat corda, & dolores peccatorum, Dom. in Albis.

Nisi crederitis, quia ego sum, moriamur.

Vide benignitatem, & clementiam Salvatoris nostri, prius minatur, ut emendatione prima cessamus, & si non emendaverimus nos, & postea percutit nos castigabit, Dom. 24. Vide & de la Haye in dicitur hujus Ferie.

Quo ego vado non potestis venire.

Sed cur illuc venite non possunt? nonne Deus dat omnibus sufficientem gratiam, ut cœlestia sint luctari? cur ergo non possunt venire qui ad Christum? terrenis & divitiis erant dediti, & operum servi, & illa majoris afumabant, & gratiam cœlestia. Vide Dom. 14 & 19.

FERIA TERTIA DOMINICÆ

SECUNDÆ.

Matth. 23.

Super cathedram Moysi sederunt.

Dicuntur sedisse super cathedram & non in cathedra: ut desiguetur, quod se, & non ludicos quos siverit. Prælati vero, ut superiorem non se impotenter lucrum, sed animas & bonum subditicium querere debet, Dom. 1. post Pascha.

Secundum opera eorum nolite facere.

Cur non dicit secundum eorum verba? secundum opera eorum nolite facere: ut doceret, quantum valeat exemplum superiorum pravorum, & exempli efficacia. Vide Dom. 10.

omnia sua faciunt ut videatur hominibus.

Ostendunt multa bona opera, sed illa tantum eternam apparentiam habent, & idè alii volunt videri, quam sunt. Verbo sunt hypocritæ, qui videntur videri Dei, sed interius sunt diaboli, Dom. 7. secunda parte.

FERIA QUARTA DOMINICÆ II.
vixit Dominicam Quinquagesimæ &
& Festum D. Jacobi.

FERIA QUINTA DOMINICÆ
SECUNDÆ.
Lucæ 16.

Homo quidam erat dives.

Pauperem nominet expresse, scilicet Lazaram, non exprimit nomen divitis? magis hic dicitur miseriam. Docere nos voluit, quod dicitur: Das celare, & propalare debeamus, & post Pentecosten.

Homo quidam erat dives, & sepultus est in inferno.
pauperem nominat, & pauper celo admittitur, est numeratus, & habet multos favores, pauper, & derelictus ab omnibus, & tamen non sententiam favorabilem, & ille contra quo factus Deus iudices æquitatem docere

Matth. Lazarum ut intingat.
tam parum petiit ille dives? quid poterat petere magna gutta ad talem situm reslingendam? an capere dolor ex hoc obvenire poterat? petiit remissionem, quia sciebat poenam talionis sibi reslingendam, Dominica 22. Secundo petiit extirpationem, quia per illum dicitur deo deo dicitur Spiritus Sanctus, ejus mihi in inferno omnes poenas inferni mitigare potest, post Pentecost. n. 6.

FERIA SEXTA DOMINICÆ
SECUNDÆ.
Matth. 21.

Homo erat pater familias, &c.
Satis ante diebus consilium inierant Principes sacerdotum, ut Christum occiderent, imò jam ipse dicitur moriturus. Hic ergo minatur, si illud conclusum sint executuri: quod declaratur, quam invite eos poenas, de quo vide Dom. 9. ut sententiam, quatenus poenas evitaret, Dom. 24.

Spem circumdedit ei.
tempore custodiam Angelicam, & vix homini si non habuerent, Angeli enim promptissimi sunt, sententiam succurrant, Dom. 12.

idem thema.
fructus à vinea potest sperari, quæ & nocere non est munera, sic nullum bonum sperari ab eo, qui degit inter prava, societas pravorum est valde nociva, Do. 13. post Pent.

DOMINICA TERTIA QUADRAGESIMÆ.
Lucæ 11.

Locutus est mutus.

Egregius modus curandi morbos spirituales, si radices illius morbi moveantur; poterat quidem Christus Dæmonem ejicere, esse linguam non restitueret, tamen id non voluit facere, sed voluit causam, & radicem tollere, ut doceret poenas à peccatis provenire. Dominica 9. parte 1. & etiam occasionem esse tollendas, Dom. 18.

Locutus est mutus.

Quid autem locutus sit, pro certo non potest sciri, probabile tamen est, quod locutus sit verba laudis, & gratiarum actionis: Deo enim pro beneficiis acceptis, & pro sanitate restituta grates agenda sunt, Dominica 11. post Pentecosten.

Si in digito Dei ejicio dæmonia?

Cur potius adhibet digitem quàm manum, vocem aut oculos? non sine mysterio id factum; per digitem denotatur Spiritus Sanctus. Ut significetur opera Spiritus Sancti opera imperfecta ad perfectionem deduci, Dom. Pentecost. num. 15.

FERIA SECUNDA DOMINICÆ
TERTIÆ.
Matth. 4.

Fac & hic in patria tua.

Præstendebant à Christo miracula fieri, ut eorum civitas ex hoc magni fieret, illique magnum lucrum obveniret, & ita dives fieret. Serviebant enim divitiis, Dominica 14. & eas magis æstimant, quàm ibidem, & sub prætextu pietatis, & Dei proprium commodum palliant, Dominica 17. post Pentecost.

In veritate dico vobis multa virtus erans in diebus Eliæ.

Divus Basilii observat illos peti fatuitatem, & abundantiam graviter Deum deliquisse, ideo illos punit fame, ut culpæ poena correspondeat, ut pes quæ quis peccat, per hæc puniatur, Dom. 21.

Duxerunt enim usque ad supercilium.

Dum suo intento possunt mihi frui, jam simul uniuntur contra Christum. Hic est mos pravorum, ut dum non possunt habere quod volunt, simul contra justum insurgant, Dom. 17. parte 2.

FERIA TERTIA DOMINICÆ
TERTIÆ.

Matth. 18.

*Vade & corripe eum inter te & ipsum
solum.*

Hic est verus modus corrigendi peccata, ut a-
celentur, & non propalentur. nam debemus defe-
ctus proximi celare, & pessime facit, qui eos revelat,
Dom. 8.

Quod si te non audierit, &c.

Vide quam lento pede Deus procedat ad sup-
plicia; nam non semel, sed bis eum curat moneri,
ut se emendet, & tunc prius eum punit, ut habeatur
sicut Ethnicus, Dominica 24.

Septuagies septies.

Quomodo ergo hanc regulam Petrus non ob-
servavit, dum Ananiam, & uxorem ejus ob frau-
dem semel commissam, quæ partem tantum pecuniæ
agri venditi ad Apostolos portarunt, occidit? erant
avaræ, & ideo erant incurabiles, & correctione indig-
ni Dom. 16. n. 11.

FERIA QUINTA DOMINICÆ
TERTIÆ.

Matth. 15.

Non enim lavant manus.

Valde dementes sunt hi Pharisæi, dum externa
tantum curant, interna negligunt, sicut mundani,
qui terrena cælestibus præferunt, Dominica 19.

Idem thema.

Chryostomus homilia 32. in hunc locum ait,
Discipulos illotis manibus manducasse, qui super-
flua despiciebant; excessus enim in quolibet genere
est nocivus, Dom. 4. post Pentecosten.

Quare Discipuli tui transgreduntur, &c.

Curiosi sunt, ut aliorum minimos defectus ob-
servent, majores autem quibus ipsi laborabant, non
videant; ideo Christus eos redarguit, quod manda-
ta Dei non obseverent. Hæc curiositas est vitium in-
naturatum hominibus, Dom. 15.

FERIA QUINTA DOMINICÆ
TERTIÆ.

Lucæ 4.

Tenebatur magnis febribus.

Esto esset sancta, tamen vexabatur febrî, quia non
erat sine peccatis venialibus; mala autem nostra à
peccatis proveniunt, Dom. 9. part. 2. Vide Lanuza
homil. 10. num. 18.

Continud surgens, &c.

Deus valde celer est ad nobis benefaciendum, &

ideo nullas moras desistit, & contrarios in se habentes
inertes & desides sumus, Dominica 1. post Pascha.
Increpani non sinitur ex loqui, &c.
Mirum quod Demones ei obedierunt, quia
cæci quos sanavit; verum hi tacere voluerunt, quia
grati pro beneficio accepto esse voluerunt. Hæc
nim Deo acceptum est, Dom. 11.

FERIA SEXTA DOMINICÆ
TERTIÆ.

Joan. 4.

Iesus satigatus ex itinere.

Non sine mysterio hic exprimitur novitas
cùm eum esset superior, voluit pro se habere
rare, quia ad superiores pertinet coram salu. Dom.
2. post Pascha. Etiam voluit prætere
illud valde efficax est, Dom. 20.

Si scires domum Dei tu fores, &c.

Cur non ponere verbum foris non peccaverat, ut
propè petisset? ostendere voluit peccatum esse
quæ esto ex parte nostra sint contingentes, cum
positus Deus absolute vult dare, quod petimus
23. n. 5. & Dom. 5. post Pascha.

DOMINICA LÆTARÆ.

*Qui bibit ex hoc aqua, non sitit in
æternum.*

Per hanc aquam Eucharistia potest intelligi, quæ
non solum comparari potest beatitudinibus, sed et
liquo modo præferri. Dom. infra O. Etiam
Christi. Quia Evangelium Dominica 4. post Pascha
idem eum Evangelio Dominica 6. post Pascha
ideo videbid.

FERIA SECUNDA DOMINICÆ
QUARTIÆ.

Joan. 2.

Cum fecisset quasi flagellam ex funibus.

Sed cur non accepit baculum, virgam, vel aliud
instrumentum? voluit, ut culpa reprobaretur,
cùm enim peccator peccando faciat flagellum, quia
lud funes peccatorum circumplexi sunt ei. Hæc
eos castigare voluit, ut illorum medicis puniantur
bus peccatorum, Dom. 27.

Vendentes boves, &c.

Magna est hæc nequitia, quod sub prætextu pro-
tatis illi faciant, & byllo vitæ vites velint sua ar-
tias. Hæc pravorum est consuetudo, Dominica 17.

PRO FORMANDIS CONGIONIBUS.

Menſis nummulariorum evertit.
Non ſufficebat ei abjicere pecuniam, ſed & evertit
mensas, quia non fatiſt eſt curare peccata, ſed
celare ratiſe, hoc eſt occaſiones, Dom. 18.

FERIA TERTIA DOMINICÆ
QUARTÆ.

Joan. 7.
Et circumſiſionem accipit homo, &c.
Non illos redarguit, ne eos magis concitet & ex-
ceſet, ſolum ſuam famam purgat. eſto eſſet ſan-
ctus, ut diſcamus virtutibus bonam famam compa-
re partem tueri, Dom. 8.

Apud ſedat Jeſus in templum, & docebat.
Quomodo non doceret, qui tot miracula ſigna,
virtutes patrat? major enim eſt efficacia exem-
tam verborum, Dom. 20.

Nonne Moſes dedit vobis legem?
debentur quæſite aliquam excuſationem, ſed
redarguit, quod habeant legem, quæ co-
peccata prohibet; Deus enim nos monet, ne
occaſiones habeamus, Dom. 24.

FERIA QUARTA DOMINICÆ
QUARTÆ.

Joan. 8.
ſicut hominem cæcum à natiuitate.
ſicut enim, ſanavit. Sed quando? dum ut ait
de la Hay tulerunt lapides, ut jacerent in e-
ius ergo obliuſcitur, ut miſero illi ſuccurrat,
magis compatitur miſeris, quàm ſuis,
Dom. 9.

Nec peccatis hic, nec parentis ejus.
omnes ſumus peccatores, quomodo dicit nec
parentis, nec parentis ejus peccatis? non dicit qui-
quod omnimodo ſine exempti à peccatis, ſed
peccata proximi celanda eſſe, Dom. 8.

Th Diſcipulus ejus ſis.
magnum videmus hic eorum cæcitatem, & de-
ſum, dum Moſen Chriſto præſentunt, inſtat
omnium, qui terreſtra præſentunt caeleſtibus,
Dom. 9. pro FERIA 5. Vide Dominicam 15, poſt
caeleſtes, quia eſt idem Evangelium.

FERIA SEXTA DOMINICÆ
QUARTÆ.

Joan. 11.
Et ſic quia reſurget, &c.
Magis facit diſſidentiam oſtendit, & per eam
Tulerunt Dominicale.

peccavit, cur ergo ſolum reprehendit Martha, &
non Magdalena? Martha erat ſola, Maria autem ha-
bebat comitatum. Hoc factum deſcruit peccata alie-
nus celare, Dom. 8.

Erat quidam loquens Lazarus.
Lazarus interpretatur adjutus; nam maximè ad-
juvit eum Chriſtus, vult enim Deus ut facta nomi-
nibus reſpondeant: ut ergo cum ſis Chriſtianus, fac
opera quæ decent Chriſtianum, Dom. 7.

ſe vidit eam plorantem in ſremui ſpiritu.
Vide quomodo compariatur miſeris Magdale-
næ, de quo vide Dominicam nonam,

DOMINICA PASSIONIS.
Joan. 8.

Quis ex vobis arguet me de peccato?
Eſto eſſet innocentiſſimus, & ſecuriſſimus, quod
nullus aliquid ſiſtri de eo poſſet dicere, tamen ſo-
licitus fuit de ſuo honore, ut nos diſcamus famam
noſtram, & proximi conſervare, Dom. 8.

Tulerunt ergo lapides, &c.
Dum graui eſſe deberent, ob plurima beneficia
accepta, ingratos ſe exhibent, & eum lapidare vo-
lunt: utinam hoc non poſſet dici de multis Chriſti-
anis, qui ei ingrati ſunt, Dom. 11.

Abſcondit ſe, & exiit à templo, &c.
Sed annon fuga ſignum eſt hominis metuloſi, &
timidi, cur ergo fugit? fuga etiam ſapè generoſi a-
nimi eſt iudicium, & per eam quis vincit, ut patet
in divo Paulo, Dom. 24. parte 2.

FERIA SECUNDA DOMINICÆ
PASSIONIS.

Joan. 7.
*Miſerunt Principes & Phariſæi mini-
ſtros, &c.*

Omnes omnino contra Chriſtum conſentiant,
& conſtantur, eſto alias diſcordes ſint, nam hic eſt
genus peccatorum, ut contra juſtum ſint uniti,
Dominica 17. parte 2.

Idem thema.
Cum ſapè conati ſint Deum capere, nec potue-
runt, mittunt miniſtros qui eum capiant, hinc vi-
demus quomodo occaſiones peccandi quaerant, Do-
minica 18. parte 2.

*Modicum tempus adhuc vobiſcum
ſum.*
Quamvis me vexetis, perſequamini, & occidere
velitis,
P p

177
Liber
5.

velitis, tamen non cessabo vos monere, & ad pacua salutis adducere, hoc enim est officium boni pastoris, qui debet animam suam ponere pro ovibus suis, Dominica 2. post Pascha.

FERIA TERTIA PASSIONIS.

Joan. 7.

Quarebant eum Iudaei interficere.

Sed quando? circa Festum Paschatis, & ideo etiam ipsi iusti iusto Dei iudicio circa Pascha à Romanis capti sunt, ne culpa poena responderet, Dominica vigesima prima, parte secunda.

Non volebat in Iudaeam ambulare.

Cur? an quia sibi timebat? an non poterat sua divina virtute eorum insidias evadere? credo id eum ideo fecisse, ne Iudaeos puniendi ansam haberet, est adeo enim misericors, ut pudere vix possit, Dominica 2.

Idem thema.

Nonne fuga est signum animi meticulosi? cur ergo fugit? fuga non semper est contemptibilis, sed saepe gloriosa & victrix, Do. 24. part. 2.

FERIA QUARTA PASSIONIS.

Joan. 10.

Falsa sunt Encenia. Etc.

Christus usque ad mortem festa observat, se in bonis operibus exercet: sic & tu semper in bonis virtutibus debes te exercere; nam sine perseverantia opera bona nulla sunt, Dominica 4. post Pentecosten.

Ambulabat IESVS in templo. Etc.

Dum ipsi cogitant de ipsius nece, ipse in templo de eorum salute agit, hoc enim decet pastorem bonum, Dominica secunda post Pascha; & in hoc etiam manifestat suam misericordiam, Dominica 6. post Pentecosten.

Opera qua ego facio testimonium perhibent de me.

Non est quod dubitetis, an sim Messias in lege promissus, solum mea opera spectate, nam illa faciunt vestrum nobilem, verum Christianum, Dom. 7.

FERIA QUINTA.

Luce 7.

Et ecce mulier, qua erat in circuitu peccatrix.

Sed cur Evangelista non nominat eam? proprio, maxime cum solent eam vocare Mariam, vel Magdalenam; hic agere debet peccatis eius, ut ergo illa celeret, subiciuntur Dominica 8. num. 12.

Simon, habeo tibi aliquid dicere.

Sed Christus cur te non defendis? nonne tibi mulavit Prophetam salum, & mendacem, dicens: *Hic si esset Propheta, etc.* taxaverat enim Magdalenam, & qui gravius fecit injuriam nobis, quam tibi illatam, ideo ait: *Vides hanc mulierem?* Dominica 9.

Vi cognovistis.

Optime fecit Maria, nam nescit eam nominare, ita & tu in negotiis tuis salus non debet esse, cum Christus celer sit ad tibi benefaciendum, Dom. 3. post Pascha.

FERIA SEXTA PASSIONIS.

Joan. 7.

Si dimittimus eum, omnes credent in eum.

Sed cur hoc vos angit? quid veliti scire, an eum credant? an non potius de hoc gaudere debetis? naturam habent peccatorum, qui sententia lestibus praefertunt, Dom. 19.

Veniunt Romani, & vocant.

Allegant praetextum boni publici, ut Christi mortem licitam suaderent; hic est imo impudens, ut proprium commodum praetextu pietatis velaret, Dom. 17.

Petrus Caiphas nominat.

Dum ipse subscribit, omnes fideles in eandem sententiam; nam exemplum Superiorum efficacissimum est, ad subditos pervertendos, Dominica 10. post Dominica Palmarum, vide Dominica 11.

PRO FORMANDIS CONCIONIBUS:

Adventus, quia est idem Evangelium.

Et aperti sunt oculi eorum,

DOMINICA SOLEMNIS PASCHÆ.

Sed quando sunt aperti; dum fregit panem, hinc patet carcos invitari ad mensam Eucharisticam, ut illustretur, Dominica infra octavam Corporis Christi.

Marc. 16.

Potens in opere, & sermone.

Ita, & dicite Discipulis.

Quod enim gaudio perfundentur, cum me re-
fugit, et non, nam ego solus vera gaudia in fili-
is matorum pellere possim, Dominica in Albis.

Merito dicitur in opere prius quam in sermone,
quia Deus non attendit verba, sed opera, & qui o-
pera bona non habebit, in iudicio à Deo è czelo ex-
cludetur, Dom. 7.

Valde mane,

Christus multa fecisset pro eis, illi
referent fuerunt in eius servitio, cum nos è
valde tepidi, & negligentes in eo sumus, Do-
m. post Pascha.

FERIA TERTIA PASCHÆ.

Lucæ 24.

Veni IESVS, &c.

Ita, dicite Discipulis.

Cur hoc committit mulieribus? an non est
cum mulieribus conversetur? sed im-
pudenter voluit, & nullius respicere pe-
nitentiam & iudices, Dominica vigesima se-
cunda post Pascha.

Vide quam egregium se ostendat pastorem, dum
esto sit gloriosus, non deponit tamen curam Disci-
pulorum, id enim debent agere pastores, ut non se,
sed subditos quærant, Dominica secunda post Pas-
cha.

Stetit in medio.

Ut imparitalem se ostendat, nec huic, vel illi ma-
gis affectus videatur, id & debent curare iudices, ut
docet Concione 22.

Ego sum, nolite timere.

FERIA SECUNDA PASCHÆ.

Lucæ 24.

Accipit panem, benedixit ac fregit.

Debetant mensæ, cur ergo frangit panem
non panes? an non itaque impransus maneat?
quod non misertis, quam sibi compatiatur
Luc. 9. n. 6.

Hæc ratio sufficit, ne paveatis, nam mecum o-
mne gaudium habetis: siquidem ego solus verum
gaudium dare, & matorum pellere possim, Dom. in
Albis.

Pro reliquis Dominicis usque ad Adventum hæ-
bes integras Conciones, & si lubet, poteris in-
spicere Indicem Scripturæ, & ma-
teriarum.

INDEX
CONCIONATORIUS
PRO SANCTIS

FESTUM DIVI ANDRÆ.

Matth. 4.

Ambulabat IESVS trans mare Galilee.

Cum esset Prælati non sedit, nec quievit, sed studuit omnes ad viam salutis adducere, hoc est officium boni pastoris, ut oves conerent ad pascua salutis minare, Dominica secunda Paschæ, parte secunda.

Faciam vos sarpicatores hominum.

Nonne invitas omnes, ut veniant ad te, & accipiant quietem? quomodo ergo Discipulos tuos vocas de opere laborioso ad labores? jugum ejus quidem est durum, sed redditur leve, si consideretur præmium, quod eo obtinetur, Dominica quarta Paschæ.

At illi continuo reliquit vestibus, &c.

Optimè fecerunt statim eum sequendo, cum enim ipse sollicitus sit pro nostra salute, nos in ejus obsequio celeres esse debemus, Dominica tertia post Pascha.

FESTUM IMMACULATÆ
CONCEPTIOIS.

Matth. 1.

Liber generationis, &c.

Hic liber scriptus est, ut in eo beneficia collata legamus, ac ad gratitudinem excitemus, ad nostrum plurimi sunt Deo ingrati, Dominica post Pentecosten.

Fili David, Fili Abrahæ, &c.

Sed cur David junior præponitur Abrahamo? ut ostenderet Evangelista, quod et Christus assumpserit naturam humanam, tamen non continuo ante oculos habeamus lapsum Davidicæ, ne nos occasione peccandi temere exponamus. Dom. 18.

Idem Thema.

Similiter proponitur nobis David, ut imitemur eum venire ad hoc, ut misericordiam mereatur, sicut egit cum Davide, Dom. 6. post Pentecosten.

FESTUM DIVI THOMÆ
APOSTOLL.

De hoc vide Dominicam in Albis, quia dicitur Evangelium.

FESTUM

FESTUM PURIFICATIONIS.

Lucæ 2.

Postquam impleri sunt dies purgationis

MARIE.

erat subjecta legi purgationis, cur eidem
noone per hoc dabit ansam aliis suspi-
cari, quod eius partus esset vulgaris? voluit do-
cere, quod eius virtus sit humilitas, vide

Et Spiritus Sanctus erat in eo.

Quo venit in spiritu ad templum, hoc est, in
amore & fervore; nam Spiritus Sanctus corda
inflammat & accendit, ut patet in Apostolis
post Pentecost.

Accipit eum in ulnas, & statim benedixit

Deum.

Habet fieri, ut post beneficium aliquid ac-
tibus Deo gratias referamus, de hoc vide

FESTUM DIVI MATTHIE.

Matth. 11.

Venite ad me omnes, qui laboratis, &c.

hoc cogita in omnibus tuis desolationibus, &
in tribulationibus, ut ad Deum confugas: nam ille so-
latur, hoc est, levificare, & mœrores pellere
in Albis.

Suspensus crepuit medius.

Act. 1.

Quidam quod Judas à Christo ad Apostolatam
veniam miseram haberet exitum, unde vides
quod, si principium sit bonum, & finis malus
est, post Pentecost. n. 10.

Et cecidit fors super Matthiam.

Deus non dicitur ut fors caderet super Jose-
phum, cur non elegit ipsum absque sorte? an
fuit aptus ad Apostolatam? Deus do-
cendat se nullius personam respicere, & esse im-
partem, Dominica vigesima secunda, præcipue

FESTUM DIVI JOSEPHI.

Matth. 2.

Quia esset desponsata, &c.

Quia Christus voluit cum sui dedecore desponsa-

re matrem fabro lignario? voluit prospicere ho-
nori suæ matris, ex quo discimus, quam sedulo de-
fectos proximi sint celandi, dom. 8.

Eccce Angelus Domini, &c.

Hic vides officium Angelorum, quomodo scilicet
mœstos solentur, vide dom. 12.

Quod enim in ea natum est, &c.

Ex hoc videmus genium, & naturam Spiritus
Sancti, quod scilicet solet opera imperfecta comple-
re, & ad perfectionem deducere, Domin. Pentecost.
præcipue n. 16.

FESTUM ANNUNTIATIONIS
DEIPARÆ.

Lucæ 1.

Ne timeas Maria.

Cum enim habiturus sis Dominum tecum,
non est quod metuas, quia ille omnem tristitiam
pellere, & vera gaudia tantum dare potest, Dominica
in Albis.

Idem Thoma.

Virgo quantum vis purissima, ad omnem aspectum
viti trepidare solebat, ut nos doceret, quam se-
dulo occasiones peccandi vitare debeamus, domi-
nica 18.

Eccce ancilla Domini.

Quia ipsa de se humillimè lenit, & se depressit,
ideo ad maternitatem Dei, quâ nullum opus est
majus erecta est, de potentis humilitatis vide
Conc. 10.

FESTUM SS. APOSTOLORUM
PHILIPPI ET JACOBI.

Joan. 14.

Creditis in Deum, & in me creditis.

Ut omnis timor absit à vobis, unicum funda-
mentum est, ut in me fiduciam collocetis, nam si in
me speraveritis, omnia bona impetrabit, Dominica
vigesima secunda, part. 2.

Vado parare vobis locum.

Esto abeam à vobis, tamen non habetis ansam
dolendi, quia vestri causa abeo, ut cælum vobis pro-
curem, nam spes præsentis omnia levior reddit, Domini-
ca quarta post Pascha.

Nemo venit ad Patrem, nisi per me.
 Ut ergo aliquid in petres, à Deo debes rogare in nomine filii ejus, & Ecclesia solet omnes orationes concludere, rogando per merita Christi, dominica quinta post Pascha.

FESTUM INVENTIONIS
 S. CRUCIS.

Joan. 3.

Nemo ascendit in caelum, nisi & qui descendit.

Videmur meritò posse dolere, dum nobis aditum ad caelum procludit, cum è caelo non descenderimus. Sed insinuat voluit eum ascendere, qui descendit, ut omnes ad caelos perduceret; hoc est, se ascendere, qui descendit, ut omnes ad caelos perduceret; hoc est officium boni pastoris, dominica secunda Pascha, part. 2.

Sicut Moyses exaltavit serpentem, &c.

Sicut nullus qui erat percussus, poterat sanari, nisi aspiceret serpentem, sic nullus potest veram lætiti- am habere extra Deum, ille enim solus lætificat, Do- minica in Albis.

Si terrena dixi vobis, &c.

Est argumentum à majori ad minus, si enim terrena non acceptanti, quæ majoris faciunt, quo- modo audient illum de caelestibus, vide Domini- cam 19.

FESTUM SANCTI JOANNIS
 BAPTISTÆ.

Lucæ. 2.

Elisabeth uxor tua pariet tibi filium.

Cur non dicit concipiet, & pariet, sicut dixit An- gelus ad Mariam? Conceptio Joannis futura erat ma- culata, ideo de conceptione mentionem non fecit, ut illa macula subtriceretur, dom. 8.

Erat magnus coram Domino.

Sed unde hæc ei magnitudo? ex humilitate, quia enim ita se humiliavit, ideo exaltatus fuit, Do- min. 10.

Apertum est ei Zacharia.

Cum antea ipsum afflixisset, privando eum usu

linguæ, nunc linguam ei restituit, & majores gra- diis cumulat, et ego, ut miserere dicitur, contere- ret, quæ conquerebatur sibi primatum adimplere, dominica 6. post Pentecosten.

FESTUM SANCTORUM PETRI
 ET PAULI.

Matth. 16.

Interrogabat discipulos quem dicerent homines, &c.

Esse esset sanctissimus, tamen voluit gemer- ram suæ famæ, ut doceretur famam bonam appo- nere, & patam tueri dom. 8.

Vos autem quem me esse dicitis?

Illud autem videtur insinuate, quod cum deus homines, & merito, cum enim fuit iustissimus Prætor & judex, debet cogitare se esse Deum, & in merito Deorum judicare, dom. 22.

Tu es Petrus.

In scapha ad Pontificatum erexitur, in terra verò eum negant. Hinc discimus quoniam profite- verlatio cum bonis, & obstit conversatio cum malis, dominica 13.

FESTUM DIVI JACOBI.

Matth. 10.

Accessit ad eum mater, &c.

Non petit pro iis temporalia, sed spiritualia, ab- que sollicita fuit, ut ad caelum perveniret, hoc debet cogitare quilibet Prælati subditus, dom. 1. post Pascha, part. 2.

Nescitis quid petatis.

Hoc multis dici potest, qui petunt temporalia, & negligunt spiritualia, cum tamen hæc illa præfer- tiora sunt, dom. 19.

Non est meum dare vobis.

Quomodo hoc sit verum, cum Pater illi tradide- rit omnem potestatem? petebat pro uno decem, pro altero sinistram, adeoque volebat divitiarum, Deus autem concordia, & unitatis amantissimus est, dom. 5. post Pentecosten.

PRO SANCTIS.

FESTUM DIVI LAURENTII.

Joan. 12.

*Nisi granum frumenti cadens in terram
mortuum, &c.*

Non est nisi quis ita se humiliaverit, & depresso
seculo sit, non poterit exaltari, nisi soli humili-
tatis, dom. 10.

Multum fructuum offert.

Caritas salvandi, debet bona opera exercere; nam
sine operibus Deus te non agnoscat, dom. 7.

Idem Thema.

Non in presenti affectu, non vero in præsente at-
tenti in imperfecto afferebat, ut disceremus
per proficere in virtutibus; nam qui non profi-
ciunt, dom. 3, part. 2.

FESTUM SOLEMNE ASSUMPTIO-
NIS.

Lucæ 10.

Hæc erat soror nomine Maria.

Qui cui exprimit nomen ejus proprium, alibi
de ea agens eam vocat in genere mulierem;
cum vocavit mulierem, debebat agere de pec-
cate ergo illam diffamaret; nomen subiecit,
dom. 11.

*Maria, Maria sollicita es & turbaris orga-
nismis.*

Domine, an tibi aliquis nimium potest fa-
cere? nimiam sollicitudinem damnat, quia excef-
sus quilibet genere nocivus est, dom. 4, post
missam.

Maria optimam partem elegit.

Non potius permittit diminui obsequium,
quam Magdalena traducatur, ut ostendat potius
sibi eam pati miseriam, quam suis, dom. 9, post
missam.

FESTUM D. BARTHOLOMÆI
APOSTOLI.

Lucæ 6.

Exiit Jesus orare.

Debat eligere Apostolos, & ideo orat, ita tu

cum aliquo indigeris, ad orationem confuge, est e-
nim valde potens, dom. 5, post Pascha, & 23.

Erat pernoctans.

Per hoc nos docuit perseverare: nam sine perseve-
rantia virtutes nullæ sunt, dominica 3, post Pente-
costem.

Exiit in montem solus orare.

Sed cur solus? ne forsitan ab aliquo impeditur,
si ergo ipse vitavit commercium, quam sedulo tu er-
go illud debes vitare, & maxime pravam, do-
minicæ, 12.

FESTUM DIVI MATTHIÆ
APOSTOLI.

Matth. 9.

Vidit hominem sedentem.

Per hanc sessionem denotatur, quod fuerit im-
meritus totaliter divitiis, homines enim divitias co-
lunt, ut iis serviant, eaque Deo præferant, Domini-
cæ, 14, & 16.

Matthæum nomine.

Ille se vocat nomine proprio, sed alii Evangelistæ
vocant eum nomine communi Levi, sine dubio, ut
illi ejus parcerent honori, ipse vero humilem se osten-
deret, dom. 8, & 10.

Fecit ei prandium.

Scilicet, ut esset gratus ob beneficium acceptum,
ita & tu gratus sis, Dom. 11.

FESTUM SS. ANGELORUM.

Matth. 18.

Advocans Jesus parvulum, &c.

Sed cur vocat parvulum, cur non vocat aliquem
majorem inter illos, & quia debebat
agere de defectibus, hinc ne aliquis eos intelligen-
ret, parvulum vocavit, ut doceret defectus occultare,
Dom. 8.

Si manus tua, vel pes tuus, &c.

An non peccaret qui illa membra abscinderet? lo-
quitur Christus de occasione peccati amputan-
dis, dom. 18.

Angellorum, &c.

Esto fruatur essentia divinâ, tamen nostri curati
gerunt, dom. 12.

FESTUM

Matthæus
18

INDEX PRO SANCTIS.

FESTUM SS. APOST. SIMONIS
ET JUDÆ.

FESTUM OMNIUM SANCTO-
RUM.

Joan. 15.

Math. 5.

Hæc mando vobis, &c.

Videns turbas ascendit in montem.

Amat enim summopere concordiam, ut ex ejus
omnibus operibus constat, dom. 5. post Penteco-
steu.

Ut eas vidit, statim cogitavit de carnis salute. Hæc
enim est officium boni pastoris, dom. 1. post
Pascha.

Vi diligatis invicem.

Beati pauperes, &c.

Omnes indifferenter vult amari, ut se ostendat
non esse acceptorem personarum, dom. 22.

Væ ergo divitibus & avatis, & mercatorum man-
cipiarum mancipia sunt, dom. 14. & 16.

Si mundus vos odit, &c.

Beati misericordes.

Oculos conjicite in me, & sic hoc patienter fere-
tis: nam exemplum hoc efficax est, dom. 10.

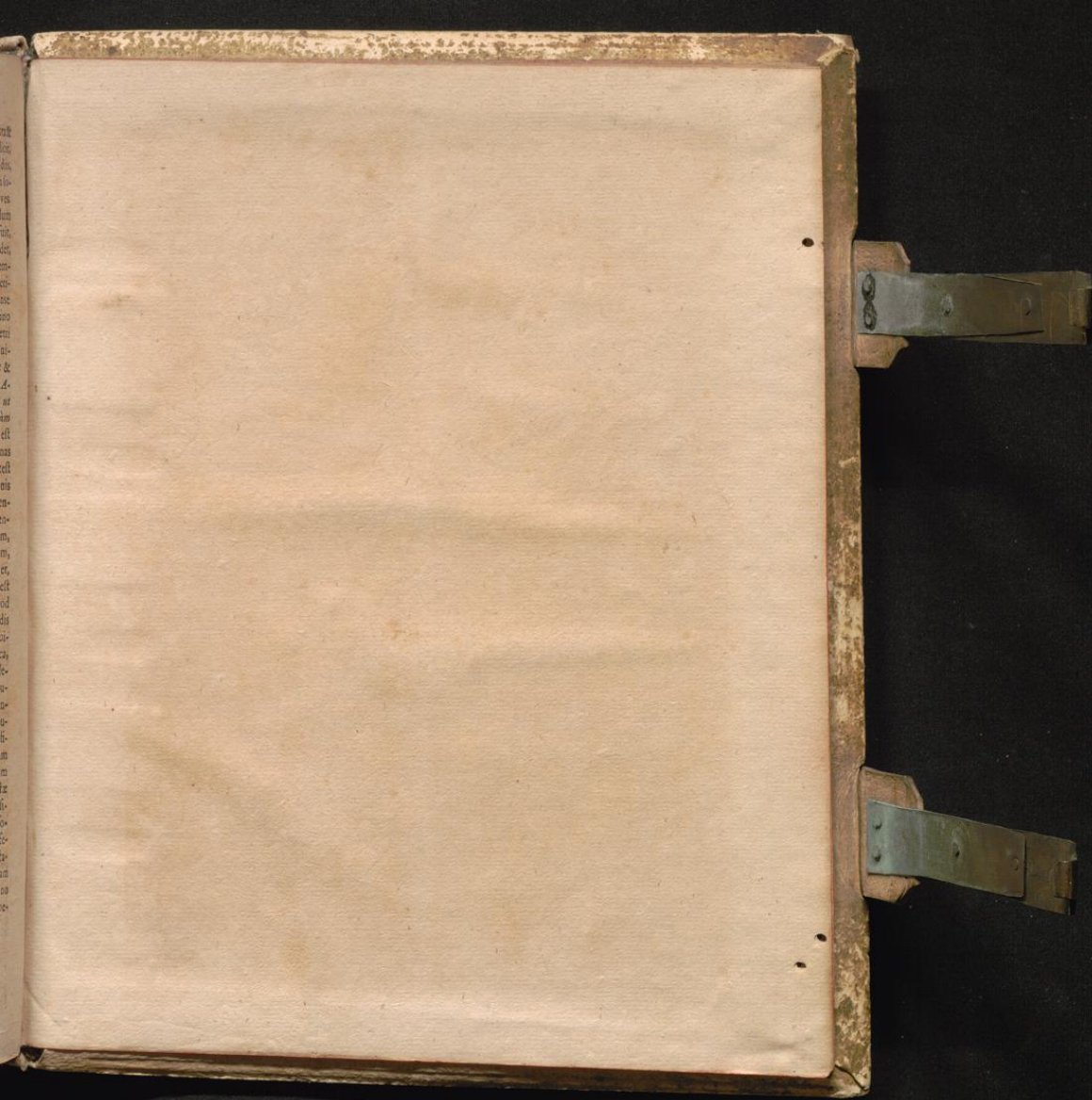
Illos dixit beatos, quia similes Deo sunt, quia
misericordia maxime prævalet, dom. 6.

FINIS INDICIS CONCIONATORII.

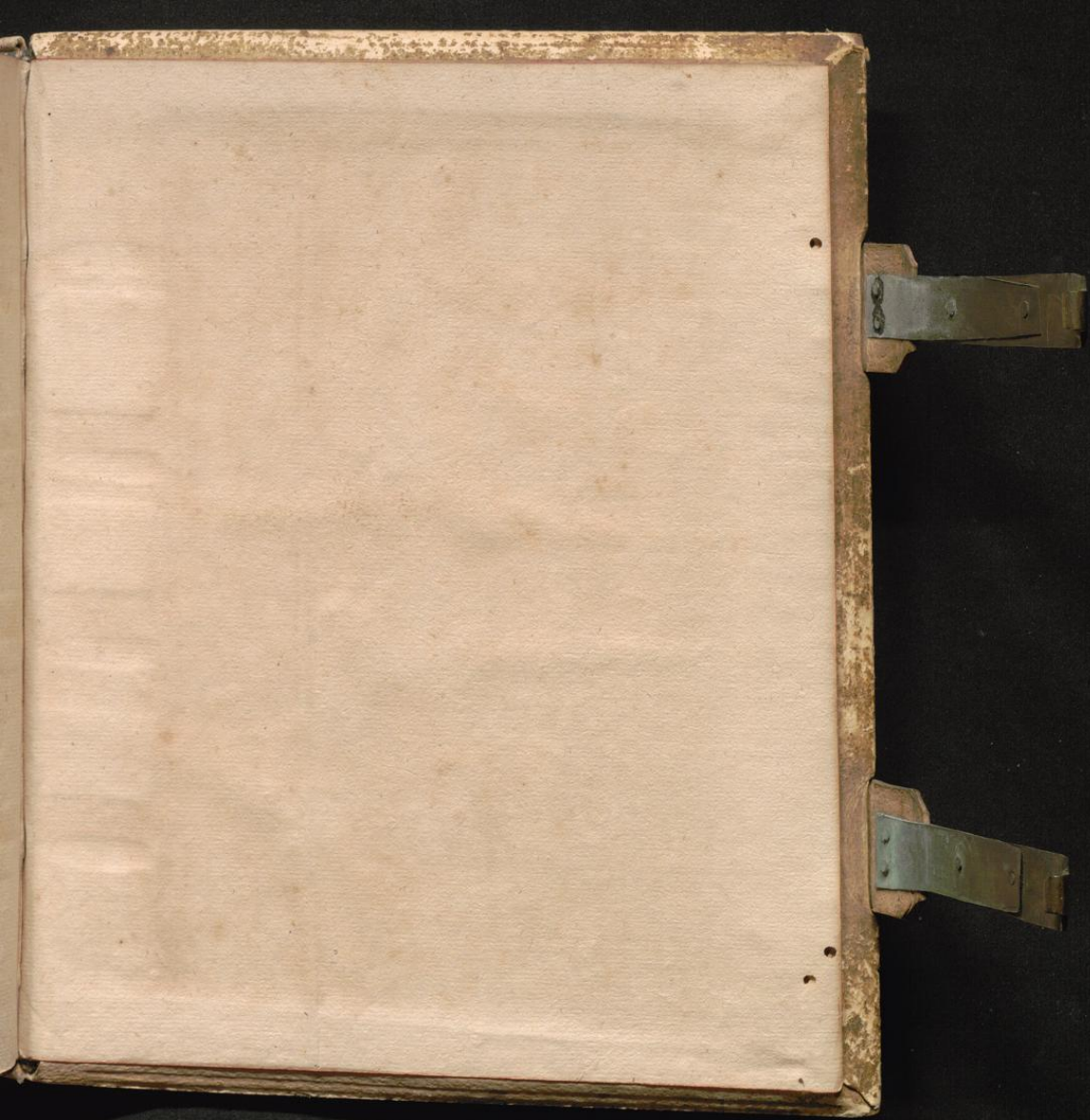

Handwritten notes in the left margin:
1311
X V

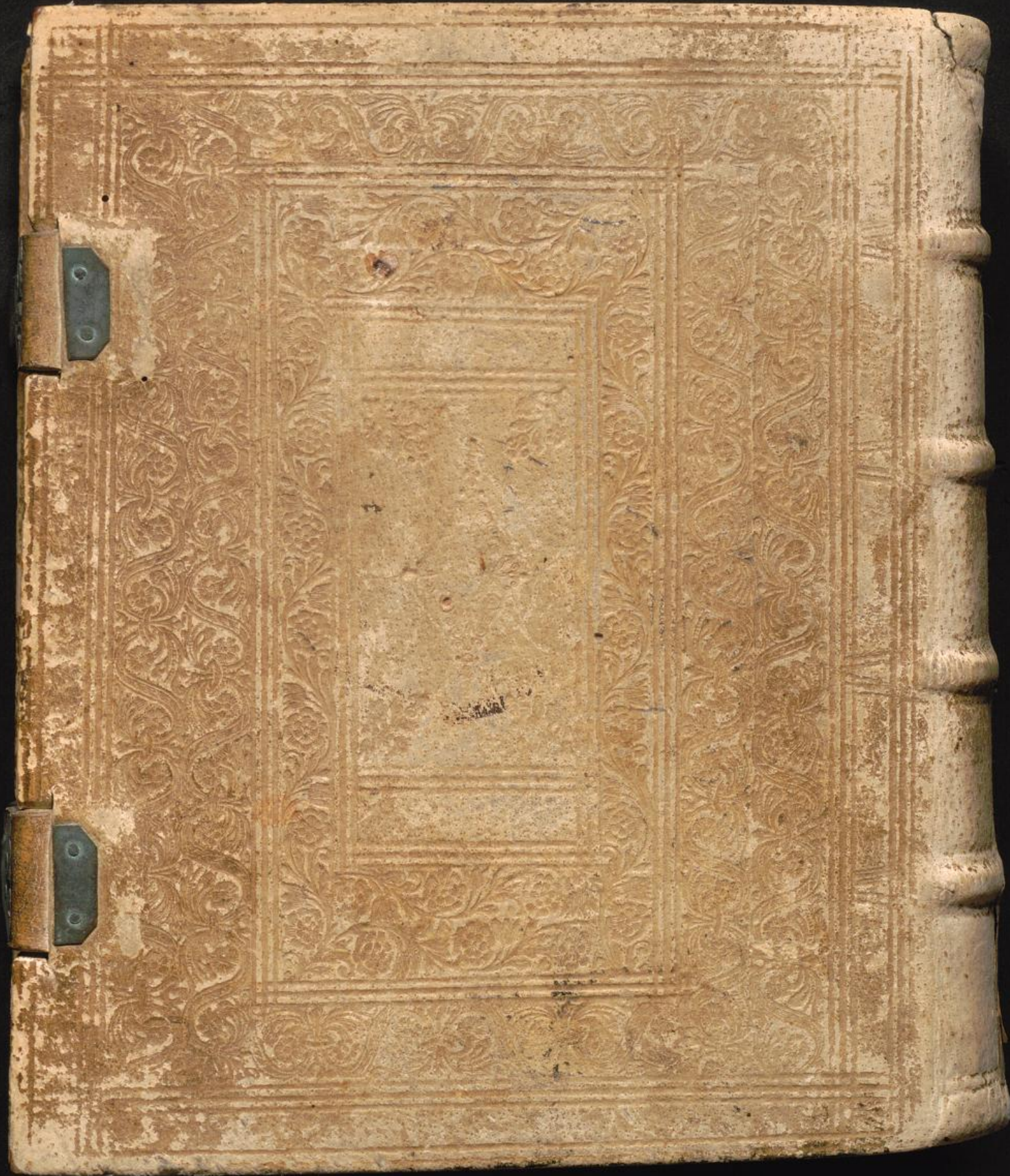

PAROLETTI
D'INCHIESTA
XV 26.

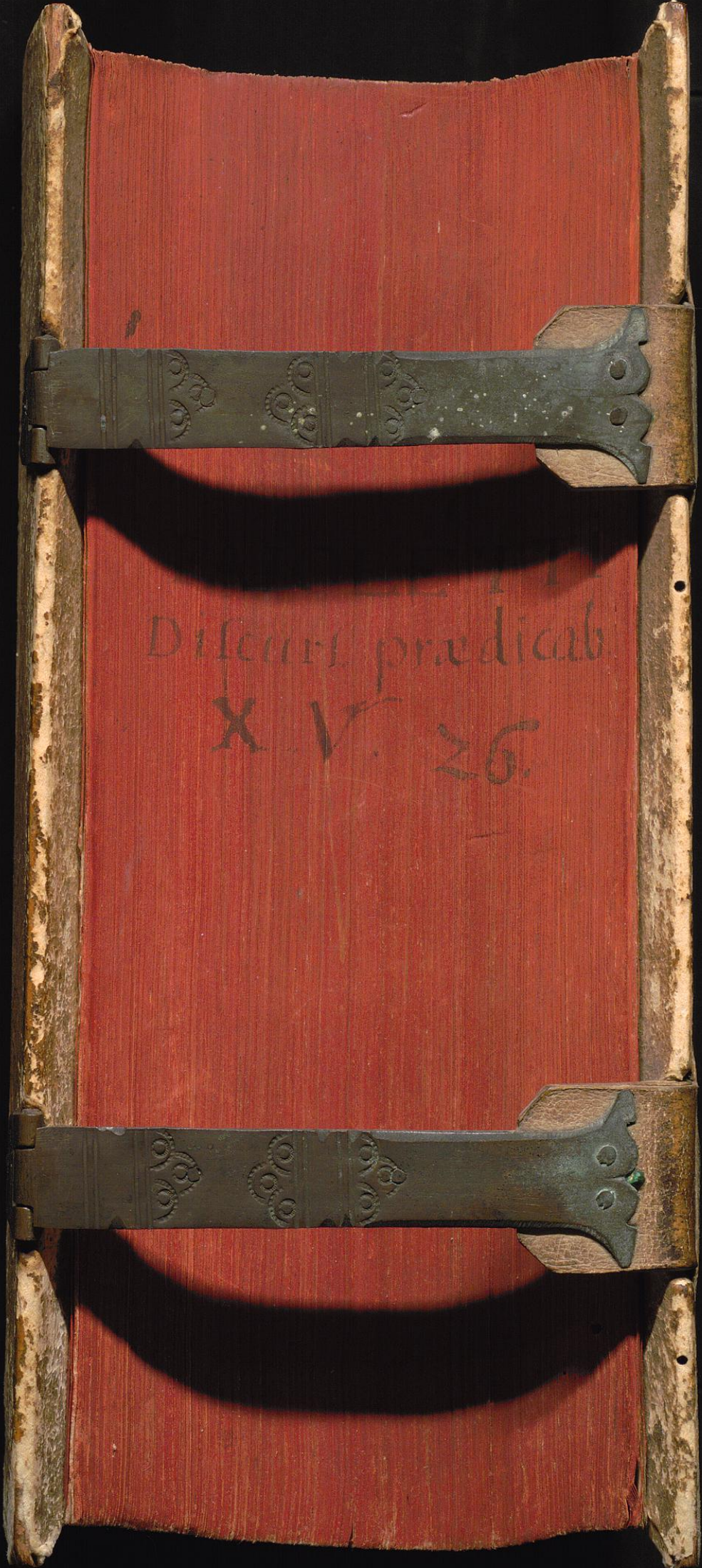
PAUCI ET
MAGNI PRÆDICII
XV 26.

Th

3288

Discursus predicab
XV. 26.